

REYKUNAMANTA WILLAKUQ

PUNTA KAQ LIBRO

Kay libroqa reykunapa gobiernasqanmanta willakuq librom.

Kay libroqa iskay parteman rakisqam kanman:

Putaykaq partem willakun Rey David enteron nacionpi gobiernachkaspan anchallaña machuyarusqanmanta, willakuntaqmi manaraq wañukuchkaspan rantinpi rey kananpaq churin Salomonta churasqanmantapas. Solomon gobiernapinqa Israel nacionqa anchallaña reqsisqam karqa, linderonkunam chayarqa karukunamanraq, chayna linderokuna hinaqa manañam haykapipas karqachu. Salomonpa kapuqninwan yachaysapa kayninqa ancha reqsisqam karqa llapallan nacionkunapi. Paymi hatarichirqa llaqtakunatawan murallankunata hinaspa palaciokunatawan samarina sitiokunata. Rurachirqataqmi Jerusalen llaqtapi Tayta Diospa templontapas. Kay libroqa willakun Rey Salomon hatun obrakuna rurasqanmantam chaynataq warmikunaman qokuruspa taytacha-mamachakuna adorasqanmantam (1-11).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Salomon wañukuptin gobiernasqan nacionqa iskayman rakikurusqanmanta. Norte lawpi Israel nacionmi Diospa ñanninmanta karunchakururqa. Surlawpi reykunañataqmi wakinqa karqa Diosman sonqo reykuna, wakinñataqmi karqa Diosmanta karunchakuqkuna (12-22).

Kay libroqa willakuntaqmi Diosmanta willakuq Eliasmantapas. Paymi Baal sutiyoq tayta-chapa serviqnin runakunapa contranpi hatariruspan paykunata wañurachirqa.

Rey Davidta Abisag sutiyoq doncella servisqanmanta

1 ¹Rey David llumpay machuña kaptinmi qatakunawan qataptinkupas manaña qonichu. ²Chaymi serviqninkuna reyta nirqaku:

—Reynillayku, qampaqyá doncellata maskamuchunku cuidasuspayki yanapasunaykipaq hinaspa qanwan puñuspa qonichisunaykipaq —nispa.

³Enteron Israel nacionpi maskamuspankum tariramurqaku Sunem llaqtayoq Abisag sutiyoq sumaq buenamoza sipasta, paytam reyman pusamurqaku. ⁴Chay sipasqa karqa ancha buenamozallañamá, paymi reyta servispa yanaparqa, reymi ichaqa mana haykapipas paywanqa puñurqachu warminwan hinaqa.

Davidpa rantinpi Adonias gobiernay munasqanmanta

⁵Davidpa warmin Haguitpa wawan Adoniasmi hoqarikururqa:

—Ñoqam gobiernasaq —nispa.

Carretakunatawan caballopi sillakuqkunatam huñukururqa, huñukururqataqmi kikinta waqaychananpaq pichqa chunka soldadokunatapas. ⁶Taytanmi ichaqa haykapipas mana anyarqachu:

—¿Imanasqataq chaytaqa rurachkanki? —nispaqa.

Adoniasmi karqa Absalonpa sullkan ancha buenmozo. ⁷Sarviapa wawan Joabmi sacerdote Abiatarwan rimanakuspa Adoniasta yanaparqaku. ⁸Ichaqa sacerdote Sadocpas nitaq Joiadapa churin Benaiapas nitaq Diosmanta willakuq Natanpas nitaq Simeipas nitaq Rei sutiyoq runapas nitaq Rey Davidpa valeroso soldadonkunapas manam Adoniaspa favorninpichu karqaku.

⁹Zohelet sutiyoq rumipa kasqanpi Adonias convidota rurachispanmi ovejaku-nata, vacakunata hinaspa wirayachisqan animalkunata nakachirqa. Chay Zohelet sutiyoq rumiqa kachkan Rogel Pukyupa hichpanpim. Qayachirqamá reypa llapallan churinkunatapas hinaspa Juda castamanta kaq reypa llapallan serviq-ninkunatapas. ¹⁰Ichaqa manam qayachirqachu Diosmanta willakuq Natantapas nitaq Benaiatapas nitaq valeroso soldadokunatapas nitaq wawqen Salomontapas. ¹¹Chaymi Salomonpa maman Betsabeyta Natan nirqa:

—¿Manachus yachanki Haguipa wawan Adonias reypaq churakurusqanta? Chaytaqa reyninchik Davidqa manam yachanchu. ¹²Chaynaqa vidaykitapas chaynataq wawayki Salomonpa vidantapas salvayta munaspaqa consejotayá chaskiy. ¹³Rey Davidman rispayá nimuy kaynata: “Reynilláy, kay serviqnikiymanmi jurawarqanki: ‘Wawayki Salomonmi ñoqapa rantiypi gobiernanqa’ nispa. Chayna kaptinqa ¿imanasqamá Adoniasqa gobiernachkan?” nispa. ¹⁴Reyman chaykunata nichkapti-kim ñoqapas qepaykita yaykuramusaq hinaspa rimasqaykiman hina nisaq.

¹⁵Reypa cuartonmanmi Betsabey yaykururqa, reyqa ancha yuyaqñam karqa, Sunem llaqtayoq Abisag sutiyoq doncellam payta yanapachkarqa. ¹⁶Betsabey reypa qayllanpi qonqoranpa pampaman kumuykuptinmi reyñataq nirqa:

—¿Imatataq munanki? —nispa.

¹⁷Chaymi Betsabey nirqa:

—Reynilláy, yupaychasqanchik Tayta Diosraykum jurawarqanki: “Wawayki Salomonmi ñoqapa rantiypi gobiernanqa” nispa. ¹⁸Ichaqa mana yachasqallayki-tam Adoniasña gobiernachkan. ¹⁹Nakarachinmi bueyesninkunata, wirayachisqan animalninkunata chaynataq achka ovejankunatapas, qayarachintaqmi churikikunatapas, sacerdote Abiartapas chaynataq llapallan tropakuna kamachiq Joabtapas ichaqa manam qayachirqachu churiki Salomontaqa. ²⁰Chaynaqa reynilláy, Israel nacionpi lliw runakunam suyachkanku qampa rantikiqpa gobiernaq pim kasqan ninaykita. ²¹Mana chayna kaptinqa, reynilláy, qam wañukuptikim ñoqapas chaynataq waway Salomonpas traicionaqpap hapisqa kaymanku —nispa.

²²Chaynata reyman Betsabey nichkaptinmi chayaramurqa Diosmanta willakuq Natan ²³hinaptinmi reyman willarqaku:

—Diosmanta willakuq Natanmi kaypi kachkan —nispa.

Diosmanta willakuq Natanmi reypa qayllanpi qonqoranpa pampaman kumuy-kuspan ²⁴nirqa:

—Reynilláy ¿kamachirqankichu: “Adoniasmi ñoqapa rantiypi gobiernanqa” nispayki? ²⁵Adoniasmi nakarachin bueyeskunata, wirayachisqan animalkunata chaynataq achka ovejakunatapas. Qayarachintaqmi qampa lliw churikikunatapas, tropakunapa kamachiqninkunatapas chaynataq sacerdote Abiartapas. Paykunaqa Adoniaswan kуска mikuspankum hinaspa upyaspánkum nichkanku: “Kawsachun Rey Adonias” nispa. ²⁶Ichaqa kay serviqnikitaqa manam qayachi-warqachu nitaq sacerdote Sadoctapas nitaq Joiadapa churin Benaiatapas nitaq

churiki Salomontapas. ²⁷Chaynaqa reynilláy ¿qampa kamachisqaykichum tukuy kaykunaqa? Qampa rantikipi gobiernaqmantaqa manam niwarqankichu —nispa.

Salomonta reypaq David churasqanmanta

²⁸Rey Davidmi qayachimurqa Betsabeyta. Betsabey reypa kasqanman yaykurspanmi paypa qayllanpi sayaykurqa. ²⁹Chaymi reyñataq nirqa:

—Llapa llakikuymanta libraqniy kawsaq Tayta Diosraykum jurayki. ³⁰Israelpa yupaychasqan Tayta Diosrayku juraspaymi nirqayki: “Wawayki Salomonmi ñoqapa rantiypi gobiernanqa” nispa, chay nisqayman hinam kunan rurasaq —nispa.

³¹Betsabeyñataqmi reypa qayllanpi qonqoranpa pampaman kumuykuspan nirqa:

—Reynilláy David, qamqa wiñaypaqyá kawsakuy —nispa.

³²Chaymantam Rey David qayachimurqa sacerdote Sadocta, Diosmanta willakuq Natanta hinaspa Joiadapa churin Benaiaata. Paykuna reypa qayllanman yaykruptinkum ³³paykunata nirqa:

—Serviqniykunawan compañachikuspa churiy Salomonta mulaypi sillaykachispa pusaychik Gihon Pukyu lawman. ³⁴Chaypim sacerdote Sadocwan Diosmanta willakuq Natan aceitewan tallispa Salomonta churanqaku, Israel nacionpi rey kananpaq cornetata tocachispam: “iKawsachun Rey Salomon!” ninkichik. ³⁵Qamkunawan hamuspanmi palacioypi tiyaspan rantiypi gobiernanqa, paytaqa kamarachiniñam Israel castatapas chaynataq Juda castatapas gobiernanpaq —nispa.

³⁶Chaymi reyta Joiadapa churin Benaia nirqa:

—Chaynayá kachun, chaynatayá kamachichun qam reyniypa yupaychasqan Tayta Diospas. ³⁷Imaynam qam reyniyanpas Tayta Dios karqa, chaynayá kachun Salomonwanpas, hinaspayá paypa gobiernontapas qam reyniy Davidpa gobiernonmantapas aswan mastaraq hatunchachun —nispa.

³⁸Sacerdote Sadocmá Diosmanta willakuq Natanpiwan, Joiadapa churin Benaia-piwan, Ceret casta soldadokunapiwan, Pelet casta soldadokunapiwan Rey Davidpa mulanpi sillaykachispa Salomonta pusarqaku Gihon Pukyu lawman. ³⁹Sacerdote Sadocmi Diospa karpanmanta waqrachapi aceiteta horqomuspan Salomonman talliykurqa chaymi cornetata tocachiptinku llapa runakuna qaparirqaku:

—iKawsachun Rey Salomon! —nispa.

⁴⁰Llaqtapi llapa runakunam qatirqaku qenata tocastin, paykunaqa hatu-hatuntam kusikurqaku. Paykunapa qaparisqankuwanmi allpapas kicharikuykuqmanña rikchakurqa.

⁴¹Adoniasmi llapallan convidasqan runakunapiwan mikuyta tukuruchkaspankuña bulla rurasqankuta uyarirurqaku. Corneta waqasqanta Joab uyariruspanmi nirqa:

—¿Imanasqataq runakunaqa llaqtapi llumpayllataña alborotachkanku? —nispa.

⁴²Chaynata rimachkaptinmi sacerdote Abiatarpa churin Jonatan chayarurqa chaymi Adoniasñataq nirqa:

—Qamqa valeroso qarim kanki, yaykuykamuyá, allin noticiatach apamuwachkankiku —nispa.

⁴³Chaymi Jonatanñataq nirqa:

—Cheqaptariki reyninchik Davidmi Salomonta reypaq churarun. ⁴⁴Paywantaqmi kacharqa sacerdote Sadoctapas, Diosmanta willakuq Natantapas, Joiadapa churin Benaiaatapas, Ceret casta soldadokunatapas chaynataq Pelet casta soldadokunatapas, paykunam Salomonta sillaykachirqaku Rey Davidpa mulanpi ⁴⁵hinaptinmi sacerdote Sadocwan Diosmanta willakuq Natanpas Gihon Pukyu lawpi Salomonta aceitewan tallis-

panku reypaq churarunku. Hatun kusikuywan runakuna kutimuspankum bullallataña rurachkanku, chay alborototamiki qamkunaqa uyarichkankichik. ⁴⁶Salomonpas reypa tiyananpim tiyaykurunña. ⁴⁷Reypa serviqninkunapas riruspankum reyninchik Davidta alabaramunku: “Diosyá Salomontaqa qanmantapas aswan mas reqsisqataraq rurachun hinaspayá gobiernontapas qampamanta aswantaraq hatunyachichun” nispa.

Rey Davidpas camanpi kumuykuspam Diosta adoraspan ⁴⁸nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diosqa alabasqayá kachun, kunan punchawmi qawachkaptiy churiyta palacioypi tiyaykachin —nispa.

⁴⁹Adoniaspa convidasqankuna chayta uyariruspankum mancharikururqaku, llapallankum hatariruspanku sapakama ripukurqaku. ⁵⁰Adoniaspa Salomonta manchakuspanmi rispan ^aaltarpa waqrachankunaman hapipakururqa. ⁵¹Salomonmanmi willaramurqaku:

—Adoniasmi manchakususpayki altarpa waqrachankunaman hapipakurun:

“Kunanpuni Rey Salomon jurawachun ama wañuchiwananpaq” nispa.

⁵²Chaymi Salomonñataq nirqa:

—Allinllata kawsaptinga manam huk chukchallanpas pampaman wichinqachu, faltakuruspanmi ichaqa wañuchisqa kanqa —nispa.

⁵³Chaymi Rey Salomon kacharqa altarpa kasqanmanta Adoniasta pusamunanpupa. Rey Salomonpa qayllanpi qonqoranpa kumuykuptinmi Rey Salomon nirqa:

—Ripukuy wasikiman —nispa.

Salomonman Davidpa kunasqanmanta

2 ¹Davidpa wañukunan punchaw hichpamuptinmi churin Salomonta kunaspan nirqa:

²—Ñoqaqa wañukusaqñam chaynaqa kallpanchakuspayá qarinchakuy. ³Moisespa qellgasqan yachachikuykunaman hina kawsaspayá kasukuy yupaychasqanchik Tayta Diospa decretonkunata, kamachikuyininkunata, reglamentokunata hinaspa Chunkantin Kamachikuyininkunatapas, chaynata kawsaspaqa llapa ima rurasqaykipipas chaynataq mayman risqaykipipas allinpunim kanki. ⁴Tayta Diosmi prometewasqanta cumplinqa, paymi niwarqa kaynata: “Qampa miraynikikuna ñoqamanta mana rakikuspa nisqaykunata tukuy sonqonwan hinaspa tukuy vidanwan kasukuspa kawsaptinguqa mana tukuytam qampa miraynikikunamanta Israel nacionpi gobiernaq qari kanqa” nispa.

⁵Qamqa ñam yachankiña pany Sarviapa wawan Joab imam rurawasqantaqa, payqariki Israel nacionpim llapallan tropakuna kamachiq iskay runakunata wañurachirqa, payqa wañurachirqa Nerpa churin Abnertawan Jeterpa churin Amasatam. Paykunataqa wañurachirqa manam guerra tiempopichu, chay runakunapa yawarminwanmi yawarcharurqa weqawniy watakunaytapas chaynataq sandaliaytapas. ⁶Chaynaqa yuyaywanyá ruray, paytaqa wañuchinkimá. ⁷Galaad lawmanta Barzilaipa mirayninkunatam ichaqa kuyapayarinki, palacioykipim qanwan kуска paykunaqa mikunqa, paykunaqariki yanapaykuwarqakum wawqeki Absalomanta lluptichkaptiy. ⁸Qanwantaqmi kachkan Bahurim lawpi *yachaq Benjaminpa miraynin Gerapa churin Simeipas, paymi Mahanaim llaqtaman richkaptiy hatun ñakaywan ñakawarqa, kutimuptiyi ichaqa kikillan Jordan Mayuman taripaykamuwaspas chaskiykuwarqa chaymi Tayta Diosrayku jurarqani: “Manam wañuchisqaykichu” nispay. ⁹Ichaqa castigankipunim, qamqa yuyayniyoq runam kanki, tanteasqaykiman hinayá ruray, paytaqa wañuchinkimá —nispa.

^a 1:50 Altarpa esquinanpi waqrachakunata hapiykuq runaqa manam wañuchisqachu karqa.

Davidpa wañukusqanmanta

(1 Cr 29:26-30)

¹⁰David wañukuptinmi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi. ¹¹Davidmi Israel nacionpi gobiernarqa tawa chunka wata. Qanchis watam gobiernarqa Hebron llaqtapi, kimsa chunka kimsayoq watañaataqmi gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. ¹²Taytan David wañuruptinmi Salomonña gobiernarqa, paypa gobiernonqa allintam takyarqa.

Adoniaspa wañusqanmanta

¹³Salomonpa maman Betsabeymanmi hamurqa Haguitpa wawan Adonias chaymi Betsabey nirqa:

—¿Allin sonqowanchu hamuwachkanki? —nispá.

Chaymi Adoniasñaataq nirqa:

¹⁴Qanman ninaymi kachkan —nispá.

Hinaptinmi Betsabey nirqa:

—Niwayá —nispá.

¹⁵Chaymi pay nirqa:

—Yachankim gobiernoqa ñoqapa kasqanta, yachankitaqmi Israel casta llaqallan runakunapas gobiernanay munasqankutaqa ichaqa chay gobiernoqa pasarun wawqeymanñam chaynata Tayta Dios kamachisqanrayku. ¹⁶Mañakunaymi kachkan, chaytaqa amamá negaruwankichu —nispá.

—Chaymi Betsabey nirqa:

—Niwayá —nispá.

¹⁷Adoniasmi nirqa:

—Ama hina kaspaykiyá Rey Salomonta rimapayaykapuway Sunem llaqtayoq Abisag sutiyoq sipaswan casarachiwananpaq, qamtaqa manam negasunkichu —nispá.

¹⁸Chaymi Betsabey nirqa:

—Allinmi, reytaqa ñoqam rimapayaykapusqayki —nispá.

¹⁹Chaynapimá Betsabeyqa rirqa Rey Salomonta Adoniaspa favorninpi rimapayamunanpaq. Rey Salomonmi sayaripa chaskirqa hinaspam mamanpa qayllanpi qonqorakuykurqa. Tiyananpi kasqallan tiyaykuspanmi aparachimurqa mamanpa tiyananta, reypa *alleqninpi maman tiyaykuspanmi ²⁰payta nirqa:

—Taksachalla mañakuytam mañakusqayki, amamá negawankichu —nispá.

Chaymi reyñataq mamanta nirqa:

—Mañakuway mamáy, ñoqaqa manam negasqaykichu —nispá.

²¹Chaymi mamanñataq nirqa:

—Sunem llaqtayoq Abisag sutiyoq sipaswanyá wawqeki Adoniasta casarachi —nispá.

²²Hinaptinmi Rey Salomonñataq mamanta nirqa:

—¿Imanasqataq mañawanki Sunem llaqtayoq Abisag sutiyoq sipaswan Adoniasta casarachinaypaq? Chaywanqa mañakuwachkanki mayorniy kasqanrayku gobiernoyta payman qonaypaqmi, paypaq mañakuspaqa-mañakuytaqyá sacerdote Abiatarpaqpas chaynataq Sarviapa wawan Joabpaqpas —nispá.

²³Chaynata niruspam Rey Salomonqa jurarqa Tayta Diosrayku kaynata:

—Tayta Diosyá llumpayta castigawachun chay mañakusqanmanta Adoniasta mana wañuchiptiyqa. ²⁴Tayta Diosmi taytay Davidpa rantinpi gobiernachiwach-

kan, promesanman hinam chay gobiernotaqa ñoqamanwan mirayniymanña qoykuwanku, kunanpunim Adoniasqa wañunqa —nispa.

²⁵Joiadapa churin Benaiaata Rey Salomon kachaptinmi Adoniasta wañurachimurqa. ²⁶Chaymantam sacerdote Abiartarta Rey Salomon nirqa:

—Anatot llaqta lawpi chakraykiman ripukuy, qampas wañunaykim yachachun ichaqa Señor Diospa baulninta taytay Davidpa qayllanpi apasqaykiraykum chaynataq taytay Davidpa tukuy ima ñakarisqanpi ñakarisqaykiraykum manaraq wañuchisqaykichu —nispa.

²⁷Chaynatamá Abiartartaqa Tayta Diospa sacerdoten kasqanmanta Rey Salomon qarqorurqa. Chaynapimá cumplikurqa Eliypa mirayninpa contranpi Silo llaqtapi Tayta Diospa rimasqan.

²⁸Absalonmanqa mana hukllawakuchkaspapas Joabqa Adoniaspa partidonmi karqa chayraykum chay noticiata uyariruspan Tayta Diospa karpanman lluptikururqa chaypim altarpa waqrachankunaman hapikururqa. ²⁹Rey Salomonmanmi willaykurqaku Tayta Diospa karpanman Joab lluptiruspa altarpa waqtanpi kasqanta. Joiadapa churin Benaiaata Salomon kachaspanmi nirqa:

—Rispaykiyá Joabta wañurachimuy —nispa.

³⁰Tayta Diospa karpanman Benaia yaykuruspanmi nirqa:

—Reymi kamachikun lloqsinaykupa —nispa.

Hinaptinmi Joab nirqa:

—Manam lloqsiymanchu, ñoqaqa kaypim wañusaq —nispa.

Chaymi Benaiañataq kutirqa Joabpa nisqanta reyman willananpaq. ³¹Chaymi reyñataq nirqa:

—Chaynaqa nisuusqaykiman hinayá wañuchispa pamparamuy chaynapim ñoqaman-tawan taytaypa mirayninkunamanta qechunki yanqapunimanta Joabpa wañuchisqan culpata. ³²Tayta Diosmi castiganqa chay runakuna wañuchisqanmanta, taytay Davidpa mana yachasqantam Joab wañuchirqa paymanta aswan allin kaq qarikunata. Wañuchir-qamá Nerpa churin Abnerta, payqa karqa Israel llapallan tropakunapa kamachiqninmi, wañuchirqataqmi Jeterpa churin Amasatapas, payqa karqa Juda casta llapallan tropa-kunapa kamachiqninmi. ³³Chay rurasqanmantam Joabwan mirayninkuna castigasqa kanqa, Davidmanmi ichaqa mirayninkunamanwan, familiankunamanwan chaynataq gobiernonmanwan Tayta Dios qonqa wiñaypaq hawka kawsakuyta.

³⁴Chaymi Joiadapa churin Benaia rispa Joabta wañurachimurqa hinaspa pamparamurqa kikin Joabpa wasinpi, chay wasinqa karqa chunniqipim. ³⁵Chaymi Joiadapa churin Benaiaata Joabpa rantinpi rey churarqa llapallan tropapa kamachiqnin kananpaq, Sadoctañataqmi churarqa Abiartarpa rantinpi sacerdote kananpaq. ³⁶Simeitapas rey qayachimuspanmi nirqa:

—Jerusalen llaqtapi wasita ruraspa chaypi *yachakuy ichaqa amam maymanpas lloqsinkichu. ³⁷Sichu lloqsiruspa Cedron Wayqota chimpanruspaqa wañunkipunim, kikikim huchayoqa kanki —nispa.

³⁸Chaymi Simeñataq reyta nirqa:

—Allinmi, qam reyniypa nisqaykiman hinam rurasqa —nispa.

Simeimi Jerusalen llaqtapi unay tiempo *yacharqa. ³⁹Ichaqa kimsa wata pasaruptinmi Simeipa iskaq sirvientenkuna lluptirurqaku Maaca sutiyoq runapa churin Aquispaman. Aquisqa karqa Gat llaqtapa reyninmi. Willaykurqakum Simeiman kaynata:

—Sirvientekikunaga Gat llaqtapim kachkanku —nispa.

⁴⁰Chaymi Simeiqá asnonta montoraykuspan Gat llaqtapi Aquispa wasinman rirqa sirvientenkunata maskamunanaq. Riruspanmá Simeiqá sirvientenkunata kutichimurqa Gat llaqtamanta. ⁴¹Salomonmanmi willaykurqaku Simeiqá Jerusalem llaqtamanta riruspa Gat llaqtamanta kutiramusqanta. ⁴²Chaymi Simeita qayachimuspan rey nirqa:

—¿Manachum Tayta Diosrayku jurachispay avisarqayki: “Kaymanta lloqsispaykiqa wañunkipunim” nispay? ¿Manachum niwarqanki: “Allinmi niwasqaykiqa” nispa?

⁴³¿Imanasqamá Tayta Diosrayku jurasqaykiqaq mana respetarqankichu chaynataq kamachisqaytapas mana kasukurqankichu? ⁴⁴Sonqoykipiqa yachachkankim taytay Davidpa contranpi mana allinkuna rurasqaykita, chaynaqa Tayta Diosmi mana allin rurasqaykimanta castigasunki. ⁴⁵Ñoqa Rey Salomonmi ichaqa Diospa bendecisqan kasaq hinaptinmi Davidpa gobiernon wiñaypaq takyachisqa kanqa Tayta Diospa qayllanpi —nispa.

⁴⁶Reymi Joiadapa churin Benaiata kamachirqa Simeita wañuchimunanaq chaymi rispan Simeita wañurachimurqa chaynapim Salomonpa gobiernon allinta takyarqa.

Faraonpa churinwan Salomon casarakusqanmanta

3 ¹Salomonmi aylluchakururqa Egipto nacionpa reynin Faraonwan, Faraonpa churinwan casarakuruspanmi payta pusamurqa “Davidpa llaqtan” sutiyoq barrioman chaypi *yachananpupa. Chaypiqa yacharqaku reypa wasinta, tayta Diospa templonta chaynataq Jerusalem llaqtapa muyuriqninpi murallapas hatarichiyta tukunankukamam.

²Chay tiempopim runakuna Diospaq animalkunata wañuchiqluq alto moqokunapi kaq capillakunapi, chaynataq ruraraqaku Tayta Diospa templon manaraq rurasqa kasqanraykum.

Diosmanta Salomon yachay mañakusqanmanta

(2 Cr 1:1-13)

³Salomonmi ichaqa Tayta Diosta kuyarqa taytan Davidpa decretonkunata kasukuspa, chaywanpas animalkunata wañuchispanmi inciensota kañarqa alto moqo capillakunapi. ⁴Gabaon llaqtamanpas Diospaq animalkuna wañuchiqluq rirqa. Chaymanqa rirqa chay moqopi kaq capilla ancha reqsisa kasqanraykum, chay altarpa hawanpim waranqa animalkunata kañamurqa.

⁵Gabaon llaqtapim sueñoyninpi Salomonman Tayta Dios rikuriykuspan nirqa:

—Mañakuway imam munasqaykita, ñoqam qosqayki —nispa.

⁶Chaymi Salomonñataq nirqa:

—Serviqniki taytay Davidtam llumpayta kuyapayarirqanki, chaynataq ruraraqanki cheqaptapuni munasqaykiman hina allin ruraq kasqanraykum, kunan sucedekusqanpi hinam payta bendecispayki churintapas gobiernachiwachkanki.

⁷Yupaychasqay Dios Taytalláy, kunanmá taytay Davidpa rantinpi kay serviqnikita gobiernachiwachkanki, ñoqaqa warmaraqmi kani, manam ima ruraytapas yachaniraqchu. ⁸Kay serviqnikiqa akllakusqayki runaykikunapa chawpinpim kachkani, paykunaqa kachkanku nana-nanaq mana yupay atina runakunam. ⁹Qoykuwayá yachayta chaynapi allinta entiendespa runaykikunata gobiernanaypaq chaynapi imam allin kasqanta chaynataq mana allin kasqantapas tanteeanaypaq. Mana chayna kaptinqa ¿pitaq gobiernayta atinman nana-nanaq runaykikunata? —nispa.

¹⁰Salomonpa chay mañakusqan Señorpa agrardonpaq kaptinmi ¹¹Señorñataq nirqa:

—Manamá mañakuwarqankiqa unay wata kawsakuytachu nitaq qori-qollqetachu nitaq enemigoykikuna wañuchisqa kanankutachu. Mañakuwarqankiqa entendimientotam allin arreglo ruranaykipaq, ¹²chaynaqa qoykim mañakusqayki-

man hina. Qoykimá yachaytapas chaynataq allin entendimientotapas, ñawpaqtaqa manam pipas karqachu qam hina yachayniyoqqa, manataqmi qanmanta qepatapas kanqachu. ¹³Qoykitaqmi mana mañawasqaykikunatapas, apuyachispaymi ancha reqsisqata rurasqayki, kawsanaykikamaqa huk reyqa manam qam hinaqa kanqachu. ¹⁴Taytayki David hina decretoykunata hinaspa kamachisqaykunata kasukuspa munasqayman hina ruraptikiqa unay watakunatam kawsachisqayki —nispa.

¹⁵Salomon rikchariruspanmi cuentata qokururqa sueñosqanta chaymi Jerusalen llaqtaman kutirimuspa Tayta Diospa contrato rurasqan baulpa qayllanpi animalkunata wañuchispa lliwta kañarqa, ofrecerqataqmi Dioswan allinlla kasqanmanta ofrendakunatapas, preparachirqam convidota llapallan serviqninkunapaq.

Salomonqa yachayniyoq chaynataq apullaña kasqanmanta

¹⁶Chay tiempopim iskay chuchumika warmikuna reypa kasqanman rispa paypa qayllanpi sayaykurqaku. ¹⁷Hinaptinmi huknin warmi nirqa:

—Reynilláy, kay warmiwanmi *yachaniku huk wasillapi, paywan kuska wasipi kachkaspaymi wachakururqani. ¹⁸Wachakusqaymanta kimsa punchawmantam kay warmipas wachakururqa, iskayllaykum chay wasipiqa yacharqaniku, manam pipas chaypiqa karqachu, iskayllaykumá chay wasipiqa karqaniku. ¹⁹Kay warmipa wawanmi wañururqa tuta puñuchkaspá ñitirusqanrayku. ²⁰Hinaptinmi chawpi tutata hatariruspa waqtaymanta wawayta horqorusqa puñunaykama hinaspa chay wawaytaqa ladonmanña churaykusqa, wañusqa wawantañataqmi waqtayman churaramusqa. ²¹Wawayta ñuñunaypaq tutapayta hatariruspaymi paytaqa tariykurqani wañusqataña ichaqa achikyaruptinmi allinta qawaykuspáy reqsirurqani mana waway kasqanta —nispa.

²²Chaymi huknin warmiñataq nirqa:

—Manam, kawsaq wawaqa ñoqapam, wañusqañataqmi qampa —nispa.

Chaymi punta rimaq warmiñataq nirqa:

—Manam, wañusqa wawam qampaqa, kawsaqñataqmi ñoqapa —nispa.

Chaynatam reypa qayllanpi atipanakurqaku. ²³Chaymi reyñataq piensarqa:

—Kay warmim nin: “Ñoqapam kawsaq wawaqa qampañataqmi wañusqa wawa” nispa. Huknin warmiñataqmi nin: “Manam, qampa wawaykiqa wañusqa kaqmi, ñoqapañataqmi kawsaq” nispa.

²⁴Hinaptinmi rey kamachirqa:

—Apamuychik espadata —nispa.

Reyman espadata aparamuptinkum ²⁵kamachirqa:

—Kawsaq wawata chawpimanta partiruspa qoychik partenta sapakamaman —nispa.

²⁶Wawanmanta sonqonpi llumpayta llakikusqanraykum kawsachkaq wawapa maman reyta nirqa:

—Reylláy, kay warmimanyá qoykuy kay kawsaq wawataqa, amayá wañuchiy-chu —nispa.

Huknin warmiñataqmi nirqa:

—Amayá kachunchu qampaqpas nitaq ñoqapaqpas, partychikyá —nispa.

²⁷Chaymi reyñataq nirqa:

—Punta rimaq warmiman qoychik chay kawsaq wawata, ama wañuchiychik-chu, paymi cheqap mamanqa —nispa.

²⁸Chaymi Israel nacionniyoq llapallan runakuna yacharurqaku reypa allin arreglasqanta, reytam respetarqaku allin arreglo rurananpaq Diospa yachay qosqanta qawaykuspanku.

Salomonpa imaynam gobiernasqanmanta

4 ¹Rey Salomonmá gobiernarqa enteron Israel nacionpi. ²Gobieronpi paypa churasqan kamachikuqkunam kaykuna: Sacerdotem karqa Sadocpa churin Azarias.

³Secretariokunam karqa Elihoref sutiyoq runawan Ahias, paykunaqa karqa Sisapa churinkunam. Reypa rurasqankunamanta qellqaq runam karqa Ahiludpa churin Josafat.

⁴Llapallan tropa kamachiqmi karqa Joiadapa churin Benaia. Sacerdotekunañataqmi karqa Sadoqwan Abiatar. ⁵Prefectokunapa jefenmi karqa Natanpa churin Azarias. Reypa consejaqninmi karqa Natanpa churin sacerdote Zabud. ⁶Palaciopi mayordomom karqa Ahisar. Debaldella llamkaqkunapa jefenmi karqa Abdapa churin Adoniram.

⁷Enteron Israel nacionpim Salomon churarqa chunka iskayniyoq prefectokunata. Paykunam sapakama watapi huk killanka mantieneqku reytawan wasinpi kaqkunata. ⁸Chay prefectokunapa sutinmi kaykuna:

Efrain orqokunapim prefecto karqa Ben-Hur sutiyoq runa.

⁹Macaz llaqtapa, Saalbim llaqtapa, Bet-semes llaqtapa, Elon llaqtapa hinaspa Bet-hanan llaqtapa prefectonñataqmi karqa Ben-Dacar sutiyoq runa.

¹⁰Arubot llaqtapa, Soco llaqtapa hinaspa enteron Hefer lawkunapa prefectonñataqmi karqa Ben-Hesed sutiyoq runa. ¹¹Enteron Dor lawpa prefectonñataqmi karqa Ben-Abinadab sutiyoq runa. Chay prefectopa warminmi karqa Rey Salomonpa churin Tafat.

¹²Taanac llaqtapa hinaspa Meguido llaqtapa prefectonñataqmi karqa Ahiludpa churin Baana. Paymi gobiernarqa Jezreel llaqtapa uraynin Saretan llaqtapa hichpanpi kaq Bet-sean llaqtamanta qallarisan Abel-mehola llaqtakama hinaspa Jocmeam llaqtapa waklawininkama.

¹³Galaad law Ramot llaqtapa prefectonñataqmi karqa Ben-Geber sutiyoq runa. Paytaqmi cuentallikurqa Manasespa miraynin Jairpa llaqtankunamantapas. Chay llaqtakunaqa karqa Galaad lawpim. Cuentallikurqatami Basan lawpi kaq Argob sutiyoq lawpi kaq soqta chunka murallasqa llaqtakunamantapas. Chay llaqtakunapa punkunkunam karqa broncemanta cerrojoyoq.

¹⁴Mahanaim llaqtapa prefectonñataqmi karqa Idopa churin Ahinadab.

¹⁵Neftalily lawpa prefectonñataqmi karqa Ahimaas sutiyoq runa, paymi casarakururqa Salomonpa churin Basematwan.

¹⁶Aser lawpa hinaspa Alot lawpa prefectonñataqmi karqa Husaipa churin Baana.

¹⁷Isacar lawpa prefectonñataqmi karqa Paruapa churin Josafat.

¹⁸Benjamin lawpa prefectonñataqmi karqa Elapa churin Simei.

¹⁹Galaad lawpa prefectonñataqmi karqa Uri sutiyoq runapa churin Geber, chay Galaad lawqa karqa Amor casta runakunapa reynin Sehonpa nacionninwan Basan law Rey Ogpa nacionninmi.

Karqataqmi enteron nacionpaq huk prefectopas.

Salomonpa gobiernon hatunyasqanmanta

²⁰Juda castamantawan Israel castamanta kaqkunam karqaku lamar qochapa patanpi aqo hina nana-nanaq runakuna, mikunankupas, tomanankupas mana pisisqanmi kuisisqallaña kawsarqaku. ²¹Salomonmi munaychakurqa llapallan nacionkunapi, payqa munaychakurqa Eufates Mayumanta Filistea nacionkamam chaynataq Egipto nacionpa linderonkamam. Impuestokunata Salomonman pagaspankum paytaña wañunankama servirqaku. ²²Salomonpa sapa punchaw mikunanpaqmi karqa: soqta waranqa

soqta pachaknin kilo suysusqa harina, chunka kimsayoq waranqa iskay pachaknin kilo mana suysusqa harina, ²³kawsaykunawan wirayachisqa chunka torokuna, pastowan wirayachisqa iskay chunka torokuna hinaspa pachak ovejakuna, karqataqmi luwichukunapas, tarukakunapas chaynataq wallpakunapas. ²⁴Eufrates Mayu intipa seqaykunawan law nacionkunapim Rey Salomon munaychakurqa Tifsa llaqtamanta Gaza llaqtakama. Munaychakurqataqmi Eufrates Mayu intipa seqaykunawan law nacionkunapa reyninkunapipas, chaynapim muyuriqninpi kaq nacionkunawan hawkayaypi *yacharqa.

²⁵Salomonpa gobiernasqan watakunapim Dan llaqtamanta Beerseba llaqtakama Juda castamantawan Israel castamanta kaqkuna sapakama confianzawan *yacharqaku uvas huertakunapi chaynataq higos huertakunapipas. ²⁶Chaykunamantapas Salomonpaqa kapurqataqmi caballonkunapaq tawa chunka waranqa cuartochakuna, chay caballokunam carretakunata aysaq, kapurqataqmi chunka iskayniyoq waranqa sillakuqkunapas. ²⁷Pre-fectokunam Rey Salomontawan mesanpi mikuqkunata sapakama mantieneku watapi huk killanka, manam imamantapas faltachiqkuchu. ²⁸Tupasqanman hinam caballokunapaqwan carreta aysaq uywakunapaq cebatawan pajata maymi kasqanman apachimuqku.

²⁹Diosmi Salomonman qorqa yachaytawan entendimientota. Lamar qochapa patanpi aqo hinam karqa paypa yachayninpa. ³⁰Intipa qespimunawan lawpi yachayniyoqkunamantapas chaynataq Egipto nacionpi llapallan yachayniyoqkunamantapas aswan yachayniyoqraqmi Salomonqa karqa. ³¹Llapallan runakunamantapas aswan yachayniyoqma payqa karqa. Zera casta Etanmantapas chaynataq Maholpa kimsa churinkunamantapas aswan yachayniyoqmi payqa karqa. Maholpa churinkunam karqa Heman, Calcol hinaspa Darda. Yachayniyoq kasqanmantam muyuriqninpi llapallan nacionkuna Salomonta allinta reqsirqaku. ³²Yachachirqam kimsa waranqa rikchanachiykunatawan waranqa pichqan takikunata. ³³Yachachirqataqmi sachakunamantapas, yachachirqaqa Libano monte cedro sachamanta qallaykuspanmi raqrakunapi wiñaq hisopo plantapi tukunankama, yachachirqataqmi animalkunamantapas, pawaq animalkunamantapas, qasqonpa puriq animalkunamantapas chaynataq challwakunamantapas. ³⁴Tukuy hinastinpi kaq reykunam Salomonpa yachayninmantayariruspanku runankunata kachamurqaku paypa nisqanta uyarinankupaq.

Rey Hiranwan Salomonpa contrato rurasqanmanta.

(2 Cr 2:1-18)

5 ¹Tiro llaqtapa reynin Hirampas Rey Salomonmanmi kachamurqa serviqnin-kunata, payqa kacharqa taytan Davidpa rantinpi rey kananpaq Salomonña churasqa kasqanta yacharuspanmi. Hiramqa Davidwanmi amigo karqaku tukuy tiempo. ²Chaymi rey Hiramta Salomon nichimurqa:

³—Yachasqaykipi hinam taytay Davidqa yupaychasqayku Tayta Diospaq templota mana ruraraqachu, payqariki guerrapim karqa muyuriqninpi enemigonkunata Tayta Dios vencechinankama. ⁴Kunanqa yupaychasqay Tayta Diosmi tukuy hinastinpi hawkayaytaña qoykuwan, manañam enemigoykunapas kanchu nitaq ima mana allinpas. ⁵Chaymi tantearuni yupaychasqay Tayta Diospa templan runanypaq, taytay Davidmanmi Tayta Dios nirqa: “Qampa rantiki gobiernanapaq churasqay churikim templota rurapuanqa ñoqapaq” nispá. ⁶Kunanqa kamachiyá Libano montekunamanta cedrokunata kuchupamuwanankupaq. Serviqnikikunatam ñoqapa serviqniykuna yanapanqa, ñoqapa mañakusqaykitam pagasqayki, yachasqaykipi hinapas manam pipas kanchu Sidon llaqtayoq runakuna hina qeruta allin kuchuqkunaqa —nispá.

⁷Rey Hiranmi Salomonpa nichimusqanta uyariruspan sinchita kusikurqa hinas-pam nirqa:

—Tayta Diosyá kunan alabasqa kachun chay hatun nacionpi gobiernananpaq Davidman yachaysapa churin qoykusqanmanta —nispa.

⁸Hiranmi Salomonman kacharqa kaynata nichimunanaq:

—Uyariykunim lliw nichimuwasqaykita, munasqaykiman hinam rurasqa chay cedromanta qerukunawanqa chaynataq cipresmanta qerukunawanpas. ⁹Servi-q-niykunam Libano montemanta lamar qochakama aparunqaku, chaymantañataqmi lamar qochanta balsakunapi aparachimusaq munasqayki sitiokama hinaptinmi qamña chaypi paskachispayki aparachinki. Kay rurasqaymantam imam munasqay-ta ruranki, palacioypi kaqkunapaqmi mikuykunata apachimunki —nispa.

¹⁰Haykam munasqantamá Salomonman Rey Hiram qoykurqa cedromanta hinas-pa cipresmanta qerukunata. ¹¹Salomonñataqmi Rey Hirampa palacionpi kaqkuna mikunanpaq qorqa tawa waranqa tawa pachaknin tonelada trigota chaynataq tawa waranqa tawa pachaknin litro aceitetapas, chaynatamá Salomon sapa wata qorqa Rey Hiranman. ¹²Tayta Diosmá prometesqanman hina Salomonman yachayta qorqa. Rey Hirampas Salomonwan contratota ruraspam hawkayaypi kawsarqaku.

¹³Rey Salomonpa decretasqanman hinam lliw Israel nacionpi hapirurqaku kimsa chun-ka waranqa qarikunata chaynapi debaldella llamkanankupaq. ¹⁴Paykunamantam chunka waranqa runakunata kacharqa Libano Orqoman chaypi huk killanka llamkamunanku-paq hinaspa iskay killañataq wasinkupi kanankupaq. Debaldella llamkaqkunapa jefenmi karqa Adoniram. ¹⁵Chaymantapas Salomonpaqa karqam qanchis chunka waranqa carga apaq runankuna, kapurqataqmi orqopi rumikunata labrapuqnin pusaq chunka waranqa runakunapas. ¹⁶Akllarqataqmi llamkapuqnin runakunapa kimsa waranqa kimsa pachak-nin capatazninkunatapas, paykunamá llapallan llamkaqkunata kamachirqa. ¹⁷Reymi kamachirqa hatun sumaq akllasqa rumikunata horqomuspa templopa cimientonpaq labranankupaq. ¹⁸Salomonpaq hinaspa Rey Hirampaq llamkaqkunam Gebal llaqtayoq llamkaqkunapiwan templota ruranankupaq alistaramurqaku qerukunatawan rumikunata.

Templota Salomon rurachisqanmanta

(2 Cr 3:1-14)

6 ¹Israelpa mirayninkuna Egipto nacionmanta lloqsimusqanku tawa pachak pusaq chunkan wataña pasaruptinmi otaq Israel nacionpi Salomon tawa watamanña gobiernachkaspanmi Ziv sutiyoq iskay kaq killapi Tayta Diospa templon rurayta qalla-richirqa. ²Tayta Diospaq Rey Salomonpa templo rurachisqanpa largonmi karqa iskay chunka qanchisniyoq metro, anchonñataqmi karqa isqon metro, sayayninñataqmi karqa chunka kimsayoq metro parten. ³Templopa corredorninpa largonñataqmi karqa isqon metro templopa anchonwan igual, chay corredorpa anchonqa karqa tawa metro par-tenmi. ⁴Templopipas rurachirqataqmi rejillayoq ventanakunata. ⁵Rurachirqataqmi temploman hapichisqa muyuriqninpi cuartokunatapas, chay cuartokunaqa hapichisqa karqa “chuya” sutiyoq cuartopa hinaspa “chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa muyuriq-ninmanmi. ⁶Sapa cuartopa anchonmi karqa iskay metro cuarton, altospi sapa cuartopa anchonñataqmi karqa iskay metro qanchis chunkan centimetro, chay altospa altosninpi sapa cuartopa anchonñataqmi karqa kimsa metro chunka pichqan centimetro. Chayna rurasqaqa karqa templopa hawa lawninpi perqakunata menosyarachimusqankuray-kum chaynapi qerukunata ustuchinankupaq wasipa perqanta manaña uchkunankupaq.

⁷Templota ruranankupaq rumikuna apamusqankum karqa labrasqakamaña chaymi templota ruraspankuqa manaña uyarirqakuchu martillopa, cincelpa nitaq fierromanta herramientakunapa chalanyasqanta. ⁸Templopa waqtankunapi cuartokunaman yaykuna-paq punkum karqa templopa *alleq lawninpi, chayninta yaykuspam gradasninta seqaqlu punta kaq altospi cuartokunaman chaynataq iskay kaq altospi cuartokunamanpas.

⁹Templota Salomon qespirachispanmi cedromanta qerukunawan hinaspa cedromanta tablakunawan qatachirqa. ¹⁰Templopa muyuriqninpi cuartokunatam rurachirqa iskay metro cuarton sayayniyoqtakama, chay cuartokunam temploman hapichisqa karqa cedromanta vigakunawan. ¹¹Tayta Diosmi Salomonta nirqa:

¹²—Kay templotam rurachipuwachkanki, sichu decretoykunata, reglamentoykunata hinaspa kamachisqaykunata kasukuspa kawsaptikiqa taytayki Davidman qanmanta prometesqaykunatam cumplisqa ¹³hinaspaymi Israelpa mirayninkunawan *yachasaq, Israel casta runaykunataqa manam saqesaqchu —nispa.

¹⁴Chaynapimá Salomonqa templo rurayta tukurachirqa. ¹⁵Templopa uku perqankunatam tableachirqa pampamanta techonkama cedro tablakunawan, pampañataqmi tableachirqa cipres tablakunawan. ¹⁶Templopa uku lawninpi “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartotapas cedro tablakunawanmi tableachirqa pampamanta techonkama, chay cuartopa largonmi karqa isqon metro. ¹⁷“Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa ñawpaqninpi karqa huk hatun cuarto. Chay cuartopa largonmi karqa chunka pusaqniyoq metro. ¹⁸Templopa ukunmi cedro tablakunawan tableasqa karqa, chay tablakunapim tallarqaku purun calabazaman rikchakuq adornokunata, tallarqakutaqmi umpariq waytaman rikchakuq adornokunatapas, lliwmi karqa cedromanta. Chaypiqa manam ima rumipas rikurirqachu. ¹⁹Salomonmi templopa uku lawninpi “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartota alistachirqa chaypi Tayta Diospa contrato rurasqan baulta churananpaq. ²⁰Chay “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa largonmi karqa isqon metro, chayna sayayniyoqlataqmi karqa, anchonpas chaynataq sayayninpas. Chay cuartotam qaracharqa qori-purowan. Chay cuartopa ñawpaqninpi kananpaqmi rurachirqataq cedro tablamanta altartapas, chaytam qoriwan qaracharqa. ²¹Salomonmá templopa ukunta qori-purowan qaracharqa, chay qori-purowan qarachasqa “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa punkuntam harkachirqa qorimanta cadenawan. ²²Chaynaqa lliw templotamá qori-purowan qaracharqa uraymanta hanaykama, qaracharqataqmi “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa ñawpaqninpi kaq altartapas.

²³Aceitunas sacha kullumantataqmi rurachirqa querubin sutiyoq iskay angelkunatapas. Chaykunataqa rurachirqa “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopi kananpaqmi. Sapa querubinpa sayayninmi karqa tawa metro parten. ²⁴Querubinpa huknin rapranpa largonmi karqa iskay metro cuarton, hina chay sayayllam karqa huknin rapranpas. Querubinpa huknin rapranpa puntanmantam huknin rapranpa puntankama karqa tawa metro parten. ²⁵Iskaynin querubinkunam huk sayayniyoqla karqaku, sapakamapa rapranmi karqa tawa metro parten largoyaq. Iskayninkum huk formayoqla karqaku. ²⁶Sapa querubinpa sayayninpas tawa metro partentaqmi karqa. ²⁷Chay querubinkunatam churarqa templopa ukunpi kaq “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartoman, querubinkunapa mastarisqa rapranpa puntankunam tuparqa kaylaw-waklaw perqaman. Iskaynin querubinpa rapran-kunapa puntanmi tupanakurqa chay cuartopa chawpinpi. ²⁸Chay querubinkunatapas Salomonmi qoriwan qaracharqa. ²⁹Perqakunapi kaq tablakunapipas tallachirqataqmi tukuy rikchaq dibujokunata, querubin sutiyoq angelkunata, palmerakunata hinaspa umpariq waytakunata, chaynatamá rurachirqa “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopipas chaynataq “Chuya” sutiyoq cuartopipas. ³⁰Templopa pampantapas qoriwanmi qarachar-

qa, chaynatamá rurachirqa “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopipas chaynataq “Chuya” sutiyoq cuartopipas. ³¹Chay “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartoman yaykunapaqmi rurachirqa aceitunas sacha tablakunamanta punkukunata, chay punkukunapa chakankunam sayaqninkunawan karqa pichqa waqtayoq. ³²Iskay punkukunam karqa aceitunas sacha tablakunamanta, chay tablakunapim tallachirqa querubin sutiyoq angelkunata, palmerakunata hinaspa umpariq waytakunata, tukuy chaykunatapas qoriwanmi qaracharqa. Qoriwanmá qaracharqa querubinkunatawan palmerakunatapas. ³³“Chuya” sutiyoq cuartoman yaykuna punkupaqpas rurachirqam sayaqninta aceitunas sacha tablamanta, chay sayaqninqa karqa tawa waqtayoqmi. ³⁴Chay iskaynin punkukunaqa karqa cipres tablamantam, sapa punkupa iskay hojankunam karqa doblakuq. ³⁵Chay punkukunapim tallachirqa querubinkunata, palmerakunata hinaspa umpariq waytakunata, chay tallachisqankunataqa qoriwanmi qaracharqa. ³⁶Templopa uku lawninpi patiotapas rurachirqam labrasqa rumikunamanta, sapa kimsa seqe rumikunapa hawanpim churachirqa huk seqe labrasqa vigakunata, chay vigakunaqa karqa cedro sachamantam.

³⁷Tawa watamanña Salomon gobiernachkaptinmi Ziv sutiyoq killapi Tayta Diospa temlonpa cimienton churayta qallarirqaku. ³⁸Chunka hukniyoq watamanña Salomon gobiernachkaptinmi Bul sutiyoq pusaq kaq killapi templota qespirachirqaku, qespirachirqakuqa llapa imantintam planonman hina. Qanchis watapimá chay templotaqa qespirachirqaku.

Salomonpa huk wasikuna rurachisqanmanta

7 ¹Salomonmi kikinpa palacionta rurachispan chunka kimsayoq watapi qespirachirqa. ²Rurachirqataqmi “⁴Libano Monte” sutiyoq palaciotapas. Chay palaciopa largonmi karqa tawa chunka pichqayoq metro, anchonñataqmi karqa iskay chunka iskayniyoq metro parten, sayayninñataqmi karqa chunka kimsayoq metro parten. Chay palaciopa pilarninkunam karqa cedro qerumanta, chay pilarkunaqa tawa seqem sayarqa. Chay tawa seqe pilarkunapa hawanpiñataqmi karqa cedromanta vigakuna. ³Chay vigakunaqa karqa tawa chunka pichqayoqmi, kimsaman rakisqa kaptinmi sapa seqepi karqa chunka pichqayoq vigakuna pilarkunapa takyachisqan. Chay vigakunapa hawanmanmi qatarqaku cedro tablakunawan. ⁴Karqataqmi kimsa seqe ventanakunapas, chay ventanakunaqa karqa kimsa-kimsapura qawanakuqmi. ⁵Llapallan punkukunapas chaynataq ventanakunapas karqa cuadradokamam, chay punkukunawan chay ventanakunaqa kimsa-kimsapuram qawanakurqaku. ⁶Rurachirqataqmi pilarsapallaña hatun cuartotapas iskay chunka iskayniyoq metro parten largoyoqta hinaspa chunka kimsayoq metro parten anchoyoqta. Chay salapa ñawpaqinipipas karqataqmi pilarsapa huk corredor, chayqa karqa tablamanta alayoqmi. ⁷Rurachirqataqmi reypa tiyanan otaq reypa juzganen cuartotapas, chay cuartoqa cedro tablakunawan tableasqam karqa pampanmanta techonkama.

⁸Salomonpa *yachasqan palaciopa qepa lawninpim karqa huk patio, karqataqmi huk cuartopas reypa juzganen cuartowan igualla. Casarasqan warminpaqpas rurachirqataqmi huk palaciota, chay palaciopim karqa huk cuarto reypa juzganen cuartowan igualla. Salomonpa warminqa karqa Faraonpa churinmi. ⁹Lliw chay obra rurasqankum karqa ancha-ancha qalorniyoy rumikunawan rurasqa. Hawanpas-ukunpas sierrakunawan kuchusqa kasqanraykum rumikunaqa karqa medidanman hina labrasqa, cimienton-

^b 7:2 Libano Monte palacio. Chaynataqa sutichaqku Libano Montemanta apamusqa tablakunawan tableasqa kasqanraykum.

manta qallarispam perqapa tukuyninkama karqa chaynalla, chaynallam karqa wasipa uyanmanta hatun patiakamapas. ¹⁰Cimientonmi karqa ancha-ancha valorniyoy hatun rumikunawan rurasqa. Wakin rumikunam karqa tawa metro parten sayayniyoy, wakinñataqmi karqa kimsa metro soqta chunkan centimetro sayayniyoy. ¹¹Perqankunapas karqa ancha-ancha precioyoy rumikunawan hinaspa qerukunawan rurasqam, chay rumikunaqa karqa medidanman hina labrasqam. ¹²Hatun patiopa muyuriqninpiñataqmi karqa kimsa seqe labrasqa rumikuna, chaypa hawanmanñataqmi yaykurqa huk seqe cedromanta vigakuna, chaynallam karqa qespinankama, hina chaynallataqmi karqa Tayta Diospa templonpa uku law pationpas chaynataq templopa corredornipas.

Hiram sutiyoq runata Salomon contratasqanmanta

(2 Cr 2:13-14. 3:15-17)

¹³Rey Salomonmi Tiro llaqtamanta qayachimurqa Hiram sutiyoq runata. ¹⁴Payqa karqa Neftaliy ayllu viudapa wawanmi, taytanpas Tiro llaqtamanta kaspanmi sumaqlлатаña yachaq bronceanta imapas rurayta. Hiramqa allin yuyayniyoy, entiendoq hinaspa yachaypa huntasqan kasqanraykum bronceanta tukuy imata ruraq. Rey Salomonpa kasqanman rispanmi llapa obrakuna kamachisqanta ruraraq. ¹⁵Bronceanta iskay pilarkunatam ruraraq, chay sapa pilarkunapa sayayninmi karqa pusaq metro, sapakamapa muyuriqninñataqmi karqa pichqa metro parten cordelpa kamaqnin. ¹⁶Rurarqataqmi pilarkunapa puntanpi churananpaq bronceanta fundisqa adornokunatapas. Sapa pilarpa adornonpa sayayninmi karqa iskay metro cuarton. ¹⁷Chay sapakama adornokunatam muyurirqa bronceanta simpasqa mallakuna hinaspa cadena cordonkuna, tukuy chaykunaqa karqa pilarkunapa puntanman churanankupaqmi, sapa pilarpaqma karqa qanchis adornokuna. ¹⁸Chay mallapa muyuriqninpipas ruraraqataqmi iskay seqe granadakunata chaynapi sapa pilarkunapa puntanpi kaq adornokunata granadawan tapananpaq. ¹⁹Corredorpa pilarninkunapa puntanmi karqa amankay wayta hina adornoyoy, chay adornokunapa sayayninmi karqa yaqa iskay metro. ²⁰Sapa pilarpa puntanpi kaq adornopa muyuriqninmim karqa iskay pachak granadakuna, chaykunaqa karqa iskay seqepim pelota hina ruyru adornopa hawanpi, chay ruyru adornopa tupanakurqa mallawanmi. ²¹Chay pilarkunatam sayarachirqa templopa hawa law corredorninpi, *alleg lawpi pilartam suticharqaku “Jaquin” nispa, *ichoq lawpi kaqtañataqmi suticharqaku “Boaz” nispa. ²²Pilarkunapa puntanma amankay wayta hina rurasqa karqa, chaynatama pilarkuna rurayta tukururqa.

Templopa llapa imankunamanta

(2 Cr 4:1-5:1)

²³Fundirqataqmi bronceanta hatun ruyru estanquetapas. Huknin patanmanta huklawnin patankamam karqa tawa metro parten, sayayninñataqmi karqa iskay metro cuarton, muyuriqninñataqmi karqa chunka kimsayoy metro parten cordel sayaqniyoy. ²⁴Chay estanquepa patanpa muyuriqninpa urayninmi karqa purun calabaza hina bronceanta ruyrukunawan adornasqa. Iskay seqepim chayna adornasqa karqa, sapa tawa chunka pichqayoy centimetropim karqa calabazaman rikchakuq chunka adornokuna, chay calabazachakunaqa fundisqa karqa estanquewan kuskam. ²⁵Chay estanquem tiyarqa bronceanta fundisqa chunka iskayniyoy buyeskunapa hawanpi,

^c 7:21 Hebreo simipi Jaquin ninanqa “Paymi takyachin” ninanmi.

^d fr 7:21 Hebreo simipi Boaz ninanqa “Paypim kallpaqa kachkan” ninanmi.

kimsa bueyeskunam qawarqa norte lawman, kimsa bueyeskunañataq intipa seqaykunan lawman, kimsa bueyeskunañataqmi qawarqa surlawman, kimsa bueyeskunañataq intipa qespimunan lawman, buyeskunapa ankanmi uku lawpi karqa. ²⁶Chay estanquepa raktanmi karqa pusaq centimetro, patañataqmi amankay wayta panchiqman rikchakurqa. Chay estanquemanmi huntaq tawa chunka tawayoq waranqa litro yaku.

²⁷Rurarqataqmi broncemanta chunka carretakunatapas, sapakama carretapa largonmi karqa huk metro pusaq chunkan centimetro, anchonñataqmi karqa huk metro pusaq chunkan centimetro, sayayninñataqmi karqa huk metro kimsa chunkan pichqayoq centimetro.

²⁸Chay carretakunam kayna rurasqa karqa: waqtankunapi sapa tablerom marcoyoq karqa. ²⁹Chay marcoyoq tablerokunapim dibujasqa karqa leonkuna, buyeskuna hinaspa querubin sutiyoq angelkuna, dibujasqataqmi karqa marcokunapa hawanpipas. Leonkunapa hinaspa buyeskunapa hawanpi ukunpipas dibujasqataqmi karqa warkusqa wayta hina adornokuna. ³⁰Sapa carretapim karqa broncemanta tawa ruedakuna, ruedata hapiqkunapas karqa broncemantataqmi. Sapakamapa tawan esquinankunapiñataqmi fundisqa karqa chakinakuna lavatoriokunata hapinanpaq, sapa chakin lawpim dibujasqa karqa warkusqa wayta hina adornokuna. ³¹Chay lavatoriopa tiyananmi uku lawninmanta siminkama karqa tawa chunka pichqayoq centimetro, chay siminqa karqa ruyru toqom, chay toqota takyachiñataqmi karqa soqta chunka pusaqniyoq centimetro altoyoq, chay siminpipas karqam dibujokuna, chay marcoyoq tablerokunaqa karqa cuadradom, manam ruyruchu.

³²Tawa ruedakunam karqa marcoyoq tablerokunapa urayninpi, ruedakunapa hapiqninkunam karqa carretakunawan huklla, sapa ruedapa sayayninqa karqa soqta chunka pusaqniyoq centimetrom. ³³Ruedakunam rikchakurqa guerra carretakunapa ruedanman, ruedapa hapiqninkunaqa, aronkunaqa, rayonkunaqa chaynataq tamborninkunaqa karqa fundisqakamam. ³⁴Tawa esquinakunapi tawa tiyanakunapas sapakamam karqa carretawan chulla piezalla. ³⁵Carretapa hawanpi ruyruñataqmi karqa iskay chunka iskayniyoq centimetro parten altoyoq, carretapa hawanpim karqa tiyanakuna hinaspa tablerokuna, chaykunaga karqa chulla piezallam. ³⁶Chay Hiram sutiyoq runam tablerokunapipas, marcokunapipas chaynataq sapa vacio sitiopa kasqanpipas tallarqataq querubinkunata, leonkunata hinaspa palmerakunata, muyuriqninkunapipas tallarqataqmi warkusqa wayta hina adornokunata. ³⁷Chaynatamá rurarqa fundisqa chunka iguallkamalla carretakunataqa, chaykunataqa rurarqa chayna sayayniyoqllatam hinaspa hina chayna rikchakuqllatam.

³⁸Rurarqataqmi broncemanta chunka hatun lavatoriokunatapas, chay lavatoriokunamanmi yaykuq pusaq pachak pusaq chunkan litro yaku, sapa lavatoriom karqa huk metro pusaq chunkan centimetro anchoyoq, chay sapa lavatoriotam churarqa sapakamata chunkantin carretakunaman. ³⁹Wasipa *alleq lawninmanmi churachirqa pichqa carretakunata, wakin pichqatañataq wasipa *ichoq lawninman, estanquetañataqmi churachirqa templopa surlawnin intipa qespimunan lawman.

⁴⁰Rurarqataqmi mankakunatapas, palakunatapas chaynataq tazonkunatapas. Hiranmi tukuy chay obrakunata Rey Salomonpa kamachisqanman hina lliwta tukururqa Tayta Diospa templonpaq. ⁴¹Paymi fundirqa iskaynin pilarkunata, pilarkunapa puntanpi pelota kaqla iskay adornokunata, chay pelota kaqla adornom tapaq iskaynin mallakunata. ⁴²Chay iskaynin mallakunapaqpas rurachirqataqmi tawa pachak granadakunata, iskay seqe granadakunam karqa sapa mallapaq, chay mallakunaqa karqa pilarkunapa puntanpi kaq pelota kaqla adornokunata tapananpaqmi. ⁴³Fundirqataqmi chunka carretakunatapas, carretakunapi churasqa chunka lavatoriokunatapas, ⁴⁴estanquetapas, estanquepa tiyanan buyeskunatapas, ⁴⁵mankakunatapas, palakunatapas chaynataq tazonkunatapas.

Hiranmi Rey Salomonpaq tukuy chaykunata rurarqa llipipiq bronce manta, chaykunata rurarqa Tayta Diospa templanpaq. ⁴⁶Chaykunataqa reymi Jordan Mayupa patanpi fundichirqa llinka mitu allpapa kasqanpi, chay sitioqa kachkan Sucot llaqtamanta Saretan llaqtaman rinapim. ⁴⁷Salomonmi bronce manta llapa ima rurachisqanta manaña pesarqachu nana-nanaq hinaspa manaña pesay atina kasqanrayku.

⁴⁸Salomonqa rurachirqataqmi Tayta Diospa temlonpi kaq tukuy imakunatas, chaykunam karqa qorimanta altarwan, qorimanta mesa, chay mesaqa karqa Diospa tantankuna churanapaqmi. ⁴⁹Rurachirqataqmi qori-puromanta candelokunatas, chaykunata churachirqa “Chuya” sutiyoq cuartopi, pichqatam churachirqa *alleg lawninman, wakin pichqatañataq *ichoq lawninman. Rurachirqataqmi candelokunapa waytankunatas, mecheronkunatas, qorimanta tenazakunatas, ⁵⁰qorimanta medianokunatas, mecha kaptanapaq tijerakunatas, tazonkunatas, wisllakunatas chaynataq incienso qontichina kaqkunatas. Qorimantataqmi rurachirqa “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa chaynataq “Chuya” sutiyoq cuartopa punkunkunatas.

⁵¹Chaynatam Rey Salomon Tayta Diospa temlonpaq obrakuna rurasqanta tukurachirqa hinaspa taytan Davidpa sapaqchasqa qori-qollqe llapa serviciokunata churarqa Tayta Diospa temlonpi kaq tukuy ima waqaychana cuartokunaman.

Diospa baulninta templan Salomon apachisqanmanta

(2 Cr 5:2-14)

8 ¹Salomonmi Jerusalem llaqtapi huñurachirqa Israel casta autoridadkunata, ayllukunapa kamachiqninkunata hinaspa Israel familiakunapi ancha reqsisqa runakunata. Paykunataqa huñurachirqa “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriomanta Tayta Diospa contrato baulninta apamunankupaqmi, chay barriopa huknin sutinmi karqa Sion. ²Rey Salomonmi Israel casta llapallan runakunawan huñunakurqa Etanim sutiyoq killapi otaq watapa qanchis kaq killanpi, paykunaqa huñunakurqa hatun fiestata rurankupaqmi. ³Israel castamanta llapallan ancianokuna hamurupitinmi sacerdotekuna baulta hoqarispa ⁴aparqaku, aparqakutaqmi Diosman asuykuna karpapas, karpapi Diosllapaqña sapaqchasqa llapallan serviciokunatas, chaykunataqa sacerdotekunawan Leviy casta runakunam aparqaku. ⁵Rey Salomonmi Israel castamanta llapallan huñunasqa runakunawan asuykurqa baulpa ñawpaqinman hinaspa ovejakunatawan buyeskunata Tayta Diospaq wañuchirqaku, chaykunataqa karqa manaña yupay atinam. ⁶Sacerdotekunam Tayta Diospa contrato baulninta churaykurqaku maypim kanan templopa ukun lawpi kaq “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartoman, chay churananku sitioqa karqa querubin sutiyoq angelkunapa rapranpa ukunpim. ⁷Querubinkunapa raprankuna baulpa hawanman kicharisqa kaptinmi chay querubinkunataq taparqa baultawan chay baul hombronanku varillakunata. ⁸Baulta hombronanku varillakunam allin largoyoq karqa chaymi hawa law cuartomantaraq rikukurqa, chay cuartoqariki karqa “Chuya” sutiyoq cuartom, ichaqa templopa hawa lawninmantaqa manam rikurqakuchu, chaynam kachkan kay libro qellqasqa kasqa punchawkama. ⁹Baulpa ukunpiqa karqa iskay labrasqa tabla rumikunallam, chay tabla rumikunataqa Horeb Orqo lawpi kachkaptinkuraqmi Moises churarqa, chay tabla rumikunapi qellqaspa Tayta Dios contratota rurarqa Israelpa mirayninkunawan Egipto nacionmanta lloqsimuchkaptinku.

¹⁰ Sacerdotekuna santuariomanta lloqsimuptinkum Tayta Diospa templonta puyu huntarurqa. ¹¹ Chay puyu otaq Tayta Diospa kanchariynin temploman huntarusqan-raykumá sacerdotekuna mana atirqakuchu santuariopi imam ruranku rurayta.

Templota Salomon dedicasqanmanta

(2 Cr 6:1-7:10)

¹² Salomonmi nirqa:

Dios Taytalláy, qanmi nirqanki:

“Tutayay puyu ukupim *yachasaq” nispa.

¹³ Ichaqa rurachipurqaykim suma-sumaq templota chaypi wiñaypaq yachanaykipaq.

¹⁴ Rey muyuriykuspanmi Israel casta llapa huñunasqa runakuna sayachkaptin paykunapaq Diospa bendicionninta mañakurqa:

¹⁵ —Alabasqayá kachun Israelpa yupaychasqan Tayta Diosqa, taytay Davidman prometesqantam payqa atiyinwan cumplirun. Paymá kaynata nirqa: ¹⁶ “Israel runaykunata Egipto nacionmanta horqomusqaymantapunim mana akllarqanichu Israel ayllukunapa mayqen llaqtantapas chaypi sutiy reqsisqa kananpaq templota rurachinaypaq, Israel runaykunata gobiernananpaqqa Davidtam akllarqani” nispa. ¹⁷ Taytay Davidmi tukuy sonqonwan munarqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaq huk templo rurayta. ¹⁸ Ichaqa Tayta Diosmi taytay Davidta nirqa: “Tukuy sonqoykiwan huk templo rurapuway munasqaykiqa allinmi ¹⁹ ichaqa manam qamchu chay templotaqa rurapuwanqi, qampa churikim chay templotaqa rurapuwanqa” nispa.

²⁰ —Tayta Diosmi prometekusqanta cumplirqa. Ñoqam taytay Davidpa rantinpi Israel nacionpi gobiernachkani Tayta Diospa nisqanpi hina, Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaqmi templota rurarachini. ²¹ Baulpaqpas sitiotam alistaruni, chay baulpim kachkan Egipto nacionmanta horqomuspa abuelonchikkunawan Tayta Diospa rurasqan contrato —nispa.

²² Tayta Diospa altarninpa ñawpaqninpi Rey Salomon sayaykuspanmi Israel casta llapallan huñunasqa runakunapa qayllanpi altoman makinkunata hoqarispa ²³ nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, qam hina Diosqa manam kanchu hanaq pachapipas nitaq kay pachapipas, qamqariki tukuy sonqonwan kawsaq serviqnikipunata favorecespa contratoyki cumpliqmi kanki. ²⁴ Serviqniki taytay Davidman prometesqaykitam cumplirqanki, kunan punchawkunapi pasasqanman hinamá rimasqaykitaqa imam rurasqaykiwan cumplirqanki. ²⁵ Chaynaqa Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, kunanyá cumpliy serviqniki taytay Davidman prometesqaykita, qanmi payta nirqanki: “Ñoqapa ñawpaqniypiq mana tukuytam qampa miraynikimanta Israel nacionpi gobiernaq qari kanqa ichaqa churikikunaqa munasqayman hinayá kawsachun, qampa kawsasqaykiman hinayá paykunapas kawsachunku” nispa. ²⁶ Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, kunanyá serviqniki taytay Davidman nisqaykiqa cumplikuchun.

²⁷ —Ichaqa Taytáy ¿cheqaptachu qamqa kay pachapi yachawaq? Cielokunapipas nitaq cielokunapa hanayninpipas manam qamqa kamawaqchu, chaynaqa ¿imaynataq kay templo rurasqaypiqa *yachawaq? ²⁸ Chaywanpas yupaychasqay Dios Taytalláy, kay serviqnikipa mañakusqaytayá uyariykullaway, ñawpaqnikipi qayakusqaytayá kunanpuni uyariykullaway. ²⁹ Tuta punchawya qaway kay templota, kay sitiomantam nirqanki: “Sutiymi chaypi reqsisqa kanqa” nispa, chaynaqa uyariykullawayá kay sitioman qawarispa kay serviqnikipa mañakusqayta. ³⁰ Kay serviqnikipas chaynataq Israel casta

runaykikunapas kay sitio lawman qawarimuspa ruegakuptyikumá uyariykullawankiku. Hanaq pacha *yachasqaykimanta uyariykamusпамá pampachaykullawankiku.

³¹—Sichu pipas runamasinpa contranpi huchallikuruptyin chay runata kay templo kaq altarnikipa ñawpaqninpi jurachiptinkuqa ³²qanmi hanaq pachamanta uyariykamunki hinasпам serviqnikikunata juzganki, mana allin ruraqtapas castigaspaykim pagapunki mana allin rurasqanman hina, mana huchayoqta ichaqa mana huchayoqta hina chaskispayki allin rurasqanman hina pagapunki.

³³—Sichu Israel casta runaykikuna enemigonkunawan vencerachikunqaku qampa contraykipi huchallikurusqankurayku ichaqa qanman kasqallan kutirikamuspa qamta alabaspа hinaspa mañakuspa kay templo lawman qawamuspa ruegakusuptikiqa ³⁴qanmi hanaq pachamanta uyariykamunki, Israel casta runaykikunapa huchantam pampachaykunki hinasпам kutichimunki abueloykuman qosqayki allpaman.

³⁵—Sichu qampa contraykipi paykuna huchallikurusqanrayku mana para kanmanchu ichaqa humillachisqaykirayku kay sitioman qawarimuspa sutikita alabaptinkuqa hinaspa huchankumanta wanakuptyinkuqa ³⁶qanmi hanaq pachamanta uyarimunki hinasпам serviqniki Israel casta runaykikunapa huchankunata pampachaykunki, munasqaykiman hina kawsanankupaq yachachispaykim parata kacharimunki runaykikunaman herencia qosqayki allpaman.

³⁷—Sichu nacionpi yarqaypas, peste onqoypas karuptyinqa otaq kawsaykunapas chakiptinqa otaq ismuptyinqa otaq hatunpas-taksapas aqarway urukuna karuptyinqa otaq nacionniykutapas enemigo atacanapaq muyuruptinqa otaq huk rikchaq onqoykunapas karuptyinqa ³⁸sonqonpi llakikuspa mayqen runapas otaq Israel casta llapallan runapas kay templo lawman makinkunata hoqarimuspa mañakuptyinqa otaq ruegakuptyinqa ³⁹hanaq pacha *yachasqaykimantayá uyariykamuy, paykunataqa pampachaykuspayá sapakamaman pagapuy kawsasqankuman hina hinaspa sonqonku reqsisqaykiman hina. Qamllamiki llapa runakunapa sonqontaqa reqsinki. ⁴⁰Chaynapim paykunaqa respetasunki abueloykuman qosqayki allpapi kawsananku punchawkama.

⁴¹—Forastero runakunapas mana Israel casta runaykikuna kachkasпам qamrayku karu llaqtakunamantaraq hamunqaku. ⁴²Uyarinqakum hatun sutikimanta, atiynikimanta chaynataq hatun castigoykimantapas. Chaynaqa kay temploykiman qawarispa mañakamuptinkum ⁴³hanaq pacha *yachasqaykimanta uyariykamunki, chay forastero runapa mañakususqaykiman hinamá ruraykunki, chayna kaptinqa kay pachapi llapallan runakunapas sutikitam reqsinqaku, paykunapas Israel casta runaykikuna hina respetasuspaykim kay rurachisqay temploqa sutikiwan sutichasqa kasqanta yachanqaku.

⁴⁴—Sichu runaykikuna rinman guerraman enemigonpa contranpi qampa kachasqayki ñanninta hinaspa qam Tayta Diosta mañakusunkiman akllasqayki kay llaqtaman qawarimuspanku otaq qampaq rurachisqay temploman qawarimuspanku ⁴⁵hinaptinga qanmi hanaq pachamanta uyarimunki mañakususqaykita hinasпам vencechinki. ⁴⁶Mana huchallikuq runaqa manam kanchu. Sichu qampa contraykipi huchallikurusqankurayku piñakuruspa enemigonkunaman entregaykuwaq chaynapi karumanpas otaq hichpamanpas preso apasqa kanankupaq ⁴⁷hinaptinñataq chay preso kasqanku allpapi qanman kutirikamuspa ruegakamusunkiman kaynata: “Huchallikurunikum, mana allintam qampa contraykipi ruraruniku” nispa. ⁴⁸Sichu preso pusasqa kasqanku enemigonkupa allpanpi kachkaspa tukuy sonqonkuwan hinaspa tukuy vidankuwan qanman kutirikamunmanku abueloykuman qosqayki allpa lawman otaq akllasqayki llaqta lawman otaq kay qampaq rurachisqay templo lawman qawarimuspa mañakamusuptikiqa ⁴⁹qanmi uyariykamun-

ki hanaq pacha *yachasqaykimanta. Mañakamusuqaykitamá favorninkupi ruraykunki.

⁵⁰Contraykipi huchallikuruq runaykikunatamá pampachaykunki, pampachaykuytaq-yá mana kasususqaykikunatapas. Preso apaqnin runakunawanyá kuyapayariykachiy.

⁵¹Chaynataqa ruraykuy runaykikunaqa herenciayki hina kasqanraykuyá. Fierro fundina hornomanta horqochkaq hinam paykunataqa Egipto nacionmanta horqomurqanki.

⁵²—Kay serviqnikipapas chaynataq Israel casta runaykikunapapas mañakamusuqaykutayá uyariykuwayku. ⁵³Señor Diosllayku, abueloykuta Egipto nacionmanta horqomuspa serviqniki Moiseswan nichisqaykiman hinam paykunataqa kay pachapi llapa nacionkunamanta herenciaykipaq akllakurqanki —nispa.

⁵⁴Tayta Diospa altarninpa ñawpaqninpi cieloman brazonkunata hoqarispá qonqoranpa mañakusqantam Salomon tukururqa. ⁵⁵Sayariruspanmi Israel casta llapallan runakunapaq Diospa bendicionninta hatun vozpi mañakurqa:

⁵⁶—Lliw prometesqanpi hina Israel casta runankunaman hawkayay qoq Tayta Diosyá alabasqa kachun. Payqariki mana faltaytam cumplirin serviqnin Moiseswan llapa ima allin kaqkuna prometechisqanta.

⁵⁷—Yupaychasqanchik Tayta Diosyá ñoqanchikwan kachun imaynam ñawpaq abuelonchikkunawan kasqanpi hina, amayá payqa wischuruwasunchu nitaq saqeruwawunchu.

⁵⁸Sonqonchikpas paypaqñayá kachun chaynapi tukuy munasqanman hina kawsanan-chikpaq chaynataq kamachisqankunata, decretonkunata hinaspa reglamentonkunata kasukunanchikpaq, chaykunatamá abuelonchikkunaman kamachirqa. ⁵⁹Yupaychasqanchik Tayta Diosta mañakusqaykunayá paypa qayllanpi tuta punchaw kachun, chaynapi kay serviqninpaqpas chaynataq Israel casta runakunapaqpas sapa punchaw necesitasqaykuman hina allinta arreglananpaq. ⁶⁰Chayna kaptinqa kay pachapi llapallan runakunapas Tayta Diosqa sapallan Dios kasqantam yachanqaku. ⁶¹Chaynaqa kuman punchawpi hinayá tukuy sonqoykichikqa kachun yupaychasqanchik Tayta Diospaq chaynapi decretonkunata cumplispa kamachisqankunata kasukunaykichikpaq —nispa.

⁶²Chaymantam reywan Israel casta llapallan runakuna animalkunata wañuchispa Tayta Diosta adorarqaku. ⁶³Rey Salomonmi Tayta Diospaq wañuchirqa iskay chunka iskayniyoq waranqa bueyeskunata hinaspa pachak iskay chunkan waranqa ovejakunata. Chay animalkunaqa karqa Dioswan allinlla kasqankumanta ofrendam.

Chaynatamá reywan Israelpa llapallan mirayninkuna Diospa templonta dedicarqaku. ⁶⁴Reyqa hina chay punchawllapitaqmi Tayta Diospa templonpa ñawpaqninpi kaq pationtapas Diosllapaqña sapaqcharqa, chaypim kañarqa lliw kañana ofrendakunata hinaspa kawsay ofrendakunata, kañarqataqmi allinlla kasqankumanta ofrenda animalkunapa wirankunatapas. Chaynataqa rurarqa Tayta Diospa templonpa qayllanpi kaq broncemanta altar taksalla kasqanraykum, lliw kañana ofrendakunapaqpas, kawsay ofrendakunapaqpas chaynataq Dioswan allinlla kasqankumanta ofrenda animalkunapa wirankunapaqpas manamá hayparqachu. ⁶⁵Chay tiempopim Rey Salomon rurarqa hatun fiestata huñunasqa Israel llapallan runakunawan. Paykunam hamurqaku Hamat llaqtaman yaykunanku qasamantaraq chaynataq Egipto sutiyoq chaki wayqomantaraq, hamurqakuqariki yupaychasqanku Tayta Diospa qayllanpi qanchis punchaw fiestata hatun kusikuywan ruranankupaqmi. Chaymantapas qanchis punchawtawanraqmi chay fiestataqa rurarqaku, fiestaqa karqa chunka tawayoq punchawmá. ⁶⁶Fiesta tukuyqa paqarinnintintam runakunata rey aviarurqa hinaptinmi runakunaqa reyta agradecekuspanku sonqonkupi kuisisqallaña ripukurqaku sapakama wasinkuman. Paykunaqa kusikurqaku serviqnin Davidpaqpas chaynataq Israel casta runankunapaqpas Tayta Dios tukuy allinkuna rurasqanraykum.

Salomonwan Dios contrato rurasqanmanta

(2 Cr 7:11-22)

9 ¹Tayta Diospa templantapas, kikinpa palaciontapas chaynataq kikinpa tukuy ima ruray munasqantapas Rey Salomon qespirachiptinmi ²payman Tayta Dios yapatawan rikuriykurqa Gabaon llaqtapi ñawpaqta rikuriyqusqanpi hina. ³Tayta Diosmi nirqa: —Uyariykuykim mañakuwasqaykita, kay templo rurasqaykitam ñoqallapaña sa-paqcharuni chaypi sutiya wiñaypaq reqsichinaypaq, sapa punchawmi nanachikuspay waqaychasaq. ⁴Sichu taytayki David hina ñoqapa qayllaypi kawsaspa tukuy sonqoykiwan mana pantaspa tukuy kamachisqayta ruraptikiqa chaynataq reglamentoykunatapas hinaspa decretoykunatapas kasukuptikiqa ⁵taytayki Davidman nisqaypi hinam Israel nacionpi gobiernoykita wiñaypaq takyachisaq. Paymanmi nirqani: “Mana tukuytam qampa miraynikikunamanta Israel nacionpi gobiernaq qari kanqa” nispa. ⁶Ichaqa sichu qamkunapas otaq miraynikichikpas ñoqata qepanchakuruspa qosqay kamachikuyiniykunata hinaspa decretoykunata mana kasukuspa huk dioskunataña qatista adoraptikichikqa ⁷ñoqam Israel nacionta qarqosaq qosqay allpamanta. Kay ñoqapaq sa-paqchasqay templotapas chinkarachisaqmi hinapinmi Israel casta runakunataqa wakin runakunapas penqaspa burlakunqaku. ⁸Kay suma-sumaq templotapas purmasqataña qawaykuspankum haykam pasaqkuna admirasqallaña burlakuspa ninqaku: “¿Imanasqamá Tayta Diosqa kay naciontawan kay templotaqa kaynata ruraron?” nispa. ⁹Hinapinmi uyariqkunañataq ninqaku: “Yupaychasqanku Tayta Diosta saqerusqankuraykum chaynaqa kachkanku. Paymi Egipto nacionmanta paykunapa abuelonkunata horqomurqa ichaqa chay runakunaqa huk dioskunataña qatispam adorarqaku chaymi paykunamanqa Tayta Dios tukuy kay mana allinkunata aparamun” nispa.

Salomonpa wakin rurasqankunamanta

(2 Cr 8:1-18)

¹⁰Rey Salomonmi Tayta Diospa templantawan kikinpa palacionta rurachirqa iskay chunka watapi, ¹¹chaykunapaqmi Tiro llaqtapa reynin Hiram apachimurqa cedro qerukunata, cipres qerukunata chaynataq Salomonpa munasqanman hina qoritapas chaymi Hiranman Rey Salomon qoykurqa Galilea lawpi iskay chunka llaqtakunata. ¹²Hinapinmi Tiro llaqtapa reynin Hiram rirqa Salomonpa qosqan llaqtakuna qawamuq ichaqa manam gustarqachu. ¹³Chaymi Salomonta nirqa: —Wawqelláy ñimamá kay qowasqayki llaqtakunaqa? —nispa.

Chayraykum suticharqa “Cabulwan, chay allpaqa chayna sutichasqamá karqa kay libro qellqasqa kasqan punchawkama. ¹⁴Rey Hiramqariki Salomonmanmi apachirqaña kimsa waranqa isqon pachak soqta chunkan kilo qorita.

¹⁵Rey Salomonmi Tayta Diospa templonta, kikinpa palacionta, palacio takyachiq perqakunata, Jerusalem llaqtapa murallankunata, Hazor llaqtata, Meguido llaqtata hinaspa Gezer llaqtata ruranankupaq runakunata debaldella llamkachirqa. ¹⁶Ñawpaqta-raqmi Egipto nacionpa reynin Faraon hamuspa Gezer llaqtata vencerurqa, chay llaqtapi *yachaq Canaan casta runakunata wañurachispanmi chay Gezer llaqtataqa kañaykurqa, chay llaqtataqa churinmanmi regalaykurqa Salomonwan casarakusqanrayku.

¹⁷Chayraykum chay Gezer llaqtataqa mosoqmanta Salomon hatarichirqa, hatarichirqa-

° 9:13 Hebreo simipi Cabul ninanqa “mana kaqla” ninanmi.

taqmi urayninpi kaq Bet-horon llaqtatapas, ¹⁸Baalat llaqtatapas chaynataq chunniqui kaq Tadmor sutiyoq llaqtatapas. Chay llaqtakunaqa karqa Rey Salomonpa allpanpim. ¹⁹Mosoqmantataqmi hatarichirqa kawsay waqaychanan llaqtakunatapas, carretakunapa kanan llaqtakunatapas chaynataq caballokunapa kanan llaqtakunatapas. Rurachirqa-taqmi Jerusalen llaqtapi, Libano Orqokunapi hinaspa enteron gobiernasqan allpapi llapa ima ruray munasqantapas. ²⁰Puchurraq Amor casta runakunaqa, Het casta runakunaqa, Ferez casta runakunaqa, Hiv casta runakunaqa chaynataq Jebus casta runakunaqa manam Israelpa mirayninkunachu karqa. ²¹Paykunapa mirayninkunatamá otaq Israelpa mirayninkunapa mana chinkachiy atisqankutamá debaldella Salomon llamkachirqa kay libro qellqasqa kasqan tiempokama. ²²Ichaqa Israelpa mirayninkunamantaqa manam pitapas debaldellaqa llamkachirqachu paykunaqa karqaku soldadonkunam, reypa yanapaqninkunam, capitankunam, carretankunapi kaq soldadokunapa jefenkunam hinaspa sillakuqkunapa jefenkunam. ²³Rey Salomonpa rurachisqankunapi llamkaqkunata kama-chiqkunam karqa pichqa pachak pichqa chunkan capatazkuna.

²⁴“Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriomanta Salomonpa rurachisqan palacionman Faronpa warmi churin riruptinmi Salomon rurachirqa palacio takyachiq perqakunata.

²⁵Salomonmi watapi kimsa kutita Tayta Diosman ofreceq lliw kañana ofrendakunata, ofreceqtaqmi Dioswan allinlla kasqankumanta ofrendakunatapas. Chaykunataqa ofrecerqa rurachisqan altarpim, kañarqataqmi inciensotapas. Chaynatamá templotaqa qespirachirqa.

²⁶Rey Salomonqa rurachirqataqmi buquekunatapas Puka Lamar Qochapa patanpi kaq Ezion-geber sutiyoq llaqtapi. Chay llaqtaqa kachkan Edom sutiyoq allpa Elat llaqtapa hichpanpim. ²⁷Rey Hiranmi buquekunapi llamkaqkunata kacharqa Salomonpa runankunatawan kuskata, Hirampa runankunaqa karqa lamar qochapi buque allin manejaqkunam. ²⁸Paykunamá rirqaku Ofir allpaman hinaspam Rey Salomonpaq apamurqaku yaqa chunka tawayoq waranqa kilo qorita.

Rey Salomonman Saba nacionpa reinan watukusqanmanta

(2 Cr 9:1-12)

10 ¹Tayta Diosrayku Salomon ancha reqsisqa kasqanmanta Saba nacionpa reinan uyariruspanmi hamurqa ancha sasa tapukuykunawan pruebananpaq. ²Jerusalen llaqtamanmá hamurqa achka-achka serviqninkunawan kуска, camellokunapim apamurqa miski asnaqkunata, achka-achka qorita hinaspa alhaja rumikunata. Salomonpa kasqanman chayaramuspanmi sonqonpi llapa ima piensasqanta nirqa. ³Chaymi Salomonñataq niykarirqa lliw tapukuyninta, ima tapukuyninpas manam puchurqachu mana contestasqaqa. ⁴Saba nacionpa reinanmi qawaykurqa Salomonqa alli-allin yachayniyoq kasqanta, qawaykurqataqmi templo rurachisqantapas, ⁵mesanpi tukuy rikchaq mikuykunatapas, palacionpi yanapaqninkunapa imaynam kawsasqankutapas, sirvientenkunapa imaynam servisqantapas hinaspa imaynam pachakusqankutapas. Qawaykurqataqmi reyman copa serviqkunatapas chaynataq Tayta Diospa temlonpi animalkunata wañuchispa kañasqankutapas, chaykunawan admirakuspanmi ⁶reyta nirqa:

—Cheqapmi kasqa rurasqaykimanta hinaspa alli-allin yachayniyoq kasqaykimanta niwasqankuqa. ⁷Niwasqankutaqa manam creerqanichu ñawiykunawan kunan rikuykunaykama, manamiki partellantapas willawarqakuchu. Yachaynikiwan tukuy imaykiqa uyarisqaymantapas aswanraqmi kasqa. ⁸iMayna kususqam kachkan warmikikunaqa chaynataq ñawpaqnikipi tukuy tiempo yachayniki uyariq serviqnirikunaqa! ⁹iKuyasuspayki Israel nacionpi gobiernachisuqniki yupaychasqayki Tayta Diosyá

alabasqa kachun! Tayta Diosqa Israel nacionta wiña-wiñaypaq kuyasqanraykum rey kanaykipaq churasurqanki chaynapi derechonpi allinta arreglanaykipaq —nispa.

¹⁰Saba nacionpa reinanmá Rey Salomonman qorqa kimsa waranqa isqon pachak soqta chunkan kilo qorita, miski asnaq achka-achka especeriakunata chaynataq alhaja rumikunatapás. Saba nacion reinapa nana-nanaq miski asnaqkuna apamusqanta hinaqa manam haykapipas Salomonmanqa apamurqakuchu. ¹¹Ofir lawmanta qori apamuq Rey Hirampa buquenkunam apamurqataq sandalo sutiyoq achka-achka qerukunatawan alhaja rumikunata. ¹²Chay sandalo sutiyoq qerukunamantam Rey Salomon rurachirqa Tayta Diospa templonpi kaq gradaspi hapipakuna kaqkunata chaynataq kikinpa palacionpi kaq gradaspi hapipakuna kaqkunatapás. Tocaqkunapapas rurachirqataqmi hatun arpakunatawan taksa arpakunata. Chay sandalo sutiyoq qerukunataqa manam ñawpaqtaqa apamurqakuchu, manataqmi kay libro qellqasqa kasqa punchawkamapas chayna achka-achkataqa rikurqakuchu. ¹³Rey Salomonmi qosqaqan regalokunamantapas astawanraq Saba nacion reinaman qoykurqa tukuy mañakusqankunata hinaptinmi reinaqa serviqninkunapiwan nacionninman kutikurqa.

Salomonpa kapuqninmantawan reqsisqa kasqanmanta

(2 Cr 9:13-24)

¹⁴Salomonmi sapa wata chaskiq iskay chunka iskayniyoq tonelada qorita, ¹⁵impuestotapas chaskirqam rantikuq runakunamantawan negociantekunamanta. Arabia law reykunamantawan Israel nacionpi llapa prefectokunamantañataqmi chaskirqa contribucionta. ¹⁶Rey Salomonqa qorimantam rurachirqataq iskay pachak hatun harkachikuna armakunata, sapakamatam rurachirqa soqta kilo masnin martillasqa qorimanta. ¹⁷Hina qorimanta martillasqataqmi rurachirqa kimsa pachak taksa harkachikuna armakunatapás, sapakamatam rurachirqa huk kilo parten masnin qorimanta hinaspa “Libano Monte” sutiyoq palaciopi churachirqa. ¹⁸Elefantepa waqonmantapas rurachirqataqmi hatun tiyananta hinaspa qori-puowan qaracharqa. ¹⁹Reypa tiyananmanmi seqarqa soqta gradaskuna, chay tiyanapa wasaññataqmi karqa ruyru, kaylaw-waklawninpiñataqmi karqa brazonpa samanankuna, chaykunapa sapa waqtanpim karqa sayachkaq leonkuna. ²⁰Chay soqta gradaskunapa kaylaw-waklawninpipas karqataqmi chunka iskayniyoq leonkuna, huk leonmi karqa sapa gradaspa waqtanpi. Chayna tiyanataqa manam mayqennin reypas rurachirqachu. ²¹Rey Salomonpa tomanan vasokunapas karqa qorimantam, “Libano Monte” sutiyoq palaciopi serviciokunapas qori-puomantam karqa, qollqemantaqa manam imapas karqachu. Salomonpa tiemponpiqa manam qollqetaqa qawariqkupaschu. ²²Rey Salomonpa hinaspa Rey Hirampa lamar qochapi negocio ruranan buquenkunam sapa kimsa watamanta apamuqku qorita, qollqeta, elefantepa waqonta, monokunata hinaspa pavo realkunata.

²³Chaynapimá rey Salomonqa masyarurqa tukuy hinastinpi reykunata apu kayninpi chaynataq yachayninpipas. ²⁴Llapallan runakunam munarqaku Rey Salomon rikuykuyta hinaspa Diospa yachay qosqaqan uyariykuyta. ²⁵Llapallankum regalanankupaqa sapa wata apamuqku qori-qollqe serviciokunata, sumaqa pachakunata, armakunata, miski asnaqkunata, caballokunata hinaspa mulakunata.

Rey Salomonpa rantisqankunamanta

(2 Cr 1:14-17. 9:25-28)

²⁶Rey Salomonmi huñurachirqa carretakunatawan caballopilla sillakuqkunata. Karpurqaq waranqa tawa pachaknin carretakuna hinaspa chunka iskayniyoq waranqa

sillakuqkuna, paykunatam carretakunapa kasqan llaqtakunaman churachirqa, churachirqataqmi Jerusalen llaqtapi reywan kanankupaqpas. ²⁷Reymi Jerusalen llaqtapi qollqeta huñurachirqa rumita hinaña, cedro sachakunañaataqmi karurqa waqtakunapi wiñaq purun higos sachakuna hinaña. ²⁸Mizraim lawmantawan Cilicia lawmantam apamuqku Salomonpaq caballokunata. Reytaq rantimuqkunamá chaylawkunamanta rantimuqku. ²⁹Mizraim lawmantam sapa carretata rantimuqku yaqa qanchis kilo qollqewan, caballotañaataq yaqa iskay kilo qollqewan, paykunañaataqmi *rantikuqku Het casta runakunapa reyninkunaman hinaspa Aram nacionniyoq reykunaman.

Salomonpa warminkunamanta

11 ¹Rey Salomonmi Faraonpa churinta kuyachkaspapas kuyarurqa huklaw nacionniyoq warmikunata, kuyarurqamá Moab nacionniyoq warmikunata, Amon nacionniyoq warmikunata, Edom nacionniyoq warmikunata, Sidon llaqtayoq warmikunata hinaspa Het casta warmikunata. ²Chay nacionniyoq runakunamantam Israelpa mirayninkunata Tayta Dios nirqa:

—Amam paykunawanqa casarakunkichikchu nitaqmi paykunapas qamkunawanqa casarakunqachu, yanqañaataqmi taytachanku qatiqtaña rurarusunkichikman —nispa.

Salomonmi ichaqa chay warmikunaman hukllawakururqa. ³Reykunapa churinkunam Salomonpa warminkuna karqa qanchis pachak, kapurqataqmi kimsa pachak compañerankunapas, chay warmikunam Salomonta huchallirachirqa. ⁴Machuyaruptinmi chay warmikunaqa taytacha-mamachakunataña Salomonta adorachirqaku chaynapim payqa yupaychasqan Tayta Diospaqqa hawa sonqollaña karqa, manañam taytan David hinachu adorarqa tukuy sonqonwan. ⁵Rey Salomonqa Sidon llaqtayoq runakunapa Astarte sutiyoq mamachantañam yupaycharqa, yupaycharqataqmi Amon casta runakunapa Milcom sutiyoq millakuypaq taytachankutapas. ⁶Chaynapimá Salomonqa Tayta Diospa qayllanpi mana allinta rururqa, manam taytan David hinachu mana pantaspa Tayta Diosta qatirqa.

⁷Salomonmi Jerusalen llaqtapa chimpan moqopi huk capillata rurarachirqa, chaytaqa rurachirqa Moab casta runakunapa yupaychasqan Quemos sutiyoq millakuypaq taytachapaqmi, rurachirqataqmi Amonpa mirayninkunapa yupaychasqan Moloc sutiyoq millakuypaq taytachapa capillantapas. ⁸Rurachirqataqmi huklaw nacionniyoq llapallan warmikunapaqpas chaymi paykunaqa mamacha-tayta-chankuman inciensota kañaqku, kañapuqkutaqmi animalkunatapas. ⁹Chaymi Salomonpaq Israelpa yupaychasqan Tayta Dios piñakururqa, payqa piñakururqa iskay kutita rikurichkaptinpas Salomonpa sonqon rakikurusqanraykum. ¹⁰Tayta Diosmi kamachirqa sapaq dioskunataqa mana qatinanpaq ichaqa manam Tayta Diospa kamachisqanta kasukurqachu. ¹¹Chayraykum Salomonta Tayta Dios nirqa:

—Chaynata kawsaspa kamachisqay contratotawan decretoykunata mana kasukusqaykiraykum gobiernasqayki nacionta partispa serviñnikiman qosasq. ¹²Ichaqa taytayki Davidraykum kawsanaykikamaqa mana chaynatachu rurasaq, ñoqaqa churikipa makinmantañam qechusaq. ¹³Manam llapallan naciontachu ñoqaqa qechusaq, aswanqa serviñniy Davidraykum hinaspa ñoqapaq aklakusqay Jerusalen llaqtaraykum puchuchisqa huk aylluta churikiman —nispa.

Salomonpa enemigonkunamanta

¹⁴Tayta Diosmi Salomonpa contranpi hatarirachirqa Edom nacionniyoq Hadad sutiyoq runata, payqa karqa chay nacionniyoq reypa mirayninmi. ¹⁵Edom nacionwan David pe-

leaptinraqmi llapallan tropankuna kamachiq Joab rirqa wañuqkunata pampamunanpaq hinaspan Edom nacionniyoq llapallan qarikunata wañurachirqa. ¹⁶Joabmá Israel casta llapallan tropakunapiwan soqta killapuni *yacharqaku Edom nacionpi llaqa qarikunata wañuchiy tukunankukama. ¹⁷Hadadmi ichaqa warmallaraq kachkaspan taytan servici Edom casta runakunawan lluptirurqa Egipto nacionman. ¹⁸Madian lawmanta lloqsiruspankum chayarurqaku Paran lawman, chay sitiomanta runakunata pusarikuspankum chayarurqaku Egipto nacion Rey Faraonpa kasqanman hinaptinmi Rey Faraon qoykurqa wasita, mikuyta chaynataq chakratapas. ¹⁹Faraon anchallataña favorecespanmi chay Hadad sutiyoq runata casararachirqa warmin Tahpenespa ñañanwan. ²⁰Tahpenespa ñañanmi wachakururqa Hadadpa churinta, chay wawatam suticharqaku Genubat nispa. Reina Tahpenesmi chay wawata uywarqa Faraonpa palacionpi wawankunatawan kuskata. ²¹Hadadmi Egipto nacionpi kachkaspa yacharurqa Davidpa wañukusqanmanta, yacharurqataqmi llapallan tropakuna kamachiq Joabpa wañukusqantapas chaymi Faraonta nirqa:

—Dejaykuwayá llaqtayman kutinaypaq —nispa.

²²Faraonmi nirqa:

—Kaypiqa ñimataq pisisunki llaqtaykiman kutiy munanaykipaq? —nispa.

Chaymi Hadadñataq nirqa:

—Manam imapas pisiwanchu ichaqa dejaykuwayá kutinaypaq —nispa.

²³Diosqa Salomonpa contranpitaqmi hatarirachirqa Eliadapa churin Rezontapas, paymi Soba nacionpa reynin Hadad-ezer servisqanmanta lluptirurqa. ²⁴Chay Rezon sutiyoq runam runakunata huñuruspa salteaqkunapa jefen rikurirurqa, Soba nacionpi kaqkunata David wañurachiptinmi paykunaga Soba nacionmanta ripukurqaku Damasco llaqtaman hinaspan chaypi munaychakurqaku. ²⁵Chaymi Rezonqa Salomon wañukunankama Israel nacionpa contranpi karqa, Israel nacionpa contranpi kaq Hadadpa mana allin rurasqankunamanmi Rezonpas yaparqaraq mana allin rurasqankunata. Israel nacionta cheqnisanmi Rezonqa Aram nacionta gobiernarqa.

²⁶Salomonpa serviqnin Jeroboampas reypa contranpim hoqarikururqa, Jeroboamqa karqa Sereda llaqtayoq Efrain casta Nabatpa churinmi, mamanpa sutiñataqmi karqa Zerua, payqa karqa viudañam. ²⁷Rey Salomonpa contranpi Jeroboam hoqarikunanaq causam karqa kay: Salomonmi palacion takyachiq perqata churachispa taytan Davidpa llaqtanpa murallanpi raqrakunata allichachirqa. ²⁸Jeroboamqa karqa kallpasapa valeroso runam, allin ruraq kasqanta Salomon qawaykuspanmi Joseypa castan llamkaqkunapa kamachiqninpaq churarurqa. ²⁹Jeroboanmi Jerusalem llaqtamanta huk punchaw lloqsiruspa ñanpi tuparurqa Silo llaqtayoq Diosmanta willakuq Ahaswan, payqa richkarqa mosoq capayoqmi, iskayllanku campopi kachkaptinkum ³⁰Ahasqa churakusqan mosoq capanta chunka iskayniyoq pedazoman llikiparurqa ³¹hinaspan Jeroboamta nirqa:

—Hapiy chunka pedazokunata, Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi nin kaynata:

“Ñoqam kunan Salomonmanta gobiernonta qechusaq hinaspaymi chunka ayllukunata qanman qosqayki, ³²Salomonpaqñataqmi puchunqa huk ayllullaña serviqnin Davidrayku chaynataq Israel ayllukunamanta Jerusalem llaqtatapas akllakusqayrayku. ³³Salomonqa paywan kaqkunapiwanmi ñoqata qepanchakuruwaspa adorarqaku Sidon llaqtayoq runakunapa yupaychasqan Astarte sutiyoq mamachakunataña, adorarqakutaqmi Moab casta runakunapa yupaychasqan Quemos sutiyoq taytachatapas chaynataq Amonpa mirayninkunapa yupaychasqan Milcom sutiyoq taytachatapas. Paykunaga manam taytan David hinachu ruraraqaku. Davidqa munasqayman hina kawsaspanmi decretoykunatapas chaynataq reglamentoykunatapas cumplirqa. ³⁴Ichaqa Salomonmantaqa manam enteron

nacionnintachu qechurusaq, wañunankamam payqa gobiernanqa aklakusqay serviqniy Davidrayku, Davidmi waqaycharqa kamachikuyniykunata chaynataq decretoykunatapas. ³⁵Ichaqa Salomonpa churinmantam gobiernonta qechurusaq hinaspaymi qanmanña chunkantin ayllukunata qoykusqayki. ³⁶Salomonpa churinmanqa qosaq huk ayllullatañam. Munanim serviqniy Davidpa achkiy hina kayninqa hinalla Jerusalem llaqtapi kananta, chay llaqtatam aklakurqani chaypi sutiy reqsisqa kananpaq. ³⁷Qamtañam churasqayki munasqaykiman hina gobiernanaykipaq, Israel nacionpimá rey kanki. ³⁸Tukuy kamachisqaykunata kasukuspa, munasqayman hina kawsaspa allinta ruraptikiqa chaynataq decretoykunatapas hinaspa kamachisqaykunatapas kasukuspa serviqniy David hina ruraptikiqa, ñoqam qamta yanapasqayki, Davidpaq hinataqmi takyachisqa miraynikipa gobiernontapas, Israel naciontapas makikimanmi churasaq gobiernanaykipaq. ³⁹Chaynaqa Davidpa mirayninkunatam penqayman churasaq ichaqa manam wiñaypaqchu” nispa. ⁴⁰Chayraykum Salomonqa Jeroboam wañuchiya munarqa ichaqa Jeroboanmi lluptirurqa Rey Sisacpa kasqa Egipto nacionman, Egipto nacionpimá karqa Salomonpa wañukunankama.

Rey Salomonpa wañukusqanmanta

(2 Cr 9:29-31)

⁴¹Salomonpa wakin rurasqankunamantawan yachayninmantaya Salomonpa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁴²Rey Salomonmi Jerusalem llaqtapi *yachaspa lliw Israel nacionpi gobiernarqa tawa chunka wata. ⁴³Abuelonkuna hina Salomon wañuruqinmi pamparurqaku taytan “Davidpa llaqtan” sutiyoq barriopi, paypa rantinpiñataqmi gobiernarqa churin Roboam.

Israel nacion iskayman rakikusqanmanta

(2 Cr 10:1-11:4)

12 ¹Israel casta llapallan runakunam huñunakururqaku Siquem llaqtaman chaymi Roboam rirqa paytaña reypaq churanankupaq. ²Ichaqa chaytam yacharurqa Nabatpa churin Jeroboam. Paymi Rey Salomonmanta lluptiruspan Egipto nacionpiraq kachkarqa. ³Chaymi payta qayachimuptinku huñunasqa Israel casta runakunawan kuska rirqaku Roboanman hinaspam kaynata nirqaku:

⁴—Llumpay llasaq yugota buyesman churkuchkaq hinam taytayki llamkachiwarqaku, kunanyá taytaykipa llumpay llamkay qowasqankuta menosyachiy, qechuwaykutaqyá llasaq yugo qowasqankutapas hinaptinga servisqaykikum —nispa.

⁵Chaymi Roboamñataq nirqa:

—Kimsa punchawmantañayá kutimuychik —nispa.

Chaymi runakuna kutikurqaku. ⁶Hinaptinga taytan Salomon kawsaptingaq serviqniñ ancianokunata Rey Roboam tapurqa consejachikunanpaq:

—¿Imatataq consejawankichik kay runakunaman ninaypaq? —nispa.

⁷Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Sichu kay runakunata allinta servispayki sumaqlata rimapayaptikiqa paykunam servisunki tukuy tiempo —nispa.

⁸Roboanmi ichaqa ancianokunapa consejasqanta mana kasukuspan paywan kuska uywasqa serviqniñ mozokunataña tapurqa consejachikunanpaq. ⁹Chay mozokunatamá nirqa:

—¿Imatataq consejawankichik kay runakunaman ninaypaq? Paykunam niwarqaku: “Taytaykipa llumpay llamkay qowasqankutayá menosyachiy, qechu-waykutaqyá llaasq yugo qowasqankutapas” nispa.

¹⁰Chaymi Roboanwan kuska uywasqa mozokunatañataq nirqaku:

—“Taytaykipa llaasq yugo qowasqankuta menosyachiy” niq runakunamanmi ninki kaynata: “Ñoqapa uña dedoyqa taytaypa piernanmantapas aswan rakum.”
¹¹“Taytaymi llaasq yugota churkusurqankichik, ñoqam ichaqa aswan llaasqtaraq churkusqaykichik, taytaymi castigasurqankichik azotewan, ñoqam ichaqa castigasqaykichik fierro puntayoq azotewanraq” nispa.

¹²Rey Roboampa: “Kimsa punchawmantam kutimunkichik” nispa nisqanman hinam Jeroboamqa llapallan runakunapiwan kutirqaku. ¹³Ancianokunapa consejasqanta mana kasukuspanmi reyqa nanay simiwan runakunata rimapayarqa.

¹⁴Mozokunapa consejasqanman hinamá nirqa kaynata:

—Taytaymi llaasq yugota churkusurqankichik, ñoqam ichaqa aswan llaasqtaraq churkusqaykichik, taytaymi castigasurqankichik azotewan, ñoqam ichaqa castigasqaykichik fierro puntayoq azotewanraq —nispa.

¹⁵Reymi runakunapa mañakusqanta mana kasurqachu, chaynataqa rurarqa Diosmanta willakuq Silo llaqtayoq Ahiaswan Nabatpa churin Jeroboanman Tayta Diospa nisqan cumplikunanpaqmi. ¹⁶Reypa mana uyarisqanta Israel casta runakuna qawaykuspankum nirqaku:

Israel casta runakuna

imanañam ñoqanchikpaqqa imapas kanchu Davidmantaqa
 nitaqmi herencianchikpas kanchu Isaipa churinmantaqa!
 ¡Israel casta runakunaqa, wasikichikmanyá pasakuychik!
 ¡Davidpa mirayninkunaqa, kikikichikyá arreglakuychik!

Chaymi Israel casta runakunaqa wasinkuman ripukurqaku. ¹⁷Chaynapim Juda law llaqtakunapi *yachaqa Israelpa mirayninkunallataña Roboamqa gobiernarqa. ¹⁸Rey Roboanmi debaldella llamkachiqkunapa jefen Adoramta kacharqa ichaqa Israel casta llapallan runakunam rumiwan choqaspa wañurachirqaku chaymi Rey Roboampas apurawillamanña carretanpi lluptirurqa Jerusalem llaqtaman. ¹⁹Chaynapimá Israel casta runakunaqa hoqarirurqa Davidpa castankunapa contranpi kay libro qellqasqa kasqan punchawkama.

²⁰Israel casta llapallan runakunam yacharurqaku Jeroboampa kasqallan kutiramusqanta hinaspam qayachimurqaku huñunakuyman, chaypim enteron Israel nacion gobiernananpaq churarurqaku, manañam mayqen ayllupas Davidpa castan Rey Roboamtaqa qatirqakuchu, qatispaqa-qatirqa Juda ayllullañam.

²¹Rey Roboanmi Jerusalem llaqtaman chayaramuspan huñururqa Juda ayllumanta hinaspa Benjamin ayllumanta guerrapaq akllasqa pachak pusaq chunkan waranqa soldadokunata, chaynataqa huñururqa Israel casta wakin runakunapa contranpi peleaspa taytan Salomonpa gobiernasqan allpata kutichikunanpaqmi. ²²Diosmi ichaqa runan Semaiasta nirqa:

/ **12:10** Kaywanqa nichkan: “Taytay ancha rumi sonqo kaptinqa paymantapas aswan rumi sonqoraqmi kasaq” ninantam.

23-24—Juda nacionpi gobiernaq Salomonpa churin Roboamtayá, Juda casta llapallan runakunatawan, Benjamin casta llapallan runakunatawan hinaspa wakin runakunatawan nimuy ñoqa Tayta Diospa kayna nisqayta: “Ama riychikchu nitaq peleaychikchu Israelpa miraynin castaykichikwanqa, sapakamayá wasikichikman kutikuychik, Roboampa contranpi hoqarikusqankuqa munasqayman hinam karqa” nispá.

Chaymi Tayta Diospa nisqanta kasukuspa sapakama ripukurqaku.

Jeroboampa huchallikusqanmanta

25 Jeroboanmi Efrain Orqokuna lawpi kaq Siquem llaqtata mosoqmanta hatarichispan chaypi yacharqa, chaymantañataqmi Penuel llaqtaman rispan chay llaqtatapas hatarichirqa. 26 Jeroboanmi piensarqa:

—Gobiernoqqa kasqallanchá Davidpa castanman kutiykunqa 27 sichu kay runakuna Jerusalem llaqtapi kaq templopi Tayta Diospaq animalkuna wañuchiq riptinkuqa —nispá.

28 Chaymi consejota rey chaskiruspan rurachirqa qorimanta iskay torochakunata hinaspam runakunata nirqa:

—Israel casta runakuna, amañayá Jerusalem llaqtamanqa riychikchu, Egipto nacionmanta horqomusuqnikichik diosnikichikqa kaykunam —nispá.

29 Huknin toro taytachatam churarqa Betel llaqtapi, huknintañataqmi churarqa Dan llaqtapi. 30 Chay rurasqanwanmá runakunata huchallirachirqa, wakin runakunaqa Dan llaqtakamaraqmi rirqaku chay taytacha adoraq. 31 Rurachirqataqmi alto moqokunapi capillakunatapas hinaspam chaykunapi churarqa mana Leviypa mirayninmanta kaq sacerdotekunata. 32 Jeroboanmi pusaq kaq killapa chunka pichqayoy punchawninpi rurachirqa hatun fiestata, chay fiestataqa rurachirqa Juda nacionpi fiestata hinam hinaspam kikinpuni altarpí animalta wañuchispa lliwta kañarqa. Chaynatamá rurarqa Betel llaqtapi. Qorimanta rurasqan torochakunapaqmi animalta wañuchispa lliwta kañarqa hinaspam Betel llaqtapa moqonkuna capilla rurachisqanpi sacerdotekunata churarqa. 33 Betel llaqta altar rurachisqanpimá pusaq kaq killapa chunka pichqayoy punchawninpi animalta wañuchispa lliwta kañarqa, chay fiestataqa rurarqa sonqonmanta tanteasqan killapim. Israelpa mirayninkunapaqmi hatun fiestata rurachirqa hinaspam kikinpuni altarpí inciensota kañarqa.

Rey Jeroboamta Diosmanta willakuq qaqchasqanmanta

13 1 Tayta Dios kamachiptinmi Juda nacionmanta Diospa runan Betel llaqtaman chayaramurqa, payqa chayaramurqa Jeroboam altarpí inciensota kañachinanpaq sayachkaptinmi. 2 Chay willakuqmi Tayta Dios kamachisqanrayku altarpa contranpi qaparirqa kaynata:

—iAltar, altar! Tayta Diosmi nisunki: “Davidpa castanmantam huk wawa nacemunqa Josias sutiyoq, paymi moqo capillakunapi incienso kañaq sacerdotekunata qampa hawaykipi wañuchinqa hinaspam hawaykipipas runakunapa tullunta kañanqa” nispá.

3 Chay punchawpi huk milagro pasanapaqmi nirqa kaynata:

—Tayta Diosmi milagronmanta kaynata nin: “Altarmi pakipakurunqa hinaptinmi hawanpi uchpapas tallikurunqa” nispá.

4 Betel llaqta altarpa contranpi Diospa runan qaparirusqanta Rey Jeroboam uyariruspanmi altarmanta makinta haywarispa nirqa:

—iHapiychik! —nispá.

Ichaqa makin chakiruptinmi manaña doblayta atirqachu. ⁵Altar pakipakuruptinmi uchpapas tallikururqa milagro pasanmananta Diospa runan nisqanman hina, chaynataqa nirqa Tayta Dios kamachisqanraykum. ⁶Chaymi Diospa runanta rey nirqa:

—Ruegaykapuway yupaychasqayki Tayta Diosta hinaspa mañaykapuway maki-llay kasqallan doblakunanpaq —nispa.

Hinaptinmi Diospa runan Tayta Diosta ruegakuptin reypa makinqa doblakurqaña ñawpaqta hina. ⁷Reymi Diospa runanta nirqa:

—Wasiymanýa hakuchik mikuykamunaykipaq chaypim regalota qomusqayki —nispa.

⁸Diospa runanmi ichaqa reyta nirqa:

—Parten palacioykitaña qowaptikipas manam riymanchu qanwanqa nitaqmi mikuymanchu nitaqmi yakutapas tomaymanchu kay sitiopiq. ⁹Tayta Diosmi kamachiwarqa kaynata nispa: “Amam mikunkichu nitaq yakutapas tomankichu amataqmi risqayki ñannintaqa kutimunkichu” nispa.

¹⁰Chaynapim Betel llaqtaman risqan ñannintaqa manaña kutimurqachu.

¹¹Chay tiempopim Betel llaqtapi *yacharqa Diosmanta willakuq yuyaqaña runa, paypa churinkuna hamuruspanmi willarqa Betel llaqtapi Diospa runan imam rurasqanmanta, willarqakutaqmi reytapas imam nimusqanmanta. ¹²Chaymi taytanñataq paykunata tapurqa:

—¿Maylaw ñannintataq pasarqa? —nispa.

Chaymi churinkuna qawachirqaku Juda nacionmanta hamuq Diospa runanqa mayninmi risqanta. ¹³Chaymi churinkunata nirqa:

—Asnoyta sillaykapuwaychik —nispa.

Asnonta sillaykuptinkum sillakuykuspa pasarqa. ¹⁴Richkaspanmi Diospa runantaqa encina sachapa sikipi tiyachkaqta tarirurqa hinaspa tapurqa:

—¿Qamchu kachkanki Juda nacionmanta hamuq Diospa runan? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Arí, ñoqam kani —nispa.

¹⁵Chaymi Diosmanta willakuq yuyaq runañataq nirqa:

—Hakuwá wasiyta imallatapas mikuykamunaykipaq —nispa.

¹⁶Chaymi Diospa runañataq nirqa:

—Manam kutiymanchu wasikiman yaykunaypaqqa, qanwanqa manam mikuymanchu nitaq yakullatapas tomaymanchu chay llaqtapiqa. ¹⁷Tayta Diosmi kamachiwarqa kaynata: “Amam mikunkichu nitaqmi yakutapas tomankichu chaypiqa, amataqmi kutinkichu risqayki ñannintaqa” nispa.

¹⁸Chaymi Diosmanta willakuq yuyaq runa llullakuspa nirqa:

—Ñoqapas qam hina Diosmanta willakuqmi kani, angelmi Tayta Diospa nisqanta kaynata niwarqa: “Wasikiman pusamuy mikuspa yakuta tomaykunanpaq” nispa.

¹⁹Hinaptinmi paywan kutispa mikumurqa hinaspa yakutapas tomarqa. ²⁰Mesapi tiyachkaptinkum Tayta Dios rimapayamurqa Diospa runan kutichimuq yuyaq runata.

²¹Chaymi Juda nacionmanta hamuq Diospa runanta chay yuyaq runa hatun vozpi nirqa:

—Tayta Diosmi kaynata nin: “Yupaychasqayki ñoqa Tayta Diospa nisqaytam mana rurarqankichu nitaqmi kamachisqaytapas kasuwarqankichu, ²²aswanqa kutimuspaykim ñoqa Tayta Diospa: ‘Amam mikunkichu nitaq yakutapas tomankichu’ nisqay sitiopi mikurqanki hinaspa yakutapas tomarqanki chaymi cuerpoykitapas abueloykipa sepulturanpiqa mana pampanqakuchu” nispa.

²³Mikuytawan yaku tomayta tukuruptinkum chay kutichimuqnin yuyaq runa asnonta sillaykuptin ²⁴pasakurqa ichaqa leonwan tuparuptinmi chay leon

wañurachirqa, cuerpon ñanpi chutarayaptinmi ladonpiñataq sayachkarqa leonwan asno. ²⁵Chay ñannin puriqkunam rikururqaku ñanpi chutarayaq cuerpota chaynataq cuerpopa waqtanpi sayaq leontapas chaymi Diosmanta willakuq yuyaqrunapa *yachasqan llaqtanman chayaruspanku willakurqaku. ²⁶Ñanmanta kutirachimuq Diosmanta willakuq runa uyariruspanmi nirqa:

—Chay wañuruq runaqa Diospa runanmi, Tayta Diospa kamachisqanpa contranpi ruraptinmi Tayta Diosqa leonman qoykurqa hinaptinmi leon atacaruspapaytaqa wañurachin Tayta Diospa nisqanman hina —nispa.

²⁷Churinkunatam nirqa:

—Asnota sillaykapamuwaychik —nispa.

Sillaykapuptinkum ²⁸pasaspan ñanpi chutarayachkaq cuerpota tarirurqa, asnowan leonpas chay cuerpopa waqtanpim sayachkasqa ichaqa chay leonqa manam chay cuerpotaqa mikusqachu nitaqmi asnotapas imanasqachu. ²⁹Diosmanta willakuq chay yuyaqrunam Diospa runanpa cuerpona asnonpi cargakuykuspa aparqa llaqtaman chayarachispa waqayllawanña pampananpaq. ³⁰Cuerpota sepulturaman churaykuptinmi waqarqaku:

—iAy, wawqelláy! —nispa.

³¹Pampayta tukuruptinkum churinkunata kaynata nirqa:

—Ñoqa wañuruptyimi pampaykuwankichik kay Diospa runanpa pampakusqanpa waqtanpi. Tulluykunatamá paypa tullunpa hichpanpi churankichik. ³²Paymi rimarqa Tayta Diospa nisqanta Betel llaqta altarpa contranpi chaynataq Samaria law moqokunapi kaq capillakunapa contranpipas, nisqankunaqa cumplikunqapunim —nispa.

³³Chaykunawanpas Jeroboamqa hinallam mana allin rurayninta rurarqa, payqa aswanraqmi pipas munaqta churarqa moqo capillakuna rurachisqanpi sacerdote kanankupaq. ³⁴Chay hucham Jeroboampa castanpa huchan karqa, chayraykum kay pachamanta pasaypaq chinkachisqa karqaku.

Jeroboampa contranpi Ahias willakusqanmanta

14 ¹Chay tiempopim Jeroboampa churin Abias onqorurqa. ²Chaymi warminta Jeroboam nirqa:

—Pachakuy huk pachakunawan chaynapi ñoqapa warmiy kasqaykita pipas mana reqsisunaykipaq. Riruyá Silo llaqtaman, chaypim kachkan Diosmanta willakuq Ahias, paymi niwarqa kay nacionpi rey kanaypaq. ³Aparikuy chunka tantakunata, tortata hinaspahuk aysaku mielta. Paypa kasqanman riruptikim nimusunki warmataqa imam pasanmanta.

⁴Jeroboampa warminmá rurarqa qosanpa nisqanta hina. Silo llaqtaman pasaspanmi Ahiaspa wasinman chayarurqa, Ahiasmi ichaqa llumpay yuyaqña kaptin ñawinkuna tutayarusqanrayku manaña rikukurqachu. ⁵Tayta Diosmi ichaqa Ahiasman willaykurqaña kaynata:

—Jeroboampa warminmi hamunqa onqoq wawanmanta tapukusunaykipaq, pantachikuspanmi hamusunki, qamñataqmi kayna-kaynata ninki —nispa.

⁶Warmipa punku yaykumusqanta Ahias uyariruspanmi nirqa:

—Yaykukamuy, Jeroboampa warmin. ¿Imanasqataq pantachikunki? Tayta Diosmantam chaskiruniña llakikuypaq noticiata qanman willanaypaq. ⁷Chaynaqa Jeroboanman kutispayá Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqanta kaynata nimuy: “Runakunamanta akllaykuspaymi Israel casta runaykunata gobiernanaykipaq churarqayki. ⁸Davidpa castanmanta gobiernonta qechuruspaymi qoykurqayki ichaqa manam serwiqniy David hinachu kamachikusqaykunata kasukurqanki, Davidqa tukuy sonqonwanmi munasqayman hina

kawsarqa. ⁹Qanmi ichaqa mana allinkunata rurarunki, qanmanta ñawpaq kaq runakunamantapas aswantararaq piñarachiwanaykipaqmi fundisqa taytachakunataraq rurakunki hinasпам qepanchakuruwanki. ¹⁰Chaymi qampa castaykiman apamusaq castigota, Israel nacionpi qampa kaq lliw qaririkunatam tukurusaq, tukurusaqtaqmi sirviente kaqtapas chaynataq libre kaqtapas, miraynikikunatam tukunankama kañarusaq wanuta kañachkaq hina. ¹¹Pipas qampa aylluykimanta llaqtapi wañuqkunatam allqokuna mikunqa, campopi wañuqkunatañataqmi ullachkukuna mikunqa. Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynata” nispa.

¹²—Yaw warmi qamqa kutiyá wasikiman, llaqtaman chayaykuchkaptikim warma wañurunqa. ¹³Hinaptinmi Israel nacionpi llapa runakuna hatun llakikuywan pampanqaku, payllam Jeroboampa churinkunamanta pampasqa kanqa, Israelpa yupaychasqa Tayta Diosmi Jeroboampa castankunamanta payllata allin kasqanpaq tarirun. ¹⁴Tayta Diosmi Israel nacionpi reyta churanqa, paymi kunanmantapuni Jeroboampa castankunata lliwta tukunqa. ¹⁵Imaynam soqosta mayu aytinyachin, chaynatam Tayta Diospas Israel casta runakunata castiganqa, sacha pilachkaq hinamá Tayta Diosqa Israel casta runakunata qarqorunqa abuelonkunaman qosqan sumaq allpamanta, paykunataqa Eufrates Mayupa waklawninmanmi cheqerachinqa. Chaynataqa rururunqa Asera mamachata ruraruspa Tayta Diosta piñarachisqan kuraykum. ¹⁶Jeroboampa huchallikusqanraykum chaynataq Israel naciontapas huchallichisqanraykum Tayta Diosqa qoykunqa Israel casta runakunata —nispa.

¹⁷Jeroboampa warminmi Tirsa llaqtaman pasarqa chaymi wasinman chayaruspa punkuta yaykuykuchkaptin warma wañurunqa. ¹⁸Israel nacionpi llapa runakunam hatun llakikuywan pamparqaku Tayta Diosmanta willakuq serviqnin Ahiaspa nisqanman hina.

¹⁹Jeroboampa wakin rurasqankunaqa, guerrakunapi peleasqankunaqa chaynataq imaynam gobiernasqanqa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁰Jeroboanmi iskay chunka iskayniyoq wata gobiernarqa, abuelonkuna hina wañuruptinñataqmi churin Nadabña paypa rantinpi gobiernarqa.

Juda nacionpi Roboam gobiernasqanmanta

(2 Cr 12:1-16)

²¹Salomonpa churin Rey Roboanmi Juda nacionpi gobiernarqa, payqa tawa chunka hukniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Chunka qanchisniyoq watam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. Jerusalem llaqtatamá Israel ayllukunamanta Tayta Dios akllakurqa sutin chaypi reqsisqa kananpaq. Roboampa mamanmi karqa Amon nacionniyoq Naama.

²²Juda nacionpi runakunam Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata ruraraqaku hinasпам abuelonkupa hucha rurasqankumantapas aswan mastaraq huchallikurqaku Tayta Diosta piñachispa. ²³Paykunapas alto moqokunapim rurachirqaku capillakunata, adorananku pilarkunata hinaspa Asera sutiyoq mamachakunata, rurachirqakuqa llapallan moqokunapiwan rapisapa sachakunapa sikipim. ²⁴Chay nacionpiqa karqataqmi mariconkunapas, paykunam ruraraqaku Israelpa miraynin-kunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan huchallikuq runakuna hina.

²⁵Rey Roboam pichqa watamanña gobiernachkaptinmi Jerusalem llaqtata atacarqa Egipto nacionpa reynin Sisac. ²⁶Paymi hapikuykurqa Tayta Diospa temponpi tukuy imakunatawan reypa palacionpi tukuy imakunata. Lliwta qechuruspanmi Salomonpa qorimanta rurachisqan harkachikuna armakunatapas apakurqa. ²⁷Chaykunapa rantinpi Rey Roboam rurachirqa bronce mantaña harkachikuna armakunata hinasпам waqaychaqnin soldadokunapa jefenman qoykurqa reypa

palacionpa punkunpi waqaychanankupaq. ²⁸Tayta Diospa templonman sapa kuti rey yaykuptinmi waqaychaqnin soldadokuna chay harkachikuna armata apaqku hinas pam kasqallan kutichimuqku chay soldadokunapa cuartonman.

²⁹Roboampa wakin rurasqankunaqa chaynataq tukuy ima rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

³⁰Jeroboanwan Roboamqa guerrallapim tukuy tiempo karqaku. ³¹Abuelonkuna hina Roboam wañuruptinmi abuelonkunapa kasqanpi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi. Mamanmi karqa Amon nacionniyoq Naama. Roboampa rantinpi gobiernarqa churin Abiam.

Juda nacionpi Rey Abiampa gobiernasqanmanta

(2 Cr 13:1-22)

15 ¹Nabatpa churin Rey Jeroboam chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Juda nacionpi Abiam gobiernayta qallaykurqa. ²Abianmi Jerusalem llaqtapi gobiernarqa kimsa wata, paypa mamanmi karqa Abisalonpa churin Maaca sutiyoq warmi. ³Abiampas taytanpa ñawpaq tukuy huchallikusqanman hinam kawsarqa. Yupaychasqan Tayta Diospaqmi hawa sonqollaña karqa, paypa sonqonqa manañam abuelon Davidpa sonqon hinachu karqa. ⁴Ichaqa Davidpa yupaychasqan Tayta Diosmi paypa mirayninta Jerusalem llaqtapi achkiyta hina churarqa chaynapi Davidpa rantinpi rey kananpaq chaynataq Jerusalem llaqtapas hinalla kananpaq. ⁵Davidqa tukuy tiempom Tayta Diospa llaqa kamachisqanmanta mana rakikuspa munasqanman hina kawsarqa, huchallikuspaqa-huchallikururqa Uriaspas asuntollanpim. ⁶Jeroboanwan Roboampa guerrallapi kasqankuqa hinallam karqa Abiam kawsanankamapas. ⁷Abiampa wakin rurasqankunaqa chaynataq tukuy ima rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. Abianwan Jeroboampas guerrallapimá karqaku. ⁸Abuelonkuna hina Abiam wañuruptinmi “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku, paypa rantinpi gobiernarqa churin Asa.

Juda nacionpi rey Asapa gobiernasqanmanta

(2 Cr 14:1-5. 15:16-19)

⁹Israel nacionpi rey Jeroboam isqay chunka watamanña gobiernachkaptinmi Juda nacionpi Asa gobiernayta qallaykurqa. ¹⁰Rey Asam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa tawa chunka hukniyoq wata, paypa abuelanmi karqa Abisalonpa churin Maaca sutiyoq warmi

¹¹Rey Asam abuelon David hina Tayta Diospa munasqanman hina rurarqa. ¹²Nacionmantam mariconkunata wisqurqa, chinkarachirqataqmi abuelonkunapa rurachisqan taytacha-mamachakunatapas. ¹³Abuelan Maacatapas reina kayninmantam horqorurqa Asera sutiyoq mamachata rurachisqanrayku, abuelanpa rurachisqan mamachata kuchuruspanmi Cedron wayqopi kañarurqa. ¹⁴Ichaqa moqokunapi capillakunataqa manam chinkachirqachu, chaywanpas Asapa sonqonqa Tayta Diosllapaqmi karqa wañukunankama. ¹⁵Taytanpa hinaspa kikinpa sapaqchasqan ofrendakunatapas Tayta Diospa templonmanmi churarqa, churarqamá qori-qollqetapas chaynataq serviciokunatapas.

Rey Ben-adadwan rey Asapa contrato rurasqanmanta

(2 Cr 16:1-10)

¹⁶Israel nacionpa reynin Baasawanmi Rey Asa guerrapi karqa tukuy tiempo. ¹⁷Israel nacionpa reynin Baasam Juda nacionpa contranpi peleaq rispan Rama llaqtata aswanraq

allicharachirqa, chaynataqa rurarqa Juda nacion reypa kasqanmanta mana lloqsimu-nankupaqmi hinaspa mana yaykunankupaqmi. ¹⁸Rey Asam horqomurqa Tayta Diospa templonpi puchuq qori-qollqetawan reypa palacionpi kaq tukuy imakunata hinaspam huk kaqnin serviqninman qoykuspa apachirqa Aram nacionpa reynin Ben-adadman. Payqa karqa Hezionpa willkanmi otaq Tabrimonpa churinmi. Ben-adadqa *yacharqa Damasco llaqtapim. Paytam Rey Asa kaynata nichimurqa:

¹⁹—Qampa taytaykiwan ñoqapa taytay contrato rurasqankuta hinayá ñoqanchikpas contratota rurasunchik, qori-qollqe regalotam apachimuchkayki Israel nacionpa reynin Baasawan contrato rurasqaykita tukunaykipaq chaynapi ñoqamanta anchurikunanpaq —nispa.

²⁰Rey Ben-adadmi Rey Asapa nisqanta kasukuspan tropankunapa kamachiqninkunata kacharqa Israel nacionpi llaqtakunata atacamunankupaq, paykunam vencerurqaku Ijon llaqtata, Dan llaqtata hinaspa Abel-bet-maaca llaqtatapas, vencerurqakutaqmi Cineret lawpi llapallan llaqtakunatapas chaynataq Neftaliy allpapi llapallan llaqtakunatapas.

²¹Rey Baasa chayta yacharuspanmi Rama llaqta allichachisqanta saqeruspa Tirsa llaqtamanña kutikurqa. ²²Juda nacionpi lliw runakunata Rey Asa huñurachispanmi Rama llaqtapi Rey Baasapa hatarichisqan rumikunatawan kaspikunata aparachirqa, chaykunawanmi Benjamin lawpi Geba llaqtatawan Mizpa llaqtata aswanraq hatarirachirqa.

Rey Asapa wañukusqanmanta

(2 Cr 16:11-14)

²³Rey Asapa wakin rurasqankunaaq chaynataq mana manchakuspa lliw rurasqankunaaq chaynataq llaqtakunatapas aswan mastaraq hatarichisqanqa Juda nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Ichaqa machuyayninpim onqorurqa chakinwan. ²⁴Abuelonkuna hina Rey Asa wañuruptinmi abuelon “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi otaq abuelonkunapa kasqanpi pamparurqaku, paypa rantinpim churin Josafat gobiernarqa.

Israel nacionpi rey Nadabpa gobiernasqanmanta

²⁵Juda nacionpi iskay watamanña Rey Asa gobiernachkaptinmi Israel nacionpi gobiernayta qallaykurqa Jeroboampa churin Nadab, iskay watam Israel nacionpi gobiernarqa. ²⁶Tayta Diospa qayllanpim Rey Nadabqa taytan hina mana allinta rurarqa hinaspam taytan hinataq Israel nacionpi runakunatapas huchallichirqa. ²⁷Rey Nadabpa contranpim hoqarikururqa Isacar castamanta kaq Ahiaspa churin Baasa, paymi Filistea nacion Gibeton llaqta lawpi Rey Nadabta wañurachirqa. Rey Nadabtaqa wañurachirqa Israel llapallan runakunapiwan chay Gebeton llaqtata muyuruspa atacachkaptinkum.

²⁸Juda nacionpi Rey Asa kimsa watamanña gobiernachkaptinmi Rey Nadabtaqa Baasa wañurachirqa hinaspam paypa rantinpi kikinña gobiernarqa. ²⁹Rey Baasaqa gobiernayta qallaykuspallaraqmi Rey Jeroboampa llapallan castanta wañurachirqa, manam puchuchirqachu chullallatapas. Silo llaqtayoy serviqnin Ahiaswan Tayta Diospa nisqanman hinam lliwta tukururqa. ³⁰Chaynataqa rurarqa Jeroboampa tukuy huchankunaraykum chaynataq Israel nacionpi runakunatapas huchallichisqanraykum, chaykunawanmi Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta piñachirqa.

³¹Nadabpa wakin rurasqankunaaq Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

³²Israel nacionpa reynin Baasam Rey Asawan guerrallapi qarqaku tukuy tiempo kawsanankukama.

Israel nacionpi rey Baasapa gobiernasqanmanta

³³Juda nacionpi kimsa watamanña Rey Asa gobiernachkaptinmi Tirsa llaqtapi Ahiaspa churin Baasa gobiernayta qallaykurqa, iskay chunka tawayoq watam gobiernarqa lliw Israel nacionpi. ³⁴Rey Baasapas Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata ruraraq, paypas Israel nacionpi runakunata huchallichiq Rey Jeroboam hinam huchallikurqa.

16 ¹Baasapa contranpi nimunanpaqmi Hananipa churin Jehuta Tayta Dios nirqa: ²—Noqam pampamanta hoqarichkaq hina Israel nacionpi churarqayki runaykunapa jefen kanaykipaq ichaqa qampas Jeroboampa kawsasqanman hina kawsaspaykim Israel nacionpi runaykunata huchallirachinki, chay huchallikusqankuwanmi piñarachiwanku. ³Chaymi qamtawan castaykikunata chinkarachisaq, Nabatpa churin Rey Jeroboampa castankunawan rurasqayta hinam rurasaq. ⁴Castaykimanta llaqtapi wañuqkunatam allqokuna mikunqa, campopi wañuqkunatañaataqmi ullačkukuna mikunqa.

⁵Rey Baasapa wakin rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁶Abuelonkuna hina Rey Baasa wañuruptionmi Tirsa llaqtapi pamparurqaku, paypa rantinpi gobiernarqa churin Ela sutiyoq runaña.

⁷Hananipa churin Jehu sutiyoq willakuqwanmá Tayta Dios rimachirqa Rey Baasapa contranpiwan castanpa contranpi, chaynataqa rimachirqa Rey Baasapas rurasqankunawan Jeroboampa castankuna hina Tayta Diosta piñachisqanraykum chaynataq paypa qayllanpi tukuy mana allinkuna rurasqanraykum chaynataq Rey Jeroboampa castankunatapas tukurusanraykum.

Israel nacionpi Rey Elapa hinaspa Rey Zimripa gobiernasqanmanta

⁸Juda nacionpi Rey Asa iskay chunka soqtayoq watamanña gobiernachkaptinmi Baasapa churin Ela gobiernarqa Tirsa llaqtapi, payqa iskay watam gobiernarqa Israel nacionpi. ⁹Guerrapaq lamitad carretakuna kamachiq Zimri sutiyoq serviqninmi Rey Elapa contranpi hoqarikururqa, Rey Elapa Tirsa llaqtapim mayordomon Arsapa wasinpi tomaspa sinka kachkarqa. ¹⁰Chaymi Zimri yaykuruspan wañurachirqa, paytaqa wañurachirqa Juda nacionpi Rey Asa iskay chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi, Zimriñam Rey Elapa rantinpi gobiernarqa.

¹¹Zimrim gobiernayta qallaykuspallan Rey Baasapa lliw castankunata wañurachirqa, manam puchuchirqachu huk qaritapas nitaq reclamaq aylluntapas nitaq pi amistadnintapas. ¹²Baasapa lliw castankunatamá Zimri tukururqa Baasapa contranpi Tayta Dios willakuqnin Jehuwan willachisqanpi hina. ¹³Rey Baasawan churin Rey Elam tukuy huchallikusqankuwan Israel casta runakunata huchallirachirqaku, taytacha-mamachakuna rurasqankuwanmá yupaychasqanku Tayta Diosta piñarachirqaku.

¹⁴Rey Elapa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellaqasqa kachkan.

¹⁵Juda nacionpi Rey Asa iskay chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Rey Zimriqa gobiernayta qallaykurqa, payqa qanchis punchawllam gobiernarqa Tirsa llaqtapi, Filistea runakunapa llaqtan Gibetontam Israel tropakuna atacarurqaña. ¹⁶Campamentopi kaq runakunam yacharurqaku Rey Elata Zimri wañurachisqanta chaymi reypaq chay punchawllapi churarurqaku llapallan tropakuna kamachiq Omri sutiyoq runata chaynapi payña Israel nacionpi rey kananpaq. ¹⁷Chaymi Omriqa Israel nacion llapallan tropakunapiwan Gibeton llaqtamanta pasaspa Tirsa llaqtataña atacarqaku.

¹⁸Llaqta vencesqaña kasqanta Zimri qawaykuspanmi palaciopa ukunman hinakururqa hinaspan chaypiña kachkaspa kañaykurqa chay palaciota, chaypimá ruparuspa wañururqa. ¹⁹Payqa wañururqa Tayta Diospa qayllanpi llaqa huchakuna rurasqanraykum, payqa Israel nacionpi runakuna huchallichiq Jeroboampa hucha rurasqanman hinam kawsarqa.

²⁰Zimripa wakin rurasqankunaqa chaynataq Elapa contranpi hoqarikusqanqa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Israel nacionpi Rey Omripa gobiernasqanmanta

²¹Chaymantapunim Israel nacion runakuna iskayman rakikururqa. Wakinmi Ginatpa churin Tibnita gobiernoman churayta munarqaku, wakinñataqmi munarqa Omri churayta. ²²Omripa partidonkunam ichaqa ganarurqaku Tibnipa partidonkunata chaymi Tibni wañuruptin Omriña gobiernarqa.

²³Juda nacionpi Rey Asa kimsa chunka hukniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Israel nacionpi Omri gobiernayta qallaykurqa. Payqa chunka iskayniyoq watam gobiernarqa Israel nacionpi, chay watakunamantam soqta watata Tirsal laqtapi gobiernarqa. ²⁴Rey Omrim Semer sutiyoq runamanta Samaria moqota rantirurqa soqta chunka soqtayyoq kilo qollqewan, chay- pim llaqtata ruruspa suticharqa Samariawan, Samaria moqopa ñawpaq dueñon Semerpa sutinwanmi suticharqa.

²⁵Omripas Tayta Diospa qayllanpim mana allinta rurarqa, paymanta ñawpaq tiempokunapi gobiernaqkunamantapas aswanraqmi rurarqa. ²⁶Israel nacion runakunata huchallichiq Jeroboampa rurasqanman hinam paypas kawsarqa. Jeroboamqa karqa Nabatpa churinmi. Omriqa taytacha-mamachakunata rurasqanwanmi Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta piñachirqa.

²⁷Omripa rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁸Abuelonkuna hina Rey Omri wañuruptinmi Samaria llaqtapi pamparurqaku, paypa rantinpim gobiernarqa churin Acab.

Israel nacionpi Rey Acabpa gobiernasqanmanta

²⁹Juda nacionpi Rey Asa kimsa chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Omripa churin Acab Israel nacionpi gobiernayta qallaykurqa. Samaria llaqtapi *yachaspanmi gobiernarqa iskay chunka iskayniyoq wata. ³⁰Omripa churin Acabmi Diospa qayllanpi mana allinta rurarqa, paymanta ñawpaq tiempo- pi gobiernaqkunamantapas aswanraqmi rurarqa. ³¹Nabatpa churin Jeroboampa hucha rurasqanmantapas aswanraqmi rurarqa. Sidon llaqtapi Rey Et-baalpa churin Jezabelwanmi casarakururqa hinaspan Baal taytachata servispa adorarqa. ³²Baal taytachapaqmi altarta rurachirqa, rurachirqataqmi templontapas Samaria llaqtapi. ³³Rey Acabqa rurachirqataqmi Asera sutiyoq mamachatapas, chaykunawanmi ñawpaq tiempopi Israelpi gobiernaqkunamantapas aswanraq Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta piñachirqa.

³⁴Acabpa tiempompim Bet-el llaqtayyoq Hiel sutiyoq runa mosoqmanta hatarichirqa Jerico llaqtata, cimientonta churarachiptinmi piwi churin Abiram wañururqa, llaqtapa punkunta churarachiptinñataqmi sullka kaq Segub sutiyoq churin wañururqa, chaynapimá Nunpa churin Josueywan Tayta Diospa nichisqan cumplikurqa.

Eliasmi willakun parapa usyananmanta

17 ¹Galaad law Tisbe llaqtayoq Eliasmi Rey Acabta nirqa:
—Israelpa yupaychasqan Tayta Diosraykum jurani, ñoqaqa paypa serviqnin kasqayraykum paypa qayllanpitaq kachkani: “Kay watakunapim para mana kanqachu nitaqmi sullayllapas-sullamunqachu ñoqa ninaykama” nispa.

²Tayta Diosmi Eliasta nirqa:

³—Intipa qespimunan lawman rispaykiyá Jordan Mayupa chimpan Querit Wayqopi pakakamuy. ⁴Wayqomantam yakuta tomanki, mikuytañataqmi kama-chisqayman hina cuervo sutiyoq alton pawaqkuna apamusunki —nispa.

⁵Tayta Diospa kamachisqanman hina Elias ruraspanmi rirqa Jordan Mayupa chimpan Querit Wayqopi *yachananpaq. ⁶Chaymi cuervokuna tantatawan aychata apamuqku sapa tutapaytawan sapa tardeykuqta, yakutañataqmi tomarqa wayqomanta. ⁷Nacionman para mana chayamusqanraykum manapas unaypi wayqopi yaku chakirurqa.

Viudapa wasinpi Elias samakusqanmanta

⁸Eliastam Tayta Dios nirqa:

⁹—Hatarispaykiyá Sidon law Sarepta llaqtaman riy hinaspayá chaypi *yachamuy, chaypim viudata kamarachiniña mikuchisunaykipaq —nispa.

¹⁰Eliasmi Sarepta llaqtaman rispan chayarurqa llaqtapa punkunman hinaspam yanta pallakuchkaq viudata rikururqa, payta qayaykuspanmi nirqa:

—Ama hina kaspaykiyá aysakupi as yakuta aparamuway tomaykunaypaq —nispa.

¹¹Yaku apamuq pasaptinmi chay viudata qayaspan nirqa:

—Apamuwaytaqyá tantatapas —nispa.

¹²Chaymi viudañataq nirqa:

—Yupaychasqayki kawsaq Tayta Diosraykum jurayki, tantayqa manam kapuwanchu, kapuwaspaqa-kapuwachkan tinajaypi putqoy harinawan puyñuchaypi pisi aceitellañam, kunanmi huñuchkarqani iskay kimsa yantakunata chaywan ñoqapaqwan wawaypaq tantarunaypaq hinaspa mikuykuspa wañukunaykupaq —nispa.

¹³Eliasmi nirqa:

—Amayá manchakuychu, rispaykiyá ruraramuy nisqaykiman hina ichaqa ñoqapaqyá puntata ruraykapamuway tortillata, chayta aparamuwaspaykiñam, qampaqwan wawaykipaqa ruramunki. ¹⁴Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi nin: “Tinajaykipi harinapas chaynataq puyñuchaykipi aceitepas manam pisinqachu ñoqa Tayta Dios allpaman parata chayachimunaykama” nispa.

¹⁵Chaymi viudaqa ruraramurqa Eliaspa nisqanman hina chaynapim viudapas, Eliaspas chaynataq viudapa familianpas unay tiempo mikurqaku. ¹⁶Tinajapi harinapas manam tukurqachu, manataqmi pisirqachu puyñuchapi aceitepas. Chaynamá karqa Eliaswan Tayta Diospa nichisqanpi hina.

¹⁷Wasiyoq viudapa wawan llumpayllataña onqoruptinmi samayninpas chinkarurqaña. ¹⁸Chaymi viudañataq Eliasta nirqa:

—¿Imatataq kayta ruraruwanki, Diospa runan? ¿Mana allin rurasqaymanta yuyarichiwaspa waway wañuchinaykipaqchu hamurqanki? —nispa.

¹⁹Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Apamuy wawaykita —nispa.

Mamanpa brazonmanta chaskiykuspanmi altospi samasqan cuartoman aparurqa, camanman churaykuspanmi ²⁰Tayta Diosta mañakuspan nirqa:

—Yupaychasqay Dios Taytalláy ¿samakusqay wasipi viudatapas llakichinchum wawanta wañurachispayki? —nispa.

²¹Wawapa hawanman kimsa kutikama pakchakuykuspanmi Tayta Diosta mañakurqa kaynata:

—Yupaychasqay Dios Taytalláy, ruegakuykim kay wawapa vidanta kasqallan kutiykachinaykipaq —nispa.

²²Eliaspamañakusqanta Tayta Dios uyariruspanmi wawata kawsarirachirqa.

²³Chaymi wawata Elias marqarikuykuspa altospi cuartomanta uraykarachirqa, mamanman qoykuspanmi nirqa:

—Kayqaya wawaykiqa kawsarirun —nispa.

²⁴Chaymi viudañataq nirqa:

—Kunanqa yachaniñam cheqap Diospa runan kasqaykita, yachanitaqmi Tayta Diospa palabran rimasqaykipas cheqap kasqanta —nispa.

Rey Acabwan Elias kasqallan tupasqanmanta

18 ¹Unay tiempo pasaruptionmi kimsa watamantaña Tayta Dios kasqallan Eliasta nirqa:

—Rey Acabmanyá riy, ñoqam kasqallan kay allpaman parata chayachimusaq —nispa.

²Paypa qayllanmanmá Elias rirqa, llumpay muchuymi kachkarqa Samaria llaptapi. ³Rey Acabmi qayachimurqa mayordomon Abdiasta, Abdiasqa Tayta Diosta llumpay respetaqmi karqa. ⁴Tayta Diosmanta willakuqkunata Reina Jezabel wañuchichkaptinmi Abdiasqa iskay machaykunapi pakarurqa pachak willakuqkunata. Payqa sapa machaypim pakarurqa pichqa chunkatakama hinaspam mikuywan yakuwan kawsachirqa. ⁵Rey Acabmá Abdiasta nirqa:

—Pastota maskamunaykipaqyá riy enteron nacionpi llapallan pukyukunamanwan wayqokunaman chaynapi caballokunatapas hinaspa mulakunatapas kawsachinanchikpaq, mana chayqariki wakintach wañurachisunchik —nispa.

⁶Chaymi nacionta muyuriramunankupaq iskayman rakinakururqaku, Acab huknin ñanninta riptinmi Abdiasñataq huklawninta rirqa. ⁷Abdias ñanninta richkaspanmi tuparurqa Eliaswan, Eliasta reqsiruspanmi qonqoranpa pampaman kumuykuspan nirqa:

—¿Manachum qamqa Tayta Elias kachkanki? —nispa.

⁸Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Arí, ñoqam kani. Nimuy reyniki Acabta: “Eliasmı kaypi kachkan” nispa.

⁹Hinaptinmi Abdiasñataq nirqa:

—¿Ima huchataq ruraraqani Acabman kachawaptiki wañuchiwananpaq? ¹⁰Yupaychasqanchik Tayta Diosraykum jurani, enteron nacionpim reyniyqa qamta maskachimusurqanki chaymi llapallanku nirqaku: “Manam kaypichu” nispanku hinaptinmi nacionkunapi runakunata jurachirqa mana tarisusqaykimanta. ¹¹Chaychu kunan niwanki: “Nimuy reynikita: ‘Eliasmı kaypi kachkan’ nispa.” ¹²Reyman willaq pasanaykamam Tayta Diospa Espiritun aparusunki mana yachasqay sitioman, Acabman willaykuptiycha pasamuspa mana tarisuspaykiñataq ñoqata wañurachiwanqa. Ñoqapas mozo kasqaymantapunim Tayta Diosta respetani. ¹³¿Manachu pipas willasurqanki Diosmanta willakuqkunata Jezabel wañuchichkaptin pachak willakuqkunata iskay machaypi pichqa chunkatakama pakarusqayta chaynataq mikuywan yakuwan kawsa-

chisqayta? ¹⁴Kunanñataqmi niwanki: “Rispaykiyá willamuy reynikiman: Eliasmi kaypi kachkan nispa,” chaynata niptiyqariki ñoqataqa wañurachiwanqach.

¹⁵Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Llapallan Kamachiq Kawsaq Tayta Diosraykum jurani, ñoqaqa paypa serviqnin kasqayraykum paypa qayllanpi kachkani, kunanpunim yaykusaq Rey Acabman —nispa.

¹⁶Chaymi Abdias rirqa Rey Acabman willamuq, willaykamuptinmi Acab hamurqa Eliaswan tupanampaq. ¹⁷Eliasta Rey Acab qawaykuspanmi nirqa:

—¿Qamchum kachkanki Israel nacionta chaqwachiq? —nispa.

¹⁸Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Ñoqaqa manam Israel naciontaqa chaqwachinichu, qanmi chaqwachirqankiqa taytaykipa castankunapiwan Tayta Diospa kamachikusqankunata saqeruspa, qamkunaqa Baal sutiyoq taytachakunatañam qatirqankichik. ¹⁹Kunanyá Carmelo Orqoman huñuchimuy Israel nacionpi llapallan runakunata, Baal sutiyoq taytachamanta tawa pachak pichqa chunkan willakuqkunata chaynataq Jezabelpa mikuchisqan Asera sutiyoq mamachamanta tawa pachak willakuqkunatapas.

Baal adoraqkunawan Elias atipanakusqanmanta

²⁰Rey Acabmi Carmelo Orqoman huñurachirqa Israelpa llapallan mirayninkunatawan taytacha-mamachamanta willakuqkunata. ²¹Eliasmi llapallan runakunaman asuykuspan nirqa:

—Haykapikamataq iskayrayankichik, sichu Tayta Dios cheqap Dios kaptinqa paytayá qatiychik, sichu Baal cheqap Dios kaptinqa paytañayá qatiychik —nispa.

Hinaptinmi runakunaqa mana imatapas nirqakuchu. ²²Chaymi Elias kasqallan runakunata nirqa:

—Sapallayñam Tayta Diosmanta willakuq puchuruni, Baalmanta willakuqkunam ichaqa tawa pachak pichqa chunkan runakunaraq kachkanku. ²³Chaynaqa apamuwayku iskay bueyeskunata, hukninta paykuna akllaspayá nakaruspa yantapa hawanman churachunku, ninataqa amam chaypa ukunpiqa churanqakuchu. Noqapas huknin bueyesta nakaspaymi yantapa hawanman churasaq, ñoqapas ninataqa manam chaypa ukunpiqa churasaqchu. ²⁴Qamkunam mañakunkichik diosnikichikta, ñoqapas mañakusaqtaqmi yupaychasqay Tayta Diosta, mayqenpas ninata kachaykamuqmi cheqap Diosqa —nispa.

Chaymi llapallan runakuna nirqaku:

—Allinpunim nisqaykiqa —nispa.

²⁵Chaymi Baalmanta willakuqkunata Elias nirqa:

—Qamkunaqa achkam kankichik chaynaqa qamkunayá puntata bueyesta akllaspa nakaychik hinaspa diosnikichikta mañakuychik, ichaqa amam ninataqa chaypa ukunmanqa churankichikchu —nispa.

²⁶Chaskisqanku bueyesta nakaruspankum achikyasqanmantapuni chawpi punchawkama Baal diosninkuta mañakurqaku kaynata nispa:

—iTaytallayku Baal, uyariykullawayku! —nispa.

Ichaqa manam pitapas nitaq ima vozzlatapas uyariqakuchu chayraykum altar rurasqankupa muyuriqninpi tususpa-tususpa muyurirqaku. ²⁷Chawpi punchawña kachkaptinmi paykunata asipayaspan Elias nirqa:

—Aswantaraqyá qayakuychik, payqariki diosmi, ichapas yuyaymanachkan otaq ispakuchkanpas otaq illarunpas, ichapas payqa puñuchkan mana pipa rikchariykachisqan —nispa.

²⁸Chaymi aswanraq qaparispanku costumbrenkuman hina espadakunawan hinaspa lanzakunawan cuerponkuta kuchukurqaku yawarpas suturimunankama. ²⁹Chawpi punchaw pasaruptinmi tardeykuqta ofrenda kañana horakama loco hinaña hinalla qaparkacharqaku ichaqa manam ima vozllatapas uyarirqakuchu, manataqmi pipas contes-tamurqachu nitaqmi pipas atiendemurqachu. ³⁰Chaymi Elias llapallan runakunata nirqa:
—Asuykamuwaychik —nispa.

Hinaptinmi llapallan runakuna asuykurqaku chaymi Tayta Diospa tuñichisqa altarninta allicharurqa. ³¹Jacobpa churinkunamanta chunka iskayniyoq ayllukunaman hinamá Elias chunka iskayniyoq rumikunawan altarta rururqa. (Jacobtam Tayta Dios nirqa: “Israelmi sutiki kanqa” nispa.) ³²Tayta Diospaq altarta rurarspanmi altarpa muyuriqninta yarqacharurqa yaqa iskay chunka litro yaku yaykuqpaq. ³³Yantata churaykuspanmi bueyesta nakarurqa hinaspa chay yantapa hawanman churaykurqa, ³⁴chaynata rurarspanmi nirqa:

—Tawa puyñukunaman huntachiychik yakuta hinaspa yantapa hawanpi kaq nakasqa buyesman hichaychik —nispa.

Hicharuptinkum Elias nirqa:

—Yapatawan hichaychik —nispa.

Chaywanpas nirqaraqmi yapatawan hichanankupaq chaymi kimsa kutikama hicharqaku. ³⁵Yakum altarmanta lloqlarspan yarqamanpas huntarurqa. ³⁶Wañuchisqa animalta kañananpaq hora chayaramuptinmi Diosmanta willakuq Elias altarman asuykuspa nirqa:

—Abrahampa, Isaacpa hinaspa Israelpa yupaychasqan Dios Taytalláy, Israel nacionpi Dios kasqaykitayá kunan reqsichikuy, reqsichiytaqyá ñoqapas serviqniki kasqayta chaynataq kamachiwasqaykiman hina kaykuna rurasqaytapas. ³⁷Uyariy-kuwayá Diosnilláy chaynapi kay llapa runakunapas qamqa Tayta Dios kasqaykita yachanankupaq hinaspa karunchasqa sonqonkutapas kutirichimunaykipaq —nispa.

³⁸Chaymi Tayta Diospa ninan wichiycamuspan bueyesta, yantata chaynataq rumikunatapas chinkarachirqa, chakirachirqataqmi yarqapi yakutapas. ³⁹Chaymi llapallan qawaq runakuna qonqoranpa pampaman kumuykuspa nirqaku:

—Tayta Diosmi cheqap Diosqa, Tayta Diosmi cheqap Diosqa —nispa.

⁴⁰Chaymi Elias nirqa:

—Baal taytachamanta willakuqkunata hapiychik, amayá hukllapas lluptichunchu —nispa.

Hapiruptinkum Elias pusarqa Cison Wayqoman hinaspa chaypi wañurachirqa.

Paramunanpaq Diosta Elias mañakusqanmanta

⁴¹Chaymantam Rey Acabta Elias nirqa:

—Mikumuy, tomamuy llumpay parapa qaparisqantam uyarichkani —nispa.

⁴²Acabmi pasarqa mikuq hinaspa tomaq. Eliasñataqmi rirqa Carmelo Orqopa puntankama, chaypim chuychuykuspa moqonkunapa chawpinman uyanta kumuykachirqa. ⁴³Hinaspa serviqninta nirqa:

—Rispaykiyá qawamuy lamar qocha lawta —nispa. Sirvientenmi lamar qocha lawta qawamuspan nirqa:

—Manam imatapas rikumunichu —nispa.

Hinaptinmi Eliasñataq nirqa:

—Qanchis kutikama rispayá qawamuy —nispa.

⁴⁴Qanchis kaq kutipiñam sirvienten nirqa:

—Runapa maki plantan hina sayayniyoq puyutam lamar qochamanta seqamuq-ta rikuramuni —nispa.

Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Rispaykiyá Rey Acabman nimuy: “Carretaykiman caballokunata wataspayá ripuy para mana harkasunaykipaq” nispa.

⁴⁵Rey Acab carretanpi Jezreel llaqtaman richkaptinmi cielokunata sinchi wayrayoq yanay-yanay puyukuna tapaykurqa. ⁴⁶Eliasta Tayta Dios kallpanchaykuptinmi pachanta allichakuykuspan Jezreel llaqtaman kallparqa hinaspa Rey Acabmantapas puntataraq chayarurqa.

Horeb Orqoman Elias lluptisqanmanta

19 ¹Rey Acabmi warmin Jezabelman willarqa Eliaspa llapa ima rurasqanta, willarqataqmi Baalmanta willakuqkunata imaynam wañurachisqantapas. ²Chaymi Eliasman Jezabel nichimurqa kaynata:

—Dioskunayá sinchita castigawachun Baalmanta willakuqkunata imaynam rurasqaykiman hina sichu qamtapas paqarin kay horakama mana chaynata ruraruptiyqa —nispa.

³Chaymi Eliasqa wañuyta patanpiña kasqanta qawakuykuspan ayqekurqa Juda law Beerseba llaqtaman, chay llaqtapim sirviententa saqerurqa. ⁴Payñataqmi chunniqninta pasakurqa huk punchaw puriyta, chaypim huk retama sachapa sikiñpi tiyaykurqa hinaspa wañuyta mañakuspan nirqa:

—Dios Taytalláy, kunankamallañayá kawsasaq, ñoqataqa wañurachiwayñayá, ñoqaga manam abueloykunamanta aswan allinchi kani —nispa.

⁵Chaynata niruspanmi retama sachapa sikiñpi siriycuspa puñururqa, angel hamuruspanñataqmi llachpaykuspa nirqa:

—Hatarispa mikuy —nispa.

⁶Chaymi puñusqanmanta rikchariruspa sawnanpa ladonpi rikururqa sansapa hawanpi rurasqa tortillata, chaypitaqmi kachkasqa aysakupi yakupas, mikuykuspa tomaykuspanmi kasqallan puñuykurqa. ⁷Tayta Diospa angelnin kasqallan hamuspanmi llachpaykuspa nirqa:

—Hatarispa mikuy, llumpay karuraqmi rinaykiqa kachkan —nispa.

⁸Chaymi hatariruspa mikurqa hinaspa tomarqa, chay mikuywan kallpanchakuykuspanmi tawa chunka punchaw hinaspa tawa chunka tutan rirqa Diospa Orqonwan sutichasqa Horeb Orqoman chayanankama. ⁹Chayaruspanmi machaypi samarurqa chaymi Tayta Dios rimapayaspa nirqa:

—Yaw Elias ¿imatataq kaypi rurachkanki? —nispa.

¹⁰Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Llapallan kamachiq Dios Taytalláy, qanmantam llumpayllataña sientini, Israelpa mirayninkunam contrato rurasqaykita saqeruspa altarnikikunatapas tuñirachinku. Qanmanta willakuqkunata espadawan wañurachiptinkum sapallayña puchuruni, ichaqa ñoqatapas maskawachkankum wañurachiwanankupaq —nispa.

¹¹Chaymi Tayta Dios nirqa:

—Hawaman lloqsimuspayá ñoqapa qayllaypi orqopi sayay —nispa.

Tayta Dios pasachkaptinmi sinchi-sinchi wayra orqokunata tuñichispa rumikunata ñururqa ichaqa Tayta Diosqa manam wayrapichu karqa. Wayra pasaruptinmi pacha kuyuy karurqa, Tayta Diosmi ichaqa mana chay pacha kuyuy pichu karqa. ¹²Chay pacha kuyuy pasaruptinmi hamurqa nina, Tayta Diosmi ichaqa mana ninapichu karqa, nina pasaruptinmi

hamurqa huk sumaq qasilla chiwiwiwi. ¹³Chaymi Elias uyariruspan uyanta tapakuykurqa capanwan, machaymanta lloqsiramuspanmi machaypa punkunpi sayaykuspa uyarirqa:

—Yaw Elias ¿imatataq kaypi rurachkanki? —niqta.

¹⁴Chaymi payñataq nirqa:

—Llapallan Kamachiq Dios Taytalláy, qanmantam llumpayllataña sientini, Israelpa mirayninkunam contrato rurasqaykita seqaruspa altarnikikunatapas tuñirachinku. Qanmanta willakuqkunata espadawan wañurachiptinkum sapallayña puchuruni, ichaqa ñoqatapas maskawachkankum wañurachiwanankupaq —nispa.

¹⁵Chaymi Tayta Dios nirqa:

—Damasco llaqta law chunniqmanyá kutikuy mayninmi hamusqaykita, chayaspaykim Hazael sutiyoq runata aceitewan tallinki Aram nacionpi gobiernananpaq.

¹⁶Nimsipa willkan Jehu sutiyoq runatañataqmi aceitewan tallinki Israel nacionpi gobiernananpaq, Abel-mehola llaqtayoq Safatpa churin Eliseotañataqmi churanki qampa rantikiipi ñoqamanta willakuq kananpaq. ¹⁷Hazaelpa mana wañuchisqantam wañuchinqa Jehu, Jehupa mana wañuchisqantañataqmi Eliseo wañuchinqa. ¹⁸Chaywanpas Israel nacionpim puchuchirqani qanchis waranqa runakunata, paykunaqa manam qonqorakurqakuchu nitaqmi Baal sutiyoq taytachataqa mucharqakuchu —nispa.

Eliseowan tupasqanmanta

¹⁹Elias richkaspanmi Safatpa churin Eliseota tarirusqa chunka iskayniyoq yunta bueyeskunawan yapuchkaqta, chay yunta buyeskuna ñawpaqinta riptinmi payñataq yapuchkarqa qepallaña riq yuntawan, Eliseopa waqtanta pasachkaspanmi Eliasqa capanwan Eliseota capaykachirqa. ²⁰Chaymi Eliseoqa yapusqan yuntata saqeruspan Eliaspas qepanta kallparqa, payta hayparuspanmi nirqa:

—Amayá harkakuwaychu, tayta-mamaymantaraqyá despedikaykamusaq, chaymantañam qatisqayki —nispa.

Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Rispaykiyá kutimuy, manam harkaykichu —nispa.

²¹Kutiramuspanmi yunta bueyesta wañurachirqa, takllatawan yugota yantaruspantataqmi aychata yanururqa hinaspam runakunaman mikurachirqa. Chaynata ruraruspanmi Eliasta qatirikurqa servinanpaq.

Aram tropakunata Rey Acab vencesqanmanta

20 ¹Aram nacionpa reynin Ben-adadmi huñurachirqa llapa tropankunata, kimsa chunka iskayniyoq reykunata, caballonkunata chaynataq carretankunata, Samaria llaqtaman chayaruspanmi muyuruspan atacaq. ²Nisqanta nimunankupaqmi llaqtapi *yachaq Israel nacionpa reynin Acabman runankunata kacharqa:

³—Qori-qollqekipas, allinnin warmikikunapas chaynataq allinnin churikikunapas ñoqapam —nispa.

⁴Chaymi Israel nacionpa reyninñataq nirqa:

—Reynilláy, qampa nisqaykipi hinam ñoqaqa tukuy imaykunapiwan qampaña kani —nispa.

⁵Chay kachasqan runakuna mosoqmanta kutispankum Rey Ben-adadpa nimusqanta kaynata nirqaku:

—Kachamurqaykiqa qori-qollqekita, warmikikunata chaynataq churikikunata qowanaykipaqmi. ⁶Paqarinmi kay horata serviqniykunata kachamusaq hinaptin-

mi wasikitapas chaynataq serviqnirikunapa wasintapas maskachakunqaku, llapa kuyasqaykimanta sumaqninta hapispam apamunqaku —nispa.

⁷Chaymi Israel nacionpa reynin enteron nacionpi ancianokunata qayachimuspan nirqa:

—Yachasqaykichikpi hinapas chay runaqa mana allinniymtam maskachkan, payqa runankunatam kachamuwasqa warmiykunata, churiykunata hinaspa qori-qollqeyta qonaypaq chaymi mana harkakurqanichu —nispa.

⁸Llapallan ancianokunawan runakunañataqmi nirqaku:

—Amayá paytaqa kasuychu, amataqyá qoychu mañasusqaykitapas —nispa.

⁹Chaymi Rey Ben-adadpa kachamusqankunaman Rey Acab nirqa:

—Nimuychik señor reyniymtan: “Punta kaqpi llapa ima mañakuwasqantaqa qo-saqmi, kunan mañakuwasqantam ichaqa mana atiymanchu” nispa.

Chay kachamusqan runakuna kutispankum willakurqaku imam nisqanta.

¹⁰Chaymi Ben-adad mosoqmanta Acabta nichimurqa:

—Dioskunayá sinchita castigawachun Samaria llaqtata purmarachiptiy ñutu allpallanpas soldadoykunapa putqoyninpi hayparuptinqa —nispa.

¹¹Chaymi Israel nacionpa reyninñataq Rey Ben-adadta nimunankupaq nirqa:

—Manaraq peleachkaspaqa amayá llumpaytaqa alabakuychu —nispa.

¹²Ben-adadmi wakin reykunawan kuska ramadakunapi tomachkarqaku chaymi chay noticiata uyariruspa yanapaqninkunata nirqa:

—Alistakuychik atacanapaq —nispa.

Chaymi llaqtata atacanankupaq alistakurqaku.

¹³Ichaqa Israel nacionpa reynin Acabmanmi Diosmanta willakuq asuykuspan nirqa:

—Tayta Diosmi kaynata nin: “¿Rikuchkankichum kay nana-nanaq runakunata? Kunanmi qampa makikiman churasaq Tayta Dios kasqayta yachanaykipaq” nispa.

¹⁴Chaymi Acabñataq tapurqa:

—¿Piwantaq makiymanqa churamunki? —nispa

Chaymi Diosmanta willakuqñataq Tayta Diospa nisqanta nirqa:

—Provinciakunapi jefekunata yanapaq mozokunawanmi —nispa.

Chaymi Acabñataq tapurqa:

—¿Pitaq qallarinqa peleayta? —nispa.

Hinaptinmi Diosmanta willakuqñataq nirqa:

—Qanmi —nispa.

¹⁵Chaymi provinciakunapi jefekunata yanapaq mozokunata Acab yuparurqa iskay pachak kimsa chunkan mozokunata, yuparqataqmi Israelpa llapallan miray-ninkunatapas chaymi karqa qanchis waranqa soldadokuna. ¹⁶Chawpi punchawta lloqsiptinkum Rey Ben-adadqa kimsa chunka iskayniyoq yanapaqnin reykunawan ramadakunapi sinkallaña tomachkasqaku. ¹⁷Chaymi provinciakunapi jefekunata yanapaq mozokuna puntata lloqsirqaku. Rey Ben-adadmi runankunata kacharqa yachamunankupaq chaymi chay kachasqan runakuna willarqaku:

—Samaria llaqtamantam tropakuna lloqsimumuchkanku —nispa.

¹⁸Chaymi Ben-adad nirqa:

—Guerrapaq otaq mana guerrapaq lloqsimumuptinkupas kawsachkaqllatayá hapi-muychik —nispa.

¹⁹Llaqtamantamá lloqsiramurqaku provinciakunapi jefekunata yanapaq mozokuna, paykunapa qepantañataqmi lloqsimumurqa llapa tropakuna. ²⁰Sapakamam enemigon wañuchiya qallaykurqaku, Aram soldadokuna lluptiyta qallaykuptinmi Israel solda-

dokunañataq qatirqaku. Aram nacionpa reynin Ben-adadmi caballonpi lluptirurqa wakin silladakunapiwan. ²¹Israel nacionpa reynin qatispanmi sillada tropakunatawan carretakunata vencerurqa. Aram nacionniyoq tropakunatamá pasaypaqta vencerurqa.

²²Chaymi Diosmanta willakuqñataq Israel nacionpa reyninman asuykuspa nirqa:

—Kutispaykiyá aswan allintaraq allichakamuy. Huk wata pasaruptinmi Aram nacion reyqa kutimunqa contraykipi peleaq —nispa.

²³Aram nacionpa reynintam yanapaqninkuna nirqaku:

—Israel casta runakunapa llapa diosninqa orqokunapa diosninmi chaymi garuwanchik. Pampapi peleaspanchikmi ichaqa ganaruchwanchik, ²⁴chaynaqa kaynatayá ruray: Reykunata puestonmanta horqospayá paykunapa rantinpiqa churay capitankunataña ²⁵hinaspayá tropakunatapas pierdemusqayki tropakunata hina alistay, hina chaynallataqyá kachun caballokunapas chaynataq carretakunapas hinaptinmi pampapi peleaq lloqsispanchik ganasunchikpuni —nispa.

Chaymi Ben-adad kasukuspa paykunapa nisqanta hina rurarqa. ²⁶Huk wata pasaruptinmi Rey Ben-adad Aram tropakunata huñuruspa Afec llaqtaman hamurqa chaypi Israel casta tropakunawan peleananpaq. ²⁷Israel casta tropakunapas huñusqa kaspankum mikunankupaq qoqawchakuspa peleaq lloqsirqaku. Aram tropakunapa chimpanpim Israelpa tropankuna samarurqaku, paykunaqa karqaku iskay atajo cabrakuna hinallam, Aram tropakunamanta kaqkunam ichaqa pampapas tapaykuqraq karqaku.

²⁸Diospa runan hamuspanmi Tayta Diospa nisqanta Israel nacionpa reyninman nirqa:

—Aram runakunam ninku: “Tayta Diosqa orqokunallapa diosninmi, manam qechwapa diosninchu” nispa, chayraykum chay nana-nanaq runakunata makikiman churasqa, chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta —nispa.

²⁹Qanchis punchawmi tropakuna chimpa-chimpa karqaku, qanchis kaq punchawpim ichaqa peleayta qallaykurqaku hinaptinmi huk punchawllapi Israel tropakuna Aram tropakunata wañurachirqaku pachak waranqata. ³⁰Puchuqkunam lluptirurqaku Afec llaqtaman, ichaqa chay llaqtapa murallan tuñiykuspanmi wañurachirqa iskay chunka qanchisniyoq waranqa soldadokunata. Ben-adadpas llaqtaman lluptiramuspanmi cuarton-cuarton pakaykachakurqa.

³¹Chaymi Rey Ben-adadta yanapaqninkuna nirqa:

—Uyarirqanikum Israel nacion reykunaga kuyapayakuq kasqankuta, chaynaqa kunanyá luto pachawan pachakuruspaqku hinaspataqyá kunkaykumanpas waskata watakuruspaqku hinaspayá Israel nacionpa reyninman risaqqu, icharaqpas kaw-saykachisunkiman —nispa.

³²Luto pachawan pachakuruspankum waskakunatapas kunkankuman watakurupa Israel nacionpa reyninman hamurqaku hinaspan nirqaku:

—Serviqniki Ben-adadmi nimusunki: “Ama wañuchiwaychu” nispa.

Chaymi Israel nacionpa reyninñataq nirqa:

—¿Payqa kawsachkanraqchu? ¡Wawqey hinam payqa! —nispa.

³³Chay nisqanta allin señalpaq hapispankum apurawman nirqaku:

—Ben-adadqa wawqekim —nispa.

Chaymi reyñataq nirqa:

—Rispayá pusaramuwaychik —nispa.

Rey Ben-adad hamuruptinmi Rey Acab carretanman seqarachirqa. ³⁴Chaymi Rey Ben-adad nirqa:

—Taytaykimanta taytaypa qechusqan llaqtakunatam kutichipusqayki hinap-tinmi Samaria llaqtapi taytaypa rurasqanta hina Damasco llaqtapi negociopaq callekunata ruranki —nispa.

Chaymi Rey Acab nirqa:

—Contratota ruraptinchikmi kacharisqaykiqa —nispa.

Contratota ruraruspanmá kachaykurqa.

³⁵Diosmanta willakuqmi Diospa nisqanman hina willakuqmasinta nirqa:

—Maqaway —nispa.

Ichaqa manam maqayta munarqachu. ³⁶Chaymi pay nirqa:

—Tayta Diospa nisqanta mana kasukusqaykiraykum ñoqamanta pasaptillayki leon wañurachisunki —nispa.

Chay runa pasaptinmá leonwan tuparuptin chay leon wañurachirqa.

³⁷Chaymantam Diosmanta willakuq runaqa huk runawan tuparuspa paytaña nirqa:

—Maqaway —nispa.

Chaymi qoyoyanankama takarurqa. ³⁸Chaymi Diosmanta willakuq runaqa pantachikunanpaq ñawinta watakuykuspa rirqa reyta ñanpi suyananpaq. ³⁹Rey pasachkaptinmi qaparispa nirqa:

—Kay serviqniki guerrapi kachkarqani hinaptinmi huk soldado churachiwarqa huk presota kaynata niwaspan: “Waqaychay kay runata, lluptiruptinqa kikikim wañunki paypa rantinpi otaqmi kimsa chunka tawayoq kilo qollqeta paganki” nispa.

⁴⁰Ichaqa ruranaykunata kaypi-chaypi rurachkaptiyimi chay runa chinkarurqa —nispa.

Chaymi Israel nacionpa reyninñataq nirqa:

—Kikillayki willakuykuspam sentenciakurunki —nispa.

⁴¹Ichaqa ñawin tapakusqanta apurawllamanña horqokuruptinmi rey reqsirurqa chay ru-naqa Diosmanta willakuq kasqanta. ⁴²Chaymi Tayta Diospa nisqanta chay willakuq nirqa:

—Wañunanpaq sentenciasqay runata kacharisqaykimantam qamña wañunki paypa rantinpi, runaykikunañataqmi wañunqa runankunapa rantinpi —nispa.

⁴³Chaymi Israel nacionpa reyninqa Samaria llaqtapi palacionman ripukurqa llakisqa hinaspa piñasqa.

Nabotpa uvas Huertanta Rey Acab qechusqanmanta

21 ¹Jezreel llaqtayoq Nabot sutiyoq runapam kapurqa uvas huertan. Chay huertanqa karqa Samaria llaqtapi *yachasqan Rey Acabpa palacionpa waqtanpim. ²Chaymi Nabot sutiyoq runata Rey Acab nirqa:

—Palacioypa waqtanpi kasqanraykuyá qoykuway uvas huertaykita yuyukunata tarpunaypaq, chaypa rantinpiqa qosqayki aswan allin uvas huertatañam, mana munaptikiqa qollqenpiyá pagasqayki precionta —nispa.

³Chaymi Rey Acabta Nabot nirqa:

—Amayá Tayta Diospas munachunchu abueloykunapa qowasqan herencia allpata qanman qoykunaypaqqa —nispa.

⁴Chaymi Rey Acabqa Jezreel llaqtayoq Nabotpa nisqanwan palacionman kuti-krurqa llakisqa hinaspa piñasqa, Nabotmá nimurqa:

—Abueloykunapa qowasqan herencia allpataqa manam qoykimanchu —nispa.

Palacionman chayaruspanmi camanman ustururqa, perqa lawman muyuriruspanmi mana mikuyta munarqachu. ⁵Chaymi warmin Jezabel hamuruspan nirqa:

—¿Imanasqataq llakisqa kachkanki hinaspataq mikuytapas wischupakuchkan-ki? —nispa.

⁶Chaymi Acabñataq nirqa:

—Jezreel llaqtayoq Nabot sutiyoq runatam nimurqani: “Uvas huertaykitayá *rantikuruway, mana rantipi munaptikiqa huk uvas huertatayá qoykusqayki” nispa, ichaqa manam munarqachu: “Uvas huertaytaqa manam qoykimanchu” nispa.

⁷Chaymi warmin Jezabel nirqa:

—Qamqariki Israel nacionpi reymi kanki. Hatarispaykiyá mikuy chaynataq kusirikuy, Jezreel llaqtayoq Nabotpa uvas huertantaqa ñoqam qosqayki —nispa.

⁸Reina Jezabelmi qosan Acabpa sutinpi cartakunata qellqaruspan Acabpa sellonwan sellarurqa hinaspam aparachirqa Nabotpa *yachasqan llaqtapi autoridad-kunamanwan allin reqsisqa runakunaman. ⁹Carta qellqasqanpim kaynata nirqa:

Runakunatayá kamachiychik ayunanankupaq hinaspayá llapallaykichikpa qayllaykichikman Nabot sutiyoq runata tiyachiychik. ¹⁰Iskay mana allin runakunatayá maskaychik paypa contranpi llullakuspa: “Diostawan reytam insultarqanki” ninankupaq. Llaqtamanta hawaman pusaspaykichikmi rumiwan choqaspa wañurachinkichik.

¹¹Chaymi Nabotpa llaqtanpi *yachaqa autoridadkuna chaynataq allin reqsisqa runakuna Jezabelpa qellqasqan cartapa nisqanman hina ruraraqaku. ¹²Ayunopaq runakunata kamachispankumá llaqtapi runakunapa qayllanman tiyachirqaku. ¹³Iskay mana allin runakuna hamuruspankum Nabotpa chimpanpi tiyaykurqaku chaymi chay mana allin runakuna llapa runakunapa qayllanpi Nabotpa contranpi llullakuspa nirqaku:

—Nabotmi Diostawan reyta insultarun —nispa.

Chaymi llaqtamanta hawaman pusaruspanku rumiwan choqaspa wañurachirqaku. ¹⁴Chaymantam Reina Jezabelman willachimurqaku:

—Nabot sutiyoq runataqa rumiwan choqaspa wañurachinkuña —nispa.

¹⁵Rumiwan wañurachisqankuta Jezabel yacharuspanmi qosan Acabta nirqa:

—Rispaykiyá Jezreel llaqtayoq Nabotpa huertanta dueño-chakamuy, payqariki manam chay huerta *rantikuyta munasurqankichu. Kunanqa wañurunñam, manañam kawsanchu —nispa.

¹⁶Jezreel llaqtayoq Nabotpa wañurusqanta Rey Acab yacharuspanmi uvas huertanta dueño-chakaramunanpaq rirqa. ¹⁷Chaymi Tisbe llaqtayoq Eliasta Tayta Dios nirqa:

¹⁸—Samaria llaqtapi *yachaqa Israel nacionpa reyninwan tupaqyá riy, payqa kachkan Nabotpa uvas huertanpim, chay huertata dueño-chakunanpaqmi rirun.

¹⁹Ñoqa Tayta Diospa nisqaytam payman kaynata ninki: “¿Nabot sutiyoq runata wañurachichkaspachum kapuqllantapas dueño-chakurunkiraq? Nabotpa yawarninta allqokuna llaqwasqanpim qampa yawarnikitapas allqokuna llaqwanqa” nispa.

²⁰Chaymi Eliasta Rey Acab nirqa:

—Yaw enemigoy ¿tariruwankichum? —nispa.

Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Arí, tariruykim, qamqa Tayta Diospa qayllanpi mana allin rurayllamanñam qokurunki. ²¹Chaymi Tayta Dios kaynata nisunki: “Kunanmi castigota apamusqayki, llapallan miraynikikunatam tukusaq. Qampa mirayniki qarikunatam chinkachisqaq, chinkachisqaq má Israel nacionpi sirviente kaqtapas otaq libre kaqtapas. ²²Nabotpa churin Jeroboampa

castankunatawan Ahiaspa churin Baasapa castankunata hinam qampa castaykikunatapas chinkarachisqa Israel nacionta huchallichispa piñachiwasqaykirayku.”²³ Jezabelman-tañataqmi Tayta Dios kaynata nin: “Jezreel llaqtapi kaq chakrapim Jezabelpa aychanta allqokuna mikunqa” nispa. ²⁴“Pipas qam Acabpa ayluykimanta llaqtapi wañuqkunatam allqokuna mikunqa, campopi wañuqkunatañataqmi ullačkukuna mikunqa” nispa.

²⁵Rey Acab hinaqa manam pipas karqachu Tayta Diospa qayllanpi mana allinlla ruraqqa, warmin Jezabelmi umachaq tukuy huchakunata rurananpaq. ²⁶Acabmi karqa llumpay millakuypaq huchakuna ruraq, taytacha-mamachakunatam adorarqa Amor casta runakunapa adorasqankuta hina. Paykunatam Tayta Dios Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta wischururqa.

²⁷Acab kaykunamanta uyariruspanmi pachanta llikipakururqa hinaspa luto pachawan churakuruspa ayunarqa. Puñurqapas hina chay luto pachantillanmi hinaspa humillasqallaña purirqa. ²⁸Chaymi Tisbe llaqtayoq Eliasta Tayta Dios nirqa:

²⁹—¿Rikumurqankichum Acabqa imaynam humillasqa kasqanta? Qayllaypi humillakusqanraykum kawsanankamaqa manaraq castigasaqchu, churinpa tiempopiñam castankunaman chay castigota apamusaq —nispa.

Acab vencesqa kananmanta Micaiaspa willakusqanmanta

(2 Cr 18:1-34)

22 ¹Kimsa watañam pasarurqa Israel nacionwan Aram nacion guerrapi mana pe-leasqanku. ²Kimsa kaq watapiñam Juda nacionpa reynin Josafat Israel nacionpa reyninman watukurqa. ³Chaymi yanapaqñinkunata Israel nacionpa reynin Acab nirqa: —¿Manachu yachankichik Galaad lawpi Ramot llaqtaqa ñoqanchikpa kasqanta? Ñoqanchikpa kachkaptinpas Aram nacionpa reyninmantam mana kutichikunchikchu —nispa.

⁴Josafat sutiyoq reytam nirqa:

—¿Munawaqchum ñoqawan kuska rispa Galaad lawpi kaq Ramot llaqta atacamuyta? —nispa.

Chaymi Rey Josafatñataq nirqa:

—Qanwan ñoqaqa hukllam kanchik, hukllataqmi kanku soldadoykunapas soldadoykikunawan chaynataq caballoykunapas caballoykikunawan. ⁵Ichaqa ama hina kaspayá puntata tapuy Tayta Diospa imam ninanta —nispa.

⁶Chaymi Israel nacionpa reynin huñurachirqa Diosmanta willakuq yaqa tawa pachak runakunata hinaspa tapurqa:

—¿Galaad lawpi kaq Ramot llaqtapa contranpi peleaq risaqkuchu icha manachu? —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq llullakuspa nirqaku:

—Riypuniyá, Tayta Diosmi makikiman churamunqa —nispa.

⁷Rey Josafatqa nirqataqmi:

—¿Kanmanraqchu Tayta Diosmanta huk kaqnin willakuq chaynapi payta tapu-nanchikpaq? —nispa.

⁸Chaymi Josafat sutiyoq reyta Israel nacionpa reynin nirqa:

—Arí, tapunanchikpaqqa kachkanraqmi Tayta Diosmanta willakuq, payqa Imlapa churin Micaiasmi, ichaqa cheqninim paytaqa, manam haykapipas allintaqa willawanchu aswanqa mana allinllatam —nispa.

Chaymi Rey Josafatñataq nirqa:

—Ama chaynataqa rimaychu —nispa.

⁹Chaymi Israel nacionpa reynin qayarachimurqa huk serviqninta hinaspa nirqa:
—Imlapa churin Micaiaista chaylla pusamuway —nispá.

¹⁰Israel nacionpa reyninwanmi Juda nacionpa reynin Josafat sapakama sillan-
kupi tiyachkarqaku, paykunaqa reypa pachanwan churakuruspankum Samaria
llaqtaman yaykuna erapi tiyachkarqaku, Diosmanta llapallan llulla willakuq-
kunañataqmi paykunapa qayllanpi willakuchkarqaku. ¹¹Quenaanapa churin
Sedequiasmi rurakururqa fierromanta waqrakunata hinaspa nirqa:

—Kaynatam Tayta Dios nin: “Kay waqrakunawan waqrachkaq hinam Aram na-
cionniyoq runakunata atacarunki chinkarachinaykikama” nispá.

¹²Diosmanta llapallan llulla willakuqkunapas chaynallatam willakurqaku:

—Galaad lawpi kaq Ramot llaqtataqa atacamuyá. Tayta Diospuni makikiman
churaykamuptinmi paykunataqa ganarunki —nispá.

¹³Micaiaista qayamunanpaq kachasqaq runam payta nirqa:

—Diosmanta willakuqkunam llapallanku hina chayna allinllata reyman nirun-
ku. Qampas paykuna hinayá niy allinta —nispá.

¹⁴Chaymi Micaias nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum jurani, ñoqaqa Tayta Diospa imam niwasqallan-
tam rimasaq —nispá.

¹⁵Reypa kasqaqman hamuruptinmá rey nirqa:

—Micaias ¿Galaad lawpi kaq Ramot llaqtata atacamusaqkuchu icha manachu? —nispá.
Chaymi pay nirqa:

—Riypuniyá, Tayta Diosmi makikiman churamunqa —nispá.

¹⁶Chaymi reyñataq nirqa:

—¿Hayka kutitañataq nisqayki Tayta Diospa sutinpi cheqapllata juraspa niwa-
naykipaq? —nispá.

¹⁷Chaymi Micaias nirqa:

Ñoqam Israel nacionpi

llapallan runakunata rikurqani.

Orqokunapi chequesqa mana michiqniyoq

ovejakunata hinam rikurqani

chaymi Tayta Dios nirqa:

“Kaykunaqa mana dueñooyoq ovejakuna hinam kachkanku,
sapakamayá wasinkuman hawkalla kutikuchunku.”

¹⁸Chaymi Josafat sutiyoq reyta Israel nacionpa reynin nirqa:

—¿Manachum nirqayki: “Manam imatapas ñoqapa allinniypaqqa willakunchu
aswanqa mana allinllatam” nispay?

¹⁹Chaymi Tayta Diospa nisqanta Micaias nirqa:

—Ñoqam Tayta Diosta qawarqani tiyananpi tiyachkaqta, qawarqanitaqmi hanaq pachapi
llapallan serviqninkunatapás *alleqninpi hinaspa *ichoqninpi sayachkaqta. ²⁰Chaymi Tayta
Dios nirqa: “¿Pitaq Acabta engañarunman Galaad lawpi kaq Ramot llaqtata atacamunanpaq
chaynapi chaypi wañurachisqa kananpaq?” nispá. Chaymi huknin serviqnin nirqa hukta,
hukninpas huktataq. ²¹Ichaqa huk spiritum Tayta Diospa qayllanpi rikuriykuspa nirqa:
“Ñoqam engañamusaq” nispá. Hinaptinmi Tayta Dios nirqa: “¿Imaynatataq ruramunki?”
nispá. ²²Chaymi espiñituñataq nirqa: “Llapallan willakuqkunawanmi reyman llullata willa-

chimusaq” nispa. Chaymi Tayta Diosñataq nirqa: “Engañamuspayá chaynata ruraramuy” nispa. ²³Chaynaqa kunanmá serviñniki llapallan willakuqkunapa siminman Tayta Dios churarun llulla espirituta, Tayta Diosmi rimarun chinkarachisunaykipaq —nispa.

²⁴Micaíasman Quenaanapa churin Sedequias asuykuspanmi uyanpi takarurqa hinaspam nirqa:

—¿Maynintataq Tayta Diospa espiritunqa ñoqamanta rirqa qamtaraq rimapaya-sunaykipaq? —nispa.

²⁵Chaymi Micaías nirqa:

—Chaytaqa yachanki cuarton-cuarton pakaykachakusqayki punchawmi —nispa.

²⁶Chaymi Israel nacionpa reynin nirqa:

—iMicaíaista hapiruspayá pusay llaqtapi gobernador Amonmanwan churiy Joasman! ²⁷Ñoqa reypa kayna nisqaytam nimunkichik: “Kay runata carcelpi wichqaspayá mikunanpaqpas qoychik tantatawan yakullata, chaynam kanqa vencespa kutimunaykama” nispa.

²⁸Chaymi Micaíasñataq nirqa:

Sichu vencespa kutimunki hinaptinga
manam Tayta Diosmanta willakuqchu kani.
Chaynaqa runakuna,
uyariychikyá llapallaykichik.

²⁹Israel nacionpa reyninwan Juda nacionpa reynin Josafatmi rirqa Galaad lawpi kaq Ramot llaqtaman. ³⁰Josafat sutiyoq reytam Israel nacionpa reynin nirqa:

—Ñoqam huk pachawan pantarachikuspay peleaq yaykusaq, qamñataqmi hina rey pachallaykiwan churakunki —nispa.

Israel nacionpa reyninqa huk pachawan pantarachikuspanmi peleaq yaykurqa.

³¹Aram nacionpa reyninmi ichaqa kimsa chunka iskayniyoq carretankunapi kaq capitanninkunata kamachirqa:

—Amam piwanpas peleankichikchu aswanqa Israel nacionpa reynillawanmi —nispa.

³²Chaymi carretakunapi kaq soldadokunapa capitanninkuna Josafat sutiyoq reyta rikuruspanku piensarqaku:

—Paymi Israel nacionpa reyninqa —nispa.

Payllawan peleanankupaq pasaykuptinkum Rey Josafatñataq yanapachikunanpaq qayakurqa. ³³Hinapinmi carretakunapi kaq soldadokunapa capitanninkuna qawaykurqaku payqa mana Israel nacionpa reynin kasqanta chaymi anchurikururqaku. ³⁴Aram nacionniyoq huk kaqnin soldado llutanpi flecharuptinmi Israel nacionpa reyninta qasqonpi hapirurqa harkachikunanpa tupanakuqninpi chaymi reyñataq carretan manejaqta nirqa:

—Muyurichiy carretata hinaspa horqoway kaymanta, llumpay heridasqam kachkani —nispa.

³⁵Ichaqa chay punchawpi guerra llumpay kasqaraykum Israel nacionpa reyninqa hina carretallanpi sayarqa Aram tropakunapa chimpanpi, ichaqa tardeykuytam wañururqa carretapa ukunman yawarnin suturuqta. ³⁶Inti seqaykuchkaptinñam llapa tropakunapa kasqanpi uyariqaku:

—Sapakama llaqtaykichikman hinaspa chakraykichikman riychik —niqta.

³⁷Rey wañuruqta Samaria llaqtaman apamuspanku chaypi pamparurqaku.

³⁸Chaymantam carretapi kaq yawarta mayllarqaku Samaria law estanquepi. Chay

estaquepim chuchumikakuna bañakuqku, Tayta Diospa nisqanman hinamá allqokunapas llaqwarqaku Acabpa yawarninta.

³⁹Acabpa wakin rurasqankunaqa chaynataq elefantepa waqonmanta palacion rurachisqanqa chaynataq llaqtakuna rurachisqanqa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁴⁰Abuelonkuna hina Rey Acab wañuruptinmi churin Ocoziasña paypa rantinpi gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Josafat gobiernasqanmanta

(2 Cr 20:31-37)

⁴¹Israel nacionpa reynin Acab tawa watamanña gobiernachkaptinmi Asapa churin Josafat Juda nacionpi gobiernayta qallarirqa. ⁴²Rey Josafatqa kimsa chunka pichqayoq watanpi kachkaspanmi gobiernayta qallarirqa, Jerusalem llaqtapim iskay chunka pichqayoq wata gobiernarqa, paypa mamanmi karqa Silhi sutiyoq runapa churin Azuba.

⁴³Rey Josafatqa taytan Asapa tukuy allinkuna rurasqanman hinam kawsarqa, mana imallapipas pantaykuspanmi Tayta Diospa munasqanman hina rurarqa, chaywanpas moqokunapi capillakunataqa manam chinkachirqachu, runakunam hinallaraq animalkunata wañuchispa hinaspa inciensotapas kañaspa chaykunapi adorarqaku.

⁴⁴Rey Josafatqa manam guerrapichu karqa Israel nacionpa reyninwanqa. ⁴⁵Rey Josafatpa wakin rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa guerrapi pelesqankunaqa Juda nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁴⁶Paytaqmi taytan Asapa tiemponpi puchuq maricon runakunatapas nacionmanta qarqorurqa. ⁴⁷Edom nacionpim rey mana karqachu, reypa rantinpiqa gobiernarqa huk prefectollam.

⁴⁸Josafatmi negocio rurananpaq buquekunata rurachirqa, chaykunam Ofir lawmanta qori apamuq rinan karqa ichaqa Ezion-geber llaqtapa hichpan lamar qochapim ñutupakururqa chaymi manaña rirqachu. ⁴⁹Chaymi Josafat sutiyoq reyta Acabpa churin Rey Ocozias nirqa:

—Buquepi llamchaq runaykunayá qampa runaykikunawan kуска richunku buquekunapi —nispa.

Rey Josafatmi ichaqa mana munarqachu. ⁵⁰Abuelonkuna hina Rey Josafat wañuruptinmi pamparurqaku Abuelon “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi otaq abuelonkunapa kasqanpi, paypa rantinpiñataqmi gobiernarqa churin Joramña.

Israel nacionpi Rey Ocozias gobiernasqanmanta

⁵¹Juda nacionpi Rey Josafat chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Rey Acabpa churin Ocozias Israel nacionpi gobiernayta qallaykurqa, Samaria llaqtapi *yachaspanmi Israel nacionpi gobiernarqa iskay wata. ⁵²Rey Ocoziaspas Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa, tayta-mamankunapa huchanman hinam kawsarqa. Israel nacionniyoq runakuna huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa. ⁵³Baal sutiyoq taytachata servispanmi paytaña adorarqa, tayta-mamanpa imam rurasqanta hina ruraspanmi Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta piñarachirqa.

REYKUNAMANTA WILLAKUQ

ISKAY KAQ LIBRO

Rey kunamanta willakuq punta kaq librom tukuykurqa Rey Josafatmantawan Rey Ocoziasmanta willakuspan. Rey Josafatmi karqa surlawpi Juda nacionpa reynin. Rey Ocoziasñataqmi karqa norte lawpi Israel nacionpa reynin. Iskay kaq libroñataqmi qallarín Diosmanta willakuq Eliaspa machuyayninmanta willakuspa, willakuntaqmi Diosmanta willakuq Eliseopa vidanmantapas. Eliseoqa karqa Eliaspa discipulonmi. Elias wañukuptinmi rantinpi payña Diosmanta willakurqa.

Kay libroqa iskay parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Israel nacion Juda nacionmanta rakinasqa kaspá guerrapi vencesqa kasqanmanta hinaspa huklaw nacionman pusasqa kasqanmanta (1-17).

Iskay kaq parteñataqmi willakun surlawpi kaq Juda nacionmanta, Jerusalemllaqta vencesqa kasqanmanta hinaspa chaypi *yachaqkunapas Babilonia nacionman pusasqa kasqanmanta, willakuntaqmi Egipto nacionman lluptisqankumantapas chaynataq Juda nacion Babilonia runakunapa makinpiña kaptin Gobernador Gedaliasña gobiernasqanmantapas (18-25).

Rey Ocoziaspa wañukusqanmanta

1 ¹Rey Acabpa wañukusqan qepallantam Moab nacionniyoq runakuna hoqarikururqa Israel nacionpa contranpi. ²Samaria llaqtapi *yachaq Rey Ocoziasmi palacionpa altosnin ventanamanta wichi kamuspan onqorurqa chaymi runankunata qayaspan nirqa: —Rispaykichikyá Ecron llaqtapi Baal-zebub sutiyoq taytachata tapumuychik kay onqosqaymanta sanoyasaqchus icha manachus.

³Hinaptinmi Tisbe llaqtayyoq Eliasta Tayta Diospa angelnin nirqa:

—Riyá Samaria llaqtapi *yachaq reypa kachasqan runakunawan tupamuq hinaspayá nimuy: “Israel nacionpiqa manachum karqa Dios chaynapi Ecron llaqtapi kaq Baal-zebub sutiyoq taytachataq tapuchimunaykichikpaq” nispa.

⁴Hinaspapas nimuytaqyá ñoqa Tayta Diospa kayna nisqayta: “Onqosqayki camaykimantaqa manañam hatarinkiñachu aswanqa wañunkipunim” nispa.

Chaymi Elias chaynata nimurqa. ⁵Kachasqan runakuna reyman kutiruptinmi paykunata tapurqa:

—¿Imanasqataq kutiramunkichik? —nispa.

⁶Chaymi paykuna nirqa:

—Huk runawan tuparuptiykum niwarqaku: “Kachamusuqnikichik reyman kutirispayá Tayta Diospa niwasqanta kaynata nimuychik: ¿Israel nacionpiqa manachum karqa Dios chaynapi Ecron llaqtapi kaq Baal-zebub tayta- chataraq tapuchimunaykichikpaq? chaynata onqosqayki camaykimantaqa manam hatarinkiñachu, aswanqa wañunkipunim’ nispa.”

⁷Hinaptinmi reyñataq paykunata tapurqa:

—Tupasqaykichik hinaspa chayna willasuqnichik runaqa ¿imaynataq karqa? —nispá.

⁸Chaymi paykunañataq nirqa:

—Payqa karqa pelomanta pachayoqmi chaynataq qaramanta rurasqa correa-wan weqawninpas watasqam —nispá.

Chaymi reyñataq nirqa:

—Payqa Tisbe llaqtayoq Eliasmi —nispá.

⁹Hinaspam capitanta pichqa chunka runankunatawan kacharqa. Eliasñataqmi tiyachkarqa moqopi chaymi capitán niykurqa:

—Diospa runan, qamtam rey nimusunki: “Hamuway” nispá.

¹⁰Chaymi pichqa chunka kamachiq capitanta Elias nirqa:

—Diospa runan kaptiyqa cielomanta nina uraykamuspayá qamtawan pichqa chunka runaykikunata ruparuchun —nispá.

Cielomanta Diospa kachamusqan nina uraykamuspanmi capitantawan pichqa chunka runankunata ruparurqa.

¹¹Reymi kacharqa huk capitantaña pichqa chunka runankunatawan. Paypas Eliastam nirqa:

—Diospa runan, qamtam rey nimusunki: “Chaylla hamuway” nispá.

¹²Chaymi Eliasñataq nirqa:

—Diospa runan kaptiyqa cielomanta nina uraykamuspayá qamtawan pichqa chunka runaykikunata ruparuchun —nispá.

Cielomanta Diospa kachamusqan nina uraykamuspanmi capitantawan chaynataq pichqa chunka runankunata ruparurqa.

¹³Yapatawanmi kacharqa kimsa kaq capitanta pichqa chunka runankunatawan chaymi Eliaspa kasqanman chayaruspan paypa qayllanpi qonqorakuykurqa hinaspan ruegakurqa:

—Diospa runan, ruegakuykim vidallaytawan kay pichqa chunka serviqnikikunapa vidanta allin ñawikiwan qawarinaykipaq. ¹⁴Ñam iskay kutikamaña cielomanta nina uraykamuspan punta hamuq capitankunatawan pichqa chunka runankunata ruparun. Vidallaykutaqa allin ñawikiwanyá qawariy —nispá.

¹⁵Hinaptinmi Eliasta Tayta Diospa angelnin nirqa:

—Paywan riy, amayá paytaqa manchakuychu —nispá.

Chaymi Elias hatarispan capitánwan kuska reyman rirqa. ¹⁶Chayaruspanmi reyta nirqa:

—Tayta Diosmi kaynata nisunki: “Ecron llaqtapi Baal-zebug taytachata tapuchimunaykipaqqa ¿manachum Israel nacionpiqa karqa Dios paypa imam ninanta tapuchimunaykipaq? chaynaqa onqosqayki camaykimantaqa manam hatarinkiñachu aswanqa wañunkipunim” nispá.

¹⁷Eliaswan Tayta Diospa nichisqanman hina Ocozias wañuruptinmi paypa wawqen Joramña gobiernarqa Ocoziasqa mana churiyoq kasqanrayku. Gobiernaytaqa qallarirqa Josafatpa churin Joram iskay watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi.

¹⁸Ocoziaspa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Hanaq pachaman Elias hoqarisqa kasqanmanta

2 ¹Tayta Dios remolino wayrawan Eliasta hanaq pachaman hoqarinanpaq kaptinmi Gilgal llaqtamanta Elias rirqa Eliseowan. ²Eliasmi nirqa Eliseota: —Tayta Diosmi Betel llaqtaman kachawachkan, ama hina kaspaykiyá kayllapi kachkay —nispá.

Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani: Manam qepaymanchu, qatisqaykipunim —nispa.

Chaymi kuskanku Betel llaqtaman rirqaku. ³Betel llaqtapim *yacharqaku Diosmanta willakuqkuna, Eliseo chaskiq llaqtamanta lloqsispankum payta nirqaku:

—¿Manachum yachanki patronniki Eliastaqa kunan punchaw Tayta Dios qanmanta hoqarirunanta? —nispa.

Chaymi Eliseo nirqa:

—Arí, yachanim, upallaychik —nispa.

⁴Yapamantam Elias nirqa:

—Tayta Diosmi Jerico llaqtaman kachawachkan, ama hina kaspaykiyá kayllapi kachkay —nispa.

Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani: Manam qepaymanchu, qatisqaykipunim —nispa.

Chaymi kuskanku Jerico llaqtaman chayarurqaku. ⁵Jerico llaqtapim *yacharqaku Diosmanta willakuqkuna, paykunam Eliseoman asuykuspa nirqaku:

—¿Manachum yachanki patronniki Eliasta kunan punchaw Tayta Dios qanmanta hoqarirunanta? —nispa.

Chaymi Eliseo nirqa:

—Arí, yachanim, upallaychik —nispa.

⁶Chaymantam Elias nirqa Eliseota:

Tayta Diosmi Jordan Mayuman kachawachkan, ama hina kaspaykiyá kayllapi kachkay —nispa.

Hinaptinmi Eliseo nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani: Manam qepaymanchu, qatisqaykipunim —nispa.

Chaymi kuskanku pasarqaku. ⁷Diosmanta willakuq pichqa chunka runakunam paykunata qatimuspanku karu chimpankupi sayaykuspa qawarqaku, Eliaspiwan Eliseoñataqmi Jordan Mayupa patanpi sayarqaku. ⁸Eliasmi capanta pataraykupan mayuta waqtarqa. Mayu kichariykuptinmi iskayninku chimparurqaku chaki allpanta. ⁹Chimparuptinkuñataqmi Eliseota Elias nirqa:

—Qampaq imapas ruranayta munaspaykiqa mañakuway manaraq qanmanta rakikuchkaptiy —nispa.

Eliseom mañakurqa:

—Espirituykimanta herenciata hina huk chaynatawan qoykuway rantikiipi “qepanaypaq —nispa.

¹⁰Eliasmi nirqa:

—Sasa rurana kaqtam mañakurunki. Qanmanta rakikusqayta rikuspaykiqa mañakusqaykitam chaskinki, mana rikuspaykim ichaqa mana chaskinkichu —nispa.

¹¹Rimastin paykuna richkaptinkum rupachkaq caballokunapa aysasqan rupachkaq carreta rikuriyuspa paykunata rakirurqa, remolino wayrapa hoqarisqanmi Elias hanaq pachaman hoqarikururqa. ¹²Eliseom Eliasta qawarispan qaparirqa:

^a 2:9 Chayna ninanqa: “Piwi churipa doble chaskinanta qoykuway” ninanmi.

—Taytáy, taytáy Elias, Israel nacionpaqmi carretakunawan caballopi sillada tropakuna hina karqanki —nispa.

Chaymantapunim manaña Eliasta rikurqañachu.

Eliaspá rantinpi Eliseo kasqanmanta

Eliseoñataqmi pachanta hapispan iskayman llikirurqa. ¹³Eliaspá wichiychisqan capanta hoqariykuspanmi kutirirqa hinaspan Jordan Mayupa Patanpi sayarqa. ¹⁴Eliaspá wichiychisqan capanta hapispanmi mayuta waqtarqa:

—¿Maypitaq Eliaspá yupaychasqan Tayta Diosqa kachkan? —nispa.

Chaynata nispa waqtaruptillanmi mayu kicharikuykurqa chaymi Eliseo chimpaurqa. ¹⁵Jerico llaqtapi kaq willakuqkuna chimpanmanta qawaspam ninakurqaku:

—Eliaspá espírituñmi Eliseopiña kachkan —nispa.

Eliseoman taripaspankum paypa ñawpaqninpi qonqoranpa pampaman kumuykurqaku. ¹⁶Hinaspan nirqaku:

—Kaypim ñoqaykuwan kachkan pichqa chunka kallpasapa runakuna. Paykuna rispankuyá servisqayki Eliasta maskaramuchunku, ichapas Tayta Diospa espírituñ hoqariruspan chay-chay orqopi otaq qechwapi saqerun —nispa.

Eliseom nirqa:

—Amaña kachaychikchu —nispa.

¹⁷Paykuna huktawan-huktawan niptinkum Eliseoñataq penqarikuspa nirqa:

—Kachaychikyá —nispa.

Chaymi paykuna kacharqaku chay pichqa chunka runakunata. Kimsa punchaw Eliasta maskamuspankum manaña tarimurqakuchu. ¹⁸Jerico llaqtapiraq Eliseo kachkaptinmi Elias maskamuqkuna kutiramurqa chaymi paykunata nirqa:

—¿Manachum nirqaykichik amaña rinaykichikpaq? —nispa.

Jerico llaqtapi pukyuta Eliseo allinyachisqanmanta

¹⁹Jerico llaqtapi kaq runakunam Eliseota nirqaku:

—Señorllayku, rikusqaykipi hinam kay llaqtapa kasqan sitioqa allin sitio, ichaqa yakunmi mana valeq, allpankunapas qala allpam —nispa.

²⁰Eliseom nirqa:

—Mosoq mankata apamuwaspaykichik chayman kachita hinamuychik —nispa.

Mañakusqanta qoykuptinkum ²¹Eliseo pukyuman rispan kachita maqchirqa hinaspan:

—Tayta Diospa nisqantam kaynata nirqa:

—Ñoqam allinyachini kay yakuta, manañam kunanmantaqa wañuytas nitaq qala allpapas kanqachu —nispa.

²²Chay punchawmantapunim Eliseopa nisqanman hina chay yakukunaqa tomanapaq hinaña karqa.

²³Jerico llaqtamantam Eliseo pasarqa. Wichayman riq ñanninta Betel llaqtaman richkaptinmi llaqtamanta lloqsimuq warmakuna paymanta burlakuspanku qayaykacharqaku:

—Yaw paqla, seqay, yaw paqla, seqay —nispa.

²⁴Eliseoñataqmi paykunata qawarisan Tayta Diospa sutinpi ñakaykurqa chaymi montemanta iskay china ukumarikuna lloqsiramuspan tawa chunka iskayniyoq warmakunata tisaparurqa. ²⁵Chaymantam Eliseo pasarqa Carmelo orqoman, chay sitiomantañataqmi Samaria llaqtaman kutirqa.

Israel nacionpi Rey Joram gobiernasqanmanta

3 ¹Acabpa churin Rey Joranmi Israel nacion gobiernayta qallaykurqa Samaria llaqtapi *yachaspan, payqa gobiernarqa Juda nacionpa reynin Josafat chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi. Joranqa gobiernarqa chunka iskayniyoq watam. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Ichaqa manam taytanpa nitaq mamampa rurasqanta hinachu. Payqa wischururqam taytanpa rurasqan Baal sutiyoq taytachapa pilarninta. ³Chaywanpas Israel nacionniyoq runakunata huchallichi q Rey Jeroboam hinam huchallikurqa. Jeroboamqa karqa Nabatpa churinmi.

Eliseom willakun Moab nacion vencesqa kananmanta

⁴Moab nacionpi Mesa sutiyoq reymi achka oveja uywaq kaspan Israel nacionpi reyman impuestota pagaq pachak waranqa malta carnerokunatawan pachak waranqa millwantin carnerokunata. ⁵Ichaqa Rey Acab wañuruptinmi Moab nacionpa reynin hoqarikururqa Israel nacion reypa contranpi. ⁶Rey Joramñataqmi chay punchaw Samaria llaqtamanta pasaspan Israel nacionpi runakunata tropa-tropata huñurqa. ⁷Juda nacionpa reynin Josafatmanpas kaynatam willachimurqa: —Moab nacionpa reyninmi contraypi hoqarikurun. ¿Paypa contranpi peleaq riwaqchum ñoqawan? —nispa.

Chaymi Juda nacionpa reynin Josafat nirqa:

—Arí risaqmi. Ñoqawan qamqa chullallam kanchik. Runaykunawan caballoykunapas qamllapataqmi —nispa. ⁸Tapurqataqmi:

—¿Maylawnintataq risunchik? —nispa.

Chaymi Rey Joramñataq nirqa:

—Edom nacionman riq chunni q ñannintam risun —nispa.

⁹Chaymi Israel nacionpa reynin, Juda nacionpa reynin hinaspa Edom nacionpa reynin kuskanku rirqaku. Qanchis punchawña chunniqninta muyuchkaptinkum soldadokunapaq yakunku pisirurqa, pisirurqataqmi pusasqanku uywakunapapas. ¹⁰Hinaptinmi Israel nacionpa reynin nirqa:

—Achachallawya kimsanchik reykunatam Tayta Dios huñuramuwanichik Moab casta runakunaman qoykuwananchikpaq —nispa.

¹¹Chaymi Rey Josafat tapukurqa:

—¿Manachum pipas kaypi kanman Tayta Diosmanta willakuq chaynapi paynintakama Tayta Diosta tapunanchikpaq? —nispa.

Hinaptinmi Israel nacion reypa serviqninkunamanta huknin nirqa:

—Kaypim kachkan Safatpa churin Eliseo. Payqa Eliaspa makinman yaku talliqmi karqa —nispa.

¹²Rey Josafatmi nirqa:

—Payqa Tayta Diospa nisqantam willawasun —nispa.

Israel nacionpa reyninmi, Edom nacionpa reyninpiwan hinaspa Rey Josafatpiwan rirqaku Eliseopa kasqanman. ¹³Chaymi Israel nacionpa reyninta Eliseo nirqa:

—¿Imatataq munanki ñoqawan? Taytaykipa chaynataq mamaykipa tapunan willakuqkunamanyá riy —nispa.

Chaymi Israel nacionpa reyninñataq nirqa:

—Manam, Tayta Diosmi kay kimsan reykunata huñuramuwanku Moab casta runakunaman qoykuwanankupaq —nispa.

¹⁴Hinaptinmi Eliseo nirqa:

—Llapallan Kamachiq Tayta Diospa qayllanpim kunan kachkani, Juda nacionpa reynin Josafatllatam respetani, mana chayqa manam yanapaykimanchu nitaqmi qawarikimanpaschu karqa. ¹⁵Chaynaqa arpa tocaqtayá pusamuwaychik —nispá.

Arpa tocaq tocachkaptinmi Eliseota Tayta Dios rimachirqa ¹⁶kaynata:

—Kay qechwapiyá achka yarqakunata kicharuychik. ¹⁷Manam wayratapas nitaq paratapas rikunkichikchu, kay qechwa yakuyoq rikuriruptinmi qamkunapas, ganadoykichikpas chaynataq uywaykichikkunapas upyankichik. ¹⁸Ñoqa Tayta Diospa kay rurayniyqa manam imapasraqchu, ñoqaqa Moab casta runakunatapas makikichikmanmi churamusaq. ¹⁹Llapa murallasqa llaqtakunatawan suma-sumaqa llaqtakunatam vencionkichik. Llapa allinnin sachakunatam kuchunkichik, llapa pukyukunatam pamparunkichik, llapa allinnin chakrakunatapas rumikunawanmi huntarachinkichik —nispá.

²⁰Nisqanpi hinamá paqarinnintinta, Diosman ofrenda kañananku horapi, Edom nacion lawman riq ñanninta yakukuna hamururqa hinaptinmi chaypi allpakuna yakuyoq rikurirurqa. ²¹Moab nacionpi kaqkunam paykunawan peleananpaq reykuna risqanta yacharuspa armakuna manejay yachaqa llapallan runakunata qayarurqaku hinaspa nacionpa linderonpi churakururqaku. ²²Paqarinnintinmi tutapayta hatarispanku chimpamanta qawaykurqaku chaymi yakukuna intipa kanchariyinwan yawar hina pukallaña paykunapaq rikchakarapurqa. ²³Chaymi ninakurqaku:

—Waqá yawarmi. Ñoqanchikman hamuq reykunam kikinkupura peleaspa wañunarachikunku. Chaynaqa imankutapas qechumunanchikpaqyá kallpasunchik —nispá.

²⁴Aswanqa Israel casta runakunapa kasqanman chayaruptinkum paykunañataq lloqsiramurqa chaymi Moab casta runakuna paykunapa ñawpaqninta lluptirqaku hinaptinmi Israelpa castankunaqa hayparuspa wañurachirqaku. ²⁵Llaqtakunatam tuñichirqaku. Allinnin chakrakunamanpas sapakamam rumikunata wischurqaku huntarachinankukama, yakuyoq pozokunatapas pamparuspa allinnin sachakunatañataq kuchuparurqaku. Sayaspaqa-sayarqa Kir-hareset sutiyoq llaqtallañam ichaqa waraqaqkunam muyuriqninpi churakuruspanku vincerurqaku.

²⁶Moab nacionpa reyninmi pelesqankupi vincerachikuspa espadayoq qanchis pachak peleaqkunata púsarikuspan atacaq rirqa Edom nacion reypa kasqanman ichaqa manam atirqachu. ²⁷Chayraykum kikinpa rantinpi rey kananpaq kaq piwi churinta hapiruspan murallapa hawanpi wañurachirqa, paytaqa wañurachirqa ofrendata hina diosninman kañananpaqmi. Israel casta runakunapa contranpi anchallataña Dios rabiariuptinmi Israelpa castankunaqa lloqsiruspanku llaqtankuman kutikurqaku.

Viudapa aceitenmanta

4 ¹Diosmanta willakuqkunapa huk viudanmi qaparispan Eliseoman willakurqa: —Yachasqaykipi hinapas qosayqa wañukunñam, payqariki Tayta Dios respetaq runam karqa. Debekusqay runa hamuruwaspanmi iskaynin qari wawaykunataña servichikunanpaq pusayta munachkan —nispá.

²Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—¿Imatataq munanki qamapaq ruranayta? ¿kachkanchu imallaykipas wasikipi? —nispá.

Hinaptinmi chay warmiñataq nirqa:

—Manam imaypas kanñachu, kaspapa-kachkan aysakuchaypi aceitellayñam —nispá.

³Eliseom nirqa:

—Kutirisipaykiyá vecinoykikunamanta prestakaramuy achka vacio aysakukunata. ⁴Wasikiman yaykuruspaykiñataqmi wawaykikunallawan punkuta wichqakurunki, llapallan prestakamusqayki kaqkunaman hillpuruspam huntasqanman hina huklawman churanki —nispa.

⁵Nisqanpi hina pasaspanmi chay warmiqa wawankunallawan punkunta wichqakururqa. Wawankuna aysakukunata haywaptinmi aceiteta hillpurqa.

⁶Aysakukunapas huntaruptinñataqmi warmanta nirqa:

—Huk aysakutawanraq haywamuway —nispa.

Chaymi warmañataq nirqa:

—Manam kanñachu —nispa.

Chaynata niruptillanmi aceite tukururqa. ⁷Diospa runanman willamuptinmi pay nirqa:

—Chay aceiteta *rantikamuy debesqaykita paganaykipaq, puchunwanñataqmi qanwan wawaykikuna vidaykichikta pasankichik —nispa.

Sunem llaqtayoq warmipa wawanta Eliseo kawsarichisqanmanta

⁸Huk punchawmi Eliseo pasarqa Sunem llaqtachapa chawpinta. Chaypim yacharqa ancha reqsisqa warmi. Paymi Eliseota hikutaspan pusarqa wasinpi mikunanpaq. Sapa kutilla chayninta pasaspanmi warmipa wasinpi mikunanpaq yaykuq. ⁹Chay warmim qosanta nirqa:

—Kunanmi yacharuni wasinchikman hamuq runaqa Diospaq sapaqchasqa runa kasqanta. ¹⁰Altospiyá cuartochata rurarusunchik, chaypiyá camata, sillata, mecherota churarusunchik watukamuwaspanchik chaypi samakunanpaq —nispa.

¹¹Huk kutipi chay wasiman chayaruspanmi rurarusqanku cuartochapi puñurqa ¹²chaymi Giezi sutiyoq runanta nirqa:

—Wasiyoq señorata qayaramuy —nispa.

Qayaramuptinmi Eliseopa qayllanman hamurqa. ¹³Chaymi Eliseoñataq runanwan chay warmita nichirqa:

—Tukuy imapas rurasqaykiwanmi favorecewackankiku. ¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? ¿Reytachu otaq tropakunapa kamachiqnintachu munanki favorniki rimapayanaypaq? —nispa.

Hinaptinmi chay señorañataq nirqa:

—Kay llaqtaypiqa hawkam kawsakuni —nispa.

¹⁴Eliseom chay runanta tapurqa:

—Imatamá paypaqqa rurasunchik —nispa.

Hinaptinmi Giezeñataq nirqa:

—Señorapaqa manam wawan kanchu, qosanpas machuñam —nispa.

¹⁵Chaymi Eliseo nirqa:

—Qayaramuy —nispa.

Qayaramuptinmi chay señoraqa punkupi sayaykurqa. ¹⁶Chaymi Eliseo nirqa:

—Watamanmi kunan hina tiempopi wawata marqarinki —nispa.

Chaymi señorañataq nirqa:

—Diospa runan taytáy, amayá kay sirvientaykitaqa llullakuwaychu —nispa.

¹⁷Eliseopa nisqanpi hinamá chay señoraqa wiksayakuruspan hamuq watapi chay nisqan tiempopi qari wawata wachakurqa. ¹⁸Wawa wiñaruspanmi huk punchaw rirqa taytanman chakrapi rutuqkunawan kachkaptin. ¹⁹Chaymi taytanta nirqa:

—Ay, umallaymi nanawachkan —nispá.

Taytanñataqmi sirviententa kamachirqa:

—Mamanman aparuy —nispá.

²⁰Marqarikuspanmi mamanman chayarachirqa chaymi mamanpa millqayninpi chawpi punchawkama karuspan wañururqa. ²¹Mamanñataqmi altosman aparuspan Diospa runanpa camanman churaykamurqa. Sapallanta saqeykamuspanmi lloqsikaramurqa. ²²Qosanta qayaykuspanñataqmi nirqa:

—Huknin runata kacharamuway asnontinta, Diospa runan Eliseopatayá rirusaq, chayllam kutiramusaq —nispá.

²³Qosanmi tapurqa:

—¿Imamantaq paypataqa rinki? Kunanqa manam ^bmosoq killachu nitaqmi samana punchawchu —nispá.

Hinaptinmi chay warmiñataq nirqa:

—Ama hukmanyaychu —nispá.

²⁴Riysiqnin runawan asnonta caronaykachispanmi payta nirqa:

—Ñawpaqniyta riptikim qatisqayki. Amam maypipas sayachiwankichu ñoqa ninaykama —nispá.

²⁵Pasaspanmá Carmelo Orqopi Eliseopa kasqanman chayarurqa. Diospa runan Eliseo karullamantaraq Sunem llaqtayoy warmita rikuruspanmi sirvienten Giezita kamachirqa:

—Wak hamuqqariki Sunem llaqtayoy warmim. ²⁶Kallpaylla taripaykuspaykiyá tapuykamuy: “¿Allinllachu kachkanki, qosaykipas chaynataq wawaykipas allinllachu kachkan?” nispá.

Chaynata tapuykuptinmi chay señora nirqa:

—Allinllam kachkaniku —nispá.

²⁷Diospa runan Eliseopa kasqan orqoman chayaruspanmi Eliseopa chakinta abrazakuykurqa. Asuriykichinanpaq Giezi asuykuptinmi Diospa runan nirqa:

—Ama imanaychu sonqonpi ancha llakisqam kachkan. Imamantam chayna kasqantaqa manaraqmi Tayta Dios willawanchu —nispá.

²⁸Señoram nirqa Eliseota:

—Taytalláy ¿ñoqaga mañakurqaykichum qari wawata? ¿Manachum nirqayki ama llullakuwanaykipaq? —nispá.

²⁹Chaymi sirvienten Giezita kamachirqa:

—Chaylla alistakuspayá tawnayta aparikuspa pasaypuni, ñanpi piwanpas tupaspaykiqa amam rimaykunkichu nitaqmi pipa rimaykusususqaykitapas chaskinichu. Tawnaytam warmapa uyanman churaykunki —nispá.

³⁰Warmapa mamanñataqmi nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum chaynataq qamraykum jurani, manam saquesqaykichu —nispá.

Chaymi Eliseoqa chay warmiwan pasarqa. ³¹Giezi puntaruspanmi warmapa uyanman Eliseopa tawnanta churaykurqa aswanqa manam warmapa samaynin karqachu nitaqmi kawsaypaq hinañachu karqa chaymi Eliseoman kutiripan willarqa:

—Warmapa manam rikcharinchu —nispá.

³²Wasiman Eliseo chayaruptinqa hinallam warmapa wañusqa Eliseopa camanpi chutarayachkasqa. ³³Eliseo yaykuruspanñataqmi punkuta wichqakaramurqa hinaspan

^b 4:23 Mosoq killawan samana punchawqa allinmi karqa Diosmanta willakuqkunata tapukunapaq.

warmallawan chay ukupi kaspan Tayta Diosta mañakurqa. ³⁴Wañusqa warmapa hawanman pakchanpa chutakuykuspanmi siminta, ñawinta, makinkunata warmapa siminwan, ñawinwan, makinkunawan tupanaykachirqa hinaptinmi warmapa cuerpon qoniriyta qallaykurqa. ³⁵Sayariruspanmi Eliseoqa wasipi kayman-chayman purikacharqa. Kutiykuspanñataqmi yapamanta warmapa hawanman chutakuykurqa chaymi warmaqqa qanchis kutikama hachinyaruspan qawarikururqa. ³⁶Eliseom Giezita qayaykuspan niykurqa:

—Wasiyoq señorata qayaykamuy —nispa.

Qayaramuptinmi nirqa:

—Kayqa wawayki, apakuyñayá —nispa.

³⁷Yaykuruspanmi Eliseopa ñawpaqninpi qonqoranpa pampaman kumuykurqa hinaspanmi wawanta marqarikuspa lloqsimurqa.

Eliseopa milagrokuna ruwasqanmanta.

³⁸Gilgal llaqtaman Eliseo kutiruptinmi chay lawpi hatun muchuy karqa, Diosmanta willakuqkuna Eliseopa muyuriqninpi yachachinanpaq tiyaykuptinkum sirviententa Eliseo kamachirqa:

—Hatun mankata churkuspayki paykunapaq yanumuy —nispa.

³⁹Paykunapa hukninmi rirqa monteta mikunankupaq yuyu pallamuq. Arwi-arwipa rurunta tariramuspanmi llikllan huntata pallaramurqa. Wasiman chayarachispanñataqmi pikaparuspa yanukusqanku mankaman kamarurqa ichaqa manam yacharqachu ima plan-tapa rurun kasqantapas. ⁴⁰Mikunankupaña qaranakuruspan malliykuspa qaparirqaku:

—Diospa runan, kay mikuyqa venenoyoqmi kasqa —nispa.

Manaña mikuptinkum ⁴¹Eliseo kamachirqa:

—Harinata apamuwaychik —nispa.

Qoykuptinkum mankaman talliykuspan nirqa:

—Runakunaman qaraychik —nispa.

Mikuruptinkuqa manañam paykunataqa imanarqapaschu.

⁴²Baal-salisa llaqtamantam huk runa apamurqa Diospa runan Eliseoman iskay chunka cebadamanta primicia tantakunata, apamurqataqmi chayraq cosechasqa espigayoc trigotapas. Eliseom sirviententa kamachirqa:

—Runakunaman qoykuy mikunankupaq —nispa.

⁴³Chaymi sirvientenñataq nirqa:

—Imanispataqsi pachak runakunamanqa kaychallataqa qoykusaq —nispa.

Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Qoy runakunaman mikunanpaq, Tayta Diosmi nin: “Mikuptinkupas puchunqaraqmi” nispa.

⁴⁴Runakunaman qoykuptinmi mikurqaku aswanqa puchururqaraqmi Tayta Diospa nisqanpi hina.

Naaman sutiyoq runapa sanoyasqanmanta

5 ¹Aram nacion reypa llapallan tropankuna kamachiq Naamanmi reyninpa ancha estimasqan karqa, paywanmi Tayta Dios Aram nacionta enemigonkunamanta librarqa, chayraykum reynin anchata favorecerqa. Chay runaqa valeroso soldadom karqa, chaywanpas payqa lepra onqoywanmi ñakarichkarqa.

²Huk kutipim Aram nacionmanta kaq soldadokuna tropa-tropa Israel nacionman rispanku presocharuspa pusaqaku huk sipaschata, paymi Naamanpa warminta servirqa. ³Paymi patronanta nirqa:

—Amalaya Samaria llaqtapi *yachaqa willakuqpa ñawpaqinpi patronniy rikirunman hinaptinqa lepra onqoyinmantachá sanoyarachinman —nispa.

⁴Naamanmi reyninman yaykuspan willarqa:

—Israel nacionmanta pusamusqanku sipascham kayna-waknata willakun —nispa.

⁵Chaymi Aram nacionpa reynin nirqa:

—Hinatayá riruy Diosmanta chay willakuqman, ñoqapas Israel nacionpa reyninmanmi cartata apachisqayki —nispa.

Pasarqamá Naaman kimsa pachak kimsa chunkan kilo qollqeta aparikuspan. Aparqataqmi soqta chunka soqtayoq kilo qoritapas chaynataq chunka mosoq pachakunatapas. ⁶Israel nacion reypaq carta apasqanmi kaynata nirqa:

Kay carta apamusuqn timer serviqniy Naaman, paytam kachamuyki lepra onqoyinmanta sanoyakachinaykipaq.

⁷Israel nacionpa reyninñataqmi cartata leeruspan pachantapas llikispanraq nirqa: —¿Ñoqaqa Dioschu kani runata wañuchinaypaq otaq kawsachinaypaqpas otaq kay onqoqta kachamuwaptin sanoyachinaypaq? Yachaychikiyá kay cartamuwasqanwanqa manam imatachu munan aswanqa guerrapi ñoqawan peleayllatam —nispa.

⁸Israel nacionpa reynin pachan llikipasqanta Diospa runan Eliseo yacharuspanmi nichimurqa reyta:

—¿Imanasqataq pachaykita llikiparqanki? Kachamuway chay runata chaynapi Diosmanta willakuq Israel nacionpi kasqanta yachananpaq —nispa.

⁹Naamanmi caballonkunawan carretanpi pasaspan Eliseopa wasinpa punkunpi sayarurqa. ¹⁰Ichaqa Eliseom wasin ukullamanta sirvientewan nichimurqa:

—Jordan Mayuta rispaykiyá chaypi mayllakaramuy qanchis kutikama hinaptinmi aychaykiqa ñawpaqta hina sanoña kanqa —nispa.

¹¹Naamanñataqmi rabiasqa kutirisan nirqa:

—Ñoqaqa piensarqani: “Lloqsiykamuspanchiki yupaychasqan Tayta Diospa sutinta qayllaypi rimarinqa hinaspachiki nanayniyta llapchaykuspan kay lepra onqoyniyta sanoyarachinqa” nispaymi. ¹²Damasco llaqta lawpi Abana Mayuwan Farfar Mayuqa ¿manachum Israelpa mayunkunamantaqa aswan allin? Chay mayukunapi mayllakuspayqa ¿manachum sanoyaruyma? —nispa.

Chaynata nispanmá kutikurqa ancha piñasqallaña. ¹³Serviqnin runakunañataqmi asuykuspanku nirqaku:

—Taytáy, Diosmanta willakuq imatapas sasa kaqta kamachisuptikiqa ¿manachum rurarurwaq? “Mayllakaramuspaykiqa sanoyarunkim” nichkaptillanqa mayllakaramuyá —nispa.

¹⁴Diospa runan Eliseopa nisqanman hina pasaspanmi Jordan Mayupi qanchis kutikama challpukaramurqa hinaptinmi cuerpon wawapa cuerpon hina rikuriruptin onqoyinmanta sanoyarurqa. ¹⁵Riqmasinkunapiwan kuska Diospa runanpa kasqanman kutiruspanmi paypa ñawpaqinpi sayaykuspa nirqa:

—Kunanmi yacharuni, manam kay pachapiqa Dios kanchu aswanqa Israel nacionllapim. Ama hina kaspaykiyá kay serviqnikimanta chaskiykullaway kay regalokuna apamusqayta —nispa.

¹⁶Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Servisqay kawsaq Tayta Diosraykum jurani manam chaskikimanchu —nispa. Imallatapas chaskiykunanpaq Naaman hikutapтинpas manamá Eliseoqa chaskiyta munarqachu.

¹⁷Naamanmi nirqa:

—Mana chayqa, ama hina kaspaykiyá kay llaqtaykipi allpata iskay mulapi apanaypaq kamaqta qoykuway. Kunan punchawmantam kay serviqnikiqá Tayta Diosllapaqña animalkunata kañapusaq, payllamanñataqmi ofrecesaq wakin ofrendakunatapas, manam ofrecesaqñachu wakin dioskunamanqa. ¹⁸Rimon sutiyoq taytachanpa templanman adoranapanq reyniy yaykuspan brazoypi tawnapakuykuptinqa chaynataq ñoqapas paywan kуска taytacha Rimonpa qayllanpi qonqorakuykuptiyqa Tayta Diosyá pampachaykuwachun —nispa.

¹⁹Eliseom nirqa:

—Hawkallayá kutikuy —nispa.

Chaymi Naaman pasakurqa. Manaraqpas karuta richkaptinmi ²⁰Diospa runan Eliseopa sirvienten Giezi piensarqa:

—Patronniyqa yanqam harkakurun Aram nacionmanta hamuq Naamanpa apamusqankuna chaskiytaqa, kawsaq Tayta Diosraykum jurani: Kallpaylla hayparuspaymi imallantapas mañakaramusaq —nispa.

²¹Chaymi Naamanta hayparunanpaq Giezi pasarqa. Kallpaylla risqanta Naaman rikuruspanmi carretanmanta chaylla uraykuspan tapuykurqa:

—¿Hawkallachu imapas? —nispa.

²²Chaymi Gieziñataq nirqa:

—Allinllam kachkaniku, patronniy Eliseom kachamuwachkan qanman kaynata willanaypaq: “Kunanmi Efrain orqokunamanta Diosmanta willakuq iskay mozokuna chayaramuwan, ama hina kaspaykiyá paykunaman qoykunaypaq apachimuway kimsa chunka kimsayoq kilo qollqetawan iskay mosoq pachakunata” nispa.

²³Naamanmi nirqa:

—Chaynaqa ama hina kaspaykiyá soqta chunka soqtayoq kilo qollqellataña chaskiykuway —nispa.

Chaynata Naaman hikutapтинmi soqta chunka soqtayoq kilo qollqeta iskay wayqaman hinaykurqa iskay mosoq pachakunatawan, iskay runankunaman Naaman qepiykachispanmi Giezipa ñawpaqninta pasachirqa. ²⁴Moqoman chayaruptinkum, apaysiqninkunamanta chaskiruspan wasinpi pakaramurqa. Apaqnunatañataqmi kutikunankupaq aviarurqa. ²⁵Patronnin Eliseoman yaykuykuptinmi tapuykurqa:

—¿Maymantataq hamuchkanki Giezi? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Ñoqaqa manam maytapas rirqanichu —nispa.

²⁶Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—¿Manachum piensayniypi rikurqayki chay runa carretanmanta uraykuspan chaskisusqaykita? ¿Qollqepas otaq pachakunapas chaskina tiempochu. Aceituna huertakuna, uvas huertakuna chaynataq ovejakuna, buyeskuna hinaspa sirvientekuna rantina tiempochu? ²⁷Chaynaqa Naamanpa lepra onqoyinwanmi qamña miraynikikunapiwan mana tukuyta onqonkichik —nispa.

Hinaptinmi Gieziqa lloqsirurqa Eliseopa qayllanmanta riti hina yuraq-yuraq lepra onqoyniyoq.

Mayuman wichiylkuq hachata Eliseo wampuchisqanmanta

6 ¹Diosmanta willakuqkunam nirqaku Eliseota:
—Qawasqaykipi hinam kay *yachasqanchik wasiqa kichillaña. ²Chaynaqa Jordan Mayupa patanman rispaykuyá sapakama qeruta kuchuramuspa chaypi wasita ruraramusaqku *yachananchikpaq —nispa.

Eliseom nirqa:

—Riychikyá —nispa.

³Chaymi hukninñataq nirqa:

—Ruegakuykim ñoqaykuwan rinaykipaq —nispa.

Chaymi Eliseo nirqa:

—Hakuchikyá —nispa.

⁴Pasaspankum Jordan Mayupa patanman chayaruspa qerukuna kuchuyta qallaykurqaku. ⁵Huknin runa qeruta kuchuchkaptinmi hachanpa fierron mayuman wichiylkurqa chaymi qaparirqa:

—Ay taytáy, chay hachaqa prestakamusqallam karqa —nispa.

⁶Chaymi Diospa runan Eliseo tapurqa:

—¿Maylawmantaq wichiylkun? —nispa.

Wichiylkusqan sitiota qawaykachiptinmi kaspita Eliseo kuchuruspan choqaykurqa hinaspam hachapa fierronta chaylla wampurachimurqa. ⁷Chaymi Eliseo nirqa:
—Horqoy —nispa.

Chaymi haywarispan hachapa fierronta hapirurqa.

Aram nacionniyoq tropakunata Eliseo hapirusqanmanta

⁸Aram nacionpa reyninmi pelearqa guerrapi Israel nacionpa contranpi. Capi-tanninkunawan rimanakuspanmi nirqa:

—Reqsisqa sitiokunapim campamentoy kanqa —nispa.

⁹Diospa runan Eliseom Israel nacionpa reyninman willachimurqa:

—Cuidakunkim, amam wahnintaqa rinkichu, Aram nacionniyoq soldadokunam chaymanqa rinqaku —nispa.

¹⁰Israel nacionpa reyninmi Diospa runanpa willachisqan sitioman qawamunan-kupaq wateqaqkunata kacharqa, chaynatam achka kutipi rurarqa cuidakunanpaq.

¹¹Aram nacionpa reyninñataqmi chaykuna pasakusqanwan rabiasqallaña kaspan tropakunapa capitanninkunata huñuruspan tapurqa:

—¿Mayqannikichiktaq imapas rimanakusqanchikta willachkan Israel nacionpa reyninman? —nispa.

¹²Chaymi huknin capitán nirqa:

—Reynillayku, manam ñoqaykuchu willachkanikuqa aswanqa Israel nacionpim kachkan Diosmanta willakuq Eliseo. Paymi Israel nacionpa reyninmanqa willachkan puñunayki cuartopi rimasqaykitapas —nispa.

¹³Reymi kamachirqa:

—Rispaykichikyá qawaramuychik maypim chay runa kasqanta chaynapi runakunata kachaspay hapirachimunaypaq —nispa.

Chaymi willaykurqaku:

—Dotan llaqtapim payqa kachkan —nispa.

¹⁴Hinaptinmi rey kacharqa silladakunata, carretakunata hinaspa achkallaña soldadokunata, tutallan chayaruspankum llaqtapa muyuriqninpi churakururqaku. ¹⁵Paqarinnintintam Diospa runanta serviq runa tutapayta hatariruspan lloqsirurqa chaymi Aram nacionniyoq tropakuna, caballopi silladakuna hinaspa carretakuna llaqtapa muyuriqninpi kachkasqa. Chaymi chay mozo qaparirqa:

—Ay taytáy ímatataq ruraykullasunchik —nispa.

¹⁶Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Ama manchakuychu, paykunawan kaqkunamantapas aswan achkam kachkan ñoqanchikwan kaqkunaqa —nispa.

¹⁷Chaymi Diosta Eliseo mañakuspan nirqa:

—Dios Taytalláy, kay mozopa ñawintayá kichaykuy chaynapi rikunanpaq —nispa. Chay mozopa ñawinta Tayta Dios kichaykuptinmi rikururqa orqopa hawanpi silladakunawan rupachkaq carretakuna Eliseopa muyuriqninpi kachkaqta.

¹⁸Aram nacionniyoq tropakuna Eliseopa kasqan llaqtata atacayta qallariptinkum Tayta Diosta mañakuspan Eliseo nirqa:

—Ruegakykim kay runakunata ñawsayarachinaykipaq —nispa.

Chaymi Eliseopa mañakusqanman hina runakunata ñawsayarachirqa. ¹⁹Hinaptinmi Eliseo nirqa chay tropata:

—Kayqa manam ñanchu nitaqmi llaqtachu. Qatiwaychik ñoqam pusasqaykichik chay maskasqaykichik runaman —nispa.

Chaymi Samaria llaqtaman pusarurqa. ²⁰Samaria llaqtaman chayarachispanmi Tayta Diosta mañakurqa:

—Dios Taytalláy, kay runakunapa ñawinta kichaykuy qawarikunankupaq —nispa.

Paykunapa ñawinta Tayta Dios kichaykuptinmi qawakuykurqaku Samaria llaqtapiña kasqankuta. ²¹Israel nacionpa reyninmi paykunata rikuruspan Eliseota tapuykurqa: —Taytáy íkay runakunataqa wañurachisaqchu? —nispa.

²²Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Ama wañuchiychu. ¿Yaqachum wañuchiwaq espadaykiwan chaynataq flechaykiwan presochasqaykikunata? Paykunamanqa qoykuy mikuytawan yakutayá chaynapi mikuykuspa hinaspa upyaykuspa reyninkuman kutikunankupaq.

²³Convidopaq hina mikuyta rey yanurachiptinmi mikurqaku hinaspa upyarqaku, chayña paykunata kichaykuptinmi reyninkuman kutikurqaku. Chaymantapunim Aram nacionniyoq tropakunaqa Israel nacionmanqa manaña kutirqakuchu.

Samaria llaqta muchuypi kachkaptin librasqanmanta

²⁴Chaykunapa qepantam Aram nacionpa reynin Ben-adad llapa tropankunata huñuruspan muyuramurqa Samaria llaqtata. ²⁵Chayraykum Samaria llaqta ancha yarqaypi rikurirurqa chaymi asnopa umantapas rantikuqku yaqa huk kilo qollqepi, palomapa ispaynin sutiyoq waytapa cuarto kilo papantapas rantikuqku parte kilo masnin qollqepim.

²⁶Israel nacionpa reynin murallapa hawanta richkaptinmi huk warmi qaparispán nirqa: Reynilláy, libraykullaway —nispa.

²⁷Reyñataqmi nirqa:

—Tayta Dios mana yanapasuptikiqa ímaynatataq ñoqaqa yanapaykiman? ¿Maymantataq horqomusaq trigota otaq vinota? —nispa.

²⁸Chaymantam rey tapuykurqa:

—¿Imataq pasasunki? —nispa.

Hinaptinmi chay warmiñataq nirqa:

—Kay warmim niwarqa: “Wawaykita aparamuy kunan punchaw mikurunanchikpaq. Paqarinñataqmi ñoqapa wawayta mikurusunchik” nispa. ²⁹Wawayta yanuruspaykumá mikururqaniku. Paqarinnintinñataqmi payta nirqani: “Kunanñataqyá wawaykita apamuy mikurunanchikpaq” nispa. Ichaqa payñataqmi wawanta pakarun —nispa.

³⁰Warmipa chayna nisqanta rey uyariruspanmi pachanta llikiparqa, muralla hawanta richkaptinmi runakuna rikururqaku luto pachawan ukunpi pachakusqanta. ³¹Reymi jurarqa:

—Safatpa churin Eliseopa umanta kunanpuni mana kuchuruptiyqa Diosyá llumpa-llumpayta castigawachun —nispa.

³²Eliseo wasinpi ancianokunapiwan tiyachkaptinmi payman rey kacharqa. Kachasqan runa manaraq Eliseopata chayachkaptinmi Eliseo nirqa ancianokunata:

—¿Manachum yachankichik runa wañuchiq rey umayta kuchunanpaq kachamusqanta? Chaynaqa, kachamusqan runa chayaramuptinmi punkuta wichqaruspaykichik ama yaykuchimunkichikchu. Chay runapa qepantaqa uyarichkanchikñam reyninpa hamusqanta —nispa.

³³Ancianokunawan Eliseo parlachkaptinraqmi rey chayaruspan nirqa:

—Tukuy kay ñakariyqa Tayta Diosmantam. ¿Imapaqñataq paypiqa confiakuymanpas? —nispa.

7 ¹Chaymi Eliseo nirqa:

—Uyariychik Tayta Diospa nisqanta: “Paqarinmi kunan hina horata Samaria llaqtapa punkunpi qanchis kilo harina valenqa yaqa media onza qollqellaña, chunka tawayoq kilo cebadapas valenqa yaqa media onza qollqellañam” nispa.

²Chaymi brazonmanta rey hapipakunanpaq compañaqnin soldadokunapa jefenñataq Diospa runan Eliseota nirqa:

—¿Cielopi ventanakunataña Tayta Dios kunan kichaykuptinchu chaynaqa kanqa? —nispa.

Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Qamqa rikunkim ichaqa manam mikunkichu —nispa.

³Llaqta zaguan punkupa hawa lawninpim kachkarqaku lepra onqoyniyoq tawa runakuna. Paykunam ninakurqaku:

—Wañunanchikkamaqa ¿imapaqtaq kay hawapiqa tiyasunchik? ⁴Llaqta ukuman yaykuyta atispaqa llaqtapichiki yarqaymanta wañurusunchik, wañurusunchiktaqchiki kay hawapi kaspanchikpas. Chaynaqa, Aram nacionniyoq tropakunamanyá hakuchik. Llaki-payawaptinchikqa kawsasunchiki, wañurachiwaptinchikqa wañusuntaqchiki —nispa.

⁵Tutaykuchkaptinñam hatarispa pasarqaku Aram nacionniyoq tropakunapa campamenton lawman. Campamentopa kasqanman chayaruspankuqa manam pitapas tarirqakuchu. ⁶Aram nacionniyoq tropakunapa campamentonpim Señor uyarirachirqaña carretakunapa caballokunapa kallpayninta, uyarirachirqataqmi nana-nanaq tropakunapa sinchi qapariynintapas. Chayraykum ninakurqaku:

—Israel nacionpa reyninmi qollqewan contrataramun Het casta runakunapa reyninta chaynataq Egipto nacion reykunatapaspas contranchikpi hamuspanku peleanankupaq —nispa.

⁷Chaynapimá tutaykuchkaptin carpankuta, caballonkuta, asnonkuta hinaspa campamentonkuta maymi kasqanpi saqeruspanku vidankurayku lluptikurqaku.

⁸Lepra onqoyniyoqkuna campamentoman chayaruspankum karpaman yayku-

ruspa mikurqaku hinaspa upyarqaku. Qollqeta, qorita hinaspa pachakunata apaspankum pakaramurqaku. Kutirispam huknin karpamanpas yaykuspa chaymantapas apaspa pakaramurqaku. ⁹Chaymantam ninakurqaku:

—Kay rurasqanchikqa manam allinchu. Kunan punchawqa allin noticia willakuna kachkaptinmi ñoqanchikqa upallakuykunchik. Achikyanankama suyaspaqa castigasqam kachwan. Kunanpuni pasaspanchikyá llaqtaman yaykuspa reypa wasinpi willakamusunchik —nispa.

¹⁰Pasaspankumá llaqtapa punkun waqaychaqkunata qayaykacharqaku:

—Aram nacionniyoq tropakunapa campamentonmanmi rirqaniku chaymi mana pi runapas chaypiqa kanchu nitaqmi rimasqankupas uyarikunchu. Caballokunawan asnokunallam chaypiqa watarayachkan. Karpankupas imam kaqlam kachkan —nispa.

¹¹Punku waqaychaqkunam qayarikuspa reypa wasinpi willakurqaku. ¹²Chay tutam rey hatarispam serviqninkunata nirqa:

—Aram nacionniyoq tropakunapa imam rurawasqanchikta nisqaykichik. Yaraqaymanta kasqanchikta yachaspankum campamentonkumanta lloqsiruspanku chakrakunapi pakakurunku kaynata nispanku: “Llaqtamanta lloqsiramuptinkum kawsachkaqlata hapirusunchik hinaspan llaqtaman yaykurusunchik” nispa.

¹³Chaymi huknin serviqnin nirqa:

—Kay llaqtapi puchoq pichqa caballokunapi silladakunata kacharuptinchikyá yacharamuchunku imaynam kasqanta. Israel nacionpi wañuq runakuna hinallam paykunapas kawsanqa otaq wañunqa —nispa.

¹⁴Caballokunata iskay carretakunaman wataruptinkum Aram nacionniyoq tropakunata qatipanankupaq rey kacharqa runankunata:

—Qawaramuychikyá —nispa.

¹⁵Rispankum chayarurqaku Jordan Mayukama. Ñanpiñataqmi tarirqaku pachakunatawan llapa imakunata Aram nacionniyoq tropakuna lluptispanku wichichisqankuta. Kachasqanku runakuna kutiramuspankum reyman willaykurqaku. ¹⁶Hinaptinmi llaqtamanta runakuna lloqsiruspanku Aram nacionniyoq tropakunapa campamentonmanta tukuy imata apakamurqaku. Chay punchawpim Tayta Diospa nisqanpi hina qanchis kilo harina valerqa yaqa media onza qollqellaña, chunka tawayoq kilo cebadapas valerqa yaqa media onza qollqellañam.

¹⁷Brazonmanta hapipakunan soldadokunapa jefentam rey churarqa llaqtapa punkunpi cuidananpaq, ichaqa runakunam tanqanakuspanku payta saruparurqaku wañunankama, chaynaqa pasakurqa reywan tupasqan punchawpi Diospa runan Eliseopa nisqanpi hinam. ¹⁸Reytam Diospa runan nirqaña:

—Paqarinmi kunan hina horata Samaria llaqtapa punkunpi chunka tawayoq kilo cebada valenqa yaqa media onza qollqellaña, qanchis kilo harinapas valenqa yaqa media onza qollqellañam —nispa.

¹⁹Chaynata Diospa runan niptinmá brazonmanta reypa hapipakunan soldadokunapa jefen nirqa:

—¿Cielopi ventanakunataña Tayta Dios kunan kichaykamuptinchi chaynaqa kanqa? —nispa.

Hinaptinmi Eliseoñataq nirqa:

—Qamqa rikunkim ichaqa manam mikunkichu —nispa. ²⁰Nisqanpi hinamá chayna pasakurqa, runakunam saruparurqaku wañunankama.

Sunem llaqtayoq warmipa kapuqninkunata kutiykachisqanmanta

8 ¹Kawsarichisqan warmapa mamantam Eliseo nirqa:
—Kay nacionmanmi qanchis wata yarqayta Tayta Dios apachimunqa, fami-
liaykiwanyá munasqayki llaqtaman ripukuy chaypiña yachamunaykipaq —nispa.

²Diospa runan Eliseopa nisqanpi hinamá chay warmi familianwan ripukurqa
Filisteá runakunapa allpanman, chaypim *yacharqaku qanchis wata. ³Qanchis
wata pasaruqinñataqmi filisteá runakunapa allpanmanta kikinpa llaqtanman
warmi kutiruspan reyta ruegakurqa wasintawan chakrankunata kutiykachipu-
nankupaq. ⁴Diospa runan Eliseopa serviqnin Giezitam rey nirqa:

—Eliseopa admirakuyupaq llapa ruwasqankunamanta willaykuway —nispa.

⁵Wañusqa warmata imaynatam Eliseo kawsarichisqanmanta reyman willach-
kaptinmi kawsarichisqan warmapa maman reyman chayarurqa wasinmanta
chaynataq chakrankunamanta ruegakunanaq chaymi reyman Giezi willaykurqa:

—Reylláy, kay señorapa wawantam Eliseoqa kawsarirachirqa —nispa.

⁶Reypas warmita tapuykuptinmi paypas chaynallata willakurqa chaymi serviq-
nin runata rey kamachirqa:

—Kay warmipa tukuy imankunatayá kutichipuychik, kutichipuychiktaqyá sa-
gerusqanmantapuni kunankama chakrankunapa rurusqantapas —nispa.

Aram nacionpi Hazael rey kasqanmanta

⁷Damasco llaqtaman Eliseo chayaruqinmi Aram nacionpa reynin Ben-adad
onqochkarqa chaymi payman willaykurqaku:

—Diospa runanmi kayman chayaramun —nispa.

⁸Chaymi Hazael sutiyoq runata rey kamachirqa:

—Regalota aparikuspayki Diospa runanta watukaramuy hinaspa paynintakama
Tayta Diosta tapukaramuy kay onqoyniyman sanoyanayta otaq mana sanoya-
naytapas yachanaypaq —nispa.

⁹Damasco llaqtapi tukuy imapas allin kaqkunamanta regalota tawa chunka
camellokunapi cagarikuspanmi Eliseo watukuq Hazael pasarqa. Chayaruspanmi
paypa qayllanpi sayaykuspan niykurqa:

—Churiki hina humillakuspanmi Aram nacionpa reynin Ben-adad qanman kacha-
muwan kaynata nispan: “¿Kay onqoyniyman sanoyasaqchu icha manachu?” nispa.

¹⁰Eliseom nirqa:

—Rispayki nimuy: “Kay onqoynikimantaqa sanoyankim” nispa. Chaywanpas
Tayta Diosmi willaykuwan cheqaptapuni wañunanmanta —nispa.

¹¹Hazael penqarikunankamam Diospa runan qawarayarurqa hinaspanmi wa-
qayta qallaykurqa. ¹²Chaymi Hazael tapuykurqa:

—Taytáy ¿imanasqataq waqachkanki? —nispa.

Eliseom nirqa:

—Yachanim Israelpa mirayninkuna ñakarichinaykita, murallasqa llaqtankunatam
kañaykunki, mozonkunatam espadawan wañuchinki, wawakunatam pampakuna-
man choqapaspa wañuchinki, wiksayoq warmikunapa wiksantam kuchunki —nispa.

¹³Chaymi Hazaelñataqmi nirqa:

—¿Kay serviqniki allqoqa imañataq kani chaykunata ruranaypaqqa? —nispa.

Chaymi Eliseoñataq nirqa:

—Tayta Diosmi qawaykachiwan Aram nacionpiqa qamña rey kanaykita —nispá.

¹⁴Hazael kutirispá reyninman chayaruptinmi tapuykurqa:

—¿Imanimusunkitaq Eliseoqa? —nispá.

Chaymi Hazaelñataq nirqa:

—Sanoyankipunis —nispá.

¹⁵Paqarinnintinñataqmi Hazael frazadata yakuman challpuruspan Ben-adadpa uyanman churarurqa hinaptinmi wañururqa. Chaynapim Hazaelña rantinpi gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Joram gobiernasqanmanta

(2 Cr 21:1-20)

¹⁶Acabpa churin Joram pichqa watamanña gobiernachkaptinmi Joram sutiyoq reypas Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa taytan Josafat gobiernachkaptinraq.

¹⁷Chay Rey Joram gobiernayta qallaykuspanqa karqa kimsa chunka iskayniyoq watayoqmi, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pusaq wata ¹⁸ichaqa Israel nacion reykunapa kawsasqanta hinam kawsarqa, kawsarqaqa Acabpa castankunapa kawsasqanta hinam. Acabpa churintaqmi warminpas karqa chayraykum Tayta Diospa qayllanpipas mana allinkunata rurarqa. ¹⁹Chaywanpas serviqnin Davidraykum Tayta Diosqa mana tukururqachu Juda nacionta. Chaynataqa rurarqa wiñaypaq rataq achkiyta hina Davidmanwan mirayninkunaman qonanpaq prometesqanraykum.

²⁰Rey Jorampa tiempopitaqmi Edom nacionpas Juda nacionpa munaychakusqan kachkaspan contranpi hoqarikururqa hinaspataqmi reyninkutapas churarurqaku.

²¹Chayraykum Rey Joram llaqa carretankunawan pasarqa Zair lawkama. Tutayaruptinñataqmi Edom nacionpi kaqkunata atacarqaku, aswanqa Edompa castankunam Jorampa chaynataq carretakunapi riq capitanninkunapa muyuriqninpi churakururqaku, chaywanpas Jorampa runankunaqa lluptirurqakum wasinkuman. ²²Chaynapimá Edom nacionqa librakururqa Juda nacionpa munaychakuyninmanta kay libro qellqasqa kasqan punchawkama. Hina chay tiempopitaqmi Libna llaqtapas Juda nacionpa munaychakuyninmanta librakururqa. ²³Jorampa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁴Abuelonku hina Joram wañuruptinmi abuelonkunapa pampakusqanpi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku.

Paypa rantinpiñataqmi Ocozias sutiyoq churinña gobiernarqa.

Rey Ocozias Juda nacionpi gobiernasqanmanta

(2 Cr 22:1-6)

²⁵Acabpa churin Rey Joram chunka iskayniyoq watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Jorampa churin Ocozias Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa.

²⁶Chay Rey Ocozias gobiernayta qallaykuspanqa karqa iskay chunka iskayniyoq watayoqmi, Jerusalem llaqtapiqa gobiernarqa huk watallam. Mamanpa sutinmi karqa Atalia, chay Ataliaqa karqa Israel nacionpa reynin Omripa willkanmi. ²⁷Acabpa chaynataq paypa castankunapa kawsasqanman hina Ocozias kawsaspanmi Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata rurarqa. Payqariki Acabpa ayllunmi karqa.

²⁸Aram nacionpa reynin Hazaelpa contranpi peleanpaqmi Ocozias rirqa Acabpa churin Joranwan. Hazaelmi tarikurqa Galaad law Ramot llaqtapi. Aram nacionniyoq soldadokuna Joramta heridaruptinkum ²⁹payqa kutikurqa Jezreel llaqtaman chay guerrapi peleaspa heridarachikusqanta hampichikamunanpaq. Chaypi

Acabpa churin Joramta hampichkaptinkum payta watukunanpaq rirqa huknin Joramta churin Ocozias. Chay rey Ocoziasqa karqa Juda nacionpa reyninmi.

Israel nacionpa reynin kananpaq Jehu nombrasqa kasqanmanta

9 ¹Diosmanta willakuq Eliseom, willakuqmasinkunapa hukninta qayaykuspan nirqa:

—Alistakuspayá kay puyñuchapi aceiteta aparikuspayki pasay Galaad lawpi Ramot llaqtaman. ²Chayaruspaykim maskanki Josafatpa churin Jehuta otaq Nimsipa willkanta. Capitanmasinkunamanta qayaykuspaykim sapaq salaman pusaykunki. ³Chaypim kay apasqayki aceiteta umanman talliykunki kaynata nispayki: “Tayta Diosmi nisunki: ‘Ñoqam kay aceiteta tallispa nombraiyki Israel nacionpa reynin kanaykipaq’ nispa. Chaynata niykuspan punkunta lluptikamunki ama imatapas suyaspayki” nispa.

⁴Diosmanta willakuq chay mozomá pasarqa Galaad law Ramot llaqtaman. ⁵Chayarup-tinmi tropakunapa capitanninkuna huñunasqa tiyachkasqaku chaymi asuykuspan nirqa:

—Capitan, qanwanmi parlaykuyta munani —nispa.

Chaymi Jehu tapuykurqa:

—¿Mayqanniykuwan? —nispa.

Hinaptinmi chay mozoñataq nirqa:

—Qawanmi capitan —nispa.

⁶Jehu hatarispan salaman yaykuptinmi chay mozoqa aceiteta umanman talliykuspan nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi kaynata nisunki: “Ñoqam kay aceiteta tallispa churayki Israelpa miraynin runaykunapa reynin kanaykipaq. ⁷Reyniki Acabpa castankunatam wañuchinki, ñoqamanta willakuq serviqniykunatapas chaynataq wakin serviqniykunatapas wañuchisqanmanta chaynataq Jezabelpa wañuchisqan-kunamantapas vengakunaypaq. ⁸Acabpa llapa castanmi puchukanqa. Tukurusaqmi ayllunkunapa qari kaq llapa mirayninkunatapas, tukurusaq má sirvienta kaptinku-pas chaynataq libre kaptinkupas. ⁹Acabpa castantaqa tukurusaq Nabatpa churin Jeroboampa castankunata hinam chaynataq Ahiaspa churin Baasapa castankunata hinam. ¹⁰Jezabel sutiyoq warmipas llaqtapi kaq chakrapi wañuptinmi allqokunapa mikusqan kanqa, manam pipas pampaqnin kanqachu” nispa.

Chaynata niykuspanmi chay mozo punkuta kichaykuspan lluptikurqa. ¹¹Jehu salama-manta lloqsiruspan reypa serviqnin capitankunaman asuykuptinmi tapuykurqaku:

—¿Imanantaq? ¿Imapaqtaq wak loco qayasurqanki? —nispa.

Chaymi Jehuñataq nirqa:

—Qamkunaga reqsinkichikmi wak runataqa, yachankichiktaqmi rimasqantapas —nispa.

¹²Paykunam nirqaku:

—Llullakunkim, manam yachanikuchu. Niykuwayku imam nisuusqaykita —nispa.

Paymi nirqa:

—Tayta Diospa nisqantam willawarqa: “Kay aceiteta tallispaymi churayki Israel nacionpi rey kanaykipaq” nispa.

¹³Hinaptinmi llapa capitanmasinkuna chaylla pachankuta gradaskunapa hawanman churarurqaku Jehupa chakin sarunanpaq, chaymantam cornetata to-caspanku qaparirqaku:

—Jehumi rey —nispa.

Rey Joramta Jehu wañuchisqanmanta

¹⁴Chaynapimá Josafatpa churingqa otaq Nimsipa willkan Jehuqa hoqarikururqa Rey Jorampan contranpi. Chay punchawkunam Joramqa Israel runakunapiwan kachkarqa Galaad law Ramot llaqtapi, chay llaqtata Aram nacionpi Rey Hazaelmanta defiendispan. ¹⁵Ichaqariki Aram nacionpa reynin Hazaelwan pelesqanpim Rey Joramqa heridarachikurqa chaymi hampichikunanpaq Jezreel llaqtaman kutirurqa. Chay Jehu sutiyoq runamá puriqmasinkunata nirqa:

—Tanteaptikichkqa amayá pipas kay llaqtamantaqa lluptichunchu chaynapi Jezreel llaqtaman rispan ama willakamunanpaq —nispa.

¹⁶Jehumi guerrapaq carretanman seqaruspan pasarqa Jezreel llaqtaman. Chaypim Rey Joram onqospan kachkarqa, chaypitaqmi kachkarqa watukuqnin Juda nacionpa reynin Ocoziaspas. ¹⁷Jezreel llaqtapa torrenmanta cuidaq guardiam Jehuwan riq tropa llaqtaman asuykuqta rikuruspan willakurqa:

—Tropatam rikuruni —nispa.

Joranmi nirqa:

—Kamachiy huk kaqninta sillakuykuspan taripaykunanpaq, tapuykamuchunyá hawkallachus icha imaynas kasqanmanta —nispa.

¹⁸Sillada taripaykuspanmi tapuykurqa:

—Reymi kachamuwan: “¿Hawkallachu hamuchkanki?” —nispa.

Chaymi Jehu nirqa:

—Ama chaymantaqa iskayrayaychu. Qepayman churakuspayki ñoqaykuwan riy —nispa.

Llaqta cuidaqñataqmi willakurqa:

—Kachasqanchik soldadom paykunaman chayaru ichaqa manam kutimunchu —nispa.

¹⁹Yapamantam huk silladata kacharqa chaymi paypas tapuykurqa:

—Reymi kachamuwan: “Hawkallachu hamuchkanki” nispa.

Chaymi Jehuñataq nirqa:

—Ama chaymantaqa iskayrayaychu. Qepayman churakuspayki ñoqawan riy —nispa.

²⁰Llaqta cuidaqñataqmi yapamanta willakurqa:

—Kachasqanchik soldadom paykunaman chayaru ichaqa manam kutimunchu. Puntamuqpa manejamusqanqa rikchakun Nimsipa willkan Jehupa manejamusqanmanmi. Locollañam carretapi kallpamuchkan —nispa.

²¹Chaymi Joram kamachirqa:

—Carretayman caballokunata watachunku —nispa.

Wataruptinkum Israel nacionpa reynin Joranwan Juda nacionpa reynin Ocozias sapakama carretankupi lloqsirqaku Jehuta taripanankupaq. Paywanmi tuparurqa-ku Jezreel llaqtayoq Nabotpa chakranpi. ²²Jehuta rikuruspanmi Joram tapuykurqa:

—¿Hawkallachum hamuchkanki Jehu? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—¿Ima hawkayaytaq kanman mamayki Jezabel huk taytachakunataña qatichekaptinqa chaynataq tukuy brujeriakunatapas rurachkaptinqa? —nispa.

²³Joranmi carretanta qepaman muyurichispan lluptikurqa Ocoziasta kaynata nistin:

—iTraicionaruwanchikmi! —nispa.

²⁴ Jehuñataqmi flechanta hapiykuspan Joramta flecharurqa qepanmanta. Co-razonninta flecha lloqsiruptinmi Joramqa carretanman wichiykurqa. ²⁵ Jehumi kamachirqa Bidcar sutiyoq capitanninta:

—Hoqarispayki Jezreel llaqtayoq Nabotpa chakranpa patanman wischuykamuy. Yuyariyá, iskayninchik taytan Acabta servispa carretapi qatichkaptinchikmi Acabpa contranpi Tayta Dios nirqa: ²⁶“Qayna punchawmi rikurqani Nabot sutiyoq runata chaynataq churinkunatapas wañuchisqaykita, chaynaqa kay chakrapipunim qamtapas vengakusqayki” nispa. Chaynaqa Tayta Diospa nisqanman hinayá Nabotpa chakranman wikapaykamuy —nispa.

Rey Ocoziasta Jehu wañuchisqanmanta

(2 Cr 22:7-9)

²⁷ Chaykuna pasasqanta Juda nacionpa reynin Ocozias rikuruspanmi Bet-hagan lawman riq ñanninta lluptikurqa. Jehu qatispanmi qaparirqa:

—Waktawan wañuchiychik carretanpi —nispa.

Gur sutiyoq wichariq ñampim, Ibleam llaqtapa hichpanpi yaqalla wañurachiraku. Meguido llaqtaman Ocozias lluptiruspanmi chaypiña wañururqa. ²⁸ Chaymi serviqninkuna carretapi aparuspanku Jerusalem llaqtapi kaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi abuelonkunapa pampakusqan sitiopi pamparurqaku. ²⁹ Chay Rey Ocoziasqa Juda nacionpim gobiernayta qallarirqa Acabpa churin Joram chunka hukniyoq watamanña gobiernachkaptin.

Jezabel sutiyoq warmita wañuchisqankumanta

³⁰ Chaymantam Jehu pasarqa Jezreel llaqtaman. Chaypi *yachaq Jezabel sutiyoq warmiñataqmi Jehu hamusqanta yacharuspan ñawinkunata pintakururqa, chukchantapas sumaqta allichakuruspanmi ventananman asuykurqa qawanapaq. ³¹ Llaqtapa punkunta Jehu pasachkaptinmi Jezabel niykurqa:

—Reynin wañuchiq yaw ‘Zimri ¿haw kallachu kachkanki? —nispa.

³² Jehumi ventanata qawarispan rimarirqa:

—¿Pitaq ñoqapa favorniypi kachkan? —nispa.

Chaymi reypa wasinpi servikuq iskay kimsa runakuna ventanamanta Jehuta qawariyakamurqaku. ³³ Paykunatam Jehu kamachirqa:

—Chay warmita wischuykamuychik —nispa.

Calleman wischuykamuptinkum yawarnin perqamanwan caballokunaman pinkiykurqa. Jehuñataqmi carretanwan chay warmipa hawanta pasarurqa. ³⁴ Jezreel llaqtaman yaykuruspanmi mikuruspanña hinaspa upyayta tukuruspanña kamachirqa:

—Chay ñakasqa warmita qawaramuychik hinaspa pamparamuychik reypa churin kasqanrayku —nispa.

³⁵ Pampamunankupaq chayaruspankuqa manañam cuerpontaqa tarirqa-kuñachu, tarispaqa-tarirurqaku uma tulluntawan maki-chakillantañam.

³⁶ Kutirispanku willaykuptinñataqmi Jehu nirqa:

—Diosmi Tisbe llaqtayoq serviqnin Eliaswan nirqa: “Jezreel llaqtapi kaq chakrapim Jezabelpa aychanta allqokuna mikunqa.” ³⁷ Jezabelpa cuerponqa karka hina kaspanmi Jezreel llaqtapi kaq chakrata wanuchanqa, manañam pipas: “Kayqa Jezabelmi” ninqachu.

Rey Acabpa ayllunkunata Jehu wañuchisqanmanta

10 ¹Samaria llaqtapim Acab sutiyoq reypa karqa qanchis chunka churinkuna. Samaria llaqtapi kaq Jezreel llaqtayoq capitankunaman, ancianokunaman chaynataq Acabpa churin uywaqkunaman cartata Jehu apachispanmi nirqa:

²Reynikichikpa churin uywaqkuna, carretankunawan, caballonkunawan cuentallikuqkuna, murallasqa llaqta nanachikuqkuna hinaspa armankuna hatalliqkuna, kay cartata chaskisqaykichik horamantapunim, ³akllankichik reynikichikpa allinnin chaynataq justo kaq churinta hinaspa taytanpa rantinpi churankichik, chaynata ruraspa reynikichikpa castankunapa favorninpi peleankichik.

⁴Carta chaskiqkunañataqmi ancha mancharisqallaña nirqaku: —Iskaynin reykunapas Jehuta mana vanceyta atichkaptinkuqa ¿imaynataqsi ñoqanchikqa paywan peleachwanchik? —nispa.

⁵Chaymi reypa mayordomonpas, llaqtapi gobiernaqpas, ancianokunapas chaynataq warmakunapa uywaqninkunapas Jehuta nichimurqaku: —Ñoqaykuqa serviqninkunam kaniku, imam niwasqaykikutam rurasaku. Manataqmi reytaqa pitapas akllaymankuchu. Tanteasqaykitayá ruray —nispa.

⁶Jehumi yapamanta cartaspan paykunata nirqa:

Ñoqapa favorniypi hinaspa kasuwaqniy kaspaykichikqa, reynikichikpa qari churinkunapa umanta apamuwaspayá paqarin kay horata hamuychik Jezreel llaqtaman.

Reypa qanchis chunka qari churinkunaqa, llaqtapi reqsisqa runakunapa makinpim kachkarqaku paykunapa uywasqa kasqanrayku. ⁷Cartata kamas chaskiruspankum reypa qanchis chunka churinkunata wañurachispanku umanta canastapi apachirqaku Jezreel llaqtapi Jehuman. ⁸Kachasqa runa chayaruspanmi Jehuman willaykurqa:

—Reypa churinkunapa umantam chayarachimunku —nispa.

Chaymi Jehuñataq kamachirqa:

—Llaqtapa zaguan punkunpiyá paqarinkama iskay hawaqpi montoramuychik —nispa.

⁹Paqarinnintintam Jehu chay sitioman rispan chaypi sayaykuspa llapa runakunata nirqa:

—Justo runakuna kaspaykichikqa niykuwaychikyá: Reyniypa contranpi hoqarikuspaymi payta wañurachirqani ichaqa ¿Pitaq kaykunataqa wañurachirqa?

¹⁰Yachaychikyá, Tayta Diospa imapas Acabpa castanpa contranpi nisqaqa manam yanqaqa kanmanchu, aswanqa cumplikunqam. Tayta Diosmi kaykunataqa ruraraq serviqnin Eliaswan nichisqaqman hina —nispa.

¹¹Jehuqa wañurachirqataqmi Jezreel llaqtapi puchuq Acabpa castankunatapas, kamachikuqkunatapas, amistadninkunatapas chaynataq sacerdotenkunatapas. Mana pitapas puchuykuspamá llapallanta wañurachirqa.

¹²Jezreel llaqtamantam Jehu pasarqa Samaria llaqtaman. Risqaqan chayarusqa “Oveja Michiqkunapa Campamenton” sutiyoq sitioman. ¹³Chaypim tuparurqa Juda nacionpa reynin Ocoziaspa ayllunkunawan, paykunatam tapurqa:

—¿Pikunataq qamkunaqa kankichik? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—Ñoqaykuqa Rey Ocoziaspa ayllunmi kaniku chaymi reypa churinkunatawan reinapa wawankunata watukuq hamurqaniku —nispa.

¹⁴Jehumi kamachirqa:

—Kawsachkaqlata hapiruychik —nispa.

Kawsachkaqlata hapiruspankum “Oveja Michiqkunapa Campamenton” sutiyoq sitiopa hichpanpi kaq pozopi tawa chunka iskayniyoq runakunata mana pitapas puchuspa wañurachirqaku.

¹⁵Jehu chaymanta pasaspanmi tuparurqa Recabpa churin Jonadab sutiyoq runawan, payta rimaykuspanmi tapurqa:

—¿Qamqa ñoqa hinachu tanteanki? —nispa.

Jonadabmi nirqa:

—Arí, chaynam —nispa.

Hinaptinmi Jehu nirqa:

—Chayna kaptinqa makiyta hapiykuway —nispa.

Makinta haywariyukuptinmi carretanman seqarachirqa ¹⁶hinaspan nirqa:

—Hakuchik ñoqawan, qamqa qawankim Tayta Diospa favorninpi tukuy ima rurasqayta —nispa.

Chaymi carretanpi pasachirqa. ¹⁷Samaria llaqtaman Jehu chayarusanmi Acabpa partidonmanta chaypi puchuqkunata mana chullatapas lluptichispan wañurachirqa, chaynataqa rururqa Eliaswan Tayta Diospa nichisqanpi hinam.

Baal sutiyoq taytachatawan adoraqninkunata Jehu chinkachisqanmanta

¹⁸Samaria llaqtapi llapa runakunata Jehu huñuruspanmi nirqa:

—Baaltam Acab adorarqa pisillata, ñoqam ichaqa paymanta aswan allinta adorasqa. ¹⁹Chaynaqa Baalmanta llapa willakuqkunatayá qayamuychik, qayamuychiktaqyá adoraqnin llapa runakunatawan llapa sacerdotenkunatapas. Animalkunata wañuchipuspaymi Baalta adorasqa, chaynaqa manamá pipas faltanachu. Pipas mana hamuqkunaqa wañunqapunim —nispa.

Chaynataqa llullakurqa Baal adoraqkunata tukurunanraykum. ²⁰Jehuqa nirqataqmi:

—Baalpaq hatun huñunakuy punchawta akllaychik —nispa.

Hinaptinmi chay punchawpaq qayarqaku. ²¹Jehu tukuy Israel nacionpi willachimuptinmi Baalpa llapallan adoraqninkuna huñunakururqaku. Baalpa templanmanmi mana pipas faltaspa yaykururqaku. Chaynapimá Baalpa templanpi kichkiy-kichkiy karqaku, ²²pachakuna waqaychaqtam Jehu kamachirqa:

—Baal adoraq llapallan runakunapaq pachakunata horqomuy —nispa.

Pachakunata aypuruptinkum ²³Recabpa churin Jonadabwan Baalpa templanman yaykuruspa Baal adoraqkunata Jehu nirqa:

—Maskaspa sumaqta qawaychik, yanqañataq kaypi pipas kanman Tayta Dios adoraqkuna. Kaypiqa kanqa Baal adoraqkunallam —nispa.

²⁴Animalkunata wañuchispa Baalman kañanankupaq paykuna yaykunankukamam, pusaq chunka runankunata Jehu hawa punkupi churaramuspan paykunata kamachirqa:

—Qamkunaman qosqay runakunata mana wañuchispa huk kaqllantapas lluptirachiqqa vidanwanmi paganqa —nispa.

²⁵Baalpaq lliw kañapuyta tukuruspanmi Jehu kamachirqa soldadonkunatawan capitanninkunata:

—Yaykumuspaykichik wañuchiychik. Chullapas ama lluptichunchu —nispa.

Chaymi soldadokuna capitankunapiwan runakunata wañuchispa hawaman wis-chumurqaku. Chaynata wañuchistinmi chayarurqaku Baalpa templonpa ukunkama. ²⁶Baalpa temlonpi kaq adorananku llapa pilarkunatapas horqomuspa manarurqaku. ²⁷Baal taytachatapas ñuturuspankum chay templotapas taqmarurqaku hinaspa ispakunanku sitiotaña rurarurqaku kay libro qellqasqa kasqa tiempokama.

²⁸Chaynatamá Jehu chinkarachirqa Israel nacionmanta Baal sutiyoq taytacha-ta. ²⁹Chaywanpas Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam Jehu sutiyoq reypas huchallichiq. Payqa Betel llaqtapipas chaynataq Dan llaqta-pipas qorimanta malta torokunatam hinalla adorarqa.

³⁰Tayta Diosmi Jehuta nirqa:

—Piensasqayman hina Acabpa ayllunkunata wañuchispa qayllaypi allin ruwasqay-kiraykum churikikuna Israel nacionpi gobiernanqa willkaykipa willkankama —nispa.

³¹Jehuqa manam tukuy sonqonwanchu kasukurqa Israelpa yupaychasqa Tayta Diospa yachachikuyninkunataqa. Israel nacion huchallichiq Jeroboam hinam Jehupas huchallichiq.

³²Chay punchawkunapim Israel nacionpa allpan menosyachiyta Tayta Dios qallaykurqa. Chayraykum llapa linderonkunapi *yachaq runakunata Rey Hazael atacarqa. ³³Payqa atacarqa Jordan Mayupa waklawnin intipa qespimunan lawpi kaq Gad ayllupa, Ruben ayllupa hinaspa Manases ayllupa allpankunatam otaq Galaadwan sutichasqa allpakunatam atacarqaqa Arnon Mayupa hichpanpi kaq Aroer llaqtamanta qallarispnanmi Galaad lawninta Basan lawkama.

³⁴Jehuqa wakín rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspan rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ³⁵Jehu abuelonkuna hina wañuruptinmi Samaria llaqtapi pamparqaku. Rantinpim churin Joacaz-ña gobiernarqa. ³⁶Jehumi gobiernarqa Samaria llaqtapi iskay chunka pusaqniyoq wata.

Gobiernay munaq Atalia sutiyoq warmita wañuchisqankumanta

(2 Cr 22:10-23:21)

11 ¹Rey Ocoziaspa maman Ataliam wawan Rey Ocoziasta wañurachisqankuta yacharuspan wañurachirqa Rey Ocoziaspa llapallan mirayninkunata. ²Rey Jorampa warmi churin Josabam ichaqa Rey Ocoziaspa panin kasqanrayku, turinpa churinkunata wañuchichkaptinku sobrinon Joasta wañuchiqkunamanta qechururqa hinaspa uywaqnin warmitawan puñuna cuartopi pakarurqa chaynapi Atalia mana rikunanpaq. Chaynapimá mana wañuchirqakuchu. ³Uywaqninpiwanmá Joasqa soqta wata pakasqa karqa Tayta Diospa temlonpi. Ataliañataqmi gobiernarqa nacionpi.

⁴Qanchis watamanñataqmi sacerdote Joiada qayachimurqa capitankunata, reina waqaychaq soldadokunata, qayachimurqataqmi guardiakunapa jefenkunata-papas hinaspa temploman pusaykurqa. Chay templopim paykunawan contratota ruraspa juramentachirqa hinaspañam reypa churinta paykunaman reqsiykachir-qa. ⁵Imam ruranankupaqmi kamachirqa:

—Kimsaman rakikuruspaykichikimi wakinnikichik samana punchawpi palaciota waqaychankichik. ⁶Wakinnikichikñataqmi Sur sutiyoq punkupi churakurunkichik, wakinnikichikñataqmi churakurunkichik qepa law punkupi chaynapi mana pipas yay-kunanpaq. ⁷Samana punchawpi serviruspa lloqsiqkunam templopi waqaychankichik Rey Joasta. ⁸Qamkunam sapakama armantin reypa muyuriqninpi kankichik. Pipas

qamkunapa chawpikichik pasay munaqtaqa wañurachinkichikmi. Qamkunamá reyta waqaychankichik maylawman riptinpas —nispa.

⁹Capitankunamá sacerdote Joiadapa kamachisqanta hina ruraraqaku. Samana punchawpi yaykuq soldadokunatapas chaynataq chay punchawpi lloqsiq soldadokunatapas sapa kamachiqkunam pasachispanku sacerdote Joiadaman presentaraqaku. ¹⁰Joiadañataqmi Diospa temlonpi churasqan Rey Davidpa lanzankunatawan harkachikunanta sapa kamachikuqman qoykarirqa. ¹¹Reyta waqaychaq guardiakunañataqmi payta chawpicharuspanku sapakama armayoq sayarurqaku templopa hinaspa altarpa *alleg lawninmanta *ichoq lawninkama. ¹²Reypa churin Joasta Joiada horqoramuspanmi umanman coronata churarqa, hapichirqataqmi Chunkantin Kamachikuykunatapas. Rey kananpaqmi umanman aceiteta tallirqa chaymi taqllakuspanku nirqaku: —Reyninchik kawsachun —nispa.

¹³Runakunapa hinaspa rey waqaychaq soldadokunapa qaparisqanta Atalia uyariruspanmi runakunapa huñunakusqan templomani yaykurqa. ¹⁴Qawariptinmi reyqa costumbrenkuman hina pilarpa waqtanpi sayachkasqa. Capitankunapas trompeta tocaqkunapiwanmi reypa waqtanpi kachkasqaku, runakuna kusikuspanku trompetata tocaptinkum Atalia pachanta llikipaspan qaparirqa:

—iTraicionmi kayqa, traicionmi kayqa! —nispa.

¹⁵Sacerdote Joiadañataqmi capitankunata nirqa:

—Kay chawpikichikmanta hawanman Ataliata horqoruychik. Pitapas payta qatimuqtaqa wañurachiychikyá, Tayta Diospa temlonpiqa amam paytaqa wañuchinkichikchu —nispa.

¹⁶Ataliata lloqsirachispankum reypa palacionman riq “Caballokunapa Punkun” sutiyoq punkupi wañurachirqaku.

¹⁷Sacerdote Joiadam Tayta Dioswan contratota rurachirqa reytapas chaynataq runakunatapas chaynapi Tayta Diospa runankunaña kanankupaq. Runakunatapas reywanmi contratota rurachirqa. ¹⁸Llapallan runakuna Baalpa temlonman yaykuruspankum tunirachirqaku altarninkunatawan taytachankunata, pasaypaqta ñuturuspankum Matan sutiyoq Baalpa sacerdotentapas altarkunapa ñawpaqninpi wañurachirqaku. Joiadaqa guardiakunatapas churarqam Tayta Diospa templonta waqaychanankupaq.

¹⁹Joiada kamachiptinmi capitankuna, rey waqaychaq soldadokuna, guardiakuna chaynataq llapallan runakuna reyta pusarqaku Tayta Diospa temlonmanta palacioman. Guardiakanapa punkunta yaykuruspankum reykunapa tiyananpi tiyachirqaku. ²⁰Llaqtapi llapallan runakunam kusionkallaña karqaku. Llaqtapas hawkañataqmi karqa palaciopa hichpanpi Ataliata espadawan wañurachiptinku. ²¹Qanchis watanpim Joasqa gobiernayta qallaykurqa.

Juda nacionpi Joas gobiernasqanmanta

(2 Cr 24:1-27)

12 ¹Jehu qanchis watamanña Samaria llaqtapi gobiernachkaptinmi, Joaspa gobiernayta qallaykurqa. Tawa chunka watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanqa karqa Beerseba llaqtayoq Sibia sutiyoq warmim. ²Sacerdote Joiada tukuy tiempo yachachinankamaqa Joasmi Tayta Diospa agradonpaq allin kaqta ruraraq. ³Chaywanpas moqokunapi capillakunataqa manam chinkachirqachu chaymi runakunaqa hinalla moqokunapi animalkunata wañuchiqku chaynataq inciensotapas taytacha-mamachakunaman kañaqku.

⁴Sacerdotekunatam Rey Joas nirqa:

—Temploman apamusqanku Diospaq sapaqchasqa llapa qollqetayá sapa runapa contribucion qosqantawan chaynataq voluntadmanta qosqanku qollqetawan ⁵sacerdotekuna chaskimuychik, chaykunataqa sapakamam chaskimunkichik reqsisqaykichik runakunamanta, chaykunawanyá Tayta Diospa temponpi kaq raqrakunata allichachiychik —nispa.

⁶Chaywanpas iskay chunka kimsayoq watamanña Joas gobiernachkaptinmi, sacerdotekunaqa manaraq allichachirqakuchu templopi raqrasqa uchkukunataqa. ⁷Chayraykum Rey Joas sacerdote Joiadatawan wakin sacerdotekunata qayachimuspan nirqa:

—¿Imanasqataq templopi raqrasqa uchkukunataqa manaraq allichachinkichikchu? Kunanmantaqa manam qamkunañachu qollqetaqa chaskinkichik reqsisqaykichik runakunamantaqa, chay qollqetaqa qochinkichik allichaq runakunamanñam chaynapi paykunaña Tayta Diospa temponpi kaq raqrakunata allichanankupaq —nispa.

⁸Chaymi sacerdotekunaqa kasukuspanku manaña qollqetaqa chaskirqakuñachu nitaqmi templopi raqrasqa uchkukunatapas allichachirqakuñachu. ⁹Sacerdote Joiadam rurarachirqa baulta tapanpi uchkuyoqta hinaspa churarurqa altarpa hichpanpi otaq temploman yaykuqkunapa *alleq lawninpi. Punku waqaychaq sacerdotekunam temploman apasqanku llapa qollqeta chay baulman hinaqku. ¹⁰Baulpi achkallaña qollqe karuptinmi reypa secretarionwan sacerdotekunapa jefen rispanku qollqeta yupaspanku wayqakunaman churaspa templopi waqaychaqku. ¹¹Chay qollqeta pesaruspa qoqku templowan cuentallikuqkunaman, paykunañataqmi pagaqku carpinterokunaman, templo allichaqkunaman, ¹²albanilkunaman hinaspa rumi labraqkunaman. Chay qollqewanmi rantiqku qerukunatawan labrasqa rumikunata chaynapi Tayta Diospa temponpi raqrasqa uchkukunata allichanankupaq. Templopa tukuy imankuna allichaypimá qollqeta gastaraqaku. ¹³Tayta Diospa temponman apamusqanku chay qollqemantaqa manam ruraqkuchu medianokunata, mecha limpianakunata, tazonkunata nitaq cornetillakunatapas. Templopaqqa manam qollqemanta nitaq qorimanta ima servicionkunatapas ruraraqkuchu. ¹⁴Aswanqa templota allichaspa llamkaqkunallamanmi pagaqku. ¹⁵Llamkaqkunaman paganankupaq qollqe hatalliq runakunamantaqa manam cuentata mañaqkuchu confianza runakuna kasqankurayku. ¹⁶Culparayku hinaspa hucharayku ofrenda qollqetaqa manam Tayta Diospa temponmanqa apaqkuchu, chay qollqeqa sacerdotekunapaqmi karqa.

¹⁷Aram nacionpa reynin Hazaelmi Gat llaqtapa contranpi peleananpaq rirqa, venceruspanñataqmi Jerusalem llaqtapa contranpiña pasarqa. ¹⁸Chayraykum Juda nacionpa reynin Joas kikinpa sapaqchasqa ofrendakunata qoykurqa Aram nacionpa reynin Hazaelman, qoykurqataqmi Juda nacionpa reynin Josafatpa, Jorampa, Ocoziaspa otaq abuelonkunapa sapaqchasqa ofrendakunatapas chaynataq templopi hinaspa reypa palacionpi churasqanku qoritapas hinaptinmi chay Rey Hazaelqa Jerusalem llaqtamanta kutikurqa.

¹⁹Joaspa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁰Serviqnin jefekunam Joaspa contranpi hoqarikuruspanku Sila llaqtaman riq Bet-milo sutiyoq sitiopi wañurachirqaku. ²¹Chaynaqa Rey Joastamá wañurachirqaku Simeat sutiyoq warmipa wawan Isacarwan Somerpa wawan Josabad, paykunaqa karqa serviqninkunam. Joastam pamparurqaku Jerusalem llaqtapi abuelonkunapa pampakusqa sitiopi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi. Paypa rantinpi gobiernarqa churin Amasias.

Rey Joacazpa gobiernasqanmanta

13 ¹Ocoziaspa churin Joas iskay chunka kimsayoc watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi Jehupa churin Joacaz gobiernayta qallaykurqa Samaria llaqtapi. Joacasqa gobiernarqa chunka qanchisniyoq watam. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa hinaspanmi Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hina huchallikurqa, chayna ruraytaqa manam saqerqachu. ³Chayraykum Israel nacionpa contranpi Tayta Dios anchallataña piñakuruspan Aram nacionpa reynin Hazaelman hinaspa paypa churin Ben-adadman unay wata munaychakunanpaq qoykurqa.

⁴Tayta Diosta Joacaz ruegakuptinmi Israel nacionniyoq runakunapa ñakarishqanta qawaspan Joacazpa mañakusqanta uyariykurqa, paykunataqariki Aram nacionpa reyninmi ñakarichirqa. ⁵Israel nacionman libraqninta Tayta Dios qoykuptinmi Israelpa mirayninkunaqa Aram nacionmanta librakuruspanku ñawpaqta hina wasinkupiña hawka *yachakurqaku. ⁶Chaywanpas manam saqerqachu Israel nacion huchallichiq Jeroboam casta runakunapa huchallikusqantaqa. Paykunaqa hinallamá huchallikurqaku. Asera sutiyoq mamachapas hinallam karqa Samaria llaqtapi.

⁷Rey Joacazpa soldadonkunamanta puchuqkunam karqa caballopi sillakuq pichqa chunka runakuna, guerrapaq chunka carretakuna, chaki-puri chunka waranqa soldadokuna. Aram nacionpa reyninmi paykunataqa chinkarachirqa hinaspataqmi ñutu allpata hinaña saruparurqa. ⁸Joacazpa wakin rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropi qellqasqam kachkan. ⁹Joacaz abuelonkuna hina wañuruptinmi Samaria llaqtapi pamparurqaku, paypa rantinpim churin Joasña gobiernarqa.

Israel nacionta Rey Joas gobiernasqanmanta

¹⁰Rey Joas kimsa chunka qanchisniyoq watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi, Joacazpa churin Joas Israel nacion gobiernayta qallaykurqa, paymi Samaria llaqtapi gobiernarqa chunka soqtayoq wata. ¹¹Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa, chayna ruraytaqa manam saqerqachu. ¹²Joaspa wakin rurasqankunaqa chaynataq mana manchakuspa Juda nacion Rey Amasiaspa contranpi peleasqanqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹³Abuelonkuna hina Joas wañukuptinmi Jeroboamña rantinpi gobiernarqa. Israel nacion reykunapa pampakusqan Samaria llaqtapim Joasta pamparqaku.

Eliseopa wañukusqanmanta

¹⁴Wañukunanpaqña Eliseo onqochkaptinmi Eliseota watukunanpaq Israel nacionpa reynin Joas rirqa. Eliseopa qayllanpi waqaspanmi nirqa:

—Taytáy, taytáy, qamqa Israel nacionpaqmi carretakunawan caballopi sillada tropakuna hina karqanki —nispá.

¹⁵Eliseom payta nirqa:

—Flechana arcotawan flechakunata hapiy —nispá.

Chaykunata hapiykuptinmi ¹⁶Eliseo niykurqa:

—Kunanñataqyá flechanaykipaq hinaña churakuy —nispá.

Chaynata churakuruptinmi Eliseopas reypa hapisqanta hapiykurqa. ¹⁷Hinaspam nirqa:

—Intipa qespimunan lawpi kaq ventanata kichaykuy —nispá.

Kichaykuptinmi Eliseo nirqa:

—Flecharuy hawaman —nispa.

Flecharuptinmi Eliseo rimarirqa:

—Salvananpaq kaq Tayta Diospa flechanmi wak flechaqa, wak flechaqa Aram nacionpa contranpi venceq flecham. Afec llaqta lawpim Aram soldadokunata tukunaykikama wañuchinki —nispa.

¹⁸Yapamantam Eliseo kamachirqa:

—Flechakunata hapiy —nispa.

Flechakunata Israel nacionpa reynin hapiykuptinmi Eliseo nirqa:

—Pampata waqtay flechawan —nispa.

Kimsakama waqtaruspanmi sayarurqa. ¹⁹Chaymi Diospa runan Eliseoñataq reypaq piñakuspan payta nirqa:

—Pichqa kutikama otaq soqta kutikama waqtaruspaqa Aram nacionniyoq runakunata manaña chullallapas puchunankama wañuchiwaq karqa. Chaynaqa kimsa kutikamallam Aram nacionta venci —nispa.

²⁰Eliseo wañukuptinmi pamparurqaku. Watan-watanmi Moab nacionmanta salteaq tropakuna Israel nacionman hamurqaku. ²¹Huk punchawmi runakuna wañukuqpa ayanta pampachkarqaku hinaptinmi qonqaymanta rikururqaku huk salteaq tropata chaymi ayata Eliseopa sepulturanman wischuykuspa ayqekurqaku. Eliseopa tullunkunaman chay wañukuqpa ayan tuparuspanmi kawsarirurqa hinaspa sayarirurqa.

²²Aram nacionpa reynin Hazaelmi Israel nacionniyoq runakunata ñakarichirqa tukuy tiempo Rey Joacazpa gobiernasqan watakama. ²³Aswanqa Tayta Diosmi paykunata kuyapayaspan paykunamanta llakipayarikurqa hinaspa favorecerqa, chaynataqa rurarqa Abrahamwan, Isaacwan hinaspa Jacobwan contratota rurasqanraykum. Chayraykum Diosqa mana munarqachu paykuna chinkarachiypapas nitaq qayllanmanta wischuruytapas kay libro qellqasqa kasqan punchawkama.

²⁴Aram nacionpa reynin Hazaelmi wañuruptinmi churin Ben-adad sutiyoq runaña rantinpi gobiernarqa. ²⁵Hazaelmi guerrata ruraspan Rey Joaspa tayan Joacazmanta llaqtakunata qechurqa, chay llaqtakunatam Rey Joas kaqllamanta dueñochakurqa. Kimsakama Ben-adadta Rey Joas venceruspanmi Israelman llaqtakunata kutiykachirqa.

Rey Amasiaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 25:1-28)

14 ¹Joacazpa churin Joas iskay watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Juda nacionpa reynin Joaspa churin Amasias gobiernayta qallaykurqa.

²Iskay chunka pichqayyoq watanpi kachkaspanmi Amasiasqa gobiernayta qallaykurqa. Payqa iskay chunka isqonniyoq watam Jerusalen llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamananqa karqa Jerusalen llaqtayyoq Joadan sutiyoq warmim. ³Rey Amasiasqa Tayta Diospa qayllanpim allinkunata rurarqa ichaqa manañam ñawpaq abuelon David hinañachu, tayan Joaspa rurasqankunata hinam tukuyta rurarqa. ⁴Chaywanpas moqokunapi capillakunaqa hinallam karqa chayraykum runakunapas animalkunata hinalla chaypi wañuchispa kañaqku, kañaqkutaqmi inciensotapas.

⁵Gobiernonpi allintaña takyaruspanmi wañurachirqa taytanta wañuchiq serviqninkunata. ⁶Wañuchisqan runakunapa churinkunataqa manam wañuchirqachu Moisespa qellqasqan yachachikuy libropi Tayta Diospa kamachisqanpi hina. Tayta Diosmi nirqa:

—Churi-wawankupa huchallikusqanmantaqa amam tayta-mamantaqa wañuchinkichikchu nitaqmi tayta-mamanpa huchanmantapas churi-wawankutaqa wañuchinkichikchu. Ichaqa Huchallikusqankumantaqa sapakamatam wañuchinkichik —nispá.

⁷Amasiasmi Edom casta chunka waranqa soldadokunata wañurachirqa “Kachi Qechwawan” sutichasqa sitiopi. Guerrapi venceruspanmi Sela llaqtata dueñochakururqa hinaspan Jocteelwan suticharurqa kay libro qellqasqa kasqa punchawkama.

⁸Chaymantam Amasias comisionta kacharqa Joacazpa churin otaq Jehupa willkan Israel nacionpa reynin Joaspa, paytam nichimurqa:

—Hamuy qanwanñataq qawanakuykunaypaq —nispá.

⁹Hinaptinmi Israel nacionpa reynin Joasñataq Juda nacionpa reynin Amasiasta nichimurqa:

—Libano montepi wiñaq cardo qoram Libano montepi kaq cedro sachata nichimurqa: “Warmi churikita qari churiywan casarachiy” nispá. Ichaqa Libano monte animalmi chayninta pasapan cardo qorata saruparurqa. ¹⁰Edom nacionniyoq runakunata venceruspaykim hatun tukuqlaña rikurirunki. Chaynaqa chaywan alabakuspaykiyá hawkalla wasikipi kakuy. ¿Imanasqataq peleayta munanki qampas chaynataq Juda nacionpi kaqkunapas llakillapi rikurinaykichikpaq? —nispá.

¹¹Amasias mana kasukuyta munaptinmi Israel nacionpa reynin Joasqa tupanakurqa Juda nacionpa reynin Amasiaswan Bet-semes llaqtapi, chay llaqtaqa kachkan Juda nacionpim. ¹²Juda nacionniyoq soldadokunata Israel nacion soldadokuna vencerup-tinmi sapakama wasinkuman lluptikurqaku. ¹³Bet-semes llaqtapimá Israel nacionpa reynin Joas presocharurqa Joaspa churin Juda nacionpa reynin Amasiasta hinaspan púsarqa Jerusalem llaqtaman. Amasiasqa karqa Joaspa churinmi otaq Ocoziaspa willkanmi. Rey Joasmi Jerusalem llaqtapa murallanta taqmarurqa pachak pusaq chunkan metro largoyoqta Efrain sutiyoq zagan punkumanta esquinapi zagan punkukama. ¹⁴Paymi apakurqa Tayta Diospa templonpi kaq llapa qori-qollqetawan llapa serviciokunata hinaspa reypa wasinpi tarisqa llapa qori-qollqeta. Allin reqsisqa wakín runakunata garantiapaq hina Rey Joas púsaspanmi Samaria llaqtaman kutikurqa.

¹⁵Rey Joaspa wakín rurasqankunaqa chaynataq Juda nacionpa reynin Amasiaswan mana manchakuspa imaynam peleasqanqa Israel nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹⁶Rey Joas abuelonkuna hina wañuruptinmi Israel nacion reykunapa pampakusqa Samaria llaqtapi pamparqaku, rantinpi churin Jeroboamña gobiernarqa.

¹⁷Israel nacionpa reynin Joacazpa churin Joas wañukusqanmantam Juda nacionpa reynin Joaspa churin Amasiasqa kawsarqa chunka pichqayoq watatarqa.

¹⁸Amasiaspa wakín rurasqankunaqa qellqasqa kachkan Juda nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim ¹⁹Jerusalem llaqtapi kaqkunam Rey Amasiaspa contranpi hoqarikururqaku chaymi Amasiasqa Laquis llaqtaman lluptikurqa, aswanqa Laquis llaqtakama qatiskanum chaypi wañurachimurqaku. ²⁰Paypa ayanta Jerusalem llaqtaman caballokunapi apamuspankum “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi abuelonkunapa pampakusqa sitiopi pamparqaku.

²¹Juda nacionpi kaq llapallan runakunam Azariasta rey kananpaq churarurqaku taytan Amasiaspa rantinpi, payqa kachkarqa chunka soqtayoq watayoqlaraqmi.

²²Abuelonkuna hina Amasias wañukuptillanmi churin Azarias Elat llaqtata kutirachikurqa Juda nacionpaq hinaspan mosoqmanta hatarichirqa.

Joaspa churin Rey Jeroboam Israel nacionpi gobiernasqanmanta

²³Juda nacionpa reynin Joaspa churin Amasias chunka pichqayoq watamanña gobiernachkaptinmi, Israel nacionpa reynin Joaspa churin Jeroboam Samaria llaqtapi gobiernayta qallaykurqa. Jeroboanmi gobiernarqa tawa chunka hukniyoq wata. ²⁴Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

²⁵Joaspa churin Jeroboanmi Israel nacionpa linderonkunata kutirachikurqa Hamat lawman yaykuna qasamanta Araba law qochakama. Chaytaqa rurarqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqanman hinam. Tayta Diosmi rimarqa paymanta willakuq Jonaswan. Jonasmi karqa Amitaipa churin Gat-hefer llaqtapi *yachaq. ²⁶Hatun ñakariypi Israel nacionniyoq runakuna kawsasqankuraykum Tayta Dios paykunata qawarirqa. Manañam pipas yanaparqañachu Israel naciontaqa chaymi libre kaqpas hinaspa sirviente kaqpas llapallanku ñakarirqaku. ²⁷Kay pachamanta Israelpa sutin chinkarachiyta Tayta Dios manaraq munaspanmi Joaspa churin Jeroboanwan Israel nacionta salvarurqa.

²⁸Jeroboampa wakin rurasqankunaqa, mana manchakuspan rurasqankunaqa, guerrapi llapa peleasqankunaqa chaynataq Juda nacionpa munaychakusqan Damasco llaqtata hinaspa Hamat llaqtata Israel nacionpaq imaynam kutichikusqanqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁹Israel nacionpi gobiernaq abuelonkuna hinam Jeroboam wañukurqa. Paypa rantinpiñataqmi churin Zacariasña gobiernarqa.

Rey Azariaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 26:3-5, 16-23)

15 ¹Israel nacionpi Rey Jeroboam iskay chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Amasiaspa churin Azarias Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. ²Azariasqa chunka soqtayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pichqa chunka iskayniyoq wata. Mamanmi karqa Jerusalem llaqtayoq Jecolias sutiyoq warmi.

³Taytan Amasiaspa tukuy ima rurasqanta hinam Tayta Diospa qayllanpi allin kaqkunata rurarqa. ⁴Chaywanpas moqokunapi capillakunaqa hinallam karqa chayraykum runakunapas animalkunata hinalla chaypi wañuchispa kañaqku, kañaqkutaqmi inciensotapas. ⁵Chayna allinkunata rurachkaptinpas Tayta Diosmi lepra onqoywan castigarurqa hinaptinmi wañunan punchawkama sapaq wasipi chaywan onqorqa. Chayna kaptinmi palacionpiqa churin Jotamña quejakunata arreglaq.

⁶Rey Azariaspa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁷Abuelonkuna hina Rey Azarias wañukuptinmi, “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparqaku. Paypa rantinpim churin Jotamña gobiernarqa.

Israel nacionpi Rey Zacariaspa gobiernasqanmanta

⁸Juda nacionpa reynin Azarias kimsa chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Jeroboampa churin Zacarias Israel nacionpi gobiernayta qallarirqa, soqta killam Samaria llaqtapi gobiernarqa. ⁹Abuelonkuna hinam mana allinkunata Tayta Diospa qayllanpi rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

¹⁰Zacariaspa contranpim Jabespa churin Salum hoqarikururqa. Runakunapa qayllanpi atacaruspanmi wañurachirqa hinaspam paypa rantinpi gobiernarqa.

¹¹Zacariaspa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹²Tayta Diosmi nirqa Rey Jehuman: —Churikikunam Israel nacionpi gobiernanqa willkaykipa willkankama —nispa. Hinaptinmi chayna karqa.

Israel nacionpi Rey Salumpa gobiernasqanmanta

¹³Juda nacionpa reynin Uzias kimsa chunka isqonniyoq wataña gobiernachkaptinmi Jabespa churin Salum gobiernayta qallaykurqa. Paymi gobiernarqa huk killalla Samaria llaqtapi. ¹⁴Gadipa churin Manahem sutiyoq runam Tirsas llaqtamanta Samaria llaqtaman rupan Jabespa churin Salumta wañurachirqa hinaspam paypa rantinpi gobiernarqa.

¹⁵Salumpa wakin rurasqankunawan Zacariaspa contranpi hoqarikuruspa imam rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

¹⁶Chaymantañataqmi chay Manahem sutiyoq runaqa Tirsas llaqtamanta qallaykuspa atacarqa Tifsas llaqtata chaynataq muyuriqninpi llaqtakunatapas, chay llaqtakunata saqueaspanmi llapallan wiksayoq warmikunapa wiksantapas kuchururqa. Tifsas llaqtapa punkunkunata chaypi *yachaqkuna mana kichasqanraykum chaynataq rururqa.

Israel nacionpi Rey Manahempa gobiernasqanmanta

¹⁷Juda nacionpa reynin Azarias kimsa chunka isqonniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Gadipa churin Manahem Israel nacion gobiernayta qallarirqa hinaspam Samaria llaqtapi gobiernarqa chunka wata. ¹⁸Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rururqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa kawsanan punchawkama.

¹⁹Asiria nacionpa reynin ¹⁹Pul sutiyoq runam hamurqa Israel nacionta atacanapaq, paymanmi Rey Manahem qorqa kimsa chunka kimsayoq waranqa kilo qollqeta chaynapi Manahempa favorninpi kaspan gobiernonta astawan takyachinanapaq. ²⁰Chay qollqetam Manahem mañarqa Israel nacionpi kapuqniyoq apukunamanta, chay apu runakunam sapakama qorqa parte kilo masnin qollqeta chaynapi Asiria nacionpa reyninman qonankupaq. Chayraykum Asiria nacionpa reyninqa Israel nacionpi mana unaspan kutikurqa.

²¹Rey Manahempa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²²Rey Manahenmi abuelonkuna hina wañukurqa, paypa rantinpi Pekaia sutiyoq churinña gobiernarqa.

Israel nacionpi Rey Pekaiapa gobiernasqanmanta

²³Rey Azarias pichqa chunka watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi Manahempa churin Pekaia Israel nacion gobiernayta qallarirqa hinaspam iskaya wata Samaria llaqtapi gobiernarqa. ²⁴Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rururqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

²⁵Pekaiapa contranpim hoqarikururqa Remaliaspa churin Peka. Pekaqa karqa hina Pekaiapa capitanninmi. Chay Pekam Argob sutiyoq runawan hinaspa Arie sutiyoq

^d 15:19 Pul sutiyoq runapa huknin sutinqa Tiglat-pilesermi.

runawan Galaad lawmanta pichqa chunka runakunapiwan yanapachikuspa Rey Pekaiata wañurachirqaku, paytaqa wañurachirqaku Samaria llaqtapi reypa palacionpa uku kaq wasinpim, chaynapim Peka sutiyoq runaña paypa rantinpi gobiernarqa.

²⁶ Pekaiapa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Israel nacionpi Rey Pekapa gobiernasqanmanta

²⁷ Rey Azarias pichqa chunka iskayniyoq watamanña Juda nacionpi gobiernachkaptinmi Remaliaspa churin Peka Israel nacion gobiernayta qallarirqa. Paymi gobiernarqa iskay chunka wata Samaria llaqtapi. ²⁸ Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroboam hinam huchallikurqa.

²⁹ Israelpa reynin Peka gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Tiglat-pile-ser hamururqa, atacaspanmi vencerurqa Ijon llaqtata, Abel-bet-maaca llaqtata, Janoa llaqtata, Cedes llaqtata hinaspa Hazor llaqtata. Galaad lawpi, Galilea lawpi chaynataq Neftaliy allpapi llapallan *yachaqkunatapas venceruspanmi presochasqata Asiria nacionman pusrarqa. ³⁰ Elapa churin Oseasñataqmi Remaliaspa churin Pekapa contranpi hoqarikuruspan wañurachirqa, chaynapim Oseasqa Pekapa rantinpi gobiernayta qallarirqa, payqa qallarirqa Uziaspa churin Rey Jotam iskay chunka watamanña gobiernachkaptinmi.

³¹ Pekapa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

Juda nacionpi Rey Jotam gobiernasqanmanta

(2 Cr 27:1-9)

³² Israel nacionpi iskay watamanña Remaliaspa churin Peka gobiernachkaptinmi Uziaspa churin Jotam Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. ³³ Iskay chunka pichqayoq watanpim karqa gobiernayta qallaykuspanqa. Payqa Jerusalem llaqtapim gobiernarqa chunka soqtayoq wata. Paypa mamanqa karqa Sadocpa churin Jerusa sutiyoq warmim.

³⁴ Jotammi Tayta Diospa qayllanpi tukuy imakunatapas allinta rurarqa taytan Uziaspa tukuy rurasqanman hina. ³⁵ Chaywanpas moqokunapi capillakunaqa hinallam karqa, chayraykum runakunapas chaykunapi animalta wañuchispa hinalla kañaqku, hinallataqmi kañaqku inciensotapas. Hina Rey Jotamni hatarichirqa Tayta Diospa temponpa altonpi kaq punkutapas.

³⁶ Jotampa wakin rurasqankunaqa Israel nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan.

³⁷ Tayta Diosmi chay punchawkunapi Juda nacionpa contranpi kachayta qallarirqa Aram nacionpa reynin Rezintawan Remaliaspa churin Pekata. ³⁸ Abuelonkuna hina Jotam wañukuptinmi abuelonkupa pampakusqan sitiopi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku. Paypa rantinpi churin Acazña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Acazpa gobiernasqanmanta

(2 Cr 28:1-27)

16 ¹ Remaliaspa churin Peka chunka qanchisniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Jotampa churin Acaz gobiernayta qallaykurqa Juda nacionpi. ² Rey Acazqa iskay chunka watanpim gobiernayta qallaykurqa. Payqa chunka soqtayoq watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Ichaqa manam abuelon David hinachu yupaychasqan

Tayta Diospa qayllanpi allinta ruraraq. ³Aswanqa Israel nacion reykunapa kawsaqanta hinam kawsarqa. Rurarqataqmi Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan runakunapa millakuypaq rurasqankutapas. Payqa churintapas chay runakuna hinam kañarqa. ⁴Alto moqo capillakunapipas hinaspa rapisapa sachakunapa ukunpipas animalkunata wañuchispanmi kañarqa, kañarqataqmi inciensokunatapas.

⁵Aram nacionpa reynin Rezinmi Remaliaspa churin Pekawan otaq Israel nacionpa reyninwan rirqaku Jerusalem llaqtaman chaynapi Rey Acazpa contranpi peleanankupaq ichaqa manam venceyta atirqakuchu. ⁶Chay tiempopim Aram nacionpa reynin Rezin kutichikurqa Elat llaqtata. Juda nacionniyoq runakunatam Elat llaqtamanta qarqorurqa chaymi Edom nacionniyoq runakunaña chayman rispanku chaypi *yacharqaku kay libro qellqasqa kasqan punchawkama.

⁷Rey Acazmi kacharqa comisionta Asiria nacionpa reynin Tiglat-pileserman kaynata nispan:

Ñoqaqa kani churiki hina serviqnkim. Hamuspaykiyá libraykuway Aram nacionpa hinaspa Israel nacionpa reyninmanta, paykunam atacawachkanku.

⁸Tayta Diospa templanmanta qollqeta, qorita hinaspa reypa wasinpi qori-qollqeta horqoramuspanmi Asiria nacionpa reyninman regalota apachirqa. ⁹Asiria nacionpa reynin chaskiruspanmi rirqa Damasco llaqtapa contranpi peleananpaq. Venceruspanmi runakunata presochasqata pularqa Kir lawman, wañurachirqataqmi reyninku Rezintapas.

¹⁰Chaymantam Rey Acazqa pasarqa Damasco llaqtaman Asiria nacionpa reynin Tiglat-pileserman tupananaq. Damasco llaqtapi altarta Rey Acaz qawaykuspanmi chay altarpa dibujonta chaynataq imaynam rurasqankuta apachirqa sacerdote Uriasman. ¹¹Damasco llaqtamanta Rey Acazpa apachisqan dibujoman hinam sacerdote Urias altarta ruraraq Rey Acaz Damasco llaqtapi unamunankama.

¹²Damasco llaqtamanta rey kutiruspanmi chay altarta qawaykurqa hinaspan chay altarman asuykuspa animalta kañarqa. ¹³Diospaqmi wañuchisqan animalkunata kañarqa, kañarqataqmi kawsaykunamanta ofrendatapas hinaspan tallirqataq vino ofrendatapas. Dioswan allinlla kasqanmanta wañuchisqan animalpa yawarnintapas challarqam altarpa hawanman.

¹⁴Tayta Diospa qayllanpi kaq bronceamanta altartañataqmi templopa ñawpaqninmanta asurirachispan mosoq altarpa norte lawninpiña churarqa. ¹⁵Rey Acazmi sacerdote Uriasta kamachirqa:

—Hatun kaq altarpim kañanki tempranonpi lliw kañana ofrendakunata, kañankitaqmi tardekuqpi kañana kawsaykunamanta ofrendatapas, reypa qosqan lliw kañana ofrendatapas chaynataq reypa qosqan kawsaykunamanta ofrendatapas. Kañankitaqmi runakunapa lliw kañana ofrendankutapas chaynataq paykunapa kawsaykunamanta ofrendankutapas, chaymanqa tallinkitaqmi paykunapa vino ofrendankutapas. Chaymanqa challankitaqmi lliw kañana animalpa yawarnintapas chaynataq wakin wañuchisqa animalkunapa yawarnintapas. Bronceamanta altarmi ichaqa ñoqapaq kanqa Tayta Diosta consultanaypaq —nispa

¹⁶Rey Acazpa kamachisqanta hinamá sacerdote Urias ruraraq. ¹⁷Rey Acazmi horqorachirqa lavatoriokunapa tiyanan tablakunata, horqorachirqataqmi bronceamanta rurasqa torokunapa hawanpi tiyaq estanquetapas, lozeta rumipa hawanpiñam estanquetaqa tiyarachirqa. ¹⁸Templopi samana punchawpaq corredor hatarichisqankutapas chaynataq hawamanta reypa yaykunan punkutapas horqorachirqam chaynapi Asiria nacionpa reyninta agradananaq.

¹⁹Acazpa wakín rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakín rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁰Abuelonkuna hina Acaz wañukuptinmi abuelonkunapa pampakusqan sitiopi otaq “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku. Paypa rantinpi churin Ezequiasña gobiernarqa.

Israel nacionpi kaqkunata presochoasqankumanta

17 ¹Juda nacionpa reynin Acaz chunka iskayniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Elapa churin Oseas gobiernayta qallaykurqa Samaria llaqtapi. Paymi Israel nacionta gobiernarqa isqon wata. ²Paymi Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata rurarqa ichaqa manam huchallikurqaqa paymanta ñawpaq kaq Israel nacionpa reyninkuna hinachu.

³Rey Oseaspa contranpi hamurqa Asiria nacionpa reynin Salmanasar. Vencerup-tinmi Oseasqa paytaña servispan contribucionta pagarqa. ⁴Aswanqa Rey Oseasmi Asiria nacion reypa contranpi hoqarikunanpaq Egiptopa reynin So sutiyoq runaman comisionta kacharqa, Asiria nacionpa reyninman watan-paganan contribucion-tapas manañam pagarqachu, chaykunata Rey Salmanasar yacharuspanmi Rey Oseasta cadenawan carcelpi presocharurqa. ⁵Asiria nacionpa reyninqa Israel nacionta tropan-kunawan venceruspanmi Samaria llaqtapa muyuriqninpi kimsa wata churakururqa. ⁶Isqon watamanña Rey Oseas gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reyninqa Samaria llaqtata venceruspan Israel nacionniyoq runakunata presochoasqata Asiria nacionman pusarqa, chaypiña *yachanankupaqmi churarqa Halah llaqtapi, churarqataqmi Habor Mayupa patanpi kaq Gozan llaqtapipas chaynataq Media nacionpa llaqtankunapipas.

⁷Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa contranpi Israelpa mirayninkuna huchallikururqaku, taytacha-mamachakunataña adoraspankumá Egipto na-cionmanta horqomuqnin Diospa contranpi huchallikururqaku. Paykunataqa horqomurqa Rey Faraonpa munaychakuyninmantam. ⁸Paykunataqa qayllanku-manta Tayta Diospa wischusqan nacionkunapa costumbrkunatam ruraraqaku, ruraraqakutaqmi Israel nacion reykunapa costumbrkunatapas.

⁹Yupaychasqanku Tayta Diospa contranpi Israelpa mirayninkunata pakasqallapi mana allinkunata ruraraqaku, llaqa llaqtakunapa moqonkunapim capillakunata rura-rurqaku, chaykunataqa ruraraqaku guardiakunapa qawanan torrekunapim chaynataq murallasqa llaqtakunapim. ¹⁰Moqokunapipas hinaspa rapisapa sachakunapa ukupipas sa-yarachirqakum rumimanta pilarkunatawan Asera sutiyoq mamachakunata. ¹¹Paykunata qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan nacionkuna hinam chay capillakunapi inciensota kañarqaku. Tukuy mana allinkunata ruraspankum Tayta Diosta piñachirqaku.

¹²“Qamkunaqa amam chaynakunataqa rurankichikchu” nispa Tayta Dios nichkaptinpas taytacha-mamachakunatam adorarqaku. ¹³Chayraykum Tayta Diosqa paymanta willakuq llaqallan runankunawan chaynataq revelacion qawachisqan runankunawan Israel naciontawan Juda nacionta anyaspa nichirqa:

—Qamkunaqa mana allin kawsasqaykichikmanta kutirikamuspayá kasukuychik kamachikuyniykunatawan decretoykunata. Kasukuychikqa abue-loykichikkunaman tukuy kamachisqay yachachikuyniykunatayá, chaykunataqa willachirqaykichik ñoqamanta willakuq serviqniykunawanmi —nispa.

¹⁴Paykunata abuelonkum sonqonkuta rumiyaykachispa yupaychasqanku Tayta Diospi mana confiakurqakuchu, chaynam paykunapas sonqonkuta rumiyaykachispa mana kasukurqakuchu. ¹⁵Paykunata qepanchakurqakum Tayta Diospa decretonkunatapas

chaynataq abuelonkunawan Tayta Diospa contrato rurasqantapas, qepanchakurqakutaqmi abuelonkunan qosqan Chunkantin Kamachikuyintapas. Taytacha-mamachakunataña adoraspankum muyuriqninkupi nacionkuna hina mana imapaqpas valeqña rikurirurqaku. Chaynataraqmi ruraraqaku: “Amam rurankichikchu chay nacionkunapa rurasqantaqa” nispa Tayta Dios nichkaptinpas. ¹⁶Yupaychasqanku Tayta Diospa llapallan kamachisqankunata saqeruspankum metalmanta fundisqa iskay toro taytachakunataña rurakururqaku, rurakururqakutaqmi Asera sutiyoq mamachatapas. Cielopi llapa lucerokunata adoraspankum Baal sutiyoq taytachataña adorarqaku. ¹⁷Churinkunatam qaritapas-warmitapas taytachakunaman kañarqaku, musyaqkunamanwan brujokunamanmi qokururqaku. Tayta Diospa qayllanpi tukuy mana allin ruraykunaman qokuruspankum payta piñachirqaku.

¹⁸Chayraykum Tayta Diosqa Israel nacionpa contranpi anchallataña piñakuruspan qayllanmanta chinkarachirqa chaymi Juda ayllullaña puchururqa. ¹⁹Ichaqa Juda nacionpas manam kasukurqachu yupaychasqanku Tayta Diospa kamachikuyinkunataqa, paykunaqa Israel nacionpa rurasqan costumbrekunaman hinaraqmi kawsarqaku. ²⁰Chayraykum Tayta Diosqa qepanchakururqa Israelpa llapallan mirayninkunata. Ñakarichispanmi salteaqkunamanña qoykurqa qayllanmanta chinkarachinankama. ²¹Israel nacionta Davidpa castanmanta Tayta Dios rakiruptinmi Israel casta runakunaqa Nabatpa churin Jeroboamtaña reyninkupaq churururqaku. Jeroboanmi Israel nacionta Tayta Diosmanta rakiruspan hatunta huchallichirqa. ²²Israel nacionniyoq runakunaqa hinallam ruraraqaku Jeroboampa huchalikusqankunata. ²³Chaynatam Tayta Dios ruraraqa paymanta willakuq llapallan serviqninkunawan willachisqanpi hina. Israel nacionniyoq runakunam allpankumanta preso pusasqa qarqaku Asiria nacionman, chaypim kachkanku kay libro qellqasqa kasqan tiempokamapas.

Samaria llaqtaman runakunata astachisqanmanta

²⁴Asiria nacionpa reyninmi runakunata pusachimurqa Babilonia lawmanta, Cuta llaqtamanta, Ava lawmanta, Hamat llaqtamanta hinasa Sefarvaim llaqtamanta, Israel casta runakunapa rantinpi paykunataña Samaria law llaqtakunapi churaykurqa, chay llaqtakunapiñam dueñoachakuykuspa *yachakurqaku. ²⁵Asiria nacionniyoq reypa chayllaraq chayachimusqan runakunam qallariyninpiqa Tayta Diosta mana respetarqakuchu, paykunapa contranpi leonkunata Tayta Dios kachaykuptinmi wañuchiya qallaykurqa. ²⁶Chayraykum Asiria nacionpa reyninta nirqaku:

—Samaria lawpi llaqtakunaman *yachanankupaq pusachisqayki runakunaqa manam yachankuchu chay nacion diospa reglamentonkunata, chay diosmi kachaykamun leonkunata paykunata wañuchinanpaq, manamá hukllapas kanchu chay reglamentokuna yachaqa —nispa.

²⁷Hinaptinmi Asiria nacionpa reynin kamachirqa:

—Samaria llaqtamanta pusamusqaykichik huk kaqnin sacerdotetayá kutichiy-chik chaynapi chaypiña *yachaspan chay Israel nacion diospa reglamentonkunata yachachinanpaq —nispa.

²⁸Samaria llaqtamanta preso pusasqanku huknin sacerdote kutiramuspanmi Betel llaqtapi *yacharqa hinaspam yachachirqa imaynam Tayta Dios respetayta. ²⁹Chaywanpas sapa nacionmanta kaqkunam sapakama diosinkuta rurakuspanku maymi yachasqankupi chururqaku, chaykunataqa chururqaku Samaria moqokunapi runakunapa rurasqan capillakunapim. ³⁰Babilonia lawmanta kaqkunam ruraraqaku Sucot-benot sutiyoq taytachankuta, Cuta llaqtamanta kaqkunam ruraraqaku Nergal sutiyoq taytachankuta, Hamat llaqtamanta

kaqkunañataqmi ruraraqku Asima sutiyoq taytachankuta. ³¹Ava lawmanta kaqkunam ruraraqku Nibhaz sutiyoq taytachankutawan Tartac sutiyoq taytachankuta. Sefarvaim llaqtamanta kaqkunañataqmi Adramelec sutiyoq taytachankutawan Anamelec sutiyoq taytachankuta adoranankupaq churinkuta kañaqku. ³²Tayta Diosta respetachkaspapas paykuna ukumanta sacerdotekunata akllaruspankum moqokunapi adorananku capillakunapi servikunankupaq churarurqaku. ³³Tayta Diosta respetachkaspankupas diosninkutaqa hinallam serviqku, chaytaqa ruraqku punta *yachasqanku nacionpi costumbrenkuman hinam.

³⁴Kay libro qellqasqa kasqan tiempokamapas ñawpaq costumbrekunataraqmi rurachkanku. Hinapi *yachaq runakunaqa manam Tayta Diostaqa respetankuchu, manataqmi rurachkankupas paypa reglamentonkunaman hinachu hinaspa decretonkunaman hinachu, Jacobpa mirayninkunaman qosqan yachachikuykunatapas hinaspa kamachikuykunatapas manam kasukunkuchu. Jacobtam Tayta Dios suticharqa Israelwan. ³⁵Jacobpa mirayninkunawan Tayta Dios contratota ruraspanmi kamachirqa:

—Taytacha-mamachakunataqa amam respetankichikchu, ñawpaqinpiapas amam qonqorakunkichikchu, amam adorankichikchu, chaykunapaqqa amataqmi animalkunatapas kañapunkichikchu, ³⁶qamkunaqa ñoqa Tayta Diosllatam respetawankichik, qamkunataqa atiyneypiwani hatun castigokunawanmi Egipto nacionmanta horqomurqaykichik. Ñoqallata adorawaspamá ñoqallapaqtaq animalkunatapas kañapuwankichik. ³⁷Tukuy tiempoyá kasukuychik qellqaspa qosqay decretokunata, reglamentokunata, yachachikuykunata chaynataq kamachikuykunatapas, taytacha-mamachakunataqa amamá adorankichikchu. ³⁸Qamkunawan contrato rurasqaytaqa amam qonqarunkichikchu nitaqmi taytacha-mamachakunatapas adorankichikchu. ³⁹Yupaychasqaykichik ñoqa Tayta Diosllata respetawaptikichikqa enemigoykichikmantapas librasqaykichikmi —nispá.

⁴⁰Chaywanpas paykunaqa manam kasukurqakuchu, ñawpaq costumbrenkuman hinallam ruraraqku. ⁴¹Asiria nacion reypa pusachimusqan runakunaqa Tayta Diosta adorachkaspapas serviqkum kikinkupa taytacha-mamachankutapas. Churinkupas, willkankupas abuelonkupa rurasqanta hinallam ruraraqku kay libro qellqasqa kasqan tiempokama.

Juda nacionpi Rey Ezequiaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 29:1-2)

18 ¹Elapa churin Oseas kimsa watamanña Israel nacionpi gobiernach-kaptinmi Juda nacionpa reynin Acazpa churin Ezequias Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. ²Rey Ezequiasqa iskay chunka pichqayoq watanpim Juda nacionpi gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa iskay chunka isqonniyoq wata. Paypa mamananqa karqa Zacariaspa churin Abi sutiyoq warmim. ³Tayta Diospa qayllanpim allinta ruraraq ñawpa abuelon Davidpa tukuy rurasqankunata hinaraq. ⁴Moqokunapi capillakunata tuñichispanmi adorananku rumi pilarkunatapas pakirurqa, Asera sutiyoq mamachakunatapas kuchururqam. Moisespa rurachisqan bronceamanta culebratam ñutuparurqa. Chay punchawkamam Nehustan sutiyoq chay culebraman Israelpa mirayninkuna inciensusota kañaqku.

⁵Israelpa yupaychasqan Tayta Diospim Ezequias confiakurqa, Juda nacionpi reykunamantaqa manam pipas Ezequias hinaqa karqachu paypa ñawpaqintapas nitaq qepantapas. ⁶Tayta Diosman confiakuykuspanmi paymanta mana rakikurqachu, payqa Moisesman Tayta Diospa qosqan kamachikuykunatam kasukurqa.

⁷Payta Tayta Dios yanapasqanraykum tukuy rurasqan allin lloqsiq. Asiria nacion reypa contranpi hoqarikuruspanmi manaña payta servirqachu. ⁸Filisteá runakunatapas enteron allpankupim vencerurqa Gaza llaqtakama, vencerurqaqa guardiakunapa qawanan torrekunamantam murallasqa llaqtakunakama.

Samaria llaqtata vencesqankumanta

⁹Rey Ezequias tawa watamanña gobiernachkaptinmi chaynataq Elapa churin Oseas qanchis watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Salmanasar Samaria llaqtapa contranpi hamuruspan llaqtapa muyuriqninpi tropankunawan churakururqa. ¹⁰Kimsa watamantañam vencerurqa. Rey Ezequias soqta watamanña gobiernachkaptinmi chaynataq Rey Oseaspas isqon watamanña Israel nacionpi gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Samaria llaqtata dueñochakururqa. ¹¹Asiria nacionpa reynin Salmanasarmi Israel runakunata presochasqata Asiria nacionman pusarqa, chaypiña yachanankupaqmi churarqa Halah llaqtapi, churarqataqmi Habor Mayupa patanpi kaq Gozan llaqtapipas chaynataq Media nacionpa llaqtankunapipas. ¹²Chaykunaqa pasakurqa yupaychasqanku Tayta Diospa nisqanta mana kasukusqankuraykum chaynataq contrato rurasqantapas mana cumplisqankuraykum. Tayta Diospa serviqnin Moisespa tukuy kama-chisqankunatam mana kasukurqakuchu hinaspa mana cumplirqakuchu.

Juda nacionpa contranpi Rey Senaquerib hamusqanmanta

(2 Cr 32:1-19, Is 36:1-22)

¹³Rey Ezequias chunka tawayoq watamanña gobiernachkaptinmi Asiria nacionpa reynin Senaquerib Juda nacionpi llapa murallasqa llaqtakunapa contranpi hamururqa hinaspa vencerurqa. ¹⁴Juda nacionpa reynin Ezequiasmi Asiria nacionpa reyninta Laquis llaqtapi kachkaptin nichimurqa:

—Arí, ñoqariki pantaruykim ichaqa nacionniymantayá asurikuyña, tukuy mañawasqaykitam qosqayki —nispa.

Chaymi Asiria nacionpa reynin obligarqa Juda nacionpa reynin Ezequiasta isqon waranqa isqon pachaknin kilo qollqetawan isqon pachak isqon chunkan kilo qorita. ¹⁵Rey Ezequiasmá qoykurqa Tayta Diospa temlonpi chaynataq palacionpi waqaychasqanku qollqeta. ¹⁶Rey Ezequiasmi chaypunilla horqorachirqa Tayta Diospa templopa punkunkunapi qarachasqan qoritawan pilarkunapi qarachasqan qorita. Chaykunatam Asiria nacionpa reyninman qoykurqa.

¹⁷Chaymantam Asiria nacionpa reyninqa Laquis llaqtamanta Jerusalem llaqtaman kacharqa llapallan tropankunapa kamachiqninta, kacharqataqmi huk hatun kamachikuqtapas chaynataq peleanankupaq kamachikuq runatapas, achkallaña tropayotqam kacharqa Rey Ezequiaswan tupanankupaq. Jerusalem llaqtaman chayaruspankum sayarurqaku hanay law estanqueman hamuq yarqapa hichpanpi. Chay estanqueqa kachkan “Taqsaq Runapa Chakran” sutiyoq sitioman riq ñanpa hichpanpim. ¹⁸Rey Ezequiasta qayaptinkum llaqtamanta lloqsimurqa Hilciaspa churin reypa mayordomon Eliaquim, lloqsimurqataqmi secretario Sebnapas chaynataq Asafpa churin Joa sutiyoq runapas, payqa karqa reypa rurasqankunamanta qellqaqmi. ¹⁹Paykunatam Rey Ezequiasman nimunankupaq Asiria nacionpa tropankuna kamachiq nirqa:

—Asiria nacionpa ancha reqsisqa reyninmi nin: “¿Imaman hapipakuspaykitaq qamqa confiakuchkanki? ²⁰Qanmi nichkanki: ‘Ñoqapaqa kachkanmi consejaqniykunapas chaynataq guerrapaq valeroso soldadoykunapas’ nispa ichaqa yanqam chayqa. ¿Piman

confiakuspaykitaq contraypiqa hoqarikurunki? ²¹ ¿Pakisqa soqos tawna hina Egipto nacionpichum confiakuchkanki? Chay soqos tawnaqa tawnapakuqninpa makintapas pakipakuruspanmi uchkurun. Chay pakipasqa soqos hinallam Egipto nacionpa reynin Faraonqa paypi confiakuninkunapaqqa. ²² Ichapas niwankichikman: ‘Ñoqaykuqa yu-paychashayku Tayta Diospim confiakuniku’ nispa. ¿Manachum moqokunapi chay Diospa capillankunatawan altarninkunataqa lliwta Ezequias chinkarachirqa? Payqa Juda nacionpi kaqkunatawan Jerusalem llaqtapi kaqkunatam nichkan: ‘Kay Jerusalem llaqtapi kaq altarpapa ñawpaqllanpiñam adorankichik’ nispa. ²³ Kunanyá Asiria nacion reyniywan apustay hinaptinga ñoqapas qosqaykim iskay waranqa caballokunata, qosqaykiqa partekimanta sillakuqkunata qoptikim. ²⁴ Egipto nacionpa carretankunapiña hinaspa sillada tropankunapiña confiakuspapas ¿imaynataq atiwraq reyniypa serviqnin capitanninkunamanta eqoneq kaqllawanpas peleayta? ²⁵ Kay llaqtata tuñichiq hamunaypaqqa ¿manachum Tayta Dios kamachimuwarqa: ‘Chay nacionman rispayki tuñichimuy’ nispa?”

²⁶ Hinaptinga Hilciaspa churin Eliaquimñataq, Sebnapiwan hinaspa Joapiwan chay kamachiqta nirqaku:

—Ruegakuykikum, muralla hawanpi runakuna uyarichkapinga amayá rimapayawaykuchu Juda nacionniyoq runakunapa rimayninpiqa, Aram nacionniyoq runakunapa rimayninpiyá rimapayawaykuqa, kay serviqninkunataqa entiendesaqkum —nispa.

²⁷ Chay kamachikuqmi paykunata nirqa:

—Reyniyqa manam kachamuwarqa reynillaykichikman nitaq qamkunallaman willanaypaqchu, kachamuwarqaqa muralla hawanpi kaq runakunapaqwanmi, paykunapas uyarinankupunim, paykunaqa qamkunawan kuskam hatun ispayninkuta mikunqaku chaynataqmi yaku ispayninkutapas tomanqaku —nispa.

²⁸ Chaynata niruspanmi chay kamachikuq runaqa sayaykuspan Juda nacion runakunapa rimayninpi qaparisan nirqa:

—Asiria nacion ancha reqsisqa reypa kayna nisqantayá uyariychik ²⁹ “Rey Ezequiaswanqa amayá engañachikuychikchu, manam ñoqamantaqa librasunkichikmanchu. ³⁰ Tayta Diospi confiakunaykichiqaqmi Ezequiasqa nisunkichikman: ‘Cheqaptapunipas Tayta Diosqa librawasunchikmi, manam kay llaqtata Asiria nacionpa reyninmanqa qosqachu kanqa’ nispa. ³¹ Ezequiaspa chayna nisqantaqa amayá kasuychikchu, Asiria nacionpa reyninmi kaynata nin: ‘Ñoqawan contratota ruraspayá ñoqamanña humillakuychik. Chaynata ruraspaqa sapakamam uvas huertaykichikpi kaqkunatawan higos huertaykichikpi kaqkunata mikunkichik, sapakamataqmi posoykichikpi yakutapas tomankichik. ³² Kikiypuni hamuspaymi pusasqaykichik kay *yachashaykichik allpaman hina kawsaypapas, vinopapas kasqan allpaman, miyuypapas, uvas huertapapas kasqan allpaman, aceitunas sachapa chaynataq mielpapas kasqan allpaman, chaypi kawsaspaykichikqa manam wañunkichikchu. Ezequiastaqa amayá kasuychikchu, payqa llullakususpaykichikmi nisuchkankichik: Tayta Diosmi librawasunchik, nispa. ³³ Wakin nacionkunapa diosninkupas ¿mayqallanpas yaqachum nacionnin librayta atirqa Asiria nacionpa reyninmanta? ³⁴ ¿Maypimá kachkan Hamat llaqtapa diosninpas, Arfad llaqtapa diosninpas, Sefarvain llaqtapa diosninpas, Hena llaqtapa diosninpas chaynataq Iva llaqtapa diosninpas? ¿Chay dioskunaqa Samaria llaqtapa librayta atirqakuchu ñoqamanta? ³⁵ Chay nacionkunapa llapallan diosninkunamantaqa ¿mayqannintaq ñoqamanta nacionnin librayta atirqa? Chaynaqa amayá piensaychikchu Tayta Diospas Jerusalem llaqtata ñoqamanta librananta’ ” nispa.

³⁶ Uyariqnin runakunañataqmi upallalla kaspanku mana imatapas nirqakuchu. Reymi kamachirqa paykunata:

—Amam imatapas rimarinkichikchu —nispá.

³⁷Hinaptinmi Hilciaspa churin mayordomo Eliaquimñataq Sebna sutiyoq secretariopiwan hinaspa Asafpa churin Joapiwan pachankuta llikiparqaku hinaspa Rey Ezequiasman kutirispanku chay kamachikuqpa rimasqankunata willarqaku. Chay Joa sutiyoq runaqa karqa reypa rurasqankunamanta qellqaqmi.

Rey Senaqueribmanta Juda nacion librasqa kasqanmanta

(2 Cr 32:20-23. Is 37:1-38)

19 ¹Rey Ezequias chayta uyariruspanmi pachanta llikiparurqa hinaspa luto pachawan churakuruspan temploman yaykurqa. ²Chaymantam kacharqa luto pachawan pachasqata mayordomo Eliaquimta, secretario Sebna hinaspa yuyaq sacerdotekunata. Paykunatam kacharqa Diosmanta willakuq Isaiasman, Isaiasqa karqa Amozpa churinmi. ³Paymanmi Rey Ezequiaspa nisqanta kaynata nirqaku:

—Llakisqa, qaqchasqa, insultasqa kasqanchik punchawmi kunan punchawqa. Wachakunanpaq kachkaspan manaña kallpayoq warmi hinam kachkanchik. ⁴Icharaqpas yupaychasqanchik Tayta Dios uyarinman chay kamachikuqpa rimasqankunata. Paytam Asiria nacionpa reynin kachamurqa kawsaq Diosta insultananpaq, allinchá kanman chay uyarisqanmanta yupaychasqanchik Tayta Dios paytapas qaqchaptinqa. Chaynaqa Diostayá mañakuy wakin puchuqkunapa favorninpi —nispá.

⁵Rey Ezequiaspa serviqninkunamá Isaiaspata pasarqaku. ⁶Isaiasmi paykunata nirqa:

—Reynikichiktam Tayta Diospa nisqanta kaynata nimunkichik: “Asiria nacion reypa serviqninkunapa insultawasqantaqa amayá manchakuychu. ⁷Kunanmi Asiria nacionpa reyninta noticiawan umacharusaq hinaptinmi nacionninman kutinqa. Chaypiñam huk kaqinpa wañuchisqan kanqa” nispá.

⁸Chay tropakuna kamachiymi uyarirurqa Asiria nacionpa reyninqa Laquis llaqtamanta asurikusqanta. Kutirispanmi reyta tarirurqa Libna llaqtapa contranpi peleachkaqta. ⁹Rey Senaqueribpa contranpi peleananpaq Cus nacionpa reynin Tirhaca hamusqanta yacharuspanmi chay Rey Senaqueribqa kaqllamanta comisionta kacharqa ¹⁰Juda nacionpa reynin Ezequiasman kaynata munankupaq:

Qampa confiakusqayki Diosnikis nisunki: “Asiria nacionpa reyninmanqa manam

Jerusalen llaqtapa qosqachu kanqa” nispá. Chay nisuusqaykiwanqa amayá

engañachikuychu. ¹¹Qamqa uyarirqankim Asiria nacion reykunapa llapallan

nacionkuna tuñichisqantaqa ¿chaychus qamñataq libらくuwaq? ¹²Abueloykunapa

tuñichisqan Gozan llaqtataqa, Haran llaqtataqa, Resef llaqtataqa chaynataq

Telasar llaqtapi *yachaq Eden casta runakunataqa ¿yaqachum diosninku librarqa?

¹³¿Maypitaq kachkan Hamat llaqtapa reyninqa, Arfad llaqtapa reyninqa, Sefarvaim llaqtapa reyninqa, Hena llaqtapa reyninqa hinaspa Iva llaqtapa reyninqa?

¹⁴Comisionmanta Ezequias cartata chaskiruspanmi leeruspan Tayta Diospa templonman apaykurqa hinaspanmi Diospa qayllanpi kicharayachkaqta churaykurqa. ¹⁵Tayta Diospa qayllanpi mañakuspanmi nirqa:

—Querubin sutiyoq angelkunapa chawpinpi *yachaq Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, kay pachapi llapallan nacionkunapi munaychakuq Diosqa qamllam kanki.

Qanmi ruraraqnki cielotapas hinaspa kay pachatapas. ¹⁶Dios Taytalláy, atiendey-kullawaspaykiyá uyariykullaway, ñawillaykikunata kichaykuspayá qawariykuy kay asuntota, uyariykuytaqyá qam Kawsaq Dios insultaq Rey Senaqueribpa rimasqankunatapas. ¹⁷Dios Taytalláy, cheqaptapunipas Asiria nacion reykuñaq nacionkunatam allpantinta purmachirqa. ¹⁸Taytachankutapas ninamanmi wischuykurqaku chaykunaqa mana cheqap kasqankurayku, kullumanta otaq rumimanta runakunapa rurasqan kasqanraykum chaykunataqa chinkarachirqaku. ¹⁹Yupaychasqayku Dios Taytalláy, qamllatam ruegakullayki, qamlla Dios kasqaykita kay pachapi llapallan nacionkuna yachanankupaqyá Rey Senaqueribmanta salvaykullawayku —nispa.

²⁰Hinapinmi Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqanta Amozpa churin Isaiasqa Rey Ezequiasman kaynata nichimurqa:

—Asiria nacionpa reynin Senaqueribmanta mañakuwasqaykitaqa uyariykuykim. ²¹Chaymi Asiria nacion reyqa contranpi ñoqa Tayta Dios kaynata nini:

Yaw Rey Senaquerib,
Sion llaqtaqa doncella hinam
qamta despreciaspa burlakuchkan.
Jerusalen llaqtaqa warmi hinam
qepaykipi umanta aywichkan.

²²¿Pitataq insultaraqnki?

¿Pitataq ñakarqanki?

¿Pipa contranpitaq qaparirqanki?

¿Pitataq hatunchakuspa qawarqanki?

iIsrael nacion Chuya Diospa contranpim
chaykunataqa ruraraqnki!

²³Comisionkuna kachasqaykiwanmi

Señorta insultaraqnki

hinaspataqmi nirqanki:

“Nana-nanaq carretaykunawanmi
orqopa puntanman qespirqani.

Mana yaykuy atina Libano

Orqomanmi chayarqani.

Mana yaykuy atina qatakunamanmi rirqani.

Hatun cedro sachankunatam kuchurqani.

Sumaq cipres sachankunatam kuchurqani.

Karu-karu sitiokunamanmi chayarqani.

Huerta hina montekunamanmi chayarqani.

²⁴Huklaw nacionpiraq pozokunatapas

toqospaymi yakunta upyarqani” nispa.

“Sarupaspaymi Egipto nacion yaraqakunatapas
chakichirqani” nispa.

²⁵¿Manachum haykapipas uyarirqanki

ñawpaqmantaraq ñoqa Tayta Diospa rurasqayta?

¿wiñaymantaraq ñoqa Tayta Diospa tanteasqayta?

Kunanqa ruraruniñamiki.

Chaymi murallasqa llaqtakunata tuñichichkanki.

- Montorayaq rumikunata hinallañam rurachkanki.
- ²⁶ Chaypi *yachaq runakunaqa
pisi kallpayoqllañam rikurirunku.
Hukmanyasqallañam karunku.
Penqachisqallañam karunku.
Campopi qorakuna hinallañam karunku.
Chakrapi yuyukuna hinallañam karunku.
Wasi hawanpi wiñaq qewakuna hinam karunku.
Chay qewakunam manaraq poqochkaspachakirunku,
chaynam paykunapas chinkarunku.
- ²⁷ Yachanim tukuy ima rurasqaykitapas
chaynataq mayman risqaykitapas
chaynataq contraypi piñakusqaykitapas.
- ²⁸ Uyarinim ñoqapa contraypi piñakusqaykita.
Uyarinim orgulloso kaynikiwan rimasqaykita
chayraykum anzueloyta senqaykiman churasaq,
chayraykum bridaytapas simikiman churasaq,
Kutirichisqaykim hamusqayki ñanninta.
- ²⁹ Isaiasmí Rey Ezequiasman nirqa:
Kaymi qampaq señal kanqa,
kunan watam chakrapi
kikinmanta wiñaqta mikunkichik.
Hamuq watapiñataqmi
mana yapusqa allpamanta
wiñaqta mikunkichik.
Kimsa kaq watapiñataqmi tarpuspa cosechankichik.
Uvastapas plantaspam rurunta mikunkichik.
- ³⁰ Juda castamanta puchuqkunam tarpusqa muhu hina kanqaku.
Sapichakuspankum allin planta hina rurunqaku.
- ³¹ Puchuqkunam Jerusalen llaqtamanta miranqaku.
Lluptiqkunapas Sion Moqomantam miranqaku.
Llapallan Kamachiq Tayta Diosmi chaynata ruranqa.
Anchata kuyasqanraykum chaynata ruranqa.
- ³² Asiria nacion reymantam Tayta Dios nin:

“Kay llaqtamanqa manam yaykumunqachu.
Flechankunataqa manam flechanqachu.
Harkachikunan armatapas manam hapinqachu.
Allpatapas murallapa qepanmanqa manam montochinqachu.”
- ³³ Hamusqan ñannillantam kutikunqa.
Manam yaykumunqachu kay llaqtamanqa.
Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynataqa.
- ³⁴ Ñoqam kay llaqtata amparaspay salvasaq.
Kikiyraykum chaynataqa rurasaq.
Serviqniy Davidraykum rurasaq.”

³⁵Nisqanpi hinam chay tutalla Tayta Diospa angelnin lloqsiramuspan Asiria soldadokunapa campamentonpi wañurachirqa pachak pusaq chunkan pichqayoq waranqa runakunata. Achikyaruptinñataqmi wañusqaña llapallanku kachkasqaku. ³⁶Hinaptinmi Asiria nacionpa reynin Senaqueribqa puchuq tropankunawan Ninive llaqtanman kutikuspan chaypi *yacharqa. ³⁷Huk punchawmi chaypiña kachkaspan Nisroc taytachanta templopi adorachkarqa hinaptinmi churin Adramelecwan churin Sarezzer espadawan payta wañurachirqaku hinaspam Ararat lawman lluptikurqaku. Rey Senaqueribpa rantinpim Esarhadon sutiyoq churinña gobernarqa.

Rey Ezequiaspa onqosqanmanta

(2 Cr 32:24-26. Is 38:1-8)

20 ¹Chay punchawkunapim Rey Ezequias onqorurqa wañuy patanpiña kanankama. Amozpa churin Diosmanta willakuq Isaias watukuqnin rispanmi payta nirqa:

—Yaw Ezequias, Tayta Diosmi nisunki: “Qamqa wañukunkiñam, chaynaqa imaykikunatapas allichakuyñayá” nispa.

²Chaymi Ezequiasqa perqa lawman uyanta muyurirachispa Tayta Diosta mañakurqa:

³—Dios Taytalláy, ruegakuykim qayllaykipi cheqap sonqowan kawsasqayta hinaspa qampa munasqaykiman hina rurasqaytapas yuyarinaykipaq —nispa.

Chaynata niruspanmi Ezequiasqa llumpayllataña waqarqa.

⁴Chay palaciopi kaq patiota manaraq Isaias pasaruchkaptinmi Tayta Dios payta niykurqa:

⁵—Runaykuna kamachiq Ezequiasman kutirispayá nimuy kaynata: “Abueloyki Davidpa yupaychasqan Tayta Diosmi nin: ‘Uyariykuykim mañakuwasqaykita, rikurqaykitaqmi waqasqaykitapas, sanoyarachiptymi kimsa punchawmanta temploymanki. ⁶Wataykikunamanmi yapasaq chunka pichqayoq watataraq, qamtapas hinaspa kay Jerusalem llaqtatapas Asiria nacionpa reyninmantam librasaq. Kikiyraykum chaynataq serviqnay Davidraykum kay Jerusalem llaqtataqa waqaychasaq’ nispa.”

⁷Chaynata niruspanmi Isaias kamachirqa:

—Llapisqa higosta apamuychik —nispa.

Aparamuptinkum Ezequiaspa chupunman laqarurqaku hinaptinmi chaywan sanoyarurqa. ⁸Chaymi Rey Ezequias tapurqa Isaiasta:

—¿Imataq señal kanqa Tayta Dios sanoyaykachiwaptin kimsa punchawmanta templomanpas rinaypaqqa? —nispa.

⁹Isaiasmi nirqa:

—Tayta Diospa nisuusqayki cumplikunanta yachanaykipaqmi señalta hina qosunaykipaq kayta nisunki: “¿Chunka gradasta inti ñawparunantachu munanki? ¿Icha chunka gradasta inti kutirirunantachu munanki? ¿Mayqantataq munanki?” nispa.

¹⁰Chaymi Ezequiasñataq nirqa:

—Facilqa kanman intipa llantuynin chunka gradasta ñawparuyninmi. Munaymanqa chunka gradasta llantuy kutirirunantam —nispa.

¹¹Chayna kananpaqmi Diosmanta willakuq Isaias mañakurqa. Llantuyta Tayta Dios kutirirachirqa Acazpa gradasinpi chunka gradasta.

Babilonia nacionmanta hamuqkunata Rey Ezequias chaskisqanmanta

(2 Cr 32:27-31. Is 39:1-8)

¹²Chay tiempopim Babilonia nacionpa reynin Berodac-baladan otaq Baladanpa churin apachimurqa Rey Ezequiasman cartakunatawan regalota, chaykunataqa apachimurqa onqorusqanta yacharuspanmi. ¹³Comisionpa nisqanta Ezequias uyariykuspanmi paykunaman qawachirqa palacionpi llapa imanta: qori-qollqeta, especeriakunata, miski asnaq aceteta, armakuna waqaychananta, qawachirqataqmi wasinpi tukuy imakuna waqaychasqantapas. Mana imatapas pakaykuspanmi paykunaman qawachirqa palacionpi kaqkunata chaynataq gobiernasqan nacionpi tukuy kapuqninkunatapas.

¹⁴Hinaptinmi Diosmanta willakuq Isaias Rey Ezequiasman hamuspan tapurqa:

—Chay runakunaqa ¿imaninkutaq? ¿Maylawmantataqsi hamunku? —nispa. Chaymi Rey Ezequiasñataq nirqa:

—Paykunaqa hamurqaku karu-karu Babilonia nacionmantaraqmi —nispa.

¹⁵Nirqataqmi Isaias:

—¿Imakunataq palacioykipiqa rikurqaku? —nispa.

Hinaptinmi Ezequiasñataq nirqa:

—Palacioypim tukuy imayta qawarqaku, waqaychana wasipi imaykunatapas mana pakaspaymi paykunaman qawachirqani —nispa.

¹⁶Chaymi Isaias nirqa Rey Ezequiasta:

—Uyariy Tayta Diospa nisqanta: ¹⁷Hamuchkanmi tiempo palacioykipi llapa imaykikunatawan, abueloykikunapa kunankama tukuy huñusqanta mana puchuykuspa Babilonia nacionman apanankupaq. ¹⁸Miraynikikunatam pusanqaku Babilonia nacion reypa palacionpi servikuqkuna kanankupaq.

¹⁹Chaymi Rey Ezequias nirqa Isaiasta:

—Tayta Diospa nisqanmanta willawasqaykiqa allinpunim, kawsanaykamaqa luegochiki hawkalla hinaspa allinlla kawsasaq —nispa.

Rey Ezequiaspa wañukusqanmanta

(2 Cr 32:32-33)

²⁰Rey Ezequiaspa wakin rurasqankunaqa, mana manchakuspa rurasqankunaqa chaynataq yarqatawan estanqueta rurachispan llaqtaman yaku pusaykusqanqa Juda nacionpi reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropi qellqasqam kachkan. ²¹Ezequias abuelonkuna hina wañukuptinmi paypa rantinpiqa gobiernarqa churin Manasesña.

Juda nacionpi Rey Manasespa gobiernasqanmanta

(2 Cr 33:1-20)

21 ¹Chunka iskayniyoq watanpim Manasesqa gobiernayta qallaykurqa, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pichqa chunka pichqayoq wata, paypa mamanqa karqa Hepsiba sutiyoq warmim. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan runakunapa millakuypaq rurasqankunatam rurarqa. ³Taytan Ezequiaspa tuñichisqan moqokunapi capillakunatam kaqllamanta hatarichirqa hinaspa Baal sutiyoq taytachapaqña altarkunata rurarqa. Israel nacionpa reynin Acab hinam rurarqa Asera sutiyoq mamachakunatapas. Cielokunapi llapallan lucerokunaman qonqorakuspanmi chaykunata adorarqa. ⁴“Ñoqam sutiya Jerusalem llaqtapi churasaq” nispa Tayta Dios nichkaptinpas Manasesqa Tayta

Diospa templonpim altarkunata hatarirachirqa. ⁵Templopa iskaynin pationkunapipas cielokunapi kaq llapa lucerokunata adoranpanpaqmi altarkunata rurachirqa.

⁶Churintapas taytachapaqraqmi kañapurqa. Musyaqkunaman, brujokunaman qokuruspanmi espiristakunatawan espiritu qayaqkunata tapukurqa, chay achka mana allinkunata Tayta Diospa qayllanpi ruraspanmi payta piñachirqa. ⁷Asera sutiyoq mamacha rurachisqantam churarurqa Tayta Diospa templonman. Chay templomantam Davidmanwan churin Salomonman Tayta Dios kaynata nirqa:

—Israel llapallan ayllukunamanta akllasqay Jerusalem llaqtapim hinaspa tem-plopim sutiya wiñaypaq churasaq. ⁸Chaynataqa rurasaq tukuy kamachisqayta kasukuspanku serviqniy Moiseswan willachisqay yachachikuykunaman hina kawsaptinkum, abuelonkuman qosqay allpamantam Israel casta runakunataqa manaña maylawmanpas yanqaqa purichisqaqchu —nispa.

⁹Ichaqa manamá paykunata kasukurqaqachu. Rey Manasesqa paykunataqa astawanraqmi pantachirqa, Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa chinkachisqan runakunamantapas astawanraqmi mana allinkunata rurachirqa.

¹⁰Chayraykum Tayta Dios paymanta willakuq serviqninwan nichirqa:

¹¹—Ñawpaq Amor casta runakunapa millakuypaq rurasqankumantapas aswan mana allinkunataraq Juda nacionpa reynin Manases rurasqanraykum chaynataq Juda nacion runakunatapas rurasqan taytachakunawan huchallichisqanraykum ¹²Israelpa yupaychasqan Tayta Dios nin: “Kunanmi apachimusaq Jerusalem llaqtamanwan Juda nacionpi yachaqkunaman hatunnin kaq castigota, chayna castigomanta uyariqkunataq muspaypi hinaraqmi rikurirunqaku. ¹³Samaria llaqtatapas chaynataq Acabpa mirayninkunatapas castigasqayta hinam Jerusalem llaqtataqa castigasaq, mayllasqa platota pakchakhaq hinam Jerusalem llaqtatapas mayllarusaq. ¹⁴Wakin runaykunatapas qarqoruspaymi enemigonkunaman qoykusaq hinaptinmi llapa enemigonkunapa qechusqan hinasqa suwasqan kanqaku.

¹⁵Paykunam qayllaypi mana allinkunata ruraspanku Egipto nacionmanta abuelonkupa lloqsimusqanku punchawkunamantaraq kunankama rabiachiwanku” nispa.

¹⁶Chaymantapas Rey Manasesqa Jerusalem llaqtapim cantonmanta cantonkama mana huchayoy runakunata achkallataña wañurachirqa, chaynataraqmi rurarqa huchallikusqanwan Juda nacionpi runakunata huchallichichkaspanpas chaynapi Tayta Diospa qayllanpi mana allinkunata ruranankupa. ¹⁷Rey Manasespa wakin rurasqankunaqa chaynataq huchallikusqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹⁸Abuelonkuna hina Rey Manases wañukuptinmi palacionpi kaq huertapi otaq Uza sutiyoq runapa huer-tanpi pamparurqaku. Paypa rantinpim churin Amonña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Amonpa gobiernasqanmanta

(2 Cr 33:21-25)

¹⁹Rey Amonqa iskay chunka iskayniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusa-len llaqtapim gobiernarqa iskay wata. Paypa mamanmi karqa Mesulemet sutiyoq warmi. Chay mamanqa karqa Jotba llaqtayoy Haruzpa churinmi. ²⁰Taytan Manases hinam Rey Amonpas mana allinkunata rurarqa Tayta Diospa qayllanpi. ²¹Taytanpa tukuy mana allin kawsasqanman hinam paypas kawsarqa. Taytanpa adorasqan taytachakunatam paypas adorarqa hinasqam chaykunapa ñawpaqinpi qonqorakurqa. ²²Abuelonkunapa yupay-chasqan Tayta Diosta saqeruspanmi paypa munasqanman hinaqa manaña kawsarqachu.

²³Rey Amonpa serviqninkunam paypa contranpi hoqarikuruspa hina palacio-llanpi wañurachirqaku. ²⁴Aswanqa llaqta runakunam Rey Amonpa contranpi hoqariruiq llapallan runakunata wañurachirqaku hinaspa churin Josiasña rantinpi gobiernanapaq churarurqaku.

²⁵Amonpa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁶Rey Amontam pamparurqaku Uza sutiyoq runapa huertanpi kaq kikinpa sepulturanpi. Paypa rantinpi churin Josiasña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Josiaspa gobiernasqamanta

(2 Cr 34:1-2)

22 ¹Rey Josiasqa pusaq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalen llaq-tapim gobiernarqa kimsa chunka hukniyoq wata. Paypa mamanmi karqa Jedida sutiyoq warmi. Chay mamanqa karqa Boscat llaqtayoq Adaiapa churinmi. ²Rey Josiasqa Tayta Diospa qayllanpi tukuy allinkunata ruraspanmi ñawpaq abuelon Davidpa kawsasqanman hinaraq mana pantaspa kawsarqa.

Diospa yachachikuynin libro tarisqankumanta

(2 Cr 34:8-33)

³Chunka pusaqniyoq watananña Rey Josias gobiernachkaspanmi Mesulampa willkan otaq Azaliaspa churin secretario Safanta Josias kacharqa Tayta Diospa templo man kaynata nispan:

⁴—Sacerdotekunapa jefen Hilciaspatam rinki kayna nisqayta nimunaykipaq: “Templo man runakunapa apamusqan qollqetayá otaq punkukunawan cuentallikuq runakunapa huñusqan qollqetayá huñuchiy ⁵hinaspayá templo allichachiqkunaman qoykuy llamkaqkunaman paganankupaq. ⁶Paganqakumá carpinterokunaman, albañilkunaman hinaspa rumi labraqkunaman. Chay qollqewantaqyá rantichunku qerukunatapas chaynataq labrasqa rumikunatapas, chaykunawanyaq templota allichachunku. ⁷Llamkachiqkuna gastananpaq qollqe qosqankumantaq amam cuentata mañanqakuchu, paykunaqariki confianza runakunam” nispa.

⁸Secretario Safan chayaruptinmi sacerdote Hilcias payta nirqa:

—Templopim tariruni Diospa yachachikuynin librota —nispa.

Chay librota Safanman Hilcias haywaykuptinmi pay leerqa. ⁹Secretario Safanña taqmi reyman kutiruspan nirqa:

—Serviñnikikunaqa templopi huñusqanku qollqetaqa ñam qoykamunkuña templo allichachiqkunaman —nispa.

¹⁰Chaymantam reyman niykurqa:

—Sacerdote Hilciasmi kay librota qoykuwan —nispa.

Reypa qayllanpim chay librota leerqa. ¹¹Yachachikuy libropi leesqanta uyariykuspanmi reyqa pachankunata llikiparqa. ¹²Hinaspa sacerdote Hilciasta, Safanpa churin Ahicamta, Micaiaspas churin Acborta, secretario Safanta hinaspa serviñnin Asaiasta kamachirqa:

¹³—Tayta Diosta tapumuychik kay tarisqaykichik libropi imam willakusqanmanta. Tapumuychiktaqyá ñoqapaqpas chaynataq Juda nacionpi *yachaq lliw runakunapaqpas Tayta Diospa imam nisqanta. Kay libroman hina abuelonchikkuna mana kasukusqanraykum Tayta Diospa piñakuyninqa contranchikpi mancharikuyllapaqña kachkan —nispa.

¹⁴Hinaptinmi sacerdote Hilciasñataq, Ahicampiwan, Acborpiwan, Safanpiwan hinaspa Asaiaspiwan rirqaku Diosmanta willakuq Hulda sutiyoq warmita tapukamunan-

kupaq. Payqa karqa Salumpa warminmi. Chay qosan Salumqa karqa Ticvapa churinmi. Ticvañataqmi karqa Harhaspa churin. Harhasmi karqa templopi pachakunawan cuentallikuq. Huldaqa Jerusalem llaqtapim *yacharqa Mosoq Barriopi. Chay runakuna chayaruspankumá paywan parlarqaku. ¹⁵⁻¹⁶Chaymi Huldañataq paykunata nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqantam kachamusuqnikichik runaman kaynata ninkichik: “Juda nacion reypa leesqanman hinam kay llaqtapa contranpipas chaynataq kaypi *yachaq runakunapa contranpipas apachimusaq chay libropi nisqay castigokunata. ¹⁷Noqata saqeruwaspankum huk rikchaq taytachakunamanña inciensota kañarqaku chaykuna rurasqankuwan rabiachiwanankupaq. Chayraykum piñakuyniyqa nina hina kay sitiopa contranpi ruparispán mana taniñachu. ¹⁸Chaynaqa Israelpa yupaychasqan ñoqa Tayta Diosta tapuwanaykichikpaq kachamusuqnikichik Juda nacionpa reynintam kaynata nimunkichik: Libropi kaqkunatam qamqa uyariykurqanki. ¹⁹Kay llaqtapas chaynataq runankunapas mancharikuypaq ñakasqa kanankupaq contranpi rimasqaykunatam uyariykurqanki. Sonqoykipi llakirikuspam ñoqapa qayllaypi humilla- kurqanki, pachaykikunatapas qayllaypi llikispam waqarqanki, chaykunataqa ñoqapas yachanim. ²⁰Chayraykum abueloykikuna hina wañukuspa hawka tiempollapi pampa- kunki. Kay llaqtapa contranpi castigo apachimusqaytaqa manam rikunkichu” nispa. Kutirispankum chaynata reyman willamurqaku.

Diospa contratonta kasukunankupaq huktawan prometekusqankumanta

23 ¹Rey Josiasmi huñurachimurqa Juda nacionpi chaynataq Jerusalem llaq- tapi llapallan ancianokunata. ²Reymi Tayta Diospa templonman rirqa Juda nacionniyoq taksapas-hatunpas llapallan runakunapiwan, Jerusalem llaqtapi llapallan *yachaqkunapiwan, sacerdotekunapiwan hinaspa Diosmanta willakuq- kunapiwan. Llapallanku uyarichkaptinmi templopi tarisqanku contrato librota rey leerqa. ³Reymi pilarpa waqtanpi sayaykuspan Tayta Diospa qayllanpi contratota ru- rarqa. Chayman hinam prometekurqa Tayta Diosta qatinanpaq, prometekurqataqmi kamachisqankunatapas, Chunkantin Kamachikuyninkunatapas, decretonkunatapas tukuy sonqonwan hinaspa tukuy vidanwan kasukunanpaq, prometekurqataqmi chay libropi Dioswan contrato rurasqan palabrakunata cumplananpaqpas. Chaypi kaq llapallan runakunapas reypa contrato rurasqantam chaskirqaku.

Taytachakunata Rey Josias ñutusqanmanta

(2 Cr 34:3-7)

⁴Chaymantam rey kamachirqa sacerdotekunapa jefen Hilciasta, wakin sacerdotekuna- ta hinaspa punkukunawan cuentallikuqkunata temploman yaykuspanku Baalta, Aserata hinaspa cielopi llapallan lucerokunata servinankupaq kaqkunata horqomunankupaq. Je- rusalem llaqtamanta horqoramuptinkum Cedron nisqanku chunniq pampapi kañachirqa, uchpantapas Betel llaqtakamam aparachirqa. ⁵Juda nacionpa llaqtankunapi chaynataq Jerusalem llaqtapa muyuriqnin moqokunapa capillankunapi incienso kañanankupaq Juda nacion reykunapa churasqan sacerdotekunatam qarqorurqa. Qarqorurqataqmi Baalman, intiman, killaman, figuraman rikchakuq lucerokunaman hinaspa cielopi lla- plla lucerokunaman incienso kañanankupaq churasqanku sacerdotekunatapas. ⁶Tayta Diospa templonpi kaq Asera sutiyoq mamachatapas Jerusalem llaqtamanta hawaman horqorachispanmi Cedron sutiyoq wayqoman wischurachirqa, chaypim kañanurqaku uchpayanankama. Uchpantañataqmi wakchakunapa sepulturanman maqchisarurqaku.

⁷Tuñichirqataqmi templopa pationpi mariconkunapa cuartonkunatapas chay cuartokunapim warmikunapas Asera sutiyoq mamachapaq pachakunata awaqqku.

⁸Juda nacion llaqtakunapi llapallan sacerdotekunata huñurachimuspanmi, chay sacerdotekunapa incienso kañananku moqokunapi capillakunatapas millakuypaqta rurarqa. Chaynataqa rurarqa Geba llaqtamanta Beerseba llaqtakamam. Tuñichirqataqmi llaqtapa gobernadorin Josueypa punkunpi capillakunatapas. Chay punkuqa karqa llaqtapa zaguan punkunpa *ichoq lawninpim. ⁹Moqokunapi incienso kañaq sacerdotekunaqa manam seqaqqkuchu Jerusalem llaqtapi kaq Tayta Diospa altarninmanqa. Chaywanpas sacerdotemasinkunawan kuskam mana qonchuyoq tantata mikuqqku.

¹⁰“Ben-Hinom” sutiyoq wayqopi churinku kañananku Tofet sutiyoq sitiopapas millakuypaqtam rurarurqa chaynapi manaña pipas churinta Moloc sutiyoq taytachaman kañanapaq. ¹¹Juda nacion reykunapa intiman qosqanku caballokunatapas chinkarachirgam. Chay caballokunaqa karqa rey serviq Natan-melecpa cuertonpa hichpan punkupim otaq templopa pationpim. Kañarurqataqmi intita adoranankupaq carretakunatapas. ¹²Rey Josiasqa tuñirachirqataqmi Acazpa wasinpa qatanpi kaq altarkunatapas, chaykunataqa Juda nacionpa reyninkunam hatarichirqa. Tuñichirqataqmi templopa iskaynin pationkunapi Rey Manasespa hatarichisqan altarkunatapas. Chaypi ñutuparuspanmi allpantapas Cedron sutiyoq wayqoman wischurachimurqa.

¹³Jerusalem llaqtapa chimpan moqokunapi otaq Olivos Moqopa surlawninpi capillakunatapas reyqa millakuypaqtam rurarurqa. Chaykunatam Israel nacionpa reynin Salomon hatarichirqa Sidon llaqta runakunapa Astarte sutiyoq cheqnipay mamachankupaq, hatarichirqataqmi Moab casta runakunapa Quemos sutiyoq cheqnipay taytachankupaqpas chaynataq Amonpa mirayninkunapa Milcom sutiyoq millakuypaq taytachankupaqpas. ¹⁴Ñutuparurqam adorananku rumi pilarkunatapas, kuchuparurqataqmi Asera sutiyoq mamachakunatapas, chaykuna horqosqanku sitiomanpas runakunapa tullunkunawanmi huntarachirqa. ¹⁵Tuñichirqataqmi Betel llaqtapa moqonpi altartapas chaynataq Israel nacion huchallichiq Nabatpa churin Jeroampa hatarichisqan moqopi capillatapas, chaykunataqa kañarurqa uchpayanankamam. Asera sutiyoq mamachatapas hina paytaqmi kañarurqa.

¹⁶Chay sitiopi Rey Josias qawarispanmi rikururqa waqtakunapi sepulturakunata chaymi runakunata kachaspan tullukunata horqorachimurqa hinaspan altarkunapa hawanpi kañarurqa millakuypaqña kananpaq, chaynapim Tayta Diospa nisqan cumplikurqa runanwan willachisqanpi hina. ¹⁷Rey Josiasmi tapukurqa:

—¿Pipa sepulturantataq wakpiqa qawachkani? —nispá.

Llaqta runakunañataqmi nirqa:

—Wakqa Juda nacionmanta hamuq Diospa runanpa sepulturanmi. Kay Betel llaqtapa altarninpi kunan rurasqaykikunatam payqa rimarqaña —nispá.

¹⁸Rey Josiasmi nirqa:

—Amayá pipas paypa tullunkunataqa kuyuchichunchu —nispá.

Chaynapim paypa tullunkunawan Samaria llaqtamanta hamuq Diosmanta willakuqa tullunkunapas hinalla karqa.

¹⁹Tayta Diosta piñachinankupaq Israel nacion reykunapa Samaria llaqtakunapa muyuriqnin moqokunapi hatarichisqan capillakunatapas, Betel llaqtapi rurasqanta hinam Rey Josiasqa lliwta chinkarachirqa. ²⁰Moqo capillakunapi kaq llapallan sacerdotenkunatapas hina chay altarkunapa hawallanpim wañurachirqa, chaypitaqmi kañarurqa runakunapa tullunkunatapas hinaspan Jerusalem llaqtaman kutikurqa.

Pascua Fiestata Rey Josias rurasqanmanta

(2 Cr 35:1-19)

²¹Rey Josiasmi llapallan runakunata kamachispan nirqa:

—Kay contrato libropi qellqasqaman hinayá yupaychasqanchik Tayta Diospaq Pascua Fiestata ruraychik —nispa.

²²Pascua Fiestataqa manañam rurarqakuñachu Israel nacionta jefekuna gobiernasqan watamantaraq, manataqmi rurarqakuchu Israel nacion reykunapa tiemponpipas nitaq Juda nacion reykunapa tiemponpipas. ²³Chunka pusaqniyoq watamanña Rey Josias gobiernachkaptinmi Jerusalem llaqtapi Pascua Fiestata rurarqaku.

Juda nacionpa contranpi hinallaraq Tayta Diospa piñakusqanmanta

²⁴Rey Josiasqa chinkarachirqataqmi espiritistakunatapas, espiritu qayaqkunatapas, wasi taytacha-mamachakunatapas chaynataq wakin taytacha-mamachakunatapas. Chinkarachirqataqmi Juda nacionpi chaynataq Jerusalem llaqtapi adoranankupa llapa cheqniypay qawasqankutapas. Chaykunataqa rurarqa templopi sacerdote Hilciaspa tarisqan libropi Diospa yachachikuyninta cumplinanpaqmi. ²⁵Manam huk reypas karqachu Tayta Diosman kutirikuq Rey Josias hinaqa, payqa tukuy sonqonwanmi, tukuy vidanwanmi hinaspa tukuy kallpanwanmi Moisespa qellqasqan llapa yachachikuykunaman hina kawsarqa. Pay hinaqa manamá huk reypas karqachu paypa ñawpaqintapas nitaq paypa qepantapas.

²⁶Chaywanpas Manasespa tukuy rabiachisqanraykum Tayta Diospa piñakuy-ninca karqa ratarichkaq nina hina chaymi Juda nacionpa contranpi piñakuy-ninca hinalla karqa. ²⁷Chayraykum Tayta Diosqa nirqa:

—Israel nacion wischusqayta hinam Juda naciontapas qayllaymanta wischusaq. Kay akllasqay Jerusalem llaqtatapas qepanchakurusaqñam, qepanchakurusaqtaqmi “Sutiytam chaypi churasaq” nisqay templotapas —nispa.

Rey Josiaspa wañukusqanmanta

(2 Cr 35:20-27)

²⁸Josiaspa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ²⁹Chay tiempopim Egipto nacionpa reynin Faraon Neco rirqa Eufrates Mayukama chaynapi Asiria nacionpa reyninta yanapananpaq. Rey Josiasñataqmi Rey Necoapa contranpi rirqa, ichaqa Rey Necoami Meguido llaqta lawpi Rey Josiasta rikuruspan wañurachirqa. ³⁰Hinaptinmi runakuna carretaman wañusqataña churkuruspanku Meguido llaqtamanta Jerusalem llaqtaman aparqaku hinaspa kikinpa sepulturanpi pamparurqaku. Llaqta runakunañataqmi Josiaspa churin Joacazta pusaramuspanku aceitewan umaman tallispa taytanpa rantinpi rey kananpaq churarurqaku.

Juda nacionpi Joacazpa gobiernasqanmanta

(2 Cr 36:1-4)

³¹Rey Joacazqa iskay chunka kimsayyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Kimsa killallam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. Mamanmi karqa Libna llaqtayyoq Jeremiaspa churin Hamutal. ³²Chay Rey Joacazpas Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa abuelonkunapa rurasqankunata hina. ³³Chay Rey Joacaz Jerusalem llaqtapi mana gobiernananpaqmi payta Faraon Neco cadenawan presocharurqa Hamat nacionpi kaq

Ribla llaqtapi. Juda nacionniyoq runakunatapas multarurqam kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qollqewan hinaspa kimsa chunka kimsayoc kilo qoriwan. ³⁴Faraon Necaopa gobiernananpaqmi churarqa Eliaquim sutiyoq Rey Josiaspa huknin churintaña chaynapa taytanpa rantinpi gobiernananpaq. Chay Rey Eliaquimpa sutintam tikrarurqa Joacinmanña. Joacazta Egipto nacionman pusuaptinmi chaypiña wañukurqa.

³⁵Rey Joacinmi Faraonman pagarqa qori-qollqeta. Ichaqa Faraon Necaopa kamachisqanta hina payman qonanpaqmi Juda nacionniyoq runakunata kama-chirqa kapuqniyoq kasqankuman hina contribucionta qonankupaq.

Juda nacionpi Rey Joacim gobiernasqanmanta

(2 Cr 36:5-8)

³⁶Rey Joacimqa iskay chunka pichqayoc watanpim gobiernayta qallaykurqa, chunka hukniyoq watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanmi karqa Zebuda sutiyoq warmi, chay mamanqa karqa Ruma llaqtayoc Pedaiaspa churinmi. ³⁷Rey Joacimqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa abuelonkunapa rurasqanman hina.

24 ¹Rey Joacimpa tiempopim Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor hamurqa Juda nacionpa contranpi peleananpaq. Venceruptinmi Joacim servirqa kimsa wata, ichaqa Nabucodonosorpa contranpi tantearuspanmi hoqarikururqa.

²Aswanqa Tayta Diosmi kachamurqa Joacimpa contranpi Caldea law tropakunata, Aram law tropakunata, Moab casta tropakunata hinaspa Amon casta tropakunata. Paykunatam Tayta Dios kachamurqa willakuq serviqninkunawan nisqanpi hina Juda nacionta chinkachinanpaq. ³Cheqaptapunipas Manasespa huchankunamantawan tukuy mana allin rurasqankunamantam chay castigokunaqa hamurqa Juda nacionman. Tayta Diosmi qayllanmanta chinkarachinanpaq chaynata kamachikurqa. ⁴Chay castigoqa hamurqa Jerusalem llaqtapipas mana huchayoc runakunata achkallataña Manases wañurachisqanraykum, chayraykum Tayta Diosqa mana pampachayta munarqachu.

⁵Rey Joacimpa wakin rurasqankunaqa Juda nacion reykunapa wakin rurasqanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ⁶Abuelonkuna hina Joacim wañukuptinmi paypa rantinpiqa churin Joaquinña gobiernarqa.

⁷Egipto nacion reyqa manañam haykapipas llaqtanmantaqa lloqsirqañachu, llapa allpankunatam Egipto Mayumantapuni Eufrates Mayukama Babilonia nacionpa reynin dueño chakururqa.

Rey Joaquinwan ancianokuna Babilonia nacionman preso risqankumanta

(2 Cr 36:9-10)

⁸Rey Joaquinqa chunka pusaqniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Kimsa ki-llallam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. Paypa mamanmi karqa Nehusta sutiyoq warmi. Chay mamanqa karqa Jerusalem llaqtayoc Elnatanpa churinmi. ⁹Chay Rey Joaquinqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa taytanpa rurasqankunaman hina.

¹⁰Chay tiempopim Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosorqa capitanninkuna hamurqaku Jerusalem llaqtapa contranpi hinaspam atacanankupaq llaqtapa muyuriqninpi churakururqaku. ¹¹Llaqtata capitanninkuna muyuruptinkuña kikin Nabucodonosor hamururqa. ¹²Hinaptinmi Juda nacionpa reynin Joaquinqa mamanpiwan, serviqninkunapiwan, kamachikuqkunapiwan hinaspa palacionpi serviqninkunapiwan Babilonia nacionpa reyninman qokurqaku, Nabucodonosorqa presocharurqa pusaq watamanña Babilonia nacionpi gobiernachkaspanmi.

¹³Rey Nabucodonosormi templopa lliw tesoronkunatawan Rey Joaquinpa palacionpi tesorokunata horqorurqa. Israel nacionpa reynin Salomonmi rurachirqa qorimanta serviciokunata templopaq, chaykunatapas lliwtam Nabucodonosorqa ñutuparurqa. Chaykunataqa rurarqa Tayta Diospa nisqanman hinam. ¹⁴Jerusalen llaqtapi yachaqkunatam llapallanta presochasqata pusarqa. Pusarqamá llapallan capitankunatapas, llapallan soldadokunatapas, tukuy oficio yachaq llapallan runakunatapas chaynataq herrerokunatapas. Lliwmi karqaku chunka waranqa runakuna. Puchurqakuqa llaqtakunapi wakchakunallañam.

¹⁵Rey Nabucodonosorqa Jerusalen llaqtamantam Babilonia llaqtaman presochasqata pusarqa Rey Joaquina, paypa warminkunata, palacionpi serviqninkunata chaynataq llaqtakunapi ancha reqsisqa runakunatapas. ¹⁶Pusarqataqmi guerrapi peleanankupaq hina valeroso qanchis waranqa soldadokunatapas. Oficioyoq runakunatawan herrerokunatañataqmi pusarqa waranqa runakunata. ¹⁷Babilonia nacionpa reyninmi Jerusalen llaqtapi rey kananpaq Joaquinpa rantinpi tion Mataniasta churarurqa. Chay Mataniaspa sutintam tikrarurqa Sedequiasman.

Juda nacionpi Rey Sedequiaspa gobiernasqanmanta

(2 Cr 36:11-16. Jer 52:1-3)

¹⁸Rey Sedequiasqa iskay chunka hukniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalen llaqtapim gobiernarqa chunka hukniyoq wata. Paypa mamanmi karqa Libna llaqtayoq Jeremiaspa churin Hamutal. ¹⁹Chay Rey Sedequiasqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa Rey Joacimpa tukuy rurasqanta hina. ²⁰Chayraykum Jerusalen llaqtapa chaynataq Juda nacionpa contranpi Tayta Dios piñakuruspan qayllanmanta wischururqa.

Jerusalen llaqta tuñichisqa kasqanmanta

(Jer 39:1-7. 52:3-11)

Rey Sedequiastaqmi Babilonia nacion reypa contranpipas hoqarikururqa.

25 ¹Isqon watamanña Rey Sedequias gobiernachkaptinmi chunka kaq killapa chunka kaq punchawninpi Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor llaqa tropankunapiwan Jerusalen llaqtapa contranpi hamuruspan muyuriqninpi churakururqa. Campamentonta sayarachispanmi llaqtapa contranpi hawa lawninpi perqata hatarirachirqa. ²Chaynapimá Jerusalen llaqtaqa enemigopa chawpichasqan karqa Sedequiaspa gobiernasqan chunka hukniyoq watakama. ³Killapa isqon punchawninpi llaqtapi runakuna puramente yarqaymanta karqaku mikunankupaq manaña imapas kaptin. ⁴Llaqtapa murallanta Babilonia tropakuna toqoruptinkum Jerusalen llaqtapi llaqa soldadokuna tutallan lluptirurqaku llaqtapa punkumanta riq ñanninta. Chay punkum karqa iskay perqapa chawpinpi otaq reypa huertanpa hichpanpi. Paykunaga ayqekurqaku Babilonia soldadokuna llaqtapa muyuriqninpi kachkaptinkum. Reypas pasakurqamá Araba Qechwaman riq ñanninta. ⁵Babilonia tropakunañataqmi qatipaspanku Rey Sedequiasta hapiramurqaku Jerico llaqtaman riq pampapi. Sedequiaspa tropakunañataqmi sapallanta saqeruspanku cheqekururqaku. ⁶Rey Sedequiasta presocharuspankum Babilonia nacionpa reyninman pusarqaku. Paymi kachkarqa Ribla llaqtapi. Chaypim Sedequiasta sentenciarqaku. ⁷Chay Ribla llaqtapi Sedequias qawachkaptinmi churinkunata wañuchirqaku, Rey Sedequiastañataqmi ñawinkunata horqoruspanku bronce cadenawan watasqata Babilonia llaqtaman pusarqaku.

Jerusalen llaqtapi templo tuñichisqankumanta

(2 Cr 36:17-21. Jer 39:8-10. 52:12-30)

⁸Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor chunka isqonniyoq watamanña gobiernachkaptinmi pichqa kaq killapa qanchis kaq punchawninpi Jerusalen llaqtaman chayaramurqa reyta waqaychaq soldadokunapa capitannin otaq reypa serviqnin Nabuzaradan. ⁹Paymi kañaykachirqa Tayta Diospa templonta, reypa palacionta, Jerusalen llaqtapi llapallan wasikunata hinaspa kamachikuqkunapa llapallan wasinkunata. ¹⁰Reyta waqaychaq soldadokunapa capitanninwan kaq Babilonia nacionniyoq llapallan soldadokunam Jerusalen llaqtapa muyuriqninpi murallata taqmarurqaku. ¹¹Reyta waqaychaq soldadokunapa capitannin Nabuzaradanmi presochasqata púsarqa Jerusalen llaqtapi puchuq runakunata, Babilonia nacionpa reyninman qokuq runakunata chaynataq wakin comun runakunatapas. ¹²Rey cuidaq soldadokunapa capitanninqa wakcha runakunallatañam chay nacionpiqa puchuykachirqa uvas huertakunatawan chakrakunata llamkanankupaq.

¹³Tayta Diospa templonpi bronce pilarkunata, tiyanankunata chaynataq templopi yaku churananku bronce estanqueta ñutuparuspankum chay llapa broncea Babilonia lawman aparqaku. ¹⁴Aparqakutaqmi mankakunatapas, palakunatapas, mechero limpianakunatapas, wisllakunatapas, servichikunanku bronceamanta llapa serviciokunatapas, ¹⁵inciense qontichinakunatapas, tazonkunatapas. Tukuy ima qorimanta kaqkunatapas chaynataq qollqemanta kaqkunatapas reyta waqaychaq soldadokunapa capitanninmi aparqa. ¹⁶Templopi kananpaqmi bronceamanta Salomon rurachirqa chay iskay pilarkunata, rurachirqataqmi estanquetapas hinaspa estanquepa tiyanankunatapas, chaykunapa llasayninqa manaña yupay atinam karqa. ¹⁷Sapa pilarkunapa sayayninmi karqa pusaq metro masnin puntanpi bronceamanta adornoyoq. Sapa adornopa sayayninmi karqa iskay metro masnin, chay adornopa muyuriqninmi karqa granadawan adornasqa bronceamanta malla. Iskaynin pilarkunam hina chaynalla karqa.

Juda nacion runakuna preso risqankumanta

¹⁸Reyta waqaychaq soldadokunapa capitanninqa púsarqataqmi sacerdotekunapa jefen Seraiastapas, payman qatinqin sacerdote Sofoniastapas chaynataq punkukunawan cuentallikuq kimsa runakunatapas. ¹⁹Llaqtapi runakunamantapas presocharqam soldadokunapa capitanninta, presocharqataqmi Rey Sedequiaspa consejaqnin llaqtapi *yachaq pichqa runakunatapas chaynataq tropakunapa capitanninpa secretariontapas, payqa karqa guerrapaq runakuna huñumuqmi, presocharqataqmi llaqtapi *yachaq soqta chunka runakunatapas. ²⁰Paykunatamá púsarqa reyta waqaychaq soldadokunapa capitannin Nabuzaradan, púsarqaq Ribla llaqtapi kaq Babilonia nacionpa reyninmanmi. ²¹Babilonia nacionpa reynin kamachiptinmi Hamat law Ribla llaqtapi paykunata wañurachirqaku.

Chaynatamá Juda nacionniyoq runakunaqa allpankumanta preso púsasqa karqaku.

Juda nacionpi puchuqkuna Egipto nacionman lluptisqankumanta

(Jer 40:7-10, 41:1-3, 16-18)

²²Juda nacionpi puchuq runakunapaqmi Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosor prefectota churarqa Safanpa willkan otaq Ahicampa churin Gedaliasta.

²³Gedaliasta prefecto kananpaq Babilonia nacionpi rey churarusqanta tropakunapa jefenkuna yacharuspankum Mizpa llaqtaman hamurqaku, hamurqakuqa tropankunapiwan kuskam. Hamurqakutaqmi Netaniaspa churin Ismaelpas, Careapa churin Johanapas, Netofa llaqtayoc Tanhumetpa churin Seraiaspas chaynataq Maaca llaqtayoc runapa churin Jaazaniaspas, paykunaqa hamurqaku runankunapiwanmi.

²⁴Prefecto Gedaliasmi paykunamanwan runankunaman juramentaspan nirqa:

—Babilonia nacion runakuna serviyaqa ama manchakuychikchu. Hinapi *yachaspayá Babilonia nacionpi reyta serviychik, chaynata ruraspaqa hinaspaqa allinmi kankichik —nispá.

²⁵Qanchis killaman richkaptinñataqmi reykunapa castanmanta kaq Elisamapa willkan otaq Netaniaspa churin Ismael chunka runakunapiwan rispa Gedaliasta wañurachirqa. Wañurachirqataqmi Juda nacionmanta kaq runakunatapas chaynataq Mizpa llaqtapi yachaq Babilonia runakunatapas. ²⁶Hinaptinmi Babilonia runakunata manchakuspanku llapa runakuna taksapas-hatunpas tropakunapa capitanninkunapiwan kуска Egipto nacionman lluptikurqaku.

Babilonia llaqtapi preso kachkaptin Rey Joaquina kacharisqankumanta

(Jer 52:31-34)

²⁷Juda nacionpa reynin Joaquina Babilonia nacionman preso pusasqankum richkarqa kimsa chunka qanchisniyoq watamanña, chay watapa chunka iskayniyoq killanpim, iskay chunka qanchisniyoq punchawninpi chay Rey Joaquina carcelmanta horqorurqa. Paytaqa horqorurqa Evil-merodac sutiyoc Babilonia nacionpa reyninmi, horqorurqaqa gobiernayta qallarisqan watapim. ²⁸Kuyakuywan rimapayaspanmá chay llaqtapi wakin reykunamantapas aswan reqsisqatararaq churarqa. ²⁹Carcelpi kasqan pachanta mudarachiptinmi reyan kуска mikurqa wañukunan punchawkama. ³⁰Kawsanan punchawkamam sapa punchaw mikunanpaq qoqku Babilonia nacion reypa qosqan mikuyta.

CRONICAS SUTIYOQ PUNTA KAQ LIBRO

Cronicaswan sutichasqa kay isqay librokunaqa mana llapanta willawaspanchikpas kaqlamantam willakun Samuelpa libronkunapi chaynataq Reykunamanta Willakuq librokunapi kaqkunamanta. Kay librokunaqa yapamantam willakun Rey Davidpa hinaspa Rey Salomonpa wakin rurasqankunamanta. Willakuntaqmi templomantapas, sacerdotekunamantapas chaynataq Diosta imaynam adoranamantapas. Karqam reykuna Israel runakunapa yupaychasqan Tayta Diosmanta mana rakikuqkuna, sasachakuy tiempokunapipas payllaman hapipakuq reykuna, paykunam karqa Josafat, Ezequias hinaspa Josias. Israel nacionman otaq Juda nacionman desgracia hamuptinpas Israel runakunaman prometesqankunatam Tayta Diosqa cumplirqa, chayraykum templopi Diospaq chuya serviciokuna rurayninkupas mana taniq karqa.

Kay libroqa isqay parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Israel castakunapa ñawpaq abuelonkunapa listasqa sutinmantawan Rey Saulpa wañukusqanmanta (1-10).

Isqay kaq parteñataqmi willakun Rey Davidpa gobiernasqanmanta, sasachakuykunapi kasqanmanta hinaspa tukuy allin rurasqankunamanta, willakuntaqmi Rey Salomon templopa rurachinanpaq tukuy imakunata Rey Davidpa alistasqanmantapas (11-29).

Adanpa mirayninkunamanta

(Gn 5:1-32)

1 ¹ Adanpa churinmi karqa Set, Setpa churinñataq Enos. ² Enospa churinmi karqa Cainan, Cainanpa churinñataqmi karqa Mahalaleel, Mahalaleelpa churinñataq Jared. ³ Jaredpa churinmi karqa Enoc, Enocpa churinñataqmi karqa Matusalen, Matusalenpa churinñataq Lamec. ⁴ Lamecpa churinmi karqa Noey.

Noeypa mirayninkunamanta

(Gn 10:1-32)

Noeypa churinkunam karqa Sem, Cam hinaspa Jafet. ⁵ Jafetpa mirayninmi karqa Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesec hinaspa Tiras. ⁶ Gomerpa mirayninmi karqa Askenaz, Rifat hinaspa Togarma. ⁷ Javanpa mirayninmi karqa Elisa, Tarsis, Quitim hinaspa Roda lawpi *yachaqkuna.

⁸ Cam sutiyoq runapa mirayninmi karqa Cus casta runakuna, Egipto casta runakuna, Fut casta runakuna hinaspa Canaan casta runakuna. ⁹ Cuspa mirayninmi karqa Seba casta runakuna, Havila casta runakuna, Sabta casta runakuna, Raama casta runakuna hinaspa Sabteca casta runakuna. Raamapa mirayninñataqmi karqa Sebapiwan Dedan. ¹⁰ Cuspa mirayninmi karqa Nimrod. Paymi kay pachapi valeroso runa rikurirurqa.

¹¹Egipto casta runakunam karqa Lud casta runakuna, Anam casta runakuna, Lehab casta runakuna, Naftuh casta runakuna, ¹²Patrus casta runakuna, Casluh casta runakuna chaynataq Caftor casta runakuna. Paykunamanta miramuqmi karqa Filistea runakuna.

¹³Canaanpa piwi churinmi karqa Sidon, sullkañataq Het. ¹⁴Canaanpa mirayninñataqmi karqa Jebus casta runakuna, Amor casta runakuna, Gerges casta runakuna, ¹⁵Hiv casta runakuna, Arac casta runakuna, Sin casta runakuna,

¹⁶Arvad casta runakuna, Zemar casta runakuna hinaspa Hamat casta runakuna.

¹⁷Sempa mirayninmi karqa Elam casta runakuna, Asur casta runakuna, Arfaxad casta runakuna, Lud casta runakuna hinaspa Aram casta runakuna. Arampa mirayninmi karqa Uz casta runakuna, Hul casta runakuna, Geter casta runakuna hinaspa Mas casta runakuna. ¹⁸Arfaxadpa mirayninmi karqa Sala, Salapa churinñataq Heber. ¹⁹Heberpam karqa iskay churinkuna, hukninmi karqa Peleg. Pelegwanmi suticharqaku paypa tiempopi allpa rakinakurusqanrayku, Pelegpa wawqenpa sutinmi karqa Joctan. ²⁰Joctanpa churinkunam karqa Almodad, Selef, Hazar-mavet, Jera, ²¹Adoram, Uzal, Dicla, ²²Obal, Abimael, Seba, ²³Ofir, Havila hinaspa Jobab. Llapallankum karqa Joctanpa churinkuna.

Sempa mirayninmanta

(Gn 11:10-26)

²⁴Sempa mirayninmi karqa Arfaxad, Arfaxadpa mirayninñataq Sala, ²⁵Salapa churinmi karqa Heber, Heberpa churinñataq Peleg, Pelegpa churinñataq Reu.

²⁶Reupa churinmi karqa Serug, Serugpa churinñataq Nacor, Nacorpa churinñataq Tarey. ²⁷Tareypa churinmi karqa Abram. Paypa qepa sutinmi karqa Abraham.

Abrahampa mirayninmanta

(Gn 25:1-6, 12-18)

²⁸Abrahampa churinkunam karqa Isaacpiwan Ismael. ²⁹Ismaelpa mirayninñataqmi karqa piwi churin Nebaiot, payman qatiqkunañataqmi karqa Cedar, Adbeel, Mibsam, ³⁰Misma, Duma, Massa, Hadad, Tema, ³¹Jetur, Nafis hinaspa Cedema. Paykunam karqa Ismaelpa churinkuna.

³²Ceturam karqa Abrahampa compañeran. Paymi wachakurqa Zimramta, Jocsanta, Medanta, Madianta, Isbacta hinaspa Sua sutiyoq runata. Jocsanpa churinkunam karqa Sebapiwan Dedan. ³³Madianpa churinkunam karqa Efa, Efer, Hanoc, Abida hinaspa Elda. Llapallankum karqa Ceturapa mirayninkuna.

Esauapa mirayninmanta

(Gn 36:1-43)

³⁴Abrahampa churinmi karqa Isaac, Isaacpa churinkunatañataq Esaupiwan Israel. ³⁵Esauapa churinkunam karqa Elifaz, Reuel, Jeus, Jaalam hinaspa Corey.

³⁶Elifazpa churinkunam karqa Teman, Omar, Zefo, Gatam hinaspa Cenaz. Timnañataqmi wachakurqa Elifazpa churin Amalecta. ³⁷Reuelpa churinkunam karqa Nahat, Zera, Sama hinaspa Miza.

³⁸Seir casta runakunam karqa Lotan, Sobal, Zibeon, Ana sutiyoq runa, Dison, Ezer hinaspa Disan. ³⁹Lotanpa churinkunam karqa Horipiwana Hemam. Timnañataqmi karqa Lotanpa panin. ⁴⁰Sobalpa churinkunam karqa Alvan, Manahat, Ebal, Sefo hinaspa Onam. Zibeonpa churinkunam karqa Ajapiwan Ana sutiyoq runa.

⁴¹Anapa churinmi karqa Dison, Disonpa churinkunañataqmi karqa Hemdan,

Esban, Itran hinaspa Queran. ⁴²Ezerpa churinkunam karqa Bilhan, Zaavan hinaspa Jaacan sutiyoq runa. Disanpa churinkunam karqa Uzpiwan Aran.

Edom nacionpi reykunamanta

⁴³Israelpa mirayninkunapi manaraq rey gobiernachkaptinmi Edom nacionpi gobiernarqa kay reykuna: Beorpa churin Bela, paypa llaqtanpa sutinmi karqa Dinaba. ⁴⁴Bela wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Zerapa churin Jobab. Jobabqa karqa Bozra llaqtamanta kaqmi. ⁴⁵Jobab wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Teman lawmanta Husam. ⁴⁶Husam wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Bedadpa churin Hadad. Paymi vencerurqa Madian runakunata Moabpa allpanpi peleaspa. Hadadpa llaqtanmi karqa Avit. ⁴⁷Hadad wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Masreca llaqtayoq Samla. ⁴⁸Samla wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Rehobot llaqtayoq Saul. Chay Rehobot llaqtam karqa Eufrates Mayupa patanpi. ⁴⁹Saul wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Acborpa churin Baal-hanan. ⁵⁰Baal-hanan wañuruptinñataqmi paypa rantinpi gobiernarqa Pau llaqtayoq Hadad. Hadadpa warminmi karqa Matredpa wawan Mehetabel. Matredñataqmi karqa Mezaabpa warmi churin.

⁵¹Hadad wañuruptinña Edom nacionpi kamachikuqkunam karqa Timna, Alva, Jetet, ⁵²Aholibama, Ela, Pinon, ⁵³Cenaz, Teman, Mibzar, ⁵⁴Magdiel hinaspa Iram. Paykunamá karqaku Edom nacionpi kamachikuqkuna.

Israelpa mirayninmanta

(Gn 35:22-26)

2 ¹Israelpa churinkunam karqa Ruben, Simeon, Leviy, Juda, Izacar, Zabulon, ²Dan, Josey, Benjamin, Neftaliy, Gad hinaspa Aser.

Judapa mirayninmanta

³Judapa churinkunam karqa Er, Onan hinaspa Sela. Paykunapa mamankum karqa Canaan casta Sua sutiyoq runapa churin. Judapa piwi churin Er sutiyoq runam ichaqa karqa mana allin ruraq chaymi Tayta Dios wañurachirqa. ⁴Judapa llumchuynin Tamarmi wachakururqa Judapa churinkunata. Paykunam karqa Farespiwan Zera. Judapa llapallan churinkunam karqa pichqa.

⁵Farespa churinkunam karqa Hezronpiwan Hamul. ⁶Zerapa churinkunam karqa Zimri, Etan, Heman, Calcol hinaspa Darda. Llapankuqa pichqam karqaku.

⁷Carmipa churinmi karqa Acar. Paymi Israel castaman hatun llakikuyta apaykamurqa Tayta Diospaq rakisqata suwakuruspan. ⁸Etanpa churinmi karqa Azarias. ⁹Hezronpa churinkunam karqa Jerameel, Ram hinaspa Quelubai.

¹⁰Rampa churinmi karqa Abinadab, Abinadabpa churinñataq Naason. Paymi karqa Judapa mirayninkunapi kamachikuq. ¹¹Naasonpa churinmi karqa Salma, Salmapa churinñataq Booz. ¹²Boozpa churinmi karqa Obed, Obedpa churinñataq Isai. ¹³Isaipa piwi churinmi karqa Eliab. Eliabmanñataqmi qatirqa Abinadab, Abinadabpa sullkanñataqmi karqa Simea. ¹⁴Simeapa sullkanñataqmi karqa Natanael, Natanaelpa sullkanñataq Radai. ¹⁵Radaipa sullkanñataqmi karqa Ozem, Ozempa sullkanñataq David. ¹⁶Paykunapa paninkunam karqa Sarviapiwan Abigail. Sarviapa wawankunam karqa Abisai, Joab hinaspa Asael, kimsam paykunaqa karqaku. ¹⁷Abigailmi wachakurqa Ismael casta Jeterpa churin Amasata.

¹⁸Hezronpa churinmi karqa Caleb. Paypa iskay warminkunam karqa Azubapiwan Jeriot. Paykunapa wawankunam karqa Jezer, Sobab hinaspa Ardon. ¹⁹Azuba

wañuruptinmi Caleb casarakururqa Efratawan. Paymi wachakurqa Hurta.

²⁰Hurpa churinmi karqa Uri, Uripa churinñataq Bezaleel.

²¹Hezronmi soqta chunka watanpiña Maquirpa churinwan casarakururqa, Maquirmi karqa Galaadpa taytan. Hezronpa warminmi wachakurqa churin Segubta. ²²Segubpa churinmi karqa Jair, Jairmi munaychakurqa Galaad law iskay chunka kimsayoq llaqtakunapi. ²³Gesur nacionpa tropankunapiwan Aram nacionpa tropankunam ichaqa Jairpa llaqtankunata dueñoachakururqaku. Dueñoachakururqakutaqmi Kenat llaqtatapas llaqtachankunatawan. Lliwmi karqa soqta chunka llaqtakuna. Chay llaqtakunapi *yachaqkunam karqaku Galaadpa taytan Maquirpa mirayninkuna.

²⁴Caleb-efrata llaqtapi Hezron wañuruptinmi Hezronpa warmin Abias wachakururqa wawan Asurta. Asurmi karqa Tecoa llaqtata hatarichiq.

²⁵Hezronpa piwi churin Jerameelpa churinkunam karqa Ram, paymi karqa piwi churin, paymanñataqmi qatirqa Buna, Orem, Ozem hinaspa Ahias. ²⁶Jerameelpa huknin warminmi karqa Atara sutiyoq. Paymi Onampa maman karqa.

²⁷Jerameelpa piwi churin Rampa churinkunam karqa Maaz, Jamin hinaspa Equer. ²⁸Onampa churinkunañataqmi karqa Samaipiwana Jada.

Samaipa churinkunañataqmi karqa Nadabpiwan Abisur. ²⁹Abisurpa warminmi karqa Abihail. Paymi wachakurqa Ahbantawan Molidta.

³⁰Nabadpa churinkunam karqa Seledpiwan Apaim. Seledmi wañururqa mana churiyoq. ³¹Apaimpa churinmi karqa Isi, Isipa churinñataq Sesan, Sesanpa churinñataq Ahlai.

³²Samaipa wawqen Jadapa churinkunam karqa Jeterpiwan Jonatan. Jetermi wañururqa mana churiyoq. ³³Jonatanpa churinkunam karqa Peletpiwan Zaza.

Paykunam karqa Jerameelpa mirayninkuna.

³⁴Sesanpa churinkunaqa karqa warmikunallam, manam qari churinga karqa-chu. Ichaqa kapurqam Jarha sutiyoq Egipto nacionniyoq sirvienten. ³⁵Sesanmi sirvienten Jarhata casarachirqa warmi churinwan hinaptinmi pay wachakurqa wawan Ataita. ³⁶Ataipa churinmi karqa Natan, Natanpa churinñataq Zabad. ³⁷Zabadpa churinmi karqa Eflal, Eflalpa churinñataq Obed. ³⁸Obedpa churinmi karqa Jehu, Jehupa churinñataq Azarias. ³⁹Azariaspa churinmi karqa Heles, Helespa churinñataq Elasa. ⁴⁰Elasapa churinmi karqa Sismai, Sismaipa churinñataq Salum. ⁴¹Salumpa churinmi karqa Jecamias, Jecamiaspa churinñataq Elisama.

⁴²Jerameelpa wawqen Calebpa piwi churinmi karqa Mesa, Mesam karqa Zif llaqtata hatarichiq. Mesapa sullkanmi karqa Hebronpa taytan Maresa. ⁴³Hebronpa churinkunam karqa Corey, Tapua, Requem hinaspa Sema. ⁴⁴Semapa churin Rahanmi karqa Jorcoam llaqtata hatarichiq, Requempa churinñataqmi karqa Samai. ⁴⁵Samaipa churinmi karqa Maon, paymi Bet-sur llaqtata hatarichirqa.

⁴⁶Calebpa compañeran Efam wachakurqa Haranta, Mosata hinaspa Gazezta. Haranpa churinpas Gazez sutiyoqmi karqa.

⁴⁷Jahdaipa churinkunam karqa Regem, Jotam, Gesan, Pelet, Efa hinaspa Saaf.

⁴⁸Calebpa huknin compañeran Maacam wachakurqa Sebertain Tirhanata. ⁴⁹Wachakurqataqmi Madmana llaqtata hatarichiq Saaf sutiyoq runatapas chaynataq Macbena hinaspa Gibeal llaqtata hatarichiq Sevatas. Calebpa warmi churinmi karqa Acsa.

⁵⁰Calebpa mirayninkuna otaq warmin Efratapa piwi wawan Hurpa churinkunam karqa Quiriat-jearim llaqtata hatarichiq Sobal, ⁵¹Belen llaqtata hatarichiq Salma hinaspa Bet-gader llaqtata hatarichiq Haref.

⁵²Quiriat-jearim llaqtata hatarichiq Sobalpa churinkunam karqa Haroe sutiyoq runa hinaspa Manahat llaqtapi *yachaq parten runakuna. ⁵³Quiriat-jearim llaqtapi yachaq castakunam karqa Itra casta runakuna, Fut casta runakuna, Suma casta runakuna hinaspa Misra casta runakuna. Paykunamanta miramuqkunam Zora llaqtayoqkuna chaynataq Estaol llaqtayoqkuna.

⁵⁴Salmapa churinkunam karqa Belen llaqtayoqkuna, Netofa llaqtayoqkuna, Atrot-bet-joab llaqtayoqkuna, Manahat llaqtapi *yachaq parten runakuna hinaspa Zora llaqtayoqkuna. ⁵⁵Jabes llaqtapi qellqaqkunapa ayllunkunam karqa Tira casta runakuna, Simea casta runakuna hinaspa Suca casta runakuna. Paykunam karqaku Cain castakuna otaq Recab casta runakunapa abuelon Hamatpa mirayninkuna.

Davidpa churinkunamanta

(2 S 3:2-5. 5:13-16. 1 Cr 14:3-7)

3 ¹Hebron llaqtapi David kachkaptinmi nacerqa churinkuna. Piwi churinmi karqa Amnon. Paymi karqa Jezreel llaqtayoq Ahinoampa wawan. Amnonpa sullkanmi karqa Daniel. Paymi karqa Carmel llaqtayoq Abigailpa wawan. ²Danielpa sullkanmi karqa Absalon. Paymi karqa Gesur nacionpa reynin Talmaipa churin Maa-capá wawan. Absalonpa sullkanmi karqa Adonias. Paymi karqa Haguitpa wawan.

³Adoniaspa sullkanmi karqa Sefatias. Paymi karqa Abitalpa wawan. Sefatiaspa sullkanmi karqa Iream. Paymi karqa Eglapa wawan, Eglapa karqa Davidpa huknin warminmi. ⁴Chay soqtantin churinkunam nacerqaku Hebron llaqtapi David *yachachkaptin. Chay llaqtapim David gobiernarqa qanchis wata soqta killan, Jerusalem llaqtapiñataqmi gobiernarqa kimsa chunka kimsayoq wata. ⁵Jerusalem llaqtapi warmin Betsabeypa wawan naceqkunam karqa Simea, Sobab, Natan hinaspa Salomon. Betsabeyqa karqa Amielpa churinmi. ⁶Karqaraqmi isqon churinkunapas. Paykunam karqa Ibhar, Elisama, Elifelet, ⁷Noga, Nefeg, Jafia, ⁸Elisama, Eliada hinaspa Elifelet. ⁹Paykunam karqa Davidpa llapallan churinkuna. Compañerankunapi churinkunapa manam yupasqachu karqa. Karqataqmi Tamar sutiyoq paykunapa paninkupas.

Salomonpa mirayninkunamanta

¹⁰Salomonpa churinmi karqa Roboam, Roboampa churinñataq Abias, Abiaspa churinñataq Asa, Asapa churinñataq Josafat. ¹¹Josafatpa churinmi karqa Joram, Jorampa churinñataq Ocozias, Ocoziaspa churinñataq Joas. ¹²Joaspa churinmi karqa Amasias, Amasiaspa churinñataq Azarias, Azariaspa churinñataq Jotam. ¹³Jotampa churinmi karqa Acaz, Acazpa churinñataq Ezequias, Ezequiaspa churinñataq Manases. ¹⁴Manasespa churinmi karqa Amon, Amonpa churinñataq Josias.

¹⁵Josiaspa piwi churinmi karqa Johanan. Johananpa sullkanmi karqa Joacim, Joacimpa sullkanmi karqa Sedequias, Sedequiaspa sullkanñataq Salum.

¹⁶Joacimpa churinkunam karqa Jeconiaspiwan Sedequias.

¹⁷Preso pusasqa Jeconiaspa mirayninkunam karqa churin Salatiel, ¹⁸Malquiram, Pedaias, Senazar, Jecamias, Hosama hinaspa Nedabias.

¹⁹Pediaspa churinkunam karqa Zorobabelpiwan Simei. Zorobabelpa churinkunam karqa Mesulampiwan Hananias. Paykunapa paninkum karqa Selomit. ²⁰Zorobabelpa wakin pichqa churinkunam karqa Hasuba, Ohel, Berequias, Hasadias hinaspa Jusab-hesed.

²¹HananiaSPA mirayninmi karqa Pelatias hinaspa Jesaias. HananiaSPA mirayninqami karqa Refiaspa churinkunapas, Arnanpa churinkunapas, Abdiaspa churinkunapas hinaspa Secaniaspa churinkunapas.

²²Secaniaspa mirayninmi karqa Semaias churinkunapiwan. Semaiaspa soqtantin churinkunam karqa Hatus, Igal, Barias, Nearias hinaspa Safat.

²³Neariaspa kimsa churinkunam karqa Elioenai, Ezequias hinaspa Azricam.

²⁴Elioenaiqa qanchis churinkunam karqa Hodavias, Eliasib, Pelaias, Acub, Johanan, Dalaias hinaspa Anani.

Judapa mirayninmanta

4 ¹Judapa mirayninmi karqa: churin Fares, Farespa churinmi karqa Hezron, Hezronpa churinmi karqa Carmi. Carmipa churinmi karqa Hur, Hurpa churinñataq Sobal. ²Sobalpa churinmi karqa Reaia. Reaiapa churinmi karqa Jahat. Jahatpa churinkunam karqa Ahumaipiwan Lahad. Paykunaqa karqa Zora llaqtayoqmi.

³Etampa churinkunam karqa Jezreel, Isma hinaspa Idbas. Paykunapa paninpa sutinmi karqa Haze-lelponi. ⁴Etampa wakin churinkunam karqa Gedor llaqtata hatarichiq Penuel hinaspa Husa llaqtata hatarichiq Ezer. Paykunam karqa Hurpa mirayninkuna. Hurmi karqa Efratapa piwi wawan. Paymi karqa Belen llaqtapi kamachikuq.

⁵Tecoa llaqtata hatarichiq Asurmi karqa iskay warmiyuq. Chay warminkunaqa karqa Helawan Naaram. ⁶Naarapa wawankunam karqa Ahuzam, Hefer, Temeni hinaspa Ahastari. ⁷Helapa wawankunam karqa Zeret, Jezoar hinaspa Etnan.

⁸Cospa churinkunam karqa Anubpiwan Zobeba. Paypa mirayninkunamá karqa Harumpa churin Aharhela castankuna.

^{9a}Jabesqa wawqenkunamantapas aswan reqsisqaraqmi karqa. Mamanmi ñakariywan wachakusqanrayku suticharqa Jabeswan. ¹⁰Jabesmi Israelpa Diosninta mañakuspa nirqa: —Bendeciyouwaspayá allpayta masyaykachiy hinaspa waqaychaykuway. Mana allinmantayá libraykuway mana ñakarinaypaq —nispa.

Chaymi mañakusqanman hina Dios rurarqa.

¹¹Sua sutiyoq runapa wawqen Quelubpa churinmi karqa Mehir. Mehirmi karqa Estonpa taytan. ¹²Estonpa churinkunam karqa Bet-rafa, Paseah hinaspa Nahas llaqtapi kamachikuq Tehina. Paykunam karqa Reca law runakuna.

¹³Cenazpa churinkunam karqa Otonielpiwan Seraias. Otonielpa churinkunam karqa Hatatpiwan ¹⁴Meonotai. Meonotaipa churinmi karqa Ofra. Seraiaspa churinmi karqa Joab. Paymi karqa Carisim Qechwa runakunapi kamachikuq. Chay qechwatam suticharqaku Carisinwan, chaynataqa suticharqaku imapas ruraq maestrokuna chaypi *yachasqankuraykum.

¹⁵Jefonepa churin Calebpa churinkunam karqa Iru, Ela hinaspa Naam. Elapa churinmi karqa Cenaz.

¹⁶Jahaleelpa churinkunañataqmi karqa Zif, Zifa, Tirias hinaspa Asareel.

¹⁷⁻¹⁸Esdraspa churinkunam karqa Jeter, Mered, Efer hinaspa Jalon. Meredmi casarakururqa Faraonpa churin Bitiawan. Bitiam wachakurqa Mariata, Samaita hinaspa Estemoa llaqtapi kamachikuq Isbata. Juda castamanta Meredpa huknin warminmi wachakurqa Gedor llaqtapi kamachikuq Jeredta, Soco llaqtapi kama-chikuq Heberta hinaspa Zanoa llaqtapi kamachikuq Jecutielta.

^a4:9 Hebreo simipi Jabes ninanqa “nanay” ninanmi.

¹⁹Nahampa panin otaq Hodiasta warminpa wawankunam karqa Garm casta runakunapa *yachasqan Keila llaqtapi kamachikuq, huknin wawanñataqmi karqa Maaca llaqtayoq Estemoa.

²⁰Simonpa churinkunam karqa Amnon, Rina, Ben-hanan hinaspa Tilon.

Isipa churinkunañataqmi karqa Zohetpiwan Benzohet.

²¹Judapa miraynin Selapa churinkunam karqa Leca llaqtata hatarichiq Er, Maresa llaqtata hatarichiq Laada, Bet-asbea lawpi *yachaqa lino awaqqunapa castankuna. ²²Selapa miraynintaqmi karqa Joacimpas, Cozeba llaqtapi yachaqqunapas chaynataq Joaspiwan Sarafpas. Paykunam Moab casta warmikunawan casarakuruspanku Belen llaqtaman kutikurqaku ñawpaq tiempokunapi willakusqankuman hina. ²³Paykunaqa manka ruraqquna kaspankum yacharqaku Netaim llaqtapiwan Gedera llaqtapi. Chaykunapi *yachaspankum reyta servirqaku.

Simeonpa mirayninkunamanta

²⁴Simeonpa churinkunam karqa Nemuel, Jamin, Jarib, Zera hinaspa Saul.

²⁵Saulpa churinmi karqa Salum. Salumpa churinmi karqa Mibsam, Mibsampa churinñataq Misma.

²⁶Mismapa churinmi karqa Hamuel, Hamuelpa churinmi karqa Zacur, Zacurpa churinñataqmi karqa Sime. ²⁷Simeipa qari churinkunam karqa chunka soqtayoq, warmi churinkunañataqmi karqa soqta, Simeipa wawqenkunam ichaqa mana achka churiyoqchu karqaku chaymi Judapa castankuna hinaqa mana miraraqachu. ²⁸*Yachasqanku llaqtakunam karqa Beerseba, Molada, Hazar-sual, ²⁹Bilha, Ezem, Tolad, ³⁰Betuel, Homa, Siclag, ³¹Bet-marcabot, Hazar-susim, Bet-birai hinaspa Saaraim. Chaykunamá paykunapa llaqtanku karqa Davidpa gobiernasqan tiempokama. ³²Paykunapa pichqa llaqtachankunam karqa Etam, Ain, Rimon, Toquen hinaspa Asan. ³³Paykunapataqmi karqa chay llaqtachakunapa muyuriqninpi taksa llaqtachakunapas Baalat llaqtakama. Chaykunam karqa paykunapa *yachanan llaqtakunawan abuelonkunamanta listankuna.

³⁴⁻³⁸Abuelonkunapa castankunapi kamachiqkunam karqa Mesobab, Jamlec, Amasiaspa churin Josias, Joel hinaspa Jehu. Jehuqa karqa Josibiaspa churinmi, Josibiasqa karqa Seriaspa churinmi, Seriasñataqmi karqa Asielpa churin. Paykuna hina kamachikuqtaqmi karqa Elioenaipas, Jaacobapas, Jesohaiapas, Asaiaspas, Adielpas, Jesimielpas, Benaiapas chaynataq Sifipa churin Zizapas. Sifim karqa Alonpa churin, Alonmi karqa Jedaiaspas churin, Jedaiasmi karqa Simripa churin, Simriñataq Semaiaspas churin. Chayna sutiyoq runakunapa castankunamá llumpayta mirarurqaku. ³⁹Paykunaqa animalninkupaq pastota maskaspankum chayarurqaku Gedor llaqtaman yaykuna intipa qespimunan qechwakama. ⁴⁰Chaypim tarirurqaku alli-allin sumaq pastokunata, machu-machu pampakunata chaynataq hawkallaña *yachakunapaq allpata. Chaypim Cam casta runakuna yacharqaku ñawpaqta. ⁴¹Juda nacionpi Ezequias gobiernachkaptinmi chay listasqa runakuna hamuruspanku atacarurqaku chaypi ñawpaq *yachaqqunata. Tuñichirqakum karpankunata chaynataq chukllankunatapapas. Purmarachirqakum kay libro qellqasqa kasqan tiempokama, paykunañam rantinpi chay sitiopi yacharqaku chaypi pastokuna animalninkupaq kasqanrayku. ⁴²Simeonpa mirayninkunamanta pichqa pachak soldadokunapas Seir Orqomanmi rirqaku. Paykunatam kamachirqa Pelatias, Nearias, Refaias hinaspa Uziel. Chay kamachikuqkunam karqaku Isipa churinkuna. ⁴³Paykunamá wañurachirqaku Amalec runakunamanta puchuqqunata. Chaypim *yacharqaku kay libro qellaqasqa kasqan tiempokama.

Rubenpa mirayninmanta

5 ¹Rubenmi karqa Israelpa piwi churin ichaqa taytanpa compañeranwan puñurusqanraykum piwi churi kayninpa derechon qosqa karqa wawqen Joseypa mirayninmanña. Rubenqa manam piwi churi hinañachu cuentasqa karqa. ²Judam ichaqa llapallan wawqenkunamanta aswan atiyniyoq rikuriruspan paykunapa kama-chiqnin karqa. Chaywanpas Joseymanmi piwi churi kay derechoqa tocarqa. ³Israelpa piwi churin Rubenpa churinkunamá karqa Hanoc, Falu, Hezron hinaspa Carmi.

⁴Rubenpa miraynintaqmi karqa Joelpas, Joelpa churinmi karqa Semaias. Semaiaspa churinmi karqa Gog, Gogpa churinñataq Simei. ⁵Simeipa churinmi karqa Micaia, Micaiaapa churinmi karqa Reaia, Reaiaapa churinmi karqa Baal, ⁶Baalpa churinñataq Beera. Beeram karqa Ruben castakunapa jefen. Paytam presota pusachirqa Asiria nacionpa reynin Tiglat-pileser.

⁷Beerapa castankunam ayllunkuman hina listasqa qarqaku. Kamachikuqmi karqa Jeiel. Listasqataqmi karqa Zacariaspas ⁸hinaspa Azazpa churin Belapas. Azazmi karqa Semapa churin. Semaqa karqa Joelpa mirayninmi. Paykunam munaychakurqaku Aroer llaqtamanta Nebo Orqo lawkama hinaspa Baal-meon llaqtakama. ⁹Munaychakurqakutaqmi intipa qespimunan lawpipas Eufates Mayumanta qallarispas chunniyoq lawpi tukunankama, chaynaqa karqa Galaad lawpi animalninku llumpayta mirarusqanraykum.

¹⁰Saulpa gobiernasqan tiempopim Ruben castakuna pelearqaku Agar casta runakunawan. Ruben castakunam paykunata venceruspanku munaychakurqaku intipa qespimunan lliw Galaad lawpi.

Gadpa mirayninmanta

¹¹Gadpa mirayninpa *yacharqa Rubenpa mirayninpa chimpan Basan lawpi Salca llaqtakamam. ¹²Basan lawpi yachaqkuna kamachiqmi karqa Joel, payman qatiq kamachiqñataqmi karqa Safan, Jaanai hinaspa Safat. ¹³Paykunapa ayllunkunam abuelonkunapa castankunaman hina qarqaku Micael, Mesulam, Seba, Jorai, Jacan, Zia hinaspa Heber. Llapallankum qarqaku qanchis. ¹⁴Kaykunam Abihailpa churinkuna. Abihailmi karqa Huripa churin, Hurim karqa Jaroapa churin, Jaroam karqa Galaadpa churin, Galaadmi karqa Micaelpa churin, Micaelmi karqa Jesisaipa churin, Jesisaimi karqa Jahdopa churin, Jahdoñataq Buzpa churin. ¹⁵Ahi sutiyoq runam karqa Abdielpa churin otaq Gunipa willkan. Chay Ahi sutiyoq runam karqa abuelon castakunapa jefen. ¹⁶Gad castankunam *yacharqaku Galaad lawpi, Basan lawpi hinaspa llaqtachankunapi. Yacharqakutaqmi Saronpa lliw echaderonkunapipas. ¹⁷Juda nacionpi Rey Jotam gobiernachkaptinmi chaynataq Israel nacionpi Rey Jeroboam gobiernachkaptinmi Gad casta llapallan runakuna castankunaman hina listasqa qarqaku.

Intipa qespimunan lawpi yachaqkuna enemigonkuta vencerusqankumanta

¹⁸Rubenpa mirayninkunam Gadpa mirayninkunapiwan hinaspa Manasespa parten mirayninkunapiwan qarqaku tawa chunka tawayoq waranqa qanchis pachak soqta chunkan valeroso soldadokuna. Paykunaqa harkachikunawan hinaspa espadawan armasqam qarqaku. Paykunaqa flechana arcokuna allin manejaqkunam qarqaku. Guerrapaq alli-allin yachachisqa kaspankum tropa-tropa lloqsiqku. ¹⁹Paykunam pelearqaku Agar casta runakunawan, Jetur casta runakunawan, Nafis casta runakunawan hinaspa Nodab casta runakunawan. ²⁰Paykunata Dios yanapaptinmi

Agar castakunatawan yanapaqñinkunata vencerurqaku. Paykunam peleafkaspanku Diosta mañakurqaku chaymi Dios yanaparqa paypi confiakusqankurayku.

²¹Enemigonkupa animalninkunata qechuruspankum apakurqaku pichqa chunka waranqa camellokunata, iskay pachak pichqa chunkan waranqa ovejakunata chaynataq iskay waranqa asnokunatapas. Presocharurqakutaqmi pachak waranqa runakunatapas. ²²Nana-nanaqmi enemigonku wañururqa Diospa munasqan chay guerra kasqanrayku. Chaynapimá paykunapa kasqankupi *yacharqaku preso pusasqa kasqanku tiempokama.

²³Manasesmanta parten ayllukunam anchata mirarurqaku hinaspa *yacharqaku Basan lawmanta qallarispa Baal-hermon llaqtakama, chay llaqtam karqa Senir Orqopa sikiñpi, chay Senir Orqopa huknin sutinmi karqa Hermon. ²⁴Paykunapa castanpi jefekunam karqa Efer, Isi, Eliel, Azriel, Jeremias, Hodavias hinaspa Jahdiel, paykunamá castanpi alli-allin valeroso jefekuna karqaku. ²⁵Ichaqa abuelonkupa yupaychasqan Diostam traicionarurqaku, chay allpapi runakunapa taytachankuta adoraspankum huchapakuq warmi hina huchallikururqaku, chaynatam ruraraqku paykunapa qayllanmanta Dios chay runakunata chinkarachichkaptinpas. ²⁶Chaymi paykunapa contranpi Israelpa Diosnin sonqocharqa Asiria nacionpa reynin Pulta. Pulpa huknin sutinqa karqa Tiglat-pilesermi. Pulmi Ruben aylluta, Gad aylluta hinaspa Manases parten aylluta presota pusachirqa Halah lawman, Habor lawman, Hara lawman hinaspa Gozan Mayu lawman, chaypim karqaku kay libro qellqasqa kasqan tiempokama.

Leviy casta sacerdotekunamanta

6 ¹Leviy churinkunam karqa Gerson, Coat hinaspa Merari. ²Coatpa churinkunam karqa Amram, Izhar, Hebron hinaspa Uziel. ³Amrampa churinkunam karqa Aaron, Moises hinaspa Maria. Aaronpa churinkunam karqa Nadab, Abiu, Eleazar hinaspa Itamar. ⁴Eleazarmi karqa Fineespa taytan, Fineesmi karqa Abisuapa taytan, ⁵Abisuam karqa Buquipa taytan, Buquim karqa Uzipa taytan, ⁶Uzim karqa Zeraiaspa taytan, Zeraiasmi karqa Meraiotpa taytan, ⁷Meraiotmi karqa Amariaspaa taytan, Amariasmi karqa Ahitobpa taytan, ⁸Ahitobmi karqa Sadocpa taytan, Sadocmi karqa Ahimaaspa taytan, ⁹Ahimaasmi karqa Azariaspa taytan, Azariasmi karqa Johananpa taytan, ¹⁰Johananmi karqa Azariaspa taytan. Chay Azariasmi sacerdote karqa Jerusalem llaqtapi Salomonpa rurachisqan templopi. ¹¹Azariasmi karqa Amariaspaa taytan, Amariasmi karqa Ahitobpa taytan, ¹²Ahitobmi karqa Sadocpa taytan, Sadocmi karqa Salumpa taytan, ¹³Salunmi karqa Hilciaspa taytan, Hilciasmi karqa Azariaspa taytan, ¹⁴Azariasmi karqa Seraiaspa taytan, Seraiasña-taqmi karqa Josadacpa taytan. ¹⁵Josadacmi preso pusasqa karqa Juda nacionpi hinaspa Jerusalem llaqtapi kaqkunata Nabucodonosorwan Tayta Dios presota pusachiptin.

Leviy castapa mirayninkunamanta

¹⁶Leviy churinkunam karqa Gerson, Coat hinaspa Merari.

¹⁷Gersonpa churinkunam karqa Libniwan Simei.

¹⁸Coatpa churinkunam karqa Amram, Izhar, Hebron hinaspa Uziel.

¹⁹Miraripa churinkunam karqa Mahalipiwan Musi.

Leviy ayllu runakunam taytankupa mirayninman hina kayna karqa:

²⁰Gersonpa churinmi karqa Libni, Libnipa churinmi karqa Jahat, Jahatpa churinmi karqa Zima, ²¹Zimapa churinmi karqa Joa, Joapa churinmi karqa Ido, Idopa churinmi karqa Zara, Zarapa churinñataqmi karqa Jeatrai.

²²Coatpa churinmi karqa Aminadab, Aminadabpa churinmi karqa Corey, Coreypa churinmi karqa Asir, ²³Asirpa churinmi karqa Elcana, Elcanapa churinmi karqa Ebiasaf, Ebiasafpa churinmi karqa Asir, ²⁴Asirpa churinmi karqa Tahat, Tahatpa churinmi karqa Uriel, Urielpa churinmi karqa Uzias, Uziaspa churinñataqmi karqa Saul. ²⁵Elcanapa churinmi karqa Amasaiwan Ahimot, ²⁶Ahimotpa churinmi karqa Elcana, Elcanapa churinmi karqa Zofai, Zofaipa churinmi karqa Nahat, ²⁷Nahatpa churinmi karqa Eliab, Eliabpa churinmi karqa Jeroham, Jerohampa churinñataqmi karqa Elcana. ²⁸Samuelpa churinkunañataqmi karqa piwi churin Vasniwan qatinqin Abias. ²⁹Meraripa churinmi karqa Mahli, Mahlipa churinmi karqa Libni, Libnipa churinmi karqa Sime, Simeipa churinmi karqa Uza, ³⁰Uzapa churinmi karqa Simea, Simeapa churinmi karqa Haguia, Haguia churinñataqmi karqa Asaias.

Templopaq Davidpa churasqan takiqkunamanta

³¹Tayta Diospa wasinpiña paypa baulnin karuptinmi David churarqa takikunamanta cuentallikuq runakunata. ³²Paykunam Diosman asuykuna karpapa ñawpaqninpi takirqaku, chaynatam ruraraqaku Jerusalem llaqtapi Tayta Diospa templonta Salomon ruranankama, paykunaqa chaynatamá ruraraqaku imaynam ruranankuman hina.

³³Churinkunapiwan chaypi takiqkunam karqa Coatpa mirayninmanta Heman sutiyoq takiq runa, paypa taytanmi karqa Joel, Joelpa taytanñataqmi karqa Samuel, ³⁴Samuelpa taytanñataqmi karqa Elcana, Elcanapa taytanñataqmi karqa Jeroham, Jerohampa taytanñataqmi karqa Eliel, Elielpa taytanñataq Toa. ³⁵Toapa taytanñataqmi karqa Zuf, Zufpa taytanñataqmi karqa Elcana, Elcanapa taytanñataqmi karqa Mahat, Mahatpa taytanñataqmi karqa Amasai, ³⁶Amasaipa taytanñataqmi karqa Elcana, Elcanapa taytanñataqmi karqa Joel, Joelpa taytanñataqmi karqa Azarias, Azariaspa taytanñataqmi karqa Sofonias, ³⁷Sofoniaspa taytanñataqmi karqa Tahat, Tahatpa taytanñataqmi karqa Asir, Asirpa taytanñataqmi karqa Ebiasaf, Ebiasafpa taytanñataqmi karqa Corey, ³⁸Coreypa taytanñataqmi karqa Izhar, Izharpa taytanñataqmi karqa Coat, Coatpa taytanñataqmi karqa Leviy, Leviy pa taytanñataqmi karqa Israel.

³⁹Heman sutiyoq runapa *alleq lawninpiñataqmi kachkarqa takiqmasin Asaf, Asafpa taytanmi karqa Berequias, Berequiaspa taytanñataqmi karqa Simea, ⁴⁰Simeapa taytanñataqmi karqa Micael, Micaelpa taytanñataqmi karqa Baasias, Baasiaspa taytanñataqmi karqa Malquias, ⁴¹Malquiaspa taytanñataqmi karqa Etni, Etnipa taytanñataqmi karqa Zera, Zerapa taytanñataqmi karqa Adaia, ⁴²Adaiapa taytanñataqmi karqa Etan, Etanpa taytanñataqmi karqa Zima, Zimapa taytanñataqmi karqa Sime, ⁴³Simeipa taytanñataqmi karqa Jahat, Jahatpa taytanñataqmi karqa Gerson, Gersonpa taytanñataqmi karqa Leviy.

⁴⁴Heman sutiyoq runapa *ichoq lawninpiñataqmi kachkarqa Meraripa mirayninmanta kaq takiqmasin, payqa karqa Quisipa churin Etanmi, Quisipa taytanñataqmi karqa Abdi, Abdipa taytanñataqmi karqa Maluc, ⁴⁵Malucpa taytanñataqmi karqa Hasabias, Hasabiaspa taytanñataqmi karqa Amasias, Amasiaspa taytanñataqmi karqa Hilcias, ⁴⁶Hilciaspa taytanñataqmi karqa Amsi, Amsipa taytanñataqmi karqa Bani, Banipa taytanñataqmi karqa Semer, ⁴⁷Semerpa taytanñataqmi karqa Mahli, Mahlipa taytanñataqmi karqa Musi, Musipa taytanñataqmi karqa Merari, Meraripa taytanñataqmi karqa Leviy.

⁴⁸Leviy pa wakín castankunañataqmi churasqa karqaku Diospa *yachanan wasipi tukuy imata ruranankupaq. ⁴⁹Aaronwan miraynillanmi Diospa serviqnin Moisespa kamachisqanman hina kañaraqaku altarpí ofrendakunata, paykunallataqmi presentar-

qaku incienso kañananku altarpipas. Paykunallataqmi ruraraqaku “Chuyay-chuyay” si-tiopi ruranakunatapas, chaynapimá Israel runakunapa huchankuta pampachachiqku.

Aaronpa mirayninkunamanta

⁵⁰Aaronpa churinmi karqa Eleazar, Eleazarpa churinmi karqa Finees, Fineespa churinñataqmi karqa Abisua. ⁵¹Abisuapa churinñataqmi karqa Buqui, Buquipa churinñataqmi karqa Uzi, Uzipa churinñataqmi karqa Zeraias, ⁵²Zeraiaspa churinñataqmi karqa Meraiot, Meraiotpa churinñataqmi karqa Amarias, Amariaspa churinñataqmi karqa Ahitob, ⁵³Ahitobpa churinñataqmi karqa Sadoc, Sadocpa churinñataqmi karqa Ahimaas.

Leviy casta runakunapa llaqtankunamanta

(Jos 21:1-42)

⁵⁴Aaron casta runakunamanmi *yachananku llaqtakuna suerteman hina puntata tocarqa, Aaronqariki karqa Coatpa mirayninmanta kaqmi. Aaronpa mirayninpa yachanan llaqtakunawan linderokunam kayna karqa: ⁵⁵Paykunamanmá qorqaku Juda law Hebron llaqtatawan muyuriqninpi echaderokunatapas. ⁵⁶Hebron llaqtapa chancrankunatawan taksa llaqtachankunatam ichaqa qorqaku Jefonepa churin Calebman. ⁵⁷Chaynaqa Aaronpa mirayninkunamanmá qorqaku amparakuna Hebron llaqtata. Qorqakutaqmi Libna llaqtatapas, Jatir llaqtatapas chaynataq Estemoa llaqtatapas echaderontintakama. ⁵⁸Qorqakutaqmi Hilen llaqtatapas, Debir llaqtatapas echaderontintakama, ⁵⁹chaynataq Asan llaqtatapas, Bet-semes llaqtatapas echaderontintakama. ⁶⁰Aaronpa miraynin runakunamanqa qoykurqakutaqmi Benjamin casta runakunapa llaqtankunatapas, chay llaqtakunam kaykuna: Geba, Alemet, Anatot echaderonkunapiwan. Chunka kimsayoqmi karqa Aaronpa familianman tocaq llaqtakunaqa.

⁶¹Coatpa wakin mirayninmanmi suertepa tocasqanman hina qorqaku chunka llaqtakunata, chay chunkantin llaqtakunaqa karqa parten Manases ayllupam. ⁶²Gersonpa mirayninmanñataqmi familiankunaman hina qorqaku chunka kimsayoq llaqtakunata, chay llaqtakunaqa karqa Isacar ayllupam, Aser ayllupam, Neftaliy ayllupam hinaspa Basan lawpi kaq parten Manases ayllupa llaqtankunam.

⁶³Meraripa mirayninmanñataqmi familiankunan hina suerteaspa qorqaku chunka iskayniyoq llaqtakunata, chay llaqtakunaqa karqa Ruben ayllupa, Gad ayllupa hinaspa Zabulon ayllupa llaqtankunam.

⁶⁴Israelpa mirayninkunamá qorqaku Leviy castakunaman llaqtakunata echaderontinta. ⁶⁵Suerteaspa chay llaqtakunataqa qorqaku, qorqakumá Juda ayllupa *yachanan lawpi kaqkunatapas, Simeon ayllupa yachanan lawpi kaqkunatapas chaynataq Benjamin ayllupa yachanan lawpi kaqkunatapas. ⁶⁶Coat casta familiakunamanpas qorqakutaqmi Efrain ayllupa llaqtankunata echaderontinta. ⁶⁷Qorqakutaqmi Efrain Orqokunapi amparakunanku Siquem llaqtatapas hinaspa Gezer llaqtatapas echaderontintakama. ⁶⁸Qoykurqakutaqmi Jocmeam llaqtatapas, Bet-horon llaqtatapas, ⁶⁹Ajalon llaqtatapas hinaspa Gat-rimon llaqtatapas echaderontintakama.

⁷⁰Coatpa puchuq familiankunamanmi qoykurqaku Aner sutiyoq llaqtatawan Bileam sutiyoq llaqtata echaderontintakama. Chay llaqtakunaqa karqa parten Manases ayllupam.

⁷¹Gersonpa mirayninmanñataqmi qorqaku Basan lawpi Golan llaqtatawan Astarot llaqtata echaderontintakama, chay llaqtakunaqa karqa parten Manases ayllupa llaqtankunam. ⁷²Qoykurqakutaqmi Isacar ayllupa llaqtankunatapas echaderontintakama, chay llaqtakunam karqa Cedec llaqta, Daberat llaqta, ⁷³Ramot llaqta hinaspa Anem llaqta.

⁷⁴Paykunamantaqmi qorqaku Aser ayllupa llaqtankunatapap echaderontintakama, chay llaqtakunam karqa: Masal llaqta, Abdon llaqta, ⁷⁵Hucoc llaqta hinaspa Rehob llaqta.

⁷⁶Qoykurqakutaqmi Neftaliy ayllupa llaqtankunatapap echaderontintakama, chay llaqtakunam karqa Galilea lawpi Cedes llaqta, Hamon llaqta hinaspa Quiriataim llaqta.

⁷⁷Meraripa puchuq mirayninmanñataqmi qorqaku Zabulon ayllupa llaqtankunata echaderontintakama, chay llaqtakunam karqa Rimon hinaspa Tabor.

⁷⁸Qorqakutaqmi Ruben ayllupa llaqtankunatapap echaderontintakama, chay llaqtakunaqa karqa Jerico llaqtapa intipa qespimunan lawninpim otaq Jordan Mayupa waklaw chimpanpim, chay llaqtakunam karqa: chunniq lawpi Beser llaqta, Jaza llaqta, ⁷⁹Cademet llaqta hinaspa Mefaat llaqta. ⁸⁰Paykunamantaqmi qorqaku Gad ayllupa llaqtankunatapap echaderontintakama, chay llaqtakunam karqa Galaad lawpi Ramot llaqta, Mahanaim llaqta, ⁸¹Hesbon llaqta hinaspa Jazer llaqta.

Isacarpa mirayninkunamanta

7 ¹Isacarpa tawantin churinkunam karqa Tola, Fua, Jasub hinaspa Simron.

²Tolapa churinkunam karqa Uzi, Refaias, Jeriel, Jahmai, Jibsam hinaspa Semuel. Paykunam karqaku Tola castakunapa kamachiqninkuna, chaynataqmi paykunaqa karqaku castanku hina valeroso soldadokuna. Davidpa tiempompim karqaku iskay chunka iskayniyoq waranqa soqta pachaknin runakuna.

³Uzipa churinmi karqa Israhias. Israhiaspa churinkunam karqa Micael, Obadias, Joel hinaspa Isias. Paykunaqa pichqantinmi karqaku kamachikuqkuna.

⁴Paykunaqa castankuman hinam karqaku guerrapaq hina kimsa chunka soqtayoy waranqa tropakuna, paykunaqa llapallanku warmiyoq kasqankuraykum chaynataq churisapallaña kasqankuraykum chayna achka-achka karqaku.

⁵Chaynaqa Isacar ayllupa llapallan familiankunamanta valeroso soldadokunam karqa pusaq chunka qanchisniyoq waranqa, chayna listasqaqa karqaku lliw familiankuman hinam.

Benjaminpa mirayninkunamanta

⁶Benjaminpa kimsa churinkunam karqa Bela, Bequer hinaspa Jediael.

⁷Bela sutiyoq runapa pichqa churinkunam karqa Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot hinaspa Iri, paykunaqa pichqantinmi karqaku castanku ukupi kamachikuqkuna, paykunaqa karqaku iskay chunka iskayniyoq waranqa kimsa chunkan tawayoy valeroso soldadokunam familiankunaman hina listasqa.

⁸Bequerpa churinkunañataqmi karqa Zemira, Joas, Eliezer, Elioenai, Omri, Jerimot, Abias, Anatot hinaspa Alamet. Paykunamá karqaku Bequerpa llapallan churinkuna.

⁹Chaynaqa familiankupa listanman hinaspa castanku ukupi kamachikuq kasqankuman hinaqa paykunam karqaku iskay chunka waranqa iskay pachaknin valeroso soldadokuna.

¹⁰Jediael sutiyoq runapa churinñataqmi karqa Bilhan. Bilhanpa churinkunam karqa Jeus, Benjamin, Aod, Quenaana, Zetan, Tarsis hinaspa Ahisahar. ¹¹Paykunaqa llapallankum Jedielpa churinkuna karqaku. Castanku ukupi kamachikuqkuna kaspankum guerrapaq hina karqa chunka qanchisniyoq waranqa iskay pachaknin valeroso soldadokuna.

¹²Hir sutiyoq runapa mirayninkunam karqa Sufam casta runakunawan Hufam casta runakuna, Husim casta runakunañataqmi karqa Aherpa mirayninkuna.

Neftaliypa mirayninkunamanta

¹³Neftaliypa churinkunam karqa Jahzeel, Guni, Jezer hinaspa Salum. Paykunaga karqa Bilha sutiyoq warmipa willkankunam.

Manasespa mirayninkunamanta

¹⁴Manasespa churinmi karqa Maquir, Maquirqa karqa Manasespa churinmi otaq Aram nacionniyoq compañeranpi churinmi, Maquirqariki karqa Galaadpa taytanmi, Galaadñataqmi karqa Asrielpa taytan. ¹⁵Maquir sutiyoq runam casarakurqa Maaca sutiyoq warmiwan, chay warmiqa karqa Hufam hinaspa Sufam runakunapa ayllunmi. Maquirpa huknin churinñataqmi karqa Zelofehad, paypa churinkunaqa karqa warmikunallam. ¹⁶Maquirpa warmin Maacam wachakururqa qari wawata, chay wawatam suticharqa Pereswan, Perespa wawqenñataqmi karqa Seres. Perespa churinkunam karqa Ulam hinaspa Requem. ¹⁷Ulama churinmi karqa Bedan. Chaynaqa paykunamá karqa Galaadpa hinaspa Maquirpa mirayninkuna, Maquirpa taytanmi karqa Manases.

¹⁸Maquirpa panin Hamolequet sutiyoq warmipa wawankunam karqa Isod, Abiezer hinaspa Mahala. ¹⁹Semida sutiyoq runapa churinkunam karqa Ahian, Siquem, Likhi hinaspa Aniam.

Efrainpa mirayninkunamanta

²⁰Efrainpa churinmi karqa Sutela, Sutelapa churinñataqmi karqa Bered, Beredpa churinñataqmi karqa Tahat, Tahatpa churinñataqmi karqa Elada, Eladapa churinñataqmi karqa Tahat, ²¹Tahatpa churinñataqmi karqa Zabad, Zabadpa churinñataqmi karqa Sutela. Efrainpa churin Ezertawan Eladtam wañurachirqaku Gat lawpi naceq runakuna, chaynataqa wañurachirqaku animalninkuta qechuq hamusqankuraykum. ²²Chaymi taytanku Efrain unay tiempo llakisqallaña karqa hinaptinmi castamasinkuna rispanku consuelarqaku. ²³Chaymantam warminwan puñuruptin wiksayakuruspa wachakurqa huk qari wawata, chay wawatam suticharqaku^bBeriawan wasinpi llaki karusqanrayku.

²⁴Beria sutiyoq runapa warmi churinmi karqa Seera, paymi Uray Bet-horon llaqtata chaynataq Hanay Bet-horon llaqtatapas hatarichirqa, hatarichirqataqmi Uzen-seera llaqtatapas.

²⁵Beriapa churinmi karqa Refa, Refapa churinmi karqa Resef, Resefpa churinñataqmi karqa Telah, Telahpa churinñataqmi karqa Tahan, ²⁶Tahanpa churinñataqmi karqa Laadan, Laadanpa churinñataqmi karqa Amiud, Amiudpa churinñataqmi karqa Elisama, ²⁷Elisamapa churinñataqmi karqa Nun, Nunpa churinñataqmi karqa Josuey. ²⁸Efrain miray runakunapa tocanca *yachankum karqa Betel llaqta intipa qespimunanan lawpi Naaran llaqta, intipa seqaykunan lawpi Gezer llaqta hinaspa Siquem llaqta, chaynaqa karqa Ayah llaqtakamam llaqtachantinkama. ²⁹Manases ayllupa makinpiñataqmi karqa Bet-sean llaqta, Taanac llaqta, Meguido llaqta hinaspa Dor llaqta llaqtachantinkama. Chay llaqtakunapim *yacharqa Israelpa churin Joseypa mirayninkuna.

Aserpa mirayninkunamanta

³⁰Aserpa churinkunam karqa Imna, Isua, Isui, Beria hinaspa paykunapa panin Sera.

^b 7:23 Hebreo simipi Beria ninanqa “desgracia” ninanmi.

³¹ Beriapa churinmi karqa Heberpiwan Malquiel. Malquielmi karqa Birzavitpa taytan. ³² Herberpa churinkunañataqmi karqa Jaflet, Semer, Hotam hinaspa paykunapa panin Sua sutiyoq warmi.

³³ Jafletpa churinkunam karqa Pasac, Bimhal hinaspa Asvat. Paykunamá karqa Jafletpa churinkuna.

³⁴ Semerpa churinkunam karqa Ahi, Rohga, Jehuba hinaspa Aram.

³⁵ Wawqen Helempa churinkunañataqmi karqa Zofa, Imna, Seles hinaspa Amal.

³⁶ Zofapa churinkunam karqa Sua sutiyoq runa, Hernefer, Sual, Beri, Imra,

³⁷ Beser, Hod, Sama, Silsa, Itran hinaspa Beera.

³⁸ Jeterpa churinkunañataqmi karqa Jefone, Pispá hinaspa Ara.

³⁹ Ulapa churinkunam karqa Ara, Haniel hinaspa Rezia.

⁴⁰ Llapallankum karqaku Aserpa mirayninkuna. Paykunaqa karqa familianku ukupi kamachikuqkunam chaynataq allinnin valeroso soldadokunam chaynataq allin reqsisqa runakunam. Paykunaqa castankupa listanman hinam karqaku guerrapaq hina iskay chunka soqtayoq waranqa soldadokuna.

Benjaminpa mirayninkunamanta

8 ¹ Benjaminpa piwi churinmi karqa Bela sutiyoq runa, Belaman qatiqñataqmi karqa Asbel, Asbelman qatiqñataqmi karqa Ahara, ² Aharaman qatiqñataqmi karqa Noha, Nohaman qatiqñataqmi karqa Rafa. ³ Belapa churinkunam karqa Adar, Gera, Abiud, ⁴ Abisua, Naaman, Ahoa, ⁵ Gera, Sefufan hinaspa Hiram.

⁶ Aodpa mirayninkunam karqa castanku ukupi kamachikuqkuna, paykunaqa *yacharqaku Geba llaqtapim, chaymantam qarqosqa karqaku Manahat llaqtaman. ⁷ Paykunam karqa Naaman, Ahias hinaspa Gera. Geraqa karqa Uza sutiyoq runapa hinaspa Ahiud sutiyoq runapa taytanmi, chay Gera sutiyoq runam paykunata chay llaqtaman pusarqa.

⁸ Saharaim sutiyoq runam warmin Husinmanta hinaspa warmin Baaramanta rakikuruspan ripukurqa Moab nacionman, chaypim churinkuna karqa. ⁹ Paypa qepa kaq Hodes sutiyoq warminmi wachakurqa churinkunata, paykunam karqa Jobab, Sibia, Mesa, Malcam, ¹⁰ Jeuz, Saquias hinaspa Mirma. Paykunaqa karqa castanku ukupi kamachikuqkunam.

¹¹ Husim sutiyoq ñawpa warminpi churinkunam karqa Abitob hinaspa Elpaal.

¹² Elpaalpa churinkunam karqa Heber, Misam hinaspa Semed. Semedmi hatarichirqa Ono hinaspa Lod sutiyoq llaqtakunata llaqtachantintakama. ¹³ Elpaalpa churintaqmi karqa Beriawan Semapas, paykunaqa karqaku Ajalon llaqtapi *yachaq castanku ukupi kamachikuqkunam, paykunam qarqorurqaku Gat llaqtayoq ñawpa runakunata.

¹⁴⁻¹⁶ Beriapa wakin churinñataqmi karqa Ahio, Sasac, Jeremot, Zebadias, Arad, Ader, Micael, Ispa hinaspa Joha.

¹⁷⁻¹⁸ Elpalpa wakin churinñataqmi karqa Zebadias, Mesulam, Hizqui, Heber, Ismerai, Jezlias hinaspa Jobab.

¹⁹⁻²¹ Simeipa churinkunañataqmi karqa Jaquim, Zicri, Zabdi, Elienai, Ziletai, Eliel, Adaias, Beraias hinaspa Simrat.

²²⁻²⁵ Sasacpa churinkunam karqa Ispan, Heber, Eliel, Abdon, Zicri, Hanan, Hananias, Elam, Anatotias, Ifdaias hinaspa Peniel.

²⁶⁻²⁷ Jerohampa churinkunam karqa Samserai, Seharias, Atalias, Jaresias, Elias hinaspa Zicri. ²⁸ Llapallankum karqaku familianku ukupi listaman hina kamachikuqkuna. Paykunaqa *yacharqaku Jerusalem llaqtapim.

Saulpa familianmanta

(1 Cr 9:35-44)

²⁹Gabaon llaqtapim *yacharqa Gabaon llaqta hatarichiq Jehiel, paypa warminpa sutinmi karqa Maaca. ³⁰Jehielpa piwi churinmi karqa Abdon, Abdonpa qatiqninkunañataqmi karqa Zur, Cis, Baal, Ner, Nadab, ³¹Gedor, Ahio, Zequer ³²hinaspas Miclot. Chay Miclot sutiyoq runam karqa Simeapa taytan. Paykunapas castanku hinam Jerusalem llaqtapi *yacharqaku.

³³Ner sutiyoq runam karqa Cisca taytan, Cismi karqa. Saulpa taytan, Saulpa churinkunam karqa Jonatan, Malquisua, Abinadab hinaspas Es-baal. ³⁴Jonatanpa churinmi karqa Merib-baal, paypa churinmi karqa Micaia. ³⁵Micaia pa churinkunam karqa Piton, Melec, Tarea hinaspas Acaz. ³⁶Acazmi karqa Joadapa taytan, Joadapa churinkunam karqa Alemet, Azmavet hinaspas Zimri. Zimrim karqa Mosapa taytan. ³⁷Mosam karqa Binapa taytan, Binapa churinmi karqa Rafa, paypa churinñataqmi karqa Elasa, paypa churinñataqmi karqa Azel.

³⁸Azelpa soqta churinkunam karqa Azricam, Bocru, Ismael, Searias, Obadias hinaspas Hanan. Paykunamá karqa Azelpa churinkuna.

³⁹Azelpa wawqen Esec sutiyoq runapa piwi churinmi karqa Ulam, Ulanman qatiqnataqmi karqa Jeus, Jeusman qatiqnataqmi karqa Elifelet. ⁴⁰Ulampas churinkunaqa karqa valeroso soldadokunam chaynataq flechana arma alli-allin manejaqkunam. Ulampas churinkunapam karqa achka-achka churinkuna hinaspas willkankuna, llapallankum karqa pachak pichqa chunkan runakuna. Paykunaqa karqaku Benjaminpa mirayninkunam.

9 ¹Israel casta llapallan runakunam familiankuman hina listasqa karqaku Israel reykunapa vidanmanta willakuq libropi.

Babilonia nacionmanta kutimuqkunamanta

(Neh 11:1-24)

Juda nacionpi runakunam Tayta Dios traicionarusqankurayku Babilonia nacionman preso pusasqa karqaku.

²Babilonia nacionmanta puntata kutimuspa chakrankuman hinaspas llaqtankuman *yachanankupa yaykuqkunam karqaku Israel castamanta wakin runakuna, sacerdotekuna, Leviy casta runakuna hinaspas templopi sirviente kaqkuna. ³Juda castamanta, Benjamin castamanta, Efrain castamanta chaynataq Manases castamanta runakunam Jerusalem llaqtapi *yacharqaku.

⁴Judapa churin Farespa miraynin runakunam karqa Utaí, Utaipa taytanmi karqa Amiud, Amiudpa taytanmi karqa Omri, Omripa taytanñataqmi karqa Imri, Imripa taytanñataqmi karqa Bani. ⁵Selapa miraynin runakunañataqmi karqa Asaiaswan churinkuna. Asaiasqa karqa Selapa piwi churinmi. ⁶Zerapa mirayninmantañataqmi karqa Jeuel. Jeuel. Paykunapa castanmantam karqaku soqta pachak isqon chunkan runakuna.

⁷Benjamin castamanta kaqkunam karqa Salu, Salupa taytanmi karqa Mesulam, Mesulampa taytanñataqmi karqa Hodavias, Hodaviaspa taytanñataqmi karqa Asenua. ⁸Jerusalem llaqtapitaqmi *yacharqa Jerohampa churin Ibneiaspas chaynataq Elapas, Elapa taytanmi karqa Uzi, Uzipa taytanñataqmi karqa Micri. Chaypitaqmi yacharqa Mesulampas, Mesulampa taytanmi karqa Sefatias, Sefatiaspa taytanñataqmi karqa Reuel, Reuelpa taytanñataqmi karqa Ibnias. ⁹Castankuman hinam karqaku isqon pachak pichqa chunkan soqtayoy runakuna. Llapallankum karqaku castanku ukupi kamachikuqkuna.

¹⁰Jerusalen llaqtapi *yachaq sacerdotekunam qarqaku Jedaias, Joiarib, Jaquin, ¹¹Azarias. Azariaspa taytanmi qarqa Hilcias. Hilciaspa taytanñataqmi qarqa Mesulam, Mesulampa taytanñataqmi qarqa Sadoc, Sadocpa taytanñataqmi qarqa Meraiot, Meraiotpa taytanñataqmi qarqa Ahitob. Azariasmi cuentallikurqa Diospa templonmanta. ¹²Huknin sacerdotem qarqa Adaias, Adaiapa taytanmi qarqa Jeroham, Jerohampa abuelonñataqmi qarqa Pasur, Pasurpa taytanñataqmi qarqa Malquias. Huknin sacerdotenñataqmi qarqa Masai sutiyoq runa, Masaipa taytanmi qarqa Adiel, Adielpa taytanñataqmi qarqa Jazera, Jazerapa taytanñataqmi qarqa Mesulam, Mesulampa taytanñataqmi qarqa Mesilemit, Mesilemitpa taytanñataqmi qarqa Imer. ¹³Sacerdotekunapa llapallan castankunam qarqa waranqa qanchis pachak soqta chunkan runakuna. Paykunaga castanku ukupi kamachikuqkunam qarqaku Diospa temlonpi ruranankupaq allin yachachisqa.

¹⁴Jerusalen llaqtapi *yachaq Levii casta runakunam qarqa Semaias, Semaiaspa taytanmi qarqa Hasub, Hasubpa taytanñataqmi qarqa Azricam, Azricampa taytanñataqmi qarqa Hasabias. Hasabiasqa qarqa Meraripa castanmi. ¹⁵Levii casta wakin runakunam qarqa Bacbacar, Heres, Galal hinaspa Matanias. Mataniaspa taytanmi qarqa Micaia, Micaiaapa taytanñataqmi qarqa Zicri, Zicripa taytanñataqmi qarqa Asaf. ¹⁶Levii casta huknin runañataqmi qarqa Obadias, Obadiaspa taytanmi qarqa Semaias, Semaiaspa taytanñataqmi qarqa Galal, Galalpa taytanñataqmi qarqa Jedutun. Levii casta huknin runañataqmi qarqa Berequias, Berequiaspa taytanmi qarqa Asa, Asapa taytanñataqmi qarqa Elcana. Chay Elcana sutiyoq runam *yacharqa Netofa llaqtayoqkunapa yachanan llaqtachakunapi.

¹⁷Jerusalen llaqtapi punkukunawan cuentallikuqkunam qarqa Salum, Acub, Talmon hinaspa Ahiman. Wawqenku Salunmi qarqa paykunapa jefen. ¹⁸Kay libro qellqasqa tiempokamamá Salum qarqa reypa yaykunan punkuwan cuentallikuq. Chay punkuqa qawarqa intipa qespimunana lawmanmi. Paykunamá qarqaku Levii casta runakunapa campamentonpi punkukunawan cuentallikuqkuna.

¹⁹Chay Salum sutiyoq runapa taytanmi qarqa Corey, Coreypa taytanñataqmi qarqa Ebiasaf, Ebiasafpa taytanñataqmi qarqa Corey, Salunmi Corey castamasin-kunapiwan templopa punkunkunawan cuentallikuqku. Paykunapa abuelonkunam Tayta Diospa yachanan karpapa punkunwan cuentallikuqku.

²⁰Sacerdote Eleazarpa churin Fineesmi ñawpaq tiempopi paykunapa jefen qarqa. iTayta Diosyá paywan kachun!

²¹Meselemias sutiyoq runapa churin Zacariasmi qarqa Diosman asuykuna karpapa punkunwan cuentallikuq.

²²Punkukunawan cuentallikunankupaq akllasqa runakunam qarqa iskay pachak chunka iskayniyoq runakuna, paykunam castankuman hina listasqa qarqa *yachasqanku llaqtachakunapi. Paykunatamá nombrarqa Davidwan Diosmanta willakuq Samuel, chayna nombrasqa qarqaku confianza runakuna kasqankuraykum. ²³Paykunamá mirayninkunapiwan Tayta Diospa temlonpa punkunkunawan tupasqanman hina cuentallikuqku, chay templopa huknin sutinga qarqa "karpam". ²⁴Templopa tawan lawninpi punkunkunawan cuentallikuqkunam qarqa. Intipa qespimunana lawpi, intipa seqaykunan lawpi, norte lawpi hinaspa surlawpi. ²⁵Paykunapa castankunam *yachasqanku llaqtachakunamanta hamuqku tupasqanman hina qanchis punchaw yanapakunankupaq. ²⁶Levii castamanta punkunkunawan cuentallikuq tawa jefekunam ichaqa tukuy tiempo cuidaoku Diospa temlonpi cuartokunatawan tukuy ima waqaychana cuartokunata. ²⁷Paykunaga cuidaspankum Diospa temlonpa muyuriqninpi tuta pasaoku, paykunataqmi templopa llavenwanpas cuentallikurqaku sapa temprano kichanankupaq. ²⁸Levii castamanta wakin

runakunañataqmi cuentallikurqaku cultopaq serviciokunamanta, chay serviciokunatam yupaspanku waqaychananku sitioman apaykuqku hinaspa chaymantataq horqomukupas. ²⁹Wakinkunañataqmi cuentallikurqaku wakín serviciokunamantawan Diospaq sapaqchasqa llapallan serviciokunamanta. Cuentallikurqakutaqmi harinamantapas, vinomantapas, aceitemantapas, inciensomantapas chaynataq especeriakunamantapas. ³⁰Wakín sacerdotekunañataqmi especeriakunata taqrunaqku perfumeqaq. ³¹Leviy casta Matatias sutiyoq runam cuentallikurqa ofrendapaq tanta ruraymanta, Matatiasqa karqa Salumpa piwi churinmi, Salumñataqmi karqa Corey castamanta. ³²Coat castamanta wakín Leviy castakunam cuentallikurqaku Diospa qayllanpi churana tanta ruraymanta, chaykunatam churaqku sapa samana punchawpi. ³³Karqataqmi takiqkunapas, paykunaqa karqa Leviyqa castankunapi kamachikuqkunam, paykunam *yacharaqku templopa cuertonkunapi, tuta punchaw takiyllapi servikusqankuraykum huk runanataqa mana ruraraqkuchu. ³⁴Paykunamá listaman hina karqa Leviy casta runakunapa kamachiqninkuna, paykunaqa *yacharaqku Jerusalen llaqtapim.

Saulpa familiankunamanta

(1 Cr 8:29-40)

³⁵Gabaon llaqtapim *yacharqa Gabaon llaqta hatarichiq Jehiel, paypa warminpa sutinmi karqa Maaca. ³⁶Jehielpa piwi churinmi karqa Abdon, Abdonpa qatinqinkunañataqmi karqa Zur, Cis, Baal, Ner, Nadab, ³⁷Gedor, Ahio, Zacarias hinaspa Miclot. ³⁸Chay Miclot sutiyoq runam karqa Simeampa taytan. Paykunas castanku hinam Jerusalen llaqtapi yacharaqku.

³⁹Ner sutiyoq runam karqa Cisca taytan, Cismi karqa Saulpa taytan, Saulpa churinkunam karqa Jonatan, Malquisua, Abinadab hinaspa Es-baal. ⁴⁰Jonatanpa churinmi karqa Merib-baal, paypa churinmi karqa Micaia. ⁴¹Micaiaqa churinkunam karqa Piton, Melec, Tarea hinaspa Acaz. ⁴²Acazmi karqa Jarapa taytan, Jarapa churinkunam karqa Alemet, Azmavet hinaspa Zimri. Zimrim karqa Mosapa taytan. ⁴³Mozam karqa Binapa taytan, Binapa churinmi karqa Refaias, Refaiaspa churinñataqmi karqa Elasa, Elaspapa churinñataqmi karqa Azel.

⁴⁴Azelpa soqta churinkunam karqa Azricam, Bocru, Ismael, Searias, Obadias hinaspa Hanan. Paykunamá karqa Azelpa churinkuna.

Churinkunawan Saul guerrapi wañusqanmanta

(1 S 31:1-13)

10 ¹Filistea runakunam pelearqa Israel runakunawan, Israel runakuna ayqekuyta qallaykuspankum Gilboa Moqopi achka-achka wañururqaku. ²Filistea runakunam Saultawan churinkunata qatirqaku hinaspa wañurachirqaku Saulpa churin Jonatanta, Abinadabta hinaspa Malquisuata. ³Chaymantam Filistea runakunaqa mana chinkaykachispa qatirqaku Saultaña, flechaqkuna Saulpa kasqankama hayparachiptinmi Saulqa heridoña kachkarqa. ⁴Chaymi arman apaq soldadota Saul nirqa:

—Espadaykita horqospayki tuksiruway, manam ñoqaqa munanichu wak mana señalasqa enemigoynaraq hamuspa ñoqamanta burlakuwanankuta —nispá.

Chaymi llupayta manchakusqanrayku arman apaq soldadoqa mana munarqachu chay rurayta hinaptinmi Saulqa espadanta hapiyuspa kikinña tuksikururqa. ⁵Arman apaq soldadotas Saul wañurachikusqanta qawaykuspanmi espadanwan tuksikururqa, chaynapim paypas wañururqa. ⁶Chaynatamá chay punchaw Saul wañukurqa, wañu-

kurqataqmi kimsan churinkunapas hinaspa llapallan familiarunkunapas.⁷ Qechwapi *yachaq llapallan Israel runakunam tropakunapa lluptisqantawan Saulpa hinaspa churinkunapa wañurusqanta yacharuspanku llaqtankuta saqeruspa lluptikurqaku hinaptinmi Filistea runakunaña hamuruspanku chay llaqtakunapi yacharqaku.

⁸Paqarinnintin punchawmi Filistea runakuna lloqsirqaku wañuqkunapa imantapas hoqarikamunankupaq. Gilboa Moqopim tarirurqaku Saultawan churinkunata wañusqaña pampapi chutarayachkaqta. ⁹Filistea runakunaqa Saulpa pachanta llatanaruspankum umantawan armankunata aparqaku. Willakuqkunatam kacharqaku Filistea runakunapa llapallan muyuriqninpi llaqtakunaman, chay llaqtakunamanqa kacharqaku taytachankuman hinaspa llapallan runakunaman willamunankupaqmi. ¹⁰Saulpa armankunatam churarqaku mamachankupa templonpi, umantañaataqmi warkururqaku Dagon sutiyoq taytachankupa templonman.

¹¹Galaad lawpi Jabes llaqtayoq llapallan runakunam yacharurqaku Filistea runakunaqa Saulpa cuerponta imam rurarusqankuta. ¹²Llapallan valeroso qarikuna rispankum Saulpa hinaspa churinkunapa ayanta apamurqaku Jabes llaqtankuman, chaypi kaq encina sachapa sikinpi pamparuspankum qanchis punchaw ayunarqaku.

¹³Tayta Diosta traicionasqanraykumá Saulqa wañururqa, payqa huchallikururqa Tayta Diospa palabranta mana kasukuspanmi chaynataq espiritistata tapukuspanmi. ¹⁴Tayta Diosta mana tapukusqanraykum pay wañurachirqa hinaspa paypa rantinpi Isaipa churin Davidman gobiernonta qoykurqa.

Juda lawpi chaynataq Israel lawpi Davidpa gobiernasqanmanta

(2 S 5:1-5)

11 ¹Israel casta llapallan runakuna rispanmi Davidwan huñunakurqaku Hebron llaqtapi hinaspa Davidta nirqaku:

—Ñoqaykuqa kaniku qampa ayllykipunim. ²Saul gobiernawachkaptinkupas qamqa ñawpaqmantaraqmi Israel tropakunata kamachirqanki. Tayta Diosmi prometesurqanki: “Qanmi oveja michiq hina Israel casta runaykunata gobiernanki hinaspa Israel nacionpi kamachinki” nispa.

³Hebron llaqtapi Rey Davidpa kasqanmanmá hamurqaku Israel casta llapallan ancianokuna, Rey Davidmi chaypi paykunawan contratota rurarqa Tayta Diospa qayllanpi. Israel nacionpi gobiernanapaqmi Davidta aceitewan tallirqaku. Chaynatam rurarqaku Samuelnintakama Tayta Diospa prometesqanman hina.

Murallasqa Sion llaqtapi David vencesqanmanta

(2 S 5:6-10)

⁴Chaymantam David llapallan Israel tropakunawan Jerusalem llaqtaman rirqaku. Jerusalem llaqtapa huknin sutinmi karqa Jebus. Jebus casta runakunam chay lawpiqa yacharqaku. ⁵Jebus casta runakunam Davidta nirqaku:

—Manam qamqa kayman yaykumuytaqa atiwaqchu —nispa.

Davidmi ichaqa dueñochakururqa chay murallasqa Sion llaqtata. Chay Sion llaqtatam suticharqaku “Davidpa Llaqtan” nispa. ⁶Davidmi nirqa:

—Pipas Jebus casta runakunata puntata atacaqmi kanqa llapallan tropakunapa kamachiqnin —nispa.

Sarviapa wawan Joab puntata seqaspa atacaruptinmi payta David churarqa llapallan tropakuna kamachiqpaq. ⁷Davidmi *yacharqa murallasqa llaqtapi chayraykum

chay llaqtata suticharqaku “Davidpa Llaqtan” nispa. ⁸Chaypa muyuriqninpin David llaqtata hatarichirqa, chaytaqa hatarichirqa llaqtapa patanmanta muyuriqninkamam. Mana tukusqa kaqkunatañaataqmi Joab allichachirqa. ⁹Davidta Llapallan Kamachiq Tayta Dios yanapaptinmi payqa aswan atiyniyoqraq rikurirurqa.

Davidpa valeroso soldadonkunamanta

(2 S 23:8-39)

¹⁰Kaykunam karqa Davidpa soldadonkunapa valeroso jefenkuna hinaspa gobiernonpi kallpanchaqninkuna. Paykunam Israel casta llapallan runakunapiwan Davidta kallpancharqaku chaynapi imaynam Tayta Diospa nisqanpi hina gobiernanapaq.

¹¹Davidpa valeroso soldadonkunamá karqa: Hacmoni casta Jasobeam, paymi karqa kimsa valeroso soldadonkunapa jefen. Paymi huk kutipi lanzanwan wañurachirqa kimsa pachak soldadokunata. ¹²Paymanmi qatirqa Ahoa castamanta Dodo sutiyoq runapa churin Eleazar, paymi karqa kimsa valerosokunapa huknin. ¹³Paymi karqa Davidwan Pas-damim lawpi, chay sitiopim Filistea runakuna huñunakururqaku peleanankupaq, chaypitaqmi karqa cebada chakra. Israel tropakuna Filistea runakunamanta lluptichkaptinkum ¹⁴Eleazar chay cebada chakrapa chawpinpi churakuykuspan defienderqa hinaspa Filistea runakunata vencerurqa. Chaynatamá Tayta Dios pasaypaqta vencerachirqa.

¹⁵Kimsa chunka valeroso jefekunamantam kimsa rirqaku Davidpa pakakusqan qa-qakunapi kasqan Adulam sutiyoq machayman, Filistea runakunapa campamentonmi kachkarqa Refaim Qechwapi. ¹⁶Davidmi karqa amparakunan sitiopi, Filistea runakunapa tropankunañaataqmi kachkarqa Belen llaqtapi. ¹⁷Davidta yakunayaruptinmi nirqa:

—iPiraq tomaykachiwanman Belen llaqta zaguanpa waqtanpi pozomanta yakuta! —nispa.

¹⁸Chay kimsa valeroso jefekunam Filistea tropakunapa campamentonman yaykuruspanku Belen llaqta zaguanpa waqtanpi pozomanta yakuta horqorurqaku hinaspa Davidman amapurqaku. Davidmi ichaqa mana munarqachu chay yaku tomayta, Tayta Diospaq ofrendata hina tallispanmi ¹⁹nirqa:

iDiosnilláy ¿tomaymanraqchu kay runakunapa yawarninpa chanin yakuta otaq wañuyman wischukuspanku apamuwasqanku yakuta?! iChaytaqa amayá piensasayllapas-piensasaqchu! —nispa.

Chaynata nispanmi mana munarqachu tomayta.

Chay kimsan valeroso jefekunamá chaykunata ruraraqaku.

²⁰Joabpa wawqen Abisaimi karqa kimsa chunka valeroso jefekunapa kama-chiqnin. Paymi huk kutipi lanzanwan kimsa pachak soldadokunata wañurachirqa. Paypas reqsisqam karqa chay kimsan jefekuna hina. ²¹Abisaimi chay kimsan valeroso jefekunamanta aswan reqsisqa karqa chaymi paykunapa jefen karqa. Ichaqa manam igualarqachu chay kimsa valeroso jefekunapa rurasqanmanqa.

²²Cabseel llaqtamanta Joiadapa churin Benaia sutiyoq runapas valeroso kaspanmi achka hatun ruraykunata ruraraq. Paymi wañurachirqa Moab nacionniyoq iskay allin valeroso soldadokunata. Huk punchawpas lastachkaptinmi uchkunyan yaykuruspan chaypi wañurachirqa leonta. ²³Wañurachirqataqmi Egipto nacionniyoq hatunkaray runatapas, paypa sayayninmi karqa yaqa iskay metro parten. Chay Egipto nacionniyoq runam lanzawan armasqa kachkarqa, paypa lanzanpa kaspinmi karqa telarpa rodillon hina rakusu. Benaia pawaykurqa huk kaspillawan hinaspa Egipto nacionniyoq

runamanta lanzanta qechuruspa chaywan wañurachirqa. ²⁴Chaynaqa chay Joiadapa churin Benaia sutiyoq runapas chay rurasqanwanmi sinchi reqsisqa karqa kimsan valeroso jefekuna hina. ²⁵Kimsa chunka jefekunamantapas ancha reqsisqamá karqa, chaywanpas manam igualarqachu chay kimsa valeroso jefekunapa rurasqanmanqa. Benaiatam David churarurqa waqaychaqnin soldadokunapa jefenña kananpaq.

²⁶Wakin valeroso jefekunam karqa: Joabpa wawqen Asael, Belen llaqtayoq Dodopa churin Elhanan, ²⁷Harod lawmanta Samot, Bet-pelet llaqtayoq Heles, ²⁸Tecoa llaqtayoq Iquespa churin Ira, Anatot llaqtayoq Abiezer, ²⁹Husah casta Sibecai, Ahoa casta Ilai, ³⁰Netofa llaqtayoq Maharai, Netofa llaqtayoq Baanapa churin Heled, ³¹Benjamin allpapi Gabaa llaqtayoq Rebaipa churin Itai, Piraton llaqtayoq Benaia, ³²Gaas Wayqopi *yachaq Hurai, Bet-araba lawpi yachaq Abiel, ³³Bahurim llaqtayoq Azmavet, Saalbim llaqtayoq Eliaba, ³⁴Gimso llaqtayoq Jasempa churinkuna, Harar lawmanta Sagepa churin Jonathan, ³⁵Harar lawmanta Sacarpa churin Ahiam, Urpa churin Elifal, ³⁶Mequer lawmanta Hefer, Bet-pelet llaqtayoq Ahias, ³⁷Carmel llaqtayoq Hezrai, Esbaipa churin Naarai, ³⁸Natanpa wawqen Joel, Hagraipa churin Mibhar, ³⁹Amon nacionniyoq Selec, Berot llaqtayoq Naharai, paymi karqa Sarviapa wawan Joab sutiyoq runapa arman apaq, ⁴⁰Jatir llaqtayoq Irawan Gareb, ⁴¹Het casta runa Urias, Ahlaipa churin Zabad, ⁴²Ruben casta Sizapa churin Adina, Adinam karqa Ruben castakunapa jefen, paywantaqmi karqa kimsa chunka runakunapas. ⁴³Wakin valeroso jefekunañataqmi karqa Maacapa churin Hanan, Mitan lawmanta Josafat, ⁴⁴Astarot llaqtayoq Uzias, Aroer llaqtayoq Hotampa churinkuna, paykunapa sutinmi karqa Samapiwan Jehiel, ⁴⁵Zimripa churin Jediael, paypa wawqen Joha, Johatam suticharqaku “Tiz casta runa” nispa. ⁴⁶Wakin valeroso jefekunañataqmi karqa Mahanaim llaqtayoq Eliel, Elnampa churin Jerebaipiwan Josavia, Moab nacionniyoq Itma, ⁴⁷Eliel, Obed hinaspa Soba nacionniyoq Jaasiel.

Davidwan hukllawakuq tropakunamanta

12 ¹Cispa churin Saulpa qayllanmantam David wischusqa kaspan Siclag llaqtaman ripukurqa, chaypi kachkaptinmi guerrapi yanapanankupaq Davidman hukllawakurqaku valeroso tropakuna. ²Chay tropakunam armasqa karqaku flechana arcokunawan. Paykunaqa warakaqkum *alleg makinkuwanpas chaynataq *ichoq makinkuwanpas, hina chaynallatam ruraqku flechakunawanpas.

Benjamin casta Saulpa familian ³runakunapa jefenmi karqa Ahiezer, paypa wawqenmi karqa Joas, paykunaqa karqa Gabaa llaqtayoq Sama sutiyoq runapa churinkunam. Saulpa wakin familiañataqmi karqa Azmavetpa churin Jesielpiwan Peletpas, Anatot llaqtayoq Beracapiwan Jehupas ⁴chaynataq Gabaon llaqtayoq Ismiaspas, payqa karqa kimsa chunka valeroso soldadokunapa hukninmi hinaspa paykunapa jefenmi. Wakinñataqmi karqa Jeremias, Jahaziel, Johanan, Geder llaqtayoq Jozabad, ⁵Eluzai, Jeremot, Bealias, Semarias, Haruf llaqtayoq Sefatias, ⁶Coreypa castan Elcana, Isias, Azareel, Joezer, Jasobeam ⁷hinaspa Gedor llaqtayoq Jerohampa churin Joelpiwan Zebadias.

⁸Gad castamanta kaqkunapas wakinmi rakikuruspanku Davidman hukllawakururqaku chunniq law amparakuna sitiopi kachkaptin, guerrapaq hina valeroso soldadokuna kaspankum karqaku, harkachikuna armayoqkama hinaspa lanzayoqkama, paykunapa rikchayninqa karqa leonpa rikchaynin hinaraqmi hinaspa orqopi apurawman kallpaq luwichu hinaraqmi. ⁹Chay runakunapa jefenmi karqa Ezer. Wakin jefekunañataqmi qatinasninpi karqa: Obadias, Eliab, ¹⁰Mismanan, Jeremias, ¹¹Atai, Eliel, ¹²Johanan, Elzabad, ¹³Jeremias hinaspa Macbanai. ¹⁴Paykunamá karqa

Gadpa miraynin tropakunapa jefenkuna, paykuna ukupi pisi kallpayoq soldadollapas karqa pachak soldadokuna hinarraqmi. Paykuna ukupi kallpayoqñataqmi karqa waranqa soldadokuna hinarraq. ¹⁵Paykunam Jordan Mayuta chimpanurqaku punta kaq killapi mayupas kuchun-kuchun llimparichkaptin hinaspa qechwapi *yachaqkunata intipa qespimunan lawman hinaspa intipa seqaykunan lawman cheqerachirqaku.

¹⁶Benjaminpa miraynin wakin runakunapas rirqakum Davidpa amparakusqan sitioman, paykunaqa rirqaku Juda casta wakin runakunapiwan kuskam, ¹⁷Paykunanaman David taripaykuspanmi nirqa:

—Sichu hamuchkankichik hawkayypaq hinaspa yanapawanaykichikpaq hinaptinqa tukuy sonqoywanmi chaskisqaykichik, mana pitapas dañachkaptiy enemigoykunaman qowanaykichikpaq hamuptikichikmi ichaqa abuelonchikkunapa Diosnin qawaspa juzgasunkichik —nispa.

¹⁸Chaymi kimsa chunka jefekunapa jefen Amasaiqa Espiritupa huntaykusqan nirqa:

Taytallayku David, ñoqaykuqariki qampam kaniku.
Isaipa churin taytallayku,
qanwanmi ñoqaykuqa kachkaniku.
Hawka kawsakuyyá qanwan kachun.
Hawka kawsakuyyá yanapaqnikipunawan kachun.
Diosniki yanapasusqaykiraykuyá
hawkayay qanwan kachun.

Chaymi David paykunata chaskiruspa tropankunapa jefenkuna kananpaq churarqa.

¹⁹Manasespa wakin castanpas Davidmanñam hukllawakururqaku, paykunaqa hukllawakururqaku Filistea tropakunawan Saulpa contranpi David peleaq riptinmi. Chaywanpas Davidqa Filistea runakunataqa manam yanaparqachu. Filistea runakunapi kamachikuqkunam rimanakururqaku Davidta qarqorunankupaq. Paykunam nirqaku:

—Traicionaruwaspanchikmi reynin Saulman pasakunman hinaptinmi wañuruchwanchik —nispa.

²⁰Ziclag llaqtapiña kachkaptin Manases castamanta Davidman hukllawakuqkunam karqa Adnas, Jozabad, Jediael, Micael, Jozabad, Eliu hinaspa Ziletai. Paykunaqa karqa Manases casta waranqa soldadokuna kamachiqkunam. ²¹Paykunam Davidta yanaparqaku salteaqkunapa contranpi, llapallankum valeroso soldadokuna karqaku hinaspa tropakunapa kamachiqnin rikurirurqaku. ²²Sapa punchawmi Davidta yanapanankupaq hamuqku achka-achka tropakuna chaynapim nana-nanaq tropakuna rikurirurqa.

Davidpa tropankunamanta

²³Hebron llaqtapi David kachkaptinmi payman hukllawakurqaku guerrapaq hina tropakuna, paykunam hamurqaku Tayta Diospa prometesqanman hina Saulpa rantinpi Davidtaña gobiernopi churanankupaq. Chay hamuqkunam karqa ²⁴Judapa mirayninmanta guerrapaq hina soqta waranqa pusaq pachaknin runakuna, paykunaqa harkachikunayoq hinaspa lanzayoqkamam karqaku. ²⁵Simeonpa mirayninmantam karqaku guerrapaq hina qanchis waranqa pachaknin runakuna. ²⁶Leviya mirayninmantam karqaku waranqa soqta pachaknin runakuna. ²⁷Davidmantaqmi hamurqa Aaronpa miraynin runakunapa jefen Joiadapas, paywantaqmi hamurqa kimsa waranqa qanchis pachaknin runakunapas. ²⁸Hamurqataqmi Sadoc sutiyoq guerrapi puriq valeroso mozopas,

Sadocwantaqmi karqa iskay chunka iskayniyoq castamasin jefekunapas. ²⁹Hamurqataqmi Saulpa castamasin Benjaminpa miraynin kimsa waranqa runakunapas, chaywanpas Benjaminpa miraynin runakunaqa yaqa llapallanmi Saulpa favorninpi karqaku. ³⁰Efrainpa mirayninmantapas hamurqakutaqmi iskay chunka waranqa pusaq pachaknin runakuna, paykunam karqaku castankupi alli-allin reqsisqa valeroso soldadokuna. ³¹Parten Manases ayllumantapas hamurqakutaqmi chunka pusaqniyoq waranqa runakuna, paykunam akllasqa karqaku rispanku Davidta gobiernopi churamunankupaq. ³²Isacarpa mirayninmantañataqmi karqa iskay pachak jefekuna, paykunam karqaku tiempokunamanta entiendeqkuna hinaspa yachaqku Israel casta runakunapa imam ruranankuta, paykunaqa llapallan castamasinkunatam kamachiqku. ³³Zabulon castamantañataqmi karqa pichqa chunka waranqa runakuna, paykunaqa tukuy ima clase armakunawan peleanankupaqmi yachachisqa hinaspa listollaña karqaku chaynapi mana iskayrayaspa Davidta yanapanankupaq. ³⁴Neftaliy castamantañataqmi karqa waranqa jefekuna, paykunawantaqmi karqaku kimsa chunka waranqa harkachikunayoq lanzayoqkama soldadokunapas. ³⁵Dan castamantañataqmi karqa peleanankupaq listollaña iskay chunka pusaqniyoq waranqa soqta pachaknin runakuna. ³⁶Aser castamantañataqmi karqa peleanankupaq listollaña tawa chunka waranqa runakuna. ³⁷Hamurqakutaqmi Jordan Mayupa chimpanpi Ruben casta runakunapas, Gad casta runakunapas chaynataq parten Manases ayllu runakunapas, paykunaqa karqaku pachak iskay chunkan waranqa runakunam, tukuy rikchaq armakunawan peleanankupaqmi paykunaqa yachachisqa karqaku.

³⁸Paykunamá guerrapaq hina armasqa llapallanku rirqaku Hebron llaqtaman chaynapi Israel lliw nacionpi gobiernanapaq Davidta tukuy sonqonkuwan churanankupaq, Israel casta wakin runakunapas huk sonqollam llapallanku karqaku Davidta gobiernopi churanankupaq. ³⁹Davidwanmi kimsa punchaw mikuspa hinaspa tomaspa karqaku, chaynataqa ruraraqaku castamasinkuna tukuy imata qoqawchasqanraykum. ⁴⁰Isacar castapa kasqanmantapas, Zabulon castapa kasqanmantapas hinaspa Neftaliy castapa kasqanmantapas vecinonkunam apamurqaku mikuykunata asnokunapi, camellokunapi, mulakunapi hinaspa buyeskunapi. Apamurqakumá harinata, llapipasqa higos pasasta, uvas pasasta, vinota, aceiteta, aychapaq buyeskunata chaynataq ovejakunatapas, chaykunataqa achkanpim apamurqaku Israel nacionpi hatun kusikuy kasqanrayku.

Jerusalen llaqtaman Diospa baulninta David apay munasqanmanta

(2 S 6:1-11)

13 ¹Waranqantin kamachiqkunawan hinaspa pachak kamachiqkunawan otaq llapallan jefekunawan David rimanakuruspanmi ²Israel casta huñunasqa runakunata nirqa:

—Qamkunapaq allin rikchakapusuptikichikqa hinaspa yupaychasqanchik Tayta Diospaq allin kaptinga tukuy hinastinmayá willakuqkunata kachasunchik Israel allpapi yachaq llapallan ayllunchikkunaman. Kachasunchiktaqyá llaqtakunapiwan echaderonkunapi kaq sacerdotekunamanpas chaynataq Leviy casta runakunamanpas chaynapi llapallanku hamuspanku ñoqanchikwan huñunakunankupaq ³hinaspa Diosninchikpa baulninta kayman apamunanchikpaq. Saulpa tiemponmantapunim chay baulwanqa Diosta mana tapurqanchikchu —nispa.

⁴Hinaptinmi huñunakuyipi kaqkuna llapallanku “Allinmi” nirqaku chayta ruranankupaq.

⁵Davidmi huñurachirqa Israel casta llapallan runakunata. Payqa huñuchimurqa Egip-to nacion lawpi Sihor Mayupa kasqanmantaraqmi chaynataq Hamat lawman yaykurina

lawmantaraqmi. Huñunakurqakumá Quiriat-jearim llaqtamanta Diospa baulninta apamunankupaq. ⁶Davidmi Israel casta llapallan runakunapa compañaşqan rirqá Quiriat-jearim llaqtaman. Chay llaqtapa huknin sutinmi karqa Baala. Chay llaqtaqa karqa Juda lawpim. Rirqakumá Diospa baulninta apamunankupaq. Chay baulmi sutichasqa karqa Diospa sutinwan. Paymi chay baulpa hawanpi kaq querubin sutiyoq angelkunapa chawpinpi tiyaq. ⁷Diospa baulninta mosoq carretaman churaykuspankum Abinadaba wasinmanta aparqaku. Uzapiwan Ahio sutiyoq runam carretata guiarqaku. ⁸Davidmi Israel casta llapallan runakunawan Diospa ñawpaqninta rispa anchata kusikurqaku, tukuy sonqonkuwan takispam tusurqaku taksa arpakunapa, hatun arpakunapa, tinkyakunapa, platillokunapa hinaspá cornetillakunapa waqasqanwan. ⁹Quidon sutiyoq runapa eranman chayaruptinkum bueyeskuna mitkaruptin Diospa baulnin mana wichiyananpaq Uza sutiyoq runa baulta hapirurqa. ¹⁰Uza sutiyoq runapa contranpim Tayta Dios piñakururqa, payqa piñakururqa chay Uza sutiyoq runa baulta hapirusqanraykum chaymi hina chayllapi wañurachirqa, Diospa qayllanpimá payqa wañururqa.

¹¹Davidmi piñakururqa Uzata Tayta Dios wañurachisqanmanta chaymi chay lugar sutichasqa karqa Perez-uzawan kay libro qellqasqa kasqan tiempokama.

¹²Tayta Diosta manchakuspanmi chay punchaw David nirqa:

—Manam apachimuymanchu Diospa baulnintaqa —nispa.

¹³“Davidpa llaqtanwan” sutichasqa llaqtaman baulta manaña apayta munaspanmi kamachirqa Gat llaqtayoq Obed-edom sutiyoq runapa wasinmanña apanankupaq. ¹⁴Diospa baulninmi Obed-edompa wasinpi karqa kimsa killa chaymi Obed-edompa familiantawan tukuy imanta Tayta Dios bendecirqa.

Davidman comisionta Rey Hiram kachasqanmanta

(2 S 5:11-12)

14 ¹Tiro llaqtapa reynin Hiranmi kacharqa Davidman runankunata, apachirqa-taqmi cedromanta qerukunatapas. Kacharqataqmi albañilkunatapas chaynataq carpinterokunatapas Davidpa palacionta ruranankupaq. ²Hinaptinmi David cuentata qokururqa Israel nacionpi gobiernananpaq Tayta Dios takyachisqanta. Entienderqataqmi Israel casta runakunata llumpayta favorecespan pay gobiernachisqantapas.

Jerusalen llaqtapi naceq Davidpa churinkunamanta

(2 S 5:13-16. 1 Cr 3:5-9)

³Jerusalen llaqtapi David *yachaspanmi huk warmikunawan casarakururqa chaymi paykuna wachakurqa qaritapas-warmitapas Davidpa churinkunata. ⁴Jerusalen llaqtapi naceq Davidpa churinkunam karqa Samua, Sobab, Natan, Salomon, ⁵Ibhar, Elisua, Elpelet, ⁶Noga, Nefeg, Jafia, ⁷Elisama, Eliada hinaspá Elifelet.

Filistea runakunata David vencerusqanmanta

(2 S 5:17-25)

⁸Filistea runakunam Israel lliw nacionpi gobiernananpaq David churasqa kasqanta yacharurqaku chaymi llapallanku hamurqaku Davidta maskanankupaq. David chayta yacharuspanmi paykunawan tupaq lloqsirqa. ⁹Chaymi Filistea runakuna hamururqaku Refaim Qechwapi *yachaşkunata salteanankupaq. ¹⁰Hinaptinmi Diosta David tapurqa: —¿Risaqchu Filistea runakunapa contranpi? ¿Paykunataqa qowankichu? —nispa. Chaymi Tayta Dios nirqa:

—Riypuniyá, Filistea runakunataqa makikimanmi churamusaq —nispa.

¹¹ Baal-perazim sitiokama David chayaruspanmi chaypi Filistea runakunata vencerurqa, chayraykum nirqa:

—Lloqllapa wayqosqanta hinam Dios enemigoykunata qayllaypi vencerun —nispa.

Chayraykum chay sitiota suticharqa “Baal-perazim” nispa. ¹² Filistea runakuna taytachankuta chaypi saqeruptinmi David kañarachirqa.

¹³ Filistea runakunam yapatawan hamururqaku Refaim Qechwapi *yachaqkunata salteanankupa. ¹⁴ Chaymi Diosta David yapatawan tapuptin payñataq nirqa:

—Ama riychu paykunapa ñawpaqñinmanqa aswanqa paykunapa qepanman muyuruspayá balsamo sutiyoy sachakunapa ñawpaqñinmanta pawaykamuy.

¹⁵ Balsamo sachakunapa hawanpi tropakuna marchachkaq hina saqaqazaqta uyarispaykim listolla kanki pawaykunaykipaq. Qampa ñawpaqnikitam ñoqa Dios risaq Filistea tropakuna vencesqa kananpaq —nispa.

¹⁶ Diospa kamachisqanta hina David ruraspanmi Filistea tropakunata vencerurqaku Gabaon llaqtamanta Gezer llaqtapa hichpankama. ¹⁷ Chaymi Davidqa alli-allin reqsisqa karqa tukuy nacionkunapi, Tayta Diosmi tukuy chay nacionkunapi runakunaman manchakuyta qorqa Davidta respetanankupa.

Tayta Diospa baulninta David Jerusalem llaqtaman apachisqanmanta

(2 S 6:12-23)

15 ¹ Davidqa kikinpaqpas rurachirqam wasikunata, chaytaqa rurachirqa “Davidpa llaqtan” nisqanku barriopim, sayachisqan karpapim huk sitiota allicharqa Diospa baulninpaq. ² Chaymi kamachispan nirqa:

—Diospa baulnintaqa Levij castakunallam apanqaku, paykunatam Tayta Dios akllarqa paypa baulninta apanankupaq hinaspa tukuy tiempo payta servinankupaq —nispa.

³ Davidmi Jerusalem llaqtaman huñuchirqa Israel casta llapallan runakunata chaynapi Tayta Diospa baulninta alistachisqan sitioman apamunankupa. ⁴ Huñurachirqataqmi Aaronpa mirayninkunatapas chaynataq Levij casta runakunatapas. ⁵ Coatpa mirayninkunamantam huñurachirqa pachak iskay chunkan runakunata, paykunapa jefenmi karqa Uriel. ⁶ Meraripa mirayninkunamantam huñurachirqa iskay pachak iskay chunkan runakunata, paykunapa jefenmi karqa Asaias. ⁷ Gersonpa mirayninkunamantam huñurachirqa pachak kimsa chunkan runakunata, paykunapa jefenmi karqa Joel. ⁸ Elizafanpa mirayninkunamantam huñurachirqa iskay pachak runakunata, paykunapa jefenmi karqa Semaias. ⁹ Hebronpa mirayninkunamantam huñurachirqa pusaq chunka runakunata, paykunapa jefenmi karqa Eliel. ¹⁰ Uzielpa mirayninkunamantam huñurachirqa pachak chunka iskayniyoq runakunata, paykunapa jefenmi karqa Aminadab.

¹¹ Davidqa qayachirqataqmi sacerdote Sadoctawan sacerdote Abiatartapas, qayachirqataqmi Levij castamanta Urieltapas, Asaiastapas, Joeltapas, Elieltapas chaynataq Aminadabtapas. ¹² Paykunatam nirqa:

—Levij castakunapi jefekuna kasqaykichikraykuyá chuyanchakuychik, chuyanchaychiktaq castaykichikkunatapas chaynapi Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa baulninta apamunaykichikpaq hinaspa alistasqay sitioman churanaykichikpaq. ¹³ Punta kutipiqa qamkuna mana apamuptikichikmi yupaychasqanchik Tayta Dios wakinniykuta wañurachirqa, chaynataqa rurarqa paypa leyinman hina mana tapusqaykuraykum —nispa.

¹⁴ Chay sacerdotekunawanmi Levij casta runakuna chuyanchakurqaku Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa baulninta apamunankupa. ¹⁵ Chaymi Leviypa miray-

ninkuna apamurqaku Diospa baulninta varillankunamanta hombrorikuspanku, chaynataqa ruraraqaku Moisesman Tayta Diospa kamachisqanpi hinam.

¹⁶Davidqa kamachirqataqmi Levyi casta runakunapa jefenkunatapas chaynapi castamasinkunamanta takiqkunata tocanantintakama churanankupaq, churarqakuqa takispa kusikuywan taksa arpakunawan, hatun arpakunawan chaynataq platillokunawan compañanankupaqmi. ¹⁷Levyi casta runakunamantam akllarqaku Joelpa churin Hemantawan castamasin Berequispa churin Asafta. Akllarqakutaqmi Meraripa miraynini otaq castamasin Cusaiaspa churin Etantapas ¹⁸chaynataq paykunapa castanku punta jefekunaman qatiqkunatapas, paykunam karqa Zacarias, Jaaziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Benaia, Maasias, Matatias, Elifelehu, Micnias. Akllarqakutaqmi punkunawan cuentallikuqkunamantapas, paykunam karqa Obed-edom hinaspa Jehiel.

¹⁹Taqiikunamantam Heman, Asaf hinaspa Etan tocarqaku bronceamanta platillokunata. ²⁰Alamot tonopi taksa arpakunata tocañataqmi karqa Zacarias, Aziel, Semiramot, Jehiel, Uni, Eliab, Maasias hinaspa Benaia. ²¹Matatiasñataqmi Elifelehupiwani, Micniaspiwani, Obed-edompiwani, Jeielpiwani hinaspa Azariaspiwani tocarqaku hatun arpakunata seminit tonoman hina guiaspanku. ²²Levyi castakunapa jefen Quenianias sutiyoq runañataqmi takiqkunapa maestron karqa, paymi takiqkunamanta cuentallikurqa allin yachachisqa kasqanrayku. ²³Berequiswan Elcanañataqmi Diospa baulninmanta cuentallikuqkunakaraqaku. ²⁴Sacerdotekunamantañataqmi Sebanias, Josafat, Natanael, Amasai, Zacarias, Benaias hinaspa Eliezer tocarqaku cornetillakunata, paykunaqa tocarqaku Diospa baulninpa ñawpaqninpi. Obed-edonwan Jehiaspas Diospa baulnin cuidaqkunam karqaku.

²⁵Davidmá Israel casta ancianokunawan hinaspa waranqantin tropa kamachiqkunawan rirqaku Tayta Diospa contrato baulninta Obed-edompa wasinmanta kusikuywan apamunankupaq. ²⁶Tayta Diospa contrato baulninta apananpaq Levyi casta runakunata Dios yanapasqanraykum qanchis malta torokunata hinaspa qanchis carnerokunata wañuchirqaku ofrendapaq. ²⁷Davidmi kachkarqa fino linomanta pachawan pachasqa, hina chayna pachasqataqmi kachkarqa baul apaq llapallan Levyi casta runakunapas, takiqkunapas chaynataq takiqkunapa maestron Quinianiaspas. Davidqa pachakurqataqmi linomanta *efodwanpas. ²⁸Chaynatam llapallan Israel castakuna aparqaku Tayta Diospa contrato baulninta, aparqakuqa kusikuymanta qaparistinmi hinaspa cornetakunata, cornetillakunata, platillokunata, taksa arpakunata hinaspa hatun arpakunata tocastinmi.

²⁹“Davidpa Llaqtanwan” sutichasqa llaqtaman Tayta Diospa contrato baulnin chayaruqinmi Saulpa warmi churin Mical ventanamanta qawarispa rey Davidta rikururqa kusikuspa tusuchkaqta chaymi sinchita despreciarurqa.

16 ¹Diospa baulninta apaspankum churarqaku Davidpa sayachisqan karpapi hinaspa Diospa qayllanpi ofrecerqaku lliw kañana animalkunatawan Dioswan allinlla kasqankumanta ofrendakunata. ²Chay ofrendakuna ofreceyta Rey David tukuruspanmi Tayta Diosta mañakurqa llapallan runakunata bendecinanpaq. ³Lliw runakunamanmi otaq Israelpa llapallan castankunamanmi qarimanpas-warmimanpas aypuchirqa huk rosca tantata, llapisqa datiles sutiyoq frutamanta tortillata hinaspa llapisqa uvas pasasanta huk pedazo tortillata.

⁴Levyi castakunamantam David churarqa Tayta Diospa baulninpa ñawpaqninpi servikuqkunata, paykunamá cuentallikurqaku Tayta Diospa tukuy ima rurasqanta yuyarichinankupaq, graciasta qonankupaq hinaspa Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta alabanankupaq. ⁵Asaf sutiyoq runam karqa paykunapa jefen, payman qatiq jefen karqa Zacarias. Wakinñataqmi karqa Jeiel, Semiramot, Jehiel, Matatias,

Eliab, Benaia, Obed-edom hinaspa Jeiel. Paykunam taksa arpakunatawan hatun arpakunata tocarqaku, Asafnataqmi tocarqa platillokunata. ⁶Benaiawan Jahaziel-mi sapa punchaw tocarqaku cornetillakunata Diospa contrato baulninpa qayllanpi.

Graciasta qospa Davidpa takisqanmanta

(Sal 105:1-15. 96:1-13. 106:1,47-48)

⁷Davidmi chay punchawpi Asafmanwan llamkaqmasinkunaman chayllaraq qorqa kay takita Tayta Diosman graciasta qonankupaq:

- ⁸ Tayta Diosmanyá graciasta qoychik.
Sutinmantayá mañakuychik.
Runakunamanyá rurasqankunata reqsichiychik.
⁹ Paymanyá alabanzakunata takiychik.
Llapallan milagronkunamantayá rimaychik.

¹⁰ Chuya sutinmantayá qamkunaqa alabakuychik.
Tayta Diosta maskaqkunaqa sonqoykichikpiyá kusikuychik.

¹¹ Tayta Diostayá maskaychik.
Atiynintayá maskaychik.
Tukuy tiempoyá maskaychik.

¹² Rurasqan milagrokunamantayá yuyariychik.
Admirakuypaq rurasqankunamantayá yuyariychik.
Sentencia rimasqankunamantayá yuyariychik.

¹³ Qamkunaqa kankichik
serviqnin Abrahampa mirayninkunam.
Qamkunaqa kankichik
akllasqan Jacobpa mirayninkunam.

¹⁴ Yupaychasqanchik Tayta Diosqa payllapunim.
Tukuy kay pachapi arreglaqqa payllapunim.

¹⁵ Payqa wiña-wiñaypaqmi
yuyachkan contrato rurasqantaqa
Waranqantin miraykunapaqmi
payqa yuyachkan kamachisqankunataqa.

¹⁶ Abrahamwan rurasqan contratotaqa
manam qonqanchu.
Isaacman jurasqan contratotaqa
manam qonqanchu.

¹⁷ Jacobpaqmi decretonta segurarqa.
Israelpaqmi contratonta wiñaypaq segurarqa.

¹⁸ Abrahammanmi Tayta Dios nirqa:
“Qanmanmi qosqayki Canaan law allpata” nispa.
“Qanmanmi qosqayki tocanciaykichik allpata” nispa.

¹⁹ Paykunaqa asllaraq kachkaptinkum,
chaypi forastero kachkaptinkum,

- 20 nacion-nacion purichkaptinkum,
gobiernon-gobiernon purichkaptinkum
- 21 Dios mana consienterqachu
pipas ñakarichinanta.
Paykunarayku qaqchaspam
nirqa reykunata:
- 22 “Akllasqaykunataqa amayá llachpaychikchu” nispa.
“Willakuqkunataqa amayá imanaychikchu” nispa.
- 23 Kay pachapi llapallan kawsaqkuna,
Tayta Diosmanyá takiychik.
Salvacionninmantayá
sapa punchaw willakuychik.
- 24 Ancha reqsisqa kasqanmantayá
nacionkunapi willakuychik.
Milagrokuna rurasqanmantayá
runakunaman willakuychik.
- 25 Tayta Diosqa mayna hatunmi.
Payqa mayna alabanapaqmi.
Lliw dioskunamantapas respetanapaqmi.
- 26 Yanqakunallam
llapallan runakunapa diosninqa.
Tayta Diosmi ichaqa
cielokunata unancharqa.
- 27 Payqa sinchillataña kanchariqmi.
Payqa santuarionpi ancha atiyniyoqmi.
Payqa santuarionpi ancha kusichiqmi.
- 28 Runakunapa castankuna,
Tayta Diosqa anchallaña reqsisqa
kasqanmantayá rimariychik.
Tayta Diosqa anchallaña atiyniyoq
kasqanmantayá rimariychik.
- 29 Tayta Diospa sutin ancha reqsisqa
kasqanmantayá rimariychik.
Payllamanñayá ofrendakunata apamuychik.
Paypa ñawpaqninmanyá asuykamuychik.
Adorana pachakunawan pachakuspayá
Tayta Diosta adoraychik.
- 30 Kay pachapi llapallan runakunayá
katkatataychikqa paypa qayllanpiqa.
Paymi mana suchurinapaq
kay pachata takyachirqa.
- 31 Cielokunapas kusikuchunyá.
Kay pachapas kusikuchunyá.
Nacionkunapipas niychikyá:

“Tayta Diosmi gobiernachkan” nispa.

³² Lamar qochapas qaparichunyá.

Chaypi kaqkunapas qaparichunyá.

Campokunapas kusikuchunyá.

Chaypi kaqkunapas kusikuchunyá.

³³ Montepi llapa sachakunapas

Tayta Diospa qayllanpiyá kusikuchun.

Kay pachapi gobiernanapaq

hamuqpa qayllanpiyá kusikuchun.

³⁴ Allin kasqanraykuyá

Tayta Diosman graciasta qoychik.

Wiñaypaq kuyapayakuq kasqanraykuyá

Tayta Diosman graciasta qoychik.

³⁵ Qamkunayá niychik:

“Salvaq Diosllayku,

qampuniyá salvaykullawayku.

Nacionkunamantayá huñyukuwayku

qanman graciasta qonaykupaq.

Nacionkunamantayá huñyukuwayku

kusikuylawanña alabanaykupaq.

³⁶ Israelpa yupaychasqan Tayta Diosqa

alabasqayá kachun.

Wiñaymanta-wiñaykamayá payqa

alabasqa kachun.”

Llapallan runakunam “Amen” nispa Tayta Diosta alabarqaku.

³⁷Tayta Diospa contrato baulninpa ñawpaqninpi David churarqa Asaftawan paypa aylunkunata, paykunataqa churarqa baulpa ñawpaqninpi sapa punchaw imam ruranan-kupi servikunankupaqmi. ³⁸Churarqataqmi Obed-edomtapas soqta chunka pusaqniyoq llamkaqmasin runakunatawan, Jedutunpa churin Obed-edonwan Hosañataqmi karqa punkukunawan cuentallikuqkuna. ³⁹Churarqataqmi sacerdote Sadoctapas sacerdotema-sinkunatawan Tayta Diospa karpanpi kanankupaq, chay karpaqa karqa Gabaon Moqopim. ⁴⁰Churarqataq Tayta Diospa altarninpi lliw kañana animalkunata ofrecenankupaqmi. Paykunaqa sapa tempranon hinaspa sapa tardeykuqtam ofreceqku, ofreceqkuqa Israel casta runakunaman Tayta Diospa kamachisqanpi hinam otaq Tayta Diospa yachachikuynin libropi qellqasqaman hinam. ⁴¹Paykunawantaqmi karqa Hemanwan Jedutunpas chaynataq sutin-sutin akllasqan wakin runakunapas takinankupaq. Paykunam takirqaku:

Wiñaypaq kuyapayakuq kasqanraykuyá

Tayta Diosman graciasta qoychik.

⁴²Hemanwan Jedutunmi tocaqku cornetillakunata, platillokunata hinaspa wakin tocanakunata, paykunaqa compañaspankum tocarqaku Diosta alabaspanku. Jedutunpa churinkunaqa punkukunawan cuentallikuqkunam karqaku.

⁴³Chaymantam lliw runakunaqa sapakama wasinkuman ripukurqaku. Davidpas palacionmanmi kutikurqa familianpaq Diospa bendicionninta mañakunapaq.

Rey Davidman Tayta Dios prometesqanmanta

(2 S 7:1-29)

17 ¹Muyuriqninpi enemigonkunamanta Tayta Dios hawkayayta qoykuptinmi Rey Davidqa palacionpiña *yachachkaspan Diosmanta willakuq Natanta nirqa: —Qawasqaykipi hinam ñoqaqa cedromanta palaciopi *yachachkani, Diospa contrato baulninñataqmi kachkan karpallapi —nispá.

²Chaymi Natanñataq Davidta nirqa:

—Rurayá tukuy piensasqaykiman hina. Diosmi qanwan kachkan —nispá.

³⁻⁴Chay tutapunim Natanta Dios rimapayarqa serviqnin Davidman kaynata nimunanpaq:

—Manam qamchu temploytaqa rurapuwanke chaypi *yachanaypaq. ⁵Israelpa mirayninkunata horqomusqay punchawmantapunim kunan punchawkama templopiqa mana yacharqanichu. Noqaqa yachana karpallapim kayman-chayman purirqani. ⁶Tukuy tiempo Israelpa llapallan mirayninkunawan purichkaspaypas runaykunata kamachinankupaq oveja michiq hina churasqay runakunamantaqa manam haykapipas mañarqanichu Cedro tablamenta templota rurapuwanankupaqqa. ⁷Chaynaqa Llapallan Kamachiq ñoqa Tayta Diospa nisqaytayá serviqnin Davidman kaynata nimuy: “Ñoqam oveja michisqaykimanta horqomurqayki Israel casta runaykunapi jefe kanaykipaq. ⁸Lliw purisqaykipi yanapaspaymi llapallan qanwan peleaq enemigoykikunatapas tukururqani, kay pachapi atiyniyoqkunata hinam reqsisqata ruraraqayki. ⁹Israel casta runaykunapaqpas akllaruniñam huk sitiota, chaypim churarqani paykunataqa manaña pipas kuyuchinanpaq hinaspa ñawpaq tiempopi hina mana allin ruraqkuna manaña ñakarichinanpaq. ¹⁰Israel casta runaykunapi jefekuna churasqay tiempomantaraq rurasqayman hinam llapallan enemigoykikunata humillachisqa. Ñoqa Tayta Diosmi prometeki castaykikunata mirachinaypaq. ¹¹Machuyaruspa abueloykikuna hina wañukuptikim kikikipa churikita churasq gobiernanpaq hinaspa takyachisqa gobiernonta. ¹²Paymi ñoqapaq templota ruranqa, ñoqañataqmi takyachisqa gobiernonta wiñaypaq. ¹³Ñoqam paypaq kasaq taysan, payñataqmi ñoqapaq kanqa churiy. Ichaqa ñawpasuqniki Saulmanta hinaqa kuyapayakuyñitam churikimanta mana qechurusqachu. ¹⁴Paytaqa akllasqay castapipas chaynataq gobiernoypipas wiñaypaqmi takyachisqa, chaynapimá gobiernonqa wiñaypaq tayanqa” nispá.

¹⁵Tukuy chay palabrakunaman hinam chaynataq tukuy chay mosqoyninpi qawasqanta hinam Davidman Natan willarqa. ¹⁶Chaymi Tayta Diospa kasqanman Rey David yaykuykuspan ñawpaqninpi nirqa:

—Yupaychasqay Dios Taytalláy ¿pitaq ñoqaqa kani? ¿Pitaq castaykunapas kunankama qam yanapawanaykipaqqa? ¹⁷Diosnilláy, chaypas asllapaq rikchakapusuptikim kay serviqnika castay imaynam kananmantapas rimariykunkiraq. Yupaychasqay Dios Taytalláy, qamqa ancha reqsisqa runatapas hinaraqmi qawaykuwarqanki. ¹⁸Dios Taytalláy, reqsisqa rurawasqaykimantaqa ¿imatawanraqtaq ñoqaqa nikiman? Kay serviqnikitaqariki qanmi reqsiwanki. ¹⁹Dios Taytalláy, kay serviqnikiraykum piensasqaykiman hina tukuy kay admirakuypaq kaqkunata rurarunki chaynapi tukuy kay hatun rurasqaykita qawachinaykipaq. ²⁰Dios Taytalláy, qam hinaqa manam pipas kanchu. Lliw uyarisqaykupi hinapas qanmanta huk Diosqa manam kanchu. ²¹Israel runaykikuna hinaqa manam kanchu kay pachapi huk nacionqa. Dioslláy, qanmi hamuspa librarqanki runaykikuna kananpaq chaynapi allin reqsisqa kanaykipaq. Egipto nacionpi runakunamantam libramurqanki hinaspa paykunapaq hatun manchakuypaq kaqkunata ruraraqanki, nacionkunatapas qarqorqankim kay allpata

dueñochakunankupaq. ²²Qanmi Israel casta runaykikunata churarqanki wiñaypaqña runaykikuna kanankupaq hinaspa paykunapa Diosnin karunki.

²³—Chaynaqa Dios Taytalláy, kay serviqníkímantawan mirayniymanta rimasqaykitayá wiñaypaq takyachiy. Chaynatayá ruray nisqaykiman hina. ²⁴Prometesqaykitayá takyachiy sutiki wiñaypaq hatunchasqa kananpaq chaynataq runakunapas kaynata ninankupaq: “Llapallan Kamachiy Tayta Diosqa Israel castakunapa Diosninmi” nispa. Kay serviqníki Davidpa castaykunapas takyachunyá qampa yanapakuynikiwan. ²⁵Dioslláy, kay serviqníkímanmi niwarqanki mirayniyoqta rurawanaykipaq. Chayraykum kay serviqníkiqa kallpanchakuni chaynata mañakamunaypaq. ²⁶Dios Taytalláy, qamllam Diosqa kanki, kay allinkunatam kay serviqníkíman prometewarqanki. ²⁷Kunanmá kay serviqníkípa castayta munasqaykiman hina bendeciykunki chaynapi wiñaypaqña takyananpaq. Dios Taytalláy, qanmi paykunataqa bendecirqanki, chaynaqa wiñaypaqmi bendecisqa kanqaku —nispa.

Enemigonkunata David vencesqanmanta

(2 S 8:1-14)

18 ¹Chaykunapa qepantam Filistea runakunata David venceruspan humillaykachirqa. Paykunamantam Gat llaqtatawan llaqtachankunata qechururqa. ²Vencerurqataqmi Moab casta tropakunatapas, paykunapi David munaychakuruptinmi impuestota pagarqaku.

³Rey Davidqa vencerurqataqmi Soba nacionpa reynin Hadad-ezertapas, chay Soba nacionqa kachkan Hamat lawpim. Paytaqa vencerurqa Eufrates Mayu lawpi allpankunata kutichikunanpaq richkaptinmi. ⁴Paykunamantam David qechururqa guerrapaq waranqa carretakunata, presocharurqataqmi qanchis waranqa sillada soldadokunatapas chaynataq iskay chunka waranqa chaki-puri soldadokunatapas. Pachak carretallapaqña caballokunata puchuykachispanmi carreta aysaq llapallan caballokunapa ankunta kuchurachirqa.

⁵Damasco llaqta lawmantam Aram nacionniyoq tropakuna hamurqaku Soba nacionpa reynin Hadad-ezerta yanapanankupaq, Davidmi ichaqa chay Aram nacionniyoq tropakunamanta wañurachirqa iskay chunka iskayniyoq waranqa soldadokunata. ⁶Davidmi soldadokunapaq cuartelkunata churarurqa Aram nacion Damasco llaqtapi chaymi Aram nacionniyoq runakunaqa Davidta servispanku pagarqaku impuestota. Tayta Diosmi Davidta mayman peleaq riptinpas vencechirqa.

⁷Hadad-ezerpa soldadonkunapa apamusqanku qorimanta harkachikuna arman-kutam David qechururqa hinaspa Jerusalem llaqtaman aparqa. ⁸Hadad-ezerpa munaychakusqa llaqtakunamantam otaq Tibhat llaqtamantawan Cun llaqtamantam nana-nanaq bronceta Rey David apachimurqa. Chay broncemantam Salomon rurachirqa yaku churanapaq hatun ruyru estanqueta, rurachirqataqmi pilarkunatawan templopi broncemanta serviciokunatapas.

⁹Soba nacionpa reynin Hadad-ezerpa lliw tropankunata David vencerusqanta Hamat nacionpa reynin Toi yacharuspanmi ¹⁰Rey Davidman kacharqa churin Adoramta, paywanmi apachirqa qorimanta, qollqemanta hinaspa broncemanta serviciokunata, kacharqaqa Hadar-ezerwan Rey David guerrapi kaspan vencerusqanmanta rimaykuspa alabamunanpaqmi. Chay Toi sutiyoq reypas Hadad-ezerwanmi guerrapi karqa. ¹¹Adorampa apamusqaqan serviciokunatam Tayta Diospaq David sapaqcharqa. Sapaqcharqataqmi munaychakusqa llapallan nacionkunamanta qechumusqa qori-qollqe apamusqankutapas. Sapaqcharqamá Edom nacionmanta, Moab nacionmanta, Amonpa mirayninmanta, Filistea nacionmanta chaynataq Amalec casta runakunamanta qechumusqantapas.

¹²Sarviapa wawan Abisaimi wañurachirqa Edom casta chunka pusaqniyoq waranqa tropakunata Kachi Qechwawan sutichasqa sitiopi. ¹³Edom nacionpi soldadokunapaq cuartelkunata David chururuptinmi Edom nacionniyoq llapallan runakunaqa Davidtaña servirqaku. Tayta Diosmi Davidta mayman peleaq riptinpas vencechirqa.

Davidpa tropan kamachiqkunamanta

(2 S 8:15-18, 20:23-26)

¹⁴Davidmi lliw Israel nacionpi gobernarqa hinaspa allinta ruraspa allin arreglota rururqa llapallan runankunapaq. ¹⁵Sarviapa wawan Joabmi llapallan tropakunapa kamachiqnin karqa. Ahiludpa churin Josafatñataqmi karqa imapas pasaqkunamanta qellqaq. ¹⁶Ahitobpa churin Sadocpiwan Abiatarpa churin Ahimelecñataqmi karqa sacerdotekuna. Savsañataqmi karqa secretario. ¹⁷Joiadapa churin Benaïam kamachirqa Ceret castamantawan Pelet castamanta kaq reyta waqaychaq soldadokunata. Davidpa churinkunañataqmi karqa ñawpaqninpi yanapaqninkuna.

Aram tropakunatawan Amon tropakunata David vencesqanmanta

(2 S 10:1-19)

19 ¹Chaykunapa qepantam Amonpa mirayninkunapa reynin Nahas wañururqa hinaptinmi rantinpi churin gobernarqa. ²Chaymi David piensarqa: —Nahaspa churin Hanuntaqa kuyapayarisaqyá imaynam taytanpas ñoqawan rurasqanta hina —nispa.

Taytanpa wañukusqanmanta Hanunta consuelananpaqmi serviqninkunata David kacharqa. Davidpa serviqninkuna Amonpa mirayninkunapa allpanman chayaruptinmi ³Amonpa mirayninkunapa jefenkuna Hanunta nirqaku:

—¿Greenkichu taytaykita kuyasqanrayku consuelasunaykipaq Davidqa serviqninkunata kachamasqanta? ¿Manachu chay runakunataqa kachamusuchkanki nacionta wateqaspa puchukarachinankupaq? —nispa.

⁴Chay Rey Hanunmi runankunata kamachirqa Davidpa serviqninkunata presochanankupaq hinaspa barbancutapas huklaw uyallanta siksirunankupaq chaynataq pachankutapas siki patankama qorurunankupaq. Reypa kamachisqanman hina ruraruspankum kachaykurqaku. ⁵Chay pasakusqanmanta Davidman willaykuptinkum paykunaman taripachirqa anchallaña penqasqa kasqankurayku, paykunatam nichimurqa:

—Jerico llaqtapiyá kaychik barbaykichik kasqallan wiñamunankama hinaptinñam kutimunkichik —nispa.

⁶Davidpa cheqnisqanta yacharuspankum Hanunwan Amonpa mirayninkuna apachirqaku kimsa chunka kimsayoq waranqa kilo qollqeta, chaytaqa apachirqaku guerrapaq carretakunatawan sillakuq soldadokunata contratamunankupaqmi. Chaykunataqa apachirqaku Mesopotamia law Aram nacionmanta, Aram-maaca nacionmanta hinaspa Soba nacionmanta contratamunankupaqmi. ⁷Contratamurqakutaqmi guerrapaq kimsa chunka iskayniyoq waranqa carretankunatawan tropantin Maaca nacionpa reynintapas. Paykunam Mediba llaqtapa chimpanman chayaruspanku campamentonkuta sayachirqaku. Amonpa mirayninkunapas llaqtankumanta lloqsiramuspankum huñunakaramurqaku guerraman rinankupaq. ⁸Chayta David yacharuspanmi Joabta kacharqa llapallan valeroso soldadonkunatawan. ⁹Amonpa miraynin soldadokunam peleanankupaq lloqsispanku tropa-tropa kinrayninman churakururqaku llaqtapa zaguannin punkupa waqtanpi. Hamuq rey kunañataqmi campopi sapaqla churakururqaku. ¹⁰Chaymi qepanpi hinaspa

ñawpaqñinpi tropakuna kasqanta Joab qawaykuspan Israel soldadokunamanta aswan allinninta akllarurqa hinaspam Aram nacionniyoq tropakunawan peleananpaq churarurqa. ¹¹Puchuq tropakunatañataqmi wawqen Abisaiman qoykurqa chaynapi Amonpa miraynin tropakunawan peleananpaq. ¹²Joabmi wawqenta nirqa:

—Aram nacionniyoq tropakuna ganamuwaptinga hamunkim yanapawaqniy. Amonpa miraynin tropakuna ganasuptikiñataqmi hamusaq yanapaqniki. ¹³Kallpanchakuptikiyá tukuy kallpanchikwan peleasunchik nacionninchikrayku chaynataq Diosninchikpa llaqtankunarayku. ¡Tayta Diosyá munasqanta rurachun! —nispa.

¹⁴Soldadonkunawan Aram nacionniyoq tropakunata Joab atacaptinmi paykunañañataq lluptikurqaku. ¹⁵Aram nacionniyoq soldadokunapa lluptisqanta Amonpa miraynin soldadokuna qawaykuspankum paykunapas Joabpa wawqen Abisaimanta lluptikurqakutaq hinaspam llaqtaman yaykururqaku, Joabñataqmi kutikurqa Jerusalen llaqtaman.

¹⁶Aram nacionniyoq tropakuna Israelpa tropankunawan vencesqa kasqankuta qawaykuspankum runakunata kacharqaku Eufrates Mayupa waklaw chimpanpi kaq Aram nacionniyoq tropakunaman hinaptinmi paykunata pusamurqaku. Paykunataqa pusamurqa Hadad-ezerpa llapallan tropankuna kamachiqmi. ¹⁷Davidman chayta willaykuptinkum Israel llapallan tropakunata huñuruspa Jordan Mayuta chimpanururqa, Aram nacionniyoq tropakunawan peleanankupaqmi chimpa-chimpa churakururqaku. Paykunapa chimpanpi David churakuruptinmi Aram nacionniyoq tropakuna peleayta qallaykurqaku. ¹⁸Aram nacionniyoq tropakunam ichaqa Israel tropakunamanta ayqekurqaku, Davidpa tropankunam wañurachirqa tawa chunka waranqa chaki-puri soldadokunatawan qanchis waranqa carreta manejaq soldadokunata. Davidqa wañurachirqataqmi Aram nacionniyoq llapallan tropakuna kamachiq Sofac sutiyoq runatapas. ¹⁹Hadad-ezerpa llapallan yanapaqñinkunam Israel tropakunapa vencerusqanta qawakuykuspanku Davidwan hawakayayman yaykururqaku hinaspam paytaña servirqaku. Chaymantapunim Aram nacionniyoq runakunaqa manchakururqaku Amonpa mirayninkuna yanapayta.

Raba llaqtata David vencesqanmanta

(2 S 12:26-31)

20 ¹Para tiempo pasaruptinmi reykunapa guerraman lloqsinanku tiempopi tropankunata pusaspan Joab rirqa Amonpa mirayninkunapa allpan purmachiq. Raba llaqtata muyuruspanmi atacarurqa purmachinankama. Davidñataqmi kachkarqa Jerusalen llaqtapi. ²Chay nacionpi reypam karqa alhaja rumikunawan adornasqa qorimanta coronan, chay coronata horqoruspankum Davidpa umanman churarqaku. Chay coronapa llasayninmi karqa kimsa chunka kimsayok kilo. Davidmi llaqtamanta horqorqa chaypi kaq nana-nanaq imapas kaqkunata. ³Horqomurqataqmi llaqtapi puchuq runakunatapas, paykunatam llamkachirqa sierrakunawan, trillanapaq fierromanta maquinakunawan hinaspam fierromanta hachakunawan. Chaynatamá llamkachirqa Amonpa mirayninkunapa llapallan llaqtakunapi runakunata. Chaymantam Davidqa kutikamurqa llapallan tropankunawan Jerusalen llaqtaman.

Hatunkaray runakunawan peleasqankumanta

(2 S 21:18-20)

⁴Chaykuna pasaruptinmi Gezer llaqtapi guerra karurqa Filistea casta runakunawan. Chay tiempopim Husa castamanta kaq Sibecai wañurachirqa hatunkaray runakunapa castan Sipai sutiyoq runata chaynapim Filistea casta runakuna hu-

millachisqa karqaku. ⁵Mosoqmantam karqa guerra Filistea runakunawan chaymi Jairpa churin Elhanan wañurachirqa Gat llaqtayoq Goliatpa wawqen Lahmi sutiyoq runata. Paypa lanzanpa kaspinmi karqa telarpa rodillon hina llumpay raku.

⁶Huktawanmi karqa guerra Gat llaqtapi, chay guerrapim karqa huk hatunkaray runa. Paypa makinkunam karqa soqta dedoyoqkama, hina chaynallataqmi karqa chakinkunapas. Paypas hatunkaray runakunapa castanmi karqa. ⁷Paymi insultarqa Israel soldadokunata chaymi Davidpa wawqen Simeapa churin Jonatan wañurachirqa. ⁸Chay tawankum karqaku Gat llaqtayoq Refa sutiyoq runapa miraynin. Paykunatamá wañurachirqa Davidpiwan soldadonkuna.

Guerrapi peleanapaq qarikonata David yupachisqanmanta

(2 Sam. 24:1-17)

21 ¹Satanasmi Israel castakunapa contranpi churakuruspan Davidta umacharqa Israel casta runakunata yupachinanpaq. ²Rey Davidmi Joab tawan tropakunapa capitanninkunata kaynata kamachirqa:

—Israel llapallan runakunapa kasqanman rispayá Beerseba llaqtamanta Dan llaqtakama runakunata yupamuychik chaynapi guerrapaq hina kaqkunaqa haykam kasqanta yachanaypaq —nispa.

³Joabmi ichaqa reyta nirqa:

—Tayta Diosyá mirachichun kay nacionpi runakunataqa kunan kasqanmantapas pachak kuti mastarqa. Reynilláy ¿manachum paykunaqa llapallankupas serviñnikikuna? Reynilláy ¿imapaqtaq runakuna yupachiyta munachkanki chaynapi Israel nacionta huchallichinaykipaq? —nispa.

⁴Ichaqa reypa kamachisqanmi Joabpa nisqanmantapas cumplinapuni karqa. Joab tukuy Israel nacionpi puriramuspanmi kutimurqa Jerusalem llaqtaman. ⁵Joabmi reyman willarqa guerrapaq hina runakunaqa haykam kasqanta. Enteron Israel lawpim karqa chunka hukniyoq pachak waranqa runakuna, Juda lawpiñataqmi karqa tawa pachak qanchis chunka waranqa runakuna. ⁶Leviy ayllutawan Benjamin ayllutam ichaqa mana yuparqakuchu. Joabpa qawasqanman hinaqa reypa kamachikusqanqa manam allinchi karqa.

⁷Diospaqpas reypa kamachikusqanqa manam allinchi karqa, chayraykum castigarqa Israel nacionta. ⁸Chaymi David kaynata mañakurqa:

—Dios Taytalláy, hatuntam huchallikuruni kaykunata ruraspay, kunanmi ruegakuyki kay serviñnikita mana allin rurasqaymanta pampachaykuwanaykipaq, ñoqqa loco hinam chaykunata ruraruni —nispa.

⁹Chaymi Davidpa tapukunan Gad sutiyoq runata Tayta Dios nirqa:

¹⁰—Davidman rispaykiyá ñoqa Tayta Diospa nisqayta nimuy: “Kimsa ruranaykunamantayá akllakuykuy hukllata chaynapi chay akllakusqaykiman hina qamta castiganaypaq” nispa.

¹¹Gad rispamá Tayta Diospa nisqanta Davidman kaynata willamurqa:

—¿Mayqantataq akllakunki, ¹²nacionpi kimsa wata muchuy kanantachu icha kimsa killa enemigoykikunapa guerrawan qatikachasqa kaspas vencesqa kaytachu otaq kimsa punchawpuni peste onqoywan tukuy nacionpi castigasqa kaytachu? Chay peste onqoywanmi ñoqapa angelniy tukuy Israel nacionpi runakunata wañuchinqa. Chaynaqa allintayá tanteaykuy kachamuwaqniyman willamunaypaq.

¹³Hinaptinmi Davidñataq nirqa:

—Hatun sasachakuypim rikuriruni. Tayta Diospa makinman wichiukuymi aswan allinqa runakunapa makinman wichiukuymantaqa. Tayta Diospa kuyapayakuyninqa ancha hatunmi —nispa.

¹⁴Peste onqoyta Israel castakunaman Tayta Dios kachaykamuptinmi wañururqa qanchis chunka waranqa runakuna. ¹⁵Tayta Diosmi angelta kacharqa Jerusalem llaqtapi runakunata wañurachinanpaq. Runakunata angel wañuchichkaptinmi Tayta Dios qawariyuspan llakipayarikurqa chay castigo apachimusqanmanta chaymi wañuchi angelta nirqa:

—Chayllapañam, amaña masta wañuchiychu —nispa.

Tayta Diospa angelninmi kachkarqa Jebus casta Ornan sutiyoq runapa eranpi. ¹⁶David qawarispinmi Tayta Diospa angelninta rikururqa kay pachapa altonpi kachkaqta. Angelqa Jerusalem llaqtapa contranpim wañuchinanpaq hinalla espadanta haywarayachkarqa, chaymi Davidñataq ancianokunapiwan luto pachawan pachakuruspanku qonqoranpa pampaman kumuykurqaku. ¹⁷Diostam David nirqa:

—Runakuna yupasqa kananpaqqa ñoqam kamachirqani, ñoqam huchallikuruniqa, ñoqamá mana allintaqa ruraroni. Kay runakunaqa ovejakuna hina kaspam mana imatapas ruraraqakuchu. Yupaychasqay Dios Taytalláy, ruegakuykim ñoqatawan taytappa castankunata castiganaykipaq ichaqa amayá runaykikunataqa castigaychu —nispa.

Altarta David rurachisqanmanta

(2 S 24:18-25)

¹⁸Tayta Diospa angelninmi Davidman nimunanpaq Gadta kamachirqa chaynapi David rispan Jebus casta Ornan sutiyoq runapa eranpi Tayta Diospaq altarta hatarichimunanpaq. ¹⁹Chaynapim Tayta Diospa sutinpi Gadpa willasqanman hina David rirqa. ²⁰Qepanta Ornan qawariyuspanmi angelta rikururqa hinaptinmi paywan kaq tawantin churinkuna pakakururqaku. Ornanqa trigotam trillakuchkarqa. ²¹Ornan qawarispinmi rikururqa David payman hamuchkaqta chaymi eramanta rispa qonqoranpa pampaman kumuykurqa Davidpa qayllanpi. ²²Chaymi Ornanta David nirqa:

—Qoykuway kay eraykita chaynapi Tayta Diospaq kaypi altarta ruranaypaq. Cabal precionpiyá *rantikuruway chaynapi runakunamanta peste onqoy chinkanapaq —nispa.

²³Hinaptinmi Ornanñataq nirqa:

—Reynilláy, kay erataqa qoykim tanteasqaykiman hina ruranaykipaq. Bueyeskunatapas qoykim wañuchispa kañanaykipaq, yantapaqpas qoykitaqmi trillana carretakunata, trigotapas qoykitaqmi kawsaykunamanta ofrendapaq. ¡Chaynaqa tukuy kaykunatamá qam reyman qoyki! —nispa.

²⁴Chaymi Rey Davidñataq nirqa:

—Manapunim chaynaqa kanmanchu, ñoqaqa cabal precionwanmi rantisqayki. Mana qollqeypa chanin lliw kañana ofrendataqa manam Tayta Diosmanqa ofrecekmanchu. Manam qampa kaqtaqa qechuykimanchu —nispa.

²⁵Chaynapimá Davidqa chay sitiopaq Ornanman qorqa yaqa qanchis kilo qorita.

²⁶Chaypin Tayta Diospaq David hatarichirqa altarta hinaspan lliw kañana ofrendakunata ofrecerqa, ofrecerqataqmi Dioswan allinlla kasqanmanta ofrendakunatapas. Chaymantam Davidqa Tayta Diosta mañakurqa, hinaptinmi Tayta Diosñataq uyariyuspan hanaq pachamanta kachaykurqa ninata lliw kañana ofrendakuna altarpa hawanman. ²⁷Chaymantam Tayta Diosqa angelta kamachirqa espadanta vainanman kutiykachinanpaq.

Templopaq sitiomanta

²⁸Jebus casta Ornanpa eranpi Tayta Diospa uyariykusqanta David qawaykuspanmi animalkunata kañapurqa. ²⁹Chunniqqirraq Moisespa rurachisqan Tayta Diospa *yachanan karpaqa Gabaon Moqopirraqmi kachkarqa, chaypitaqmi kachkarqa animal kañananku altarpas. ³⁰Davidmi chay Gabaon lawman mana riyta atirqachu Diosta tapukamunanpaq, Tayta Diospa angelninpa espadanta rikurusqanraykum payqa mancharisqallaña kachkarqa.

22 ¹Chayraykum nirqa:
—Kaypim kanqa yupaychasqanchik Tayta Diospa templonqa, kaypitaqmi kanqa Israel casta runakunapa lliwta kañananku altarpas —nispa.

Templo ruranankupaq alistasqankumanta

²Israel nacionpi llapallan forasterokunata Rey David huñurachispanmi wakinninta kamachirqa rumikunata labranankupaq chaynapi Diospa templonta rurachinanpaq. ³Davidqa alistachirqataqmi achkallaña fierrokunatapas chaykunawan zaguan punkukunata clavanankupaq, alistachirqataqmi hapinaq fierrokunatapas chaynataq manaña pesay atina broncetapas. ⁴Alistachirqataqmi manaña yupay atina cedro qerukunatapas. Chayna achkallaña cedro qerukunatapaq Sidon hinaspa Tiro llaqtayoq runakunam Davidman apamurqaku.

⁵Davidmi kaynata tantearqa:

—Churiy Salomonqa warmallaraqmi, Tayta Diospa templon rurachisqayqa llaпанmanta hatun allin reqsisqam kanqa, llapallan nacionkunapipas sumaqlañam kanqa. Chaynaqa chay templo rurasqa kananpaqmi tukuy imata alistasaq —nispa.

Chayraykum Davidqa manaraq wañukuchkaspan tukuy imata achkanpi alistarqa. ⁶Chaymantam Davidqa churin Salomonta qayarachispan kamachirqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaq templota rurachipunanpaq. ⁷Churin Salomontamá kaynata nirqa:

—Churilláy, ñoqam munarqani yupaychasqanchik Tayta Diospaq templo rurachiyta.

⁸Ichaqa Tayta Diosmi niwarqa: “Qamqa achka runakunatam wañuchirqanki, hatun guerakunatam rurarqanki. Qamqa manamá temploytaqa rurachiwaqchu ñoqapa qayllaypi achka runakunata wañuchisqaykirayku. ⁹Qampam churiki kanqa hawkalla kawsakuq. Ñoqam muyuriqninpi enemigonkunamanta hawkayachisqaq chayraykum paypa sutinqa kanqa Salomon. Ñoqam paypa gobiernasqan tiempopi Israel nacionta hawkayachisqaq mana pipas imanananpaq. ¹⁰Paymi ñoqapaq templota ruranqa. Paymi ñoqapa churiy kanqa, ñoqañataqmi paypa taytan kasaq, gobiernontam Israel nacionpi wiñaypaq takyachisqaq” nispa. ¹¹Churilláy, chaynaqa Tayta Dios kunan yanapasuspaykiyá favorecesunki. Paypa nisusqaykiman hinam yupaychasqanchik Tayta Diospaq templota rurachinki. ¹²Tayta Diosyá yuyaytawan entiendeyta qosunki Israel nacionpi gobiernanaykipaq chaynapim yupaychasqanchik Tayta Diospa yachachikuyninkunata kasukunki. ¹³Israel nacionpaqmi Tayta Dios decretokunatawan, reglamentokunata Moisesman kamachirqa, chayman hina ruraspaykiqa favorecesqam kanki. Chaynaqa qarinchakuspayá ama manchakuychu hinaspapas amataqyá hukmanyaychu. ¹⁴Kayqayá hatun afanwan Tayta Diospa templonpaq alistaruni kimsa waranqa kimsa pachaknin tonelada qorita, kimsa chunka kimsayoq waranqa tonelada qollqeta, alistarunitaqmi achka-achka manaña pesay atina broncetapas hinaspa fierrotapas. Huñurqanitaqmi qerukunatapas chaynataq rumikunata-

pas, chaykunamanmi qampas yapanki. ¹⁵Qanwanmi kachkan achka llamkaqkuna, rumi labraqkuna, albañilkuna, carpinterokuna hinaspa tukuy rikchaq ruraq maestrokuna. ¹⁶Qoripi, qollqepi, broncepi hinaspa fierropi llamkaqkunaqa mana yupay atinam kachkanku. Chaynaqa llamkaymanyá churakuy. Tayta Diosyá yanapasunki —nispa.

¹⁷Davidqa kamachirqataqmi Israel nacionpi kaq llapa jefekunatapas churin Salomonta yanapanankupaq, paykunatam nirqa:

¹⁸—Yupaychasqanchik Tayta Diosqa qamkunatam yanapasuchkankichik. Payqa tukuy hinastinpim hawkayayta qoykusunkichik. Paymi qoykuwan kay nacionpi llapallan runakunata paykunapi munaychakunaypaq. Paykunaqa Tayta Diospa hinaspa runankunapa munaychakusqañam kachkanku. ¹⁹Yupaychasqanchik Tayta Diostayá maskaychik tukuy sonqoykichikwan hinaspa tukuy vidaykichikwan, hatarichiychikyá yupaychasqanchik Tayta Diospa santuarionta. Chaymanmi paypa contrato baulnintawan paypaq sapaqchasqa serviciokunata apamunkichik —nispa.

Leviy casta runakunapa imam ruranankumanta

23 ¹Rey Davidmi machuyaywan ancha yuyaqña karuspan churin Salomonta Israel nacionpi gobiernanapq churarqa. ²Paymi huñurachirqa Israel nacionpi llapallan jefekunata, sacerdotekunata hinaspa Leviy casta runakunata. ³Leviy casta runakunamantam yuparqaku kimsa chunka watamanta hanayman, chulla-chullallamanta yupaptinkum karqa kimsa chunka pusaqniyoq waranqa qarikuna. ⁴⁻⁵Chaymi David nirqa:

—Chay Leviy casta runakunamantam iskay chunka tawayoq waranqa runakuna kanqa Tayta Diospa templonpi nanachikuqkuna, soqta waranqañataqmi kanqa jefekuna hinaspa juezkuna. Tawa waranqa runakunañataqmi zaguan punkukunawan cuentallikunqaku, tawa waranqa runakunañataqmi Tayta Diosta alabanqaku chaypaq rurachisqay tocanakunata tocaspanku —nispa.

⁶Leviy castakunatam kimsaman David rakinarurqa, paykunam karqa Gerson castakuna, Coat castakuna hinaspa Merari castakuna.

⁷Gersonpa mirayninkunamantam karqa Laadanwan Simei. ⁸Laadanpa kimsa churinkunam karqa piwi kaq Jehiel, qatinqin Zetam hinaspa Joel. ⁹Simeipa kimsa churinkunam karqa Semolit, Haziel hinaspa Haran. Paykunam karqa Laadanpa castankunapi jefekuna. ¹⁰Simeipa tawa churinkunam karqa Jahat, Ziza, Jeus hinaspa Beria. ¹¹Piwi kaqmi karqa Jahat, qatinqinnñataq Ziza. Jeuspawan Beriapa churinkunam ichaqa mana achkachu karqa, chayraykum paykunaqa yupasqa karqaku chulla familiallaña imam ruranankupi.

¹²Coatpa tawa churinkunam karqa Amram, Izhar, Hebron hinaspa Uziel. ¹³Amrampa churinkunam karqa Aaron hinaspa Moises. Aaronmi churinkunapiwan rakisqa karqa Tayta Diosllapaqña ofrendakunata wiñaypaq sapaqchanankupaq, paykunaqa rakisqa karqa Tayta Diospa qayllanpi inciensota kañanankupaqmi hinaspa payllataña servispa paypa bendicionninta wiñaypaq mañakunankupaqmi. ¹⁴Diospa runan Moisespas chaynataq mirayninkunapas sutichasqa karqa Leviy ayllupa sutinwanmi.

¹⁵Moisespa churinkunam karqa Gersonwan Eliezer. ¹⁶Gersonpa churinmi karqa Sebul. Paymi karqa jefe. ¹⁷Eliezerpa churinmi karqa Rehabias. Paymi karqa jefe. Eliezerpaqa manañam karqachu churinkuna. Rehabiaspa churinkunam ichaqa karqa achkallaña. ¹⁸Izharpa churinmi karqa Selomit. Paymi karqa jefe. ¹⁹Hebronpa piwi kaq churinmi karqa Jeraias, paymi karqa jefe. Jeriaspa sullkanmi karqa Amarias, Amariaspa sullkanñataqmi karqa Jahaziel, Jahazielpa sullkanñataqmi karqa Jecaman. ²⁰Uzielpa piwi kaq churinmi karqa Micaias, paymi karqa jefe. Micaiaspa sullkanmi karqa Isaias.

²¹Meraripa churinkunam karqa Mahliwan Musi. Mahlipa churinkunam karqa Eliazarwan Cis. ²²Eliazar mi wañukurqa mana qari churiyoq. Warmi churinkunalla kaptinmi ayllun Cisca qari churinkuna paykunawan casarakurqaku. ²³Musipa kimsa churinkunam karqa Mahli, Edar hinaspa Jeremot.

²⁴Paykunam karqaku Leviypa mirayninkuna, paykunaqa castanku runakunapajefenkuna kaspankum sapakama yupasqa karqaku, Tayta Diospa templonpim iskay chunka watayoqmanta hanayman servikurqaku.

²⁵Davidmi nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi hawkeyayta qoykun Israel runakunaman, paymi Jerusalem llaqtapi *yachanqa wiñaypaq. ²⁶Chaynaqa Leviy casta runakunaqa manañam apakachanqakuñachu Tayta Diospa yachanan karpataqa nitaq llapan servicionkunatapas —nispá.

²⁷Davidpa qepa kamachisqanman hinamá Leviy castakunapa mirayninta yuparurqaku iskay chunka watayoqmanta hanayman. ²⁸Leviy castakunapa rurananmi karqa Aaronpa mirayninkunata Tayta Diospa templonpi yanapay. Yanapanankumá karqa patiokunapi, cuartokunapi, Diospaq sapaqchasqa kaqkuna limpiaypi hinaspa Diospa templonpi tukuy ima ruraypi. ²⁹Paykunamá cuentallikurqaku Diospa qayllanpi monton patanasqa tantakunawan, kawsaykunamanta rurasqa harinawan, mana qonchuyoyq tortillakunawan, sartenpi freisqa kaqkunawan hinaspa masarasqa kaqkunawan. Cuentallikurqakutaqmi sayaynin tupuna kaqkunawanpas chaynataq llasaynin pesana kaqkunawanpas. ³⁰Paykunaqa sapa tempranonmi hinaspa sapa tardenmi templopi sayananku karqa Tayta Diosman graciaستا qospanku alabanankupaq. ³¹Paykunaqa sayanankum karqa samana punchawkunapi sacerdotekuna animalta wañuchispa Tayta Diospaq lliwta kañaptinkupas chaynataq mosoq killapi hinaspa fiestakunapi kañaptinkupas. Reglamentoman hinam paykunaqa haykam kasqankuman hina tukuy tiempopi Tayta Diospa qayllanpi mana faltakuspa kananku karqa. ³²Paykunamá cuentallikurqaku Diosman asuykuna karpawanpas chaynataq santuariowanpas, Diospa templonpim ruraraqaku castanku Aaronpa mirayninkunapa kamachisqanman hina.

24 ¹Aaronpa mirayninkunam rakisqa karqaku castankuman hina. Aaronpa churinkunam karqa Nadab, Abiu, Eleazar hinaspa Itamar. ²Ichaqa Nadabwan Abiumi manaraq taytanku wañukuchkaptin wañururqaku, paykunapaqa manam churinpas karqachu. Chaymi Eleazarwan Itamar sacerdotekunapa rurananta ruraraqaku.

³Davidmi Eleazarpa mirayninmanta kaq Sadocwan hinaspa Itamarpa mirayninmanta kaq Ahimelecwan rakirqaku sacerdotekunata tocasqanman hina servinankupaq. ⁴Ichaqa cuentatam qokururqaku Itamarpa mirayninkunamantapaq Eleazarpa mirayninkuna aswan achka jefekuna kasqankuta chaymi Eleazarpa mirayninmanta akllarqaku chunka soqtayoq jefekunata, Itamarpa mirayninmantapas akllarqakum pusaq jefekunata. ⁵Eleazarpa hinaspa Itamarpa miraynintapas suerteman hinam rakirqaku sapakamata. Paykunamantam karqa santuariopi jefekuna hinaspa Diospa serviqnin jefekuna.

⁶Leviypa ayllunmanta Natanaelpa churin secretario Semaiasmi qellqarqa llapallan jefekunapa sutinta. Paymi qellqarqa reypa qayllanpi, kamachikuqkunapa qayllanpi, sacerdote Sadocpa qayllanpi, Abiatarpa churin Ahimelecpa qayllanpi, sacerdote casta jefekunapa qayllanpi hinaspa Leviy casta jefekunapa qayllanpi. Suerteta horqospam Eleazarpa mirayninmanta akllarqaku iskay familiata, Itamarpa mirayninmantañataqmi akllarqaku huk familiata, chaynatamá ruraraqaku qatinasninpi.

⁷⁻¹⁸Suerteta horqoptinkum punta kaqmanta qallarispá qatinasninpi iskay chunka tawayoqkama karqa: Joiarib, Jedaias, Harim, Seorim, Malquias, Mijamin, Hacos, Abias, Jesua, Secanias, Eliasib, Jaquim, Hupa, Jesebeab, Bilga, Imer, Hezir, Afses, Petaias, Hezequiel, Jaquin, Gamul, Delaia hinaspa Maazias.

¹⁹Paykunam oficionkuman hina churasqa karqaku chaynapi Diospa templanman yaykuspa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa kamachisqanman hina llamkanankupaq, chay reglamentokunataqa qorqa abuelonku Aaronmanmi.

²⁰Leviya mirayninmanta puchuqkunañataqmi karqa: Amrampa castan Subael, Subaelpa castan Jehdias, ²¹Rehabiaspa castan Isias, paymi karqa jefe, ²²Izharpa castan Selomot, Selomotpa castan Jahat, ²³Hebronpa piwi churin Jerias, Jeriaspa sullkan Amarias, Amariaspa sullkan Jahaziel, Jahazielpa sullkan Jecaman. ²⁴Paykunawantaqmi karqa Uzielpa churin Micaiapas, Micaiapa castan Samirpas, ²⁵Micaiapa wawqen Isiaspas chaynataq Isiaspa castan Zacariaspas. ²⁶Paykunawantaqmi karqa Meraripa castan Mahliwan Musipas chaynataq Meraripa castan Jaazaiaspas. ²⁷Meraripa castan Jaaziaspa churinkunam karqa Soham, Zacur hinaspa Ibrí. ²⁸Mahlipa castanmi karqa Eleazar, paymi mana churiyoq karqa. ²⁹Cispa castanmi karqa Jerameel. ³⁰Musipa castanmi karqa Mahli, Edar hinaspa Jerimot.

Paykunam karqaku Leviya mirayninmanta castankuman hina. ³¹Paykunaspa suerteman hina rakisqam karqaku Aaronpa miraynin castamasinkuman hina. Chaynatam suertearqaku Rey Davidpa qayllanpi, Sadocpa qayllanpi, Ahimelecpa qayllanpi, sacerdotekunapa qayllanpi hinaspa Leviy casta jefekunapa qayllanpi. Mayor wawqenkupa familian hinam sullka wawqekunapas igualla suertesqa karqaku.

Tocakunamantawan takiqkunamanta

25 ¹Davidmi tropapa jefenkunapiwan rakirqaku servicio ruranankupaq Asafpa churinkunata, Hemanpa churinkunata hinaspa Jedutunpa churinkunata. Paykunataqa rakirqaku takispa taksa arpata, hatun arpata chaynataq platillokunata tocaspa Diosmanta willakunankupaqmi. Chay serviciopi llamkaqkunam karqa ²Asafpa churin Zacur, Josey, Netanias hinaspa Asarela. Paykunatam yachachirqa taytanku Asaf. David yachachiptinmi Asafqa Diosmanta willakurqa.

³Jedutunpa soqtantin churinkunapas chay serviciopi llamkaqkunam karqa. Paykunam karqa Gedalias, Zeri, Jesaias, Simeí, Hasabias hinaspa Matatias. Paykunatam taytanku Jedutun yachachirqa. Jedutunmi taksa arpapa compañasqan Diosmanta willakurqa. Chaynataqa rurarqa Tayta Diosman graciaستا qospa alabananpaqmi.

⁴Hina chay serviciopim llamkarqaku Hemanpa churinkunapas. Paykunam karqa Buquias, Matanias, Uziel, Sebuél, Jeremot, Hananias, Hanani, Eliata, Gidalti, Romanti-ezer, Josbecasa, Maloti, Hotir hinaspa Mahaziot. ⁵Llapallankum karqaku reypa tapukunan Hemanpa churinkuna. Diosmi Hemanman prometerqa atiyiyoq kananpaq, paymanmi qorqa chunka tawayoq qari churinkunatawan kimsa warmi churinkunata. ⁶Paykunataqa taytankum llapallankuta yachachirqa chaynapi Tayta Diospa templanpi platillokunawan, hatun arpakunawan hinaspa taksa arpakunawan payta alabaspá templopi ruranankupaq.

Asaftawan Jedutuntaqa hinaspa Hemantaqa kikin reymi yachachirqa. ⁷Tayta Diosman takinankupaq yachachisqa aylluntin runakunam llapallanku karqaku iskay pachak pusaq chunkan pusaqniyoq runakuna.

⁸Paykunaqa muyuyninpi servikunankupaqmi suertearqaku mayor kaspapas, warma kaspapas, maestro kaspapas hinaspa discipulo kaspapas.

⁹⁻³¹ Suerteta horqoruptinku punta kaqmanta qallarispá qatinasninpi iskay chunka tawayoqkama servikuqkunam karqa Asafpa miraynin Josey. Wakinñataqmi karqa Gedalias, Zacur, Izri, Netanias, Buquias, Jesarela, Jesahias, Matanias, Simeí, Azareel, Hasabias, Subael, Matatias, Jeremot, Hananias, Josbecasa, Hana-ni, Maloti, Eliata, Hotir, Gidalti, Mahaziot hinaspa Romanti-ezer.

Muyuyinpi familiantin hinaspa churintin sapakama llamkanankupaqmi karqaku chunka iskayniyoq runakuna.

Punkukunawan cuentallikuqkunamantawan kamachikuqkunamanta

26 ¹Muyuyinpi punkukunawan cuentallikunankupaqmi Corey castamanta rakisqa karqa Coreypa churin Meselemias. Coreyqa karqa Asafpa churinmi. ²Meselemiaspa piwi kaq churinmi karqa Zacarias, Zacariasman qatiqkunañataqmi karqa Jediael, Zebadias, Jatniel, ³Elam, Johanan hinaspa Elioenai.

⁴Obed-edompa piwi kaq churinmi karqa Semaias, Semaiasman qatiqninkunañataqmi karqa Jozabad, Joa, Sacar, Natanael, ⁵Amiel, Isacar hinaspa Peultai. Diosmi Obed-edomta bendecirqa achka churinkunata qospan.

⁶Obed-edompa churin Semaiaspapas karqam churinkuna. Paykunam castankupi mu-naychakurqaku valeroso soldadokuna kasqankurayku. ⁷Semaiaspa churinkunam karqa Otni, Rafael, Obed, Elzabad, Eliu hinaspa Semaquias. Eliuwan Semaquiasqa wawqenkunamantapas aswan valeroso qarikunam karqaku. ⁸Llapallankumá paykunaqa Obed-edompa miraynin karqaku, churinkunapas hinaspa castankunapas karqa servicio rurayninkupi valeroso soldadokunam. Llapallankum karqaku soqta chunka iskayniyoq runakuna.

⁹Meselemiaspa churinkunawan castankunam karqa chunka pusaqniyoq valeroso soldadokuna.

¹⁰Meraripa miraynin Hosapa churinmi karqa Simri, mana piwi churi kachkaptinpas paytam jefe kananpaq taytan churarqa. ¹¹Simriqa qatiqninmi karqa Hilcias, Tabalias hinaspa Zacarias. Hosapa llapallan churinkunawan castankunam karqa chunka kimsayoq runakuna.

¹²Paykunamanmi punkukunawan muyuyinpi cuentallikuy tocarqa. Paykunam runakunapa jefenkunapiwan kуска castamasinkuna hina Tayta Diospa templo-npi servirqaku. ¹³Sapa punkuwan cuentallikunankupaqmi suerteta choqarqaku abue-lonkupa castanman hina, mayorpaqpas otaq sullkapaqpas chaynallam karqa.

¹⁴Intipa qespimunan lawpi punkupaqmi suerte tocarurqa Selemiasman. Norte law punkupaqñataqmi suerte tocarurqa Selemiaspa churin Zacariasman, paymi yachayniyoq consejero karqa. ¹⁵Obed-edonmanmi tocarurqa surlawpi punku, paypa churinkunamanñataqmi tocarurqa templopi almacén cuartokuna. ¹⁶Supim sutiyoq runamanwan Hosamanñataqmi tocarurqa intipa seqaykunan lawpi punku hinaspa hanay lawman rina ñanpi Selequet sutiyoq punku.

Imam ruranankutam iguallaman rakirqaku kaynata: ¹⁷Intipa qespimunan law-paqmi churarqaku Leviy castamanta soqta runakunata, norte lawpaqmi churarqaku sapa punchawpaq tawa runakunata, surlawpaqmi churarqaku sapa punchawpaq tawa runakunata, almacén cuartokunapaqñataqmi churarqaku iskay runakunata sapa cuartopaq. ¹⁸Intipa seqaykunan lawpi patiomani churarqaku hanay lawman rina ñanpaq tawa runakunata, hina patiopiñataqmi churarqaku iskay runakunata. ¹⁹Chayna rakisqamá karqaku punkukunawan cuentallikuqkunaqa, paykunaqa karqa Coreypa mirayninkunam chaynataq Meraripa mirayninkunam.

²⁰Leviya castan wakín runakunañataqmi cuentallikurqaku Diospa temponpi tukuy ima kaqkunamantawan Diospaq sapaqchasqa kaqkunamanta. ²¹Gersonpa churin Laadanpa mirayninkunam karqa chay Leviy casta runakunapa jefenkuna. Laadanpa huknin mirayninqa karqa Jehieli sutiyoq runam. ²²Jehielipa churinkunam karqa Zetam hinaspa Joel. Paykunam cuentallikurqaku Tayta Diospa temponpi tukuy ima kaqkunamanta.

²³Amram casta runakunapas, Izhar casta runakunapas, Hebron casta runakunapas chaynataq Uziel casta runakunapas ²⁴qori-qollqewan cuentallikuqkunam karqaku, paykunapa jefenmi karqa Sebuél. Sebuélqa karqa Gersonpa mirayninmanta kaqmi, Gersonñataqmi karqa Moisespa churin.

²⁵Eliezerpa mirayninmanta Sebuelpa castankunam karqa: Eliezerpa churin Rehabias, Rehabiaspa churin Jesahias, Jesahiaspa churin Joram, Jorampa churin Zicri hinaspa Zicripa churin Selomit.

²⁶Selomitmi castamasinkunapiwan cuentallikurqaku Diospaq sapaqchasqa tukuy ima kaqkunamanta. Chaykunataqa Tayta Diospaqmi Rey David sapaqcharqa. Sapaqcharqataqmi ayllukunapa jefenkunapas, waranqa soldado kamachiqkunapas, pachak soldadokuna kamachiqkunapas chaynataq tropakuna ukupi wakín kamachiqkunapas. ²⁷Chay sapaqchasqanku kaqkunaqa karqa guerrapi qechumusqankum, chaykunawan Diospa templonta allichanankupa. ²⁸Chaykunawan kuskataqmi kachkarqa Diosmanta willakuq Samuelpa sapaqchasqankunapas, Cisca churin Saulpa sapaqchasqankunapas, Nerpa churin Abnerpa sapaqchasqankunapas chaynataq Sarviapa wawan Joabpa sapaqchasqankunapas. Diospaq tukuy chay sapaqchasqankuwanmi cuentallikurqa Selomitwan castamasinkuna.

²⁹Izharpa miraynin Quenanaswan churinkunam karqaku autoridadkuna hinaspa juezkuna. Paykunaqa manam cuentallikurqakuchu templopi kaqkunamantaqa.

³⁰Hebron casta Hasabiaswan castamasinkunam karqa waranqa qanchis pachaknin qarikuna. Paykunaqa Jordan Mayupa kaylawnin intipa seqaykunan lawpim Israel nacionpa kaqninkunawan cuentallikurqaku. Cuentallikurqakuqa Tayta Diospa hinaspa reypa llapallan asuntonkunamantam. ³¹Hebron casta runakunapa jefenqa karqa Jeriasmi. Tawa chunka watamanña David gobiernachkaptinmi Hebron casta runakunapa listanpi maskachkaspa tarirurqaku valeroso qarikunapa sutinta. Paykunam karqa Galaad law Jazer llaqtapi kaqkuna. ³²Jeriaspa castan runakunaqa karqa iskay waranqa qanchis pachaknin qarikunam, paykunaqa karqa castamasinkunapa jefenkunam, paykunapas karqa valeroso qarikunamá. Paykunatam Rey David churarqa Ruben ayllupa, Gad ayllupa hinaspa parten Manases ayllupa kamachiqnin kananpaq, paykunataqa churarqa Diospa llaqa kaqninkunawan hinaspa reypa kaqninkunawan cuentallikunankupaqmi.

Davidpa tropankunapa jefenkunamanta

27 ¹Watapi sapa killa muyuyninpi reypa servicionpi kaqkunam karqaku ayllukunapa jefenkuna, waranqa soldado kamachiqkuna hinaspa pachak soldado kamachiqkuna hinaspa wakín capitankuna. Runakunamá rakisqa karqaku chunka tawayoq waranqa soldadonka.

²Qallariy killapi reyta servinanpaq punta kaq rakisqa tropapa kamachiqninmi karqa Zabdielpa churin Jasobeam, paypa kamachisqan tropakunaqa karqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunam. ³Farezpa miraynin Jasobeanmi kama-chirqa chay punta kaq killapi serviq tropakunapa llapallan jefenkunataqa.

⁴Iskay kaq killapi reyta servinanpaq rakisqa tropapa kamachiqninmi karqa Ahohi casta Dodai, chay tropakunapa kamachiqninmi karqa Miclot, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

⁵Kimsa kaq killapi reyta servinanpaq rakisqa tropapa kamachiqninmi karqa sacerdotekunapa jefen Joiadapa churin Benaia, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam. ⁶Kay Benaia karqa kimsa chunka valeroso soldadokunapa huknin. Ichaqa chay tropakunataqa kamachirqa Benaia churin Amisabadmi.

⁷Tawa kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Joabpa wawqen Asael, Asael wafuruptinqa churin Zebadiaznam kamachirqa, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

⁸Pichqa kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Izra casta Samhut, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

⁹Soqta kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Iquespa churin Ira, payqa karqa Tecoa llaqtamantam, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹⁰Qanchis kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Pelon casta Heles, payqa karqa Efrainpa mirayninmi, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹¹Pusaq kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Husapa castan Sibecai, payqa karqa Zera castam, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹²Isqon kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Anatot llaqtayoq Abiezer, payqa karqa Benjamin ayllumantam, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹³Chunka kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Netofa llaqtayoq Maharai, payqa karqa Zera castam, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹⁴Chunka hukniyoq kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Efrainpa miraynin Piraton llaqtayoq Benaia, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹⁵Chunka iskayniyoq kaq killapi reyta servinanpaq tropapa kamachiqninmi karqa Otonielpa miraynin Netofa llaqtayoq Heldai, paypas kamachirqa iskay chunka tawayoq waranqa soldadokunatam.

¹⁶Israel ayllu runakunapa autoridadninkunaqa kaykunam: Ruben ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Zicripa churin Eliezer. Simeon ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Maacapa churin Sefatias. ¹⁷Leviy ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Kemuelpa churin Hasabias. Aaron casta runakunapa autoridadninmi karqa Sadoc. ¹⁸Juda ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Davidpa huknin wawqen Eliu. Isacar ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Micaelpa churin Omri. ¹⁹Zabulon ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Abdiaspa churin Ismaias. Neftaliy ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Azrielpa churin Jerimot. ²⁰Efrain ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Azaziaspa churin Oseas. Parten Manases ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Pedia spa churin Joel. ²¹Galaad lawpi kaq parten Manases ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Zacariaspa churin Iddo. Benjamin ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Abnerpa churin Jaasiel. ²²Dan ayllu runakunapa autoridadninmi karqa Jerohampa churin Azareel. Paykunamá karqa Israel ayllu runakunapa autoridadninkuna.

²³Tayta Diosmi prometerqa Israel casta runakunataqa cielopi lucerokunata hinaña mirachinanpaq, chayraykum Davidqa mana yupachirqachu iskay chunka watanman manaraq chayaq runakunataqa. ²⁴Sarviapa wawan Joabmi runakuna yupayta qallaykurqa, payqa manam tukurqachu chay yupasqanmanta Israel casta runakuna castigasqa kasqankurayku. Chayraykum Rey Davidpa vidanmanta wllakuq libropiqa chay haykam yupasqanqa mana qellqasqachu karqa.

²⁵Reypa tukuy imanwan cuentallikuqmi karqa Adielpa churin Azmavet. Uziaspa churin Jonatanñataqmi cuentallikurqa chakrakunapi, llaqtakunapi, llaqtachakunapi hinaspa torrekunapi kaqninkunamanta. ²⁶Quelubpa churin Izriñataqmi cuentallikurqa chakrapi llamkaqkunamanta. ²⁷Rama llaqtayoq Simei sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa uvas huertakunamanta. Sefam llaqtayoq Zabdi sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa almacénpaq vino huñuymanta. ²⁸Gedera llaqtayoq Baal-hanan sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa waqtakunapi aceitunas sachakunamanta hinaspa purun higos sachakunamanta. Joas sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa almacénpi aceitemanta. ²⁹Saron law Sitrai sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa Saron lawpi michina vacakunamanta. Adlaipa churin Safat sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa qechwa lawpi michina vacakunamanta. ³⁰Ismael casta Obil sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa camellokunamanta. Meronot llaqtayoq Jehodias sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa asnokunamanta. ³¹Hagar casta Jaziz sutiyoq runañataqmi cuentallikurqa ovejakunamanta. Paykunamá llapallanku karqa Rey Davidpa kapuqninkunawan cuentallikuqkuna.

³²Davidpa tión Jonatanmi karqa consejo qokuq runa, payqa karqa allin entien-deq hinaspa allin secretariom. Hacmonipa churin Jehiel sutiyoq runañataqmi karqa reypa churinkunata yanapaq. ³³Ahitofel sutiyoq runapas karqa reypa consejaqninmi. Arqui casta Husai sutiyoq runapas karqa reypa confianza runanmi. ³⁴Ahitofel sutiyoq runapa rantinpiñataqmi karqa Benaiapa churin Joiada hinaspa Abiatar. Reypa llapallan tropankunapa kamachiqninñataqmi karqa Joab.

Davidpa rantinpi Salomon gobiernasqanmanta

28 ¹Davidmi Jerusalen llaqtapi huñurachirqa Israel casta runakunapa llapallan autoridadninkunata, chay autoridadkunam karqa: ayllukunapa autoridadninkuna, reyta muyuyninpi serviq tropakunapa kamachiqninkuna, waranqa soldadokunapa kamachiqninkuna, pachak soldadokunapa kamachiqninkuna, reypa llapallan chakrankunamanta cuentallikuqkuna, reypa ganadonkunawan cuentallikuqkuna hinaspa reypa churinkunamanta cuentallikuqkuna. Huñuchirqataqmi serviqnin runakunatapas, allin reqsisqa soldadokunatapas chaynataq valeroso soldadokunatapas.

²Rey Davidmi sayariykuspan nirqa:

—Castamasillaykuna, runallaykuna, uyariykuwaychikyá. Ñoqam munarqani templo rurayta chaynapi Tayta Diospa contrato baulnin chaypi kananpaq hinaspa chaypitaq Diosninchikpa chakinpas samaykunanpaq. Chayta rurachinaypaqmi tukuy imakunatapas alistarqaniña. Ichaqa Diosmi niwarqa: ³“Manam qamchu temploytaqa rurachipuwanki, qamqariki guerrapi peleaq kaspaykim achkallaña runakunata wañuchirqanki” nispa.

⁴Chaywanpas Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi akllaykuwarqa llapallan familiaymanta chaynapi wiñaypaqña Israel casta runakunapa reynin kanaypaq. Paymá Juda ayllu runakunata akllaykurqa gobiernanankupaq, chay Juda ayllumantañataqmi akllaykurqa ñoqapa familiayta chaynapim wawqeykunamantañataq ñoqata akllaykuwarqa enteron nacionpi rey kanaypaq. ⁵Tayta Diosmi qoykuwarqa achkallaña churikunata, kunan-

mi llapallan churiykunamanta Tayta Dios akllaykun churiy Salomonta chaynapi Tayta Diospa munaychakusqan Israel nacionpi rey kananpaq. ⁶Tayta Diosmi niwarqa: “Churiki Salomonmi rurachipuwanga temploytawan patioykunataqa, paytaqa churiyqaqñam akllaykuni, ñoqañataqmi paypaq kasaq taytan hina. ⁷Paypa gobiernontam takyachisaq wiñaypaq, chaynataqa rurasqa kamachikuyniykunatawan reglamentoykunata kunankama cumplisqanta hina kallpanchakuspan cumpliptinmi” nispa.

⁸—Israel casta runakunaqa Tayta Diospa runankunam kankichik, chaynaqa kunanyá lliw Israel casta runakunapa qayllanpi Diosninchik uyarichkaptin tukuy sonqoykichikwan kasukuychik yupaychasqanchik Tayta Diospa kamachikuyninkunata, chayna kaptinqa kay sumaqlaña allpanchikmi hina kikillaykichikpaq kanqa hinap-tinmi wiñaypaqña herenciata hina churikichikkunamanpas saqenkichik —nispa.

⁹Churin Salomontañataqmi David nirqa:

—Churilláy Salomon, kay taytaykipa Diosniyta reqsikuspaykiyá serviy tukuy sonqoykiwan hinaspa ganasllawanña. Tayta Diosqariki qawachkanmi llapa runakunapa concienciaantaqa, reqsintaqmi runapa imam munasqantapas chaynataq tanteasqantapas. Chaynaqa payta maskaptiqqa tariykachikunqam, payta saqeruptikim ichaqa paypas wiñaypaqña qanmanta karunchakurunqa. ¹⁰Amayá qonqaruychu Tayta Diospa akllasusqaykitaqa, payqariki akllasurqanki santuarionpaq templonta ruranaykipaqmi. Chaynaqa kallpanchakuspaykiyá ruraypuni —nispa.

¹¹Chaymantam Davidqa churin Salomonman qoykurqa templopa corredorninpa planonkunata, kikin templopa planonkunata, almacén cuartokunapa planonkunata, altosninpi cuartokunapa planonkunata, uku lawpi kaq cuartokunapa planonkunata hinaspa hucha pampachana cuartopa planonkunata. ¹²Qorqataqmi templopa pationkunapi tukuy ima rurananpaq tanteasqan planokunatapas chaynataq patiokunapa muyuriqninpi ruranan kaq cuartokunapa planonkunatapas. Qorqataqmi Diospa qori-qollqen waqaychana cuartokunapa planonkunatapas chaynataq paypaq sapaqchasqa ofrendakuna waqaychananku cuartokunapa planonkunatapas. ¹³Yachachirqataqmi sacerdotekunawan Leviy casta runakuna muyuyinpi Tayta Diospa temlonpi imaynam ruranankutapas chaynataq templo-pi kaq tukuy ima serviciokunawan imaynam ruranankutapas.

¹⁴Qorimanta hinaspa qollqemanta sapa serviciokunapaqqas yachachirqam haykam qoriwan qollqe yaykunanmanta. ¹⁵Candelerokunapaqqas mecheronkunapaqqas yachachirqam haykam yaykunanmanta, chaykunaqa sapakamam kanan karqa qorimanta hinaspa qollqemanta. ¹⁶Hina chaynallatam yachachirqa qorimanta hinaspa qollqemanta sapakama mesapaqqas. Chay qorimanta mesapim patanasqata churaqku Diospa tantanta. ¹⁷Qori-puromanta kananpaqmi yachachirqataq trinchekunapaqqas, medianokunapaqqas, aysakukunapaqqas hinaspa qorimanta tazonkunapaqqas. Payqa yachachirqa chay serviciokunapaq haykam yaykunanman hinam. ¹⁸Incienso kañananku altartapas qori-puromanta rurachinanpaqmi yachachirqa haykam yaykunanta. Yachachirqataqmi carretata imaynam rurachinanpaqqas. Chay carretaqa karqa Tayta Diospa contrato baulninpa querubin sutiyoq angelkunapa rapranwan llantuykusqanmi.

¹⁹Tukuy chay yachachikuykunam qellqasqa karqa Davidman Tayta Diospa qawachisqanman hina, chaynapi tukuy imatapas chay yachachikuyman hina rurananpaq.

²⁰Davidmá Salomonta nirqa:

—iQarinchakuspa hinaspa kallpanchakuspayá ruraypuni, amayá hukmanyaru-ychu nitaq manchakuychu, qamtaqariki yanapasuchkanki yupaychasqay Tayta

Diosmi! Paypa temponpi serviciokunata lliw tukuchinaykikamam payqa mana saqeruskichu nitaq karunchakunqachu. ²¹Kayqayá kaypi kachkan sacerdotekunapas chaynataq Levíy casta runakunapas muyuyninpi Diospa temponpi servikunankupaq. Tukuy ima ruraypi llamkaypaqpas kanqam kikinkumanta ofrecekuq runakuna, paykunaqa tukuy imata ruranankupaq yachayniyoqmi kanku. Jefekunapas chaynataq llapallan runakunapas qampa kamachisqaykitam kasukunqaku —nispá.

29 ¹Chaymantañataqmi Rey Davidqa llapallan huñunasqa runakunata nirqa: —Churiy Salomontam Dios sapallanta akllarqa, warmallaraq kachkaptinpas tukuy ima rurananqa hatu-hatunllañam kachkan. Manamiki chay rurayqa kachkan runapaq palacio ruraryullachu aswanqa yupaychasqanchik Tayta Diospaq tempon ruraymi. ²Tukuy kallpaywanmi imakunatapas alistarqani Diosniypa tempon rurachinaypaq. Qoritam alistarqani qorimanta kaqkunapaq, qollqetañataq qollqemanta kaqkunapaq, bronceñañataq bronceñamanta kaqkunapaq, qerutañataq qerumanta kaqkunapaq. Alistarqanitaqmi hapichinapaq kaq onice sutiyoq rumitapas, yana rumitapas, imaymana colorniyoy rumikunatapas, tukuy rikchaq suma-sumaq rumikunatapas chaynataq achkallaña marmol sutiyoq rumitapas. ³Templopaq tukuy ima alistasqaymantapas Diosniypa templonta kuyasqayraykum qoni kikiypa kaq qoritan qollqeta. ⁴Qonimá pachak tonelada qori-purota, qonitaqmi iskay pachak kimsa chunkan tonelada chuyayachisqa qollqetapas, chay qollqewanmi templo pa perqankunata qarachanqaku. ⁵Qoritamá qoni qorimanta kaqkunapaq, qollqetañataqmi qoni qollqemanta kaqkunapaq, chaykunataqa tukuy ima ruraypaqmi qoni maestrokuna rurananpaq. Kunanqa ¿pitaq kikillanmanta ofrendata qoykunman Tayta Diosman? —nispá.

⁶Chay voluntad ofrendatam qorqaku familiakunapa jefenkuna, Israel ayllukunapa jefenkuna, waranqa soldadokunapa kamachiqninkuna, pachak soldadokunapa kamachiqninkuna, qorqakutaqmi reypa obranpi llamkaqkunapa jefenkunapas. ⁷Templopi ruraykunapaq má qorqaku pachak soqta chunkan pichqayoq tonelada qorita, yaparqakutaqmi pusaq chunka tawayoq kilo qoritapas. Qorqakutaqmi kimsa pachak kimsa chunkan tonelada qollqetapas, yaqa soqta pachak tonelada broncetapas chaynataq kimsa waranqa kimsa pachaknin tonelada fierrotapas.

⁸Alhaja rumiyoq kaqkunapas chay rumikunatam Tayta Diospa temponpaq qorqaku Gersonpa miraynin Jehielman.

⁹Chay voluntadninkumanta qosqankuwanmi llapa runakuna kusikurqaku, paykunaqa tukuy sonqonkuwanmi chaykunata Tayta Diosman qorqaku, Rey Davidpas anchatataqmi kusikurqa.

¹⁰Chayraykum Davidqa llapallan runakunapa qayllanpi Tayta Diosta alabarqa kaynata nispá:

—Abueloyku Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, qamqa wiña-wiñaypaq alabasqam kanki. ¹¹Dios Taytalláy, qamqa kanki mayna hatunmi, mayna munayniyoqmi, mayna suma-sumaqmi, mayna wiñaypaqmi chaynataq mayna atiyniyoqmi. Qampamiki cielopi tukuy ima kaqpas chaynataq kay pachapi kaqpas. Dios Taytalláy, hina qamtaqmi tukuy imakunatapas gobiernanki, qamqariki tukuy imapa hawanpim kachkanki. ¹²Qanmantam hamun apuyaypas chaynataq ancha reqsisqa kaypas. Qamllam tukuy imapiqa munaychakunki. Qamllataqmi pimanpas qonki kallpatawan atiytaqa, qamllataqmi runataqa hatunyachiwaq hinaspa atiytapas qowaq. ¹³Diosnillayku, chayraykum qamllamanña graciasta qospa suma-sumaq sutillaykita alabaniku. ¹⁴Ichaqa ¿pimá ñoqaqa kani? ¿Imamá castamasiykunaqa chaynapi tukuy kaykunata qanman

ofrecenaykupaqqa? Cheqaptaqariki tukuy imapas qanmantam hamun, ñoqaykuqa qochkaykiku qanmanta chaskisqallaykutam. ¹⁵Qampa ñawpaqnikipiqa kachkaniku samapakuq forasterokuna hinallam, hina chaynallam karqaku llapallan ñawpaq abueloykupus. Ñoqaykupa vidaykuqa kay pachapi chinkaruq llantuy hinallam.

¹⁶—Dios Taytallayku, yupaychallasqayku, tukuy kay alistasqayku qori-qollqeqa llapallanmi qanmanta hamun hinaspapas hina qampam, chaykunataqa alistarqaniku chuya sutillaykipaq templota ruranaykupaqmi. ¹⁷Diosnilláy, ñoqaqa yachanim runakunapa sonqonta qampuni qawasqaykita chaynataq munasqaykiman hina kawsaq runakunaqa agradoykupaq kasqanta, chayraykum allin sonqoywan tukuy kaykunataqa ofrecemuchkayki. Kunanmi kusikuywan qawaykuni kaypi huñunasqa runaykikunaqa voluntad ofrendanku qomususqaykita. ¹⁸Abueloyku Abrahampa, Isaacpa hinaspa Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, yanapaykuyá kay runakunapa sonqon hina kaynalla kananpaq, paykunaqa qanman sonqo runakunayá kachunku. ¹⁹Churiy Salomonmanpas allin sonqotayá qoykuy chaynapí kamachikusqaykikunata, Chunkantin Kamachikuynikikunata hinaspa decretoykikunata cumplispa alistasqay kaqkunawan templota rurananpaq —nispa.

²⁰Davidqa huñunasqa llapallan runakunatapas kaynatam nirqa:

—Kunanqa yupaychasqanchik Tayta Diostayá alabaychik —nispa.

Hinaptinmi chaypi huñunasqa llapallan runakuna abuelonkupa yupaychasqan-kuy Tayta Diosta alabarqaku, qonqoranpam pampaman kumuykurqaku Tayta Diospa qayllanpipas chaynataq reypa qayllanpipas. ²¹Paqarinnintin punchawñataqmi Tayta Diospaq wañuchipurqaku animalkunata, ofrecerqakutaqmi lliw kañana ofrendakunatapas. Chay ofrecesqankum karqa waranqa malta torokuna, waranqa carnerokuna, waranqa malta carnerokuna, chaykunataqa ofrecerqaku vino ofrendayoqtakamam, Israel casta llapallan runakunapaqpas ofrecerqakum wakin achka-achka ofrendakunatapas. ²²Chay punchawpim ancha kusikuyllawanña Tayta Diospa ñawpaqninpi mikuspa tomarqaku hinaspam iskay kaq kutipiña reypaq churarqaku Davidpa churin Salomonta. Paytaqa munaychakuq kananpaqmi aceitewan tallirqaku Tayta Diospa qayllanpi. Sadoctañataqmi aceitewan tallirqaku sacerdote kananpaq. ²³Chaynapimá Salomonqa Tayta Diospa qayllanpi gobiernayta qallaykurqa, payqa taytan Davidpa rantinpi gobiernaspanmi anchallaña bendecisqa karqa. Paytamá Israel casta llapallan runakuna kasukurqa. ²⁴Llapallan jefekunapas chaynataq valeroso soldadokunapas Rey Davidpa llapallan mirayninkunapiwanmi Rey Salomonta kasukunankupaqña churakurqaku. ²⁵Tayta Diosmi Rey Salomonta llumpa-llumpayta hatuncharqa Israel casta runakunapa qayllanpi, payqa gobiernasqanpim ancha-ancha reqsisqa rikurirurqa, paypa ñawpaqnintaqa chayna ancha reqsisqa reyqa manam karqachu Israel nacionpiqa.

Davidpa wañukusqanmanta

(1 R 2:10-12)

²⁶Isaipa churin Davidmá gobiernarqa enteron Israel nacionpi. ²⁷Payqa Israel nacionpim gobiernarqa tawa chunka wata. Qanchis watam gobiernarqa Hebron llaqtapi, kimsa chunka kimsayoq watañataqmi gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. ²⁸Payqa wañukurqa yuyaq kayninpi achkallaña watayoqmi, payqa wañukurqa apu-apullañam chaynataq anchallaña reqsisqam. Paypa rantinpim gobiernarqa churin Salomon.

²⁹Rey Davidpa rurasqankunaqa qallariyninmanta tukuyninkamam qellqasqa kachkan Diosmanta willakuq Samuelwan sutichasqa libropi, qellqasqataqmi

kachan Diosmanta willakuq Natanpa qellqasqan libropipas chaynataq Diosmanta willakuq Gadpa qellqasqan libropipas. ³⁰Qellqasqamá kachkan gobiernonpi tukuy ima pasasqanmantapas atiyinmantapas, tukuy ima payta pasasqanmantapas chaynataq Israel naciontawan wakin nacionta imam pasasqanmantapas.

CRONICAS SUTIYOQ ISKAY KAQ LIBRO

Cronicaswan sutichasqa kay iskay kaq libroqa iskay parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Rey Salomonpa gobiernasqanmanta (1-9).

Iskay kaq parteñataqmi willakun norte lawpi Israel castakuna Rey Davidpa contranpi hatarispa rakikurusqankumanta (10).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Israel runakuna huklaw nacionman preso pusasqa kasqankumantawan kutimunankupaq Rey Ciropa decretasqanmanta (11-36).

Yachayta Salomon mañakusqanmanta

(1 R 3:3-15)

1 ¹Rey Davidpa churin Salomonmi takyachisqa karqa gobiernonpi. yupaychasqan Tayta Dios payta yanapaspanmi ancha reqsisqata rurarurqa. ²Salomonmi lliw Israel nacionpi huñururqa waranqa soldado kamachikunata, pachak soldado kamachikunata hinaspa juezkunata, huñururqataqmi llapallan autoridadkunatawan ayllukunapa llapallan jefenkunatapas. ³Salomonmi rirqa llapallan huñunasqa runakunapiwan Gabaon llaqta lawpi moqoman, chaypim karqa Diosman asuykuna karpa, chay karpata chunniqi rurachirqa Tayta Diospa serviqnin Moises. ⁴Ichaga Davidmi Quiriat-jearim llaqtamanta Diospa baulninta apamurqa kikinpa alistasqan lugarman, chaytaqa apamurqa Jerusalem llaqtapi huk karpata armasqanraykum. ⁵Gabaon llaqta lawpitaqmi kachkarqa bronce manta altarpas Tayta Diospa *yachanan karpapa ñawpaqninpi, chay altartam rurarqa Uripa churin otaq Hurpa willkan Bezaleel, chaymanmi Salomonwan llapallan huñunasqa runakuna rirqa Diosta tapukamunankupaq.

⁶Tayta Diospa qayllanpi bronce manta altarmanmi Salomon seqarurqa, chay altarqa karqa Diosman asuykuna karpapa ñawpaqninpi, chay altarpim waranqa animalkunata wañuchispa lliwta kañarqa.

⁷Chay tuta Salomonman Dios rikuriykuspanmi nirqa:

—Mañakuway imam munasqaykita, ñoqam qosqayki —nispa. ⁸Chaymi Salomonñataq nirqa:

—Qanmi taytay Davidta ancha-anchata kuyapayaspayki ñoqatapas reypaq churaykuwanki taytaypa rantinpi. ⁹Dios Taytalláy, kunanyá cumplikuchun taytay Davidman prometesqayki, qanmi churawarqanki kay pachapi polvo hina achka-achkallaña runakunapa reynin kanaypaq. ¹⁰Kunanyá qoway yuyaytawan yachayta kay runakunata gobiernanaypaq. ¿Pitaq gobiernanman kay achkallaña runaykikunataqa? —nispa.

¹¹Hinaptinmi Diosñataq nirqa:

—Kaytaqa allintam piensarqanki, qamqa manam mañakuchkanki apuyaytachu nitaq qori-qollqetachu nitaq reqsisqa kaytachu nitaq enemigoykikuna wañunan-tachu nitaq unay kawsakuyta- chu. Qamqa runaykunata gobiernanaykipaqmi mañakuwachkanki yuyaytawan yachayta, paykunapa reynin kanaykipaqmá churarqayki. ¹²Chayraykum yuyaytawan yachayta qosqayki, qosqaykitaqmi apuyaytawan qori-qollqetapas chaynataq reqsisqa kaytapas. Manam qam hinaqa karqachu mayqan reypas, manataqmi kanqachu huk reypas —nispa.

¹³Gabaon llaqta law moqomantam otaq Diosman asuykuna karpamantam Salomon kutimurqa Jerusalem llaqtaman hinaspa gobiernarqa Israel nacionpi.

Rey Salomonpa rantisqankunamanta

(1 R 10:26-29. 2 Cr 9:25-28)

¹⁴Rey Salomonmi huñurachirqa carretakunatawan caballopi sillakuqkunata. Kapurqam waranqa tawa pachaknin carretankuna hinaspa chunka iskayniyoq waranqa sillakuqkuna, paykunatam carretakunapa kasqan llaqtakunaman churachirqa, churachirqataqmi Jerusalem llaqtapi reywan kanankupaqpas. ¹⁵Reymi Jerusalem llaqtapi huñurachirqa qori-qollqeta rumita hinaña, cedro sachakunañaataqmi karqa waqtakunapi wiñaq purun higos sachakuna hinaña. ¹⁶Muzri lawmantawan Cilicia lawmantam apamuqku Salomonpaq caballokunata. Reypaq rantimuqkunamá chaylawkunamanta rantimuqku. ¹⁷Muzri lawmantam sapa carretata *rantimuqku yaqa qanchis kilo qollqewan, caballotañaataq yaqa iskay kilo qollqewan, paykunañaataqmi rantikuqku Het casta runakunapa reyninkunaman hinaspa Aram nacionniyoq reykunaman.

Rey Hiranwan Salomon contrato rurasqanmanta

(1 R 5:1-18. 7:13-14)

2 ¹Rey Salomonmi piensarqa Tayta Diospaq templo rurayta, piensarurqataqmi gobiernananpaq palacio ruraytapas. ²Chaypaqmi Salomon akllaykurqa imapas apaq qanchis chunka waranqa runakunata hinaspa rumita labramuq pusaq chunka waranqa runakunata, akllarqataqmi llamkaqkunapa kimsa waranqa soqta pachaknin capatazninkunatapas.

³Tiro llaqtapa reynin Hiranman Salomon kachaspanmi nichimurqa:

Ñoqawanyá ruray taytay Davidwan imam rurasqaykita, paymanmi apachimurqanki cedrokunata *yachanan palaciota rurakunanpaq. ⁴Ñoqam rurasaq yupaychasqay Tayta Diospaq templota paypa qayllanpi miski asnaq inciensota kañanaypaq, chaypim sapa kutilla churasaq patanasqa Diospa tantantapas. Chaypitaqmi sapa tempranon hinaspa sapa tarden animalkunatapas wañuchipay lliwta kañapusaq, chaynallatam rurasaq samana punchawkunapipas, mosoq killakunapipas chaynataq yupaychasqayku Tayta Diospa fiestankunapipas. Chaykunaqa wiña-wiñaypaqmi rurasqa kanan Israel nacionpi. ⁵Templo rurasqayqa kanqa hatunsum, chaynaqa kanqa Diosniyuqa llapallan dioskunamantapas hatu-hatunsu kasqanraykum.

⁶Aswanqa ¿pitaq atinman paypaq templo rurapuyta? ¡Cielokunapipas nitaq cielokunapa hanayninpipas manam payqa kamanmanchu! ¿Pitaq ñoqaqa kani templota rurapunaypaq chaynapi paypa qayllanpi inciensollataña kañanaypaqpas?

⁷Kachamuwayá imakunapas tallay yachaq runata chaynapi qorimanta, qollqemanta, bronce manta, fierromanta, puka qaytumanta, grosella qaytumanta

hinaspa azul qaytumanta rurananpaq. Paymi llamkanqa Juda lawpi *yachaq maestrokunawan hinaspa Jerusalem llaqtapi maestrokunawan, paykunatam taytay David contratarqa. ⁸Libano montemantayá apachimuway cedro qerukunata, cipres qerukunata hinaspa sandalo sutiyoq qerukunata. Ñoqaqa yachanim serviqníkikuna Libano montepi chay qerukuna kuchuy yachasqankuta, chaynaqa serviqníykunam qampa serviqníkikunata yanapanqaku. ⁹Achka qerukunatayá huñumuchunku, templo rurasqayqa kanqa suma-sumaq hatun templom. ¹⁰Qeru kuchumuq hinaspa labraq serviqníkikunapaqmi qosaq tawa waranqa tawa pachaknin tonelada kutasqa trigota, tawa waranqa tawa pachaknin tonelada cebadata, tawa pachak tawa chunkan waranqa litro vinota hinaspa hina chayna aceiteta.

¹¹Hinaptinmi Tiro llaqtapa reynin Hiram cartarqa Salomonman kaynata:

Tayta Diosmi kuyarqa runankunata hinaspa churasurqanki paykunapa reynin kanaykipaq. ¹²Kay pachapas chaynataq cielokunapas unanchaq Israelpa yupaychasqan Tayta Diosqa alabasqayá kachun. Paymi Rey Davidman qoykurqa yachaysapa allin piensaq churita. Chaymi qam ruranki Tayta Diospa templontawan gobiernanaykipaq palaciota. ¹³Ñoqam kachamuyki yuyaysapa allin yachayniyoq Hiram-abi sutiyoq maestrotá. ¹⁴Payqa Dan ayllumanta kaq warmipa wawanmi hinaspa Tiro llaqtayoq runapa churinmi. Payqa yachanmi qorimanta, qollqemanta, bronce manta, fierromanta, rumimanta hinaspa tablamanta tukuy ima rurayta, yachantaqmi grosella qaytumanta, morado qaytumanta, lino qaytumanta hinaspa puka qaytumanta tukuy ima ruraytapas. Yachantaqmi tukuy ima tallaytapas hinaspa llaqa dibujokuna ruraytapas. Paymi llamkanqa maestroykikunawan hinaspa taytayki Davidpa contratasqan maestrokunawan. ¹⁵Chaynaqa kunanyá kay serviqníkikunaman apachimuwayku trigotawan cebadata chaynataq aceiteta wan vino prometewasqaykitapas. ¹⁶Hinaptinqa necesitasqayki qerukunatam kuchumusaqku Libano montemanta hinaspa Jope llaqtakama balsakunapi lamar qochanta aparamuptiyku chaymanta apachinki Jerusalem llaqtaman.

¹⁷Salomonmi yupachirqa Israel nacionpi llaqallan forastero runakunata, payqa yupachirqa taytan Davidpa yupachisqanmanta qepatañam, yuparachiptinmi karqa pachak pichqa chunkan kimsayoq waranqa soqta pachaknin runakuna. ¹⁸Paykunamantam akllarqa imapas apaq qanchis chunka waranqa runakunata, akllarqataqmi rumita orqopi labramuq pusaq chunka waranqa runakunatapas chaynataq llamkaqkunapa kimsa waranqa soqta pachaknin capatazninkunatapas.

Templota Salomon rurachisqanmanta

(1 R 6:1-38)

3 ¹Salomonmi Tayta Diospa templon rurachiyta qallaykurqa Jerusalem llaqtapi kaq Moriah sutiyoq moqopi, chay sitiopim Tayta Dios rikuriykurqa taytan Davidman, chay sitiotaq David alistarqa Tayta Diospa templon rurachinanpaq, chay sitioqa karqa Jebus casta Ornan sutiyoq runapa eranmi. ²Tawa watamanña Rey Salomon gobiernachkaspanmi chay templo ruraytaqa qallarichirqa iskay kaq killapa iskay kaq punchawninpi. ³Kaynatam Salomon cimientachirqa Diospa templonta: Templopa largonmi karqa iskay chunka qanchisniyoq metro, anchonñataqmi karqa isqon metro. ⁴Templopa corre-

dorninpa largonñataqmi karqa isqon metro templopa anchonwan igual, altonpas karqa isqon metrotaqmi, chay corredorpa ukuntam qaracharqa qori-purowan. ⁵Hatunnin cuartopa perqantañataqmi tableachirqa cipres tablakunawan hinaspa qaracharqa qori-purowan, chaypa hawanpiñataqmi tallachirqa palmerakunatawan cadenakunata. ⁶Templotam adornachirqa alhaja rumikunawan, chaypi servikuq qoriqa karqa Parvaim lawmanta kaqmi. ⁷Qoriwanmi qaracharqa templopa ukunta: vigankunata, punkunpa marconkunata, perqankunata hinaspa punkunkunata. Perqankunapipas tallachirqataqmi querubin sutiyoq angelkunata.

⁸Rurachirqataqmi “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartotapas, chaytaqa rurachirqa templopa anchon hina isqon metro largoyoqta, hina isqon metrollataqmi karqa chay cuartopa anchonpas, chay cuartotam qaracharqa qori-purowan, chay qorim karqa yaqa iskay chunka tonelada. ⁹Sapa clavopa llasayninmi karqa parte kilo tumpa masnin, qoriwanmi qaracharqa altosninpi cuartokunatapas.

¹⁰Rurachirqataqmi “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopi kananpaq querubin sutiyoq iskay angelkunatapas, kullumanta tallarachispanmi qaracharqa qoriwan. ¹¹Iskaynin querubinkunapa rapranpa largonmi karqa isqon metro. Huknin rapranpa largonmi iskay metro cuarton chaymi hayparqa templopa perqankama, huknin rapranpa largonpas iskay metro cuarton kaspanmi tupanakurqa huknin querubinpa rapranwan. ¹²Hina iskay metro cuartontaqmi karqa huknin querubinpa rapranpas chaymi hayparqa templopa perqankama, chaynataqmi huknin rapranpa largonpas karqa iskay metro cuartontaq chaymi tupanakurqa huknin querubinpa rapranwan. ¹³Chay querubinkunapa kicharayaq rapranmi karqa isqon metro, chaykunam sayaspa qawarqaku hatun cuarto lawman. ¹⁴Telatapas ruraraqataqmi morado qaytumanta, grosella qaytumanta, guindo qaytumanta hinaspa fino linomanta, chay telapa hawanpim rurachirqa kuruyoq querubin sutiyoq angelkunata.

Iskay pilarkuna rurachisqanmanta

(1 R 7:15-22)

¹⁵Templopa ñawpaqinpin Salomon rurachirqa iskay pilarkunata yaqa chunka soqtayoq metro altoyoqtaqama, chaykunapa puntanpim karqa iskay metro cuarton sayayniyoq adornokuna. ¹⁶“Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopipas rurachirqataqmi cadenakunata, chaykunatam churarqa pilarpa adornonkunapa hawanman. Rurachirqataqmi pachak granadakunatapas hinaspa chaykunata churarqa cadenakunapa hawanman. ¹⁷Chay pilarkunatam churarqa templopa punkunman, huknintam churarqa chay punkupa *alleqnin lawman huknintañataq *ichoqnin lawman, alleqnin lawpi kaqtaqtaq suticharqa “Jaquin” nispa, ichoqnin lawpi kaqtañataqmi suticharqa “Boaz” nispa.

Templopa llapa imankunamanta

(1 R 7:23-51)

4 ¹Salomonmi altarta rurachirqa bronce manta isqon metro largoyoqta, isqon metro anchoyoqta hinaspa tawa metro parten altoyoqta. ²Fundichirqataqmi bronce manta hatun ruyru estanquetapas, huknin patanmanta huknin patankamam karqa tawa metro parten, sayayninñataqmi karqa iskay metro cuarton, muyuriqiniñataqmi karqa chunka kimsayoq metro parten cordel sayayniyoq. ³Chay estanquepa uray law muyuriqinpiñataqmi karqa iskay seqe buyeskuna, chunka buyeskunam karqa sapa tawa chunka pichqayoq centimetropi, chaykunam fundisqa karqa estanquewan huk piezalla. ⁴Chay estanquem tiyarqa bronce manta fundisqa chunka iskayniyoq buyeskunapa hawanpi,

kimsa bueyeskunam qawarqa norte lawman, kimsa bueyeskunañataq intipa siqaykunam lawman, kimsa bueyeskunañataqmi qawarqa surlawman, kimsa bueyeskunañataq intipa qespimunan lawman, bueyeskunapa ankanmi uku lawpi karqa. ⁵Chay estanquepa raktanmi karqa pusaq centimetro, patañataqmi amanqay wayta panchiqman rikchakurqa. Chay estanquemanmi huntaq soqta chunka soqtayoy waranqa litro yaku.

⁶Rurachirqataqmi chunka lavatoriokunatapas, chaykunatam churarqa pichqata *alleq lawninman, wakin pichqatañataq *ichoq lawninman, chaypim mayllaqu kañanankupaq nakasqanku animalkunatawan nakanapaq kaqkunata, estanquem ichaqa karqa sacerdotekunapa mayllakunanpaq.

⁷Rurachirqataqmi Diospa kamachisqanman hina qorimanta chunka candelorokunatapas, chaykunatam churarqa temploman, pichqatam churarqa *alleq lawninman wakin pichqatañataq *ichoq lawninman. ⁸Rurachirqataqmi chunka mesakunatapas, chaykunatam churachirqa temploman, pichqatam churachirqa alleq lawninman wakin pichqatañataq ichoq lawninman, rurachirqataqmi qorimanta tazonkunatapas.

⁹Sacerdotekunapaqpas rurachirqam huk patiota, rurachirqataqmi hawapi huk hatun patiotapas punkuyotakama, chaypa punkunkunatam qaracharqa broncewan. ¹⁰Estanquetam churachirqa temploa *alleq lawninman otaq intipa qespimunan surlawman.

¹¹Rurachirqataqmi mankakunatapas, palakunatapas chaynataq tazonkunatapas. Hiranmi tukuy chay obrakunata Salomonpa kamachisqanman hina tukururqa Diospa templonpaq. ¹²Paymá fundirqa iskaynin pilarkunata, pilarkunapa puntanpi pelota kaqla iskay adornokunata, chay pelota kaqla adorno tapaq iskaynin mallakunata. ¹³Chay iskaynin mallakunapaqpas rurachirqataqmi tawa pachak granadakunata, iskay seqe granadakunam karqa sapa mallapaq, chay mallakunaqa karqa pilarkunapa puntanpi kaq pelota kaqla adornokunata tapananpaqmi. ¹⁴Fundirqaqmi chunka carretakunatapas, carretakunapi churasqa chunka lavatoriokunatapas, ¹⁵estanquetapas, estanquepa tiyanan buyeskunatapas, ¹⁶mankakunatapas, palakunatapas chaynataq tazonkunatapas.

Hiranmi Rey Salomonpaq tukuy chaykunata rurarqa llipipiq bronceanta, chaykunatam rurarqa Tayta Diospa templonpaq. ¹⁷Chaykunataqa reymi Jordan Mayupa patanpi fundichirqa llinka mitu allpapa kasqanpi, chay sitioqa kachkan Sucot llaqtamanta Saretan llaqtaman rinapim. ¹⁸Salomonmi bronceanta llapa ima rurachisqanta manaña pesarqachu nana-nanaq hinaspa manaña pesay atina kasqanrayku.

¹⁹Salomonqa rurachirqataqmi Diospa templonpi kaq tukuy imakunatapas, chaykunam karqa qorimanta altarwan qorimanta mesakuna, chay mesakunaqa karqa Diospa tantankuna churanapaqmi. ²⁰Rurachirqataqmi qori-puomanta candelorokunatapas mecherontintakama, chaykunatam churachirqa “Chuya” sutiyoq cuartopi chaynapi Diospa kamachisqanpi hina ratachisqa kananpaq. ²¹⁻²²Qori-puomantam rurachirqa waytakunatapas, mecherokunatapas, tenazakunatapas, mecha kaptanapaq tijeraskunatapas, tazonkunatapas, wisllakunatapas chaynataq incienso qontichina kaqkunatapas. Qorimantataqmi rurachirqa “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartopa chaynataq “Chuya” sutiyoq cuartopa punkunkunatapas hinaspa temploa hawa law punkunkunatapas.

5 ¹Chaynatam Rey Salomon Tayta Diospa templonpaq obrakuna rurasqanta tukurachirqa hinaspa taytan Davidpa sapaqchasqan qori-qollqe llapa servicio-kunata churarqa Tayta Diospa templonpi kaq tukuy ima waqaychana cuartokunaman.

Diospa baulninta temploman Salomon apachisqanmanta

(1 R 8:1-11)

²Salomonmi Jerusalem llaqtapi huñurachirqa Israel casta autoridadkunata, ayllukunapa kamachiqninkunata hinaspa Israel familiakunapi ancha reqsisqa runakunata. Paykunataqa huñurachirqa “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriomanta Tayta Diospa contrato baulninta apamunankupaqmi, chay barriopa huknin sutinmi karqa Sion. ³Rey Salomonmi Israel casta llapallan runakunawan huñunakurqa watapa qanchis kaq killanpi, paykunaqa huñunakurqa hatun fiestata ruranankupaqmi. ⁴Israel castamanta llapallan ancianokuna hamuruptinmi Leviy castakuna baulta hoqarispa ⁵aparqaku, aparqakutaqmi Diosman asuykuna karpapas, karpapi Diosllapaqña sapaqchasqa llapallan serviciokunapas, chaykunataqa sacerdotekunawan Leviy casta runakunam aparqaku. ⁶Rey Salomonmi Israel castamanta llapallan huñunasqa runakunawan asuykurqa baulpa ñawpaqinman hinaspa ovejakunatawan buyeskunata Tayta Diospaq wañuchirqaku, chaykunaqa karqa manaña yupay atinam. ⁷Sacerdotekunam Tayta Diospa contrato baulninta churaykurqaku maypim kanan temploa ukun lawpi kaq “Chuyay-chuyay” sutiyoq cuartoman, chay churananku sitioqa karqa querubin sutiyoq angelkunapa rapranpa ukunpim. ⁸Querubinkunapa raprankuna baulpa hawanman kicharisqa kaptinmi chay querubinkunaqa taparqa baultawan chay baul hombroanaku varillakunata. ⁹Baulta hombroanaku varillakunam allin largoyoq karqa chaymi hawa law cuartomanraq rikukurqa, chay cuartoqariki “Chuya” sutiyoq cuartom ichaqa temploa hawa lawninmantaqa manam rikurqakuchu, chaynam kachkan kay libro qellqasqa kasqa punchawkama. ¹⁰Baulpa ukunpiqa karqa iskay labrasqa tabla rumikunallam, chay tabla rumikunataqa Horeb Orqo lawpi kachkaptinkuraqmi Moises churarqa, chay tabla rumikunapi qellqaspa Tayta Dios contratota ruraraq Israelpa mirayninkunawan Egipto nacionmanta lloqsimumchkaptinku.

¹¹Sacerdotekunam Diospa templonmanta lloqsiramurqaku, chaypi kaq sacerdotekunaqa mayqan turnonku kaptinpas llapallanku chuyanchasqaña karqaku. ¹²Llapallan takiq Leviy casta runakunamantañaataqmi Asafwan Heman hinaspa Jedutun llapallan churinkunapiwan chaynataq wawqenkunapiwan fino linowan pachasqakama tocarqaku platillokunata, taksapas-hatunpas arpakunata, paykunaqa tocarqaku intipa qespimunan law altarpa waqtanpim, pachak iskay chunkan sacerdotekunapas paykunawantaqmi tocarqa cornetillakunata.

¹³Cornetillakunata tocaptinkum llapallanku takispa huk vozlla Tayta Diosta alabarqaku hinaspa graciasta qorqaku. Cornetillakunata, platillokunata hinaspa huk rikchaq tocanakunata tocaspankum hinaspa takispankum Tayta Diosta alabarqaku kaynata:

Allin kasqanraykuyá
Tayta Diosta alabaychik.
Wiñaypaq kuyapayakuq kasqanraykuyá
Tayta Diosta alabaychik.

Hinaptinmi Tayta Diospa templonman puyu huntaykamurqa. ¹⁴Chay puyu otaq Tayta Diospa kanchariynin temploman huntarusqanraykumá sacerdotekuna mana atirqakuchu santuariopi imam rurananku rurayta.

Templota Salomon dedicasqanmanta

(1 R 8:12-66)

6 ¹Salomonmi nirqa:

Dios Taytalláy, qanmi nirqanki:

“Tutayay puyu ukupim *yachasaq” nispa.

²Ichaqa rurachipurqaykim

suma-sumaq templota chaypi wiñaypaq

*yachanaykipaq, nispa.

³Rey muyuriykuspanmi Israel casta llaqa huñunasqa runakuna sayachkaptin paykunapaq Diospa bendicionninta mañakurqa:

⁴—Alabasqayá kachun Israelpa yupaychasqan Tayta Diosqa, taytay Davidman prometesqantam payqa atiyinwan cumplirun. Paymá kaynata nirqa: ⁵“Runaykunata Egipto nacionmanta horqomusqaymantapunim mana akllarqanichu Israel ayllukunapa mayqan llaqtantapas chaypi sutiy reqsisqa kananpaq templota rurachinaypaq, manataqmi huk runatachu akllarqani Israel casta runaykunapa jefenpaqpas. ⁶Aswanqa Jerusalem llaqtatam akllarqani chaypi sutiy reqsisqa kananpaq, Davidtañaataqmi akllarqani Israel runaykunata gobiernananpaq” nispa. ⁷Taytay Davidmi tukuy sonqonwan munarqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaq huk templo rurayta. ⁸Ichaqa Tayta Diosmi taytay Davidta nirqa: “Tukuy sonqoykiwan huk templota rurapuway munasqaykiqa allinmi, ⁹ichaqa manam qamchu chay templotaqa rurapuwanqi, qampa churikim chay templotaqa rurapuwanqa” nispa.

¹⁰—Tayta Diosmi prometekusqanta cumplirqa. Ñoqam taytay Davidpa rantinpi Israel nacionpi gobiernachkani Tayta Diospa nisqanpi hina, Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaqmi templota rurarachini. ¹¹Israelpa mirayninkunawan Tayta Diospa contrato baulnintapas chaymanmi churachirqani —nispa.

¹²Tayta Diospa altarninpa ñawpaqninpi Rey Salomon sayaykuspanmi Israel casta llapallan huñunasqa runakunapa qayllanpi makinkunata hoqarirqa. ¹³Salomonmi rurachirqaña bronce manta patakta, chaypa largonmi karqa iskay metro cuarton, hina chaynallam karqa anchonpas, altonñataqmi karqa huk metro kimsa chunka pichqayoc centimetron, chaytam churaykurqa patiopa chawpinman hinaspam hawanman seqaruspa qonqorakuykurqa huñunasqa Israel casta llapallan runakunapa qayllanpi. Chaypimá makinkunata altoman hoqarispa nirqa:

¹⁴—Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, qam hina Diosqa manam kanchu hanaq pachapipas nitaq kay pachapipas, qamqariki tukuy sonqonwan kawsaq siervoykikunata favorecespa contratoyki cumpliqmi kanki. ¹⁵Serviqniki taytay Davidman prometesqaykitam cumplirqanki, kunan punchawkunapi pasasqanman hinamá rimasqaykitaqa imam rurasqaykiwan cumplirqanki. ¹⁶Chaynaqa Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, kunanyá cumpliy serviqniki taytay Davidman prometesqaykita, qanmi payta nirqanki: “Ñoqapa ñawpaqniypiqa mana tukuytam qampa miraynikimanta Israel nacionpi gobiernaq qari kanqa, ichaqa churikikunata munasqayman hinayá kawsachun, yachachikuyniykunata cumplispa kawsasqaykiman hinayá paykunapas kawsachunku” nispa. ¹⁷Israelpa yupaychasqan Tayta Dios, kunanyá serviqniki taytay Davidman nisqaykiqa cumplikuchun.

¹⁸—Ichaqa Taytáy ¿cheqaptachu qamqa runakunawan kay pachapi *yachawaq? Cielokunapipas nitaq cielokunapa hanayninpipas manam qamqa kamawaqchu, chaynaqa

çimaynataq kay templo rurasqaypiqa yachawaq? ¹⁹Chaywanpas yupaychasqay Dios Taytalláy, kay serviñnikipi mañakusqaytayá uyariykullaway, ñawpañnikipi qayakusqaytayá kunanpuni uyariykullaway. ²⁰Tuta punchawya qaway kay templota, kay sitiomantam nirqanki: “Sutiymi chaypi reqsisqa kanqa” nispa, chaynaqa kay sitioman qawarimuspayá uyariykullaway kay serviñnikipi mañakusqayta. ²¹Kay serviñnikipas chaynataq Israel casta runaykikunapas kay sitio lawman qawarimuspa ruegakuptyikumá uyariykullawan-kiku. Hanaq pacha *yachasqaykimanta uyariykamuspamá pampachaykullawankiku.

²²—Sichu pipas runamasinpa contranpi huchallikuruptyin chay runata kay templopipi kaq altarnikipi ñawpañninpi jurachiptinkuqa ²³qanmi hanaq pachamanta uyariykamunki hinaspam serviñnikikunata juzganki, mana allin ruraqtapas castigaspaykim pagapunki mana allin rurasqanman hina, mana huchayoqtam ichaqa mana huchayoqta hina chaskispayki allin rurasqanman hina pagapunki.

²⁴—Sichu Israel casta runaykikuna enemigonkunawan vencerachikunqaku qampa contraykipi huchallikurusqankurayku ichaqa qanman kasqallan kutirikamuspa qamta alabaspá hinaspá mañakuspa kay templo lawman qawamuspa ruegakusuptikiqa ²⁵qanmi hanaq pachamanta uyariykamunki, Israel casta runaykikunapa huchantam pampachaykunki hinaspam kutichimunki paykunaman hinaspá abueloykuman qosqayki allpaman.

²⁶—Sichu qampa contraykipi paykuna huchallikurusqanrayku mana para kanmanchu ichaqa humillachisqaykirayku kay sitioman qawarimuspa sutikita alabaptinkuqa hinaspá huchankumanta wanakuptinkuqa ²⁷qanmi hanaq pachamanta uyarimunki hinaspam serviñniki Israel casta runaykikunapa huchankunata pampachaykunki, munasqaykiman hina kawsanankupaq yachachispaykim parata kacharimunki runaykikunaman herencia qosqayki allpaman.

²⁸—Sichu nacionpi yarqaypas, peste onqoypas karuptinqa otaq kawsaykunapas chakiptinqa otaq ismuptinqa otaq hatunpas taksapas aqarway urukuna karuptinqa otaq nacionniykutapas enemigo atacananpaq muyuruptyinqa otaq huk rikchaq onqoykunapas karuptinqa ²⁹sonqonpi llakikuspa mayqen runapas otaq Israel casta runapas kay templo lawman makinkunata hoqarimuspa mañakuptinqa otaq ruegakuptyinqa ³⁰hanaq pacha *yachasqaykimantayá uyariykamuy, paykunataqa pampachaykuspayá sapakamaman pagapuy kawsasqankuman hina hinaspá sonqonku reqsisqaykiman hina. Qamllamriki llapa runakunapa sonqontaqa reqsinki. ³¹Chaynapim paykunaqa respetasunki hinaspam kasusunki abueloykuman qosqayki allpapi kawsananku punchawkama.

³²—Forastero runakunapas, mana Israel casta runaykikuna kachkaspam qamrayku karu llaqtakunamantaraq hamunqaku hatun sutikirayku hinaspá hatun atiywan castigaspa rurasqaykirayku. Chaykunarayku hamuspa kay temployki lawman mañakamuptinkum ³³hanaq pacha *yachasqaykimanta uyariykamunki, chay forastero runapa mañakususqaykiman hinamá ruraykunki, chayna kaptinqa kay pachapi llapallan runakunapas sutikitam reqsinqaku, paykunapas Israel casta runaykikuna hina respetaspaykim kay rurachisqay temploqa sutikiwan sutichasqa kasqanta yachanqaku.

³⁴—Sichu runaykikuna rinman guerraman enemigonkupa contranpi qampa kachasqayki ñanninta hinaspá qam Tayta Diosta mañakusunkiman akllasqayki kay llaqtaman qawarimuspanku otaq qampaq rurachisqay temploman qawarimuspanku ³⁵hinaptinqa qanmi hanaq pachamanta uyarimunki mañakususqaykita hinaspam vencechinki.

³⁶—Mana huchallikuq runaqa manam kanchu. Sichu qampa contraykipi huchallikurusqankurayku piñakuruspa enemigonkuman qoykuwaq chaynapí karumanpas otaq hichpamanpas preso apasqa kanankupaq ³⁷hinaptinñataq chay preso kasqanku allpapi

qanman kutirikamuspa ruegakamusunkiman kaynata: “Huchallikurunikum, mana allintam qampa contraykipi ruraruniku” nispa. ³⁸Sichu preso pusasqa kasqanku allpapi kachkaspa tukuy sonqonkuwan hinaspa tukuy vidankuwan qanman kutirikamunman-ku, sichu abueloykuman qosqayki allpa lawman otaq akllasqayki llaqta lawman otaq kay qampaq rurachisqay templo lawman qawarimuspa mañakamusuptikiqa ³⁹qanmi uyariyakumunki hanaq pacha *yachasqaykimanta. Mañakamusuqaykitamá favorninku-pi ruraykunki, pampachaykunkitaqmi contraykipi huchallikuq runaykikunatapas.

⁴⁰—Chaynaqa Dioslláy, kay lugarpi mañakusqaykutayá uyariykullawayku hinaspa atiendeykullawayku.

⁴¹ Dios Taytalláy,
samanayki sitiomanyá qamqa riyipuni.
Atiyniki qawachiq
baulnikiwanyá yaykuypuni.
Dios Taytalláy,
sacerdotekunapas pachawan churakuchkaq hinayá
salvasqa kachunku.
Qanman sonqo runakunapas
kusikuywanyá qaparichunku.

⁴² Dios Taytalláy,
aceitewan reypaq nombrasqaykitayá
ama qepanchakuychu.
Serviqniki Davidpaq kuyapayakuynikitayá
ama qonqaruychu.

7 ¹Salomon chay mañakuyta tukuruptinñataqmi hanaq pachamanta wichiy-kamurqa nina hinaspa ruparurqa lliw kañanapaq animal wañuchisqanta, ruparurqataqmi Diospaq wakin animalkuna wañuchisqantapas hinaptinmi Tayta Diospa kanchariynin temploman huntaykurqa. ²Sacerdotekunam Tayta Diospa templonman mana yaykuyta atirqakuchu paypa kanchariynin chayman huntarusqanrayku. ³Israelpa llapallan mirayninkunañataqmi nina wichiykamusqanta hinaspa Tayta Diospa kanchariynin temploman huntarusqanta qawaykuspanku qonqoranpa kumuykurqaku lozasqa pampakama, Tayta Diostam adorarqaku kaynata:

Allin kasqanraykuyá
Tayta Diosman graciasta qosunchik.
Wiñaypaq kuyapayakuq kasqanraykuyá
Tayta Diosman graciasta qosunchik.

⁴Chaymantam reywan Israel casta llapallan runakuna Tayta Diospaq animalkuna wañuchispa adorarqaku. ⁵Rey Salomonmi Tayta Diospaq wañuchirqa iskay chunka iskayniyoq waranqa bueyeskunata hinaspa pachak iskay chunkan waranqa ovejakunata, chay animalkunaqa qarqa Dioswan allinlla kasqankumanta ofrendam. Chaynatamá reywan llapallan runakuna Diospa templonta dediqarqaku.

⁶Sacerdotekunapas imam rurankutam ruraraqaku, chaypitaqmi kachkarqaku Leviy casta runakunapas Tayta Diospaq tocanantinkama, chaykunataqa Rey Davidraqmi rurachirqa Tayta Diosman graciasta qonnapaq, chay takiqa qarqa: “Payqa wiñaypaq ku-

yapayakuqmi” niq alabanapaq takim. Sacerdotekunamá cornetillakunata tocarqaku Levii casta runakunapa chimpanpi, Israel casta llapallan runakunañataqmi sayachkarqaku.

⁷ Rey Salomonmi Tayta Diospa templonpa ñawpaqñinpi kaq patiota Diosllapaqña sapaqcharqa, chaypimá kañarqa lliw kañana ofrendakunatawan Dioswan allinlla kasqanmanta ofrenda animalkunapa wirankunatapas. Chaynataqa rurarqa bronce-manta rurachisqan altar taksalla kasqanraykum, lliw kañana ofrendakunapaqpas, kawsay ofrendakunapaqpas chaynataq wirankunapapas manamá hayparqachu.

⁸ Chay tiempopim Rey Salomon rurarqa hatun fiestata huñunasqa Israel llapallan runakunawan. Paykunam hamurqaku Hamat llaqtaman yaykunanku qasamantaraq chaynataq Egipto sutiyoq chaki wayqomantaraq, hamurqakuqariki qanchis punchaw fiestata ruranankupaqmi. ⁹ Pusaq kaq punchawpiñataqmi ruraraqaku hatun huñunakuyta, chaytaqa ruraraqaku qanchis punchawnintin-puni altarta dedicasqankuraykum chaynataq huk qanchis punchawtawanraq hatun fiestata rurasqankuraykum. ¹⁰ Qanchis kaq killapa iskay chunka kimsayoq punchawninpi rey aviarurqa runakunata wasinkumanña ripukunankupaq. Paykunaqa tukuy sonqonkuwanmi kusikurqaku Davidpaqpas, Salomonpaqpas chaynataq Israel casta runakunapaqpas Tayta Dios allinkunata rurasqanrayku.

Salomonwan Dios contrato rurasqanmanta

(1 R 9:1-9)

¹¹ Tayta Diospa templotapas, kikinpa palaciontapas chaynataq tukuy ima ruray munasqantapas qespirachiptinmi, ¹² payman Tayta Dios tuta rikuriykuspan nirqa:

—Uyariykuykim mañakuwasqaykita chaymi kay sitiota akllaykuni animalkuna wañuchina temlopaq. ¹³ Chaynaqa sichu usyarachimusqayrayku mana paramuptinqa otaq aqarwaykunata kachaykamuptiy chakrapi tukuy kaqkunata mikuruptinqa otaq runaykunaman peste onqoykunata kachaykamuptiyqa ¹⁴ hinaptin alabawaqniy runaykuna humillakuspa ruegakuwaptinqa hinaspa tukuy mana allin kawsasqanmanta wanakuptinkuqa ñoqam uyarimusaq hanaq pachamanta hinaspam pampachasay huchankuta, allpankutapas hina ñoqataqmi allinyachisay. ¹⁵ Kunanmantapunim kay sitiomanta mañakamuwasqankuta atencionwan uyarisay. ¹⁶ Kunanmi akllakuspay ñoqallapaqña sapaqchani kay templota sutiy wiña-wiñaypaq reqsisqa kananpaq. Tukuy tiempom kay templotaqa nanachikusay. ¹⁷ Sichu taytayki David hina ñoqapa qayllaypi kawsaspa tukuy kamachisqayta ruraptikiqa chaynataq reglamentoykunatapas hinaspa decretoykunatapas kasukuptikiqa ¹⁸ taytayki Davidman nisqaypi hinam gobiernoykita takyachisay. Paymanmi nirqani: “Mana tukuytam qampa miraynikikunamanta Israel nacionpi gobiernanapaq qari kanqa” nispá. ¹⁹ Ichaqa sichu qamkunapas ñoqata qepanchakuruspa qosqay decretokunatawan kamachisqaykunata mana kasukuspa huk dioskunataña qatispá adoraptikichikqa ²⁰ ñoqam qarqorusqaykichik qosqay allpamanta. Kay ñoqapaq sapaqchasqay templotapas chinkarachisaymi hinaptinmi llapallan runakuna penqaspa burlakusunkichik.

²¹ —Kay suma-sumaq templotapas purmasqataña qawaykuspankum haykam pasaqkuna admirasqallaña tapukunqaku: “¿Imanasqamá Tayta Diosqa kay nacion-tawan kay templotaqa kaynata ruraran?” nispá. ²² Hinaptinmi uyariqkunañataq ninqaku: “Abuelonkunapa yupaychasqan Tayta Diosta saqerusqankuraykum chaynaqa kachkanku. Paymi Egipto nacionmanta horqomurqa ichaqa chay runakunaqa huk dioskunataña qatispam adoraraqaku chaymi paykunamanqa diosninku tukuy kay mana allinkunata aparamun” nispá.

Salomonpa wakin rurasqankunamanta

(1 R 9:10-28)

8 ¹Rey Salomonmi Tayta Diospa templantawan kikinpa palacionta rurachirqa iskay chunka watapi. ²Rey Hirampa qosqan llaqtakunata mosoqmanta hatarachispanmi chaykunapi churarqa Israelpa mirayninkunata.

³Chaymantam Salomon rirqa Soba lawpi Hamat llaqtaman hinaspam chay llaqtata dueño chakaramurqa. ⁴Mosoqmantataqmi rurachirqa chunniq lawpi kaq Tadmor sutiyoq llaqtatapas chaynataq kawsaykuna waqaychanan Hamat lawpi rurachisqan llapa llaqtakunatapas. ⁵Mosoqmantataqmi rurachirqa hanay lawpi kaq Bet-horon llaqtatapas hinaspa uray lawpi kaq Bet-horon llaqtatapas chaynapi murallasqa hinaspa cerrojasqa punkuyoq llaqtakuna kananpaq. ⁶Mosoqmantataqmi rurachirqa Baalat llaqtatawan kawsaykuna waqaychanan llapallan llaqtakunatapas chaynataq carretakunapa kanan llaqtakunatawan caballokunapa kanan llaqtakunatapas. Rurachirqataqmi Jerusalem llaqtapi, Libano Orqokunapi hinaspa enteron gobiernasqan allpapi llapa ima ruray munasqantapas. ⁷Puchuqraq Het casta runakunaqa, Amor casta runakunaqa, Ferez casta runakunaqa, Hiv casta runakunaqa chaynataq Jebus casta runakunaqa manam Israelpa mirayninkunachu karqa. ⁸Paykunapa mirayninkutamá otaq Israelpa mirayninkunapa mana chinkachiy atisqankutamá debaldella Salomon llamkachirqa kay libro qellqasqa kasqan tiempokama. ⁹Ichafa Israelpa mirayninkunamantaqa manam pitapas debaldella llamkachirqachu, paykunaqa karqaku soldadokunam, reypa yanapaqninkunam, capitankunam, carretankunapi kaq soldadokunapa jefenkunam hinaspa sillakuqkunapa jefenkunam. ¹⁰Rey Salomonpa rurachisqankunapi llamkaqkunata kamachiqkunam karqa iskay pachak pichqa chunkan capatazkuna.

¹¹“Davidpa llaqtan” sutiyoq barrimantam Salomon pusachirqa Faraonpa warmi churinta. Paytaqa pusachirqa paypaq palacio rurachipusqanmanmi, Salomonmi nirqa: —Tayta Diospa baulninta apaykusqanku cuartokunaqa Diosllapaqña sapaqchasqam, chaynaqa warmiyqa manam *yachanmanchu Israel nacionpa reynin Davidpa palacionpiqa —nispá.

¹²Rey Salomonmi Tayta Diosman ofreceq lliw kañanapaq kaq animalkunata, chaykunataqa ofreceq templopa corredorninpa chimpanpi kaq rurachisqan Tayta Diospa altarninpi. ¹³Moisespa kamachikusqanman hinamá imatapas imam punchawllanpi ofrecerqa samana punchawkunapi, mosoq killa fiestakunapi hinaspa watapi rurana kimsa hatun fiestakunapi. Chay hatun fiestakunam karqa: Mana Qonchuyoq Tanta Fiesta, Semanakunapa Tukuynin Fiesta hinaspa Ramada Ruray Fiesta.

¹⁴Sacerdotekunatapas kamachirqataqmi taytan Davidpa kamachisqanman hina muyuyninpi ruranankupaq, kamachirqataqmi Levii casta runakunatapas chaynapi ruranankuman hina Tayta Diosta alabaspá sacerdotekunatapas tukuy ima ruraypi sapa punchaw yanapanankupaq. Punkukunawan cuentallikuqkunatapas kamachirqataqmi muyuyninpi sapakama punkukunapi kanankupaq, kamachirqaqa Diospa ruran Davidpa kamachisqanman hina ruranankupaqmi. ¹⁵Sacerdotekunapas chaynataq Levii casta runakanapas kasukurqakumá Rey Davidpa kamachisqanpi hina imam ruranamanta rurayta, kasukurqakuqa qori-qollqe waqaychana cuartokunawan imam ruraymantam. ¹⁶Tayta Diospa templan cimientoschay qallarisqanmantam Salomonqa tukuy imata rurachirqa qespichinankama, chaynatamá qespichirqa Tayta Diospa templonta.

¹⁷Salomonmi rirqqa Ezion-geber llaqtamanwan Elat llaqtaman, chay llaqtakunaqa karqa Edom nacionpi kaq Puka Lamar Qochapa patanpim. ¹⁸Hiranmi lamar qocha allin reqsiq serviqninkunawan apachirqa buquekunata, kacharqataqmi buquekunapi llamkaqkunatapas. Paykunam Ofir lawta rirqaku Salomonpa serviqninkunapiwan hinaspam chaymanta apamurqaku Rey Salomonman yaqa chunka pichqayoc tonelada qorita.

Rey Salomonman Saba nacionpa reinan watukusqanmanta

(1 R 10:1-13)

9 ¹Salomon ancha reqsisqa kasqanmanta Saba nacionpa reinan uyariruspanmi hamurqa ancha sasa tapukuykunawan pruebananpaq. Jerusalem llaqtamanmá hamurqa achka-achka serviqninkunawan kуска, camellokunapim apamurqa miski asnaqkunata, achka-achka qorita hinaspa alhaja rumikunata, Salomonpa kasqanman chayaramuspanmi sonqonpi llapa ima piensasqanta nirqa.

²Chaymi Salomonñataq niykarirqa lliw tapukuyninta, ima tapukuyninpas manam puchurqachu mana contestasqaqa: ³Saba nacionpa reinanmi qawaykurqa Salomonqa alli-allin yachayniyoq kasqanta, qawaykurqataqmi palacio rurachisqantapas, ⁴mesanpi tukuy rikchaq mikuykunatapas, palacionpi yanapaqninkunapa imaynam kawsasqankutapas, sirvientekunapa imaynam servisqantapas hinaspa imaynam pachakusqankutapas. Qawaykurqataqmi reyman copa serviqkunatapas, paykunapa pachankutapas chaynataq Tayta Diospa temlonpi animalkunata wañuchispa kañasqankutapas, chaykunawan admirakuspanmi ⁵reyta nirqa:

—Cheqapmi kasqa rurasqaykimanta hinaspa alli-allin yachayniyoq kasqaykimanta niwasqankuqa. ⁶Niwasqankutaqa manam creerqanichu ñawiykunawan kunan rikuykunaykama, manamiki partellantapas willawarqakuchu, tukuy yachaynikiqa uyarisqaymantapas aswanraqmi kasqa. ⁷iMayna kususqam kachkan runaykikunaqa chaynataq ñawpaqnikipi tukuy tiempo yachayniki uyariq serviqninkikunaqa! ⁸iKuyasuspaiyki gobiernachisuqniki yupaychasqayki Tayta Diosyá alabasqa kachun! Diosqa Israel nacionta kuyasqanraykum chaynataq chay nacionta wiñaypaq takyachinanraykum qamta churasqanki paykunapa reynin kanaykipaq chaynapi derechonpi allinta arreglanaykipaq —nispá.

⁹Saba nacionpa reinanmá Rey Salomonman qorqa kimsa waranqa isqon pachak soqta chunkan kilo qorita, miski asnaq achka-achka especeriakunata chaynataq alhaja rumikunatapas. Saba nacion reinapa nana-nanaq miski asnaqkuna apamusqanta hinaqa manam haykapipas Salomonmanqa apamurqakuchu.

¹⁰Rey Hirampa serviqninkunapas Salomonpa serviqninkunapiwanmi Ofir lawmanta apamurqaku qorita, Sandalo sutiyoq qerokunata hinaspa alhaja rumikunatapas. ¹¹Chay sandalo sutiyoq qerokunamantam Rey Salomon rurachirqa Tayta Diospa temlonpi kaq gradaspi hapipakuna kaqkunata chaynataq kikinpa palacionpi kaq gradaspi hapipakuna kaqkunatapas. Tocaqkunapaqqas rurachirqataqmi hatun arpakunatawan taksa arpakunata. ¹²Rey Salomonmi Saba nacion reinaman qoykurqa tukuy ima apamusqanpa truequentá, qoykurqataqmi tukuy ima mañakusqantapas hinaptinmi reinaqa serviqninkunapiwan nacionninman kutikurqa.

Salomonpa riquezanmanta chaynataq reqsisqa kasqanmanta

(1 R 10:14-29. 2 Cr 1:14-17)

¹³Salomonmi sapa wata chaskiq iskay chunka iskayniyoq tonelada qorita, ¹⁴impuestotapas chaskirqam *rantikuq runakunamantawan negociantekunamanta hinaspa Arabia

law reykunamanta. Israel nacionpi prefectokunamantañataqmi Rey Salomonqa chaskirqa qori-qollqeta. ¹⁵Rey Salomonqa qorimantam rurachirqataq iskay pachak harkachikuna armakunata, sapakamatam rurachirqa soqta kilo masnin martillasqa qorimanta. ¹⁶Hina qorimanta martillasqataqmi rurachirqa kimsa pachak taksa harkachikuna armakunata, sapakamatam rurachirqa kimsa kilo masnin qorimanta hinaspam “Libano Monte” sutiyoq palaciopi churachirqa. ¹⁷Elefantepa waqonmantapas rurachirqataqmi hatun tiyananta hinaspam qori-purowan qaracharqa. ¹⁸Reypa tiyananmanmi seqarqa soqta gradaskuna, chaypitaqmi karqa qorimanta sarupakunapas. Tiyananpa Kaylaw-waklawninpiñataqmi karqa brazonpa samanankuna, chaykunapa sapa waqtanpim karqa sayachkaq leonkuna. ¹⁹Chay soqta gradaskunapa kaylaw-waklawninpipas karqataqmi chunka iskayniyoq leonkuna, huk leonmi karqa sapa gradaspam waqtanpi. Chayna tiyanataq manam mayqennin reypas rurachirqachu. ²⁰Rey Salomonpa tomanan vasokunapas karqa qorimantam, “Libano Monte” sutiyoq palaciopi serviciokunapas qori-puromantam karqa, qollqemantapa manam imapas karqachu. Salomonpa tiempopiqa manam qollqetaqa qawariqkupaschu. ²¹Lamar Qochapi reypa negocio ruranan buquenkunam viajaq Hirampa serviqninkunawan, sapa kimsa watamantam apamuqku qorita, qollqeta, elefantepa waqonta, monokunata hinaspa pavo realkunata.

²²Chaynapimá Rey Salomonqa masyarurqa tukuy hinastinpi reykunata apu kayninpi chaynataq yachayninpipas. ²³Llapallan kay pachapi reykunam munarqaku Rey Salomon rikuykuyta hinaspa Diospa yachay qosqan uyariykuyta. ²⁴Llapallankum regalanankupaq sapa wata apamuqku qori-qollqe serviciokunata, sumaq pachakunata, armakunata, miski asnaqkunata, caballokunata hinaspa mulakunata.

Rey Salomonpa rantisqankunamanta

(1 R 10:26-29. 2 Cr 1:14-17)

²⁵Salomonpaqa kapurqataqmi caballo uywanan tawa waranqa establokunapas chaynataq carretakuna waqaychananpas, karqataqmi caballooman chunka iskayniyoq waranqa sillakuqkunapas. Paykunatam carretakunapa kasqan llaqtakunaman churachirqa, churachirqataqmi Jerusalem llaqtapi reywan kanankupapas. ²⁶Paymi munaychakurqa llapallan reykunapa hawanpi Eufrates Mayumanta Filistea runakunapa nacionninkama chaynataq Egipto nacionpa linderonkamapas. ²⁷Reymi Jerusalem llaqtapi qollqeta huñurachirqa rumita hinaña, cedro sachakunañataqmi karurqa waqtakunapi wiñaq purun higos sachakuna hinaña. ²⁸Mizraim lawmanta wan huklaw karu nacionkunamantam apamuqku caballokunata Salomonpaq.

Rey Salomonpa wañukusqanmanta

(1 R 11:41-43)

²⁹Qallariyninmanta tukuyninkama Salomonpa wakín rurasqankunaqa Diosmanta willakuq Natanpa libronpim qellqasqa kachkan, qellqasqataqmi kachkan Silo llaqtayoq Ahiaspa libronpipas chaynataq Iddopa libronpipas. Chay Iddo sutiyoq runam sueñoyninpi rikusqanta qellqarqa Nabatpa churin Jeroboampa contranpi. ³⁰Rey Salomonmi Jerusalem llaqtapi *yachaspa lliw Israel nacionpi gobiernarqa tawa chunka wata. ³¹Abuelonkuna hina Salomon wañuruptinmi pamparurqaku taytan “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi, paypa rantinpiñataqmi gobiernarqa churin Roboam.

Israel nacion iskayman rakikusqanmanta

(1 R 12:1-24)

10 ¹Israel casta llapallan runakunam huñunakururqaku Siquem llaqtaman chaymi Roboam rirqa paytaña reypaq churanankupaq. ²Nabatpa churin Jeroboam chayta yacharuspanmi Egiptomanta kutimurqa. Paymi Rey Salomonmanta lluptiruspan Egipto nacionpiraq kachkarqa. ³Chaymi payta qayachimuptinku huñunasqa Israel casta llapallan runakunawan kуска rirqaku Roboanman hinaspam kaynata nirqaku:

⁴—Llumpay llasaq yugota bueyesman churkuchkaq hinam taytayki llamkachiarqaku, kunanyá taytaykipa llumpay llamkay qowasqankuta menosyachiy, qechuwaykutaqyá llasaq yugo qowasqankutapas hinaptinqa servisqaykikum —nispá.

⁵Chaymi Roboamñataq nirqá:

—Kimsa punchawmantañayá kutimuychik —nispá.

Chaymi runakuna kutikurqaku. ⁶Hinaptinmi taytan Salomon kawsaptinraq serviqnin ancianokunata Rey Roboam tapurqa consejachikunanpaq:

—¿Imatataq consejawankichik kay runakunaman ninaypaq? —nispá.

⁷Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Sichu allinlla kaspayki kay runakunapa munasqanta ruraspa sumaqlata rimapayaptikiqa paykunam servisunki tukuy tiempo —nispá.

⁸Roboanmi ichaqa ancianokunapa consejasqanta mana kasukuspan paywan kуска uywasqa serviqnin mozokunataña tapurqa consejachikunanpaq. ⁹Chay mozokunatamá nirqá:

—¿Imatataq consejawankichik kay runakunaman ninaypaq? Paykunam niwarqaku: “Taytaykipa llumpay llamkay qowasqankutayá menosyachiy, qechuwaykutaqyá llasaq yugo qowasqankutapas” nispá.

¹⁰Chaymi Roboanwan kуска uywasqa mozokunañataq nirqaku:

—“Taytaykipa llasaq yugo qowasqankuta menosyachiy” niq runakunamanmi ninki kaynata: “Ñoqapa uña dedoyqa taytaypa piernanmantapas aswan rakum.

¹¹Taytaymi llasaq yugota churkusurqankichik, ñoqam ichaqa aswan llasaqtaraq churkusqaykichik, taytaymi castigasurqankichik azotewan, ñoqam ichaqa castigasqaykichik fierro puntayoy azotewanraq” nispá.

¹²Rey Roboampa “Kimsa punchawmantam kutimunkichik” nispá nisqanman hinam Jeroboamqa llapallan runakunapiwan kutirqaku. ¹³Ancianokunapa consejasqanta mana kasukuspanmi reyqa nanay simiwan runakunata rimapayarqa.

¹⁴Mozokunapa consejasqanman hinamá nirqá kaynata:

—Taytaymi llasaq yugota churkusurqankichik, ñoqam ichaqa aswan llasaqtaraq churkusqaykichik, taytaymi castigasurqankichik azotewan, ñoqam ichaqa castigasqaykichik fierro puntayoy azotewanraq —nispá.

¹⁵Reymi runakunapa mañakusqanta mana kasurqachu, chaynataqa ruraraq Diosmanta willakuq Silo llaqtayoy Ahiaswan Nabatpa churin Jeroboanman Tayta Diospa nisqan cumplikunanpaqmi. ¹⁶Reypa mana uyarisqanta qawaykuspankum nirqaku:

Israel casta runakuna
 imañam ñoqanchikpaqqa imapas kanchu Davidmantaqa
 nitaqmi herencianchikpas kanchu Isaipa churinmantaqa!
 ¡Israel casta runakunaqa

wasikichikmanyá pasakuychik!
iDavidpa mirayninkunaqa
kikikichikyá arreglakuychik!

Chaymi Israel casta llapallan runakunaqa wasinkuman ripukurqaku. ¹⁷Chaynapim Juda law llaqtakunapi *yachaq Israelpa mirayninkunallataña Roboamqa gobiernarqa. ¹⁸Rey Roboanmi debaldella llamkachiqkunapa jefen Adoramta kacharqa ichaqa Israel casta runakunam rumiwan choqaspa wañurachirqaku chaymi Rey Roboampas apurawllamanña carretanpi lluptirurqa Jerusalem llaqtaman. ¹⁹Chaynapimá Israel casta runakunaqa hoqarirukururqa Davidpa castankunapa contranpi kay libro qellqasqa kasqan punchawkama.

11 ¹Rey Roboanmi Jerusalem llaqtaman chayaramuspan huñururqa Juda ayllumanta hinaspa Benjamin ayllumanta guerrapaq akllasqa pachak pusaq chunkan waranqa soldadokunata, chaynataqa huñururqa Israel casta wakin runakunapa contranpi peleaspa gobiernasqan allpata kutichikunapaqmi. ²Tayta Diosmi ichaqa runan Semiasta nirqa:

³⁻⁴—Juda nacionpi gobiernaq Salomonpa churin Roboamtayá Israelpa miraynin llapallan Juda casta hinaspa Benjamin casta llapallan runakunatawan nimuy ñoqa Tayta Diospa kayna nisqayta: “Ama riychikchu nitaq peleaychikchu castaykichikwanqa, sapakamayá wasikichikman kutikuychik, Roboampa contranpi hoqarikusqankuqa munasqayman hinam karqa” nispa.

Chaymi Tayta Diospa nisqanta kasukuspa ripukurqaku, manañam rirqakuchu Jeroboampa contranpi peleaqqa.

Llaqtakunata Rey Roboam allichachisqanmanta

⁵Roboanmi *yacharqa Jerusalem llaqtapi hinaspam aswan allintaraq allichachirqa Juda nacionpi murallasqa llaqtakunata. ⁶Allichachirqamá Belen llaqtata, Etam llaqtata, Tecoa llaqtata. ⁷Bet-sur llaqtata, Soco llaqtata, Adulam llaqtata, ⁸Gat llaqtata, Maresa llaqtata, Zif llaqtata, ⁹Adoraim llaqtata, Laquis llaqtata, Azeca llaqtata, ¹⁰Zora llaqtata, Ajalon llaqtata hinaspa Hebron llaqtata. Chay llaqtakunam murallasqa llaqtakuna karqa Juda lawpi chaynataq Benjamin lawpipas. ¹¹Chay llaqtakunapa murallankunata allichachispam chaykunapi churachirqa capitankunata, chaypitaqmi waqaycharqa mikuytapas, aceitetapas hinaspa vinotapas. ¹²Chay llapallan llaqtakunapiqa churarqataqmi harkachikuna armakunatapas chaynataq lanzakunatapas. Alli-allintam allichachirqa chay llaqtakunata hinaspam Juda lawpi hinaspa Benjamin lawpi munaychakurqa.

¹³Lliw Israel nacionpi kaq sacerdotekunapiwan Leviy casta runakunañataqmi tukuy hinastinmanta hamurqaku paywan kуска kanankupaq. ¹⁴Leviy casta runakunam saqeramurqaku echaderonkunatawan tukuy kapuqninkunata hinaspam hamurqaku Juda lawmanwan Jerusalem llaqtaman. Jeroboanmi gobiernonpi qatinqninkunapiwan paykunata qarqorurqaku Tayta Diospa sacerdotenkuna kasqankumanta. ¹⁵Jeroboanmi huk sacerdotekunataña churarurqa moqokunapi kaq capillakunapi sacerdotekuna kanankupaq hinaspa chivato taytachapaqwan kikinpa rurachisqan toro taytachakunapaq sacerdote kanankupaq. ¹⁶Tukuy sonqonkuwan Israelpa yupaychasqan Tayta Dios qatiy munaq llapallan ayllu runakunam ichaqa chay Leviy casta sacerdotekunataña qatirqaku, paykunaqa Jerusalem llaqtamanmi rirqaku abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diospaq animalkunata wañuchinankupaq. ¹⁷Chaynatamá takyachirqaku Juda nacionpi gobiernota hinaspam kimsa wata Salomonpa churin Roboamta kallpancharqaku, payqariki kimsa watallam Davidpa hinaspa Salomonpa rurasqanta hina rurarqa.

¹⁸Rey Roboanmi casarakururqa Davidpa willkan Mahalatwan, Mahalatqa karqa Jerimotpa churinmi. Casarakurqataqmi Abihail sutiyoq warmiwanpas. Abihailqa karqa Eliabpa churinmi, Eliabñataqmi karqa Isaipa churin. ¹⁹Mahalatmi Roboampa churinkunata wachakurqa, paykunam karqa Jehus, Semarias hinaspa Zaham. ²⁰Chaymantañataqmi kasararakururqa Absalonpa churin Maacawan hinaptinmi pay wachakurqa Abiamta, Ataita, Zizata hinaspa Selomit sutiyoq runata. ²¹Llapallan warmikunamantapas chaynataq compañerankunamantapas mastaq Roboamqa kuyarqa Absalonpa churin Maacatam. Roboampam karqa chunka pusaqniyoq warminkuna, compañerankunañataqmi karqa soqta chunka. Qari churinkunam karqa iskay chunka pusaqniyoq, warmi churinkunañataqmi karqa soqta chunka. ²²Roboanmi churarqa Maacapa wawan Abiamta llapallan wawqenkunapa jefen kananpaq. Payqa Abiamtam reypaq churayta munarqa. ²³Allinta tanteaspa llapallan churinkunaman rakirqa Juda lawpi hinaspa Benjamin lawpi kaq murallasqa llaqtakunata, qorqataqmi mikuykunatapas, mana pisiyta qospanmi achka warmikunawan casarachirqa.

Juda nacionta Rey Sisac atacasqanmanta

(1 R 14:21-31)

12 ¹Rey Roboanmi gobiernonta takyarachispan alli-allinta kallpanchakururqa hinaspa Tayta Diospa yachachikuynintapas qepanchakururqa, qepanchakururqataqmi Israel casta runakunapas. ²Tayta Diosta traicionaruspa Roboam pichqa watanña gobiernachkaptinmi Egipto nacionpi Rey Sisac hamurqa guerrawan hinaspa Jerusalem llaqtata atacarurqa. ³Atacarqamá waranqa iskay pachaknin carretakunawan, soqta chunka waranqa silladakunawan hinaspa Egipto lawmanta hamuq mana yupay atina runakunawan, chay runakunam karqa Libia runakuna, Suqui runakuna hinaspa Cus runakuna. ⁴Paykunam dueñoachakururqa Juda lawpi murallasqa llaqtakunata hinaspa Jerusalem llaqtakama chayarurqaku. ⁵Roboanwan Juda nacionpi jefekuna Rey Sisacpa hichpamusqanta yacharuspa Jerusalem llaqtapi huñunasqa kachkaptinkum, Diosmanta willakuq Semaias paykunaman hamururqa hinaspa Tayta Diospa nisqanta kaynata nirqa:
—Saqueruwasqaykichikman hinam ñoqapas saqerusqaykichik Rey Sisacpa makinpi —nispa.

⁶Israel casta jefekunawan Rey Roboamñataqmi humillakuspa nirqaku:

—Allinpunim Tayta Diospa kay rurasqanqa —nispa.

⁷Chay humillakusqankuta Tayta Dios qawaykuspanmi Semaiasta nirqa:

—Humillakusqankuraykum manaña chinkachisaqchu aswanqa kunallanmi librasaq. Sisacnintakamaqa manañam kacharisaqñachu piñakuyniytaqa Jerusalem llaqtapa contranpiqa. ⁸Ichaga Sisactam servinqaku imaynam serwiwayta yachanan-kupaq hinaspa imaynam huklaw nacionniyoq rey serviyqa kasqanta yachanankupaq.

⁹Jerusalen llaqtata Egipto nacionpa reynin Sisac atacaspanmi hapikuykurqa Tayta Diospa temlonpi tukuy imakunata chaynataq reypa palacionpi tukuy imakunatapas. Lliwta qechuruspanmi Salomonpa qorimanta rurachisqan harkachikuna armakunatapas apakurqa. ¹⁰Chaykunapa rantinpi Rey Roboam rurachirqa broncemantaña harkachikuna armakunata hinaspa waqaychaqnin soldadokunapa jefenman qoykurqa reypa palacionpa punkunpi waqaychanankupaq. ¹¹Tayta Diospa temlonman sapa kuti rey yaykuptinmi waqaychaqnin soldadokuna chay harkachikuna armata apaku hinaspa kasqallan

kutichimuqku chay soldadokunapa cuartonman. ¹²Chaynata Rey Roboam humillakuykup-tinmi Tayta Diospa piñakuynin tanirurqa paymanta, manamá lliwtachu chinkarachirqa.

¹³Rey Roboam kallpanchakuruspanmi Jerusalem llaqtapi hinalla gobiernar-qa. Payqa tawa chunka hukniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Chunka qanchisniyoq watam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. Jerusalem llaqtatamá Israel llapallan ayllukunamanta Tayta Dios aklakurqa sutin chaypi reqsisqa kananpaq. Roboampa mamanmi karqa Amon nacionniyoq Naama. ¹⁴Roboanmi Tayta Diosta tukuy sonqonwan mana maskayta munaspan mana allinta rurarqa.

¹⁵Qallariyninmanta tukuyinkama Roboampa wakín rurasqankunaqa kach-kan Diosmanta willakuq Semaiaspa qellqasqan libropim chaynataq Diosmanta willakuq Iddopa libronpim otaq ayllukunamanta rimaq paypa listanpim. ¹⁶Jero-boanwan Roboamqa guerrallapim tukuy tiempo karqaku.

Abuelonkuna hina Roboam wañuruptinmi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiiyoq barriopi. Mamanmi karqa Amon nacionniyoq Naama, Roboampa rantin-pim gobiernarqa churin Abiam.

Juda nacionpi Rey Abiampa gobiernasqanmanta

(1 R 15:1-7)

13 ¹Rey Jeroboam chunka pusaqniyoq watamanña gobiernachkaptinmi Juda nacionpi Abiam gobiernayta qallaykurqa. ²Jerusalem llaqtapim gobiernar-qa kimsa wata, paypa mamanmi karqa Gabaa llaqtayoq Urielpa miraynin Micaías.

Guerrapim karqaku Abianwan Jeroboamqa. ³Abianmi qallaykurqa guerrapi peleayta tawa pachak waranqa akllasqa valeroso soldadonkunawan, Jeroboampas Abianwan pe-leananpaqmi alistarqa pusaq pachak waranqa akllasqa valeroso soldadokunata. ⁴Abianmi Efrain law orqokunapi Zemaraim Moqoman riruspa chaypi sayaykuspa qayakurqa:

—Jeroboanwan Israel nacionniyoq lliw runakuna uyariwaychik. ⁵¿Manachu yachar-qankichik Israelpa yupaychasqan Tayta Diosqa Davidmanwan mirayninkunaman Israelpi wiña-wiñaypaq gobierno qosqanta? ¿Manachu contratota rurarqa paykunalla gobierna-nankupa? ⁶Aswanqa Nabatpa churin Jeroboanmi Davidpa churin Salomonpa contranpi hoqarikururqa. Jeroboamqa karqa Rey Salomonpa serviqninmi. ⁷Jeroboanmanmi huñu-nakururqa mana allinpi puriq qella runakuna, paykunam Salomonpa churin Roboampa contranpi hoqarikururqaku, chaynataqa ruraraqaku Roboam mozollaraq kaspa iskayra-yasqanraykum chaynataq mana imayna defiendekuyta atisqanraykum. ⁸Kunanñataqmi Tayta Diospa gobiernonpa contranpi churakuyta munankichik chay gobiernoqa Davidpa mirayninkunapa kachkaptinpas. Chaytaqa rurachkankichik achkallaña kasqaykichik-raykum chaynataq dionsikichik kananpaq Jeroboampa qorimanta rurachisqan malta torokuna qamkunawan kasqanraykum. ⁹Qamkunaqa qarqorurqankichikmi Tayta Diospa churasqan Aaronpa miraynin sacerdotekunatapas chaynataq Leviy casta runakunatapas. Huklaw runakunapa rurasqanman hinataqmi sacerdotekunatapas churarurqankichik. Pipas malta torotawan qanchis carnerokunata apamuspa sacerdote kayta munaptinga taytacha-mamachakunapa sacerdotenña kananpaqmi churaq kankichik. ¹⁰Noqaykupa yupaychasqaykuqa Tayta Diosmi, paytaqa manam saqerqanikuchu. Tayta Diospa serviq-nin sacerdotekunapas kachkan Aaronpa mirayninkunam, yanapaqninkunapas kachkan Leviypa castankunam. ¹¹Paykunam sapa tempranon hinaspa sapa tarden Tayta Diospaq kañanku lliw kañanapaq kaq wañuchisqa animalkunatawan miski asnaq inciensokunata. Churankutaqmi qori-puro mesapi tantakunatapas, sapa tardentaqmi ratachiqku qoriman-

ta candeleropi mecherokunatapas. Ñoqaykuqa ruraniku yupaychasqayku Tayta Diospaq ruraykunatam, qamkunam ichaqa Tayta Diostaqa qepanchakurunkichikña. ¹²Kaypim ñoqaykuwan kachkan Diosniykuqa jefeyku hina, kaypitaqmi kachkan cornetilla tocaq sacerdotekunapas qamkunapa contraykichikpi cornetillankuta tocanankupaq. Yaw Israel-pa mirayninkuna, amayá peleaychikchu abueloykichikpa yupaychasqan Tayta Diospa contranpiqa, manam pay venceytaqa atiwaqchikchu —nispa.

¹³Jeroboanmi kamarachirqa wakin soldadonkunata chaynapi Juda casta soldadokunata qepanmanta atacamunankupaq, Jeroboampa wakin soldadonkunam Juda runakunapa qepanpiña kachkarqaku. ¹⁴Chaymi Juda runakuna qepanta qawariykuspa cuentata qokururqaku ñawpaqinmantawan qepanmanta soldadokuna atacamusqanta chaymi Tayta Diosta mañakurqaku, sacerdotekunañaataqmi tocarqaku cornetillankuta. ¹⁵Chaymi Juda runakuna qapariptinku Jeroboamtawan Israel nacionniyoq llapallan runakunata Dios vencerurqa, chaynataqa rurururqa Rey Abiampa hinaspa Juda runakunapa qayllanpim. ¹⁶Hinaptinmi Israel nacionniyoq soldadokuna ayqekurqaku Juda runakunapa qayllanmanta. Chaynatam Dios qoykurqa paykunaman. ¹⁷Rey Abianmi soldadonkunapiwan wañurachirqaku Israel nacionniyoq achka-achka runakunata, chaypi wichi runakunam karqa pichqa pachak waranqa akllasqa runakuna. ¹⁸Chaynapimá chay tiempopiqa humillasqa karqaku Israel nacionniyoq runakuna, Juda nacionniyoq runakunam ichaqa kallpanchasqa karqaku abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diosman hapipakusqankurayku.

¹⁹Rey Abianmi qatirqa Jeroboamta hinaspa dueño chakururqa Betel llaqtata, Jesana llaqtata hinaspa Efrain llaqtata llaqtachantintakama. ²⁰Abiampa kawsasqan tiempokunapiqa manañam Jeroboamqa atinyioqñachu karqa. Tayta Dios onqoyta qoykuptinmi wañururqa. ²¹Abianmi aswan mas atinyioq rikurirurqa. Payqa casarakururqa chunka tawayoq warmikunawanmi, paykunapim karqa iskay chunka iskayniyoq qari churinkuna, karqataqmi chunka soqtayoq warmi churinkunapas. ²²Rey Abiampa wakin rurasqankunapiwan rimasqankunaga Diosmanta willakuq Iddopa qellqasqan libropim kachkan.

Juda nacionpi Asapa gobiernasqanmanta

(1 R 15:8-12)

14 ¹Abuelonkuna hina Abiam wañuruptinmi “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi pamparurqaku, paypa rantinpim gobiernarqa churin Asa. Rey Asa gobiernaptinmi chay nacionqa karqa hawkalla chunka watapuni.

²Rey Asam allinta rururqa yupaychasqan Tayta Diospa munasqanman hina. ³Tuñirachirqam huklaw nacionniyoq runakunapa taytachankupa altarninkunatapas chaynataq moqokunapi kaq capillakunatapas. Adorananku rumi pilarkunatapas pakiparuspa qorururqataq Asera sutiyoq mamachakunatapas. ⁴Juda nacionniyoq runakunatapas kamachirqataqmi abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diosta maskaspa yachachikuyinkunatapas hinaspa kamachisqankunatapas kasukunankupaq. ⁵Tuñirachirqam Juda nacion llaqtakunapa moqonkunapi kaq capillakunatapas chaynataq incienso kañana altarkunatapas. Pay gobiernanankamaqa nacionmi hawkalla karqa.

⁶Rurachirqam Juda nacionpi murallasqa llaqtakunata nacion hawkalla kasqanrayku, paypa tiempopiqa manam ima guerrapas karqachu, Tayta Diosmi hawkayaya qorqa. ⁷Juda nacionniyoq runakunatam rurasqan:

—Kay llaqtakunata allichaspayá muyuriqninpipas rurasunchiktaq murallata, torrekunata hinaspa cerrojoyoq punkukunata. Kay nacionqa ñoqanchikpañam

yupaychasqanchik Tayta Diosta maskasqanchikrayku. Payta maskaptinchikmi qoykuwanchik kay nacionninchikpi hawkayayta —nispá.

Chay llaqtakunata allinta allichaspamá qespirachirqaku.

⁸Rey Asapam karqa Juda castamanta kimsa pachak waranqa soldadonkuna, paykunam karqaku hatun harkachikuna armayoqkama hinaspa lanzayoqkama, Benjamin castamantañataqmi karqa iskay pachak pusaq chunkan waranqa soldadonkuna, paykunaqa karqaku taksa harkachikuna armayoqkamam hinaspa flechayoqkamam, llapallankum valeroso soldadokuna karqaku. ⁹Paykunapa contranpim peleaq hamurqa Cus nacionniyoq Zera sutiyoy runa, payqa hamurqa waranqantin-waranqantin soldadoyoqmi chaynataq guerrapaq kimsa pachak carretayoqmi, paykunaqa chayaramurqaku Maresa sutiyoy llaqtamanmá. ¹⁰Paypa contranpi Rey Asa lloqsispanmi peleanapaq churakururqa Maresa llaqta law Sefata Qechwapi. ¹¹Rey Asam yupaychasqan Tayta Diosta mañakurqa kaynata:

—Dios Taytalláy, qamllam kanki kallpasapakunapa contranpi mana kallpayoqkunata yanapaykuqqa. Yupaychasqayku Dios Taytalláy, yanapaykullawaykuyá, qanmanmi hapipakamuykiku, qampa sutikipim hamuniku kay achka-achka soldadokunapa contranpi. Dios Taytalláy, qanmi Diosniykuqa kanki, amayá qamqa piwanpas vencechikuychu —nispá.

¹²Tayta Diosmi Cus nacionniyoq runakunata vencerurqa Asapa hinaspa Juda runakunapa qayllanpi chaymi Cus nacionniyoq runakunaqa ayqekurqaku. ¹³Rey Asañataqmi soldadonkunapiwan qatirqaku Gerar llaqtakama chaymi Cus nacionniyoq runakuna wañururqa mana hukllapas kawsanankama. Tayta Diospa qayllanpi hinaspa paypa soldadonkunapa qayllanpimá chinkarurqaku chaymi achka-achkasuta llaqa imankutapas apakurqaku. ¹⁴Chaymantañataqmi atacarurqaku Gerar llaqtapa muyuriqninpi llapallan llaqtakunata, Tayta Diospa rurasqanwanmi chaykunapi *yachaqkuna mancharikururqaku, Juda runakunam saquearurqaku llapallan llaqtakunata chaypi achkallaña llaqa imakuna kasqanrayku. ¹⁵Hatuskunapi animalniyoqkunatapas atacaspankum hapikururqaku achkallaña ovejakunatawan camellokunata hinaspam kutikurqaku Jerusalem llaqtaman.

Rey Asapa rurasqankunamanta

(1 R 15:13-15)

15 ¹Diospa Espiritun Obedpa churin Azariasman huntaykuptinmi ²pay rirqá Rey Asawan tupananaq, paymá nirqa:

—Rey Asapiwan Juda casta runakuna hinaspa Benjamin casta runakuna, qamkunaga llapallaykichikyá uyariwaychik: Tayta Diosmi yanapasunkichik payta qatiptikichikqa, maskaspaykichikqa tarinkichikmi, qepanchakuptikichikmi ichaqa paypas qepanchakurusunkichiktaq. ³Unay tiempom Israel castakunaqa mana cheqap Diosniyoq, mana sacerdoteyoq hinaspa Diosmanta mana yachachisqa karqaku. ⁴Paykunaqa sasachakuyininkupi kaspañam Israelpa yupaychasqan Tayta Diosman kutirikuspa maskarqaku hinaspam payta tarirqaku. ⁵Chay tiempokunapiqa manam pipaqqas karqachu hawkayay aswanqa chaqwallañam karqa llapallan nacionkunapi kaqkunapaq. ⁶Huk nacionmi purmachiq huk nacionta chaynataqmi huk llaqtapas purmachiq huk llaqtata, Diosmi chaqwarqa tukuy rikchaq sasachakuykunawan. ⁷Aswanqa kallpanchakuspayá ama hukmanyaychikchu, pagoykichiktaq chaskinkichikmi llamkasqaykichikmanta —nispá.

⁸Diosmanta willakuqpa nisqanta Asa uyariyuspanmi kallpanchakururqa hinaspam tuñirachirqa millakuyapaq taytachakunata otaq Juda lawpipas hinaspa Benjamin lawpipas taytachakunata. Tuñirachirqataqmi Efrain law orqokunapi taytachakunatapas chaynataq dueñoachakusqan llaqtakunapi taytachakunatapas.

Allichachirqataqmi Tayta Diospa templon corredorpa ñawpaqninpi kaq altartapas. ⁹Huñururqam llapallan Juda castakunatawan Benjamin castakunata, huñururqataqmi Efraim castamanta, Manases castamanta hinaspa Simeon castamanta riq chaypi kaqkunatapas. Achkaqmi Israel nacionmanta pasakurqaku Rey Asaman, paymanqa pasakurqaku yupaychasqan Tayta Dios yanapasqanta qawaykuspankum.

¹⁰Paykunaqa huñunakururqaku Jerusalem llaqtapi chunka pichqayoq watanpa kimsa killanmanña Rey Asa gobiernachkaptinmi. ¹¹Chay punchawpim Tayta Diospaq wañuchipurqa guerrapi peleaspa qechumusqanku qanchis pachak bueyeskunatawan qanchis waranqa ovejakunata. ¹²Abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diosta tukuy sonqonkuwan hinaspa tukuy vidankuwan maskanankupaqmi prometekurqaku. ¹³Prometekurqakutaqmi Israelpa yupaychasqan Tayta Dios mana maskaqtapaq hatuntapas-taksatapas, qaritapas-warmitapas wañuchinankupaq. ¹⁴Tayta Diosmanmi hatu-hatun qapariywan juramentarqaku, chaynataqa ruraraqaku cornetillakunatawan cornetakunata tocachkaptinkum. ¹⁵Juda nacionpi llapallan kaqkunañataqmi kusikurqaku jurasqankuwan, paykunaqa tukuy sonqonkumantam juraraqaku. Tukuy voluntadwan maskaspankum Tayta Diosta tarirqaku chaynapim pay qorqa hawkayayta tukuy hinastinpi.

¹⁶Rey Asaqa abuelan Maacatapasa reina kayninmantam horqorurqa Asera sutiyoyq mama-chata rurachisqanrayku, abuelanpa rurachisqan mamachata kuchuruspanmi ñuturachirqa hinaspa kañarurqa Cedron wayqopi. ¹⁷Ichaqa Israel casta runakunapa kasqan moqokunapi capillakunataqa manam chinkachirqachu, chaywanpas Asaqa allin sonqoyoqmi karqa wañukunankama. ¹⁸Taytanpa hinaspa kikinpa sapaqchasqan ofrendakunatapas Diospa templonmanmi churarqa, churarqamá qori-qollqetapas chaynataq serviciokunatapas. ¹⁹Rey Asapa kimsa chunka pichqayoq wata gobiernasqan tiempopiqa manam guerra karqachu.

Rey Ben-adadwan Rey Asapa contrato rurasqanmanta

(1 R 15:16-22)

16 ¹Kimsa chunka soqtayoq watamanña Rey Asa gobiernachkaptinmi Israel nacionpa reynin Baasa Juda nacionpa contranpi peleaq rirqa. Rama llaqtata aswan allinta allicharachispanmi mana pitapas kacharirqachu Juda nacionpi reypa kasqanman yaykunankuta hinaspa lloqsinantapas. ²Tayta Diospa temlonpi qori-qollqetawan reypa palacionpi tukuy imakunata Asa horqoramuspam apachirqa Aram nacionpi Rey Ben-adadman. Payqa *yacharqa Damasco llaqtapim. Paytam Rey Asa kaynata nichimurqa:

³—Qampa taytaykiwan ñoqapa taytay contrato rurasqankuta hinayá ñoqanchikpas contratota rurasunchik, qori-qollqe regalotam apachimuchkayki Israel nacionpa reynin Baasawan contrato rurasqaykita tukunaykipaq chaynapi ñoqamanta anchurikunanpaq —nispa.

⁴Rey Ben-adadmi Rey Asapa nisqanta kasukuspan tropankunapa kamachiq-ninkunata kacharqa Israel nacionpi llaqtakunata atacamunankupaq, paykunam vencerurqaku Ijon llaqtata, Dan llaqtata hinaspa Abel-maim llaqtata, vencerurqakutaqmi kawsaykuna waqaychana Neftaliy lawpi kaq llaqtakunatapas. ⁵Rey Baasa chayta yacharuspanmi Rama llaqta allichachisqanta sayarachispa manaña llamkachirqachu. ⁶Juda nacionniyoq llapallan runakunata Rey Asa kamachispanmi Rama llaqtamanta apachirqa Rey Basapa rurachisqan rumikunatawan qerukunata, chaykunawanmi aswanraq allicharachirqa Geba llaqtatawan Mizpa llaqtata.

⁷Chay tiempopim Diosmanta willakuq Hanani Juda nacionpi Rey Asaman hamuspa nirqa:

—Aram nacionpa reyninman hapipakuspaykim yupaychasqayki Tayta Diosmanqa mana hapipakurqankichu, chayraykum paypa soldadonkunaqa qanmanta lluptirun. ⁸Cus nacionniyoq runakunapiwan Libia nacionniyoq runakunaqa ¿manachu karqa achka-achkallaña soldadokuna, carretakuna hinaspa silladakuna? chaywanpas Tayta Diosman hapipakusqaykiraykum makikiman churaykurqa. ⁹Tayta Diosqa qawamuchkanmi llapallan kay pachapi pasaqkunata chaynapi paypa qayllanpi allin sonqoyoqkunaman atiyininta qawachinanpaq. Loco hinam Aram nacionniyoq reymanqa hapipakurqanki, kunanmantaqa guerrallañam kanqa qampa contraykipi —nispa.

¹⁰Diosmanta willakuqpa contranpi Rey Asa piñakuruspanmi carcelarachirqa, payqa piñakururqa chay willakuqpa nisqankunawanmi. Chay tiempokunapim Asa llumpa-llumpayta ñakarichirqa wakin runakunata.

Rey Asapa wañukusqanmanta

(1 R 15:23-24)

¹¹Qallariyinmanta tukuyninkama Rey Asapa rurasqankunaqa Juda nacionpi hinaspa Israel nacionpi reykunapa vidanmanta willakuq libropim qellqasqa kachkan. ¹²Kimsa chunka isqonniyoq watamanña gobiernachkaspanmi Rey Asa onqorurqa chakinwan llumpa-llumpayta ichaqa Tayta Diosta mana mañakuspanmi hampiqlunallawan hampichikurqa. ¹³Payqa tawa chunka hukniyoq watamanña gobiernachkaspanmi abuelonkuna hina wañukurqa. ¹⁴Chaymi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi kaq kikinpa rurachikusqan sepulturapi. Chayman chutaykuspankum hinarqaku especeriakunatawan miskillaña asnarichkaq huk rikchaq perfumekunata, chaykunatam ruraraqqa allin perfume ruray yachaqkuna. Paypaqmi ratachirqaku hatun lenguachkaq ninata.

Juda nacionpi Rey Josafat gobiernasqanmanta

17 ¹Rey Asapa rantinpiñataqmi churin Josafat gobiernarqa, paymi Israel nacionpa contranpi allinneqta kallpanchakururqa. ²Churarqam soldadokunata Juda nacionpi kaq murallasqa llaqtakunapi, churarqataqmi taytan Asapa dueño chakusqan Efrain law llaqtakunapipas.

³Tayta Diosmi yanaparqa Josafat sutiyoq reyta, paytaqa yanaparqa gobiernonta qallarispas abuelon David hina kawsasqanraykum, payqa manam maskarqachu Baal sutiyoq taytachakunapa yanapakuyinintaqa. ⁴Rey Josafatqa taytanpa Diosninpa yanapakuyininta maskaspanraqmi kasukurqa paypa kamachisqankunata, payqa manataqmi kawsarqa Israel nacionpi rurasqanman hinachu. ⁵Chayraykum paytaqa Tayta Dios takyachirqa gobiernonpi, Juda nacionniyoq llapallan runakunam qorqaku regalokunata chaymi ancha-anchallataña apuyaruspa sinchi reqsisqa karqa. ⁶Payqa tukuy sonqowanmi Tayta Diospa munasqanman hina kawsarqa. Payqa chinkarachirqataqmi Juda law moqokunapi capillakunatapas chaynataq Asera sutiyoq mamachakunatapas.

⁷Kimsa watamanña gobiernachkaspanmi kacharqa churasqan jefekunata Juda llaqtakunapi yachachinankupaq, chay jefekunam: Benhail, Abdias, Zacarias hinaspa Micaías. ⁸Chay jefekunawantaqmi rirqa Levy casta Semaiaspas, Netaniaspas, Zebadiaspas, Asaelpas, Semiramotpas, Jonatanpas, Adoniaspas, Tobiaspas hinaspa Tobadoniaspas. Paykunawantaqmi rirqa sacerdote Elisamapas chaynataq Joramapas. ⁹Paykunam Juda nacionpi yachachirqaku Tayta Diospa yachachikuynin libromanta. Purirqakumá Juda nacionpi llapallan llaqtakunapi runakunata yachachistin.

¹⁰ Juda nacionpa muyuriqnin nacionpi kaq reykunam Tayta Diosta manchakus-qankurayku mana peleayta munarqakuchu Rey Josafatpa contranpi. ¹¹ Filistea runakunapas Rey Josafatmanmi apamuqku regalokunatawan impuesto qollqeta, Arabia law runakunapas apamurqakum qanchis waranqa qanchis pachaknin carnerokunatawan qanchis waranqa qanchis pachaknin chivatokunata.

¹² Rey Josafatmi aswan-aswanta munaychakurqa hinas pam rurachirqa Juda nacionpi murallasqa llaqtakunatawan mikuy waqaychana llaqtakunata. ¹³ Achka-achkam karqa imankunapas Juda nacion llaqtakunapi, Jerusalem llaqtapipas kapurqataqmi guerra-pi peleaq valeroso soldadokuna. ¹⁴ Chay soldadokunam familiankuman hina kayna karqa Juda ayllumanta tropakuna kamachiqmi karqa Adnas, paywanmi karqaku kimsa pachak waranqa soldadokuna. ¹⁵ Adnasp qatiqninñataqmi karqa Johanan, paywanmi karqa iskay pachak pusaq chunkan waranqa soldadokuna. Johananpa qatiqninñataqmi ¹⁶ karqa Zicripa churin Amasias, paymi kikinmanta yaykurqa Tayta Diosta servinanpaq. Paywantaqmi karqa iskay pachak waranqa valeroso soldadokunapas.

¹⁷ Benjamin ayllumantañataqmi karqa Eliada sutiyoq valeroso soldado, paywanmi karqa iskay pachak waranqa soldadokuna, paykunaqa karqa flechawan hinaspa taksa harkachikunawan peleay yachaqkunam. ¹⁸ Eliadapa qatiqninñataqmi karqa Jozabad, paywanmi karqa guerrapaq armasqa pachak pusaq chunkan waranqa runakuna.

¹⁹ Paykunamá karqa reypa serviqninkuna, ichaqa manam yupasqachu karqa Juda nacionpa muyuriqnin murallasqa llaqtakunapi kaqkunaga.

Rey Acab vencesqa kananmanta Micaiaspa willasqanmanta

(1 R 22:1-40)

18 ¹ Rey Josafat ancha-anchata apuyaruspanmi anchallaña reqsisqa karurqa. Josafatpa churinmi casarakururqa Acabpa warmi churinwan.

² Iskay kimsa wata pasaruqinmi Rey Josafat rirqa Samaria llaqtata Rey Acab watukuq, Rey Josafatpaqwan riqmasinkunapaqmi Rey Acab nakachirqa achka ovejakunatawan buyeskunata hinas pam rimapayarqa Galaad lawpi Ramot llaqtata atacanankupaq. ³ Israel nacionpa reynin Acabmá Juda nacionpa reynin Josafatta tapurqa:

—¿Munawaqchum ñoqawan kuska rispa Galaad lawpi kaq Ramot llaqta atacamuyta? —nispa.

Chaymi Rey Josafatñataq nirqa:

—Qanwan ñoqaqa hukllam kanchik, hukllataqmi kanku soldadoykunapas soldadoykikunawan guerraman rinanchikpaq. ⁴ Ichaqa ama hina kaspayá puntata tapuy Tayta Diospa imam ninanta —nispa.

⁵ Chaymi Israel nacionpa reynin huñurachirqa Diosmanta willakuq tawa pachak runakunata hinas pam tapurqa:

—Galaad lawpi kaq Ramot llaqtapa contranpi peleaq ¿risaqkuchu icha manachu? —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq llullakuspa nirqaku:

—Riypuniyá, Diosmi makikiman churamunqa —nispa.

⁶ Rey Josafatqa nirqataqmi:

—¿Kanmanraqchu Tayta Diosmanta huk kaqnin willakuq chaynapi payta tapu-nanchikpaq? —nispa.

⁷ Chaymi Josafat sutiyoq reyta Israel nacionpa reynin nirqa:

—Arí, tapunanchikpaqqa kachkanraqmi Tayta Diosmanta willakuq, payqa Imlapa churin Micaiasmi, ichaqa cheqninim paytaqa, manam haykapipas allintaqa willawanchu aswanqa mana allinllatam —nispa.

Chaymi Rey Josafatñataq nirqa:

—Ama chaynataqa rimaychu —nispa.

⁸Chaymi Israel nacionpa reynin qayarachimurqa huk serviqninta hinaspa nirqa:

—Imlapa churin Micaiasta chaylla pusamuway —nispa.

⁹Israel nacionpa reyninwanmi Juda nacionpa reynin Josafat sapakama sillan-kupi tiyachkarqaku, paykunaqa reypa pachanwan churakuruspankum Samaria llaqtaman yaykuna erapi tiyachkarqaku, Diosmanta llapallan llulla willakuq-kunañataqmi paykunapa qayllanpi willakuchkarqaku. ¹⁰Quenaanapa churin Sedequiasmi ruraturqa fierromanta waqrakunata hinaspa nirqa:

—Kaynatam Tayta Dios nin: “Kay waqrakunawan waqrachkaq hinam Aram nacionniyoq runakunata atakarunki chinkarachinaykikama” nispa.

¹¹Diosmanta llapallan llulla willakuqkunapas chaynallatam willakurqaku:

—Galaad lawpi kaq Ramot llaqtataqa atacamuyá. Tayta Diospuni makikiman churaykamuptinmi paykunataqa ganarunki —nispa.

¹²Micaiasta qayamunanpaq kachasqa runam payta nirqa:

—Diosmanta willakuqkunam llapallanku hina chayna allinllata reyman nirunku. Qampas paykuna hinayá niy allinta —nispa.

¹³Chaymi Micaias nirqa:

—Kawsaq Tayta Diosraykum jurani, ñoqaqa Diosniypa imam niwasqallantam rimasaq —nispa.

¹⁴Reypa kasqaqman hamuruptinmá rey nirqa:

—Micaias ¿Galaad lawpi kaq Ramot llaqtataqa atacamusaqkuchu icha manachu? —nispa.

Chaymi pay nirqa:

—Riypuniyá, Diosmi makikiman churamunqa —nispa.

¹⁵Chaymi reyñataq nirqa:

—¿Hayka kutitañataq nisqayki Tayta Diospa sutinpi cheqaplata juraspa niwanaykipaq? —nispa.

¹⁶Chaymi Micaias nirqa:

Ñoqam Israel nacionpi llapallan runakunata rikurqani.

Orqokunapi chequesqa mana michiqniyoq ovejakunata hinam rikurqani

chaymi Tayta Dios nirqa:

“Kaykunaqa mana dueñoq ovejakuna hinam kachkanku” nispa.

“Sapakamayá wasinkuman hawkalla kutikuchunku” nispa.

¹⁷Chaymi Josafat sutiyoq reyta Israel nacionpa reynin nirqa:

—¿Manachu nirqayki: “Manam imatapas ñoqapa allinniypaqqa willakunchu aswanqa mana allinllatam” nispay?

¹⁸Chaymi Tayta Diospa nisqanta Micaias nirqa:

—Ñoqam Tayta Diosta qawarqani tiyananpi tiyachkaqta, qawarqanitaqmi hanaq pachapi llapallan serviqninkunapas *alleqninpi hinaspa *ichoqninpi sayachkaqta. ¹⁹Tayta Diosmi nirqa: “¿Pitaq Acabta engañarunman Galaad lawpi kaq Ramot llaqtata atacamunanpaq chaynapi chaypi wañuchisqa kananpaq?” nispa. Chaymi huknin serviqnin nirqa hukta,

hukninpas huktataq. ²⁰Ichaqa huk espiritum Tayta Diospa qayllanpi rikuriykuspa nirqa: “Ñoqam engañamusaq” nispa. Hinaptinmi Tayta Dios nirqa: “¿Imaynatataq ruramunki?” nispa. ²¹Chaymi espirituñataq nirqa: “Llapallan willakuqkunawanmi reyman llullata willachimusaq” nispa. Chaymi Tayta Diosñataq nirqa: “Engañamuspayá chaynata ruramuy” nispa. ²²Chaynaqa kunanmá serviqniki llapallan willakuqkunapa siminman Tayta Dios churarun llulla espirituta, Tayta Diosmi rimarun chinkarachisunaykipaq —nispa.

²³Micaiasman Quenaanapa churin Sedequias asuykuspanmi uyanpi takarurqa hinaspam nirqa:

—¿Maynintataq Tayta Diospa spiritunqa ñoqamanta rirqa qamtaraq rimapaya-sunaykipaq? —nispa.

²⁴Chaymi Micaias nirqa:

—Chaytaqa yachanki cuarton-cuarton pakaykachakusqayki punchawmi —nispa.

²⁵Chaymi Israel nacionpa reynin nirqa:

—Micaiasta hapiruspayá pusay llaqtapi gobernador Amonmanwan churuy Joasman. ²⁶Ñoqa reypa kayna nisqaytam nimunkichik: “Kay runata carcelpi wichqaspayá mikunanpaqpas qoychik tantatawan yakullata, chaynam kanqa vencespa kutimunaykama” nispa.

²⁷Chaymi Micaiasñataq nirqa:

Sichu vencespa kutimunki hinaptinqa
manam Tayta Diosmanta willakuqchu kani.
Chaynaqa runakuna,
uyariychikyá llapallaykichik.

²⁸Israel nacionpa reyninwan Juda nacionpa reynin Josafatmi rirqa Galaad lawpi kaq Ramot llaqtaman. ²⁹Josafat sutiyoq reytam Israel nacionpa reynin nirqa:

—Ñoqam huk pachawan pantarachikuspay peleaq yaykusaq, qamñataqmi hina rey pachallaykiwan churakunki —nispa.

Israel nacionpa reyninqa huk pachawan pantarachikuptinmi iskayninku peleaq yaykurqaku. ³⁰Aram nacionpa reyninmi ichaqa carretankunapi kaq capitankunata kamachirqa:

—Amam piwanpas peleankichikchu aswanqa Israel nacionpa reynillanwanmi —nispa.

³¹Chaymi carretakunapi kaq soldadokunapa capitanninkuna Josafat sutiyoq reyta rikuruspanku piensarqaku:

—Paymi Israel nacionpa reyninqa —nispa.

Payllawan peleanakupaq pasaykuptinkum Rey Josafatñataq yanapachikunanpaq qayakurqa chaymi Tayta Dios yanapaykuspa paypa kasqanmanta asurirachirqa enemigonkunata. ³²Carretakunapi kaq soldadokunapa capitanninkunamá mana Israelpa reynin kasqanta qawaykuspanku anchurikururqaku. ³³Aram nacionniyoq huk kaqnin soldado llutanpi flecharuptinmi Israel nacionpa reyninta qasqonpi hapirurqa harkachikunanpa tupanakuqninpi chaymi reyñataq carretan manejaqta nirqa:

—Muyurichiy carretata hinaspa horqoway kaymanta, llumpay heridasqam kachkani —nispa.

³⁴Ichaqa chay punchawpi guerra llumpay kasqanraykum Israel nacionpa reyninqa hina carretallanpi sayarqa Aram tropakunapa chimpanpi, payqa inti se-qaykuytañam wañururqa.

Rey Josafat qaqchasqa kasqanmanta

19 ¹Juda nacionpa reynin Josafat hawkalla Jerusalem llaqtapi palacionman kutimuptinmi ²tariqaqnin hamurqa Hananipa churin Jehu. Paymi karqa Diosmanta willakuq chaymi Josafat sutiyoq reyta nirqa:

—¿Imanasqataq mana allin runakunata yanapanki hinaspa Tayta Dios cheqniqkunata kuyanki? chayraykum Tayta Dios qampa contraykipi piñakurun. ³Ichaqa qanmi ruraraqanki allinkunata, Asera sutiyoq mamachakunata kañarachispam kay nacionmanta qechururqanki hinaspam tukuy sonqoykiwan Tayta Diospa yanapaykuninta maskarqanki —nispa.

Juezkunata Rey Josafat churasqanmanta

⁴Rey Josafatmi Jerusalem llaqtapi *yachachkasapas watukurqa runankunata, payqa abuelonkunapa yupaychasqan Tayta Diosman kutirichinanpaqmi rirqa Beerseba llaqtakamaraq hinaspa Efrain law orqokunakamaraq. ⁵Churarqam juezkunata Juda nacion llapallan murallasqa llaqtakunapi. ⁶Chay juezkunatam nirqa:

—Piensaychik rurasqaykichikpi, qamkunaqa imatapas arreglankichik manam runakunapaqchu aswanqa Tayta Diospaqmi, paymi qamkunawan kachkan arreglota ruraptikichik. ⁷Qamkunaqa Tayta Diosta manchakuspaya piensaychik imam rurasqaykichikpi, yupaychasqanchik Tayta Diosqa manam munanchu mana allin ruraq kanaykichikta, pimanpas sayapakunaykichikta nitaq yanqamanta regalokuna chaskinaykichiktapas —nispa.

⁸Rey Josafatqa Jerusalem llaqtapipas churarqataqmi Leviiy castakunata, sacerdotekunata hinaspa Israel casta familiakunapa jefenkunata, paykunataqa churarqa Tayta Diospa reglamentonkunapi hinaspa quejakunapi juezkuna hina arreglanankupaqmi. Paykunaqa Jerusalem llaqtapim *yacharqaku. ⁹Chaymi paykunata rey kamachirqa:

—Tayta Diosta respetaspam cheqapllata rurankichik sumaq sonqollawan. ¹⁰Llaqtakunapi *yachaq aylluykichikkunam hamusunkichik ima quejankutapas allichanaykichikpaq chaynapi pipas wañusqa rikuriruiq runaqa wañuchisqa kasqanta otaq mana wañuchisqa kasqanta yachanaykichikpaq hinaspa yachachikuykunaman hina ruranaykichikpaq. Chay yachachikuykunapim kachkan kamachikuykuna, decretokuna hinaspa reglamentokuna. Paykunatayá yachachiychik Tayta Diospa contranpi ama huchallikunankupaq, chaynapitaq Tayta Diospas qamkunapa hinaspa aylluykichikpa contranpi ama piñakunapaq, chaynata ruraspaykichikqa mana culpayoqmi kankichik. ¹¹Sacerdotekunapa jefen Amariasmi kamachisunkichik Tayta Diospa leyninmanta kaqkunapi, Israelpa churin Zebadiasñataqmi kamachisunkichik reypa leyninmanta kaqkunapi, Zebadiasqariki Juda ayllu runakunapa kamachiqninmi, Leviiy casta runakunañataqmi kanqa yanapaqnikichik. ¡Kallpanchakuspaya ruraychik! ¡Tayta Diosyá yanapachun allin ruraqkunataqa! —nispa.

Moab naciontawan Amon nacionta Josafat vencesqanmanta

20 ¹Chaykuna pasaruptinmi Moabpa hinaspa Amonpa mirayninkuna hamururqa—ku Rey Josafatpa contranpi peleaq, paykunawantaqmi hamurqa wakin Meun runakunapas. ²Chaymi wakin runakuna Rey Josafatman hamuspanku willarqaku:

—Qochapa waklaw chimpan Edom nacion lawmantam hamuchkanku achkachka tropakuna, paykunaqa Engadi lawpiñam otaq Hazon-tamarpiñam kachkanku —nispa.

³Chaymi Josafat mancharikuspan Tayta Diosta mañakurqa yanapananpaq, Juda nacionpi llapallan runakunamanmi willachirqa ayunanankupaq. ⁴Hinaptinmi Juda nacionpi kaqkuna huñunakururqaku Tayta Diospa yanapakuyninta mañakuspanku, hamurqaku-taqmi Juda nacionpi llapallan llaqtakunapi kaqkunapas. ⁵Juda nacionmanta chaynataq Jerusalem llaqtamanta kaqkunam huñunasqa kachkarqaku Tayta Diospa temponpa mosopationpa chimpanpi, paykunapa chawpinpi Josafat sayariykuspanmi ⁶nirqa:

—Abueloykupa yupaychasqan Dios Taytalláy, qamqa kanki hanaq pachapi kaq Diosmi, qamqa munaychakunkim llapallan nacionpa gobiernonkunapi. Qamqa kanki kallpasapa atinyiqmi, manam pipas contraykipiqa churakunmanchu. ⁷Dios Taytayku, qanmi wischururqanki kay allpapi *yachaqa runakunata Israel casta runaykikunapa qayllanmanta, kay allpatam wiña-wiñaypaq qorqanki amistadniki Abrahampa miraynin runaykikunaman. ⁸Kay allpapi yachaspankum ruraraqaku temploykita hinaspa nisurqanki: ⁹“Sichu hamunqa ñoqaykuman castigo hina guerrapas, peste onqoypas otaq yarqaypas hinaptinqa kay templopa ñawpaqninpi qayllaykimanmi hamusaqku, qamqariki kay templopim kachkanki, llakikuyniykupipas qamtam mañakamusqaykiku hinaptinmi uyariykuspa salvaykuwan-kiku” nispa. ¹⁰Ichaqa kayqayá kaypiña kachkanku Amonpa mirayninkunapas, Moabpa mirayninkunapas chaynataq Seir Orqopi yachaqkunapas. Paykunapa allpanku ukunta pasamunantam mana munarqankichu Israel castakuna Egipto nacionmanta hamuptinku chaynapim paykunaqa asurikuspanku mana wañuchirqakuchu. ¹¹Chaywanpas paykunaqa qarqowaykutaraqmi munachkanku kay allpa qowasqaykikumanta. ¹²iDiosnillayku! ¿manachus paykunataqa castiganki? Manam ñoqaykupaqa kanchu kallpayku kay achka-achkallaña atacaqniyku runakunamanta defiendekunaykupaq, manataqmi ima ruraytapas atinikuchu chaymi qamllaman hapipakamuniku yanapaykuwanaykikupaq —nispa.

¹³Juda nacionniyoq llapallan runakunam sayarqaku Tayta Diospa qayllanpi warmintinkama hinaspa hatunpas-taksapas churinkunapiwan. ¹⁴Chaypitaqmi kachkarqa Zacariaspa churin Jahaziel sutiyoq runapas, Zacariasqa karqa Benaiapa churinmi otaq Jeielpa willkanmi, Jeielñataqmi karqa Leviy casta Asafpa mirayninmanta kaq Mataniaspa churin. Huñunasqa kachkaptinkum Tayta Diospa Espiritun huntaykurqa Jahazielman ¹⁵chaymi pay nirqa:

—Juda nacionpi hinaspa Jerusalem llaqtapi llapallan *yachaqkuna uyariychik, qampas uyariyá Rey Josafat. Tayta Diosmi nisunkichik kaynata: “Amayá manchakuychikchu nitaq hukmayaychikchu kay achka-achkallaña tropakunapa qayllanpiqa, manam qamkunapachu kay guerraqa aswanqa kikin Diospam. ¹⁶Paqarinýa atacaychik paykunata, paykunam hamuchkanku Sis sutiyoq qasanta, paykunataqa tarirunkichik wayqopa tukuynin Jeruel sutiyoq chunniqpa chimpanpim. ¹⁷Manam qamkunachu peleankichik chay guerrapiqa, chaynaqa allinta sayaspayá takyaychik, qawankichikmi Tayta Diospa imaynam librasusqaykichikta. Juda nacionpi hinaspa Jerusalem llaqtapi kaqkuna, amayá manchakuychikchu nitaq hukmanyaychikchu. Paqarinmi lloqsinkichik paykunapa contranpi hinaptinmi Tayta Dios yanapasunkichik” nispa.

¹⁸Rey Josafat qonqoranpa pampaman kumuykuptinmi Juda nacionpi chaynataq Jerusalem llaqtapi *yachaqkunapas adoranankupaq qonqorakuykurqaku Tayta Diospa qayllanpi. ¹⁹Coatpa miraynin hinaspa Coreypa mirayninkunamanta Leviy casta runakunapas hatun vozpim alabarqaku Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta.

²⁰Paqarinnintin hatarispankuñataqmi lloqsirqaku Tecoa sutiyoq chunniqman chaymi paykuna lloqsichkaptinku Rey Josafat sayarispan nirqa:

—Juda nacionpi hinaspa Jerusalem llaqtapi kaqkuna, uyariyuwaychik: Yupaychaganchik Tayta Diosman hapipakuptikichikqa yanapasunkichikmi, hapipakuychiktaqyá Diosmanta willakuqkunamanpas hinaptinga allinmi kasunkichik —nisa.

²¹Runakunawan rimaruspanmi takiqkunata churarqa Dios adorana pachakunawan pachakuykuspa takillawanña Tayta Diosta alabanankupaq. Guerraman lloqsiqkunapa qayllanpi chaynata ruraspankum takirqaku:

Wiñaypaq kuyapayakuq kasqanraykuyá
Tayta Diosman graciasta qoychik.

²²Takispa alabayta qallariptinkum Tayta Dios chaqwarachirqa Amonpa hinaspa Moabpa mirayninkunata chaynataq Seir Orqomanta kaqkunatapas. Paykunamá hamurqaku Juda nacionpa contranpi ichaqa vencesqam karurqaku. ²³Amonpa hinaspa Moabpa mirayninkunam atarqaku Seir Orqopi *yachaqkunata hinaspa mliwta wañurachirqaku, Seir Orqopi kaqkunata wañuchiya tukuruspankuñataqmi kikinkupura wañuchinakuspa tukunakururqaku. ²⁴Juda nacionpi kaqkuna chunniq qawarina sitioman rispankum chaymanta rikururqaku achka-achkallaña tropakuna pampapi wañusqata, manam mayqallanpas lluptisqachu. ²⁵Hinapinmi Josafatñataq runankunapiwan rirqaku wañusqakunapa imankunatapas apamuq, tariramurqakum achka-achka animalkunata, armakunata, pachakunata hinaspa valorniyoc kaqkunatapas. Chaykunata hapikuruspankum manaña apaytapas atir-qakuchu, kimsa punchawmi huñurqaku chaykunata achkallaña kasqanrayku.

²⁶Tawa punchawninmanmi huñunakururqaku Beraca sutiyoq qechwapi, chaypim alabarqaku Tayta Diosta, chayraykum chay sitiota suticharqaku Beraca Qechwan kay libro qellqasqa kasqan tiempokama. ²⁷Juda nacionniyoq hinaspa Jerusalem llaqtayoq llapallan runakunam Josafat jefeyoc kutimurqaku kusişqallaña Jerusalem llaqtaman, chayna kusişqaqa kutirqaku enemigonkunamanta Tayta Dios libraykusqanraykum. ²⁸Jerusalem llaqtaman chayaramuspankum hatun arpakunata, taksa arpakunata hinaspa cornetillakunata tocastin Tayta Diospa templanman yaykurqaku.

²⁹Israel nacionpa enemigonkunapa contranpi Tayta Dios peleasqanta uyariruspankum chay nacionkunapi llapallan gobiernaqkuna Diosta manchakururqaku.

³⁰Chaynapim Rey Josafatpa gobiernonqa hawkalla karqa, chaynaqa karqa paypa Diosnin muyuriqnin nacionkunawan hawkataña kawsachisqanraykum.

Rey Josafatpa gobiernon tukusqanmanta

(1 R 22:41-50)

³¹Chaynatamá Rey Josafatqa gobiernarqa Juda nacionpi. Payqa kimsa chunka pichqayoq watanpim gobiernayta qallarirqa, Jerusalem llaqtapim iskay chunka pichqayoq wata gobiernarqa, paypa mamanmi karqa Silhi sutiyoq runapa churin Azuba.

³²Rey Josafatqa taytan Asapa tukuy allinkuna rurasqanman hinam kawsarqa, mana imallapipas pantaykuspanmi Tayta Diospa munasqanman hina rurarqa.

³³Chaywanpas moqokunapi capillakunataqa manam chinkachirqachu, runakunaga abuelonkupa Diosninpiqa manaraqmi tukuy sonqonkuwanchu iñirqaku.

³⁴Qallariyninmanta tukuyninkama Josafatpa wakin rurasqankunaga Hananipa churin Jehupa qellqasqan libropim kachkan, chaykunaqa kachkan Israel nacionpi reykunamanta willakuq libropim.

³⁵Chaykuna pasaruptinñataqmi Juda nacionpa reynin Josafatqa Israel nacionpa reynin Ocoziasman hukllawakururqa, Ocoziasqa mana allinkunalla ruraqmi karqa. ³⁶Paymanqa hukllawakururqa negociota rurankupaq buquekunata rurachinankupaqmi, chay buquekunataqa rurachirqaku Ezion-geber llaqta lawpim. ³⁷Hinaptinmi Maresa llaqtayoq Dodavapa churin Eliezer Rey Josafatpa contranpi Diosmanta willarqa: —Rey Ocoziasman hukllawakusqaykiraykum Tayta Dios chinkarachinqa rurasqayki buquekunata —nispa.
Buquekuna pakipakuruptinmá negociomanqa manaña rirqakuchu.

Juda Nacionpi Rey Joram gobiernasqanmanta

(2 R 8:16-24)

21 ¹Abuelonkuna hina Rey Josafat wañuruptinmi pamparurqaku abuelonkunapa pampakusqan “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi, paypa rantinpiñataqmi gobiernarqa churin Joramña. ²Jorampa wawqenkunam karqa Azarias, Jehiel, Zacarias, Azariahu, Micael hinaspa Sefatias. Paykunamá karqa Juda nacionpa reynin Josafatpa churinkuna. ³Josafatmi churinkunaman regalarqa qori-qollqetawan alhajakunata, regalarqataqmi Juda nacionpi murallasqa llaqtakunatapas. Paypa rantinpi gobiernananpaqmi ichaqa churarqa churin Joramta, paytaqa churarqa piwi churin kasqanraykum. ⁴Taytanpa rantinpi gobiernananpaq Rey Joram yaykuruspanmi kallpanchakururqa hinaspan llapallan wawqenkunata wañurachirqa espadawan, wañurachirqataqmi Israel wakin jefekunatapas. ⁵Chay Rey Joram gobiernayta qallaykusanpaq karqa kimsa chunka iskayniyoq watayoqmi, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pusaq wata. ⁶Ichaqa Israel nacion reykunapa kawsasqanta hinam kawsarqa, kawsarqaqa Acabpa castankunapa kawsasqanta hinam. Acabpa churintaqmi warmipas karqa, chayraykum Tayta Diospa qayllanpipas mana allinkunata rurarqa. ⁷Chaywanpas Davidwan contratota rurasqanraykum Tayta Diosqa mana munarqachu Davidpa castankuna chinkarachiyta. Chaynataqa rurarqa wiñaypaq rataq achkiyta hina Davidmanwan mirayninkunaman qonanpaq prometesqanraykum. ⁸Rey Jorampa tiempopitaqmi Edom nacionpas Juda nacionpa munaychakusqan kachkaspan contranpi hoqarikururqa hinaspan reytapas churakururqaku. ⁹Chayraykum Rey Joramqa pasarqa soldadokunapa jefenkunawan hinaspa llapallan carretankunawan. Paywan carretankunapi kaq capitankuna tuta hatariruspankum atacarqaku muyuykuqnin Edom runakunata. ¹⁰Chaywanpas Edom nacionqa librakururqam Juda nacionpa munaychakuyninmanta kay libro qellqasqa kasqan punchawkama. Hina chay tiempopitaqmi Libna llaqtapas Juda nacionpa munaychakuy-ninmanta librakururqa, chaynaqa karqa abuelonkunapa yupaychasqan Tayta Diosta Rey Joram qepanchakurusqanraykum. ¹¹Rey Joramqa rurachirqataqmi Juda nacion moqokunapi capillakunatapas, chaykunawanmi Jerusalem llaqtapi kaqkunata huchapakuq warmita hina huchallirachirqa, Juda nacionpi kaqkunatapas pantarachirqam. ¹²Chayna kachkaptinmi chayaramurqa Diosmanta willakuq Eliaspa kayna niq cartan:

Abueloyki Davidpa yupaychasqan Tayta Diosmi nin kaynata: “Qamqa manam kawsarqanki taytayki Josafatpa kawsasqanman hinachu ¹³aswanqa Israel nacionpi kaq reykunapa mana allin kawsasqanman hinam. Acabpa castankuna mana allin rurasqankuta hinam Juda nacionpi kaqkunatawan Jerusalem llaqtapi kaqkunata huchallirachirqanki. Wañurachirqankitaqmi qanmanta aswan allin kaq wawqekikunatapas. ¹⁴Chayraykum hatun llakita Tayta Dios kachaykamunqa

runaykikunaman, churikikunaman, warmikikunaman hinaspa tukuy kapuqnikikunaman. ¹⁵Qanmanñataqmi kachaykamunqa achka onqoykunata, wiksa nanaywanmi onqorunki chunchulnikipas lloqsinankama” nispa.

¹⁶Tayta Diosmi hatarirachirqa Filestea runakunata Rey Jorampa contranpi, hatarichirqataqmi Cus lawpa hichpanpi *yachaq Arabia runakunatapas. ¹⁷Paykunam hamurqaku Juda nacionwan peleaq hinaspam yaykuruspanku apakurqaku reypa palacionpi tukuy ima kaqkunata, churinkunata chaynataq warminkunatapas hinaptinmi puchururqaqa Rey Jorampa sullka churin Joacazllaña. ¹⁸Tayta Diosqa kachaykamurqataqmi mana hampiy atina wiksa nanaytapas. ¹⁹Iskay wata pasaruptinmi chay onqoyinwan chunchulnin lloqsi ramurqa hinaptinmi wañururqa llumpa-llumpayta ñakarispam. Runankunaqa wañuruptinpas manamya ninallatapas rataykachipurqaku abuelonkunapaq hinaqa. ²⁰Rey Joramqa kimsa chunka iskayniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa, Jerusalem llaqtapim pusaq wata gobiernarqa, payqa wañururqa mana pipapas llakipayasqanmi hinaptinmi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoy barriopi, paytaqa pamparurqaku manam reykunapa pampakunanpichu.

Rey Ocozias Juda nacionpi gobiernasqanmanta

(2 R 8:25-29)

22 ¹Jerusalen llaqtapi *yachaqkunam Jorampa rantinpi gobiernanapaq chururqaku sullka churin Ocoziasta. Jorampa mayor churinkunatam ñawpaqtaraq Arabia runakunawan kuska hamuq salteaqquna wañurachirqaku campamentoman yaykuruspa. Chaynapim Juda nacionpiqa gobiernarqa Rey Jorampa churin Ocoziasña. ²Chay Rey Ocozias gobiernayta qallaykuspanqa karqa iskay chunka iskayniyoq watayoqmi, Jerusalem llaqtapiqa gobiernarqa huk watallam. Mamanpa sutinmi karqa Atalia, chay Ataliaqa karqa Rey Omripa willkanmi. ³Rey Ocoziaspas mana allintam kawsarqa Acabpa castankunapa kawsasqanta hina, mamanmi umacharqa mana allinkunata ruranapaq. ⁴Acabpa castankuna hinamã mana allinkunata rurarqa Tayta Diospa qayllanpi. Taytan wafukuptinmi Acabpa castankuna consejarqaku mana allinninpaq.

⁵Chaynapimã Ocoziasqa rurarqa paykunapa umachasqanta. Israel nacionpa reyninwanmi otaq Acabpa churin Joranwanmi hukllawanakururqa chaynapi Aram nacion Rey Hazaelpa contranpi peleanapaq. Galaad law Ramot llaqtapi peleaptinkum Aram tropakuna heridaramurqa. ⁶Chaymi Rey Joramqa kutikurqa Jezreel llaqtaman, payqa kutikurqa Aram nacionpa reynin Hazaelwan Ramot llaqtapi peleaspa heridarachikusqan hampichikamunanpaqmi. Chaypi Acabpa churin Joramta hampichkaptinkum payta watukunanpaq rirqa huknin Jorampa churin Ocozias. Chay rey Ocoziasqa karqa Juda nacionpa reyninmi.

Rey Ocoziasta Jehu wañuchisqanmanta

(2 R 9:27-29)

⁷Diosmi munarqa Rey Joramta watukusqanpi Rey Ocozias wañunanta, chayaruspanmi Joranwan lloqsi rirqaku Nimsipa churin Jehupa contranpi peleaq. Jehutam Tayta Dios akllarqa Acabpa castankunata chinkarachinanpaq. ⁸Jehumi Jezreel llaqtapi Acabpa castankunata castigachkaspan chaypi tarirurqa Juda nacionniyoq jefekunata. Tarirurqataqmi Rey Ocoziaspa wawqenkunatapas chaynataq churinkunatapas, paykunaqa Rey Ocoziastam servichkarqaku, paykunatam Jehu wañurachirqa. ⁹Chaymantañataqmi kikin Ocoziasta maskamurqa, payqa Samaria llaqtapim pakarayachkarqa, chaypi tariruspam

pusamurqaku Jehuman hinaptinmi wañurachispa pamparurqaku payqa Rey Josafatpa churin kasqanrayku, Josafatqa tukuy sonqonwanmi Tayta Diospa yanapakuyninta maskarqa. Ocoziaspa castankunaqa manañam atirqakuchu gobiernoman yaykuyta.

Gobiernay munaq Atalias sutiyoq warmita wañuchisqankumanta

(2 R 11:1-21)

¹⁰Rey Ocoziaspa maman Ataliam wawan Rey Ocoziasta wañurachisqankuta yacharuspan wañurachirqa Juda nacion reypa llapallan mirayninkunata. ¹¹Rey Jorampa warmi churin Josabam ichaqa Rey Ocoziaspa panin kasqanrayku turinpa churinkunata wañuchichkaptinku sobrinon Joasta wañuchiqlkunamanta qechururqa hinaspam uywaqnin warmitawan puñunan cuartopi pakarurqa chaynapi Atalia mana rikunapap. Chaynapimá mana wañuchirqakuchu. Chay pakaruq Josaba sutiyoq warmiqa karqa sacerdote Joiadapa warminmi otaq Ocoziaspa paninmi. ¹²Paykunawanmá Joasqa soqta wata pakasqa karqa Diospa templonpi. Ataliañaataqmi gobiernarqa nacionpi.

23 ¹Atalia qanchis watamanña gobiernachkaptinmi sacerdote Joiada kallpanchakuykuspan contratota rurarqa tropakunapa capitanninkunawan, chay capitankunam karqa Jeroboampa churin Azarias, Johananpa churin Ismael, Obedpa churin Azarias, Adaiapa churin Maasias hinaspa Zicripa churin Elisafat. ²Enteron Juda nacionpi paykuna purimuspankum llapallan llaqtakunamanta huñuramurqaku Levii castakunatawan Israel familia jefekunata, paykunawanmi rirqaku Jerusalem llaqtaman. ³Hinaptinmi Diospa templonpi huñunasqa llapallan runakuna contratota rurarqaku reywan.

Chaypimá Joiada nirqa:

—Kaypim kachkan reypa churin, paymi Davidpa miraynin kasqanrayku Tayta Diospa prometesqanpi hina gobiernanqa. ⁴Chaynaqa kaynatam rurankichik: Sacerdotekunamanta hinaspa Levii casta runakunamanta kimsaman rakikuruspaykichikmi samana punchawpi temploman yaykuq huknin parteñataq waqaychankichik templopa punkunkunata. ⁵Huknin parteñataqmi waqaychankichik reypa palacionta, huknin parteñataqmi waqaychankichik “Cimiento Punku” sutiyoq punkuta, llapallan runakunañaataqmi kanqa Tayta Diospa templonpa pationkunapi. ⁶Amam pipas yaykunqachu Tayta Diospa templonmanqa, yaykuspaga-yaykunqaku sacerdotekunawan Levii casta runakunallam imam ruranankuta ruranankupaq chaypaq sapaqchasqa kasqankurayku, llapallan runakunañaataqmi ruranqaku Tayta Diospa kamachisqanta. ⁷Levii casta runakuna reyta chawpicharuspankum makinpi armayoqkama kanqaku, pipas temploman yaykuqqa wañunqam. Qamkunamá reyta waqaychankichik maylawman riptinpas —nispa.

⁸Levii castakunawan llapallan Juda nacionpi kaqkunamá rurarqaku sacerdote Joiadapa kamachisqanta hina. Sapakama jefekunam kamachirqaku samana punchawpi yaykuqkunatawan samana punchawpi lloqsiqkunata, sacerdote Joiadaqa manam kacharirqachu rurananta tukuruq runatapas. ⁹Sacerdote Joiadaqa capitankunamanpas qoykurqam Rey Davidpa lanzankunatawan hatunpas taksapas harkachikuna armankunata, chay armakunaqa Diospa templonpim waqaychasqa karqa. ¹⁰Llapallan runakunatam seqellataña churarurqa armayoqtakama, paykunataqa churarurqa templopa *alleq kuchunmanta *ichoq law kuchunkamam, altarñaataqmi karqa paykunapa chawpinpi, llapan lawmantam reytaqa waqaycharqaku. ¹¹Sacerdote Joiadam churinkunapiwan horqoramurqaku Rey Ocoziaspa churin Joasta hinaspam umanman coronata churarqaku, hapichirqataqmi Chunkantin Kamachikuykunatapas, aceiteta rey kananpaq umanman tallispankum nirqaku:

—iKawsachun reyninchik! —nispa.

¹²Runakunapa kallpasqankutawan “Kawsachun reyninchik” nisqankuta Atalia uyariruspanmi Tayta Diospa templonpi runakunapa kasqanman yaykurqa. ¹³Chaypim reyta rikururqa temploman yaykuna pilarpa waqtanpi, rikururqataqmi jefekunatapas chaynataq cornetilla tocaqkunatapas reypa waqtanpi sayachkaqta. Llapallan runakunañataqmi kusikuyllawaña tocarqaku cornetillakunata. Takiqkunapas tocanankuwanmi alabachkarqaku, chaykunata Atalia qawaykuspanmi pachantapas llikipakuspan nirqa:

—iTraicionmi kayqa, traicionmi kayqa! —nispa.

¹⁴Sacerdote Joiadam tropakunapa capitanninkunata lloqsirachispan nirqa:

—Kay chawpikichikmanta hawaman Ataliata horqoruychik. Pitapas payta qatimuqtaqa wañurachiychikyá, Tayta Diospa templonpiqa amam paytaqa wañuchinkichikchu —nispa.

¹⁵Ataliata lloqsirachispankum reypa palacionman riq “Caballokunapa Punkun” sutiyoq punkupi wañurachirqaku.

¹⁶Sacerdote Joiadam contratota rurarqa reywan hinaspa llapallan runakunawan chaynapi Tayta Diospa runakunaña kanankupaq. ¹⁷Llapallan runakuna Baalpa templonman yaykuruspankum tuñirachirqaku altarninkunatawan taytachankunata, pasaypaqta ñuturuspankum Matan sutiyoq Baalpa sacerdotentapas altarkunapa ñawpaqninpi wañurachirqaku. ¹⁸Joiadaqa guardiakunatapas churarqam Tayta Diospa templonpi, chay guardiakunataqa kamachirqa Leví casta sacerdotekunam, chay sacerdotekunataqa Rey Davidraqmi muyuyninpi llamkanankupaq churarqa, chaynataqa churarqa Moisespa yachachikuyninpi qellqasqanman hina animalkunata wañuchispa kañanankupaqmi, chaykunataqa kusikuywan takistinmi ruraqku Davidpa kamachisqanman hina. ¹⁹Joiadaqa Tayta Diospa temponman yaykuna punkukunapipas churarqam punkukunawan cuenta-llikuqkunata, chaypiqa churarqa mana chuyanchasqa kaqkuna mana yaykunankupaqmi. ²⁰Qayachirqataqmi capitankunatapas, llapallan runakunapi allin reqsisqakunatapas, runakunapi kamachikuqkunatapas chaynataq llapallan runakunatapas. Chaymantam Tayta Diospa temponmanta reyta pusarqaku reypa palacionman, hanay punkunta yaykuruspankumá reypa tiyananpi reyta tiyaykachirqaku. ²¹Llaqtapi llapallan runakunam kuisisqallaña karqaku. Llaqtapas hawkañataqmi karqa Ataliata espadawan wañurachiptinku.

Juda nacionpi Joas gobiernasqanmanta

(2 R 12:1-21)

24 ¹Qanchis watallanpiraqmi Joasqa gobiernayta qallaykurqa, tawa chunka watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanqa karqa Beerseba llaqtayoq Sibia sutiyoq warmim. ²Sacerdote Joiada kawsanankamaqa Joasmi Tayta Diospa agradonpaq allin kaqta rurarqa. ³Joiadam casararachirqa iskay warmikunawan hinapinmi churinkuna karqa qarikunapas-warmikunapas.

⁴Chaykuna pasaruypinmi Joasqa piensarqa Tayta Diospa tempon allichachiyta. ⁵Sacerdotekunatawan Leví casta runakunata huñurachispanmi nirqa:

—Juda nacionpi llaqtakunaman lloqsispayá Israel casta llapallan runakunamanta qollqeta mañamuychik, chaytaqa huñumunkichik sapa wata Diosninchikpa tempon allichachinanchikpaqmi. Chaytaqa apurawmanyá ruramuychik —nispa.

Leví casta runakunapaq manam apurawmanchu ruramurqaku chay kamachisqantaqa. ⁶Chayraykum sacerdotekunapa jefen Joiadata rey qayachimuspan nirqa:

—¿Imanasqataq Leví casta runakunataqa mana hikutarqankichu Juda nacionmantawan Jerusalem llaqtamanta impuestokunata apamunankupaq? ¿Manachu

chaykunataqa Tayta Diospa serviqnin Moiseswan Israel casta huñunasqa runakuna kamachirqaku Chunkantin Kamachikuynin waqaychana karpapaq? —nispa.

⁷Mana allin ruraq Ataliam wawankunapiwan porfiakuspa yaykururqaku Diospa templanman hinaspa Baal sutiyoq taytachakunata adorarqaku Tayta Diospaq sapaqchasqa serviciokunawan servichikuspa. ⁸Huk baultaña ruranankupaq rey kamachikuptinmi chay baulta churarqaku Tayta Diospa templanpa zaguan punkunman. ⁹Reymi willachimurqa Juda nacionpiwan Jerusalem llaqtapi kaqkuna Tayta Diosman impuestota apamunankupaq. Chaynata ruranankupaqmi Diospa serviqnin Moises chunniqui kachkaptinku kamachirqa Israel casta runakunata. ¹⁰Hinaptinmi llapallan jefekunapiwan llapallan runakuna kusikuywan apamurqaku impuestota, chaykunataqa baulmanmi churarqaku huntanankama. ¹¹Levi casta runakunam aparqaku baulta reypa churasqan cuentallikuqkunaman, achka qollqe kasqanta chay runakuna qawaykuptinñataqmi reypa secretarion hamuq, paywantaqmi hamuq sacerdotekunapa jefenpa churasqan runakunapas, paykunam baulpi qollqeta talliramuspa maymi kasqanman kaqlla churamuqku, sapa kutilla chaynata ruraspa achka-achka qollqeta huñururqaku. ¹²Reypiwan Joiadañataqmi chay qollqeta qoqku Tayta Diospa templanpi llamkaqkunaman, paykunañataqmi Tayta Diospa templanpi allichanankupaq contratarqaku rumi labraqkunatawan carpinterokunata. Contratarqakutaqmi fierropi hinaspa broncepi llamkaqkunatapas Tayta Diospa templanpi allichanankupaq. ¹³Llamkachiqkuna allinta llamkachispankum allinta allicharqaku, Diospa templanpi sumaq allichasqa karqa imaynam ñawpaq tiempopi kasqanman hinaraq. ¹⁴Allichayta tukuruspankunañataqmi reymanwan Joiadaman apamurqaku qollqe puchukunata hinaptinmi paykunañataq chaykunamanta rurachirqaku Tayta Diospa templanpi servikuq lliw kañana ofrendapaq kaq serviciokunata hinaspa wisllakunata, rurachirqakutaqmi qorimantawan qollqemanta wakin serviciokunatapas. Joiada kawsanankamaqa mana tukuytam Tayta Diospa templanpi wañuchirqaku lliw kañana ofrendakunata.

¹⁵Machuyaruspanmi Joiada wañukurqa, payqa yuyaq kayninpiñam pachak kimsa chunkan watanpi wañukurqa. ¹⁶Hinaptinmi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi kaq reykunapa pampakusqanpi, chaypiqa pamparurqaku Israel casta runakunapapas, Diospaqpas chaynataq templanpaqpas allinkuna rurasqanraykum.

¹⁷Joiada wañukuptinmi hamurqaku Juda nacionpi jefekuna, reypa qayllanpi qonqorakuptinkum rey kasukurqa paykunapa consejasqanta. ¹⁸Abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diospa templanpi qepanchakuruspankum adorarqaku Asera sutiyoq mamachakunataña chaynataq huk rikchaq taytachakunataña, chay hucharaykum Dios piñakururqa Juda nacionniyoq runakunapa contranpi chaynataq Jerusalem llaqtayoq runakunapa contranpipas. ¹⁹Chaywanpas Tayta Diosmi kacharqa paymanta willakuqkunata chaynapi paykuna rimapayaptin Diosman kutirikonankupaq ichaqa chay willakuqkuna anyachkaptinkupas paykunaqa manam kasukurqakuchu.

²⁰Hinaptinmi Diospa Espiritun huntaykurqa sacerdote Joiadapa churin Zacariasman chaymi altoneqman seqaruspan Diospa nisqanta nirqa:

—¿Imanasqataq ñoqa Tayta Diospa kamachisqaykunata mana kasukunkichichu? Chayraykum mana allinkuna hamusunkichik —nispa.

²¹Aswanqa Zacariaspa contranpi hatariruspankum reypa kamachisqanman hina rumiwan chamqaparurqaku, paytaqa wañurachirqaku Tayta Diospa templanpi pationpim. ²²Rey Joasmi Zacariasta wañurachirqa Zacariaspa taytan Joiadapa ñawpaq tiempopi kuyapayakuynintapas mana kaqpaqpas hapispa. Zacariasmi wañuykuchkaspanña nirqa: —Tayta Diosyá kayta qawachun hinaspayá cuentata mañachun —nispa.

²³Tarpuy tiempopim Aram nacionniyoq tropakuna hamururqaku Rey Joaspa contranpi, Juda nacionmanwan Jerusalem llaqtaman yaykuruspankum wañurachirqaku llapallan runakunapa jefenkunata hinas pam tukuy imata qechuruspanku apachirqaku Damasco llaqtapi kaq reyman. ²⁴Aram nacionmanta hamuq tropakunaqa asllam hamurqaku ichaqa Tayta Diosmi paykunapa makinman churaykurqa Juda nacionniyoq achka-achka tropakunata, chaynataqa qoykurqa abuelonkunapa yupaychasqan Tayta Diosta qepanchakurusqankuraykum. Chaynatamá Aram nacionniyoq tropakuna Rey Joasta castigarqaku.

²⁵Aram nacionniyoq runakuna kutikuspankum Rey Joasta saqerurqaku anchallaña nanaypi hinaptinmi serviqninkuna hatarirurqaku paypa contranpi. Sacerdote Joiadapa churinta wañurachisqanraykum wañurachirqaku camallanpi, chaymantam pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi, paytaqa pamparurqaku manam reykunapa pampakunanpichu. ²⁶Rey Joaspa contranpi hatariqkunam karqa Simeatpa wawan Zabad sutiyoq Amon casta runa hinaspa Simritpa wawan Jozabad.

²⁷Rey Joaspa churinkunamantaqa qellqasqa kachkan reykunapa vidanmanta willakuq libropim, chaypitaqmi qellqasqa kachkan paypa contranpi Diospa willachisqankunapas chaynataq Diospa templon allichachisqanpas. Paypa rantinpim gobiernarqa churin Amasias.

Rey Amasiaspa gobiernasqanmanta

(2 R 14:1-22)

25 ¹Iskay chunka pichqayoq watanpi kachkaspanmi Amasiasqa gobiernayta qallaykurqa. Payqa iskay chunka iskayniyoq watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Paypa mamanqa karqa Jerusalem llaqtayoq Joadan sutiyoq warmim. ²Rey Amasiasqa Tayta Diospa qayllanpim allinkunata rurarqa ichaqa manam tukuy sonqonwanchu.

³Gobiernonpi allintaña takyaruspanmi wañurachirqa taytanta wañuchi q serviqninkunata. ⁴Chay runakunapa churinkunataqa manam wañuchirqachu Moisespa qellqasqan yachachikuy libropi Tayta Diospa kamachisqanpi hina. Tayta Diosmi nirqa: —Churi-wawankupa huchallikusqanmantaqa amam tayta mamantaqa wañuchinkichikchu nitaqmi tayta-mamanpa huchanmantapas churi-wawankutaqa wañuchinkichikchu. Ichaqa huchallikusqankumantaqa sapakamatam wañuchinkichik —nispa.

⁵Amasiasmi huñurachirqa Juda nacionpi kaqkunata hinas pam castankunaman hina churururqa Juda casta runakunapa hinaspa Benjamin casta runakunapa kamachiqninkunapaq. Iskay chunka watayoqmanta hanayman yuparachiptinmi karqa guerrapaq akllasqa kimsa pachak waranqa runakuna, paykunaqa karqa lanzantinkamam hinaspa harkachikuna armantinkamam. ⁶Israel nacionmantapas contratarqam pachak waranqa valeroso soldadokunata, paykunataqa contratarqa kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qollqewanmi.

⁷Diospa runan hamuruspanmi Rey Amasiasta nirqa:

—Reylláy, Israel casta tropakunaqa amayá qanwanqa lloqsichunchu, Tayta Diosqa manam yanapachkanchu Israel nacionniyoq runakunataqa nitaqmi yanapanchu Efrainpa llapallan mirayninkunatapas. ⁸Sichu chaynata kallpanchakuspa peleaq riptikiqa Diosmi enemigoykikunapa qayllanpi vencerachisunki. Diosqa atiyniyoqmi yanapasunaykipaqpas chaynataq vencerachisunaykipaqpas —nispa.

⁹Hinaptinmi Amasias tapurqa Diospa runanta:

—¿Imatataq rurasqaq Israel nacionniyoq tropakunapaq kay kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qollqewanqa? —nispa.

Hinaptinmi chay Diospa runanñataq nirqa:

—Tayta Diosmi chaymantaqa aswan masta kutichipusunki —nispa.

¹⁰Chaymi yanapananpaq hamuq Efrain casta tropakunata Amasias rakirurqa hinaspam wasinkuman kutirichirqa ichaqa paykunam ancha-anchata piñakururqaku Juda nacionpa contranpi hinaspam wasinkuman kutikurqaku piñasqallaña.

¹¹Amasias kallpanchakuruspanmi tropakunata púsarqa, “Kachi Qechwa” sutiyoq sitioman. Chaypim wañurachirqa Seir Orqo lawpi chunka waranqa soldadokunata. ¹²Chaymantapas Juda nacionniyoq runakunaqa presocharurqakum wakín chunka waranqa soldadokunatapas. Paykunatam qaqaman púsaruspa wikapaykamurqaku hinaptinmi cuerponku ñutupakururqa.

¹³Guerraman mana rinankupaq Rey Amasiaspa kutichisqan tropakunañataqmi yaykururqaku Juda nacionpi llaqtakunaman, paykunaqa Samaria llaqtamanta qallarispan Bet-horon llaqtakama yaykururqaku hinaspam wañurachirqaku Juda nacionniyoq kimsa waranqa runakunata, tukuy ima kapuqninkutapas apakurqakum achkallataña.

¹⁴Edom tropakuna wañuchimusqanmanta Rey Amasias kutimuspanmi apamurqa Seir Orqo law runakunapa taytachankunata hinaspam diosninta hina churaspan adorarqa, kañapurqataqmi inciensotapas. ¹⁵Hinaptinmi Tayta Dios piñakururqa Amasiaspa contranpi hinaspam willakuqninta kacharqa kaynata nimunanpaq:

—¿Imanasqataq mañakuchkanki huklaw nacionpa taytachankunataqa? paykunaqa manam qanmantapas adoraqninkunata librarqachu —nispa.

¹⁶Diosmanta willakuq kaykunata niptinmi reyñataq nirqa:

—¿Rey consejaqpaqchu qamtaqa churarqaykiku? Upallayá icha ¿wañuytachu munanki? —nispa.

Rimayta tukuruptinmi Diosmanta willakuqñataq nirqa:

—Chaykuna rurasqaykimantam Diosqa tantearunña wañuchisunaykipaq, qamqariki consejasqaykunatam mana kasukurqankichu —nispa.

¹⁷Juda nacionpa reynin Amasiasqa hukpa consejonta chaskispanmi comisionta kacharqa Israel nacionpa reynin Joasman, payqa karqa Jehupa willkanmi otaq Joacazpa churinmi. Rey Joasmanmá kaynata nichimurqa:

—Hamuy qanwanñataq qawanakuykunaypaq —nispa.

¹⁸Hinaptinmi Israel nacionpa reynin Joasñataq Juda nacionpa reynin Amasias-ta nichimurqa:

—Libano montepi wiñaq cardo qoram Libano montepi kaq cedro sachata nichimurqa: “Warmi churikita qari churiywan casarachiy” nispa. Ichaqa Libano monte animalmi chayninta pasaspan cardo qorata saruparurqa. ¹⁹Qanmi Edom nacion vencerusqaykimanta alto tukuspa alabakunki. Hawkallayá wasikiپی kakuy. ¿Imanasqataq peleayta munanki qampas chaynataq Juda nacionpi kaqkunapas llakillapi rikurinaykichikpaq? —nispa.

²⁰Amasiasmi ichaqa mana kasukurqachu. Edom nacionpa taytachankunata Rey Amasias mañakusqanraykum Diospuni qoykurqa Rey Joasman. ²¹Chayraykum Israel nacionpa reynin Joasqa tupanakurqa Juda nacionpa reynin Amasiaswan Bet-semes llaqtapi, chay llaqtaqa kachkan Juda nacionpim. ²²Juda nacionniyoq soldadokunata Israel nacion soldadokuna venteruptinmi sapakama wasinkuman lluptikurqaku. ²³Bet-semes llaqtapimá Israel nacionpa reynin Joas presocharurqa Juda nacionpa reynin Amasiasta hinaspam púsarqa Jerusalem llaqtaman. Amasiasqa karqa Joaspa churinmi otaq Joacazpa willkanmi. Chay Israel nacionpa reynin Joasmi Jerusalem llaqtapa murrallanta taqmarurqa pachak pusaq chunkan metro largoyoqta Efrain sutiyoq zaguan punkumanta esquinapi zaguan punkukama. ²⁴Paymi apakurqa Diospa templonpi kaq

llapa qori-qollqetawan llapa serviciokunata, chaykunataqa nanachikurqa Obed-edonmi, apakurqataqmi reypa palacionpi kaq qori-qollqetapas. Allin reqsisqa wakin runakunata garantiapaq hina Rey Joas pusaspanmi Samaria llaqtaman kutikurqa.

²⁵Israel nacionpa reynin Joacazpa churin Joas wañukusqanmantam Judá nacionpa reynin Joaspa churin Amasiasqa kawsarqa chunka pichqayoq watataraq. ²⁶Qallariyninmanta tukuyninkama Amasiaspa wakin rurasqankunaqa qellqasqa kachkan Juda nacionpa hinaspa Israel nacionpa reyninkunapa vidanmanta willakuq libropim. ²⁷Tayta Diosmanta Amasiaspa rakikusqan punchawmantam Jerusalem llaqtapi *yachaqkuna paypa contranpi hoqarikururqaku chaymi Amasiasqa Lakis llaqtaman lluptikurqa aswanqa Lakis llaqtakama qatiskanpikum chaypi wañurachimurqaku. ²⁸Paypa ayanta caballokunapi apamuspankum abuelonkunapa pampakusqan Juda law llaqtapi pamparurqaku.

Rey Uziaspa gobiernasqanmanta

(2 R 14:21-22. 15:1-7)

26 ¹Juda nacionpi kaq llapallan runakunam Uziasta rey kananpaq churarqaku taytan Amasiaspa rantinpi, payqa kachkarqa chunka soqtayoq watayoqlaraqmi. ²Abuelonkuna hina Rey Amasias wañukuptillanmi churin Uzias Elat llaqtata kutirachikurqa Juda nacionpa hinaspa mosoqmanta hatarichirqa.

³Uziasqa chunka soqtayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pichqa chunka iskayniyoq wata. Mamanmi karqa Jerusalem llaqtayoq Jecolias sutiyoq warmi.

⁴Taytan Amasiaspa tukuy ima rurasqanta hinam Tayta Diospa qayllanpi allin kaqkunata ruraraq. ⁵Zacarias kawsanankamaqa Uziasqa Diostam mañakurqa, Dios respetayta Zacarias entiendeçiptinmi mañakusqan tiempokunapi Tayta Dios bendecirqa.

⁶Filisteá runakunawan Rey Uzias peleaspanmi tuñirachirqa Gat llaqtapa murallankunata, Jabnia llaqtapa murallankunata hinaspa Asdod llaqtapa murallankunata, chay Asdod llaqta lawpipas chaynataq Filisteá runakunapa *yachanan huklaw sitiokunapipas rurachirqam llaqtakunata. ⁷Diosmi yanaparqa Filisteá runakunapa contranpi peleapin, yanaparqataqmi Gur-baalpi yachaq Arabia runakunapa contranpi peleapinpas chaynataq Meon casta runakunapa contranpipas peleapinpas. ⁸Amon casta runakunam Rey Uziasman pagaqku impuestota hinapinmi alli-allin reqsisqa kasqan chayarurqa Egipto nacionpa linderonkamararaq, payqa llumpayllaña atiyniyoqmi rikurirurqa.

⁹Rey Uziasqa torrekunatapas rurachirqataqmi Jerusalem llaqtapi, chaykunataqa rurachirqa “Esquina Punku” sutiyoq punkupa altonpim chaynataq “Qechwaman Qawaq” sutiyoq punkupa waqtanpim, esquinapa altonpipas rurachispanmi sumaqta takyachirqa. ¹⁰Payqa chunniqipipas rurachirqam torrekunata hinaspa pozokunatapas achkata uchku-chirqa, chaynataqa ruraraq waqtakunapipas chaynataq pampakunapipas achkallaña animalninkuna kasqanraykum. Kapurqataqmi çakrapi llamkaq runankunapas, waqtakunapi kaq uvas huertakunapi llamkaq runankunapas chaynataq wakin huertankunapi llamkaq runankunapas. Chaykunapiqa kapurqa çakrapi wiñaqkunata kuyasqanraykum.

¹¹Rey Uziaspa kapurqataqmi guerrapi peleaq soldadonkunapas, paykunam guerraman lloqsiquk reypa secretarion Jehielpa rakisqanman hina chaynataq reypa serviqnin Masiaspa rakisqanman hina, chay tropakunapa kamachiqninñataqmi karqa reypa çurasqan Hananias. ¹²Familiakunapa llapallan jefenkunam karqa iskay waranqa soqta pachaknin valeroso soldadokuna. ¹³Paykunapa makinpim karqa guerraman riq kimsa pachak qanchis-

niiyoq waranqa pichqa pachaknin alli-allin yachachisqa soldadokuna. Paykunaqa atiyiniiyoq tropakuna kaspankum enemigonkupa contranpi reyta yanapaqku. ¹⁴Uziasmi llapallan soldadonkunapaq alistarqa taksa harkachikuna armakunata, lanzakunata, cascokunata, qasqontin-wasa harkačkunata, flechana arcokunata hinaspa warakakunata. ¹⁵Jerusalen llaqtapim yachayiniiyoq runakunawan rurachirqa maquinakunata, chaykunataqa rura-chirqa torrekunapa hinaspa murallakunapa esquinanpi kananpaqmi chaynapi chaymanta flechakunawan flechanankupaq hinaspa hatun rumikunawan chamqanankupaq. Chay rurasqankutaqa yacharurqakum karu llaqtakunapi yachačkunapas. Admirakuypaqta Dios yanapasqanraykum Usiasqa llumpay atiyiniiyoq rikurirurqa.

¹⁶Aswanqa llumpay atiyiniiyoq karuspanmi hatun tukuqllaña rikurirurqa wichirunankama. Yupaychasqan Tayta Diosta traicionaspanmi paypa templonman yaykuspa inciensota kañarqa incienso kañana altarpí. ¹⁷Paypa qepantam yaykururqa sacerdote Azarias pusaq chunka valeroso sacerdotekunawan. ¹⁸Paykunam Rey Uziaspa contranpi sayaykuspanku nirqaku:

—Rey Uzias, Tayta Diospaq kañana inciensotaqa manam qamchu kañanayki, chaytaqa rurananku Aaronpa miraynin sacerdotekunallam, ñoqallaykum chaykuna ruranaykupaqqa sapaqchasqa kaniku. Lloqsiy kay santuariomanta. Kay rurasqaykiwanqa yupaychasqayki Tayta Diostam traicionarunki chaymi payqa humillarachisunki —nispa.

¹⁹Rey Uziasmi hapichkarqa incienso qontichinata, chayta qontichinanpaq hapichkaspanmi piñakururqa sacerdotekunawan hinaptinmi reypa urkunpi lepra onqoy rikurirurqa. Chayqa pasarurqa Tayta Diospa templonpi sacerdotekuna qawachkaptinmi otaq incienso kañana altarpa waqtanpi kachkaptinmi. ²⁰Sacerdotekunapa jefen Azariaswan llapallan sacerdotekuna qawaykuptinkum reypa urkunpi lepra kachkasqa chaymi apurawllamanña lloqsichimurqaku templo ukumanta, paypas apurawllamanñam lloqsimurqa Tayta Dios leprawan castigarusqanrayku.

²¹Chaynapim Rey Uziasqa wañukunankama lepra onqoywan karqa hinaspam *yacharqa sapaq wasipiña, Tayta Diospa templonmanta rakisqa kaptinmi nacion-pieqa churin Jotamña gobiernarqa runakunapa quejankunata arreglaspan.

²²Qallariyinimanta tukuyininkama rurasqankunataqa Diosmanta willakuq Isaiasmi qellqarqa, Isaiasqa karqa Amospa churinmi. ²³Abuelonkuna hina Rey Uzias wañukuptinmi pamparurqaku abuelonkunapa sepulturanpa hichpanpi, chay sepulturaqa tarikurqa reykunapa pampakunan sitiopim, chaypiqa pamparurqaku: “Leprawan onqoqmi” nispankum. Paypa rantinpi churin Jotamña gobiernarqa.

Rey Jotampa gobiernasqanmanta

(2 R 15:32-38)

27 ¹Rey Jotamqa iskay chunka pichqayyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Payqa Jerusalen llaqtapim gobiernarqa chunka soqtayyoq wata. Paypa mamanqa karqa Sadocpa churin Jerusa sutiyoq warmim.

²Jotanmi Tayta Diospa qayllanpi tukuy imakunatapas allinta rurarqa taytan Uziaspa tukuy rurasqanman hina. Ichaqa taytan hinaqa manam yaykurqachu Tayta Diospa templonmanqa, runakunam ichaqa huchallikuyllapi karqaku. ³Hina Rey Jotanmi hatarichirqa Tayta Diospa templonpa altonpi kaq punkutapas, Ofel Moqopi kaq murallapa hawanpipas achkallatañam rurachirqa. ⁴Juda law orqokunapipas rurachirqataqmi llaqtakunata. Montekunapipas rurachirqataqmi mana yaykuy atina wasikunatawan torrekunata. ⁵Guerrapipas plearqam Amon runakunapa reyninwan chaymi vencera-

chikuspan chay watapi qorqa kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qollqeta hinaspa iskay waranqa iskay pachaknin tonelada trigotawan iskay waranqa iskay pachaknin tonelada cebadata. Hina chaynallatam qorqaku iskay wata qatinqinpipas.

⁶Chaynatamá Rey Jotamqa kallpanchakururqa yupaychasqan Tayta Diospa qayllanpi allinta kawsasqanrayku. ⁷Jotampa wakin rurasqankunaqa, guerrapi peleasqankunaqa chaynataq imaynam kawsasqanqa qellqasqa kachkan Juda nacionniyoq reykunapa chaynataq Israel nacionniyoq reykunapa vidanmanta willakuq libropim.

⁸Rey Jotamqa iskay chunka pichqayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa, payqa Jerusalem llaqtapim gobiernarqa chunka soqtayoq wata. ⁹Abuelonkuna hina Jotam wañukuptinmi pamparurqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopi. Paypa rantinpi churin Acazña gobiernarqa.

Juda nacionpi Rey Acazpa gobiernasqanmanta

(2 R 16:1-20)

28 ¹Rey Acazqa iskay chunka watanpim gobiernayta qallaykurqa. Payqa chunka soqtayoq watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Ichaqa manam abuelon David hinachu Tayta Diospa qayllanpi allinta rurarqa. ²Aswanqa Israel nacion reykunapa kawsasqanta hinam kawsarqa. Fundispam rurachirqa Baal sutiyoq taytachakunatapas. ³Ben-hinom sutiyoq wayqopi inciensotapas kañaspanmi churinkunatapas kañachirqataq, chaynataqa rurarqa Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan runakunapa millakuypaq rurasqankuta hinam. ⁴Alto moqo capillakunapipas hinaspa rapisapa sachakunapa ukunpipas animalkunata wañuchispanmi kañarqa, kañarqataqmi inciensokunatapas.

⁵Chayraykum yupaychasqan Tayta Dios qoykurqa Aram nacionpa reyninman. Aram nacionniyoq runakuna venceruspankum achka-achkata presocharurqaku hinaspan Damasco llaqtaman pusrarqaku. Tayta Diosqa qoykurqataqmi Israel nacionpa reyninmanpas hinaptinmi paypas pasaypaqta vencerurqa. ⁶Remaliaspa churin Rey Pekapa tropankunamá Juda nacionpi huk punchawlla wañurachirqaku pachak iskay chunkan waranqa valeroso soldadokunata, chaynaqa pasakurqa abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diosta qepanchakurusqankuraykum. ⁷Efrain casta Zicri sutiyoq valeroso runapas wañurachirqam reypa churin Maasiasta, palaciopi mayordomo Azricam sutiyoq runata, wañurachirqataqmi reypa rantinpi ruraq Elcana sutiyoq runatapas. ⁸Israel nacionniyoq tropakunaqa Juda nacionniyoq aylunkutapas presotam pusrarqaku, chay pusasqankum karqa iskay pachak waranqa runakuna, presomá rirqaku warmikunapas, qari warmakunapas chaynataq warmi warmakunapas. Saqueasqankutapas achka-achkatam aparqaku Samaria llaqtaman.

⁹Samaria llaqtapim karqa Tayta Diosmanta willakuq Obed sutiyoq runa, paymi chaskinanpaq lloqsiykurqa Samaria llaqtaman soldadokuna yaykumuchkaptinku hinaspan nirqa:

—Abuelonchikkunapa yupaychasqan Tayta Diosmi Juda nacionpa contranpi piñakuspan paykunata makikichikman churaykun ichaqa paykunataqa piñakuyllawanñam wañurachinkichik, chayna rurasqaykichiktaqa Tayta Diospas yacharunmi. ¹⁰Kunanpas tanteanakurunkichikmi Juda nacionniyoq runakunawan Jerusalem llaqtayoq runakuna qaripas-warmipas sirvientekunaña kanankupaq, aswanqa ¿manachu qamkunapas huchallikurunkichik yupaychasqaykichik Tayta Diospa contranpi? ¹¹Kunan uyariyuwaspaykichikyá kutichiychik preso pusamusqa aylluykichikkunata, Tayta Diosmi qamkunapa contraykichikpi piñasqallaña kachkan —nispas.

¹²Hinaptinmi Efrainpa mirayninkunamanta wakin jefekuna hatarirqaku chay guerramanta kutimuqkunapa contranpi. Paykunam karqa Johananpa churin Azarias, Mesilemotpa churin Berequias, Salumpa churin Ezequias hinaspa Adlaipa churin Amasa. ¹³Paykunam nirqaku:

—Chay presokunataqa amayá yaykuchimuychikchu kaymanqa, Tayta Diospa contranpi huchallikusqaykichikmi ñoqaykupa hawaykupi karunman. Hatu-hatun culpayaq hinaspa huchasapa kachkaptiykupus aswan yapaytarqami munachkankichik, Diospa piñakuyninqa nina hinam kachkan Israel nacionpa contranpi —nispá.

¹⁴Jefekunapa hinaspa huñunasqa runakunapa qayllanpim chay soldadokuna kachaykurqa chay presokunata, paykunapa qayllanpitaqmi churaykurqaku qechumusqanku kaqkunatapas. ¹⁵Chay presokunapa favorninpi rimaqkunam paykunata chaskiykupus pachachirqaku soldadokunapa qechumusqan pachakunawan, mana pachayaq kaqkunata pachaykachispankum hinaspa *usutaykachispankum mikuykachirqaku hinaspa tomaykachirqaku, hampiykurqakutaqmi onqoqkunatapas. Llapallankuta kutichispam mana kallpayoq kaqkunatapas asnopi sillaykachispa aparqaku Jerico llaqtakama otaq “Palmera-llaña” llaqtakama, chaypi ayllunkuman saqeykuspam Samaria llaqtaman kutikamurqaku.

¹⁶Chay tiempopim yanapachikunanpaq Rey Acaz kacharqa Asiria nacionpa reyninman. ¹⁷Paymanqa kacharqa Edom nacionniyoq runakuna hamuruspa Juda nacionpi kaqkunata vencerusqanraykum chaynataq presokunatapas puserusqanraykum. ¹⁸Filisteá runakunapas yaykuruspa dueñochakururqaku waqtakunapi llaqtakunatawan Neguev lawpi llaqtakunatapas. Chay llaqtakunam karqa Bet-semes llaqta, Ajalon llaqta hinaspa Gederot llaqta. Dueñochakururqakutaqmi Soco llaqtatapas, Timna llaqtatapas chaynataq Gimzo llaqtatapas llaqtachantintakama. Chay llaqtakunapiqa Filisteá runakunañam *yachakurqaku. ¹⁹Tayta Diosmi humillachirqa Juda nacionta Israel castapi Rey Acazpa huchanmanta, nacionpi runakuna munasqankuta ruraptinmi mana harkakurqachu. Chaynapim Tayta Diosta traicionarurqa.

²⁰Asiria nacionpa reynin Tiglat-pileser hamuruspanmi mana yanapaspan Rey Acazta ñakarichirqa. ²¹Rey Acazmi Tayta Diospa templonmanta, reypa palacionmanta hinaspa jefekunapa wasinmanta horqomurqa valorniyoy kaqkunata, Asiria nacionpa reyninman chaykunata qoptinpas manam imapaqpas servirqachu. ²²Rey Acazqa chay ñakariy tiempokunapi kachkaspanpas aswanraqmi traicionarqa Tayta Diosta. ²³Guerrapi venceqnin Damasco llaqtapi taytachakunapaq animalkunata wañuchispanmi nirqa:

—Aram nacion reykunapa taytachankunaqa yanapanmi paykunata, chaynaqa ñoqapas paykunapaqmi animalkunata wañuchipusaq yanapawanpanpaq —nispá.

Ichaqa chaykuna rurasqanraykum wichiyrurqa, wichiyrurqataqmi Israel casta llapallan runakunapas. ²⁴Rey Acaz Diospa templonmanta serviciokunata horqoruspanmi pakiparurqa, wichqarurqataqmi Tayta Diospa templantapas hinaspa Jerusalem llaqtapa llapallan esquinankunapi rurachirqa altarkunata. ²⁵Juda nacionpi kaq llapallan llaqtakunapa orqonkunapipas rurachirqataqmi capillakunata, chaykunataqa rurachirqa taytachakunapaq inciensota kañananpaqmi chay rurasqanwanmi piñachirqa abuelonkunapa yupaychasqan Tayta Diosta.

²⁶Qallariyinmanta tukuyininkama Rey Acazpa wakin rurasqankunaqa chaynataq imaynam kawsasqanqa qellqasqa kachkan Israel nacion hinaspa Juda nacion reykunapa vidanmanta willakuq libropim. ²⁷Rey Acaz abuelonkuna hina wañukuptinmi pamparurqaku Jerusalem llaqtapi ichaqa pamparqakuqa manam Israel casta reykunapa pampakunan sepulturapichu. Paypa rantinpim churin Ezequiasña gobiernarqa.

Rey Ezequiaspa gobiernasqanmanta

(2 R 18:1-3)

29 ¹Rey Ezequiasqa iskay chunka pichqayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalen llaqtapim gobiernarqa iskay chunka isqonniyoq wata. Paypa mamanqa karqa Zacariaspa churin Abi sutiyoq warmim. ²Tayta Diospa qayllanpim allinta ruraraqqa ñawpa abuelon Davidpa tukuy rurasqankunata hinarraq. ³Gobiernasqan punta kaq watapa punta kaq killanpim Tayta Diospa templonta kicharqa hinaspam allichachirqa. ⁴Chaymantam pusachimurqa sacerdotekunatawan Leviy casta runakunata, intipa qespimunan law plazapi huñuchispanmi ⁵nirqa:

—Uyariwaychik Leviy casta runakuna: Diospaq kunan sapaqchakuspayá abuelonchikkunapa yupaychasqan Tayta Diospa templonta chuyanchaychik hinaspayá santuariomantapas horqoychik millakuypaq kaqkunata. ⁶Abuelonchikkunam yupaychasqanchik Tayta Diosta traicionaruspanku paypa qayllanpi mana allinkunata ruraraqaku, Tayta Diosta qepanchakuruspankum santuariontapas mana qawayta munaraqakuchu, chaynapimá paykunapa payta qepanchakururqaku.

⁷—Wichqarurqakum corredorpa punkunkunatapas, wañurachirqakum mecherokunatapas, manataqmi kañaraqakuchu inciensotapas chaynataq lliw kañana ofrendakunatapas, Israelpa Diosninmanqa manañam ofrecerqakuchu santuarionpiqa. ⁸Chayraykum Tayta Diospa piñakuynin hamurqa Juda nacionpa hinaspa Jerusalen llaqtapa hawanman chaymi paykunataqa qamkunapa qawasqaykichikpi hinapas qoykurqa manchakuypaq purmachisqa hinaspa despreciasqa kanankupaq. ⁹Chayraykum tayta-mamanchikpas espadawan wañuchisqa karqaku, preso pusasqataqmi karqaku qari churinchikkunapas, warmi churinchikkunapas chaynataq warminchikkunapas. ¹⁰Kunanmi ñoqa contratota rurasqa Israelpa yupaychasqan Tayta Dioswan chaynapi ñoqanchikpa hawanchikmanta piñakuynin suchurichinanpaq. ¹¹Chaynaqa churillaykuna, amayá mana umayoqqa kaychikchu, Tayta Diosmi akllasurqankichik qayllanpi kaspas servinaykichikpaq hinaspa serviqninkuna kaspas inciensota kañapunaykichikpaq —nispa.

¹²Chaypunilla llamkaq Leviy casta qarikunam kaykuna: Coatpa mirayninmantam karqa Amasaipa churin Mahatwan Azariaspa churin Joel. Meraripa mirayninmantañataqmi karqa Abdipa churin Ciswan Jehaleelpa churin Azarias. Gersonpa mirayninmantañataqmi karqa Zimapa churin Joawan Joapa churin Eden. ¹³Elizafanpa mirayninmantañataqmi karqa Zimripiwan Jeiel. Asafpa mirayninmantañataqmi karqa Zacariaspiwan Matanias. ¹⁴Hemanpa mirayninmantañataqmi karqa Jehielpiwan Simei. Jedutunpa mirayninmantañataqmi karqa Semaiaspiwan Uziel. ¹⁵Paykunam ayllunkunata huñuruspa chuyanchakurqaku hinaspam Tayta Diospa templonman yaykurqaku chuyanchanankupaq, chaynataqa ruraraqaku reypa kamachisqanman hinam chaynataq Tayta Diospa palabranman hinam.

¹⁶Sacerdotekunam yaykurqaku Tayta Diospa templonta chuyanchanankupaq, chaymantam horqoramurqaku tukuy ima millakuypaq kaqkunata, chaykunataqa horqomurqaku Tayta Diospa templonpa pationmanmi hinaptinmi Leviyqa castankuna aparurqaku Cedron wayqoman. ¹⁷Punta kaq killapa qallariynin punchawpim chuyanchayta qallarirqaku hinaspam chay killapa pusaq punchawninmanqa yaykururqakuña Tayta Diospa corredorninman. Tayta Diospa kikin templontaqa chuyancharqaku pusaq punchawpim. Chaynaqa chay chuyanchaytamá tukurqaku punta kaq killapa chunka soqtayoq punchawninpi. ¹⁸Rey Ezequiasman hamuspankum nirqaku:

—Tayta Diospa templontaqa ñam chuyancharamunikuña, chuyancharamunikutaqmi animalkunata wañuchispa kañana altartapas lliw serviciointinta chaynataq Diospa tantan churana mesatapas lliw serviciointinta. ¹⁹Rey Acazpa qepanchakurusqan serviciokunatapas allichaspam Diosllapaqña sapaqcharamuniku, chay serviciokunataqa Rey Acaz gobiernaspanmi Tayta Diosta traicionaruspa qepanchakururqa. Kunanqa chay serviciokunaqa kachkan Tayta Diospa altarninpa ñawpaqninpiñam —nispa.

²⁰Rey Ezequias tutapayta hatariruspanmi huñururqa chay llaqtapi jefekunata hinaspam rirqa Tayta Diospa templonman. ²¹Chay jefekunam pusamurqa qanchis malta torokunata, qanchis carnerokunata, qanchis malta carnerokunata hinaspam qanchis chivatokunata. Chaykunataqa pusamurqaku reypa gobiernonpi kaqkunapa huchan pampachasqa kananpaqmi chaynataq santuariopas chuyanchasqa kananpaqmi hinaspam Juda nacionniyoq runakunapas huchanmanta pampachasqa kanankupaqmi. Reymi kamachirqa Aaronpa miraynin sacerdotekunata animalkunata wañuchispa Tayta Diospa altarninpi lliwta kañanankupaq. ²²Sacerdotekuna torokunata wañuchispankum chaskirqaku yawarninta hinaspam chaywan altarmen challarqaku, malta carnerokunatapas wañuchispankum chaypa yawarninwan altarmen challarqaku.

²³Chivatokunatam reypa qayllanmanwan huñunasqa runakunapa qayllanman asuykachirqaku chaynapi huchanku pampachasqa kananpaq hinaptinmi makinkuta churaykurqaku chay chivatokunapa hawanman. ²⁴Chaykunata sacerdotekuna wañurachispankum yawarninta altarmen challarqaku ofrendapi hina, chaytaqa ruraraqaku Israel casta llapallan runakunapa huchan pampachasqa kananpaqmi, reymi kamachikurqa Israel llapallan casta runakunapaq lliw kañana animalkunata kañanankupaq, ofrecechirqataqmi paykunapa huchan pampachasqa kananpaqpas. ²⁵Rey Ezequiasqa churarqataqmi Leviy casta runakunatapas, paykunataqa churarqa Tayta Diospa templonpim platillontinta, hatun arpantinta hinaspam taksa arpantinta. Chaynataqa ruraraq Davidpa hinaspam Diosmanta willakuq Gadpa chaynataq Diosmanta willakuq Natanpa kamachikusqanman hinam. Tayta Diosmi chaykunata willachirqa paymanta willakuqkunawan.

²⁶Leviy casta runakunam sayachkarqaku Davidpa qosqan tocanantinkama, sacerdotekunañañataqmi sayachkarqaku cornetillantinkama. ²⁷Hinaptinmi Rey Ezequias kamachirqa lliw kañana ofrendakunata altarpis kañanankupaq. Lliw kañana ofrendakunata kañayta qallariptinkum Tayta Diospaq takiyta qallarirqaku cornetillakunawan hinaspam Israel nacionpa reynin Davidpa qosqan tocanankunawan. ²⁸Chaynatam llapa huñunasqa runakuna adorarqaku, takiqkuna takiptinmi cornetilla tocaqkunapas cornetillankuta tocarqaku. Tukuy chaytaqa ruraraqaku lliw kañana ofrenda kañasqanku tukunankamam. ²⁹Tukuy chaykunata ofreceyta tukuruptinkum reypa llapallan compañaqninkuna qonqorakuykuspanku adorarqaku. ³⁰Rey Ezequiaswan jefekunam Leviy casta runakunata kamachirqaku Davidpa takisqankunawan chaynataq Diosmanta willakuq Asafpa takisqankunawan Tayta Diosta alabanankupaq chaymi hatun kusikywan alabaspanku adoranankupaq kumuykurqaku.

³¹Rey Ezequiasmi runakunata nirqa:

—Kunanqa Diospaq sapaqchasqañam kachkankichik, chaynaqa Tayta Diosmanyá asuykamuychik, Tayta Diospa templonpiyá ofreceychik animalkunatawan graciasta qonaykichik ofrendakunata —nispa.

Hinaptinmi lliw huñunasqa runakuna ofrecerqaku animalkunatawan graciasta qonanku ofrendakunata. Allin sonqoyoq llapallan runakunapas apamurqakum lliw kañana animalkunata. ³²Lliw huñunakuqkunapa apamusqan kañanapaq kaqkunam karqa qanchis chunka torokuna, pachak carnerokuna hinaspam iskay

pachak malta carnerokuna. Tukuy chaykunaqa karqa Tayta Diospaq lliwta kañanankupaqmi. ³³Chaynaqa Diospaq sapaqchasqanku llapallan ofrendam karqa soqta pachak torokuna hinaspa kimsa waranqa ovejakunawan cabrakuna.

³⁴Ichaqa sacerdotekuna aslla kasqankuraykum mana kamakurqakuchu kañana animalkunapa qaran chustunankupaq, chayraykum tukuysinankupaq ayllunku Leviy casta runakunaña yanaparqaku, paykunaqa yanaparqa wakin sacerdotekuna chuyanchakunankukamam. Leviy casta runakunaqa sacerdotekunamantapas aswantaraqmi chuyanchakuyta munarqaku. ³⁵Achkallañamá karqa lliw kañana ofrendakunapas chaynataq Dioswan allinlla kasqankumanta ofrenda animalkunapa wirankunapas. Achkallañataqmi karqa lliw kañana ofrendaman tallinanku vinopas.

Chaynatamá mosoqmanta qallarirqaku Tayta Diospa templonpi serviciokuna rurayta. ³⁶Hinaptinmi Rey Ezequias kusikurqa lliw runakunapiwan, paykunaqa kusikurqa runakunata apurawllamanña Dios chaykuna rurachisqanraykum.

Pascua Fiestata Rey Ezequias rurasqanmanta

30 ¹Rey Ezequiasmi willachimurqa Israel nacionniyoq llapallan runakunaman chaynataq Juda nacionniyoq runakunamanpas. Cartakunatapap apachirqataqmi Efrain ayllu runakunamanwan Manases ayllu runakunaman, paykunamanqa apachirqa Jerusalem llaqtapi Tayta Diospa templonman hamunankupaqmi hinaspa chaypi Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaq Pascua Fiestata ruranankupaqmi. ²Reymi autoridadkunapiwan hinaspa llapallan runakunapiwan tantearurqa Jerusalem llaqtapi iskay kaq killapi Pascua Fiestata ruranankupaq. ³Achkaq sacerdotekuna Diosllapaña mana sapaqchakusqankuraykum mana atirakuchu tiempollanpi Pascua Fiesta rurayta, manataqmi runakunapas huñunakuqkuchu Jerusalem llaqtapiqa. ⁴Chay tiempopi ruray piensarusqankum allin rikchakapurqa reypaq chaynataq llapallan huñunasqa runakunapaqpas. ⁵Chaymi Beerseba llaqtamanta qallarispas Dan llaqtakama willachirqaku Israel casta llapallan runakunaman, willachirqakuqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaq Pascua Fiestata ruraq Jerusalem llaqtaman hamunankupaqmi. Ñawpaqtaqa qellqasqaman hinaqa manam ruraraqkuchu achka runakunawanqa.

⁶Reypa hinaspa autoridadkunapa cartan apaqkunam lloqsirqaku enteron Israel nacionmanwan Juda nacionman, paykunaqa lloqsirqaku reypa kamachikusqanman hina kaynata niqmi:

Israelpa mirayninkuna, qamkunaqa kutirikuychikya Abrahampa, Isaacpa hinaspa Israelpa yupaychasqan Tayta Diosman hinaptinqa Asiria nacionpa reyninkunamanta lluptiqkunamanmi paypas kutimusunkichik. ⁷Qamkunaqa amaya kaychik abueloykichikkuna hinachu nitaq ayllu ykichikkuna hinachu. Paykunam traicionarurqaku abelonchikkunapa yupaychasqan Tayta Diosta hinaptinmi qawasqaykichikpi hinapas pay qoykurqa purmachisqa kanankupaq. ⁸Amaya abueloykichikkuna hinaqa sonqoykichikta rumiyachiychikchu. Tayta Diospa kamachikuy ninkunataya kasukuychik hinaspayá hamuychiktaq paypa wiñaypaq sapaqchasqan santuarionmanpas. Yupaychasqanchik Tayta Diosta serviptikichikqa paypa piñakuyinmi qamkunamanta asuringa. ⁹Sichu Tayta Diosman kutirikuptikichikqa ayllu ykichikkunata hinaspa churikichikkunata preso pusaq enemigokunam llakipayarispas kay allpaman kutichimunqaku.

Yupaychasqanchik Tayta Diosqa llakipayakuqmi hinaspa kuyapayakuqmi, payman kutirikuptikichikqa payqa manam saquesunkichikchu.

¹⁰Carta apaqkunam llaqtan-llaqtan rirqaku Efrain lawman, Manases lawman hinaspa Zabulon lawkama, runakunam ichaqa asikuspanku burlakurqaku paykunamanta. ¹¹Chaywanpas Aser ayllumanta, Manases ayllumanta hinaspa Zabulon ayllumanta wakin runakunaqa humillakuykuspam hamurqaku Jerusalem llaqtaman. ¹²Juda nacionpi kaqkunatapas Dios sonqochaykuptinmi huk soqolla karqaku reypa hinaspa autoridadkunapa kamachikuyninta cumplinankupaq. Chaynataqa ruraraqaku Tayta Diospa nisqanman hinam.

¹³Jerusalem llaqtapim huñunakururqaku achka-achka runakuna, chaypiqa huñunakururqaku Mana Qonchuyoc Tanta Fiestata ruranankupaqmi, chay fiestataqa ruraraqaku iskay kaq killapim. ¹⁴Chay fiesta qallarinkupaqmi tuñirachirqaku Jerusalem llaqtapi taytachamamachakunapaq rurasqanku altarkunatawan incienso kañana altarkunata, chaykunatam wischumurqaku Cedron wayqoman. ¹⁵Chaymantam wañuchirqaku *Pascuapaq wañuchina animalta, chaytaqa wañuchirqaku iskay kaq killapa chunka tawayoc punchawninpim. Sacerdotekunapiwan Levij casta runakunam humillakuspanku Diospaq sapaqchakurqaku hinaspa Tayta Diospa templanman apamurqaku lliw kañana ofrendakunata. ¹⁶Costumbreman hinam sapaqama imam ruranankuta ruraraqaku Diospa runan Moisespa yachachikuyninman hina hinaptinmi sacerdotekunañataq yawarta challarqaku Levij castakunamanta chaskispanku. ¹⁷Chay huñunakuypiqa achkallañam karqaku Diospaq mana sapaqchakuq runakuna, chayraykum Levij casta runakunaña *Pascua animalkunata paykunapaq wañuchipurqaku, mana chaypaq hina kaq llapallan runakunapaqma wañuchipurqaku. ¹⁸⁻¹⁹Achka-achka runakunam Efrain ayllumanta, Manases ayllumanta, Isacar ayllumanta hinaspa Zabulon ayllumanta mana chuyanchasqachu karqaku, chayna kachkaspankupas mikurqakum *Pascua animalpa aychanta, chaynataqa ruraraqaku manam qellqaman hinachu. Aswanqa Rey Ezequiasmi paykunapaq mañapurqa kaynata:

—Dios Taytalláy, qamqa allinmi kanki, qamqa pampachaykuyá tukuy sonqowan llapallan maskasuqniki runakunata. Abueloykupa yupaychasqan Tayta Dios, santuarioman yaykunankupaq mana chuyanchasqa kachkaptinkupas paykunataqa pampachaykuyá —nispa.

²⁰Chaymi Tayta Dios uyarirqa Ezequiaspa mañakusqanta hinaspa mana castigarqachu runakunata. ²¹Chaynatam Jerusalem llaqtapi kaq Israelpa mirayninkuna Mana Qonchuyoc Tanta Fiestata qanchis punchawpuni ruraraqaku hatu-hatun kusikuywan Tayta Diosta alabastin. Sapa punchawmi Levij casta runakunapiwan sacerdotekuna paytaqa alabarqaku tocana kaqkunatapas nisyullataña tocaspanku. ²²Chaymantam Rey Ezequias kallpancharqa Tayta Dios serviq allin yachayniyoq Levij casta runakunata.

Paykunaqa qanchis punchawmi mikurqaku fiestapi wañuchisqanku animal tupaqninkuta, wañuchirqakutaqmi Dioswan allinlla kasqankumanta ofrendakunatapas, chaytaqa ruraraqaku abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diosman graciasta qospankum. ²³Llapallan huñunasqa runakunam tantearurqaku qanchis punchawtawanraq fiestata ruranankupaq, chaytam kusikuyllawanña ruraraqaku. ²⁴Juda nacionpa reynin Ezequiasmi huñunasqa runakunam qoykurqa waranqa torokunatawan qanchis waranqa ovejakunata. Autoridadkunapas qorqataqmi waranqa torokunatawan chunka waranqa ovejakunata. Achkaq sacerdotekunam Diospaq sapaqchakurqaku. ²⁵Juda nacionniyoq huñunasqa llapallan runakunam kusikurqaku, kusikurqakutaqmi sacerdotekunapas, Levij casta runakunapas,

Israel nacionmanta hamuq llapallan huñunasqa runakunapas chaynataq paykunawan hamuq llapallan forasterokunapas chaynataq Juda nacionpi forasterokunapas. ²⁶Hatu-hatun kusikuyamá karqa Jerusalem llaqtapi, chay llaqtapiqa Israel nacion Rey Davidpa churin Salomonpa tiemponkunamantaraqmi manaña karqachu chayna kusikuyqa. ²⁷Chaymantam Leviy casta sacerdotekuna sayarispanku runakunapaq mañakurqaku Diospa bendicionninta hinaptinmi Tayta Dios uyarirqa. Sacerdotepa mañakusqanqa Tayta Diospa “Chuyay-chuyay” *yachanan hanaq pachakamam chayarurqa.

31 ¹Tukuy chaykuna tukuruptinmi chaypi kaq Israel casta llapallan runakuna lloqsirqaku Juda nacionpi llaqtakunaman hinaspa pakiparurqaku rumimanta pilarkunata, tuñirachirqakutaqmi Asera sutiyoq mamachakunatapas, moqokunapi capillakunatapas, Juda lawpi hinaspa Benjamin lawpi kaq altarkunatapas chaynataq Efrain lawpi hinaspa Manases lawpi kaq altarkunatapas, chaynataqa ruraraqaku tukunankukamam. Chaymantam Israelpa llapallan mirayninkuna kutikurqaku maymi kasqankuman chaynataq llaqtankuman.

²Chaymantam Rey Ezequiasqa Leviy casta runakunatapas chaynataq sacerdotekunatapas churarqa muyuinpi ruranankupaq. Sacerdotekunam ofrecerqaku lliw kañana ofrendakunatawan Dioswan allinlla kasqankumanta ofrendakunata, chaytaqa ruraraqaku Leviy casta runakunapa yanapasqanmi, Leviy casta runakunaqa Tayta Diospa *yachanan templopa zaguanninpi graciasta qospanku alabarqaku. ³Reymi qorqa animalninkunamanta lliw kañana ofrendakunata, payqa qorqa tempranon hinaspa tarden ofrecenankupaqmi, qorqataqmi samana punchawpi, mosoq killakunapi chaynataq hatun fiestakunapi ofrecenankupaqpas, chaykunataqa ofrecerqaku Tayta Diospa yachachikuyinpi qellqasqaman hinam. ⁴Payqa Jerusalem llaqtapi *yachaqkunatapas kamachirqataqmi sacerdotekunaman hinaspa Leviy casta runakunaman imapas tocaqnin qonankupaq chaynapi paykuna Tayta Diospa yachachikuyinman hina imam ruranankuta ganasllawanña cumplinankupaq. ⁵Chayna kamachikuy lloqsiramuptinmi Israelpa mirayninkuna qorqaku kawsaykunapa punta kaq rurunta, qorqakutaqmi vinomanta, aceitemanta, mielmanta hinaspa chakrankupi llaipa ima qespiqkunamantapas, chaykunamanta punta kaq horqosqankutamá achkanpi qorqaku. Achkanpitaqmi apamurqaku tukuy imamanta horqosqanku diezmokunatapas.

⁶Israel nacionmanta hamuq Juda nacion llaqtakunapi *yachaq runakunapas Juda casta runakunapiwan kuskam qorqaku diezmonkuta, qorqakuqa vacakunamantawan ovejakunamantam, yupaychasqanku Tayta Diosmanqa apamurqakutaqmi paypaq sapaqchasqanku ofrendakunatapas. Tukuy chaykunatam montoninpi churarqaku. ⁷Chaykuna montonaytaqa qallaykurqaku kimsa kaq killapim hinaspa tukurqaku qanchis kaq killapi. ⁸Rey Ezequiaswan autoridadkuna hamuruspankum qawaykurqaku chay montonasqakunata chaymi Tayta Diosta alabaspanku paypa bendicionninta mañakurqaku Israel casta runakunapaq. ⁹Chay montoninpi apamusqankumantam Rey Ezequias tapurqa sacerdotekunatawan Leviy casta runakunata. ¹⁰Hinaptinmi Sadocpa castanmanta kaq sacerdotekunapa jefen Azarias nirqa:

—Tayta Diospa templonman ofrendanku apamusqanku punchawmantam allin saksaypaqtaña mikuniku chaywanpas achkaraqmi puchurun. Tayta Dios runakunata bendeciuykuptinmi kaykunaqa achkallaña puchurun —nispá.

¹¹Chaymi Rey Ezequias kamachirqa Tayta Diospa templonpi cuartokunata allichanankupaq hinaptinmi allicharurqaku. ¹²Chaymi mana tipiyta apamurqaku

ofrendakunatawan diezmokunata, apamurqakutaqmi Diospa sapaqchasqanku ofrendakunatapas. Chaykunawan cuentallikuqkunapa jefen kananpaqmi churarqaku Levij casta Conanias sutiyoq runata, qatinqin jefe kananpaqñataqmi churarqaku wawqen Simeita. ¹³Paykunata yanapaq mayordomokunañataqmi karqaku Jehiel, Azazias, Nahat, Asael, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismaquias, Mahat hinaspa Benaia, paykunataqa churarqa Rey Ezequiaswan Azariasmi, Azariasqa karqa Diospa templonpi jefem. Levij casta Imnapa churin Coreyñataqmi ¹⁴Intipa qespinunan lawpi punku waqaychaq karqa, paymi cuenta-llikurqa Diospaq voluntad ofrenda qosqankuwan, hina paytaqmi rakinarqa Tayta Diospaq impuesto qosqankutapas chaynataq Diosllapaqña sapaqchasqa kaqkunatapas. ¹⁵Sacerdotekunapa *yachasqan llaqtakunapi Coreypa yanapaqninkunam karqa Eden, Miniamin, Jesua, Semaias, Amarias hinaspa Secanias, paykunaqa muyuyninpi machumanpas-mozomanpas castamasinkunaman mana tipiyta qorqaku tocaqninkuta. ¹⁶Qorqakutaqmi kimsa watayoqmanta hanayman listasqa qarikunamanpas chaynataq ruranankuman hina Tayta Diospa templonpi sapa punchaw muyuyninpi llapallan llamkaqkunamanpas. ¹⁷Qorqakutaqmi familiankunaman hina listasqa sacerdotekunamanpas chaynataq Levij casta runakunamanpas, paykunaqa yupasqa karqa iskay chunka watayoqmanta hanaymanmi chaynapi imam ruranankuman hina muyuyninpi ruranankupaq. ¹⁸Llapallankum listasqa karqaku warmintin hinaspa churi-wawantin, chayna listasqaq karqaku tukuy sonqonkuwan Diospaq sapaqchasqa kaqkunapi sapaqchakusqankuraykum. ¹⁹Sapa llaqtakunapim karqa akllasqa runakuna sapakamaman tupaqninku qonankupaq, paykunam qorqaku llaqtakunapa echaderunkunapi *yachaq Aaronpa miraynin sacerdotekunamanpas chaynataq huk llaqtakunapi kaqkunamanpas, qorqakumá sacerdote casta qarikunamanpas chaynataq listasqa Levij casta llapallan runakunamanpas.

²⁰Chaynatamá Rey Ezequias ruraraq enteron Juda nacionpi. Payqa yupaychasqan Tayta Diospa qayllanpim ruraraq allin-llin kaqkunata hinaspa cheqap kaqkunata. ²¹Llapa imakunatam Diospa templonpi serviciopaq ruraraq Diospa yachachikuyninman hina chaynataq kamachikuyninman hina. Diosninta mañakuspanmi tukuy sonqonwan ruraraq chaymi tukuy rurasqan allin lloqsirqa.

Juda nacionpa contranpi Rey Senaquerib hamusqanmanta

(2 R 18:13-19:37. Is 36-37)

32 ¹Diospa munasqanman hina cumplispa Rey Ezequiaspa tukuy chay rurasqankunapa qepantam hamururqa Asiria nacionpa reynin Senaquerib hinaspa guerrawan yaykururqa Juda nacionman, murallasqa llaqtakunata venenanpaqmi chaypi campamentonta churarurqa. [fpi HK82A city gate (4K 32:6) |sca Huk llaqtaman yaykuna zaguan (2 Cr 32:6)]

²Jerusalen llaqtata atacanapaq Rey Senaqueribpa hamurusqanta Rey Ezequias qawaykuspanmi ³tanteanakurqaku runankunapa jefenkunawan hinaspa valeroso runakunawan chaynapi llaqtapa hawa lawninpi kaq pukyukunata taparunankupaq chaymi paykuna yanaparqaku. ⁴Achkallaña runakuna huñunakuruspankum taparurqaku llapallan pukyukunatawan chay lawnin pasaq mayuchata, chaykunataqa taparurqaku Asiria nacionpa reyninkuna hamuspa mana achka yaku tarinankupaqmi.

⁵Rey Ezequiasqa kallpanchakuspanmi perqapachirqa llapa tuñisqa murallakunata, chaypa hawanpipas hoqarichirqam aswan hatunraq torrekunata, rurachirqataqmi ñawpaq murallapa hawa lawninpi huk murallatapas. Perqachirqataqmi “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopa muyuriqninpi muralla hapiq perqakunatapas, rurachir-

qataqmi achkallaña lanzakunatapas chaynataq harkachikuna armakunatapas.

⁶Guerrapi peleanankupaqmi churarqa runakunapa jefekunata, paykunata llaqtapa zaguannin plazapi huñuruspanmi kallpancharqa kaynata:

⁷—Kallpanchakuspaya qarinchakuychik, amaya manchakuychikchu Asiria nacionpa reynintaqa nitaq paywan hamuq achka-achka tropakunatapas, paywan kaqkunamantapas aswan achkaqa kachkan ñoqanchikwan kaqkunam. ⁸Paywanqa kachkan runakunapa kallpallanmi, ñoqanchikwanmi ichaqa kachkan yupaychasqanchik Tayta Dios, peleaptinchikqa paymi yanapawasunchik —nispa.

Hinaptinmi runakuna kallpanchakururqaku Juda nacion Rey Ezequiaspa nisqanwan.

⁹Asiria nacionpa reynin Senaqueribmi llapallan tropankunawan atacachkarqa Laquis llaqtata, chaypi kachkaspanmi serviqninkunata kacharqa Jerusalem llaqtaman, paykunataqa kacharqa Juda nacionpa reynin Ezequiasman hinaspa Jerusalem llaqtapi *yachaqa Juda casta llapallan runakunaman kaynata nimunankupaqmi:

¹⁰—Asiria nacionpa reynin Senaqueribmi kaynata nin: “Muyurusqaña Jerusalem llaqta kachkaptinqa ¿pimantaq qamkunaqa hapipakunkichik? ¹¹¿Manachu Ezequiasqa engañasuchkankichik: ‘Yupaychasqanchik Tayta Diosmi librawasunchik Asiria nacionpa reynimantaqa’ nispa? ¹²¿Manachu moqokunapi chay Diospa capillankunatawan altarninkunataqa lliwta Ezequias chinkarachirqa? Payqa Juda nacionpi kaqkunatawan Jerusalem llaqtapi kaqkunatam nichkan: ‘Kay chullalla altarpa ñawpaqninpi adoraspan chaypa hawallanpitaq inciensotapas kañankichik’ nispa. ¹³¿Manachu yachankichik tukuy chay allpakunapi kaq runakunawan ñoqapa rurasqaytawan abueloykunapa imam rurasqanta? Chay nacionkunapa diosninkunaqa manam mayqanpas atirqachu ñoqamanta librayta. ¹⁴Chaynaqa ¿imaynatataq diosnikichikqa librasunkichikman ñoqamantaqa? ¹⁵Amañaya Ezequiaswanqa engañachikuychikchu nitaq pantaymanqa pusachikuychikchu, amaya paytaqa creychikchu. Chay llapallan nacionkunapiqa chaynataq chay llapallan gobiernokunapiqa manam mayqan diospas ñoqamantaqa runankunata librayta atirqachu, manataqmi librarqachu abueloykunamantapas. ¿Chaychus diosnikichikñataq librasunkichikman ñoqamanta?” nispa.

¹⁶Rey Senaqueribpa serviqninkunaqa chaykunamantapas mastaraqmi rimarqaku Tayta Diospa hinaspa serviqnin Ezequiaspa contranpi. ¹⁷Chaywanpas Rey Senaqueribqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa contranpim qellqarqaraq cartakunata, chay cartakunapim kaynata nirqa:

Wakin nacionkunapi dioskunam ñoqamanta mana librayta atirqachu runankunata, Ezequiaspa diosninpas ñoqamantaqa manam runankuna librayta atinqachu.

¹⁸Rey Senaqueribpa serviqninkunam judiokunapa rimayninpi hatun vozpi qayakurqaku, chaynataqa rurarqaku Jerusalem murallapa hawanpi kaq runakunata mancharichinankupaqmi hinaspa hukmanyasqa kachkaptinku chay llaqtata vincerunankupaqmi. ¹⁹Jerusalem llaqtapi *yachaqa runakunapa diosninpa contranpim rimarqaku, paykunaqa rimarqaku wakin nacionniyoq runakunapa diosninkupa contranpi rimasqankupi hinam. Chay dioskunaqa karqa runakunapa rurasqallanmi.

²⁰Rey Ezequiasmi Diosmanta willakuq Isaiaswan yanapakuyta mañakurqaku hanaq pachamanta, Isaiasqa karqa Amozpa churinmi. ²¹Hinaptinmi Tayta Dios kachamurqa huk angelta, paymi Asiria nacion reyqa campamentonpi wañurachirqa llapallan valeroso soldadokunata, jefekunata hinaspa capitankunata. Chaynapim

Rey Senaqueribqa nacionninman kutikurqa penqakuyllawanña. Diosninpa templonman yaykuruptinmi kikinpa churillankuna espadawan chaypi wañurachirqa.

²²Chaynatamá Tayta Diosqa libraykurqa Ezequiastawan Jerusalem llaqtapi *yachaqkunata, paykunataqa libraykurqa Asiria nacionpa reynin Senaqueribmantam chaynataq llapallan enemigonkunamantam hinaspa qorqa hawkayayta muyuriqninpi kaqkunawan. ²³Chaymi Jerusalem llaqtaman achkallaña runakuna apamurqaku Tayta Diospaq ofrendakunata, Juda nacionpa reynin Ezequiasmanpas apamurqakutaqmi suma-sumaq regalokunata, chay tiempomantam Ezequiasqa hatunchasqa karqa llapallan nacionkunapa qayllanpi.

Rey Ezequiaspa onqosqanmanta

(2 R 20:1-11. Is 38:1-22)

²⁴Chay punchawkunapim Rey Ezequias onqorurqa wañuyta patanpiña kanankama chaymi Tayta Diosta mañakuptin huk señalta qorqa. ²⁵Allinkunata chaskichkaspanpas Rey Ezequiasqa manam allintachu kutichirqa, hatun tukuq rikuriruptinmi Dios piñakururqa paypa contranpi, Juda nacionpa contranpi hinaspa Jerusalem llaqtapa contranpi.

²⁶Ichaqa hatun tukuq kachkaspanpas Rey Ezequiasqa humillakuykurqam, humillakuykurqataqmi Jerusalem llaqtapi *yachaqkunapas, Ezequias kawsanan-kamaqa Diospa piñakuyninga manam paykunaman hamurqachu.

Rey Ezequiaspa apuyasqanmanta

²⁷Rey Ezequiasmi karqa apullaña hinaspa ancha reqsisqa. Huñukururqam qori-qollqeta, alhaja rumikunata, perfumekunata, harkachikuna armakunata hinaspa tukuy rikchaq kuyayllapaq kaqkunata. ²⁸Rurachirqataqmi almacenkunatapas, chaykunapim waqaycharqa trigota, vinota hinaspa aceiteta. Rurachirqataqmi establokunatapas tukuy rikchaq hatun animalkunapaq, rurachirqataqmi taksa animalkunapaq kanchakunatapas. ²⁹Payqa rurachirqataqmi llaqtakunatapas. Achkallañam kapurqa taksa animalkunapas chaynataq hatun animalkunapas, chayna achka-achkataqa Diosmi qoykurqa.

³⁰Rey Ezequiasqa taparachirqataqmi hanay lawpi kaq Gihon sutiyoq pukuyupa punkunatapas hinaspa chay yakuta pusachirqa “Davidpa Llaqtan” sutiyoq bariopa intipa seqaykunan lawman. Chaynapimá Rey Ezequiasqa bendecisqa karqa tukuy ima rurasqankunapi.

Babilonia nacionmanta hamuqkunata Rey Ezequias chaskisqanmanta

(2 R 20:12-19. Is 39:1-8)

³¹Babilonia lawpi autoridadkunam runakunata kachamurqa Juda nacionpi milagro rikurisqanmanta yachanankupaq. Ezequiaspa sonqonpi tukuy ima kaqkunata pruebanaanpaqmi Dios paymanta karunchakururqa.

Rey Ezequiaspa wañukusqanmanta

(2 R 20:20-21)

³²Rey Ezequiaspa wakin rurasqankunaqa chaynataq allinkuna rurasqankunaqa llapallanmi qellqasqa kachkan Diosmanta willakuq Isaiaspa willakusqan libropi, Isaiasqa Amozpa churinmi karqa, qellqasqataqmi kachkan Juda nacion reykunapa hinaspa Israel nacion reykunapa vidanmanta willakuq libronpipas. ³³Abuelonkuna hina Rey Ezequias wañukuptinmi pamparurqaku Davidpa mirayninkunapa pampakusqan ha-

nayninpi. Ezequias wañukuptinmi honrarqaku Juda nacionpi kaqkunapiwan Jerusalem llaqtapi llapallan kaqkuna, paypa rantinpiñataqmi gobiernarqa churin Manasesña.

Rey Manasespa gobiernasqanmanta

(2 R 21:1-18)

33 ¹Chunka iskayniyoq watanpim Rey Manasesqa gobiernayta qallaykurqa, Jerusalem llaqtapim gobiernarqa pichqa chunka pichqayoq wata. ²Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa qarqosqan runakunapa millakuypaq rurasqankunatam rurarqa. ³Taytan Ezequiaspa tuñichisqan moqokunapi capillakunatam kaqlamanta hatarichirqa hinaspa Baal sutiyoq taytachapaqña altarkunata rurarqa, rurachirqataqmi Asera sutiyoq mamachakunatapas. Cielokunapi llapallan lucerokunaman qonqorakuspanmi chaykunata adorarqa. ⁴“Ñoqam sutiya wiñaypaq Jerusalem llaqtapi churasaq” nispa Tayta Dios nichkaptinpas Manasesqa Tayta Diospa temlonpim altarkunata hatarichirqa. ⁵Tayta Diospa temlonpa iskaynin pationkunapipas cielokunapi llapa lucerokunata adoranapaqmi altarkunata rurachirqa.

⁶Churinkunatapas taytachapaqraqmi kañapurqa Ben-hinom sutiyoq wayqopi. Musyaqkunaman, brujokunaman, rastreaqkunaman qokuruspanmi espiristakunatawan espiritu qayaqkunata tapukurqa, chay achka mana allinkunata Tayta Diospa qayllanpi ruraspanmi payta piñachirqa. ⁷Mamacha rurachisqantam churarurqa Diospa temlonman. Chay templomantam Davidmanwan churin Salomonman Tayta Dios kaynata nirqa:

—Israel llapallan ayllukunamanta akllasqay kay Jerusalem llaqtapim hinaspa kay templopim sutiya wiñaypaq churasaq. ⁸Chaynataqa rurasaq tukuy kama-chisqayta kasukuspanku serviqniy Moiseswan willachisqay yachachikuykunaman hina, decretokunaman hina hinaspa reglamentokunaman hina kawsaptinkum, abuelonkuman qosqay allpamantam Israel casta runakunataqa manaña maylawmanpas yanqaqa purichisaqchu —nispa.

⁹Manasesqa Juda nacionpi kaqkunatawan Jerusalem llaqtapi *yachaqkunatam pantarachirqa, Israelpa mirayninkunapa qayllanmanta Tayta Diospa chinkachisqan runakunamantapas astawanraqmi mana allinkunata rurachirqa. ¹⁰Manasestawan runankunata Tayta Dios rimapayaptinmi paykunaqa mana uyarrirqakuchu. ¹¹Chayraykum paykunapa contranpi Tayta Dios pusaramurqa Asiria nacion reypa tropankunapa kamachiqninkunata, paykunam Rey Manasesta hapi-ruspanku cadenakunawan wataruspa Babilonia llaqtaman presota pusarqaku.

¹²Chayna ñakariypi kaspanmi mañakurqa yupaychasqan Tayta Diosta, abuelonkunapa Diosninpa qayllanpim pasaypaqta humillakuykurqa. ¹³Chaynapim Diosqa mañakusqanta uyariykuspan contestamurqa, paytaqa Jerusalem llaqtapi gobiernonmanmi kutichimurqa. Chayraqmi Manasesqa reqsikuykurqa Tayta Diosqa cheqap Dios kasqanta.

¹⁴Rey Manasesmi rurachirqa “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopa hawa lawninpi murallakunata, chaytaqa rurachirqa Gihon Pukyupa intipa seqaykunam law wayqopim, chay murallam wayqonta chutarikuspan chayarqa Challwa Punkukama. Murallachirqataqmi Ofel Moqotapas, chay murallataqa hoqarirachirqa alto-altosutam. Juda nacionpi kaq murallasqa llapallan llaqtakunapipas churarqam tropakunapa kamachiqninkunata. ¹⁵Tayta Diospa templomantapas horqorachirqataqmi forasterokunapa taytchankunatawan chaypi kaq mamachakunata. Horqorachirqataqmi Tayta Diospa temlonpa kasqan moqopi rurachisqan llapallan altarkunatapas chaynataq Jerusalem llaqtapi kaqkunatapas, tukuy chaykunataqa wikaparachirqa llaqtapa

hawa lawninmanmi. ¹⁶Tayta Diospa altarninta allichachispanmi chaypi kañapurqa Dioswan allinlla kasqanmanta ofrendatawan Diosman gracias qonan ofrendata, Juda nacionpi runakunatapas kamachirqataqmi Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta adoranankupa. ¹⁷Chaywanpas runakunaqa hinallam kañarqaku moqokunapi kaq capillakunapi, chaykunataqa ruraraqaku yupaychasqanku Tayta Diospaqmi.

¹⁸Rey Manasespa wakin rurasqankunaqa, Diosninman mañakusqankunaqa hinaspa willakuqkunapa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa sutinpi payman rimapayasqankunaqa llapallanmi qellqasqa kachkan Israel nacionpa reyninkunapa vidanmanta willakuq libropi. ¹⁹Diosmanta willakuqkunapa rimasqanpim qellqasqa kachkan paypa mañakusqankunapas uyarisqa kasqanpas, manaraq humillakuchkaspa huchallikusqankunapas, traicionasqankunapas, maykunapim capillakuna rurachisqankunapas, Asera sutiyoq mamacha rurachisqanpas chaynataq tukuy rikchaq taytacha-mamachakuna rurachisqankunapas. ²⁰Abuelonkuna hina Manases wañukuypinmi pamparurqaku palacionpi. Paypa rantinpi churin Amonña gobiernarqa.

Juda nacionpi rey Amonpa gobiernasqanmanta

(2 R 21:19-26)

²¹Rey Amonqa iskay chunka iskayniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa iskay wata. ²²Taytan Manases hinam Rey Amonpas mana allinkunata rurarqa Tayta Diospa qayllanpi. Animalkunata wañuchipuspanmi adorarqa taytan Manasespa rurasqan llapallan taytacha-mamachakunata. ²³Taytan Manases hinaqa manam humillakurqachu, aswanraqmi payqa huchallikurqa.

²⁴Rey Amonpa serviqninkunam paypa contranpi hoqarikuruspa hina palacilloanpi wañurachirqaku. ²⁵Aswanqa llaqta runakunam Rey Amonpa contranpi hatarirurq llapallan runakunata wañurachirqaku hinaspa churin Josiastaña rantinpi gobiernanapaq churarurqaku.

Rey Josiaspa gobiernasqanmanta

(2 R 22:1-2)

34 ¹Rey Josiasqa pusaq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa kimsa chunka hukniyoq wata. ²Rey Josiasqa Tayta Diospa qayllanpi tukuy allinkunata ruraspanmi ñawpaq abuelon Davidpa kawsasqanman hinarqa mana pantaspa kawsarqa.

Rey Josiaspa tukuy ima rurasqankunamanta

³Pusaq watamanña Rey Josias gobiernachkaspanmi mozollaraq kachkaspa qallarirqa abuelon Davidpa Diosnin mañakuyta. Chunka iskayniyoq watamanña gobiernachkaspanmi Juda nacionmantawan Jerusalem llaqtamanta wischuyta qallarirqa moqokunapi kaq capillakunata. Wischurqataqmi Asera sutiyoq mamachakunatapas chaynataq huk rikchaq taytacha-mamachakunatapas, chaykunaqa karqa rumimanta labrasqam hinaspa fundisqam. ⁴Josiaspa qayllanpim tuñichirqaku Baal sutiyoq taytachakunapa altarninkunata. Paytaqmi pakipachirqa chay altarpa hawanpi kaq incienso kañanankutapas. Pakiparachirqataqmi Asera sutiyoq mamachakunatapas chaynataq labrasqa hinaspa fundisqa taytacha-mamachakunatapas, chaykunata ñutuparachispanmi maqchirachirqa chayna taytacha-mamachakunaman animalkuna ofreceq runakunapa sepulturanman. ⁵Altarkunapitaqmi kañarurqa sacerdotekunapa tullun-

kunatapas, chaynatam chuyancharqa Juda naciontawan Jerusalem llaqtata. ⁶Manases law, Efrain law, Simeon law llaqtakunapipas hina chaynallatam rurarqa Neftaliy law llaqtakunakama, maskaparqataqmi muyuriqnin sitiokunapipas. ⁷Altarkunatawan Asera sutiyoq mamachakunatam tuñirachirqa, ñuturachirqataqmi rumimanta labrasqa taytacha-mamachakunatapas. Pakiparurqataqmi Israel allpapi kaq incienso kañana llapallan altarkunatapas. Chaynata ruraruspanñam kutimurqa Jerusalem llaqtaman.

Diospa yachachikuynin libro tarisqanmanta

(2 R 22:3-23:3)

⁸Chunka pusaqniyoq watamanña Rey Josias gobiernachkaspanmi millakuypaq kaqnata qechururqa nacionmantawan templomanta hinaspa yupaychasqa Tayta Diospa templonta allichanankupaq kacharqa Azaliaspa churin Safanta, llaqtapi alcalde Maasias-ta hinaspa Joacazpa churin Joa sutiyoq runata, Joam karqa reypa rurasqankunamanta qellqaq. ⁹Paykuna rispankum sacerdotekunapa jefen Hilciasman qoykurqaku Tayta Diospa templonman apamusqanku qollqeta, chay qollqetam chaskirqaku punkukunawan cuentallikuq Levij casta runakuna, paykunamá chaskirqaku Manases castamanta, Efrain castamanta, Israel casta wakin runakunamanta, lliw Juda castamanta, Benjamin castamanta hinaspa Jerusalem llaqtapi llapallan kaqkunamanta. ¹⁰Chay qollqetam qorqaku Tayta Diospa templonpi churasqa llamkachiqkunaman. Paykunañataqmi pagarqaku Tayta Diospa templonta allichaq llapallan llamkaqkunaman. ¹¹Qorqakutaqmi carpinterokunamanpas chaynataq maestrokunamanpas, paykunamanqa qorqaku labrasqa rumikunatawan hapinaq qerukunata rantinankupaqmi. Chay temploqa qerunkunaqa utusqaña kachkaptinpas Juda nacionpa reyninkunataqa manam imapas qokurqachu.

¹²Chay runakunam allinta llamkarqaku rurasqankuta. Capatazkunam karqa Levij casta Meraripa miraynin Jahatwan Abdias hinaspa Coatpa miraynin Zacariaswan Mesulam. Sumaqlaña tocaq Levij casta runakunam ¹³imapas apaqkunata tukuy imapi llamkachirqaku. Wakin Levij casta runakunañataqmi karqaku secretariokuna, kamachiqkuna hinaspa punkukunawan cuentallikuqkuna.

¹⁴Tayta Diospa templonman apamusqanku qollqeta horqomuchkaptinkum sacerdote Hilcias tarirurqa Moisesnintakama Tayta Diospa qosqa yachachikuy librota. ¹⁵Chaymi Hilcias willarqa secretario Safanman:

—Ñoqam tariruni yachachikuy librota Tayta Diospa templonpi —nispa.

Chay librota Safanman qoykuptinmi ¹⁶payñataq aparqa reyman hinaspa wi-llarqa chay asuntomanta kaynata:

—Serviqnikikunaqa rurachkanikum tukuy imam kamachiwasqaykikuta.

¹⁷Horqorunikum Tayta Diospa templonpi tarisqayku qollqeta, horqoruspa qoykamuniku llamkachiqkunamanwan llamkaqkunaman —nispa.

¹⁸Chaymantam secretario Safanqa reyman willarqa:

—Sacerdote Hilciasmi kay librota qoykuwan —nispa.

Reypa qayllanpim chay librota leerqa. ¹⁹Yachachikuy libropi leesqanta uyariykuspanmi reyqa pachankunata llikiparqa. ²⁰Hinaspa sacerdote Hilciasta, Safanpa churin Ahicamta, Micaiasp churin Abdonta, secretario Safanta hinaspa serviqnin Asaiasta kamachirqa:

²¹—Tayta Diostayá tapumuychik ñoqapaq, tapumuychiktaqyá Israel nacionpi hinaspa Juda nacionpi puchuq runakunapaqpas. Kay libroman hina abuelonchikkuna mana kasukusqankuraykum Tayta Diospa piñakuyninqa contranchikpi mancharikuyllapaña kachkan —nispa.

²²Hinaptinmi Hilciaswan reypa kachasqankuna rirqaku Diosmanta willakuq Hulda sutiyoq warmiman tapukamunankupaq. Payqa karqa Salumpa warminmi. Chay qosan Salumqa karqa Ticvapa churinmi. Ticvañataqmi karqa Harhaspa churin. Harhasmi karqa templopi pachakunawan cuentallikuq. Huldaqa Jerusalen llaqtapim *yacharqa mosoq Barriopi, chay runakuna chayaruspankumá paywan parlarqaku. ²³Chaymi Huldañataq paykunata nirqa:

—Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa nisqantam kachamusuqnichikichik runaman kaynata ninkichik: ²⁴“Juda nacion reypa leesqanman hinam kay llaqtapa contranpipas chaynataq kaypi *yachaq runakunapa contranpipas apachimusaq chay libropi nisqay castigokunata. ²⁵Ñoqata saqeruwaspam huk rikchaq taytachakunamanña inciensota kañarqaku chaykuna rurasqankuwan rabiachiwanankupaq. Chayraykum piñakuyniyqa nina hina kay sitiopa contranpi ruparisan mana taninqachu. ²⁶Chaynaqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta tapuwanaykichikpaq kachamusuqnichikichik Juda nacionpa reynintam kaynata nimunkichik: Libropi kaqkunatam qamqa uyariykurqanki. ²⁷Kay llaqtapa hinaspa runankunapa contranpi rimasqaykunatam uyariykurqanki. Sonqoykipi llakirikuspam ñoqapa qayllaypi humillakurqanki, pachaykikunatapas qayllaypi llikipaspam waqarqanki, chaykunataqa ñoqapas yachanim. ²⁸Chayraykum abueloykikuna hina wañukuspa hawka tiempollapi pampakunki. Kay llaqtapa chaynataq *yachaqkunapa contranpi castigo apachimusqaytaqa manam rikunkichu” nispa.

Kutirispam chaynata reyman willamurqaku. ²⁹Rey Josiasmi huñurachimurqa Juda nacionpi chaynataq Jerusalen llaqtapi llapallan ancianokunata. ³⁰Reymi Tayta Diospa templonman rirqa Juda nacionniyoq taksapas-hatunpas runakunapiwan, Jerusalen llaqtapi llapallan *yachaqkunapiwan, sacerdotekunapiwan hinaspa Leviy casta runakunapiwan. Llapallanku uyarichkaptinmi templopi tarisqanku contrato librota rey leerqa. ³¹Reymi pilarpa waqtanpi sayaykuspan Tayta Diospa qayllanpi contratota ruraraq. Chayman hinam prometekurqa Tayta Diosta qatinanpaq, prometekurqataqmi kamachisqankunatapas, Chunkantin Kamachikuyininkunatapas, decretonkunatapas tukuy sonqonwan hinaspa tukuy vidanwan kasukunanpaq, prometekurqataqmi chay libropi Dioswan contrato rurasqan palabrakunata cumplinapaqpas. ³²Chaymantam cumplinakupaq Rey prometechirqa Jerusalen llaqtapi kaqkunata chaynataq Benjamin casta kaqkunata hinaptinmi Jerusalen llaqtapi kaqkuna cumplirqaku abuelonkupa Diosninkuwan contrato rurasqanku-man hina. ³³Rey Josiasmi chinkarachirqa lliw Israelpa miraynin runakunapa *yachasqan allpapi kaq millakuyupaq rurasqankuta hinaspa Israel nacionpi llapallan kaqkunata kamachirqa yupaychasqanku Tayta Diosta adoranankupaq chaymi Rey Josias kawsanankamaqa mana rakikurqakuchu abuelonkupa yupaychasqan Tayta Diosmanta.

Pascua Fiestata Rey Josias rurasqanmanta

(2 R 23:21-33)

35 ¹Rey Josiasmi Tayta Diospaq Pascua Fiestata rurachirqa Jerusalen llaqtapi, punta kaq killapa chunka tawayoq punchawninpinm wañuchirqaku Pascua Fiestapi wañuchina carnerokunata. ²Churarqam sacerdotekunatapas imam ruranankuman hinaspa kallpancharqa Tayta Diospa temlonpi llamkankupaq. ³Chaymantam Israel casta llapallan runakuna yachachiq Leviy casta runakunata otaq Tayta Diospaq sapaqchasqan kaqkunata kaynata nirqa:

—Diospaq sapaqchasqa kaq baultayá churaychik Israel nacionpa reynin Davidpa churin Salomonpa rurachisqan templan chaynapi amaña hombronaykichikpaq.

Kunanqa yupaychasqanchik Tayta Diostayá serviychik, serviychiktaqyá paypa runan Israel casta runakunatapas. ⁴Alistakuychikyá abueloykichikkunapa castankunaman hina muyuyninpi ruranaykichikpaq, chaynataqa rurankichik Israel nacionpa reynin Davidpapas chaynataq churin Salomonpapas qellqaspa kamachikusqankuman hinayá. ⁵Israel castamasikichikpaqyá Leviy castamanta kaqkuna wakiqnikichik santuariopi kaychik. ⁶Paykunapaqyá wañuchipuychik Pascua Fiestapi wañuchina carnerokunata. Chuyanchakuspataqyá alistaychik Israel castamasikichikpaq, chaynataqa rurankichik Moisesman Tayta Diospa kamachisqanpi hina ruranankupaqmi —nispá.

⁷Rey Josiaspas kikinpa animalninkunamantam qorqataq ovejakunata, malta carnerokunata hinaspa malta chivatokunata, chaykunataqa Pascua Fiestapaqmi qorqa llapallan chaypi kaqkunaman. Chay animalkunam karqa kimsa chunka waranqa taksa animalkuna hinaspa kimsa waranqa buyeskuna. ⁸Jefekunapas voluntadninkunamantam qorqaku runakunaman, sacerdotekunaman hinaspa Leviy casta runakunaman. Diospa temlonpi kamachikuq Hilciaspas, Zacariaspas hinaspa Jehielpas qorqam sacerdotekunaman iskay waranqa soqta pachaknin carnerokunata Pascua Fiestapi wañuchinankupaq, qorqakutaqmi kimsa pachak buyeskunatapas. ⁹Leviy casta jefe Conaniaspas, Semaiaspas, wawqen Natanaelpas, Hasabaiaspas, Jehielpas hinaspa Josabadpas qorqataqmi Leviy castamasin runakunaman pichqa waranqa taksa animalkunata hinaspa pichqa pachak buyeskunata, chaykunataqa qorqa Pascua Fiestapaqmi.

¹⁰Fiestapaq chayna alistasqa karuptinmi sacerdotekuna maymi kanankuman churakurqaku, Leviy casta runakunapas muyuyninpi ruranankupaqmi churakurqaku reypa kamachisqanman hina. ¹¹Chaynapim wañuchirqaku Pascua Fiestapaq wañuchina animalkunata hinaptinmi sacerdotekunañataq challarqaku Leviy casta runakunapa haywasqan yawarta, Leviy casta runakunañataqmi animalkunapa qarankunata chusturqaku. ¹²Hina paykunataqmi rakinarqa lliw kañanapaq kaq animalkunatapas, rakinarqakuqa familiankuman hina Israel casta runakunaman qonankupaqmi chaynapi Moisespa libronpi qellqasqaman hina ofrecenankupaq, hina chaynallatam ruraraqaku buyeskunawanpas. ¹³Reglamentoman hinam kanqarqaku Pascua carnero aychata, Diospaq sapaqchasqa kaqkunatañataqmi yanurqaku mankakunapi, perolkunapi hinaspa sartenkunapi, chaynata ruraspankum apurawllamanña aypurqaku llapallan runakunaman. ¹⁴Leviy casta runakunaqa prepararqakutaqmi kikinkupaqpas chaynataq sacerdotekunapaqpas, chaynataqa ruraraqaku Aaronpa miraynin sacerdotekuna tutaykuqkama lliw kañanapaq kaqkunatawan wirakunata kañaypi kasqankuraykum.

¹⁵Asafpa miraynin takiqkunapas maymi kasqankupim karqaku Davidpa, Asafpa, Hemanpa hinaspa Jedutunpa kamachisqanman hina, Jedutunqa karqa Rey Davidpaq Diosta tapuqmi. Punkukunawan cuentallikuqkunapas sapaqamam punkupi karqaku, manam puestonkutaqa saqeqkuchu imapaqpas, Leviy castamasinkunam paykunapaqqa preparamurqa.

¹⁶Chay punchawpi Tayta Diospaq Pascua Fiestata ruranankupaqmi chaynata alistarqaku, alistarqakutaqmi Tayta Diospa altarninpi lliw kañana kaqkunata kañanankupaqpas, chaynataqa ruraraqaku Rey Josiaspa kamachikusqanman hinam. ¹⁷Chaypi kaq Israelpa mirayninkunam tiempollanpi Pascua Fiestata ruraraqaku, qanchis punchawmi ruraraqaku mana Qonchoyoq Tanta Hatun Fiestataqa. ¹⁸Diosmanta willakuq Samuelpa tiemponmantaraqmi Israelpa miraynin runakunaqa mana ruraraqakuchu chayna Pascua Fiestataqa. Manataqmi Israel nacionpa mayqan reyninpas ruraraqachu Rey Josiaspa rurasqan Pascua Fiestata hinaqa. Paymá rurarqa sacerdotekunawan, Leviy casta runakunawan, chaypi kaq

Israel nacionniyoq runakunawan hinaspa Jerusalem llaqtapi *yachaqkunawan. ¹⁹Chay Pascua Fiestataqa ruraraqaku chunka pusaqniyoq watamanña Rey Josias gobiernachkaptinmi.

Rey Josiaspa wañukusqanmanta

(2 R 23:28-30)

²⁰Tayta Diospa templonta Rey Josias allicharachisqanpa qepantañam Egipto nacionpa reynin Necao hamururqa guerrawan, payqa hamururqa Eufrates Mayupa hichpan Carquemes llaqtapi peleananpaqmi. Paywan peleaq Josias lloqsiptinmi.

²¹Rey Necao runankunawan kaynata nichimurqa:

—Juda nacionpa reynin ñimanachkaykitaq qamtaqa? Ñoqaqa manam qampa contraykipichu hamuni aswanqa guerrawan hapiqniypa contranpim, Diosmi niwarqa apurawman rinaypaq, chaynaqa amayá yanapaqniy Diospa contranpiqa kaychu, mana chayqa paymi chinkarachisunkiman —nispa.

²²Rey Josiasmi ichaqa mana asurispa pantarachikurqa paywan peleananpaq, manamá kasukurqachu Rey Necaopa nisqanta, paypa nisqanqa karqa Diosmantam. Chaynapimá guerraman yaykurqa Meguido llaqtapa hichpan pampapi.

²³Flechawan peleaqkuna Rey Josiasta flecharuptinkum serviqninkunata nirqa:

—iHorqowaychik kaymanta llumpay heridasqam kachkani! —nispa.

²⁴Chaymi serviqninkuna chay carretamanta horqoruspanku hinaykurqaku huknin carretanmanña hinaspam aparurqaku Jerusalem llaqtaman hinaptinmi chaypiña wañukurqa. Paytaqa pamparurqaku abuelonkunapa sepulturanpim. Chaymi Juda nacionpi chaynataq Jerusalem llaqtapi llapallan kaqkuna llakikurqaku. ²⁵Rey Josiasmantam Jeremias qellqarqa aya takita chaymi llapallan takiqkuna qaripas-warmipas aya takiwan Josiasta yuyarinku kay libro qellqasqa kasqan tiempokama, Israel nacionpimá costumbreña karqa. Chaykunaqa qellqasqa kachkan aya-takikuna libropim.

²⁶⁻²⁷Qallariyinnimanta tukuyninkama Rey Josiaspa wakin rurasqankunaqa hinaspa Tayta Diospa yachachikuyninpi qellqasqaman hina allin rurasqankunaqa Juda nacionpi chaynataq Israel nacionpi reykunapa vidanmanta willakuq libropi qellqasqam kachkan.

Rey Joacazpa gobiernasqanmanta

(2 R 23:31-35)

36 ¹Rey Josiaspa churin Joacaztam taytanpa rantinpi Jerusalem llaqtapi gobiernanapaq nacionpi runakuna churarurqaku. ²Rey Joacazqa iskay chunka kimsayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Kimsa killallam gobiernarqa Jerusalem llaqtapi. ³Ichaqa Egipto nacionpa reyninmi qarqorurqa Jerusalem llaqtapi rey kayninmanta hinaspam chay nacionta multaspa pagachikurqa kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qollqetawan kimsa chunka kimsayoq kilo qorita. ⁴Chaywanpas Egipto nacionpa reyninqa Juda nacionpa chaynataq Jerusalem llaqtapa reynin kananpaqmi churarqa Joacazpa wawqen Eliaquimta. Chay Rey Eliaquimpa sutintam tikrarurqa Joacinmanña. Rey Necaqa Joacimpa wawqen Joacaztapas pusarurqam Egipto nacionman.

Rey Joacimpa gobiernasqanmanta

(2 R 23:36-24:7)

⁵Rey Joacimqa iskay chunka pichqayoq watanpim gobiernayta qallaykurqa, chunka hukniyoq watam Jerusalem llaqtapi gobiernarqa. Payqa yupaychasqan Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata ruraraq. ⁶Babilonia nacionpa reynin

Nabucodonosor paypa contranpi hamuruspanmi pusarurqa Babilonia llaqtaman bronce cadenakunawan watasqata. ⁷Tayta Diospa templonpi serviciokunatapas aparuspanmi churaykurqa Babilonia llaqtapi templonman.

⁸Rey Joacimpa wakin rurasqankunaqa, millakuypaq kaqkuna rurasqankunaqa hinaspa paywan imapas pasaqkunaqa qellqasqa kachkan Juda nacionpa hinaspa Israel nacionpa reyninkunapa vidanmanta willakuq libropim. Paypa rantinpim churin Joaquinña gobiernarqa.

Rey Joaquinwan ancianokuna Babilonia nacionman preso risqankumanta

(2 R 24:8-17)

⁹Rey Joaquina chunka pusaqniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Payqa Jerusalem llaqtapim gobiernarqa kimsa killa chunka punchawllan. Chay reyqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa.

¹⁰Mosoq wata chayaramuptinmi Rey Nabucodonosor Babilonia llaqtaman pusachimurqa Rey Joaquina, paywan kuskatataqmi apachimurqa Tayta Diospa templonpi aswan valorniyoy kaqkunatapas, Juda nacionpi hinaspa Jerusalem llaqtapi gobiernananpaqñataqmi churarqa Joaquinpa ayllun Sedequiasta.

Rey Sedequiaspa gobiernasqanmanta

(2 R 24:18-20. Jer 52:1-3)

¹¹Rey Sedequiasqa iskay chunka hukniyoq watanpim gobiernayta qallaykurqa. Jerusalem llaqtapim gobiernarqa chunka hukniyoq wata. ¹²Chay Rey Sedequiasqa Tayta Diospa qayllanpim mana allinkunata rurarqa. Manataqmi humillakurqachu Tayta Diosmanta willakuq Jeremiaspa qayllanpimas. ¹³Rey Nabucodonosormi Sedequiasta Diospa sutinpi jurachirqa payta kasukunanpaq ichaqa Sedequiasmi paypa contranpi hatarirurqa. Sonqonta rumiyarachispanmi mana kutirikurqachu Israelpa yupaychasqan Tayta Diosman.

¹⁴Llapallan sacerdotekunapa jefenkunapas llapallan runakunapiwanmi traicionayllapi karqaku. Jerusalem llaqtapi Tayta Dios kikinpaq sapaqchasqan templontapas mana respetaspankum llapa nacionkunapa millakuypaq rurasqankuta hina ruraraqaku. ¹⁵Chaymi abuelonkunapa yupaychasqan Tayta Dios sapa kutilla kacharqa paymanta willakuqkunata, chaynataqa rurarqa runankunatawan *yachanan templota llakipayasqanraykum. ¹⁶Paykunam ichaqa asikurqaku Diospa kachasqan runakunamanta, paykunapa willakusqantapas mana uyariq tukuspankum Diosmanta willakuqkunatapas burlakurqaku. Runankunapa contranpi Tayta Dios piñakuruptinmi manaña ima ruraytapas atirqakuchu.

Diospa templon tuñichisqa kasqanmanta

(2 R 25:8-21. Jer 39:8-10. 52:12-30)

¹⁷Paykunapa contranpim Tayta Dios kachamurqa Caldea lawpi reyta hinaptinmi pay espadawan templopi wañurachirqa mozokunata, manam llakipayarqachu mozokunatapas, doncellakunatapas, yuyaqkunatapas nitaq eqoyasqakunatapas. Llapallankutamá paypa makinman Tayta Dios churaykurqa. ¹⁸Chay reyqa apachirqataqmi Diospa templonpi kaq hatunpas-taksapas llapallan serviciokunata, apachirqataqmi Tayta Diospa templonpi qori-qollqetapas reyqa qori-qollqetapas chaynataq jefekunapa qori-qollqetapas. Llapallantamá apachirqa Babilonia lawman. ¹⁹Diospa templontapas kañaykuspankum taqmarurqaku Jerusalem llaqtapa murallantapas. Kañaykurqakutaqmi llaqtapa llapallan palacionkunatapas, pakiparurqakutaqmi llapallan valorniyoy kaqkunatapas.

²⁰Wañuyunta wakin puchuqkunatañataqmi presota púsarurqaku Babilonia nacionman hinapinmi reypa hinaspa churinkunapa sirvientenña karqaku, chaynaqa karqaku Persia nacionpa reyninkuna Babilonia nacionpi gobiernayta qallarinkukamam. ²¹Chaynapim Jeremiaswan Tayta Diospa willachisqankuna cumplikurqa. Allpapas samarqataqmi preso púsasqa kasqanku tiempokama. Purmarqamá qanchis chunka wata cumplikunankama.

Rey Ciropa decretonmanta

(Esd 1:1-14)

²²Persia nacionpi Rey Ciropa gobiernasqan punta kaq watapim Persia nacionpi Rey Ciropa Tayta Dios sonqocharqa paymanta willakuq Jeremiaswan willachisqanman hina, chaynataqa rurarqa Tayta Diospa willachisqan cumplikunanpaqmi. Rey Cirom willachimurqa lliw gobiernasqanpi kaqkunaman simiwan hinaspa qellqasqawan kaynata:

²³Persia nacionpi ñoqa Rey Cirom kaynata nini: Hanaq pachapi Tayta Diosmi qowarqa kay pachapi nacionkunata hinaspa kamachiwarqa Juda lawpi kaq Jerusalen llaqtapi templota hatarichipunaypaq. Qamkuna ukupi kaq Tayta Diospa runankunatayá paypuni yanapachun hinaptinyá chaylawman richunku.

ESDRASPA QELLQASQAN LIBRO

Kay librotaqa qellqarqa Esdrasmi. Kay Esdras librowan qatiqnin Nehemiasqa chullallam. Esdrasqa karqa Diospa leyninkunata yachachiqmi. Paymi anchallataña munarqa Israel runakuna kaqllamanta Dios yupaychanankuta. Nehemiasqa prefecto kachkasapas Diospa kaqninkunamantam nanachikurqa. Jerusalem llaqtapa murallanta allichachispanmi guardiakunatapas churarqa.

Kay Esdras sutiyoq libroqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun huklaw nacionpi kaq judiokuna Zorobabelwan Jerusalem llaqtaman kutimusqankumanta (1-2).

Iskay kaq parteñataqmi willakun templota mosoqmanta hatarirachispa kaqllamanta Diosta adoranankupaq sapaqchasqankumanta (3-6).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun kikin Esdras wakín judiokunawan kutimuspa Diospa kaqninkuna allichasqanmanta (7-10).

Rey Ciropa decretonmanta

(2 Cr 36:22-23)

1 ¹Persia nacionpi Rey Ciropa gobiernasqan punta kaq watapim Persia nacionpi Rey Ciropa Tayta Dios sonqocharqa paymanta willakuq Jeremiaswan willachisqanman hina, chaynataqa rurarqa Tayta Diospa willachisqan cumplikunanpaqmi. Rey Cirom willachimurqa lliw gobiernasqanpi kaqkunaman simiwan hinaspa qellqasqawan kaynata:

²Persia nacionpi ñoqa Rey Cirom kaynata nini: Hanaq pachapi Tayta Diosmi qowarqa kay pachapi nacionkunata hinaspa kamachiwarqa Juda lawpi kaq Jerusalem llaqtapi templota hatarichipunaypaq. ³Qamkuna ukupi kaq Tayta Diospa runankunatayá paypuni yanapachun chaynapi Juda lawpi kaq Jerusalem llaqtaman rispa Israelpa yupaychasqan Tayta Diospaq templota ruramunankupaq, paymi Jerusalem llaqtapi Diosqa. ⁴Maypim *yachasqankupi Tayta Diospa runankunamanta llapallan puchuqkunayá yanapachunku riy munaq runakunata, yanapachunkuyá qori-qollqewan, imapas kapuqninkunawan, animalkunawan hinaspa munasqankuman hina Jerusalem llaqtapi kaq Diospa temponpaq ofrendakunawan.

Israel castakunapa Jerusalem llaqtaman kutisqankumanta

⁵Hinaptinmi Juda hinaspa Benjamin casta runakunapa jefenkuna, sacerdotekuna, Leviypa castankuna otaq Diospa haykam sonqochasqankuna rirqaku Jerusalem llaqtapi kaq Tayta Diospa tempon ruramunankupaq. ⁶Muyuriqninkupi llapallan kaqkunañataqmi yanaparqaku qori-qollqewan, imapas kapuqninkunawan, animalkunawan, alhajakunawan chaynataq ofrendakunawanpas munasqankuman hina. ⁷Chaymi Rey Ciropa diosninkupa temponmanta horqomurqa Diospa servicionkunata, chay serviciokunataqa Rey Nabucodonosormi Jerusalem llaqtapi Diospa temponmanta apamuspa churarqa diosninkupa

templonman. ⁸Persia nacionpa reynin Cirom chay serviciokunata horqochirqa qori-qoll-qe waqaychaq Mitridates sutiyoq runawan, paymi yupaspan qoykurqa Juda lawpi reypa castan kamachikuq Sesbasar sutiyoq runaman. ⁹⁻¹⁰Kaykunatam yuparqaku: qori medianokunam karqa kimsa chunka, qollqemanta medianokunam karqa waranqa, cuchillokunam karqa iskay chunka isqonniyoq, qorimanta tazonkunam karqa kimsa chunka, qollqemanta tazonkunam karqa tawa pachak chunkan, wakin serviciokunañataqmi karqa waranqa.

¹¹Qori-qollqemanta llapallan serviciokunam karqa pichqa waranqa tawa pachaknin. Chaykunatam Sesbasar llapallanta aparqa Babilonia nacionpi preso kaqkuna Jerusalem llaqtaman kutiqkunapiwan.

Zorobabelwan kutimuqkunamanta

(Neh 7:5-73)

2 ¹Juda law llaqtayoqkunata Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosorpa Babiloniaman preso apasqankunam kutimurqaku Jerusalem llaqtaman chaynataq Juda lawmanpas. Sapakamam kutirqaku llaqtankuman. ²Paykunam rirqaku Zorobabelwan, Josueywan, Nehemiaswan, Seraiaswan, Reelaiaswan, Mardoqueowan, Bilsanwan, Misparwan, Bigvaiwan, Rehunwan chaynataq Baanawan. Chay kutiq Israel casta yupasqa runakunam kaykuna: ³Parospa mirayninkunam karqa iskay waranqa pachak qanchis chunkan iskayniyoq.

⁴Sefatiaspa mirayninkunam karqa kimsa pachak qanchis chunkan iskayniyoq.

⁵Arapa mirayninkunam karqa qanchis pachak qanchis chunkan pichqayoq.

⁶Pahat-moabpa mirayninkuna otaq Josueypa chaynataq Joabpa mirayninkunam karqa iskay waranqa pusaq pachaknin chunka iskayniyoq.

⁷Elampa mirayninkunam karqa waranqa iskay pachaknin pichqa chunka tawayoq.

⁸Zatupa mirayninkunam karqa isqon pachak tawa chunkan pichqayoq.

⁹Zacaipa mirayninkunam karqa qanchis pachak soqta chunkan.

¹⁰Banipa mirayninkunam karqa soqta pachak tawa chunkan iskayniyoq.

¹¹Bebaipa mirayninkunam karqa soqta pachak iskay chunkan kimsayoq.

¹²Azgapa mirayninkunam karqa waranqa iskay pachaknin iskay chunka iskayniyoq.

¹³Adonicampa mirayninkunam karqa soqta pachak soqta chunkan soqtayoq.

¹⁴Bigvaipa mirayninkunam karqa iskay waranqa pichqa chunkan soqtayoq.

¹⁵Adinpa mirayninkunam karqa tawa pachak iskay chunkan tawayoq.

¹⁶Ezequiaspa mirayninkunamanta kaq Aterpa mirayninkunam karqa isqon chunka pusaqniyoq.

¹⁷Bezaipa mirayninkunam karqa kimsa pachak iskay chunkan kimsayoq.

¹⁸Jorapa mirayninkunam karqa pachak chunka iskayniyoq.

¹⁹Hasumpa mirayninkunam karqa iskay pachak iskay chunkan kimsayoq.

²⁰Gibarpa mirayninkunam karqa isqon chunka pichqayoq.

²¹Belen llaqtayoqkunam karqa pachak iskay chunkan kimsayoq.

²²Netofa llaqtayoqkunam karqa pichqa chunka soqtayoq.

²³Anatot llaqtayoqkunam karqa pachak iskay chunkan pusaqniyoq.

²⁴Azmavet llaqtayoqkunam karqa tawa chunka iskayniyoq.

²⁵Quiariat-jearim llaqtayoqkuna, Cafira llaqtayoqkuna hinaspa Beerot llaqtayoqkunañataqmi karqa qanchis pachak tawa chunkan kimsayoq.

²⁶Rama llaqtayoqkuna hinaspa Geba llaqtayoqkunañataqmi karqa soqta pachak iskay chunkan hukniyoq.

²⁷Micmas llaqtayoqkunam karqa pachak iskay chunkan iskayniyoq.

²⁸Betel hinaspa Hai llaqtayoqkunañataqmi karqa iskay pachak iskay chunkan kimsayoq.

²⁹Nebo llaqtayoqkunam karqa pichqa chunka iskayniyoq.

³⁰Magbis llaqtayoqkunam karqa pachak pichqa chunkan soqtayoq.

³¹Huknin Elam llaqtayoqkunañataqmi karqa waranqa iskay pachak pichqa chunkan tawayoq.

³²Harim llaqtayoqkunam karqa kimsa pachak iskay chunkan.

³³Lod llaqtayoq, Hadid llaqtayoq hinaspa Ono llaqtayoqkunañataqmi karqa qanchis pachak iskay chunkan pichqayoq.

³⁴Jerico llaqtayoqkunam karqa kimsa pachak tawa chunkan pichqayoq.

³⁵Senaa llaqtayoqkunam karqa kimsa waranqa soqta pachaknin kimsa chunkan.

³⁶Josuey ayllumanta kaq Jedaiaspa miraynin sacerdotekunam karqa isqon pachak qanchis chunkan kimsayoq.

³⁷Sacerdote Imerpa mirayninkunam karqa waranqa pichqa chunkan iskayniyoq.

³⁸Sacerdote Pasurpa mirayninkunam karqa waranqa iskay pachaknin tawa chunka qanchisniyoq.

³⁹Sacerdote Harimpa mirayninkunam karqa waranqa chunka qanchisniyoq.

⁴⁰Hodavias ayllumanta kaq Josueypa chaynataq Cadmielpa miraynin Leviy casta runakunam karqa qanchis chunka tawayoq.

⁴¹Asafpa mirayninmanta takiqkunam karqa pachak iskay chunkan pusaqniyoq.

⁴²Punkukunawan cuentallikuqkunam kaykuna: Salumpa mirayninkuna, Aterpa mirayninkuna, Talmonpa mirayninkuna, Acubpa mirayninkuna, Hatitapa mirayninkuna hinaspa Sobaipa mirayninkuna. Llapallanmi karqa pachak kimsa chunkan isqonniyoq.

⁴³Templopi sirvientekunam karqa: Zihapa mirayninkuna, Hasufapa mirayninkuna, Tabaotpa mirayninkuna, ⁴⁴Querospa mirayninkuna, Siahapa mirayninkuna, Padonpa mirayninkuna, ⁴⁵Lebanapa mirayninkuna, Hagabapa mirayninkuna, Acubpa mirayninkuna, ⁴⁶Hagabpa mirayninkuna, Salmaipa mirayninkuna, Hananpa mirayninkuna, ⁴⁷Gidelpa mirayninkuna, Gaharpa mirayninkuna, Reaiapa mirayninkuna, ⁴⁸Rezinpa mirayninkuna, Necedapa mirayninkuna, Gazampa mirayninkuna, ⁴⁹Uzapa mirayninkuna, Paseahpa mirayninkuna, Besaipa mirayninkuna, ⁵⁰Asenapa mirayninkuna, Meunimpa mirayninkuna, Nefusimpa mirayninkuna, ⁵¹Bacbuca mirayninkuna, Hacufapa mirayninkuna, Harhurpa mirayninkuna. ⁵²Bazlutpa mirayninkuna, Mehidapa mirayninkuna, Harsapa mirayninkuna, ⁵³Barcospa mirayninkuna, Sisarapa mirayninkuna, Temapa mirayninkuna, ⁵⁴Neziapa mirayninkuna hinaspa Hatifapa mirayninkuna.

⁵⁵Salomonpa sirvientekunapa mirayninkunam karqa: Sotaipa mirayninkuna, Soferetpa mirayninkuna, Perudapa mirayninkuna, ⁵⁶Jaalapa mirayninkuna, Darcopa mirayninkuna, Gidelpa mirayninkuna, ⁵⁷Sefatiaspa mirayninkuna, Hatilpa mirayninkuna, Poqueret-hazebaimpa mirayninkuna hinaspa Amonpa mirayninkuna. ⁵⁸Templopi llapallan sirvientekunapiwan Salomonpa sirvientekunapa mirayninkunam karqa kimsa pachak isqon chunkan iskayniyoq.

⁵⁹Tel-mela llaqtamanta, Tel-harsa llaqtamanta, Querub llaqtamanta, Adon llaqtamanta hinaspa Imer llaqtamanta hamuqkunam mana allintachu yacharqaku taytankupa ayllunkunamanta nitaq castankumantapas. Chaynapim Israel casta kasqankumanta iskayrayarqaku. Paykunam karqa: ⁶⁰Delaiapa mirayninkuna, Tobiaspa

mirayninkuna hinaspa Necodapa mirayninkuna, llapallankum karqa soqta pachak pichqa chunkan iskayniyoq. ⁶¹Wakin sacerdotekunapa mirayninkunam karqa: Habaiapa mirayninkuna, Cospa mirayninkuna hinaspa Barzilaipa mirayninkuna. Kay Barzilaimi casarakurqa Galaad lawmanta kaq Barzilaipa huknin warmi churinwan chayraykum suegronpa sutinwan sutichakurqa. ⁶²Paykunam maskarqaku listapi abuelonkunapa sutinta ichaqa manam tarirqakuchu, chayraykum manaña chaskisqachu karqaku sacerdote kanankupaq. ⁶³Chayraykum prefecto nirqa paykunata: —Amam mikunkichikraqchu Diospaq sapaqchasqa mikuykunataqa Urimtawan Tumimta sacerdote choqaspa Diosta tapunankama —nispá.

⁶⁴Chaypi llapallan huñunasqa runakunam karqaku tawa chunka iskayniyoq waranqa kimsa pachak soqta chunkan.

⁶⁵Sirvientekunatawan sirvientakunataqa manam yuparqakuchu paykunawan kuskataqa, paykunam karqa qanchis waranqa kimsa pachaknin kimsa chunka qanchisniyoq, karqataqmi warmipas-qaripas iskay pachak takiqkuna.

⁶⁶Caballokunam karqa qanchis pachak kimsa chunkan soqtayoq, mulakunam karqa iskay pachak tawa chunkan pichqayoq. ⁶⁷Camellokunam karqa tawa pachak kimsa chunkan pichqayoq, asnonkuñataqmi karqa soqta waranqa qanchis pachak iskay chunkan.

⁶⁸Wakin ayllukunapa jefenkunañataqmi Jerusalen llaqtapi Tayta Diospa templonman chayaruspanku qorqaku ofrendakunata munasqankuman hina Diospa templonpaq chaynapi maymi kasqanpi templota mosoqmanta hatarichinankupaq.

⁶⁹Kapuqninkuman hinam qorqaku obrapaq qori-qollqe waqaychaqman. Qoritam qorqaku tawa pachak pusaq chunkan pusaq kilota, qollqetañataqmi qorqaku iskay waranqa qanchis pachak pichqa chunkan kilota, qorqakutaqmi sacerdotekunapaq pachak pachakunatapas.

⁷⁰Llaqtankupim *yacharqaku sacerdotekuna, Leviy castakuna, wakin runakuna, takiqkuna, punkukunawan cuentallikuqkuna hinaspa temlonpi sirvientekuna. Israel casta wakin runakunaqa yacharqaku abuelonkupa llaqtanpim.

Dios adorananku altarta huktawan hatarichisqankumanta

3 ¹Qanchis kaq killa chayaramuptinmi Israelpa castan llapallan runakuna llaqtanku-piña kachkaspa chulla runa hinalla huñunakururqa Jerusalen llaqtapi. ²Hinaptinmi Josadacpa churin Josuey, sacerdotemasinkunapiwan, Salatielpa churin Zorobabelpas ayllunkunapiwan hatarichirqaku Israelpa yupaychasqan Diospa altarninta, chaypa hawanpi Diospaq animalkunata wañuchispankum lliwta kañapurqaku imaynam Diospa runan Moisespa yachachisqanman hina. ³Hatarichirqakumá allin tiyaq altarta, chaynataqa ruraraqaku chay allpapi runakunata manchakusqankuraykum, chaypa hawanpim Tayta Diospaq animalta wañuchispanku lliwta kañaqku sapa tempranon hinaspa sapa tarden. ⁴Rurarqakutaqmi Ramada sutiyoq hatun fiestatapas imaynam qellqasqaman hina, Diospaqpas animalta wañuchispankum lliwta kañaqku sapa punchaw. Costumbrenkuman hinamá haykam kañana kaqta sapa punchaw kañaqku. ⁵Chaymantam animalkunata wañuchispanku Diospaq kañaqku sapa punchaw, kañaqkutaqmi llullu killa punchawpipas chaynataq Tayta Diospaq sapaqchasqa llapallan huñunakuy punchawpipas, kañaqkutaqmi pipapas kikinmanta Tayta Diosman llapallan ofrecek munasqankutapas. ⁶Qanchis kaq killapa punta punchawninmantam qallarirqaku Tayta Diospaq animalta wañuchispa lliw kañapuya, ichaqa Tayta Diospa temlonpa cimientonkunaqa manaraqmi churasqachu karqa. ⁷Qollqetam qorqaku albañilkunamanwan carpinterokunaman, qorqakutaqmi mi-

kuytapas, tomanapaq kaqtapas hinaspa aceitetapas Sidon hinaspa Tiro llaqtayoqkunaman chaynapi Libano montemantaraq lamar qochanta Jope llaqtakama cedro kullukunata apamankupaq. Chaytaqa ruraraqaku Persia nacionpi Rey Ciropa munasqanman hinam.

Diospa templon cimientasqankumanta

⁸Iskay wataña Jerusalem llaqtapi Diospa templonman chayasqanku hawañam chay iskay kaq watapa iskay kaq killanpi Salatielpa churin Zorobabel Josadacpa churin Josueypiwan hinaspa paykunapa ayllunkunapiwan qallaykurqaku Diospa templon hatarichiyta. Chay runakunam karqa sacerdotekuna, Levij castakuna chaynataq Babilonia nacionpi llapallan presochasqa kasqankumanta Jerusalem llaqtaman kutimuqkuna. Chay templo ruraypaqmi Levij casta runakunata iskay chunka watayoqmanta hanayman churarqaku chay obrata rurachinankupaq. ⁹Josueymi churinkunawan hinaspa ayllunkunawan chaynataq Hodaviaspa mirayninmanta Cadmielpa churinkunapiwan chulla runa hinalla rirqaku Diospa templonpi llamkaqkunata llamkachinankupaq. Chaynatam rurarqa Henadadpa churinkunapiwan hinaspa ayllunkunapiwan, paykunaqa karqa Levij ayllumanta kaq runakunam.

¹⁰Tayta Diospa templonpa cimientonta albañilkuna churachkaptinkum sacerdotekuna chaypaq hina pachasqakama cornetillata aptarikuspanku sayarirqaku. Levij castamanta Asafpa mirayninkunapas sayarirqakutaqmi platillontinkama Tayta Diosta alabanankupaq, chaynataqa ruraraqaku Israel nacionpa reynin Davidpa kamachikusqanman hinam. ¹¹Takiqkunam alabaspanku hinaspa Tayta Diosman graciasta qospanku takirqaku:

Payqa ancha allinmi,

Payqa Israel casta runakunata wiñaypaq kuyapayaqmi

Llapallan runakunam hatun kusikuywan qaparispa Tayta Diosta alabarqaku, chaynataqa takirqaku Tayta Diospa templonta cimientasqankuraykum. ¹²Chaypim tarikurqaku sacerdotekuna, Levij castakuna chaynataq ayllukunapa achka jefenkunapas, paykunamanta machuña kaqkunam rikurqaku punta kaq templota, chayraykum chay templota cimientonkuna churasqa kasqanta rikuspanku qaparillawanña waqarqaku, wakinkunañataqmi kusikuyman qaparirqaku. ¹³Runakuna nisyullataña qaparisqankuraykum mana pipas reqsiyta atirqachu mayqenmi kusikuywan qapariy kasqanta otaq mayqenmi waqaywan qapariy kasqanta. Chay qaparisqankum karusukama uyarikurqa.

Llamkaqkunata enemigonkuna sayarachisqanmanta

4 ¹Juda castapa hinaspa Benjamin castapa enemigonkunam yacharurqaku Babilonia nacionpi presochasqa kasqankumanta kutispanku Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa templon rurasqankuta. ²Chay enemigokunam Zorobabelmanwan ayllukunapa jefenkunaman asuykuspa kaynata nirqaku:

—Perqasunchikyá kуска, ñoqaykupas qamkuna hinañam Diosnikichikman asukuykuniku, paypaqñam animaltapas wañuchipuniku Asiria nacionpi Rey Esarhadonpa kayman pusamuwasqanku tiempomantaraq —nispa.

³Chaymi Zorobabelwan Josuey hinaspa Israel ayllukunapa wakin jefenkuna nirqaku: —Qamkunawanqa manam hukllawakuyman kuchu Diosniykupa templon huk-tawan hatarichinaykupaqqa. Ñoqallaykum hatarichisaqku Israelpa yupaychasqan Tayta Diospa templontaqa, chaynataqa rurasaqku Persia nacionpa reynin Ciropa kamachiwasqankuman hinam —nispa.

⁴Chaylaw llaqtayoq runakunam hukmanyarachirqa Juda casta llamkaqkunata chaynapi amaña llamkanankupaq. ⁵Consejaq runakunamanpas pagarurqakutaqmi munasqankuta llamkaqkuna amaña ruranankupaq. Chaynam pasakurqa Persia nacionpa reynin Ciropa gobiernasqan tiempomanta Persia nacionpa reynin Dariopa gobiernasqan tiempokama. ⁶Rey Asuero gobiernayta qallarichkaptinmi wakin runakuna qellqarqaku Juda lawpi hinaspa Jerusalem llaqtapi *yachaqkunapa contranpi. ⁷Rey Artajerjespa tiempopim Bislanwan Mitridates, Tabeel hinaspa paykunawan wakin kaqkuna qellqarqaku Persia nacionpa reynin Artajerjesman, chay carta apachisqankutaqa qellqarqaku Aram runakunapa rimayninpim. ⁸Rehum sutiyoq runam karqa kamachikuq, Simsa sutiyoq runañataqmi karqa secretario. Paykunam cartarqaku Rey Artajerjesman Jerusalem llaqtapi yachaqkunapa contranpi:

⁹Ñoqa kamachikuq Rehunmi qellqamuyki, secretario Simsaipiwan hinaspa kuska kaqmasyikuna Persia nacionpi, Erec lawpi, Babilonia lawpi hinaspa Elam law Susa llaqtapi juezkunapiwan, tropakuna kamachiqkunapiwan hinaspa gobernadorkunapiwan, ¹⁰Samaria llaqtakunapi *yachaqkunapiwan hinaspa Eufrates Mayupa kaylawninpi yachaqkunapiwan. Chay lugarkunamanmi ñawpaq abueloykuta presota pusachirqa hatun munayniyoq Rey Asnapar. ¹¹Kaymá apachisqanku cartapa copian: “Reynillayku Artajerjes, Eufrates Mayupa kaylawninpi kaq serviqnikiqkunam rimaykamuykiku: ¹²Yachayá reyllayku, qampa kasqaykimanta ñoqaykuman hamuq judiokunam Jerusalem llaqtaman chayaruspanku hatarichichkanku mana kasukuq chaynataq mana allin runakunapa *yachanan llaqtata. Cimientonkunatapas allichaspankum murallantapas qespiykachichkankuña. ¹³Yachaytaqyá reyllayku, sichum kay llaqta yapamanta hatarichisqa kaptinqa chaynataq murallanpas perqasqa kaptinqa manañam paganqakuchu alcabalata, impuestota nitaq contribuciontapas, chaynapim reykunapaq qori-qollqe chaskinankuqa asllayanman. ¹⁴Qampuni mantienewasqaykikuraykum mana allinpaqchu rikchakapuwanku despreciasqa kaynikiqa, chayraykum yachanaykipaq reyllayku willamuykiku, ¹⁵chaynapi abueloykikunapa tiempopni pasaqkunamanta qellqasqanku libropi maskachinaykipaq. Chay libropi imam qellqasqa kaqta tarispaykim yachanki kay llaqtapi runakunaqa mana kasukuq kasqanta, reykunapas hinaspa wakin llaqtakunapas dañaq kasqanta, paykunaqariki ñawpaq tiempokunamantaraq hoqarikuq runakunam, chayraykum kay llaqtaqa purmachisqa karqa. ¹⁶Chayraykum nimuykiku reyllayku, kay llaqta mosoqmanta hatarichisqa kaptinqa mayupa tukuy kaylawninpi llaqtakunaqa manañachá qampañachu kanqa” nispa.

¹⁷Hinaptinmi Rey Artajerjesñataq cartarqa kaynata:

Kamachikuq Rehum, secretario Simsai, Samaria lawpi *yachaqkuna hinaspa Eufrates Mayupa waklawninpi kaqkunapas, qamkunatam rimaykamuykichik. ¹⁸Ñoqaykuman apachimusqaykichik cartam, leesqa hinaspa rimayniykuman tikrasqa karqa ñoqapa qayllaypi. ¹⁹Libropi maskachispam yacharqaniku chay llaqtaqa ñawpaqmantaraq reykunapa contranpi hoqarikuq kasqanta, chay llaqtapimá rimanakuspanku gobiernopa contranpi hoqarikusqaku. ²⁰Jerusalem llaqtapiqa atinyiyoq reykunam kasqa, paykunam munaychakusqaku Eufrates Mayupa tukuy waklawninpi, chay reykunamanmi pagasqaku alcabalatawan contribuciontapas. ²¹Chaynaqa kunanyá kamachiychik chay runakunata amaña ruranankupaq chaynapi chay llaqtata amaña hatarichinankupaq, ñoqa kamachimuptiyñam mosoqmanta hatarichisqa kanqa.

²² Ama qonqaspa cumplinkichik kay kamachimusqayta chaynapi reykunapa contranpi imapas ama kananpaq.

²³ Rey Artajerjespa cartantam leerqaku Rehumpa qayllanpi secretario Simsaipa qayllanpi hinaspa paykunawan kaq wakin runakunapa qayllanpi, utqayllamanña Jerusalem llaqtaman rispankum judiokunata obligarqaku amaña llamkanankupaq. ²⁴ Chaymi manaña ruraraqachu Jerusalem llaqtapi Diospa templonta, sayarurqakum Persia nacionpi Rey Dario isqay watamanña gobiernanankama.

Diospa templon qespichisqankumanta

5 ¹ Diosmanta willakuq Hageowan Idopa churin Diosmanta willakuq Zacariasmi Juda lawpi hinaspa Jerusalem llaqtapi *yachaq judiokunaman willarqaku Israel kamachiq Diosninkupa sutinpi. ² Chaymi Salatielpa churin Zorobabelwan Josadacpa churin Josuey kaqlamanta qallarirqaku Jerusalem llaqtapi Diospa templon rurayta, paykunataqa yanaparqakum Diosmanta willakuqkunapas. ³ Chay tiempopim paykunaman rirqaku Eufrates Mayupa waklawninpi gobiernaq Tatnawan Setar-boznai compañaqnikunapiwan, paykunam nirqaku:

—¿Pitaq kamachisurqankichik kay templota kaqlamanta hatarichinaykichikpaq hinaspa kay perqakunatapas qespichinaykichikpaq? —nispa.

⁴ Hinaptinmi willarqaniku chay templo hatarichiq runakunapa sutinkunata.

⁵ Aswanqa Diosniykum judiokunapa kamachiqnikunata waqaychawarqaku, hinaptinmi hinalla ruraraqaniku Rey Darioman willachiptiyku cartamuwanankukama.

⁶ Eufrates Mayupa waklawninpi gobiernaq Tatnaimi, Setar-boznaiapiwan hinaspa Eufrates Mayupa waklawninpi kamachikuqmasinkunapiwan Rey Darioman cartarqaku. ⁷ Chay apachisqanku cartam kaynata nirqa:

Reyllayku Dario, rimaykamullaykikum. ⁸ Yachayá, ñoqaykum rirqaniku Juda lawpi kaq hatun Diospa templonman, chay templotam hatun labrasqa rumikunawan hatarichichkanku, perqankunapas ñam vigakunawan churasqaña kachkan, apurawllamanña rurasqankuraykum temploqa qespiykuchkanña. ⁹ Tapurqanikum kamachikuqkunata: “¿Pitaq kamachisurqankichik kay templota hatarichinaykichikpaq chaynataq kay perqakunatapas qespichinaykichikpaq?” nispa. ¹⁰ Paykunapa sutinkutapas tapurqanikum qanman willamunaykupaq, paykuna kamachiq runakunapa sutinkunatapas tapurqanikum qanman qellqamunaykupaq. ¹¹ Paykunam niwarqaku: “Ñoqaykuqa kaniku hanaq pachapi chaynataq kay pachapipas munaychakuq Diospa serviqninkunam. Kay mosoqmanta hatarichisqayku temploqa ñawpaqmantaraqmi rurasqa karqa, chaytaqa Israel nacionpi hatun reymi rurachispan qespichirqa. ¹² Ichaqa hanaq pachapi munaychakuq Diosta abueloyku piñachisqanraykum paykunata qoykurqa Caldea lawmanta kaq Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosorman. Chay reymi chay templota tuñichispan presochasqata Babilonia lawman paykunata pusarqa. ¹³ Chaywanpas Babilonia nacionpa reynin Cirom gobiernay qallarisan watapi, kikinpuni kamachirqa Diospa kay templon mosoqmanta rurasqa kananpaq. ¹⁴ “Chay rey Nabucodonosormi Jerusalem llaqtapi Diospa templonmanta horqorurqa qori-qollqemanta serviciokunata hinaspa Babilonia llaqtapi templonman churarurqa. Chay serviciokunatam Rey Ciro horqorurqa Babilonia llaqtapi templomanta hinaspa qoykachirqa Sesbasarman, paytam churarqa prefecto

kananpaq. ¹⁵Rey Cirom Sesbasarta kamachirqa: ‘Jerusalen llaqtaman rispaykiyá Diospa templonta mosoqmanta maymi kasqanpi hatarichimuy hinaspayá chay temploman churamuy kay serviciokunata’ nispa. ¹⁶Sesbasar rispanmi Jerusalen llaqtapi Diospa templonpa cimientonkunata churarqa, chaymantapunim kunankama temploqa perqachikuchkan ichaqa manaraqmi qespichisqachu kachkan” nispa. ¹⁷Chaynaqa reyllayku, allinpaq rikchakapusuptikiqa, maskachiyá reykunapa rurasqanmanta willakuq librokunapi, chay librokunaqariki kachkan Babilonia llaqtapim, qawaykuyá cheqapchu Rey Ciro kamachisqa kay Jerusalen llaqtapi Diospa templon mosoqmanta hatarichisqa kananpaq, chayna kaptinqa, reyllayku, willachimuwaykuyá kay asuntomanta munasqaykita.

6 ¹Chaymi Rey Dario kamachikurqa Babilonia nacionpi qori-qollqe waqaychana wasipi reykunapa rurasqanmanta willakuq librokunapi maskanankupaq. ²Hinaptinmi Media law Ecbatana llaqtapi reypa *yachanan palaciopi tarirqaku librota, chay libropim yuyarinapaq kayna qellqasqa kasqa:

³Rey Ciropa gobiernasqan punta kaq watapim kikin Rey Ciro kamachirqa kaynata: “Jerusalen llaqtapi Diospa templonmantam kaynata nini: ‘Cimientonkunayá churasqa kachun, perqankunapas mosoqmanta hatarichisqayá kachun chaypi Diospaq animalkunapas wañuchipusqa kananpaq. Sayayninmi kanqa iskay chunka qanchisniyoq metron, anchonpas kanqa iskay chunka qanchisniyoq metrantaqmi. ⁴Hatun rumikunatam churanqaku kimsa seqeta, chaypa hawanmanñataqmi churanqaku huk seqe vigakunata, chay ruraypi gastokunaqa reypa qori-qollqenmantayá pagasqa kachun. ⁵Rey Nabucodonosormi Jerusalen llaqtapi Diospa templonmanta horqorurqa qori-qollqemanta serviciokunata hinaspa Babilonia llaqtaman aparurqa. Chaykunatapas kutichichunkuyá maymi kasqan Jerusalen llaqtapi Diospa templonman’ nispa.”

⁶Chayraykum Rey Dario kamachirqa Eufrates Mayupa waklawninpi gobiernaq Tatnaitawan Setar-boznaita hinaspa paykunawan kuska Eufrates Mayupa waklawninpi kamachikuq runakunata, paykunatamá kaynata nirqa:

Anchuriychik, ⁷ama michakuychikchu Diospa templon chaypi ruranankuta. Judiokunapa prefectonyá paykunapa kamachiqninkunapiwan maymi kasqanpi mosoqmanta hatarichichunku Diospa templonta. ⁸Ñoqataqmi kamachimuykichik judiokunapa kamachiqninkuna Diospa templonta hatarichiptinku imaynam yanapanaykichikpaq: Eufrates Mayupa waklawninmanta reypaq impuestokuna huñusqawanyá pagaychik lliw gastokunata, chaynapi rurasqanku mana sayarunanpaq. ⁹Qoychiktaqyá sapa punchaw Jerusalen llaqtapi sacerdotekunapa imam mañakusqantapas, malta torokunatapas chaynataq carnerokunatapas, chaykunataqa qonkichik hanaq pachapi munaychakuq Diosman wañuchispa kañapunankupaqmi. ¹⁰Qoychiktaqyá mañakusqanku trigotapas, kachitapas, vinotapas hinaspa aceitetapas. ¹¹Chaynapim hanaq pachapi munaychakuq Diospaq animalkunata wañuchipunqaku hinaspa allin kanaykupaq mañakunqaku ñoqapaqpas chaynataq churiykunapaqpas. ¹²Sichum pipas kay kamachikusqayta mana kasukuptinqa paypa wasinmanta qeruta horqospankuyá chaypa puntanpi hoqarichunku wañunanpaq, wasinpas tuñichisqayá kachun mana kasukusanrayku. ¹²Jerusalen llaqtapi sutinmanta

reqsichikuq Diosyá chinkachichun llapa reyta otaq runakunatapas Jerusalem llaqtapi Diospa templonta tuñichiptinkuqa otaq decretoytapas cambiaptinkuqa. Ñoqa Dariom kay kamachikuyta qoni, chaynayá rurasqa kachun.

Diospa templonta ruraspanku qespichisqankumanta

¹³Mayupa waklawninpi gobiernaq Tatnaiwan, Setar-boznaimi paykunawan kуска kamachikuq runakunapiwan Rey Dariopa kamachikusqanta imam kaqta ruraraqaku. ¹⁴Chaynapim judiokunapa kamachiqninkuna aswan-aswan hatarichir-qaku Diosmanta willakuq Hageopa hinaspa Idopa churin Zacariaspa nisqanman hina. Chay templo hatarichisqankumá qespichisqa karqa Israelpa yupaychasqan Diospa kamachisqanman hina chaynataq Rey Ciropa, Rey Dariopa hinaspa Rey Artajerjespa kamachisqanman hina, paykunaqa karqa qatinastinpi Persia nacionpa reyninkunam. ¹⁵Rey Dario soqta watamanña gobiernachkaptinmi Diospa templon qespichisqa karqa Adar sutiyoq killapa kimsa kaq punchawninpi.

¹⁶Hinaptinmi Israelpa mirayninkuna, sacerdotekuna, Levij castakuna chaynataq llapallan preso pusasqakunamanta kutimuqkuna Diospa templonta dedicaraqaku kusikuyllawanña. ¹⁷Diospa templonta dedicaspankum wañuchirqaku pachak malta torokunata, iskay pachak carnerokunata chaynataq tawa pachak malta carnerokunatapas, wañuchirqakutaqmi chunka iskayniyoq chivatokunatapas, chaykunataqa wañuchirqaku Israel casta runakunapa huchanraykum. Huk chivatotam wañuchirqaku sapa ayllupaq. ¹⁸Churarqakutaqmi sacerdotekunatapas muyuyninpi ruranankupaq, Levij casta runakunatapas churarqakum rakisqa kasqankuman hina, chaynataqa churarqaku Moisespa libronpi qellqasqanman hinam Jerusalem llaqtapi Diosta servinankupaq.

¹⁹Preso pusasqa kutimuqkunam ruraraqaku Pascua Fiestata punta kaq killapa chunka tawayoq punchawninpi. ²⁰Sacerdotekunam Levij castakunapiwan chuyanchakurqaku, llapallankum tukuy imapi preparasqaña karqaku hinaspa animalkunata wañuchirqaku Pascua Fiestapaq, chaynatam ruraraqaku preso pusasqa kasqankumanta kutimuqkunapaq, ayllunku sacerdotekunapaq chaynataq kikinkupaqpas. ²¹Chay Pascua mikuytam mikurqaku preso pusasqakunamanta Israel casta kutimuqkuna, paykunawan kuskataqmi mikurqaku chaylawkunapi runakunapa millakuypaq rurasqankunamanta rakikuqkunapas hinaspa taqrukurqaku Israelpa yupaychasqan Tayta Diosta adoranankupaña. ²²Qanchis punchawnintinmá ruraraqaku kusikuyllawanña Mana Qonchuyoq Tanta Fiestata, Tayta Diosmi Asiria nacionpi reywan favorecechirqa Israelpa yupaychasqan Diospa templon ruraypi yanapanapaq. Chayraykum paykunata Tayta Dios kusichirqa.

Jerusalem llaqtaman riqmasinkunawan Esdras chayasqanmanta

7 ¹Chaykuna pasaruptinmi Persia nacionpa reynin Artajerjes gobiernachkaptin Babilonia lawmanta Esdras kutimurqa. Esdrasqa karqa Seriaspa churinmi, Seriasñataq Azariaspa churin, Azariasñataq Hilciaspa churin, ²Hilciasñataq Salumpa churin, Salumñataq Sadocpa churin, Sadocñataq Ahitobpa churin, ³Ahitobñataq Amariaspa churin, Amariasñataq Azariaspa churin, Azariasñataq Meraiotpa churin, ⁴Meraiotñataq Zeraiaspa churin, Zeraiasñataq Uzipa churin, Uziñataq Buquipa churin, ⁵Buquiñataq Abisuapa churin, Abisuañataq Fineespa churin, Fineesñataq Eleazarpa churin, Eleazarñataqmi karqa punta kaq sacerdote Aaronpa churin. ⁶Chay Esdrasmi karqa allin yachayniyoq Moisespa yachachikuynin allin yachachiq. Chay yachachikuytaqa Israelpa yupaychasqan Tayta Diosmi Moisesman qorqa. Yupaychasqan Tayta Dios Esdrasta

yanapaptinmi Rey Artajerjes payman qoykurqa tukuy ima mañakusqanta. Chaynapimá Esdras kutimurqa Babilonia lawmanta. ⁷Paywantaqmi Jerusalem llaqtaman kutirqqa Israel castanmanta kaq wakín runakunapas, paykunam karqa sacerdotekuna, Leviy castakuna, takiqkuna, punkukunamanta cuentallikuqkuna hinaspa templopi sirvientekuna. Kutirqakuqa Rey Artajerjes qanchis watamanña gobiernachkaptinmi. ⁸⁻⁹Esdrasmi lloqsirqa Babilonia lawmanta Rey Artajerjespa qanchis watamanña gobiernasqan punta kaq killapa qallariynin punchawpi. Dios yanapaptinmi Jerusalem llaqtaman chayarqa pichqa kaq killapa qallariynin punchawpi. ¹⁰Esdrasmi sinchillataña preparakurqa Tayta Diospa yachachikuyninta estudianapaq, cumplinapaq chaynataq decretokunatapas hinaspa reglamentokunatapas Israel castakunaman yachachinapaq.

¹¹Tayta Diospa kamachikuyninkuna chaynataq decretonkuna Israel casta runakunaman yachachiq sacerdote Esdrasmanmi Rey Artajerjes qorqa kayna niq cartata:

¹²Reykunapa reynin ñoqa Artajerjesmi rimaykamuyki qam sacerdote Esdrasta, qanmi kanki hanaq pachapi munaychakuq Diospa leynin yachachikuq.

¹³Kamachinim gobiernasqay nacionpi llapallan Israel castakunata, sacerdotekunata hinaspa Leviy castakunata, paykunamanta Jerusalem llaqtaman qanwan llapallan ripuy munaqkunaqa richunkuyá. ¹⁴Ñoqa reymi qanchis consejeroykunapiwan kachachkayki Juda lawpi hinaspa Jerusalem llaqtapi tukuy imata qawamunaykipaq. Chaytaqa qawamunki Diosnikipa leynin hatallisqaykiman hinam. ¹⁵Qori-qollqe qosqaykutapas apaytaqyá Jerusalem llaqtapi *yachaqa Israelpa yupaychasqan Diosman, chaykunataqa ñoqam qochkani consejeroykunapiwan. ¹⁶Apaytaqyá Babilonia lawpi llapallan qori-qollqe huñusqaykitapas chaynataq runakunapa hinaspa sacerdotekunapa kikinkumanta qosqankutapas, chaykunam kanqa Jerusalem llaqtapi templopaq. ¹⁷Chay qori-qollqewanmi rantinki torokunata, carnerokunata hinaspa malta carnerokunata, rantinkitaqmi ofrendapaq kawsaykunatapas chaynataq hichanapaq vinotapas, chay animalkunatam wañuchipunki Jerusalem llaqtapi Diosnikichikpa temponpi kaq altarpí. ¹⁸Qori-qollqe puchuqwanñataqmi judiomasiykunapiwan tanteasqaykichikman hina rurankichik Diosnikichikpa munasqanta. ¹⁹Ichaqa Diosnikipa temponpi servichikunapaq chaskisqayki lliw serviciokunataqa imam kaqtam qoykunki Jerusalem llaqtapa Diosninman.

²⁰Diosnikipa temponpaq llapa ima pisiqtañataqmi qori-qollqey waqaychana wasimanta horqonki. ²¹Ñoqa Rey Artajerjesmi kamachimuykichik Eufrates Mayupa waklawninpi kaq qori-qollqey waqaychaqkunata. Sacerdote Esdraspa mañasusqaykichiktaqa qoychikyá, payqa hanaq pachapi munaychakuq Diospa leynin yachachiqmi. ²²Kayna haypaqkamamá qonkichik: kimsa waranqa kimsa pachaknin qollqeta, iskay chunka waranqa kilo trigota, iskay waranqa iskay pachaknin litro vinota chaynataq iskay waranqa iskay pachaknin litro aceiteta, kachitapas achkanpimá qonkichik manaña pesaspa.

²³Hanaq pachapi munaychakuq Diospa llapa ima kamachikusqanmi chaylla rurasqa kanqa hanaq pachapi munaychakuq Diospa wasinpaq. ¿Imanasqataq piñakuyninqa kanman gobiernoypa contranpiqa chaynataq churiykunapa contranpiqa?

²⁴Nimuykichiktaqmi: Amam alcabalatapas, impuestotapas nitaq contribuciontapas cobrankichikchu llapallan sacerdotekunamantaqa, Leviy casta runakunamantaqa, takiqkunamantaqa, punkukunawan cuentallikuqkunamantaqa, templopi sirvientekunamantaqa nitaq Diospa temponpi wakín servikuqkunamantapas.

²⁵Esdras, Diosnikipa yachay qosusqaykiman hinam churanki juezkunatawan gobernadorkunata chaynapi Diosnikipa leynin yachaqlapallan runakunata gobiernanankupaq. Paykunaqariki *yachachkanku Eufrates Mayupa waklawninpin. Mana yachaqqunatañataqmi qam yachachinki. ²⁶Diosnikipa leyninta chaynataq ñoqa reypa leyniyta pipas mana kasukuq runaqa chaylla juzgasqayá kachun wafñunanpaq otaq llaqtanmanta qarqosqa kanaanpaq otaq kapuqninpas qechusqa kanaanpaq otaq preso kanaanpaqpas.

Diosta Esdras alabasqanmanta

²⁷Esdrasmi Tayta Diosta alabaspan nirqa:

—Alabasqayá kachun ñawpaq abuelonchikkunapa yupaychasqan Tayta Diosqa, paymi Rey Artajerjesta sonqocharqa kaykunata rurananpaq chaynapi Jerusalem llaqtapi Tayta Diospa templonta sumaqyachinanpaq. ²⁸Tayta Diosmi llakipayariykuwarqa reypa ñawpaqninpi, consejeronkunapa ñawpaqninpi chaynataq reypa churasqan atiyniyoq llaqa jefekunapa ñawpaqninpipas. Yupaychasqay Tayta Dios favorecewaptinmi huñurqani Israel casta allin reqsisqa runakunata kutinankupaq, paykunataqa huñurqani ñoqawan kutinankupaqmi —nispa.

Jerusalem llaqtaman kutiqkunapa sutinkuna

8 ¹Rey Artajerjes gobiernachkaptin abuelonkunapa listanman hina chaynataq familiankunaman hina Babilonia lawmanta ñoqawan kutiqkunam kaykuna:

²⁻³Fineespa mirayninmantam kutirqa Gerson.

Itarpa mirayninmantam kutirqa Daniel.

Davidpa mirayninmantam kutirqa Secaniaspa churin Hatus.

Parospa mirayninmantam kutirqa Zacarias, paywan kuskataqmi kutirqa pachak pichqa chunkan listasqa qarikunapas.

⁴Pahat-moabpa mirayninmantam kutirqa Zeraiaspaspa churin Elioenai, paywan kuskataqmi kutirqa iskay pachak qarikunapas.

⁵Zatupa mirayninmantam kutirqa Jahazielpa churin Secanias, paywan kuskataqmi kutirqa kimsa pachak qarikunapas.

⁶Adinpa mirayninmantam kutirqa Jonatanpa churin Ebed, paywan kuskataqmi kutirqa pichqa pachak qarikunapas.

⁷Elampa mirayninmantam kutirqa Ataliaspa churin Jesaias, paywan kuskataqmi kutirqa qanchis chunka qarikunapas.

⁸Sefatiaspa mirayninmantam kutirqa Micaelpa churin Zebadias, paywan kuskataqmi kutirqa pusaq chunka qarikunapas.

⁹Joabpa mirayninmantam kutirqa Jehielpa churin Obadias, paywan kuskataqmi kutirqa iskay pachak chunka pusaqniyoq qarikunapas.

¹⁰Banipa mirayninmantam kutirqa Josifiaspa churin Selomit, paywan kuskataqmi kutirqa pachak soqta chunkan qarikunapas.

¹¹Bebaipa mirayninmantam kutirqa Bebaipa churin Zacarias, paywan kuskataqmi kutirqa iskay chunka pusaqniyoq qarikunapas.

¹²Azgapa mirayninmantam kutirqa Hacatanpa churin Johanan, paywan kuskataqmi kutirqa pachak chunkan qarikunapas.

¹³ Adonicampa mirayninmantam kutirqa qepa wiñaykuna, paykunapa sutinmi karqa Elifelet, Jeiel hinaspa Semaias, paykunawan kuskataqmi kutirqa soqta chunka qarikunapas.

¹⁴ Bigvaipa mirayninmantañataqmi kutirqa Utai hinaspa Zabud, paykunawan kuskataqmi kutirqa qanchis chunka qarikunapas.

Diospa templonpi sirvientekunamanta

¹⁵ Noqa Esdrasmi huñurqani paykunata Ahava lawman riq mayupa patanpi hinaspa chaypi karpaykuta sayachispa kimsa punchaw samarqaniku. Runakunapa chaynataq sacerdotekunapa chawpinpi maskaspayñataqmi mana tarirqanichu Leviya mirayninmanta kaqkunata. ¹⁶ Chaymi qayachimurqani Eliezerta, Arielta, Semaiasta, Elnatanta, Jaribta, Elnatanta, Natanta, Zacariasta hinaspa Mesulamta, paykunam karqa jefekuna. Qayachimurqanitaqmi Joiaribtawan Elnatantapas, paykunam karqa yachayniyoq runakuna. ¹⁷ Paykunatam kacharqani Casifia sitiopi Ido sutiyoq runaman, paymi karqa chaypi jefe. Chay kachasqay runakunatam yachachirqani Idomanpas chaynataq templopi sirviente ayllunkunamanpas imam nimunankupaq. Paykunapas kachkarqa Casifia sutiyoq sitiopim. Paykunataqa kamachirqani Diosniykupa templonpi servikuq runakunata pusamuwananpaqmi. ¹⁸ Chaynapimá Diosniyku favorecewasqankurayku ñoqaykuman pusamurqa yachayniyoq Serebiasta, churinkunata hinaspa wawqenkunata, llapallankum karqa chunka pusaqniyoq runakuna. Serebiasqa karqa Mahlipa mirayninmanta kaqmi. Mahliñataqmi karqa Leviya mirayninmanta kaq. Leviyñataqmi karqa Israelpa churin. ¹⁹ Pesarqakutaqmi Meraripa mirayninmanta kaq Hasabiastapas chaynataq Jesaiastapas, paykunam wawqenkunapiwan hinaspa churinkunapiwan karqaku iskay chunka qarikuna.

²⁰ Pusamurqakutaqmi templopi servikuq iskay pachak iskay chunkan sirvientekunatapas. Paykunapa abuelonkunatam Davidwan serviqninkuna churarqaku Leviya castankunata yanapanankupaq. Chay pusamusqanku runakunaqa listasqam karqaku.

²¹ Noqam kamachirqani Ahava Mayupa patanpi ayunanaykupaq hinaspa Diosniykupa ñawpaqinpi humillakuspa payta mañakunaykupaq chaynapi ñoqaykupas, warmaykupas chaynataq llapa kapuqniykupas rinayku ñanpi allinlla kananpaq. ²² Reymanta tropatawan sillada runakuna mañakuytaqa penqakurqanin chaynapi ñanpi enemigoykumanta waqaychawanankupaq. Reytam nirqaniku: —Diosniykuqa llapallan maskaqnintam yanapan, pay saqeqninpa contranpiñataqmi sinchita piñakun —nispá.

²³ Chayraykum ayunaspa Diosniykuta mañakurqaniku chaymi payqa uyariykuwarqaku.

²⁴ Rakirqanim chunka iskayniyoq sacerdotekunapa jefenkunata, paykunam karqa Serebiaswan Hasabias hinaspa paykunapa ayllunmanta chunka runakuna. ²⁵ Paykunamanmi pesarqani qori-qollqetawan serviciokunata. Chaykunatam qorqa reywan consejeronkuna hinaspa jefekunawan chaypi kaq lliw Israelpa mirayninkuna, chaykunataqa qorqaku Diosniykupa templonpaqmi. ²⁶ Paykunamanmá pesarqani iskay chunka hukniyoq waranqa tawa pachak pichqa chunkan kilo qollqeta, qollqemanta pachak serviciokunata hinaspa kimsa waranqa kimsa pachaknin kilo qorita. ²⁷ Pesarqanitaqmi qorimanta iskay chunka medianokunatapas, chaykunapa sapakamapa llasayninqa karqa pusaq kilokamam, pesarqanitaqmi llipipichkaq iskay bronce vasokunatapas, chaykunaqa qorimanmi rikchakurqa.

²⁸ Paykunatam nirqani:

—Qamkunaqa Tayta Diospaq rakisqam kankichik, Diospaq rakisqataqmi kay serviciokunapas chaynataq qori-qollqepas, chaykunaqa voluntad ofrenda kasqan-

raykum kachkan abuelonchikkunapa yupaychasqan Tayta Diospaq. ²⁹Chaynaqa cuidadowanyá waqaychaychik sacerdote jefekunapa, Leviy castakunapa hinaspa Jerusalem llaqtapi *yachaq ayllukunapa jefenkunapapas ñawpaqninpi pesanaykichik-kama otaq Tayta Diospa temponpa cuarntonkunapi pesanaykichikkama. ³⁰Chaymi sacerdotekunawan Leviy castakuna chaskirqaku pesasqanku qori-qollqetawan servi-ciokunata Jerusalem llaqtapi kaq Diosniykupa temponman apamunankupaq.

³¹Punta kaq killapa chunka iskayniyoq punchawninipimá Ahava Mayu patanman-ta pasarqaniku Jerusalem llaqtaman rinaykupaq. Diosniykuqa favorecewaspankum enemigoykumantapas chaynataq ñanpi salteaqkunamantapas librawarqaku. ³²Je-rusalen llaqtaman chayaramuspaykum kimsa punchawta samarqaniku. ³³Tawa kaq punchawpiñataqmi Diosniykupa temponpi pesarqaniku qori-qollqetawan servicio-kunata Uriaspa churin sacerdote Meremotpa chaynataq Fineespa churin Eleazarpa ñawpaqninpi. Paykunawantaqmi karqa Leviy castamanta kaq Josueypa churin Jozabadwan Binuipa churin Noadiaspas. ³⁴Yupasqata hinaspa pesasqatam lliwta qorqaniku. Chaykunapa haykam pesasqanmi chay tiempopi apuntasqa karqa.

³⁵Preso kasqankumanta kutimuqkunam Israelpa Diosninman animalkunata wañuchispa lliwta kañapurqaku. Chaykunam karqa lliw Israel castapaq chunka iskayniyoq malta torokuna, isqon chunka soqtayoy carnerokuna, qanchis chun-ka qanchisniyoq malta carnerokuna, hucha pampachanapaq chunka iskayniyoq chivatokuna, llapallantam Tayta Diospaq kañapurqaku. ³⁶Reypa qellqamusqan kamachikuykunatapas qorqakutaqmi Eufrates Mayupa kaylawninpi kaq prefec-tokunaman chaynataq capitankunaman. Paykunapas yanaparqakum Israelpa castankunata, yanaparqakutaqmi Diospa tempon rurayninkupipas.

Israel castakunapa huchanrayku Esdraspa mañakusqanmanta

9 ¹Chaykuna rurayta tukuruptinkum ñoqaman hamurqa jefekuna, paykunam niwarqa:

—Israel runakunaqa sacerdotekunapiwanmi hinaspa Leviy casta runakuna-piwanmi mana rakikunkuchu wakin nacionniyoq runakunamanta otaq Canaan casta runakunamanta, Het casta runakunamanta, Feres casta runakunaman-ta, Jebus casta runakunamanta, Amon casta runakunamanta, Moab casta runakunamanta, Egipto nacionniyoq kaqkunamanta chaynataq Amor casta runakunamantapas. Chayraykum paykunapa millakuypaq rurasqankutaraq castanchikkunapas rurachkanku. ²Chay nacionniyoq runakunapa warmi churin-kunawanmi kikinku chaynataq churinkupas casarakurunku, chaynapim Diospaq rakisqa casta runakunaqa chaqrukurunku wakin nacionniyoq runakunawan. Jefe-kunawan kamachikuqkunaraqmi puntataqa Tayta Diosta traicionarunku —nispa.

³Chayta uyariruspaymi llikirqani pachaytawan capayta, chutakurqanitaqmi chukchaytawan barbaytapas hinaspa sinchi llakisqa tiyarqani. ⁴Preso kasqankumanta ku-timuqkunapa Diosta traicionasqankuraykum ñoqaman huñukamurqaku Israelpa Diosninpa palabrankuna manchakuq llapallan runakuna chaymi sinchi llakisqa karqani Diospaq wa-ñuchisqa animalta kañananku tarde lawkama. ⁵Diospaq wañuchisqa animalta kañananku tarde law horatam llakisqa kasqaymanta hatarirqani, pachaypas chaynataq capaypas llikis-qam qonqorakurqani. Makiykunata hoqarispaymi yupaychasqay Tayta Diosman ⁶nirqani:

—Dioslláy, penqakusqa hinaspa humillasqam kachkani qanman asuykunaypaq. Dioslláy, mana allin rurasqaykum pasaypaqta mirarun, huchaykupas hanaq pachakama-

taqmi wiñarun. ⁷Abueloykupa tiemponkunamantaraqmi kunan punchawkama hatun huchapi kawsachkaniku. Mana allin rurasqaykuraykum ñoqaykupas, llapa reyniykupus chaynataq llapa sacerdoteykupus huklaw nacionkunapa reyninkunaman entregasqa karganiku chaynapi wañuchisqa, preso pusasqa, suwasqa chaynataq kunan punchaw hina penqachisqa kanaykupaq. ⁸Dios Taytallayku, kunanmi ichaqa pisi tiempollapaqpas kuyapayariykuwankiku hinaspa libretaña asllatapas puchuykachiwankiku chaynapi santuarioykipi seguro lugarta qowanaykikupaq. Diosnillayku, qanmi ñawillaykuta kanchariykunki hinaspa sirviente kachkaptiykupus pisillatapas kawsaykachiwankiku. ⁹Sirviente kachkaptiykupus qam Diosniykuqa manam saqeruwankikuchu, aswanqa kuyapayaykachiwankikum Persia nacionpa reyninkunawan. Qamtaqmi kawsachiwankiku qam Diosniykupa tuñichisqa tempoykita mosoqmanta hatarichinaykupaqpas chaynataq Juda lawpi hinaspa Jerusalem llaqtapi waqaychawanaykikupaqpas.

¹⁰—Kunanqa, Diosllayku ¿imanisqaqutaq chaykunata rurarchkaspaykuqa? Ñoqaykuqa kamachikuynikikunatam saqerurqaniku. ¹¹Qanmanta willakuq serviqnikiunawanmi kaynata nirqanki: “Dueño chakunaykichikpaq yaykusqaykichik allpaqa millakuyupaq allpam, chaynaqa kachkan chay nacionkunapi runakuna millakuyupaqa rurasqankuraykum chaynataq millakuyupaq rurasqankuwan Canaan allpata canton-canton huntarachisqankuraykum. ¹²Kunanqa amañamá casarachinkichikchu warmi churikichikunataqa paykunapa qari churinkuwanqa, nitaqmi casarachinkichikchu warmi churinkutapas qari churikichikwanqa. Amataqmi haykapipas maskankichikchu paykunapa hawkayaynintawan allin kayninkutaqa, chaynataqa runankichik kallapasapa kanaykichikpaqmi, allpapa allin rurunta mikunaykichikpaqmi chaynataq miraynikichikmanpas wiñaypaq herencia allpata saqenaykichikpaqmi” nispa.

¹³—Mana allin rurasqaykuraykum chaynataq hatun huchaykuraykum tukuywan castigawarqankiku, chaywanpas qam Diosniykuqa manam castigawarqankiku mana allin rurasqaykuman hinachu aswanqa lluptiykachiwankikuraqmi. ¹⁴¿Yapamantachum mana kasukusaqku kamachikuynikikunata, casarakusaqkuchum kay millakuyupaq kaqkuna ruraq runakunawan? ¿Manachum piñakuwaq ñoqaykuta tukuruwanaykikukama, mana pipas puchunankama nitaq pipas lluptinankama?

¹⁵—Israelpa yupaychasqa Dios Taytalláy, allin ruraqmi qamqa kanki chayraykum puchuykachiwankikuraq kunankama. Ñawpaqnikipiraqmi kachkaniku hatun huchallikuq kachkaspaykupus. Qampa ñawpaqnikipiqa manam pipas sayanmanchu kayna huchallikuq kachkaspaq —nispa.

Huklaw nacionniyoq warmikunata qarqosqankumanta

10 ¹Diospa temlonpa ñawpaqninpi qonqoranpa Esdras mañakuchkaptinmi chaynataq waqaspa huchankunata willakuchkaptinmi payman huñuna-kamurqa Israel castakunamanta achka-achka runakuna, qarikuna, warmikuna chaynataq warmakunapas, paykunam llakikuyllawanña waqarqaku. ²Chaymi Elampa mirayninmanta kaq Jehielpa churin Secanias nirqa Esdrasman:

—Ñoqaykum Diosninchikta traicionaruniku huklaw nacionniyoq kay llaqtapi *yachaq warmikunawan casarakuspayku, chaywanpas Israel casta runakunaqa confianzawarqami suyachkaniku. ³Kunanyá contratota Diosninchikwan rurasaqku chaynapi llapan warmikunata wawankunatawan qarqonaykupaq. Chaynataqa rurasaqku qampa chaynataq Diosnikichikpa kamachikuyninman manchakuqkunapa nisqankuman hinam,

yachachikuyinman hinataqmi rurasqakupas. ⁴Hatariy, kay asuntoqa qampa ruranaykim, ñoqaykupas yanapasqaykikum, chaynaqa kallpanchakuspayá arreglay —nispa.

⁵Qonqorasqanmanta Esdras hatariruspanmi jurachirqa Leviy casta sacerdotekunapa jefenkunatawan Israel casta llapallan runakunata chaynapi nisqankuman hina ruranankupaq. Chaymi paykunañataq jurarqaku. ⁶Diospa temlonpa ñawpaqninmanta Esdras hatariruspanmá pasarqa Eliasibpa churin Johananza cuartonman. Chaypim mana mikurqachu nitaq yakuta tomarqachu. Preso kasqankumanta kutiqkuna Diosta traicionasqankuraykum llakisqa karqa.

⁷Juda lawpiwan Jerusalem llaqtapim qayakurqaku preso kasqankumanta llapallan kutimuqkuna Jerusalem llaqtaman huñunakunankupaq. ⁸Pipas kimsa punchawkama mana hamuqtañataqmi jefekunapa chaynataq autoridadkunapa rimanakusqankuman hina tukuy kapuqninkunata qechunanku karqa hinaspa kutimuqkunamanta rakisqa kananku karqa. ⁹Hinaptinmi kimsa punchawllanman Juda lawmanta hinaspa Benjamin lawmanta runakuna huñunakamurqaku Jerusalem llaqtaman. Huñunakurqakumá isqon kaq killapa iskay chunka punchawninpi. Chay punchawpim llaqa runa Diospa temlonpa plazanpi tiyarqaku chay asuntorayku hinaspa parapi kasqankurayku katkatatastin. ¹⁰Hatarispanmi sacerdote Esdras paykunata nirqa:

—Qamkunam Diosta traicionarqankichik wakin nacionniyoq warmikunawan casarakupaykichik, kay rurasqaykichiktam Israel castakunapa huchanman yaparqankichik. ¹¹Kunanyá huchaykichikkunata willakuychik ñawpa abueloykichikpa yupaychasqan Tayta Diosman. Paypa munasqanta ruraspayá rakikuychik kay allpapi *yachaqa wakin nacionniyoq runakunamantawan wakin nacionniyoq warmikunamanta —nispa.

¹²Chaymi llapallan huñunasqa runakuna qaparispa nirqa:

—Nisqaykiman hinayá rurasqa kachun. ¹³Aswanqa runakunaqa achkallañam kachkaniku hinaspapas paramuchkanraqtaqmi, manataqmi callepiqa kaymankuchu. Kay asuntoqa manam iskay-kimsa punchawpi ruranapaqchu. Achkallañam kaniku kay hucha ruraqkunaqa. ¹⁴Chaynaqa jefeykuyá qepachun llapallaykupa rantiykupi. Llaqtaykupi huklaw nacionniyoq warmikunawan lliw casarakuqñataq citasqa punchawkunapi kutimuchunku, paykunawantaqyá hamuchunku sapa llaqtapa ancianonkunapas chaynataq juezninkunapas chaynapi kay asuntorayku Diosninchikpa sinchi piñakuyin ñoqanchikmanta pasarunankama —nispa.

¹⁵⁻¹⁶Chaynatamá ruraraqaku preso kasqankumanta kutimuqkuna. Aswanqa Asaelpa churin Jonatanwan Ticvapa churin Jahaziasllam mana munaraqachu. Paykunamantaqmi sayapakurqa Mesulampas chaynataq Leviy casta Sabetaipas. Chaymi sacerdote Esdras ayllukunapa jefen qarikunata akllaspan abuelonkupa castankuman hina churarqa. Paykunam chunka kaq killapa qallariyinin punchawpi huñunakuruspanku chay asuntomanta rimanakurqaku. ¹⁷Chaynapim wakin nacionniyoq warmikunawan casarakuqkuna juzgayta tukurqaku watapa qallariyinin punta kaq punchawninpi.

¹⁸Sacerdotekunapa castanmanta wakin nacionniyoq warmikunawan casarakuqkunam kaykuna:

Josadacpa churin Josueypa mirayninmantawan ayllunmantam karqa Maasias, Eliezer, Jarib hinaspa Gedalias. ¹⁹Paykunam prometekurqaku warminkuta qarqonankupaq hinaspataqmi huchankumanta Diosman sapakama ofrecerqaku huk carnerota.

²⁰Imerpa mirayninmantam karqa Hananiwan Zebadías.

- ²¹Harimpa mirayninmantam karqa Maasias, Elias, Semaias, Jehiel hinaspa Uzias.
- ²²Pasurpa mirayninmantam karqa Elioenai, Maasias, Ismael, Natanael, Jozabad hinaspa Elasa.
- ²³Leviy castamantam karqa Jozabad, Simey, Kelaia otaq Kelita, Petaias, Juda hinaspa Eliezer.
- ²⁴Takiqkunamantam karqa Eliasib. Punkukunawan cuentallikuqkunamantaña-taqmi karqa Salum, Telem hinaspa Uri.
- ²⁵Israel castamanta wakinkunam kaykuna: Parospa mirayninmantam karqa Ramia, Jezias, Malquias, Mijamin, Eleazar, Malquias hinaspa Benaia.
- ²⁶Elampa mirayninmantam karqa Matanias, Zacarias, Jehiel, Abdi, Jeremot hinaspa Elias.
- ²⁷Zatupa mirayninmantam karqa Elioenai, Eliasib, Matanias, Jeremot, Zagad hinaspa Aziza.
- ²⁸Bebaipa mirayninmantam karqa Johanan, Hananias, Zabai hinaspa Atlai.
- ²⁹Banipa mirayninmantam karqa Mesulam, Maluc, Adaia, Jasub, Seal hinaspa Ramot.
- ³⁰Pahat-moabpa mirayninmantam karqa Adna, Quelal, Benaia, Maasias, Matanias, Bezaleel, Binuy hinaspa Manases.
- ³¹Harimpa mirayninmantam karqa Eliezer, Isaias, Malquias, Semaias, Simeon,
- ³²Benjamin, Maluc hinaspa Semarias.
- ³³Hasumpa mirayninmantam karqa Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manases hinaspa Simey.
- ³⁴Banipa mirayninmantam karqa Madai, Amram, Uel, ³⁵Benaia, Bedias, Queluhi, ³⁶Vanias, Meremot, Eliasib, ³⁷Matanias, Matenai, Jaasai, ³⁸Bani, Binui, Simey, ³⁹Selemias, Natan, Adaia, ⁴⁰Macnadebai, Sasai, Sarai, ⁴¹Azareel, Selemias, Semarias, ⁴²Salum, Amarias hinaspa Josey.
- ⁴³Nebopa mirayninmantaña-taqmi karqa Jeiel, Matatias, Zabad, Zebina, Jadau, Joel hinaspa Benaia.
- ⁴⁴Chay llapallan runakunam wakin nacionniyoq warmikunawan casarakurqaku, wakinninkupaqa churinkupas karqañam chay warmikunapi.

NEHEMIASPA

QELLQASQAN LIBRO

Kay libroqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Persia nacionpi Rey Artajerjes kamachiptin Jerusalem llaqtaman Nehemias kutimusqanmanta hinaspa Jerusalem llaqtapa murallan allichachisqanmanta (1-2).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Diospa kaqninkunata Esdras rurachiptin Nehemias yapapasqanmanta (3-7).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun runakunapa qayllanpi Diospa yachachikuynin leesqankumanta, willakuntaqmi Diosninkuta kasukunankupaq yapamanta runakunapa contrato rurasqankumantapas (8-10).

Tawa kaq parteñataqmi willakun templopi servikuqkunamanta, llaqtapa murallan qespi-chisqankumanta hinaspa Nehemiaspa tukuy ima rurasqanmanta (11-13).

Jerusalem llaqtapaq Nehemias mañakusqanmanta

1 ¹Kaymi Hacialiaspa churin Nehemiaspa willakusqankuna: Rey Artajerjes iskay chunka watamanña gobiernachiptinmi Quisleu sutiyoq killapi ñoqa Nehemias palaciopa kanan Susa llaqtapi kachkarqani. ²Hinaptinmi aylluykunamanta kaq Hanani sutiyoq runa hamurqa, paywantaqmi hamurqaku Juda lawmanta wakin runakunapas. Paykunatam tapurqani mana preso riq puchuq judiokunamanta chaynataq Jerusalem llaqtamantapas. ³Hinaptinmi niwarqaku:

—Chay lawpi *yachaq presochasqakunamanta puchuqkunam ñakarispanku penqaypi kallachkanku. Jerusalem llaqtapa murallanpas tuñichisqam kachkan, zaguan punkunkunapas kañasqataqmi kachkan —nispá.

⁴Chaykunata uyarispaymi tiyaykuspáy waqarqani, achka punchaw llakikuspaymi ayunaspay mañakurqani hanaq pachapi munaychakuq Diosta. ⁵Paytam nirqani:

—Mañakuykim hanaq pachapi munaychakuq Dios Taytalláy. Qamqariki kanki hatun manchakuyapaq Diosmi. Contratoykita cumplispaykim kuyaqnikipunatawan kamachikuy-nikikuna kasukuqkunata kuyapayanki. ⁶Tuta punchaw qampa qayllaykipi kay sirvientekipa mañakusqaytayá qawarimuspa uyariykullaway. Israelpa miraynin sirvientekikunaraykum mañakamuyki, reqsikunitaqmi Israel casta runakunaqa qampa contraykipi huchallikurus-qaykuta. Arí, ñoqapas abueloypa castanpiwanmi huchallikuruni. ⁷Llumpay mana allintam ruraruniku contraykipi, manataqmi kasukunikuchu serviqniki Moiseswan qowasqaykiku kamachikuynikikunatapas, decretoykikunatapas chaynataq reglamentoykikunatapas. ⁸Yuyariyá serviqniki Moisesman kayna nisqaykita: “Qamkuna huchallikuqti- chiqqa ñoqam cheqechisqaykichik huklaw nacionkunaman. ⁹Ichäqa ñoqaman kutirikamuwaspaykichik kamachikuyniykunata kasukuqtiqkichikqa, cheqechisqa karu llaqtapi kasqaykichikmantam huñumuspa pusamusqaykichik *yachanaypaq akllasqay sitioman” nispá.

¹⁰—Israelpa mirayninkunaqariki sirvientikikunam kaniku chaymi hatun atiy-nikiwan librawarqankiku. ¹¹Ruegakuykim Señorlláy, chaylla kay sirvientikipa mañakuyniyta chaynataq sutiki respetay munaq sirvientikikunapa mañakuynin-tapas uyariykunaykipaq. Kay sirvienteki imapas rurasqay allin lloqsinanpaqyá yanapaykuway, reywanpas favoreceykachiwayá.

Chaynatam nirqani reyman copa serviq kasqayrayku.

Rey Artajerjesmi favorecen Nehemiasta

2 ¹Rey Artajerjes iskay chunka watamanña gobiernachkaptinmi Nisan killapi vino paypa ñawpaqninpiña kachkaptin payman servirqani. Reyta qayllanpi-qa ñoqaqa manam haykapipas llakisqachu karqani. ²Chaymi rey niwarqa:

—¿Imanasqataq llakisqa kachkanki? Manam onqosqaqa kawaqchu chaynaqa ¿imamantachiki llakikuchkanki? —nispa.

Chaymi sinchillataña mancharikurqani. ³Hinaspaymi nirqani reyta:

—Wiñaypaqyá kawsakuy reylláy. ¿Imaynataq manaqa llakikuymanchu abue-loykunapa pampakusqan llaqta chunnichisqa chaynataq zaguan punkukunapas kañasqa kachkaptinqa? —nispa.

⁴Reyñataqmi niwarqa:

—¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? —nispa

Chaymi hanaq pachapi munaychakuq Diosta mañakuspay ⁵reyta nirqani:

—Reylláy, munaspaykiqa kay sirvientekitayá favorecewaspayki kachaway Juda lawpi abueloykunapa pampakusqan llaqtaman chaynapi mosoqmanta hatarichi-munaypaq —nispa.

⁶Reinapas waqtanpi tiyachkaptinmi rey niwarqa:

—¿Hayka unaypaqtaq illanki hinaspaqa haykapitaraq kutimunki? —nispa.

Hinaptinmi rey kachawarqa haykapikamam kamunayta niykuptiy.

⁷Reytaqa nirqanitaqmi:

—Reylláy, munaspaykiqa qoykachiwayá cartakunata Eufartes Mayupa waklawninpi gobiernaqkunapaq chaynapi Judá lawman chayanaykama ama harkakuwananku-paq. ⁸Huk cartatañataqyá qoykuway sachaykikuna waqaychaq Asaf sutiyoq runapaq chaynapi pay kullukunata qowanapaq. Chaykunawanchiki rurachisqa templopa pun-kunkunata, llaqtapa murallanta chaynataq *yachanay wasitapas —nispa.

Chaynatamá rey qowarqa Tayta Diospa favorecewasqanman hina.

⁹Eufartes Mayupa waklawninpi gobiernaqkunaman chayaruspaymá qorqani reyta cartankunata. Reyta kachasqanmi ñoqawan rirqaku tropakunapa jefenkuna chayna-taq caballopi sillasqa soldadokunapas. ¹⁰Aswanqa Horon llaqtayoq Sambalat hinaspa Amon castamanta kamachikuq Tobias yacharuspam sinchillataña piñakururqaku, pi-ñakururqakuqa Israelpa mirayninkunata yanapananpaq hukkaqnin hamusqanraykum.

Nehemiasmi runakunata kallpanchan murallata hatarichinankupaq

¹¹Chayarqanimá Jerusalem llaqtaman, chaypi kimsa punchaw karuspaymi ¹²tutan hatarirqani wakin qarikunapiwan ichaqa manaraqmi pimanpas willarqanichu Jerusalem llaqtapi ruranaypaq sonqoyman Diospa churasqantaqa. Ñoqapa sillakusqay animalmanta hukqa manam karqachu. ¹³Tuta lloqsispaymi Qechwaman Riq Zaguanninta pasaspay rir-qani Dragonwan sutichasqa pukyu lawmanwan Qopapataman Riq Zaganman. Jerusalem llaqtapa lliw murallankunatam tuñichisqata qawarqani, qawarqanitaqmi llaqtapa zaguan

punkukuna kañasqa kasqantapas. ¹⁴Chaymantam pasarqani Pukyuman Riq Zaguanman chaynataq reypa rurasqan qochaman, aswanqa manam karqachu campo sillakusqay uywa pasananpaq. ¹⁵Tutaraqmi wayqonta wichayman rirqani hinaspaymi qawarqani murallata, muyuspaymi yaykurqani Qechwaman Riq Zaguanninta, chaymantam kutikurqani.

¹⁶Jefekunam ichaqa mana yacharqakuchu mayman risqaytapas nitaq imam rurasqaytapas, chaykamam imatapas manaraq nirqaniraqchu judiokunaman otaq sacerdotekunaman, prefectokunaman chaynataq wakin obra ruraqkunamanpas.

¹⁷Chaymantañam paykunata nirqani:

—Qamkunaqa qawachkankichikmi sasachakuypi kasqanchikta. Jerusalem llaqtapa murallanpas tuñichisqam kachkan chaynataqmi zaguan punkunkunapas kañasqataq kachkan. Hatarispayá Jerusalem llaqtapa murallanta hatarichisunchik, amañayá mastaq penqaypi kasunchikchu —nispa.

¹⁸Willarqanitaqmi paykunaman imaynatam Diosniy favorecewasqantapas chaynataq reypa niwasqankunatapasp hinaptinmi nirqaku:

—Hatarispayá perqasunchik —nispa.

Chaynapimá kallpanchakurqaku ruranankupaq. ¹⁹Aswanqa Horon llaqtayoy Sambalat hinaspa Amon castamanta kamachikuq Tobiasmi Arabia lawmanta Gesem sutiyoq runapiwan yacharuspanku asipayawarqaku hinaspa despreciawarqaku, paykunam nirqaku:

—¿Imatataq rurachkankichik? ¿Reypa contranpichu hoqarikuchkankichik? —nispa.

²⁰Ñoqañataqmi paykunata nirqani:

—Hanaq pachapi munaychakuq Dios yanapawaptinkum kay sirvientenkunaqa perqasaqku. Qamkunataqa manam imapas qokusunkichikchu Jerusalem llaqtamantaqa —nispa.

Jerusalem llaqtapa murallankuna kaqllamanta hatarichisqankumanta

3 ¹Sacerdotekunapa jefen Eliasibmi sacerdotemasinkunapiwan perqarqaku Ovejawan sutichasqa zaguenta hinaspam Diospaq sapaqcharqaku. Punkunkunatapasp churaspankum Pachakwan sutichasqa torrekama murallatapasp perqarqaku, chaykunatapasp Diospaqtaqmi sapaqcharqaku Hananeel sutiyoq torrekama. ²Paykunapa waqtanpim perqarqaku Jerico llaqtayoy qarikuna. Paykunapa waqtanpiñataqmi perqarqa Imripa churin Zacur. ³Senaapa mirayninkunam perqarqaku Challwawan sutichasqa zaguenta. Churarqakutaqmi punkupa chakankunatapasp, punkunkunatapasp chaynataq aldabankunatapasp hinaspa cerrojonkunatapasp. ⁴Paykunapa waqtanpim allicharqa Cospa willkan otaq Uriaspasp churin Meremot. Paykunapa waqtanpiñataqmi allicharqa Mesezabeelpa willkan otaq Berequiaspasp churin Mesulam. Paykunapa waqtanpiñataqmi allicharqa Banapa churin Sadoc. ⁵Paykunapa waqtanpiñataqmi allicharqaku Tecoa llaqtayoy runakuna, allin reqsisqa runakunam ichaqa mana yanapayta munarqakuchu kamachikuqkunapa obranpi llamkayta. ⁶Ñawpa Zaguantam allicharqaku Paseahpasp churin Joiadapiwan Besodiaspasp churin Mesulam, churarqakutaqmi punkunkunatapasp, aldabankunatapasp chaynataq cerrojonkunatapasp. ⁷Paykunapa waqtanpim allicharqa Gabaon llaqtayoy Melatias, Meronot llaqtayoy Jadon, Gabaon llaqtayoy runakuna chaynataq Mizpa llaqtayoykunapas, paykunam Eufrates Mayupa waklawinpi kaq prefectopa munaychakuyinpi karqaku. ⁸Paykunapa waqtanpim allicharqa Harhaiapasp churin Uziel, paymi karqa qorimanta alhaja ruraqkunamanta kaq. Paypa waqtanpiñataqmi allicharqa Hananias, paymi karqa perfume ruraqkunamanta. Paykunam allicharqaku Jerusalem llaqtapa ancho murallankama. ⁹Paykunapa waqtanpitaqmi allicharqa Hurpasp churin

Refaiaspas, payqa karqa Jerusalem parten llaqtapi alcaldem. ¹⁰Paykunapa waqtanpim allicharqa Harumaf sutiyoq runapa churin Jedaiaspas, payqa rurarqa wasinpa chimpanpi kasqanraykum. Paypa waqtanpim allicharqa Hasabniaspa churin Hatus.

¹¹Harimpa churin Malquiaswan Pahat-moabpa churin Hasubmi allicharqaku huk hawaqta, allicharqakutaqmi Hornokunawan sutichasqa torretapas. ¹²Paykunapa waqtanpim allicharqa Halohespa churin Salum, paymi karqa Jerusalem parten llaqtapa alcalden, paywantaqmi llamkarqa warmi churinkunapas. ¹³Qechwaman Riq Zaguantam allicharqa Hanunwan Zanoa llaqtapi *yachaqkuna, paykunam mosoqmanta perqarqaku, churarqakutaqmi punkunkunatapas, aldabankunatapas chaynataq cerrojonkunatapas. Murallatapas allicharqakum tawa pachak pichqa chunkan metrota Qopapataman Riq Zaguankama. ¹⁴Qopapataman Riq Zaguantam allicharqa Recabpa churin Malquias, paymi karqa Bet-haquerem lawpi gobernador, paymi mosoqmanta perqaspan churarqa punkunkunata, aldabankunata hinaspa cerrojonkunata.

¹⁵Colhozepa churin Salum sutiyoq runapas allicharqam Pukyuman Riq Zaguanta, paymi karqa Mizpa lawpi gobernador. Paymi mosoqmanta perqaspan churarqataq punkunpa chakankunatapas, punkunkunatapas chaynataq aldabantawan cerrojonkunatapas. Allicharqataqmi reypa huertanman riq Siloe estanquepa perqantapas Davidpa Llaqtanmanta uraykamuq gradaskama. ¹⁶Paypa waklawninpiñataqmi allicharqa Azbucpa churin Nehemias, paymi karqa Bet-sur parten distritopa gobernadorin, paymá allicharqa Davidpa sepulturankunapa ñawpaqninkama, estanquekama hinaspa soldadokunapa cuartelninkama.

¹⁷Paypa waklawninpiñataqmi allicharqaku Levij casta Banipa churin Rehun, paypa waqtanpim allicharqa Hasabias, paymi karqa Keila parten distritopa gobernadorin, payqa allicharqa Keila distritopa sutinpim. ¹⁸Paykunapa waklawninpiñataqmi allicharqa ayllun Henadadpa churin Bavai, paymi karqa Keila parten distritopa gobernadorin. ¹⁹Paypa waqtanpim allicharqa Josueypa churin Ezer, paymi karqa Mizpa llaqtapa gobernadorin, paymi allicharqa esquinapi armakuna waqaychana wasiman seqanapa chimpanpi esquinakama. ²⁰Paypa waklawninpiñataqmi Zabaipa churin Baruc huk hawaqta ganasllawanña allicharqa, esquinamanta qallaykuspam sacerdotekunapa jefen Eliasibpa wasinpa punkunkama allicharqa. ²¹Paypa waklawninpiñataqmi huk hawaqta allicharqa Cospa willkan otaq Uriaspas churin Meremot, allicharqaca Eliasibpa punkunmanta qallarispam hina kikin Eliasibpa wasinpa cantonkama.

²²Paypa waklawninpiñataqmi allicharqaku sacerdotekuna, paykunaqa karqa Jordan Mayupa qechwanpi *yachaqkunam. ²³Paykunapa waklawninpiñataqmi allicharqaku Benjaminpiwan Hasub, chaytam ruraraqaku wasinkupa chimpan kasqanrayku. Paykunapa waklawninpiñataqmi allicharqa Aniaspa willkan otaq Maasiaspa churin Azarias, paypas allicharqa wasinpa waqtanpi kaqtam. ²⁴Paypa waklawninpiñataqmi huk hawaqta allicharqa Henadadpa churin Binui, Azariaspa wasinmanta qallarispam murallapa esquinanpi tukurqa. ²⁵Uzaipa churin Palalmi allicharqa esquinapa chimpanpi, allicharqataqmi reypa alto palacionmanta lloqsiq hatun torretapas, chay torremá karqa guardiakunapa pationpa hichpanpi. Paypa waklawninpiñataqmi allicharqa Farospa churin Pedaias. ²⁶Ofel Moqopi yachaq templopa sirvientenkunañataqmi allicharqaku intipa qespimunam lawpi lloqsina zaguana chimpankama hinaspa lawman lloqsiq torrekama. ²⁷Paykunapa waklawninpiñataqmi huk hawaqta allicharqaku Tecoa llaqtayoq runakuna, allicharqakuqa hawa lawman lloqsiq hatun torrepa chimpanmanta qallarispam Ofel Moqopa murallankama.

²⁸Caballokunapa Zaguanninmanta qallaykuspam sacerdotekuna allicharqaku sapakama wasinkupa chimpanta. ²⁹Paykunapa waklawninpiñataqmi allicharqa Imerpa churin Sadoc, payqa allicharqa wasinpa chimpantam, paypa waklawninpiñataqmi allicharqa Secaniaspa churin Semaias, paymi karqa intipa qespimunan lawpi zaguan punkuwan cuentallikuq. ³⁰Paypa waklawninpiñataqmi huk hawaqta allicharqaku Selemiaspa churin Hananiaspiwan Salaf sutiyoq runapa soqta kaq churin Hanun, paykunapa waklawninpiñataqmi allicharqa Berequiaspa churin Mesulam, payqa allicharqa cuartonpa chimpantam. ³¹Paypa waklawninpiñataqmi allicharqa qorimanta alhaja ruraqkunamanta kaq Malquias, allicharqaqa templopa sirvientekunapa wasinkamam chaynataq negociantekunapa wasinkamam, chay wasiqa karqa soldadokunapa huñunakunanku zaguanpa chimpanpim. Malquiasqa allicharqataqmi esquinapi llaqta cuidaqkunapa puestonkamapas. ³²Esquinapi llaqta cuidaqkunapa puestonmanta qallarispam Oveja sutiyoq zaguanpam allicharqaku qorimanta alhaja ruraq negociantekunapiwan.

Enemigonkupa asipayasqanmanta

4 ¹Ñoqaykupa muralla rurasqaykuta Sanbalat uyariruspanñataqmi llumpayllataña piñakururqa, rabiallowanñam burlakuwarqaku ñoqayku judiokunamanta. ²Castankunamanwan Samaria lawpi tropankunamanmi kaynata nirqa: —¿Imatataq chay mana kallpayoq judiokunaqa rurachkanku? ¿Yapamantachu murallakunata hatarichinqaku? ¿Diospaqchum animalkunata wañuchipunqaku? ¿Huk punchawllapichum llamkayta tukurunqaku? ¿Mosoyarachinqakuchum montonasqa allpa ukupi kañasqa rumikunata? —nispa.

³Sanbalatwan kuskataqmi kachkarqa Amon castamanta Tobiaspas, paymi nirqa: —Qawaychik, wak perqasqanku murallataqariki atoq seqaspanpas tuñirachimunqam —nispa.

Nehemiaspa mañakusqanmanta

⁴Chaymi ñoqa Nehemias kaynata mañakurqani: —Diosllayku, uyariyá asipayawasqankuta, kikinkumanyá kutirachiy kami-kuyninkuta, paykunaqa huklaw nacionman preso pusasqayá kachunku. ⁵Amayá pampachaychu mana allinkuna rurasqankumantaqa, ñawpaqniki kaq huchankutapas amataqyá limpiaychu perqaqkunata sinchillataña rabiachisqankurayku —nispa.

Enemigonkupa amenazasqanmanta

⁶Rurarqanikumá murallata hinaptinmi runakuna ganasllawanña rurasqankurayku chawpikamaña lliw muralla rurasqa karqa. ⁷Astawanqa Sanbalatpiwan Tobiasmi, Arabia lawmanta kaqkunapiwan chaynataq Amon castamanta kaqkunapiwan hinaspa Asdod llaqtamanta kaqkunapiwan Jerusalem llaqtapa murallankuna allichasqaykuta chaynataq raqrunkunatapas tapasqaykuta uyariruspanku sinchillataña piñakururqaku. ⁸Paykunam lliwchanku rimanakururqaku Jerusalem llaqtapa contranpi peleanankupaq chaynapi dañanankupaq. ⁹Chaymi Diosniykuta mañakuspayku churarqaniku runakunata tuta punchaw llaqtata cuidanankupaq chaynapi paykunamanta defiendekunaykupaq. ¹⁰Juda lawmanta runakunañataqmi rimarqaku kaynata: —Apamuqkunapa kallpankum pisirunña, wischunapaq allpapas achkam, manataqmi atiyman kuchu muralla perqaytaqa —nispa.

¹¹Ñoqaykupa contraykupi kaqkunañataqmi nirqaku:

—Amayá yachachunkuchu nitaq qawachunkuchu paykunapa chawpinman yaykuruspa wañurachinanchikkama hinaspa llamkasqankuta sayarachinanchikkama —nispá.

¹²Aswanqa enemigoykuwan *yachaq judiokuna hamuspankum willapayawarqaku chunka kutikama:

—Maylawninchikmantapas paykunaqa atacawasunchikmi —nispá.

¹³Chaymi churarqani runakunata murallapa qepan uraynin lawkunapi, churarqanitaqmi murallapa kicharayaqninkunapipas. Paykunaqa karqaku espadakunawan, lanzakunawan hinaspa flechakunawan armasqam. ¹⁴Chaymi qawarispay reqsisqa runakunata, gobiernaq runakunata hinaspa llapallan runakunata nirqani:

—Amayá manchakuychikchu paykunataqa, amataqyá qonqaychikchu Señorninchikqa hatun kasqanta chaynataq manchakuyapaq kasqantapas, peleaychikyá aylluykichikrayku, churikichikkunarayku, warmikichikrayku hinaspa wasikichikrayku —nispá.

¹⁵Enemigoyku chaykuna yacharusqaykutawan paykunapa rimanakuy ninkuta Dios yanqacharusqanta uyariruptinkum llapallayku kutiykurqaniku murallapi rurayniykuman. ¹⁶Chay punchawmantam parten runaykuna llamkaqku obrapi, partenñataqmi lanzakunawan, harkachikunawan, flechakunawan chaynataq qasqopas wasapas harkachikunawan armasqa karqaku. Juda casta runakunapa qepanpiñataqmi kachkarqaku jefekuna. ¹⁷Murallapi perqaqkunawan qepiqkunam huknin makinkuwan llamkaqku obrapi huknin makinwanñataqmi espadata hapiqku. ¹⁸Perqaqkunam llamkaspanku sapakama weqawninkupi watasqa espadayoq karqaku, corneta tocaqñataqmi ñoqawan kuska karqa. ¹⁹Hinaptinmi reqsisqa runakunata, gobiernaq runakunata hinaspa llapallan runakunatawan nirqani kaynata:

—Rurananchikqa hatu-hatunmi, ñoqanchikñataqmi rakinusqa kachkanchik murallapi karupikama. ²⁰Chaynaqa cornetapa waqasqanta uyarispaykichikmi chaypipuni ñoqaykuwan huñunakunkichik. Diosninchikmi ñoqanchikpaq peleanqa.

²¹Parten runakuna lanza hapirisqa kaptinkumá ñoqaykuñataq llamkarqaniku achikyasqanmanta tutaykunankama. ²²Nirqanitaqmi runakunata chay tiempopi:

—Sapakama sirvientekichikwan Jerusalem llaqtapi kaychik chaynapi tutan cuidakuspa punchawñataq obrapi llamkananchikpaq. ²³Chaynataqmi ñoqapas, aylluykunapas, runaykunapas hinaspa compañaqniy llaqta cuidaqkunapas mana llatanakurqanikuchu pachaykuta, llatanakuspaqa-llatanakurqaniku bañakunallaykupaqñam.

Kikinku ukupi sasachakuymanta

5 ¹Paykuna ukupi runakunam, warmikunapiwan anchallataña rimarqaku castanku judiokunapa contranpi. ²Wakiqninkum nirqaku:

—Ñoqaykuqa achkallañam kaniku, achkallañataqmi wawa-churiykupas, chayraykum mana wañurunaykupaq munaniku trigota —nispá.

³Wakinñataqmi nirqaku:

—Yarqawaptinkum trigota rantinaykupaq prendakuruniku chakraykuta, uvas huertaykuta chaynataq wasiykutapas —nispá.

⁴Wakinñataqmi nirqaku:

—Qollqetam prestakuruniku reyman impuestota paganaykupaq chaypaqmi chakraykutawan uvas huertaykutapas prendakunayku. ⁵Judiomasinchikkunawanaq ayllupuram kanchik, churinchikpas churinku hinam, paykunapa sirvientenña kanapaqmi qorqaniku qari churiykutawan warmi churiykutapas. Wakin warmi churiykuqa

servientañam kachkankupas, manataqmi harkakunaykupaq ima ruraytapas atinikuchu chakraykupas hinaspa huertaykupas hukpa makinpiña kasqanrayku —nispa.

⁶Quejankutawan willakuwasqankuta uyariruspaymi sinchillataña rabiarrurqani. ⁷Chaykunamanta yuyaymanarispaymi reqsisqa runakunata chaynataq gobiernaq runakunata qaqcharqani kaynata:

—¿Mirayninpaqraqchum castaykichikman prestankichik? —nispa.

Chay asuntomanta rimanaykupaqmi huñururqani runakunata. ⁸Paykunatam nirqani: —Ñoqaykum atisqaykuman hina kutichimurqaniku nacionkunaman *rantikusqa judiomasinchikkunata. ¿Qamkunañataqchu aylluykichikta rantikurunkichik ñoqayku kutichimunaykupaq? —nispa.

Upallakuspa mana imatapas niwaptinkum. ⁹nirqani:

—Manam allinchu chay rurasqaykichikqa. ¿Manachum respetankichik Diosninchikta chaynapi enemigonchik nacionkuna ama burlakuwananchikpaq? ¹⁰Ñoqapas aylluntinmi runaykunapiwan qollqetawan trigota prestarqaniku chaynaqa qonqasunñayá miraynin mañaytaqa. ¹¹Ruegakuykichikmi chakrankuta, uvas huertankuta, aceituna huertankuta chaynataq wasinkutapas kutichipunaykichikpaq. Ruegakuykichiktaqmi qollqemantapas, trigomantapas, vinomantapas hinaspa aceitemantapas manasqaykichikpa miraynin mañasqaykichikta kutichipunaykichikpaq —nispa.

¹²Paykunañataqmi niwarqaku:

—Kutichipusaqkum, manañam imatapas mañasqakuchu, nisqaykiman hinamá rurasakuqa —nispa.

Chayman hinamá sacerdotekunata qayaspay juramentachirqani. ¹³Pachaytapas taspispaymi kaynata nirqani:

—Pipas kay juramento mana cumpliқkunatayá wasinkumantawan llamkaynin-kumanta Dios kaynata taspichun hinaspa llapa imantapas qechuchun —nispa.

Lliw huñunasqa runakunañataqmi nirqaku:

—iChaynayá kachun! —nispa.

Tayta Diosta alabaspamá chayman hina ruraraqaku.

Nehemiaspa allin sonqo kayninmanta

¹⁴Rey Artajerjesmi churawarqa Juda lawpi prefecto kanaypaq. Prefecto kaytam qallirirqani pay iskay chunka watamanña gobiernachkaptin. Kimsa chunka iskayniyoq watamanña gobiernachkaptinmi chunka iskayniyoq wataña prefectoman tupaq mikuyta ñoqapas nitaq aylluykunapas mana chaskirqanikuchu. ¹⁵Ñoqamanta punta kaq prefectokunaqa ñakarichirqam runakunata hinaspa mikunankupaqwan vino tomanankupaq sapa punchaw chaskiқku yaqa parte kilo qollqeta, paykunapa yanapaqnikunapas ñakarichirqam runakunataqa. Ñoqam ichaqa Diosta respetasqayrayku mana chaynatachu ruraraqani. ¹⁶Kay muralla hatarichiypipas ruranaytam ruraraqani, manataqmi rantirqanichu chakrakunatapas, llapallan runaykunapas chay llamkaypim karqaku huk runa hinalla. ¹⁷Judiokuna kaspapas otaq gobiernaқkuna kaspapas ñoqamantataqmi mikuqku pachak pichqa chunkan runakuna ichaqa manam yupasqachu karqa ñoqaykupa muyuriqniykupi kaq nacionkunamanta hamuq runakunaqa. ¹⁸Sapa punchaw mikuyta rurachispaymi nakachirqani huk torota, akllasqa soqta ovejakunata hinaspa raprayoq animalkunata, sapa chunka punchawñataqmi nana-nanaq vinota apachimurqani. Chaywanpas prefecto kasqayrayku tupawaqniy mikuytaqa manam mañakurqanichu, chaynataqa ruraraqani kay

runakunapa llumpayllaña llamkayninku kasqanraykum. ¹⁹Chaynaqa Dioslláy, allinniypaqyá ama qonqawaychu kay runakunapaq tukuy ima rurasqayrayku.

Nehemiaspa contranpi rimanakusqankumanta

6 ¹Sanbalatmi Tobiaspiwan Arabia lawmanta kaq Gesem sutiyoq runapiwan, wakin enemigoyku runakunapiwan yacharurqaku muralla perqasqayta chaynataq chaypiqa murallapa raqranpas manaña kasqanta. Chay tiempokamaqa manaraqmi punkukunatapas churarqanichu. ²Sanbalatpiwan Gesenmi kachamurqaku kaynata niwanankupaq:

Hamuy Ono Pampapa huk kaqnin llaqtachanpi huñunakunanchikpaq —nispa.

Paykunaqariki piensarqaku mana allinta rurawanankupaqmi. ³Chaymi kacharqani runakunata kaynata nimunankupaq:

—Ñoqaqa rurachkani hatun obratam chaymi hamuytaqa mana atiramuymanchu, qamkunaman rispay kay obrata saqeruptyiqa kay obram sayarunman —nispa.

⁴Tawa kutikamam nichimuwarqaku, ñoqañataqmi paykunaman nichimurqani puntapi nichimusqayta hinalla.

⁵Hinaptinmi Sanbalatqa runanwanña kunamusqa hina chayna willakuyllata kunanwanqa pichqa kutikamaña, apachimuwasqataqmi kicharayachkaq huk cartatapas. ⁶Chay cartam kaynata nisqa:

Huklaw nacionniyoq runakunam rimachkanku, Gesempas hina chaynallatam nin, qamsi judiokunapiwan hoqarikuyta piensachkanki chaysi murallatapas perqachichkanki, ninkutaqmi paykunapa reynin karuy munasqaykitapas. ⁷Chaynallataqsi churarunkiña Diosmanta willakuqkunatapas: “Kachkanñam Juda nacionpi rey” nispa chaynapi Jerusalem llaqtapi qanmanta willakachakunankupaq. Chay rimaykunataqa Rey Artajerjesmanmi willaykunmanku, chaynaqa hamuyuni rimanakunanchikpaq.

⁸Chaymi Sanbalatman nichimurqani:

—Manam chay nisqaykiman hinachu, chaykunataqa umallaykimantam horqorunki —nispa.

⁹Ñoqaykuta mancharichiypi kawaspankum nirqaku:

—Paykunapa kallpanqa obra rurasqankupim pisirunqa chaymi mana tukunqakuchu —nispa.

Chaymi Tayta Diosta mañakurqani:

—Kunanqa aswanraqyá kallpanchaykullaway —nispa.

¹⁰Chaymantam rirqani Mehetabela willkan otaq Delaiapa churin Semaiaspa wasinman, paymi chaypi wichqarayachkasqa hinaspa kaynata niwarqa:

—Diospa templonpa santuarionpi huñunakuspayá punkunkunata wichqarusunchik, wañuchisunaykipaqmi hamuchkanku, kunan tutupunim chayamunqaku —nispa.

¹¹Chaymi payta nirqani:

—Ñoqa hina qariqa manam lluptinmanchu, ñoqa hina qariqa manam santuarionman yaykunmanchu vidanta salvananpaqqa, manam yaykusaqchu —nispa.

¹²Musyarurqanim paytaqa Dios mana kachamusqanta, kaytaqa rimachkarqa Tobiaswan Sanbalat pagarusqanraykum. ¹³Paykunam pagarurqaku manchachiwananpaq chaynapi chayta ruraspa huchallikurunaypaq hinaspataq paykunapa ñawpaqninpipas penqaypi kaptiy humillachiwankupaq. ¹⁴Dioslláy, amayá

qonqaychu Tobiaswan Sanbalatpa kay rurasqankutaqa, amataqyá qonqaychu qanmanta willakuq Noadias sutiyoq warmimantapas chaynataq qanmanta wakin willakuqkunamantapas, paykunam manchachiwayta munarqaku.

¹⁵Murallamá tukusqa karqa Elul killapa iskay chunka pichqayoq punchaw-ninpi. Chay obratam qespichirqaniku pichqa chunka iskayniyoq punchawpi.

¹⁶Llapallan enemigoykum yacharurqaku, rikurqakutaqmi muyuriqniykupi kaq nacionkunapas, paykunam penqakuspanku humillakururqaku kay rurasqaykuqa Diospa yanapakuyninwan qespichisqa kasqanrayku.

¹⁷Chay punchawkunapim achka cartakunata Juda lawpi reqsisqa runakuna apa-chinakuqku Tobiaswan. ¹⁸Chaynataqa ruraraqaku Juda lawpi achkallaña runakuna Tobiasman juramentasqankuraykum. Tobiasqariki karqa Ara sutiyoq runapa churin Secaniaspa masanmi, Tobiaspa churin Johanampa warminñataqmi karqa Mesulampa warmi churin, Mesulamqa karqa Berequiaspa churinmi. ¹⁹Ñoqapa ñawpaqniypipas allinllatañam rimaqku Tobiasmantaqa, paymanmi willaqqku tukuy ima rimasqayku-nata. Hinaptinmi Tobiasñataq apachimuwaq cartakunata manchachiwananpaq.

Nehemiasmi churan kamachikuqkunata

7 ¹Muralla qespiruptinmi punkunkunata churarqani, churasqataqmi karqa punku-kunawan cuentallikuqkunapas, takiqkunapas chaynataq Leviy casta runakunapas.

²Jerusalen llaqtapi gobiernananpaqmi churarqani wawqey Hananita, churarqanitaq-mi Hananiastapas, paymi karqa Jerusalen llaqtapi gobierno wasipa jefen, payqa karqa wakin runakunamantapas Dios respetaq confianza runam. ³Paykunatam nirqani:

—Jerusalen llaqtapa punkunkunataqa amam kichankichikchu alto intikama, llaqta cuidaqquna puestonkupi kachkaptinraqmi punkukunataqa wichqaspa cerrojowan se-gurankichik. Churankichiktaqmi Jerusalen llaqtapi *yachaqqunamanta llaqta cuidaqq runakunatapas. Paykunapa wakinninmi cuidanqa maymi cuidanankupi, wakinnñataqmi cuidanqa wasinkupa chimpanpi. ⁴Llaqtam hatu-hatun karqa aswanqa chaypi yachaqq-kunaqa asllam karqa tuñichisqa wasikunapas manaraq hatarichisqa kasqanrayku.

Zorobabelwan kutimuqkunamanta

(Esd 2:1-70)

⁵Diosmi umayman churarqa reqsisqa runakunatawan gobiernaqqkunata hinaspa llapallan runakunata huñunaypaq chaynapi sapakama ayllunkuman hina yupasqa kanankupaq, tarirqanitaqmi ayllunkuman hina ñawpaq kutimuqkunapa listachi-kusqan librotapas, chaypim kayna qellqasqa kasqa:

⁶“Juda law llaqtayoqqkunata Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosorpa Babi-loniaman preso apasqankunam kutimurqaku Jerusalen llaqtaman chaynataq Juda lawmanpas. Sapakamam kutirqaku llaqtankuman. ⁷Paykunam rirqaku Zoroba-belwan, Josueywan, Nehemiaswan, Azariaswan, Raamiaswan, Nahamaniwan, Mardoqueowan, Bilsanwan, Misperetwan, Bigvaiwan, Nehunwan hinaspa Baana-wan. Chay kutiq Israel casta yupasqa runakunam kaykuna:

⁸Parospa mirayninkunam karqa iskay waranqa pachak qanchis chunkan iskayniyoq.

⁹Sefatiaspa mirayninkunam karqa kimsa pachak qanchis chunkan iskayniyoq.

¹⁰Arapa mirayninkunam karqa soqta pachak pichqa chunkan iskayniyoq.

- 11 Pahat-moabpa mirayninkunam otaq Josueypa chaynataq Joabpa mirayninkunam karqa isqay waranqa pusaq pachaknin chunka pusaqniyoq.
- 12 Elampa mirayninkunam karqa waranqa isqay pachaknin pichqa chunka tawayoq.
- 13 Zatupa mirayninkunam karqa pusaq pachak tawa chunkan pichqayoq.
- 14 Zacaipa mirayninkunam karqa qanchis pachak soqta chunkan.
- 15 Binuypa mirayninkunam karqa soqta pachak tawa chunkan pusaqniyoq.
- 16 Bebaipa mirayninkunam karqa soqta pachak isqay chunkan pusaqniyoq.
- 17 Azgadpa mirayninkunam karqa isqay waranqa kimsa pachak isqay chunkan iskayniyoq.
- 18 Adonicampa mirayninkunam karqa soqta pachak soqta chunkan qanchisniyoq.
- 19 Bigvaipa mirayninkunam karqa isqay waranqa soqta chunkan qanchisniyoq.
- 20 Adinpa mirayninkunam karqa soqta pachak pichqa chunkan pichqayoq.
- 21 Ezequiaspa mirayninkunamanta kaq otaq Aterpa mirayninkunam karqa isqon chunka pusaqniyoq.
- 22 Hasumpa mirayninkunam karqa kimsa pachak isqay chunkan pusaqniyoq.
- 23 Bezaiapa mirayninkunam karqa kimsa pachak isqay chunkan tawayoq.
- 24 Harifpa mirayninkunam karqa pachak chunka iskayniyoq.
- 25 Gabaonpa mirayninkunam karqa isqon chunka pichqayoq.
- 26 Belen hinaspa Netofa llaqtayoqkunam karqa pachak pusaq chunkan pusaqniyoq.
- 27 Anatot llaqtayoqkunam karqa pachak isqay chunkan pusaqniyoq.
- 28 Bet-azmavet llaqtayoqkunam karqa tawa chunka iskayniyoq.
- 29 Quiriat-jearim llaqtayoqkuna, Cafira llaqtayoqkuna hinaspa Beerot llaqtayoqkunañataqmi karqa qanchis pachak tawa chunkan kimsayoq.
- 30 Rama llaqtayoqkuna hinaspa Geba llaqtayoqkunañataqmi karqa soqta pachak isqay chunkan hukniyoq.
- 31 Micmas llaqtayoqkunam karqa pachak isqay chunkan iskayniyoq.
- 32 Betel hinaspa Hai llaqtayoqkunañataqmi karqa pachak isqay chunkan kimsayoq.
- 33 Huknin Nebo llaqtayoqkunam karqa pichqa chunka iskayniyoq.
- 34 Huknin Elam llaqtayoqkunañataqmi karqa waranqa isqay pachaknin pichqa chunka tawayoq.
- 35 Harim llaqtayoqkunam karqa kimsa pachak isqay chunkan.
- 36 Jerico llaqtayoqkunam karqa kimsa pachak tawa chunkan pichqayoq.
- 37 Lod llaqtayoq, Hadid llaqtayoq hinaspa Ono llaqtayoqkunañataqmi karqa qanchis pachak isqay chunkan hukniyoq.
- 38 Senaa llaqtayoqkunam karqa kimsa waranqa isqon pachaknin kimsa chunkan.
- 39 Josueypa ayllunmanta kaq Jedaiaspa miraynin sacerdotekunam karqa isqon pachak qanchis chunkan kimsayoq.
- 40 Sacerdote Imerpa mirayninkunam karqa waranqa pichqa chunkan iskayniyoq.
- 41 Sacerdote Pasurpa mirayninkunam karqa waranqa isqay pachaknin tawa chunka qanchisniyoq.
- 42 Sacerdote Harimpa mirayninkunam karqa waranqa chunka qanchisniyoq.

⁴³Hodavias ayllumanta kaq Josueypa chaynataq Cadmielpa miraynin Leviy casta runakunam karqa qanchis chunka tawayoq.

⁴⁴Asafpa mirayninmanta takiqkunam karqa pachak tawa chunkan pusaqniyoq.

⁴⁵Punkukunawan cuentallikuqkunam kaykuna: Salumpa mirayninkuna, Aterpa mirayninkuna, Talmonpa mirayninkuna, Acubpa mirayninkuna, Hatitapa mirayninkuna hinaspa Sobaipa mirayninkuna. Llapallanmi karqa pachak kimsa chunkan pusaqniyoq.

⁴⁶Templopi sirvientekunam karqa: Zihapa mirayninkuna, Hasufapa mirayninkuna, Tabaotpa mirayninkuna, ⁴⁷Querospa mirayninkuna, Siahapa mirayninkuna, Padonpa mirayninkuna, ⁴⁸Lebanapa mirayninkuna, Hagabapa mirayninkuna, Salmaipa mirayninkuna, ⁴⁹Hananpa mirayninkuna, Gidelpa mirayninkuna, Gaharpa mirayninkuna, ⁵⁰Reaiapa mirayninkuna, Rezinpa mirayninkuna, Necodapa mirayninkuna, ⁵¹Gazampa mirayninkuna, Uzapa mirayninkuna, Paseahpa mirayninkuna, ⁵²Besaipa mirayninkuna, Meunimpa mirayninkuna, Nefusimpa mirayninkuna, ⁵³Bacbuca mirayninkuna, Hacufapa mirayninkuna, Harhurpa mirayninkuna, ⁵⁴Bazlutpa mirayninkuna, Mehidapa mirayninkuna, Harsapa mirayninkuna, ⁵⁵Barcospa mirayninkuna, Sisarapa mirayninkuna, Temapa mirayninkuna, ⁵⁶Neziapa mirayninkuna hinaspa Hatifapa mirayninkuna.

⁵⁷Salomonpa sirvientekunapa mirayninkunam karqa: Sotaipa mirayninkuna, Soferetpa mirayninkuna, Perudapa mirayninkuna, ⁵⁸Jaalapa mirayninkuna, Darcónpa mirayninkuna, Gidelpa mirayninkuna, ⁵⁹Sefatiaspa mirayninkuna, Hatilpa mirayninkuna, Poqueret-hazebaimpa mirayninkuna hinaspa Amonpa mirayninkuna. ⁶⁰Templopi llapallan sirvientekunapiwan Salomonpa sirvientekunapa mirayninkunam karqa kimsa pachak isqon chunkan iskayniyoq.

⁶¹Tel-mela llaqtamanta, Tel-harsa llaqtamanta, Querub llaqtamanta, Adon llaqtamanta hinaspa Imer llaqtamanta hamuqkunam mana allintachu yacharqaku taytankupa ayllunkunamanta nitaq castankumantapas. Chaynapim Israel casta kasqankumanta iskayrayarqaku. Paykunam karqa: ⁶²Delaiapa mirayninkuna, Tobiaspa mirayninkuna hinaspa Necodapa mirayninkuna, llapallankuna karqa soqta pachak tawa chunkan iskayniyoq.

⁶³Wakin sacerdotekunapa mirayninkunam karqa: Habaiapa mirayninkuna, Cospa mirayninkuna hinaspa Barzilaiapa mirayninkuna. Kay Barzilaiami casarakurqa Galaad lawmanta kaq Barzilaiapa huknin warmi churinwan, chayraykum suegronpa sutinwan sutichakurqa.

⁶⁴Paykunam maskarqaku listapi abuelonkunapa sutinta ichaqa manam tarirqakuchu, chayraykum manaña chaskisqachu karqaku sacerdote kanankupa. ⁶⁵Chayraykum prefecto nirqa paykunata: “Amam mikunkichikraqchu Diospaq sapaqchasqa mikuykunataqa urimtawan tumimta sacerdote choqaspa Diosta tapunankama” —nispá.

⁶⁶Llapallan huñunasqa runakunam karqaku tawa chunka iskayniyoq waranqa kimsa pachak soqta chunkan. ⁶⁷Sirvientekunawan sirvientakunataqa manam yuparqakuchu paykunawan kuskataqa, paykunam karqaku qanchis waranqa kimsa pachaknin kimsa chunka qanchisniyoq, karqataqmi warmipas qaripas iskay pachak tawa chunkan pichqayoq takiqkuna. ⁶⁸Caballokunam karqa qanchis pachak kimsa chunkan soqtayoq, mulakunam karqa iskay pachak tawa chunkan pichqayoq, ⁶⁹Camellokunam karqa tawa pachak kimsa chunkan pichqayoq, asnokunañataqmi karqa soqta waranqa qanchis pachak iskay chunkan.

⁷⁰Wakin jefekunam obrapaq ofrendata qorqaku, prefectom templopi qori-qollqe waqaychaqman qorqa pusaq kilo qorita, pichqa chunka medianokunata, qorqataqmi sacerdotekunapaq pichqa pachak kimsa chunkan pachakunantapas. ⁷¹Jefekunam templopi qori-qollqe waqaychaqman qorqaku pachak soqta chunkan kilo qoritawan waranqa iskay pachak chunkan kilo qollqeta. ⁷²Wakin runaku-

nañataqmi qorqaku soqta chunka qoritawan waranqa pachaknin kilo qollqeta, qorqakutaqmi sacerdotepaq soqta chunka qanchisniyoq pachakunatapas.

⁷³Llaqtankupim *yacharqaku sacerdotekuna, Leviy casta runakuna, punkukunawan cuentallikuqkuna, takiqkuna, llaqta runakuna, templopi sirvientekuna hinaspas Israel llapallan castakuna.”

Yachachikuy librota Esdras leesqanmanta

8 Qanchis kaq killa chayaramuptinmi Israelpa mirayninkuna kachkarqaku llaqtankupina. ¹Llapa runakunam huk runa hinalla huñunakamurqaku Yakuman Lloqsina Zaguampa ñawpaqninpi kaq plazapi chaymi Diospa yachachikuynin yachachiq Esdrasman nirqaku Moisespa qellqasqan yachachikuy librota apamunanpaq, chay yachachikuytam Tayta Dios kamachirqa Israel runankunaman. ²Qanchis kaq killapa punta kaq punchawninpi sacerdote Esdras apamurqa yachachikuy librota huñunasqa runakunaman, qarikunaman, warmikunaman hinaspas llapallan entiendey atiqkunaman. ³Yakuman Lloqsina Zaguampa ñawpaqninpi kaq plazapim chay librota leerqa llapallan ñawpaqninpi achikyaqmanta chawpi punchawkama. Llapallan runakunam tukuy atencionwan uyarirqaku Diospa yachachikuynin libro leesqanta. ⁴Diospa libronmanta yachachiq Esdrasñaataqmi sayachkarqa chaypaq rurasqa tabladillopa hawanpi, paypa *alleq lawninpi sayachkarqa Matatias, Sema, Anias, Urias, Hilcias hinaspas Maasias. *Ichoq lawninpiñaataqmi sayachkarqa Pedaias, Misael, Malquias, Hasum, Hasbadana, Zaccarias hinaspas Mesulam. ⁵Librotamá Esdras kicharqa llapallan runakuna qawachkaptin, payqa kachkarqa llapallan runakunamanta altoneqpim, librota kichaykuptinmi llapallan runakuna sayarirqaku. ⁶Chaynapim Esdras alabarqa hatun munayniyoq Tayta Diosta, llapallan runakunañaataqmi makinkuta hoqarispanku nirqaku:

—iChaynayá kachun, chaynayá kachun! —nispas.

Qonqoranpa pampaman kumuykuspankum Tayta Diosta adoraraqaku.

⁷Leviy casta runakunam Diospa yachachikuyninta runakunaman entiendechirqaku, paykunam karqa Josuey, Bani, Serebias, Jamin, Acub, Sabetai, Hodias, Maasias, Kelita, Azarias, Jozabed Hanan hinaspas Pelaia. Runakunañaataqmi maymi kasqankupi sayachkarqaku. ⁸Clarollatañam leerqaku Diospa yachachikuynin librota hinaspam entientesqanku rimayman tikrarqaku chaynapi leesqankuta entindenankupaq. ⁹Prefecto Nehemiasmi, Diospa yachachikuynin yachachiq sacerdote Esdraspiwan hinaspas runakuna entiendechiq Leviy castakunapiwan llapallan runakunata nirqaku: —Yupaychasqanchik Tayta Diospaq sapaqchasqa punchawmi kunanqa, amayá llakikuychikchu nitaq waqaychikchu —nispas.

Chaynataqa nirqaku llapallan runakuna Diospa yachachikuyninkunata uyarispas waqasqankuraykum. ¹⁰Nirqakutaqmi:

—Rispaykichikyá allin mikuykunata mikumuychik, uvasmanta upita tomamuychik, apachiychiktaq mikunankupaq manaraq alistasqa kaqkunamanpas. Señorninchikpaq sapaqchasqa punchawmi kunanqa, amayá llakikuychikchu, Tayta Diospa kusikuyninpaq amparawaqninchik wasi hinam —nispas.

¹¹Leviy casta runakunapas waqaqkunata upallachispam nirqaku:

—Upallaychik, kunanqa Diospaq sapaqchasqa punchawmi, amayá llakikuychikchu —nispas.

¹²Chaynapim llapallan runakuna rirqaku mikuq hinaspa tomaq, chaynataq mikuyninkuta haywanakuspa sinchillataña kusikunankupaq. Paykunam sumaqlataña entienderqaku tukuy uyarisqankuta.

Ramada sutiyoq fiestamanta

¹³Paqarinnintin punchawñataqmi huñunakururqaku ayllukunapa llapallan jefenkuna, sacerdotekuna hinaspa Leviy casta runakuna, paykunaqa huñunakurqaku Diospa yachachikuynin yachachiq Esdraspa kasqanmanmi chaynapi Diospa yachachikuyninta entiendenankupaq. ¹⁴Chay qellqasqa yachachikuypim tarirurqaku Moisesnintakama Diospa kamachikuyninta chaynapi qanchis kaq killapa hatun fiestanpi Israelpa mirayninkunaqa ramadakunapi *yachanankupaq. ¹⁵Chayta yacharuspankum llapallan llaqtakunapiwan Jerusalen llaqtapi willakurqaku: —Orqokunaman rispaykichikyá apamuychik aceituna sachapa kallmankunata, purun aceituna sachapa kallmankunata, arrayanpa kallmankunata, palmerapa kallmankunata hinaspa llapallan kallmasapa sachakunapa kallmankunata chaynapi qellqasqaman hina ramadakunata rurananchikpaq —nispá.

¹⁶Rispankumá runakuna apamurqaku kallmakunata hinaspankum sapakama ruraraqaku ramadakunata. Rurarqakumá wasinkupa qatankunapi, pationkupi, Diospa templonpa pationkunapi, Yakuman Lloqsina Zaguana plazañpi chaynataq Efrain sutiyoq zaguana plazañpipas. ¹⁷Preso pusasqa kasqankumanta llapallan kutimuqkunam ruraraqaku ramadakunata hinaspa chaypi *yacharqaku, Nunpa churin Josueypa tiemponmantaraqmi Israelpa mirayninkunaqa manaña chaynataqa ruraraqakuchu chaymi chay rurasqankuwan ancha-anchata kusikurqaku. ¹⁸Esdrasmi sapa punchaw leerqa Diospa yachachikuynin qellqata, chaytaqa leerqa punta punchawmanta qallarispam fiesta tukuyninkama, qanchis punchawnintinmá ruraraqaku hatu-hatun fiestata, pusaq kaq punchawpiñataqmi hatun huñunakuy karqa kamachikuymán hina.

Israel casta runakunapa mañakusqanmanta

9 ¹Hina chay killapa iskay chunka tawayoq punchawninpi huñunakurqaku Israelpa mirayninkuna ayunaspanku, lutokuspanku hinaspa umankumanpas allpawan polvokuspanku. ²Israelpa mirayninkunam rakikururqaku llapallan huklaw nacionniyoqkunamanta. Sayaspankum willakurqaku huchankutawan abuelonkunapa mana allinkuna rurasqankuta. ³Maymi kasqankupi runakuna sayanankukamam leerqaku yupaychasqanku Tayta Diospa yachachikuynin qellqata kimsa horapuni, kimsa horataqmi huchankutapas willakurqaku hinaspankum yupaychasqanku Tayta Diosta adorarqaku. ⁴Chaymantam Leviy casta runakuna seqarqaku tabladillopa hawanman hinaspa hatun vozpi mañakurqaku yupaychasqanku Tayta Diosta. Paykunam karqa Josuey, Bani, Cadmiel, Sebanias, Buni, Serebias, Bani hinaspa Quenani. ⁵Josueymi, Cadmielpiwan, Banipiwan, Hasabniaspiwan, Serebiaspiwan, Hodiapiwan, Sebaniaspiwan hinaspa Petaiaspiwan kaynata nirqaku: —Hatarispayá alabaychik wiñaymanta-wiñaykama kaq yupaychasqanchik Tayta Diosta. Dios Taytallayku, tukuy imamantapas aswanqa sutikiyá alabasqa kachun. ⁶Qam sapallaykim kanki Tayta Diosqa, qanmi ruraraqanki cielokunatapas, cielokunapa hawanpi kaqkunatapas, llapallan lucerokunatapas, qamtaqmi ruraraqanki kay pachatawan llapallan chaypi kaqkunatapas chaynataq lamar qochakunatawan lliw chaypi kaqkunatapas, qamtaqmi llapallan chaykunataqa kawsachinki chaymi hanaq pachapi angelkunapas adorasunki.

⁷—Dios Taytalláy, qanmi kanki Abramta akllaykuq Diosqa, paytaqa Caldea law Ur llaq-tamantam horqomurqanki hinaspa suticharqanki Abrahanwan. ⁸Qanmi qawaykurqanki payqa qampi hapipakuq allin qari kasqanta chaymi paywan huk contratota ruraraqanki, chay contratopim prometekurqanki Canaan casta runakunapa, Het casta runakunapa, Amor casta runakunapa, Ferez casta runakunapa, Jebus casta runakunapa hinaspa Gerges casta runakunapa allpanta Abrahampa mirayninman qonaykipaq. ¡Chay prome-tekusqaykitaqa Taytáy, cumplirqankim! ⁹Qamqa qawarqankim Egipto nacionpi imaynam abueloykupa ñakarisqanta, uyarirqankitaqmi Puka Lamar Qochapa patanpi imaynam waqapakusqankutapas. ¹⁰Hatun milagrokunatawan hatun señalkunatam ruraraqanki Rey Faraonpa hinaspa yanapaqninkunapa contranpi chaynataq nacionninpi llapallan runakunapa contranpipas. Qanmi yacharurqanki Egipto runakunaqa llumpayllataña hatunchakuspa Israel castakunawan imam rurasqankuta, chaynapimiki sutikipas kachkan kunanqa ancha allin reqsisqaña. ¹¹Israel castakunapa ñawpaqinpin iskayman rakirurqanki lamar qochata chaymi paykunaqa pasarqaku chakichisqa allpantaña, ichaqa uku-uku yakuman rumita wischuykuchkaq hinam qocha ukuman wischuykurqanki paykuna qatiq enemigonkuna-taqa. ¹²Israel castakunatam punchawninpi pusrarqanki sayanpa puyuwán, tutañataqmi pusrarqanki sayanpa ninawan chaynapi risqanku ñanta kanchinanpaq.

¹³—Sinai Orqopa hawanman uraykamuspam altomanta rimapayamurqanki, paykunamanmi qorqanki allin reglamentokunata, cheqap yachachikuykunata, decre-tokunata hinaspa sumaq kamachikuykunata. ¹⁴Paykunataqa yachachirqankitaqmi samana punchawtapas qampaq sapaqchanankupaq, paykunaman willananpaqmi serviqniki Moisesman qorqanki kamachikuykunata, decretokunata hinaspa yacha-chikuykunata. ¹⁵Paykuna yarqaymanta kaptinkum qam qorqanki cielokunamanta mikuyta, yakumanta kaptinkupas taqrawaqtamanta horqoykuspam paykunaman qoykurqanki, qamqa nirqankitaqmi prometekusqayki nacionman yaykunankupapas.

¹⁶—Ichaqa paykunam otaq abueloykum karqaku hatun tukuq rumi sonqo runaku-na, chayraykum qampa kamachikuynikikunata mana kasukurqakuchu. ¹⁷Paykunaqa manam munarqakuchu kasukuyta, manataqmi yuyarqakuchu paykunapa favorninpi imapas hatun kaqkuna rurasqaykitapas, rumi sonqo kasqankuraykum Egipto nacionpi huktawan sirviente kayta munaspanku kutikunankupaq akllakurqaku huk kamachi-kuqta. Ichaqa qamqa kanki huchakuna pampachaykuq Diosmi, qamqa kanki llampu sonqo kuyapayakuq hinaspa anaq piñakuq Diosmi, qamqa kuyakuq kaspaykim payku-nataqa mana saqerurqankichu. ¹⁸Kikinkupaq fundisqa malta torota rurakuruspankum nirqaku: “Kaymi Egipto nacionmanta horqomuwaqninchik diosqa” nispa, chaykuna-wanmi llumpayta piñachisurqanki. ¹⁹Qamqa kuyapayakuq kaspaykim paykunataqa mana saqerurqankichu chunniqipipas. Punchaw riptinkum paykunataqa pusrarqa sayanpa puyu, manam huk punchawllapas chinkarurqachu, tutan riptinkuñataqmi kanchirqa chay sayanpa nina. ²⁰Espirituykitapas qorqankim paykunata yachachinan-paq, paykunataqa manam pisirqachu manawan sutichasqa apachisqayki mikuypas, yakunayachikuptinkupas qamqa qorqankitaqmi tomanankupaq yakutapas. ²¹Paykuna-taqa tawa chunka watapunim chunniqqi mikuchirqanki, manam imapas paykunataqa pisirqachu, pachankupas manam mawkayarqachu nitaqmi chakinkupas punkirqachu.

²²—Paykunamanqa qoykurqankitaqmi gobiernokunatapas hinaspa nacionku-natapas, chay allpakunapa linderonkunatapas paykunapaqmi parteparurqanki, chaynapim paykunaqa dueño-chakuykurqaku Hesbon llaqtapi *yachaq Sehon sutiyoq reypa nacionninta, dueño-chakuykurqakutaqmi Basan nacionpa reynin Ogpa allpanta-

pas.²³ Abueloykupa miraynintaqa cielokunapi lucerokunata hinañam mirachirqanki hinaspam paykunataqa pusarqanki dueñochakunankupaq ñawpa abuelonkuman prometekusqayki allpaman.²⁴ Chaynapim mirayninkunaqa yaykuspanku Canaan lawpi allpakunata dueñochakurqaku, chay allpapi *yachaqkunatapas paykunapa makinmanñam qoykurqanki chaynapi munasqankuman hinaña chay runakunata ruranankupaq.²⁵ Paykunaqa dueñochakuykurqakutaqmi murallasqa llaqtakunatapas, chay tukuy imapa qespinan allpakunatapas, tukuy imayoq wasikunatapas, toqosqaña pozokunatapas, uvas chakrakunatapas, aceitunas sachakunatapas chaynataq tukuy rikchaq fruta sachakunatapas. Chaynapim paykunaqa saksanankukama mikurqaku, paykunaqa wirayaspankum kusikuyllawanña chaskirqaku qampa sumaqlaña qosqaykita.

²⁶—Ichaqa mana kasukuqña rikuriruspankum traicionarusurqanki, qampa yachachikuynikikunatapas paykunaqa qepanchakururqakuñam, qanmanta willakuqkunatapas wañurachispankum llumpa-llumpayta piñarachisurqanki.²⁷ Chaynapim qampas Taytáy, chay abueloyku runakunataqa enemigonkumanña qoykurqanki ñakarichisqa kanankupaq chaynapim ñakarispankuña yanapaykunaykipaq mañakusurqanki, qamñataqmi llakipayakuq kasqaykirayku hanaq pachamanta uyariykurqanki, qamqa libraqnin runakunatam paykunaman kacharqanki chaynapi ñakarichiqnin enemigonkunamanta libraykunapaq.

²⁸—Ichaqa hawkayayta tariruspankum huktawan qampa ñawpaqnikipi mana allinta ruraraqaku chaynapim qamqa enemigonkupa munaychakuyinmanña qoykurqanki hinaptinmi paykunaqa yanapaykunaykipaq huktawan mañakusurqanki, chaymi qamqa llakipayakuq kasqaykirayku hanaq pachamanta uyariykurqanki, qamqa achka kutipimá paykunataqa libraykurqanki.²⁹ Paykunataqa anyaypaqmi-anyarqanki yachachikuynikunaman kutirikunankupaq, ichaqa paykunaqa hatun tukuqlaña rikuriruspankum mana kasurqachu kamachikuynikikunatapas, paykunaqa huchallikururqakutaqmi yachachikuynikikunapa contranpipas, chay yachachikuykunaqariki kawsaytam qon pipas kasukuqninmanqa. Chay abueloyku runakunaqa mana kasukuq kaspankumá qepanchakurusurqanki hinaspam rumi sonqoña rikurirurqaku.³⁰ Paykunataqa watantin-watantinmi pacienciakuspayki Espirituykipa yanapasqan willakuqkunawan willachirqanki ichaqa paykunaqa manam uyarikurqakuchu, chayraykum paykunataqa allpakunapi munaychakuq runakunamanña qoykurqanki.³¹ Chaywanpas qamqa llumpay llakipayakuq kasqaykiraykum paykunataqa mana pasaypaqchu chinkarachirqanki nitaqmi pasaypaqqa saqerurqankichu. Qamqariki kanki llampu sonqo kuyapayakuq Diosmi.

³²—Atinyioq Diosnillayku, qamqariki kanki hatu-hatun manchakuyapaq Diosmi, qamqariki wiñaypaqmi cumplinki contrato rurasqaykitawan hatun kuyakuynikitaqa. Chaynaqa Diosnillayku, amayá asllapaqchu hapiy tukuy mana allinkuna pasaruwagankutaqa, chaynam pasarurqa reyniykuta, jefeykuta, sacerdoteykuta, qanmanta willawaqniykuta, abueloykuta hinaspa llapallan runakunata. Chaykunaqariki pasawarqanku Asiria nacionniyoq reykunapa tiempomantaraqmi kunankama.³³ Chaywanpas qamqariki mana huchayoqmi kanki tukuy imapas pasawasqankumantapaq, qamqariki tukuy imatapas ruraraqanki cheqap ruraynikiman hinam, ñoqaykum ichaqa mana allinkunata ruraraqaniku.³⁴ Reyniykupus, jefeykupus, sacerdoteykupus hinaspa abueloyku runakunapas manam ruraraqakuchu yachachikuynikikunatapas chaynataq paykunapa contranpi willasqayki Chunkantin Kamachikuykunatapas.³⁵ Paykunaqa aswanraqmi gobiernonkupi tarikuspankupas mana yupaychasurqankichu, manataqmi qepanchakurqakuchu

mana allin rurasqankutaqa. Paykunaqa chaykunataraqmi ruraraqaku qosqayki hatu-hatun tukuy imapa wiñanan chakrakunapi tukuy imata qoykuchkaptikipas.

³⁶—Qawariwaykuyá Diosnillayku, kunanqariki sirviente runakunañam kachkaniku, kaynaqa kachkaniku abueloykuman qosqayki allpapim, kay allpataqa qorqanki imapas wiñaqkunatawan imapas allin kaqkunata mikunankupaqmi. ³⁷Imapas achkallaña ruruqkunaqa hawaykuman churasqayki reykunapañam rikurirun, chaynaqa kachkan huchaykuraykum, paykunañam munasqankuman hina munaychakuchkanku ñoqaykumantapas chaynataq animalniykumantapas, chayraykum ñoqaykuqa ancha llakisqallaña kachkaniku.

Kamachikuykuna cumplinankupaq contrato rurasqankumanta

³⁸—Chayraykum ñoqaykuqa chunkay-chunkayta prometekuspa qellqaniku huk contratota, chaypi firmaspam sellonkutapas churachkanku jefeykupiwan, Leviiy casta runakuna chaynataq sacerdoteyku.

10 ¹Sutiykuta firmaspa sellomuqkunam kaniku: Ñoqa prefecto Nehemias. Ñoqaqariki kani Hacalias sutiyoq runapa churinmi, wakinñataqmi karqa Sedequias, ²Seraias, Azarias, Jeremias, ³Pasur, Amarias, Malquias, ⁴Hatus, Sebanias, Maluc, ⁵Harim, Meremot, Obadias, ⁶Daniel, Gineton, Baruc, ⁷Mesulam, Abias, Mijamin, ⁸Maazias, Bilgai hinaspa Semaias. Paykunaqa karqa sacerdotekunam.

⁹Sutinku churaq Leviiy casta runakunañataqmi karqa: Azaniaspa churin Josuey, Henadadpa miraynin Binuy, Cadmiel ¹⁰hinaspa sacerdotemasin ayllun Sebanias, Hodias, Kelita, Pelaias, Hanan, ¹¹Micaia, Rehob, Hasabias, ¹²Zacur, Serebias, Sebanias, ¹³Hodias, Bani hinaspa Beninu.

¹⁴Kamachikuqkunañataqmi karqa: Paros, Pahat-moab, Elam, Zatu, Bani. ¹⁵Buni, Azgad, Bebai, ¹⁶Adonias, Bigvai, Adin, ¹⁷Ater, Ezequias, Azur, ¹⁸Hodias, Hasum, Bezai, ¹⁹Harif, Anatot, Nebai, ²⁰Magpias, Mesulam, Hezir, ²¹Mesezabeel, Sadoc, Jadua, ²²Peliatias, Hanan, Ananias, ²³Oseas, Hananias, Hasub, ²⁴Halohe, Pilha, Sobec, ²⁵Rehum, Hasabna, Maasias, ²⁶Ahias, Hanan, Anan, ²⁷Maluc, Harim hinaspa Baana.

Wakin runakunapas Dioswan contrato rurasqanmanta

²⁸Chaypi wakin runakunapas otaq sacerdotekunapas, Leviiy casta runakunapas, punkunawan cuentallikuqkunapas, takiqkunapas, templopi sirvientekunapas chaynataq Diospa yachachikuyñintaña cumplinankupaq chaylawpi runakunamanta sapaqchakuqkunapas, llapallankum warmintin hinaspa yuyayniyoqña churinkunapiwan ²⁹hukllawakurqaku ayllunkunawanpas chaynataq jefenkunawanpas hinaspa tukuy sonqonkuwan jurarqaku Diospa qosqan Moisespa yachachikuykunaman hina kawsanankupaq. Prometekurqaku-taqmi yupaychasqayku Señor Diospa llapallan kamachikuyñinkunata, reglamentonkunata hinaspa decretonkunata cumplinankupaqpas. ³⁰Chaynaqa warmi churiyikutapas manam casarachisaqkuchu hichpaykupi *yachaq huk casta runakunawanqa, manataqmi qari churiyikutapas casarachisaqkuchu paykunapa warmi churinkunawanqa. ³¹Hichpaykupi yachaq huk casta runakuna samanayku punchawpi imataña rantikunankupaq apamuptinkupas otaq tukuy rikchay kutakunataña apamuptinkupas manam ñoqaykuqa rantisaqkuchu, fiesta punchawpipas manamá imatapas rantisaqkuchu. Sapa qanchis watataqmi chakraykutapas samachisaqku, pampachasaqkum manukuwaqniyku runakunatapas.

³²Kikillaykumantam prometekuchkaniku watan-watan tawa gramo qollqeqoytapas, chay qollqeqa kanqa Diosniykupa temlonpi gastokunapaqmi. ³³Chay

qollqem servikunqa Diospa qayllanpi churana tanta ruranapaq, sapa punchaw kawsaykunamanta ofrendapaq, sapa punchaw lliw kañana ofrendakunapaq hinaspa Diosniykupa temponpi tukuy ima ruraykunapaq.

³⁴Sacerdotekunam Levij casta runakunapiwan hinaspa llapallan runakunapiwan suertearqaniku abueloykupa ayllunman hina watan-watan Diosniykupa temponman sapa kuti qonayku yanta apanaykupaq chaynapi chay yantawan yupaychasqayku Tayta Diospa altarninpi kañanapaq, chaynam yachachikuyninkunapi qellqasqa kachkan. ³⁵Prometekurqanikutaqmi Tayta Diospa temponman watan-watan chakrapa punta kaq rurunkunatawan fruta sachakunapa rurunta apanaykupaqpas. ³⁶Prometekurqanikutaqmi piwi churiykutawan animalniykupa punta kaq wawanta Tayta Diospa temponman pusanaykupaqpas, chay pusamunayku animalkunaqa kanan karqa vacakunamantawan ovejakunamantam, chay pusamunaykuqa kanan karqa Diosniykupa temponpi servikuq sacerdotekunapaqmi. Chaynataqa ruranayku karqa Diospa yachachikuyninpi qellqasqanman hinam. ³⁷Prometekurqanikutaqmi Diosniykupa temponpi cuartoman sacerdotekunapaq imakuna apamuytapas. Apamusaqkumá puntallaraq kuta horqosqaykutapas, kawsaykunamanta ofrendakunatapas, llapallan fruta sachakunamanta puntallaraq rurun pallasqaykutapas, puntallaraq vino horqosqaykutapas chaynataq puntallaraq aceite horqosqaykutapas. Prometekurqanikutaqmi Levij casta runakunapaq tukuy cosechaykumanta diezmoyku apamuytapas, diezmo qonaykutaqariki paykunam llamkasqayku llaqtakunaman hamuspa apanqaku.

³⁸Levij casta runakuna chay diezmokunata hoqariq riptinkuqa Aaronpa mirayninman ta kaq sacerdotem paykunawan rinqa, chay Levij casta runakunaqa chay huñumusqanku diezmokunapa diezmotaqa apaykunqaku Diosniykupa temponpi cuartomanmi. ³⁹Arí, Israelpa mirayninkunaqa Levij castakunapiwanmi Diospaq sapaqchasqa serviciokunapa kasqan cuartoman apaykunku trigo ofrendakunatawan vino ofrendakunata hinaspa aceite ofrendakunata, chay cuartokunapiqariki kachkan Diospa servicion ruraq sacerdotekunam, chaypitaqmi kachkan punkukunawan cuentallikuqkunapas hinaspa takiqkunapas. Chaynaqa ñoqaykumá prometekuniku Diosniykupa templontaqa mana qonqaspa atiendenaykupaq.

Jerusalen llaqtapi yachaqkunamanta

(1 Cr 9:1-34)

11 ¹Chaynaqa runakunapa kamachiqninkunamá Jerusalen llaqtapiña *yacharqaku, wakin runakunañataqmi suertearqaku Diospa sapaqchasqan Jerusalen llaqtapiña chunka runakunamanta huknin yachananpaq, chay isqonnintin puchuq runakunañataqmi yachananku karqa wakin llaqtakunapi. ²Hinaptinmi llapallan runakunañataq chay Jerusalen llaqtapi yachay munaqkunata alabarqaku.

³⁻⁴Israel castakunapa wakinninqa *yacharqa Juda law llaqtakunapim, paykunaqa sapakamam yacharqaku llaqtankupi hinaspa chakrankupi. Chay yachaqkunaqa karqa sacerdotekunam, Levij casta runakunam, templopi sirvientekunam chaynataq Salomonpa sirvientekunapa mirayninmi. Juda ayllu wakin runakunañataqmi Benjamin ayllu wakin runakunapiwan Jerusalen llaqtapiña yacharqaku. Jerusalen llaqtapiña yachaq provinciapi jefekunaqa kaykunam: Juda ayllumantam karqa: Ataias, paypa taytanmi karqa Uzias, Uziaspa taytanñataqmi karqa Zacarias, Zacariaspa taytanñataqmi karqa Amarias, Amariaspa taytanñataqmi karqa Sefatias, Sefatiaspa taytanñataqmi karqa Mahaleel, Mahaleelqa karqa Fares sutiyoq runapa mirayninmi. ⁵Hukninñataqmi karqa Maasias, paypa taytanñataqmi karqa Baruc, Barucpa taytanñataqmi karqa

Colhoze, Colhozepa taytanñataqmi karqa Hazaias, Hazaiaspa taytanñataqmi karqa Adias, Adiaspa taytanñataqmi karqa Joiarib, Joiaribpa taytanñataqmi karqa Zacarias, Zacariasqa karqa Siloni sutiyoq runapa mirayninmi. ⁶Jerusalen llaqtapi *yachaq Fares casta llapallan runakunam karqa tawa pachak soqta chunkan pusaqniyoq runakuna, paykunaqa llapallankum karqaku guerrapaq alistasqa runakuna.

⁷Benjamin ayllumanta kaqkunañataqmi karqa Salu, Salupa taytanmi karqa Mesulam, Mesulampa taytanñataqmi karqa Joed, Joedpa taytanñataqmi karqa Pedaias, Pedaiaspa taytanñataqmi karqa Colaias, Colaiaspa taytanñataqmi karqa Maasias, Maasiaspa taytanñataqmi karqa Itiel, Itielpa taytanñataqmi karqa Jesaias, ⁸Salupa castamasinñataqmi karqa Gabai hinaspa Salai. Paykunam llapallanku karqaku isqon pachak iskay chunkan pusaqniyoq runakuna. ⁹Paykunapa jefenñataqmi karqa Zicripa churin Joel. Senuapa churin Judañataqmi karqa Jerusalen llaqtapi iskay kaq kamachikuq.

¹⁰Sacerdotekunañataqmi karqaku: Jedaias, paypa taytanmi karqa Joiarib, Joiaribpa taytanñataqmi karqa Jaquin. ¹¹Huknin sacerdoteñataqmi karqa Seraias, paypa taytanñataqmi karqa Hilcias, Hilciaspa taytanñataqmi karqa Mesulam, Mesulampa taytanñataqmi karqa Sadoc, Sadocpa taytanñataqmi karqa Meraiot, Meraiotpa taytanñataqmi karqa Ahitob, Ahitobqa karqa Diospa wasinpi kamachikuqmi. ¹²Paykunaqa templopi llamkaqmasinkunapiwanmi llapallanku karqaku pusaq pachak iskay chunkan iskayniyoq. Huknin sacerdoteñataqmi karqa Adaias, paypa taytanmi karqa Jeroham, Jehorampa taytanñataqmi karqa Pelalias, Pelaliaspa taytanñataqmi karqa Amsi, Amsipa taytanñataqmi karqa Zacarias, Zacariaspa taytanñataqmi karqa Pasur, Pasurpa taytanñataqmi karqa Malquias, ¹³Paykunaqa ayllukunapa jefen castamasinkunapiwanmi karqaku iskay pachak tawa chunkan iskayniyoq runakuna. Huknin sacerdoteñataqmi karqa Amasai, paypa taytanñataqmi karqa Azareel, Azareelpa taytanñataqmi karqa Azai, Azaiapa taytanñataqmi karqa Mesilemot, Mesilemotpa taytanñataqmi karqa Imer, ¹⁴payqa guerrapaq listollaña kaq castamasinkunapiwanmi karqaku pachak iskay chunkan pusaqniyoq runakuna. Paykunam kamachininqa karqa Gedolim sutiyoq runapa churin Zabdielmi.

¹⁵Leviy casta runakunañataqmi karqa: Semaias, paypa taytanmi karqa Hasub, Hasubpa taytanñataqmi karqa Azricam, Azricampa taytanñataqmi karqa Hasabias, Hasabiaspa taytanñataqmi karqa Buni. ¹⁶Leviy casta runakunapa iskaynin jefenkunaqa karqa Sabetai sutiyoq runawan Jozabad sutiyoq runam, paykunaqa Diospa templonpa hawa lawninpi llamkachiqkunam karqaku. ¹⁷Diosta mañakunanku horapim takispanku payman graciasta qoqku, chay takiqkunapa maestronmi karqa Matanias, paypa taytanmi karqa Micaia, Micaia pa taytanñataqmi karqa Zabdi, Zabdipa taytanñataqmi karqa Asaf. Bacbuquias sutiyoq runañataqmi karqa ayllunkunapi iskay kaq kamachikuq. Leviy casta huknin runañataqmi karqa Abda, paypa taytanmi karqa Samua, Samuapa taytanñataqmi karqa Galal, Galalpa taytanñataqmi karqa Jedutun. ¹⁸Chaynaqa Diospa sapaqchasqa llaqtapi Leviy castakunamanta llapallan *yachaqkunaqa karqa iskay pachak pusaq chunkan tawayoq runakunam.

¹⁹Punkukunawan cuentallikuqkunam karqa Acub, Talmon hinaspa ayllunkuna, llapallankum karqaku pachak qanchis chunkan iskayniyoq runakuna.

²⁰Israel casta wakin runakunañataqmi wakin sacerdotekunapiwan hinaspa Leviy casta wakin runakunapiwan *yacharqaku Juda lawpi kaq llaqtakunapiña. Paykunaqa sapakamam maymi allpankupi yacharqaku. ²¹Ichaqa templopi sirvientekunaqa yacharqaku Ofel Moqopim, paykunapa jefenkum karqa Ziha sutiyoq runawan Gispa sutiyoq runa.

²²Jerusalen llaqtapi kaq Leviy casta runakunapa jefenqa karqa Uzi sutiyoq runam, paypa taytanmi karqa Bani, Banipa taytanñataqmi karqa Hasabias, Hasabiaspa taytanña-

taqmi karqa Matanias, Mataniaspa taytanñataqmi karqa Micaia. Paykunaqa karqa Asafpa mirayninmanta kaqkunam, hina paykunataqmi karqa Diospa templonpi takiqkunapa maestronpas. ²³Chaynataqa ruraraqaku sapa punchaw takinankupaq rey kamachikusqanraykunam.

²⁴Runakunata atiendenanpaq reypa ñawpaqninpi kaq runapa sutinñataqmi karqa Petaias, paypa taytanmi karqa Mesezabeel, paykunaqa karqaku Judapa churin Zera sutiyoq runapa mirayninkunam.

Huklaw llaqtakunapipas *yachasqankumanta

²⁵Juda castamanta kaq wakin runakunañataqmi *yacharqa chakrasapallaña taksa llaqtachakunapi. Wakinkum yacharqa Quiriat-Arba sutiyoq llaqtapi taksa llaqtachankunapiwan, wakinñataqmi yacharqa Dibon sutiyoq llaqtapi chaynataq taksa llaqtachankunapiwan, wakinñataqmi yacharqa Jecabseel sutiyoq llaqtapi taksa llaqtachankunapiwan, ²⁶wakinñataqmi *yacharqa Josuey sutiyoq llaqtapi, Molada sutiyoq llaqtapi, Bet-pelet sutiyoq llaqtapi, ²⁷Hazar-sual sutiyoq llaqtapi, Beerseba sutiyoq llaqtapi taksa llaqtachankunapiwan. ²⁸*Yacharqakutaqmi Siclag sutiyoq llaqtapipas, Mecona sutiyoq llaqtapipas chaynataq llaqtachankunapipas. ²⁹Yacharqakutaqmi En-rimon sutiyoq llaqtapipas, Zora sutiyoq llaqtapipas, Jarmut sutiyoq llaqtapipas, ³⁰Zanoa sutiyoq llaqtapipas, Adulam sutiyoq llaqtapipas chaynataq chay iskay llaqtakunapa llaqtachankunapipas, yacharqakutaqmi Laquis llaqtapipas, tukuy chakrankunapipas hinaspa Azeca llaqtapipas tukuy llaqtachankunapiwan. Paykunaqa *yacharqaku Beerseba llaqtamanta Hinom sutiyoq wayqokamam. ³¹Benjamin casta runakunañataqmi *yacharqaku Geba sutiyoq llaqtapi, Betel sutiyoq llaqtapi llaqtachankunapiwan. ³²Yacharqakutaqmi Anatot sutiyoq llaqtapipas, Nob sutiyoq llaqtapipas, Ananias sutiyoq llaqtapipas, ³³Hazor sutiyoq llaqtapipas, Rama sutiyoq llaqtapipas, Gitaim sutiyoq llaqtapipas, ³⁴Hadid sutiyoq llaqtapipas, Seboim sutiyoq llaqtapipas, Nebalat sutiyoq llaqtapipas, ³⁵Lod sutiyoq llaqtapipas, Ono sutiyoq llaqtapipas chaynataq Obra Ruraqkuna sutiyoq wayqopipas. ³⁶Wakin Levy casta runakunañataqmi *yacharqaku Juda casta hinaspa Benjamin casta runakunapa yachanan lawpi.

Sacerdotekunamantawan Levy castakunamanta

12 ¹Salatielpa churin Zorobabelwan hinaspa Josueywan kutimuq sacerdotekunaqa hinaspa Levy castakunaqa kaykunam: Sacerdotekunamantam karqa Seraias, Jeremias, Esdras, ²Amarias, Maluc, Hatus, ³Secanias, Rehum, Meremot, ⁴Ido, Gineto, Abias, ⁵Mijamin, Maadias, Bilga, ⁶Semaias, Joiarib, Jedaias, ⁷Salu, Amoc, Hilcias hinaspa Jedaias. Paykunam karqa sacerdotekunapa jefenkunapa chaynataq Josueypa tiemponpi ayllunkunapas.

⁸Levy castamantam karqa Josuey, Binuy, Cadmiel, Serebias, Juda hinaspa Matanias, Mataniasmi castamasinkunapiwan Diosman gracias qoq takiqkunata yachachirqa. ⁹Paykunapa castamasin Bacbuquias hinaspa Uni sutiyoq runapas paykunapa chimpanpim karqa imam rurananta rurananpaq.

¹⁰Joiacim sutiyoq runapa taytanmi karqa Josuey, Joiacimñataqmi karqa Eliasibpa taytan, Eliasibñataqmi karqa Joidapa taytan, ¹¹Joidañataqmi karqa Johananpa taytan, Johananñataqmi karqa Jaduapa taytan.

¹²Joiacimpa tiemponpi ayllunkunapa kamachiqnin sacerdotekunam kaykuna: Seraias castapa kamachiqninmi karqa Meraias, Jeremias castapa kamachiqninmi karqa Hananias. ¹³Esdras castapa kamachiqninmi karqa Mesulam, Amarias castapa kamachiqninmi karqa Johanan. ¹⁴Melicu castapa kamachiqninmi karqa Jonatan. Sebanias

castapa kamachiqninmi karqa Josey. ¹⁵Harim castapa kamachiqninmi karqa Adna. Meraiot castapa kamachiqninmi karqa Helcai. ¹⁶Ido castapa kamachiqninmi karqa Zacarias. Gineton castapa kamachiqninmi karqa Mesulam. ¹⁷Abias castapa kamachiqninmi karqa Zicri, Miniamin castapa kamachiqninmi karqa..., Moadias castapa kamachiqninmi karqa Piltai. Bilga castapa kamachiqninmi karqa Samua, ¹⁸Semaias castapa kamachiqninmi karqa Jonatan. ¹⁹Joiarib castapa kamachiqninmi karqa Matenai. Jedaias castapa kamachiqninmi karqa Uzi. ²⁰Salai castapa kamachiqninmi karqa Calai. Amoc castapa kamachiqninmi karqa Eber. ²¹Hilcias castapa kamachiqninmi karqa Hasabias, Jedaias castapa kamachiqninmi karqa Natanael.

²²Eliasib, Joiada, Johanan hinaspa Jadua sutiyoq runakunapa tiemponpim Levij castakunapa kamachiqnin chaynataq sacerdotekunapa kamachiqninkunapas apuntasqa karqaku, paykunaqa apuntasqa karqaku Persia nacionpi Rey Dariopa tiemponkamam. ²³Levij castakunapa kamachiqninkunapas apuntasqataqmi karqaku reykunapa wakín rurasqankunamanta apuntananku libropi, chayna apuntasqaqa karqaku Eliasib sutiyoq runapa willkan Joahananpa tiemponkamam. ²⁴Chaynaqa Levij castakunapa kamachiqninkunapa karqa kaykunam: Hasabias, Serebias hinaspa Cadmielpa churin Josuey. Paykunapa chimpanpiñataqmi kachkarqa castankuna chaynapi muyuyinpi Tayta Diosta yupaychaspá payman graciasta qonankupaq. Chaynatam kamachikurqa Diospa serviqnin David. ²⁵Almacen cuartopa hichpanpi punkuwan cuentallikuqkunam karqa Matanias, Bacbuquias, Obadias, Mesulam, Talmon hinaspa Acub. ²⁶Paykunaqa karqaku Joiacimpa tiemponpi kaqkunam, Joiacimpa taytanmi karqa Josuey, Josueypa taytanñataqmi karqa Josadac. Paykunaqariki karqaku prefecto Nehemiaspa hinaspa Diospa leynin yachachiq sacerdote Esdraspa tiemponpi kaqkunam.

Llaqtapa murallankunata Diospaq sapaqchasqankumanta

²⁷Jerusalen llaqtapa murallankuna Diospaq sapaqchananku punchaw chayaramupinmi tukuy hinastin *yachasqankupi maskamurqaku Levij casta runakunata hinaspam pusarqaku Jerusalen llaqtaman chaynapi kusikuyllawanña graciasta qospanku taki-kunawan, platilokunawan, hatun arpakunawan hinaspa taksa arpakunawan cultota ruranankupaq. ²⁸Chaynaqa Levij castamanta takiq runakunamá hamurqaku Jerusalen llaqtapa muyuriqninkunamanta, hamurqakutaqmi Netofa sutiyoq llaqtachakunamantapas ²⁹chaynataq Bet-gilgal llaqtachamantapas chaynataq Geba chakrakunamantapas chaynataq Azmavet chakrakunamantapas. Takiqkunaqariki Jerusalen llaqtapa muyuriqninpim llaqtachakunata kikinkupaq hatarirachirqaku. ³⁰Sacerdotekunam Levij castakunapiwan chuyanchakuruspanku chuyancharqakutaq wakín runakunantapas, llaqtaman yaykuq zagan punkukunantapas chaynataq murallatapas.

³¹Chaymantam ñoqa Nehemias murallapa hawanman seqachirqani Juda law autoridadkunata, sayaykachirqanataqmi is kayman rakinasqa achkallaña takiqkunantapas. Puntata riq takiqkunamá murallapa hawanta rirqa *alleq law Qopapata Punku lawman. ³²Chay takiqkunapa qepantam rirqa Osaias, payqa richkarqa Juda law parten autoridadkunawanmi. ³³Paywanqariki richkarqaku Azariasmi Esdraspiwan hinaspa Mesulampiwan. ³⁴Richkarqataqmi Juda sutiyoq runawan Benjaminpas chaynataq Semaiaswan Jeremiaspas. ³⁵Cornetillantinkama riqmasin sacerdotekunañataqmi karqa Zacarias, paypa taytanñataqmi karqa Jonatan, Jonatanpa taytanñataqmi karqa Semaias, Semaiaspa taytanñataqmi karqa Matanias, Mataniaspa taytanñataqmi karqa Micaias, Micaiaspa taytanñataqmi karqa Zacur, Zacurpa taytanñataqmi karqa Asaf. ³⁶Paykuna-

wantaqmi rirqa castamasin Semaiaspas, Azaraelpas, Milalailpas, Gilalailpas, Maaipas, Natanaelpas, Judapas chaynataq Hananipas, paykunam tocachkarqaku Diospa serviqnin Davidpa tocanan kaqkunata. Paykunapa ñawpaqnintañataqmi rirqa Diospa yachachikuynin yachachiq Esdras. ³⁷Hina chaynalla murallapa hawanta rispankum Pukyuman Lloqsiq Zagan punkupa hawanta seqarqaku “Davidpa Llaqtan” sutiyoq barriopa gradasninta, rirqakuqa Davidpa palacionpa altonta Yakuman Lloqsiq Zagan punkuman chayanankukamam, chay zaguanqariki kachkan intipa qespimunam lawpim.

³⁸Chay takiqkunapa huknin partenñataqmi rirqa *ichoq lawman. Ñoqa Nehe-miaspas chay takiqkunatam qatirqani parten runakunapiwan kuska, ñoqaykuqa rirqaniku murallapa hawantamá Hornokunapa Kanan Torrenta pasastin ancho murallakama. ³⁹Chaymantañataqmi rirqaniku Efrain sutiyoq zagan punku hawanta hinaspam pasarqaniku Ñawpa Zagan hawanta, Challwa Zagan punku hawanta, Hananeel Torre hawanta hinaspam Pachak sutiyoq torre hawanta, Oveja sutiyoq zagan punkupa hawankama chayaruspaykum sayaykurqaniku Guardia-pa zaguannin hawanpi.

⁴⁰Chay iskayman rakinasqa takiqkunam Diospa templonman chayaykuspa sayaykurqaku, ñoqapas riqmasiy parten kamachikuqkunawanmi chaypi sayaykurqani. ⁴¹Cornetillakuna tocaq sacerdotekunapas hina chaynallatam ruraraqaku, paykunam karqa: Eliacim, Maasias, Miniamin, Micaias, Elioenai, Zacarias, Hananias, ⁴²Maasias, Semaias, Eleazar, Uzi, Johanan, Malquias, Elam hinaspam Ezer. Chaynapimá chay takiqkunapaq Izrahias sutiyoq runapa kamachisqan takirqaku.

⁴³Chay punchawpiqa Diosmanmi ofrecerqaku sumaq achkallaña ofrendakunata chaynapim runakunapas ancha kusiqañña karqaku Diospunim paykunataq kusiyaqchisqanrayku, warmikunapas wawakunapiwanmi ancha kusiqañña tarikurqaku. Chay Jerusalem llaqtapi kusikuyqa karukamaraqmi uyarikurqa.

Sacerdotekunapaqwan Levij castakunapaq mikuymanta

⁴⁴Chay tiempopim runakunata akllarqaku qori-qollqeta, ofrendakunata, punta kaq rurukunata hinaspam diezmokunata almacén cuartoman huñunankupaq. Paykunapa akllasqa karqaku Diospa yachachikuyninman hina sacerdotekunapaq hinaspam Levij castakunapaqpas tupaqninta huñunankupaqmi. Chaynataq ruranku karqa llaqtakunapa chakrankunapim. Judá lawpi *yachaqkunapaq kusiqañña kachkarqaku sacerdotekunapa hinaspam Levij castakunapa imam rurasqankuwan. ⁴⁵Sacerdotekunamá Levij castakunapiwan Diosninkuta servirqaku, ruraraqutaqmi chuyanchana kaqkunatapas, hina chaynallatam ruraraqaku takiqkunapas hinaspam punkukunawan cuentallikuqkunapas. Tukuy chaykunataq ruraraqaku Davidpa hinaspam churin Salomonpa kamachisqanman hinam. ⁴⁶Arí, Davidpa tiempopiraqqa hinaspam Asaf sutiyoq runapa tiempopiraqqa karqam takiqkunapa maestronkuna chaynataq Diosman alabaq takiqkunapa kamachiqninkunapas hinaspam Diosman gracias qoq takiqkunapa kamachiqninkunapas.

⁴⁷Chaynaqa Zorobabelpa tiempopiwam Nehemiaspa tiempopiqqa lliw Israel runakunam sapa punchaw qorqaku mikuykunata takiqkunaman chaynataq punkunawan cuentallikuqkunamanpas, tupaqninman hinataqmi qorqaku Levij casta runakunamanpas. Levij casta runakunapas hina chaynallatam ruraraqaku Aaronpa castan sacerdotekunawan.

Nehemias corregispan imakunapas rurasqanmanta

13 ¹Chay tiempopim llapa runakunapaq leerqaku Moisespa qellqasqanta, chaypim tarirurqaku Amon casta runakunawan Moab casta runakunaqa Diospa runankunawanqa wiñaypaq mana hukllawanakunankumanta. ²Chaynaqa karqa Israel runakuna hamuchkaptin mikuywan, yakuwan mana chaskisqan-kuraykum, paykunaqariki Balaam sutiyoq runamanmi pagarurqaku Israel runakunata ñakaykunapaq, ichaqa Diosniykum chay ñakanantaqa tikrarurqa bendicionmanña. ³Chaynaqa chay leesqanku yachachikuypa imam nisqanta uyarikuspankum Israel runakunamanta rakirqaku llapallan forastero runakunata.

⁴Ñawpaqmantaraqmi sacerdote Eliasib karqa Diosniykupa temponpi almacen cuartokunamanta nanachikuq. Payqa Tobiaspa familianña rikurirusqanraykum ⁵paypaq alistapurqa huk hatun cuartota, chay alistapusqan cuartoqa pasaq tiempokunapiqa karqa kawsaymanta ofrendakunapas, inciensopas, temploa serviciokunapas, trigomanta, vinomanta, aceitemanta diezmokunapas waqaychananku cuartom, chay almacempi tukuy imapas kaqkunaqa karqa Levij casta runakunapaqwan takiqkunapaqmi hinaspa punkukunawan cuentallikuqkunapaqmi, chaypitaqmi churaqku sacerdotekunapaq ofrendakunatapas. ⁶Tukuy chaykuna pasakuptinqa ñoqa Nehemiasqa manam Jerusalem llaqtapichu tarikurqani, ñoqaqa Babilonia lawpi Rey Artajerjes kimsa chunka iskayniyoq watanmanña gobiernachkaptinmi paypa kasqanman kutikurqani. Ichaqa punchawkuna pasaruptinmi reymanta permisota mañakuspay ⁷Jerusalem llaqtaman kutimurqani, chayñam musyarurqani Eliasib sutiyoq runapa imam mana allin rurarusqantaqa. Payqariki Tobiaspaqmi huk cuartota alistarapusqa Diospa temponpa pationpi. ⁸Chay rurasqanmantam ñoqaqa sinchillataña piñakururqani hinaspa chay cuartomantaqa wischururqani Tobiaspa familianpa tukuy ima kapuqninkunata. ⁹Hinaspa kamachirqani chay cuartotaqa chuyanchanankupaq, kamachirqanitaqmi Diospa temponpi serviciokunatapas, kawsay ofrendakunatapas hinaspa inciensotapas maymi kananman kutiykachinankupaq.

¹⁰Yacharurqanitaqmi Levij casta runakunaman tupaqninta manaña qosqankutapas, Levij casta runakunawan Diospa temponpi servicio ruraq takiqkunaaq ripikusqaku maymi chakrankumanñam. ¹¹Chaymi autoridadkunata nirqani:

—¿Imanasqataq Diospa temponqa kayna saquesqa kachkan? —nispa.

Chaymi sacerdotekunatawan Levij casta runakunata huñuruspay maypim ruranankuman churarqani. ¹²Chaynapim Juda lawpi llapallan *yachaqkuna chay almacen cuartoman apamurqaku trigo diezmonkuta chaynataq vinomantawan aceitemanta diezmonkutapas. ¹³Chay almacen cuartokunapi nanachikunapaqñataqmi churarqani sacerdote Selemiastawan Diospa yachachikuynin yachachiq Sadocta, churarqanitaqmi Levij castamanta kaq Pedaias sutiyoq runatapas. Paykunapa yanapaqnin kananpaqñataqmi churarqani Hananta, paypa taytanmi karqa Zacur, Zacurpa taytanñataqmi karqa Matanias. Chay churasqay runakunaqa allin confianza runakunam karqa. Chaynaqa paykunamá castamasinkunamanqa imapas tupaqninta aypunanku karqa. ¹⁴Diosnilláy, amayá qonqaraychu kay imam rurasqaytaqa, amayá qonqaraychu qam Diosnillaypa hinaspa temploypika favorninpi tukuy allinkuna rurasqaytaqa.

¹⁵Chay tiempopim Juda lawpi rikurqani samana punchaw kachkaptinpas wakin runakunaqa vinota horqonankupaq uvas sarusqankuta, rikurqanitaqmi wakin runaqa rutusqa trigotapas apamuspa asnoman churkuchkaqta, chay asnomanqa churkurqakutaqmi vinotawan uvas frutakunatapas chaynataq higos frutatawan tukuy

imakunatapas. Paykunaqa hina chay samana punchawpitaqmi Jerusalem llaqtamanpas tukuy chaykunata aparqaku. Paykunatam qaqchaparqani chay punchawpi mikuykunata *rantikusqankurayku. ¹⁶Jerusalem llaqtapi *yachaq Tiro llaqtayoq wakin runakunapas apamurqakum challwakunatawan tukuy imakunata hinaspam samana punchaw kachkaptinpas Jerusalem llaqtapi Juda casta runakunaman rantikurqaku.

¹⁷Chayraykum ñoqaqa Juda lawpi kamachikuq runakunata qaqcharqani kaynata:

—Mana allintam rurachkankichik samana punchawpi mana samaspaqa.

¹⁸Chaynatamá abuelonchikkunapas ruraraqaku, chayraykum kikin Diosninchik kay mana allinkunata ñoqanchikman aparamuwanchik, aparamuntaqmi kay llaqtapa hawanmanpas. ¿Samana punchawpi mana samaspaqa astawanraqchum munachkankichik Diosninchik piñarachiya? —nispa.

¹⁹Jerusalem llaqtapa punkunkunaman llantuy chayaramuptinmi manaraqpas samana punchaw qallaykuchkaptin kamachirqani Jerusalem llaqtapa punkunkunata wichqanankupaq, kamachirqanitaqmi chay punchaw pasaruptinqa kichanankupaqpas. Chay punkunapiqa churarqanitaqmi wakin serviwaqniy runakunatapas chaynapi samana punchawpiqa ima cargapas ama yaykumunapaq. ²⁰Chaynapim negociantekunapas hinaspam tukuy ima *rantikuqkunapas Jerusalem llaqtamantaqa hawapi achka kutita achikyarqaku. ²¹Paykunata qaqchaspaymi kaynata nirqani:

—¿Imanasqataq qamkunaqa murallapa qepanpi samachkankichik? Sichum huktawan chaynata ruraptikichikqa presocharusqaykichikmi —nispa.

Chaymantapunim paykunaqa manaña kutimurqakuchu samana punchawpiqa.

²²Leviy casta runakunatapas kamachirqanitaqmi chuyanchakuspanku punkunkunaman cuidaq rinankupaq chaynapi samana punchawtaqa Diosllapaña sapaqchanankupaq. Diosnilláy, amayá qonqaruychu kay rurasqaytapas, qamqa kuyapayakuynikiman hinayá llakipayariykullaway.

²³Chay tiempopiqa rikurqanitaqmi imaynam Juda castamanta wakin runakuna Asdod llaqtayoq warmikunawan casarakurusqankutapas, rikurqanitaqmi Amon casta warmikunawan hinaspam Moab casta warmikunawan casarakurusqankutapas. ²⁴Chaynapim paykunapa wawa-churinpa partenqa rimarqa Asdod runakunapa rimaynintawan huklaw nacionniyoq runakunapa rimaynintaña ichaqa manam rimarqakuchu Juda casta runakunapa rimaynintaqa. ²⁵Paykunawan atipanakuspaymi ñakaykurqani, wakintaqa maqaruspaymi chukchantapas chutaparurqani hinaspam Diosrayku jurachispay kaynata nirqani:

—Amam warmi churikichikkunataqa casarachinkichikchu paykunapa qari churinkunawanqa nitaqmi qari churikichiktapas casarachinkichikchu paykunapa warmi churinwanqa, kikikichikpunipas amamá chaynataqa rurankichikchu. ²⁶Israel nacionpa reynin Salomonpas chaynatamiki huchallikururqa huklaw nacionkunapa reyninpa pay hina mana kachkaptinpas. Paymi Diosninpa kuyasqan kasqanrayku Israel nacionpa reyninpaq churasqa karqa. Chaywanpas paytaqa huklaw nacionniyoq warmikunam huchallirachirqa. ²⁷Chaynaqa ¿manachum ñoqaykuqa uyarichkaniku Diosninchikpa contranpi kaynaña mana allin rurasqaykichikta? Qamkunaqariki Diosninchikta traiconarunkichik huklaw nacionniyoq warmikunawan casarakuruspaykichik —nispa.

²⁸Joiada sutiyoq runapa huknin churintam ñawpaqniymanta qarqorurqani, Joiadaqa karqa sacerdotekunapa jefen Eliasibpa churinmi. Chay churintaqariki qarqorurqani Horon llaqtayoq Sanbalatpa masan kasqanraykum. ²⁹Diosnilláy, qamqa amayá qonqaruychu paykunataqa. Paykunaqariki sacerdote kayninkutam

millakuypaqtaña rurarunku, sacerdotekunawan hinaspa Levij castakunawan contrato rurasqaykitapas hina chayna millakuypaqtam rurarunku.

³⁰Chaynaqa kikiypunimá sacerdotekunatawan Levij casta runakunata imapas huklaw nacionniyoq kaqkunamanta chuyancharqani hinaspa sapakamata maypim ruranankuman churarqani. ³¹Kamachirqanitaqmi tiempollanpi yantatapas hinaspa punta kaq rurukunatapas apamunankupaq. Diosnilláy, qamqa favorecewanaykipaqyá yuyariykullaway.

ESTERWAN SUTICHASQA LIBRO

Esdras librowan Nehemias libroqa willakun judiokuna huklaw nacionmanta kutimusqan-kumantam. Ester libroñataqmi willakun Persia nacionpi qeparamuq judiokunapa llakikuy vidanmanta. Chayna llaki vidapi kachkaptinkum Ester sutiyoq sipas castamasinkunapa favorninpi atisqanta rurarqa.

Kay libroqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Esterpa reina rikurirusqanmanta (1-2).

Iskay kaq parteñaataqmi willakun palaciopi servikuq ancha-ancha reqsisqa Aman sutiyoq runa judiokunata chinkarachinanpaq mana allinkuna rurasqanmanta (3-6).

Kimsa kaq parteñaataqmi willakun Reina Ester willaptin judiokunapa favorninpi Rey Asuero decretasqanmanta, willakuntaqmi enemigonkumanta defiendekunanpaq judiokunapa favorninpi kamachisqanmantapas (7-10).

Judiokunam Purim sutiyoq Fiestata ruranku tukuy chaykunata yuyarinankupaq (9:10-32).

Rey Asueroqa hatun convido rurasqanmanta

1 ¹Pachak iskay chunkan qanchisniyoq provinciapi Rey Asuero gobiernarqa. Payqa gobiernarqa India lawmanta qallaykuspam Cus lawkama. ²Chay punchawkunapi gobiernananpaqmi Rey Asueroqa Susa llaqtapi *yacharqa. Chay llaqtaqa karqa reypa yachanan llaqtam.

³Kimsa watamanña gobiernachkaspanmi Rey Asueroqa huk hatun convidota rurachirqa llapallan jefenkunapaqwan serviqninkunapaq hinaspa Persia nacionniyoq tropakunapa jefenkunapaq, rurachirqataqmi Media nacionniyoq tropakunapa jefenkunapaqpas, provinciakunapi prefectokunapaqpas chaynataq gobernadorkunapaqpas. ⁴Rey Asueroqa chaytaqa rurachirqa gobiernonpa riquezankunata, hatun kayninta hinaspa sumaqlaña atiyniyoq kasqanta paykunaman qawachinanraykum. Chay fiestaqa karqa parte watapunim. ⁵Chay punchawkuna pasaruptinpas qanchis punchawtawanraqmi reyqa huklawan convidota rurachirqa. Chay fiestaqa karqa palacio huertapa pationpim. Chay fiestamanqa convidasqataqmi karqaku Susa llaqtapi llapallan yachaqkunapas. Apupas-wakchapas llapallanmi convidasqa karqaku chay fiestamanqa. ⁶Chay patio adornaq toldokunam karqa yuraq chaynataq azul, hapiqnin cuerdakunañataqmi karqa linomanta grosella colornioqkama, chay cuerdakunaqa pasachisqa karqa qollqe anillokunapa ukuntam hinaspam hapichisqa karqa marmol rumi pilarkunaman. Chaypiqa karqataqmi waqtapaykuspa tiyananku qori-qollqemanta tiyanakunapas, maymi sayananku pampapas karqa cheqchi rumiwan chaynataq yuraqpas-yanapas marmol rumiwan sumaqlaña adornasqam. ⁷Paykunaqa upyaraku qorimanta vasokunapim, chay vasokunaqa karqa imaymana rikchaqmi. Vinoqa achkallañam karqa reypa allin runa kayninman hina, ⁸chaywanpas reyqa llapallan mayordomokunatam kamachirqa pitapas mana upyay munaqtaqa ama hikutanankupaq, chaynapi munasqanku-

man hinalla sapakama tomanankupaq. ⁹Vasti sutiyoq reinapas warmikunapaqmi rurarqa huk hatun convidota, chay convidotaq rurarqa Rey Asueropa palacionpim.

¹⁰Qanchis kaq punchawpi vino upyasqanwan Rey Asuero kuisisqa karuspanmi kacharqa qanchis serviqninkunata. Paykunam karqa Mehuman, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetar hinaspa Carcas. ¹¹Chay runakunaqa kachasqa karqaku Reina Vastita coronasqata reypa ñawpaqninman pusamunankupaqmi chaynapi kamachikuqkunapiwan llapallan runakuna sumaqlaña kayninta qawanankupaq. Payqa ancha buenamoza warmim karqa. ¹²Ichaqa Vasti sutiyoq reinaqa manam hamuyta munarqachu. Reypuni serviqninkunawan qayachichkaptinpas manam payqa hamuyta munarqachu. Paypaq rey anchallataña hukmanyaruspanmi hinaspa piñakuruspanmi ¹³qayachimurqa tiempokunamanta yachaqa runakunata. Reypa costumbrenmi karqa leykunamantawan allin arreglo ruraymanta yachaqa kuna tapukuy. ¹⁴Paypa ñawpaqninmanmi huñunakamurqaku Carcena sutiyoq runa, Admata sutiyoq runa, Tarsis sutiyoq runa, Meres sutiyoq runa, Marcena sutiyoq runa hinaspa Memucan sutiyoq runa. Chay qanchisnintin runakunaqa karqa Persia nacionmanta chaynataq Media nacionmanta jefekunam, paykunaqa karqa reypa qayllanman yaykuspa paypa gobiernonpi hatun kamachikuqkunam. ¹⁵Chaynaqa reymá paykunata tapurqa leyman hina Reina Vastivan imam rurananmanta. Payqa chayna ruraytaqa piensarqa serviqninkunawan qayachimuchkaptin reinaqa mana kasukusqanraykum.

¹⁶Chaymi Memucan sutiyoq runa reypa hinaspa kamachiqninkunapa ñawpaqninpi nirqa:

—Manam reypa contrallanpichu Reina Vastiga huchallikurun aswanqa huchallikurun llapallan kamachiqkunapa contranpiwan Rey Asueropa llapallan provinciankunapi kaq llapallan runakunapa contranpim. ¹⁷Reinapa kay rurusqantaqa llapallan warmikunachá yacharunqaku hinaspachá qosankutapas despreciaspanku kaynata ninakunaku: “Rey Asuero kamachirqa Reina Vasti ñawpaqninman hamunanpaq ichaqa manam hamurqachu” nispa. ¹⁸Chaynaqa Persia nacionniyoq chaynataq Media nacionniyoq allin reqsisqa señorakunapas reinapa imam rurusqanta uyariuspankuchá hina chaynatataq ruranqaku qosankupa contranpi, chaynapich paykunaqa qosankuta desprecianqaku hinaptinchá qosankupas llumpayllaña piñakunqa. ¹⁹Reynilláy, allinpaq rikchakapusuptikiqa mosoq decretotayá qoykuy hinaptinyá chay decretoqa willachisqa kachun. Persia nacionpa chaynataq Media nacionpa leyninkunaman hinayá mana cambiasqa kananpaq rurasqa kachun chay decretoqa. Chay decretoman hinataqyá reina Vastiga amaña qayllaykimanqa hamuchunchu, paymantapas aswan allin warmiñayá reina kananpaqqa akllasqa kachun. ²⁰Chay decreto qosqaykiqa lliwpa yachasqantaqmi kanan tukuy gobiernasqayki provinciakunapipas chaymi llapallan warmikunaqa apupas-wakchapas qosankuta respetanqaku —nispa.

²¹Reypaq chaynataq kamachikuqkunapaqpas chay Memucan sutiyoq runapa rimasqan allinpaq rikchakapuptinmi chayman hina reyqa rurarqa. ²²Chaymi reyqa cartakunata apachirqa gobiernasqan llapallan provinciakunaman, chay cartakunataqa apachirqa sapa provinciapa imaynam qellqanankuman hinam hinaspa llapa runakunapa imaynam rimayninkuman hinam. Llapallan qosakuna wasinkupi kamachikuq kananpaqmi chay cartakunaqa apachisqa karqa. Llapallan runakunapa rimayninman hina willachisqa kananpaqmi chay cartakunaqa qellqasqa karqa.

Esterña reina kananpaq akllasqa kasqanmanta

2 ¹Manapas unaymantam piñakuynin taniruptin Rey Asueroqa yuyarirurqa Vasti sutiyoq warmipa contranpi sentenciasqanmanta. ²Chaymi serviqnin-kuna reyta nirqaku:

—Reynilláy, qampaqyá maskamuchunku buenamoza doncella sipaskunata.

³Qampuniyá akllay gobiernasqayki provinciakunapi chay doncella maskamuq runakunata. Paykunayá *yachasqayki Susa llaqtaman pusamuchunku buenamoza doncella sipaskunata. Chay sipaskunaqa kanqaku warmikuna waqaychaq serviqniki Hegai sutiyoq runapa cuidasqanmi, payñachiki qonqa pachakunatapas hinaspá perfumekunatapas chay doncellakunamanqa. ⁴Sonqoykiman hina kaq sipaschiki kanqa reina Vastipa rantinpiqa —nispa.

Chayna nisqanku reypaq allin rikchakapuptinmi chaynata rurarqa. ⁵Reypa *yachasqan Susa llaqtapim yacharqa Mardoqueo sutiyoq Judio runa, payqa karqa Benjamín castanmanta kaqmi, paypa taytanqa karqa Jair sutiyoq runam, Jairñataqmi karqa Simeí sutiyoq runapa miraynin, Simeíñataqmi karqa Cis sutiyoq runapa miraynin. ⁶Mardoqueoqa Jerusalem llaqtamanta preso riqkunawanmi pusasqa karqa, payqa pusasqa karqa Juda nacionpi Rey Jeconiaswan kuskam. Rey Jeconiasqa Babilonia nacionpi Rey Nabucodonosorpa pusachisqanmi karqa. ⁷Mardoqueom uywakurqa tionpa churin Ester sutiyoq primanta, hebreo rimaypim Esterpa sutinga karqa Hadasa, payqa karqa mana tayta-mamayoqmi. Ichaqa payqa karqa allin rikchayniyoq buenamozam. Paytaqa tayta-maman wañukuptinmi Mardoqueoña churichakuykuspa uywakurqa. ⁸Reypa kamachikusqan decretokuna willakusqa karuptinmi reypa *yachasqan Susa llaqtaman achka sipaskunata huñuramurqaku, chaypim Hegai sutiyoq runapa waqaychasqan karqaku. Esterpas reypa wasinman pusasqa kaspamá Hegai sutiyoq runapa makinman churasqa karqa. ⁹Paymi sipasta kuyapayaykuspan yanapaypaq-yanaparqa, tukuy munasqanman hinam adornokunawanpas churachirqa, mikuykunatapas allinllantataqmi mikuchirqa. Qorqataqmi reypa palacionpi kaq akllasqa qanchis sirvientakunatapas hinaspam chay sipaskunatawan kuskata púsarqa warmikunapa yachanan wasipi sumaqnin kaq cuartokunaman.

¹⁰Esterqa manam willakurqachu maylaw llaqtayoaq kasqantapas nitaq pipa ayllunmi kasqantapas, chaynataqa rurarqa Mardoqueoqa yachachisqanman hinam.

¹¹Sapa punchawmi Mardoqueoqa warmikunapa *yachasqan patiopa chimpanpi purikacharqa. Payqa chaynataqa rurarqa Ester imaynam kasqan yachaykuyta munaspanmi chaynataq paywanqa imam rurasqankuta yachaykuyta munaspanmi.

¹²Warmikunapaq leyman hina chunka iskayniyoq killa pasaruptinmi sapakama sipasman tuparqa reyman yaykunanku. Allichapakunanku tiempoqa kaynam karqa: Soqta killam mirra aceitewan cuerponkuta untakuqku, soqta killañataqmi warmikunapa imaynam rurananman hina miski asnaq aceitewan untakuqku. ¹³Reyman yaykunapaq sipasman tuparamuptinmi tukuy ima mañakusqanta qoykurqa chaykunawan adornasqa warmikunapa wasinmanta reypa palacionman rinanpaq. ¹⁴Sipasmi reyman yaykuq tutaykuqta, paqarin tutamantañataqmi pasaq huk wasimanña otaq reypa compañerankunapa kasqanmanña. Chay wasipiqa Saasgaz sutiyoq runam cuentallikurqa warmikunamanta. Yapatawanqa manam reymanqa yaykuqkuñachu, yaykuspaqa-yaykuq rey munaptillanmi otaq sutinpi qayachimuptillanmi.

¹⁵Esterqa karqa Mardoqueoqa tion Abihailpa churinmi hinaspá Mardoqueoqa churichakusqanmi. Reyman yaykunapaq Esterman tuparuptinqa allichapakunapaqqa

manam imatapas mañakurqachu, churaspaqa-churakurqa reypa serviqnin warmikuna waqaychaq Hegai sutiyoq runapa nisqallantam. Estertaqa llapallan qawaqninkunam kuyarurqaku. ¹⁶Chaynaqa Estertamá púsarqaku Rey Asueropa kasqanman, chaynataqa ruraraqaku Rey Asuero qanchis watamanña gobiernachkaptinmi, chay púsasqanku killapa sutinmi karqa Tebet killa. ¹⁷Reymi llapallan kuyasqan warmikunamantapas Ester kaqta kuyarurqa. Llapallan sipaskunamantapas Ester kaqtam reyqa favorecespan umanman coronawan coronaykachirqa, paytaqa Vastipa rantinpin reina kananpaqña akllaykurqa. ¹⁸Chaymantam Esterpa sutinpi rey hatun convidota rurarka llapallan kamachiqkunapaqwan serviqninkunapaq. Provinciankunapi *yachaqkunatapas fiesta ruranankupaqmi kamachirqa, regalokunatapas qorqataqmi reypa allin sonqo kasqanman hina.

Reypa contranpi hoqarikuqkunata Mardoqueo denunciasqanmanta

¹⁹Sipaskuna yapamanta huñunasqa kachkaptinmi Mardoqueo reypa zaguan punkunpi tiyachkarqa. ²⁰Esterqa Mardoqueoqa kamachisqanman hinam mana willakurqachu may llaqtayoq kasqantapas nitaq pipa ayllunmi kasqantapas, Esterqa Mardoqueoqa nisqantam ruraq paypa makinpi kachkaptin yachachisqanman hina. ²¹Chay punchawkunapi reypa zaguan punkunpi Mardoqueo tiyachkaptinmi punkupi guardiakuna otaq reyta serviq isqay runakuna Rey Asueropa contranpi rabiallowanña wañurachinankupaq rimanakurqaku, chay runakunaqa karqa Bigtanwan Teresmi. ²²Aswanqa Mardoqueom chayta yacharuspan reina Esterman willaykurqa, Esterñataqmi reyman willaykurqa Mardoqueoqa sutinpi. ²³Chay asuntomanta tapukachakuspankum yacharurqaku cheqap kasqanta, chayraykum reypa isqaynin runankunaqa warkusqa karqaku, kaymi qellqasqa karqa reypa qayllanpi reypa gobiernasqanmanta apuntana qellqapi.

Judiokunapa contranpi Aman hoqarikusqanmanta

3 ¹Chaykuna pasaruqinmi Rey Asuero hatuncharqa Agappa mirayninmanta kaq Hamedata sutiyoq runapa churin Amanta, tiyanantapas churururqa paywan kaq llapallan kamachiqkunapa tiyanamantapas aswan altopiraqmi. ²Chaymi reypa zaguan punkunpi kaq llapallan serviqninkuna Amanpa qayllanpi qonqoranpa pampaman kumuykurqaku, chaynataqa ruraraqaku reypuni kamachikusqanraykum, Mardoqueom ichaqa mana qonqorakurqachu nitaq kumuykurqachu.

³Chaymi zaguan punkupi kaq reypa serviqninkuna Mardoqueoqa nirqaku:
—¿Imanasqataq manaqa kasukunkichu reypa kamachikuynintaqa? —nispa.

⁴Sapa punchaw chaynata tapupayachkaptinkupas manam payqa kasukurqachu chaymi Amanman willaykurqaku cheqapchus Mardoqueoqa chayna rurasqanpi hinalla kananpaq, ñam Mardoqueoqa willakururqaña Juda nacionniyoq kasqanta. ⁵Amanñataqmi qawaykurqa paypa qayllanpiqa Mardoqueo mana qonqorakusqanta nitaq mana kumuykusqanta chaymi payqa anchallataña rabiaturqa. ⁶Mardoqueoolla wañurachiy munasqanqa asllapaq rikchakapuptinmi, Amanqa munarqa Mardoqueoqa lliw castankunatawan tukuruyta, payqa munarqa Rey Asueropa gobiernasqanpi *yachaq llapallan judio runakuna wañurachiytam. Ñataqmi willaykurqakuña pikunam Mardoqueoqa ayllunkuna kasqantapas.

Judio runakuna wañuchisqa kanankupaq decretomanta

⁷Nisan sutiyoq killapim otaq watapa qallariynin killapim Rey Asuero chunka isqayniyoq watamanña gobiernachkaptin Amanpa ñawpaqinpi “pur” nisqanku

suerteta choqarqaku, chaytaqa ruraraqaku judio runakunata haykapim wañuchinankupaqmi otaq ima killapim chaynataq ima punchawpim wañuchinankupaqmi, hinaptinmi Adar sutiyoq killapi hinaspa chay killapa chunka kimsayoq punchawninpi tuparurqa. ⁸Chaymi Amanqa nirqa Rey Asuerota:

—Gobiernasqayki provinciakunapim chequesqa hinaspa rakinaspqa huk casta runakuna *yachachkan, leyninkupas sapaqmi llapallan runakunapa leyninmantapas, chay runakunaqa manataqmi leynikitapas kasukunkuchu, chayna kawsasqankuqa manam allinpunichu qampaqqa. ⁹Allinpaq rikchakapusuptikiqa decretaykuyá paykuna chinkachisqa kanankupaq, ñoqañataqmi kimsa pachak kimsa chunkan kilo qollqeta qosaq qori-qollqeki waqaychaqman —nispa.

¹⁰Chaymi reyñataq makinmanta anillonta horqoykuspan judio runakunapa enemigon Amanman qoykurqa, payqa karqa Agag sutiyoq runapa miraynin Hamadata sutiyoq runapa churinmi. ¹¹Amantamá rey kaynata nirqa:

—Qollqe munachiwaspaykiqa qampaqyá kachun, chay runakunawanqa tanteaspaykiman hinayá ruray —nispa.

¹²Watapa qallariynin killapa chunka kimsayoq punchawninpim reypaq qellqaqkuna qellqarqaku Amanpa lliw kamachikusqanman hina reypa prefectonkunaman, sapa provinciapi kaq subprefectokunaman hinaspa sapa llaqtapi gobernadorkunaman, qellqarqakuqa sapa provinciapi imaynam qellqasqankuman hinam chaynataq llapa runakunapa rimayninkuman hinam. Rey Asueropa sutinpi qellqaspankum paypa anillonwan sellarqaku. ¹³Carta apaqkunatam chaylla pasachirqaku reypa gobiernasqan llapallan provinciakunaman. Chay decretopim kamachisqa karqa chunka iskayniyoq killapa otaq Adar sutiyoq killapa chunka kimsayoq punchawninpi judio runakunata wañuchinankupaq, paykunataqa huk punchawllapi wañuchispam chinkachinanku karqa mozokuna kaptinpas, yuyaqkuna kaptinpas, wawakuna kaptinpas chaynataq warmikuna kaptinpas, kamachirqataqmi kapuqninkunata hapikuykunankupaqpas. ¹⁴Sapa provinciakunamanmi kay qellqasqa leyqa copianqa apachisqa karqa chaynapi llapallanku chay punchawpiqa judio runakunapa contranpi chaylla hatarinankupaq. ¹⁵Reypa *yachanan Susa llaqtapim chay leyqa qosqa karqa chaymi reypa kamachisqanrayku kallpayllaman carta apaqkunaqa lloqsirqaku, Aman sutiyoq runañataqmi reywan tiyaykuspa upyakurqaku, Susa llaqtapiñataqmi runakunaqa ancha hukmanyasqallaña karqaku.

Contrankupi decretorayku judio runakuna llakikuypi kasqankumanta

4 ¹Tukuy kaykunata Mardoqueo yacharuspanmi pachankunata llikipakurqa hinaspam luto pachawan pachakuruspan uhpawanpas maqchikurqataq umanman hinaspam llaqtapa chawpinta pasarqa llakimanta qapariyllawanña. ²Luto pachawan reypa palacion ukuman yaykunanpaq mana permitisqa kasqanraykum payqa punkukamalla chayarqa. ³Reypa kamachisqan decreto sapa provinciakunaman chayasqanpim judio runakunaqa karqaku huk hatun llakikuypi, chayraykum paykunaqa ayunowan qaparkachastin luto pachawan churakurqaku, puñurqakupas uhpakunapiñam.

Castankunapa favorninpi reyta Ester mañakusqanmanta

⁴Serviñnin sipaskunam yaykuspanku Esterman willarqaku, hina chaynallatataqmi willarqaku serviñnin runakunapas, reinapas sinchillataña llakikuspanmi Mardoqueoman pachata apachirqa chaynapi chay luto pachankunata horqokuspan chay apachisqan pachawanña pachakunapaq, ichaqa payqa manam chaskirqachu. ⁵Reypa

churasqan serviqnin Hatac sutiyoq runata Ester qayaykuspanmi Mardoqueoman kacharqa chaynapi imam pasakusqanmantawan imanasqam chayna pachasqa kasqanmanta tapumunanpaq. ⁶Chaynapim Hatac sutiyoq runaqa lloqsirqa Mardoqueowan tupanpanpaq, Mardoqueoqa reypa palacionpa chimpan plazapim kachkarqa. ⁷Mardoqueom payman willarqa tukuy ima pasakusqanmantawan imaynam judio runakunaqa chinkachisqa kanankumanta, willarqataqmi Aman sutiyoq runaqa reyman qollqe qoy munasqantapas, payqa chay qollqetaqa ofrecekurqa judio runakuna wañuchisqa kanankupaqmi. ⁸Qorqataqmi judio runakuna chinkachisqa kanankupaq Susa llaqtapi decreto qosqanpa copiantapas chaynapi Esterman qawaykachiptin paypas leenanpaq. Kunarqataqmi reyman rispa paypa qayllanpi castankunapa favorinipi mañakunanpaqpas.

⁹Hatac sutiyoq runa Esterpa kasqanman kutirispammi willarqa Mardoqueopa willamusqankunata. ¹⁰Chaymi Esterqa Hatac sutiyoq runawan Mardoqueoman kaynata willachimurqa:

¹¹—Reypa llapallan serviqninkunawan gobiernasqan provinciakunapi runakunaqa yachankupunim reypa leyninga kayna nisqanta: “Qaripas otaq warmipas mana qayasqa kachkaspan reypa ukulaw pationman yaykuqqa wañuchisqam kanqa, yaykuspaqayaykunman pimanpas qori tawnanta rey haywariyukuptillanmi” nispa. Ñoqaqa kimsa chunka punchawñam mana qayasqachu karqani reyman yaykunaypaqqa.

¹²Esterpa nisqankunatam willarqaku Mardoqueoman, willaykuptinkum payñaataq Esterman kunarqa kaynata:

¹³—¿Reypa palacionpi kaspaykichum wañunaykimanta judia kachkasapas lluptiyta piensachkanki? ¹⁴Sichum kunan rimarinayki kachkaptin upallakuykup-tikiqa judio runakunapa libraqninga huklawmantachiki hamunqa, chaywanpas qamqa taytaykipa ayllunkunapiwanmi puchukanki. Ichapas kunan hina horapaq reina kayman qamqa chayarqanki —nispa.

¹⁵Chaymi Esterñataq willachimurqa kaynata:

¹⁶—Susa llaqtaman rispaykiyá judio runakunata huñuramuy hinaspa-yá ayunaychik ñoqapaq, kimsa punchawpunim tutantin punchawnintin ama mikunkichikchu hinasapas amataqmi tomankichikchu. Ñoqapas serviqniy sipas-kunawanmi ayunasq, leyman hinaqa mana yaykuna kachkaptinpas reymanmi yaykusaq, wañunay kaptinpas hinachiki wañurusaq —nispa.

¹⁷Chaymi Mardoqueo pasaspan Esterpa tukuy kamachisqanta hina rurarqa.

Reypa qayllanman Esterpa yaykusqanmanta

5 ¹Kimsa punchaw pasaruptinmi Ester pachakurqa reina pachawan hinaspan reypa kanan patioman yaykurqa, chay patioqa karqa reypa salanpa chimpanpim, reyqa tiyachkasqa hina maymi tiyananpim, chay tiyananqa karqa palacioman yaykunapa chimpanpim. ²Payqa reina Esterta patiopi sayachkaqta rikuykuspanmi favoreceykurqa, makinpi kaq qorimanta tawnanta haywariyukuptinmi Esterñataq asuykuspan tawnanpa puntanta llapchaykurqa. ³Chaymi reyñataq tapurqa:

—Reina Ester ¿imataq pasasunki? ¿Imataq qampa mañakuynikiqa? Ñoqaqa gobiernasqay nacionapas parteqkusqaykim —nispa.

⁴Chaymi Esterñataq nirqa:

—Reynilláy, agradoykupaq kaptinqa kunanyá Amanwan kuska hamuychik convido rurasqayman —nispa.

⁵Hinaptinmi reyñataq kamachikurqa:

—Chaypunilla riychik Esterpa mañakusqanman hina, qayamuychiktaqyá Amantapas —nispa.

Chaynapimá reyqa hamurqa Esterpa rurachisqan convidoman. ⁶Reymi convidopi vinota tomachkaspan Esterta nirqa:

—¿Imatataq mañakuwanki qanman qonaypaq? ¿Imataq qampa mañakuynikiqa? Ñoqaqa qoykusqaykim gobiernasqay nacionpa partentapas —nispa.

⁷Chaymi Esterñataq nirqa:

—Ñoqapa mañakuyniyqa hinaspa ruegakuyniyqa kaymi:

⁸Reynilláy, sichum favorecewaspaykiqa kay mañakusqaytawan ruegakusqaytayá “arí” niykullaway, chaskiykullawayá agradoykippaq kaptinqa, paqarinýá huktawan hamuy Amanpiwan kуска rurachisqay convidoman, paqarinñam mañakusqayki imam mañakunaytaqa —nispa.

Mardoqueota warkurachinanpaq Aman alistakusqanmanta

⁹Chay punchawmi Aman ancha kusisqallaña lloqsirqa aswanqa reypa palacionpa punkunpi Mardoqueota rikuruspanmi paypa contranpi anchallataña rabiaturqa, payqa rabiaturqa ñawpaqninpi Mardoqueo mana sayariptinmi nitaq manchakuyllamantapas mana kuyuriptinmi. ¹⁰Chaywanpas aguantakuykuspanmi Amanqa wasinman chayarurqa hinaspa qayachimurqa amistadninkunata, qayachimurqataqmi warmin Zerestapas. ¹¹Paykunapa qayllanpim alabaturqa achkallaña qori-qollqenkunamanta, alabaturqataqmi achkallaña churinkunamantapas, tukuy imawan rey hatunyarachisqanmantapas, kamachikuqkunapa hawanpi kasqanmantapas chaynataq reypa serviqninkunapa hawanman rey churasqanmantapas. ¹²Amanqa nirqataqmi:

—Reina Esterqa manam pitapas convidarqachu reywan kuskataqa ichaqa ñoqallatam qayaykuwan, ñoqaqa paqarinpaqpas reywan kuskam convidasqa kachkani, ¹³chaywanpas tukuy chaykunaqa manam gustoypaqchu, chaynaqa kachkani Mardoqueo sutiyoq judio runata sapa kutilla reypa palacionpa punkunpi tiyaqta qawaspaymi —nispa.

¹⁴Chaymi warmin Zerewan llapallan amistadninkuna kaynata nirqaku:

—Iskay chunka iskayniyoq metro sayayniyoq warkunatayá rurarachiy hinaspayá paqarinpuni reyta niy chaypi Mardoqueo warkusqa kananpaq, chaynapiyá qamqa kusisqaña yaykuy convidoman —nispa.

Chayna nisqanku Amanpa agradonpaq karuptinmi payqa rurachirqa huk warkunata.

Mardoqueopa vencesqanmanta

6 ¹Chay tutam reyqa mana puñuyta atirqachu hinaspa kamachirqa pasaq tiempokunapi sucedekusqanmanta qellqasqankuta qayllanman apamuspanku leenankupaq. ²Chay qellqapim tarirurqaku Bigtan hinaspa Teres sutiyoq runakunapa contranpi Mardoqueopa denunciasqanta, chay runakunaqa iskayninkum karqaku reypa punkunwan cuentallikuqkuna, paykunaqa Rey Asuero wañurachiytam munarqaku. ³Chaymi rey tapurqa:

—¿Mardoqueotaqa yaqachum imallawanpas favorecerqaku otaq yaqachum ima cargollatapas qorqaku? —nispa.

Hinaptinmi reypa serviqninkuna nirqaku:

—Manam imallatapas paypaqqa ruraraqachu —nispa.

⁴Patiopi huk kaqnin puriqta uyarispanmi rey tapurqa:

—¿Pitay purichkan patiopiqa? —nispa.

Chay ratoqa Amanmi reypa palacionpa hawa lawnin patioman chayaramuspan chaypi kachkarqa, payqa chaypiqa kachkarqa rurachisqan warkunapi Mardoqueo-ta warkuchinanmanta reymán ninanpaqmi.

⁵Hinaptinmi reypa serviqninkuna nirqaku:

—Wak patiopi sayaq runaqa Amanmi —nispa.

Chaymi reyñataq nirqa:

—Yaykumuchun —nispa.

⁶Aman yaykuramuptinmi reyñataq payta tapurqa:

—¿Imaynataq hatunchasqa kanman reypa hatunchay munasqan runaqa? —nispa.

Chaymi Amanñataq sonqonpi piensarirqa:

—¿Pitaq reypa hatunchay munasqanqa kanman mana ñoqa kaspaqa? —nispa.

⁷Chaymi Amanqa reyta nirqa:

—Reypa hatunchay munasqan runapaqqa ⁸apamuchunkuyá reypa pachankunata, payqa reypa sillakunan caballopi sillachisqayá kachun, churachunkutayá reypa umanpi kaq coronawanpas. ⁹Ancha reqsisqa serviqninmanyá qochunku reypa pachankunatawan caballonta chaynapi chay pachakunawan reypa hatunchay munasqan runata pachachinankupaq, chay silladapa puntanta rispankuyá qayaykachakuchunku kaynata: “Kaynatapunim reyqa hatunchan hatunchay munasqan runataqa” nispa.

¹⁰Chaymi reyqa Amanta nirqa:

—Utqaymanyá horqomuy pachakunay pachakunata, pusamuytaqyá caballoytapas hinaspayá nisqaykiman hina ruramuy Mardoqueo sutiyoq judio runawan otaq palaciopa punkunpi tiyaqwan, amam qonqankichu tukuy imapas nisqaykiman hina paywan rurayta —nispa.

¹¹Chaymi Amanqa chay pachakunata hapiykuspan chaynataq caballotapas alistaykuspan Mardoqueo-pa pachachirqa hinaspa caballopi silladata pusarqa llaqtapa plazanta, payqa ñawpaqnintam rirqa kaynata qaparistin:

—Kaynatapunim reyqa hatunchan hatunchay munasqan runataqa —nispa.

¹²Chaymantam Mardoqueoqa kutirirqa reypa palacionpa punkunman, Amanñataqmi ancha llakisqallaña umantapas tapakuykuspan wasinman kutirirqa kallpaylla. ¹³Amanmi tukuy ima pasarusqanmanta willakurqa Zeres sutiyoq warminman, willakurqataqmi llapallan amistadninkunamanpas chaymi yachaysapa runakuna warmin Zerewiwan kaynata nirqaku:

—Chay Mardoqueo judio kaptinqa paypa ñawpaqninpim wichiyaña qallaykunki, paytaqa manam venceyta atiwaqchu, aswanqa cheqaptapunim wichiyaña-wichiykunki —nispa.

¹⁴Paykunawan parlachkaptinraqmi reypa serviqninkuna chayarurqaku utqayllamanña Esterpa convido rurasqanman Amanta pusanankupaq.

Aman warkusqa kasqanmanta

7 ¹Reyqa Amanwan kuskamá rirqa reina Esterpa convido rurasqanman. ²Chay iskay kaq punchaw convidopi vinota tomachkaptinkum Esterta rey nirqa:

—Reina Ester ¿imataq qampa mañakuynikiqa? ñoqaqa imapas mañakuwasqay-kitam qosqayki, gobiernasqaypa partentapas qoykusqaykim —nispa.

³Chaymi reina Esterñataq nirqa:

—Reynilláy, qampa favorecesqan kaptiyqa chaynataq qampa agradoykupaq kaptiyqa mañakusqaytayá uyariykullaway. Qamqa vidaytayá qoykullaway, chaynataqyá sal-

vaykuytaq castaykunapa vidantapas. ⁴Ñoqaqa castaykunapiwan kuskam rantikusqaña kachkaniku, ñoqaykuqa ñakarichisqa, wañuchisqa, chinkachisqa kanaykupañam citasqa kachkaniku. Sirvientekuna kanaykupaq rantikusqa kaspachiki ñoqaqa upallakuykuyman, chayna kaptinqa manach qampa umayki nanachiq hamuymanchu karqa —nispa.

⁵Hinaptinmi Rey Asueroñataq reina Esterta tapurqa:

—¿Pitaq chayqa? ¿Maypitaq kachkan chayna ruray munaq runaqa? —nispa.

⁶Hinaptinmi Esterñataq nirqa:

—Chay enemigoyku runaqa hinaspa contraykupi sayariq mana allin ruraq ru-naqa kay Amanmi —nispa.

Chaymi Amanqa mancharikururqa reypa hinaspa reinapa qayllanpi. ⁷Chaymi reyqa piñakuruspan hatarirurqa convidomanta hinaspa pasakurqa palacionpa huertanman. Amanñataqmi qeparqa vidanmanta reina Esterta ruegoanapaq, Amanqa cuentatam qokururqa payta wañurachinanpaq reyqa churakuykusqanta. ⁸Huertamanta convido salaman rey kutiramuptinmi waqtapaspa tiyanan kamapi Ester kachkaptin Amanpas wischukuykuspantaq chay kamapa waqtanpi kachkasqa, hinaptinmi rey nirqa:

—¿Hina palaciopichu reinatapas abusayaraq munarqanki? —nispa.

Rey chaynata niruptinmi Amanpa uyanta taparurqaku. ⁹Chaymi reypa servi-qnin Harbona sutiyoq runa nirqa:

—Amanpa wasinpim kachkan iskay chunka iskayniyoq metro altoyoq warkuna, chaytaqa kikin Amanmi rurachirqa reypa favorninpi rimariq Mardoqueopaq —nispa.

Chaymi rey kamachirqa:

—Chaynaqa Amantayá chaypi warkumuychik —nispa.

¹⁰Chaymi Amantaqa warkururqaku Mardoqueopaq rurachisqa warkunapi, chayñam reypa piñakuynin pasarurqa.

Judio runakunapa favorninpi decretomanta

8 ¹Hina chay punchawllapim Judio runakunapa enemigon Amanpa wasinta Ester-mañña Rey Asuero qoykurqa, Mardoqueoñataqmi reypa serviqnin kananpaña yaykurqa, chaynataqa ruraraq ayllu kasqankumanta Ester willakusqanraykum. ²Chaymi Amanmanta qechusqa anillota horqoykamuspan Mardoqueomanña qoykurqa. Esterpas Mardoqueotaqa churarqa Amanpa kapuqninkunapa hawanpiñam. ³Chaymantam reyta huktawan reina Ester rimapayarqa, payqa reypa ñawpaqninpi qonqorakuykuspanmi waqayllawanña ruegoakurqa Agagpa miraynin Aman sutiyoq runapa decreto rurasqa-kuna anulasqa kananpaq, chaynapi judio runakunapa contranpi piensasqanpas amaña cumplikunanpaq. ⁴Chaymi reyqa Esterman haywariykurqa qori tawnanta hinaptinmi Esterqa hatariykuspan sayaykurqa reypa ñawpaqninpiña. ⁵Hinaspa kaynata nirqa:

—Sichum qampa agradoykupaq kaptiyqa hinaspa qayllaykipi favornikita tariruptiyqa chaynataq mañakusqaypas allin kaptinqa chaynataq kuyakuynikipas ñoqapaq kaptinqa llapallan provinciaykikunamanyá qellqasqa kachun chaynapi Amanpa tantearusqanman-ta cartakuna yanqachasqa kananpaq. Chay Amanqa karqa Agagpa mirayninmanta kaq Hamedatapa churinmi. Amanqa kamachikurqa llapallan provinciakunapi judio runakuna puchukachisqa kanankupaqmi. ⁶¿Imanispataq qawayman castaykuna ñakariypi kaptin-kuqa? ¿Imaynamá ñoqaqa aylluykunapa puchukasqantaqa qawakuyman? —nispa.

⁷Chaymi Rey Asueroñataq reina Estertawan judio Mardoqueota nirqa:

—Ñoqaqa Estermanmi qoykuniña Amanpa wasinta, Amantapas warkurachi-niñam judio runakunapa contranpi sayarisqanmanta. ⁸Qamkunayá qellqaychik

judio runakunaman ñoqapa sutiypi tanteasqaykichikman hina hinaspataqyá anilloywanpas selloychiktaq. Rey pa sutinpi qellqasqa chaynataq anillonwan sellasqa decretotaqa manañam yanqachayta atinmankuchu —nispa.

⁹Chaymi reypaq qellqaqkunata qayachimurqaku Sivan sutiyoq kimsa kaq killapa iskay chunka kimsayoq punchawninpi hinaptinmi Mardoqueopa tukuy kamachisqanta hina qellqarqaku, qellqarqakumá judio runakunamanpas, prefectokunamanpas, subprefectokunamanpas chaynataq India provinciamanta qallarisa Cus provinciakama pachak iskay chunkan qanchisniyoq provinciakunapi kaq hatun kamachikuqkunamanpas. Qellqarqaqa sapa provinciapa imaynam qellqasqankuman hinam chaynataq llapallan runakunapa rimayninkuman hinam. Judio runakunamanpas qellqarqataqmi imaynam qellqasqankuman hina chaynataq imaynam rimayninkuman hina. ¹⁰Rey Asueropa sutinpi qellqaspa má hina paypa anillonwantaq sellarqakupas hinaspa cartakunata apachirqa reypa cartakuna apachinan ancha kallpaq caballokunawan, chay caballokunaqa reypaq uywasqa caballokunam karqa. ¹¹Chay cartakunawanmi llapallan llaqtakunapi kaq judio runakunata kikin rey autorizarpa huñunakuspanku kikinkutapas wawa-churinkutapas chaynataq warminkutapas defiendenankupaq chaynataq enemigonkutapas puchukanankama wañuchispa chinkachinankupaq. Wañuchinqakumá maylaw runakunamanta otaq provinciakunamanta armasqa runakuna wañuchinankupaq hamuptinpas. ¹²Chaytaqa rurananku karqa huk punchawllapim Rey Asueropa gobiernasqa lliw provinciakunapi, chaytaqa rurananku karqa chunka iskayniyoq killapa otaq Adar sutiyoq killapa chunka kimsayoq punchawninpi. ¹³Llapallan runakuna yachanankupaqmi sapa provinciakunapi kamachisqa karqa chay decretopa imaynam copianman hina judio runakuna chay punchawpi enemigonkuta vengakunankupaq alistasqaña kanankupaq. ¹⁴Reypa kamachikuyninman hinam carta apaqkuna lloqsirqaku utqayllamanña ancha kallpaq caballokunapi, chaynapimá chay decretotaqa willakurqaku reypa *yachasqa Susa llaqtapi. ¹⁵Mardoqueoñataqmi reypa qayllanmanta lloqsirqa reypa yuraqniyoq morado pachan-kunawan pachakuykuspa umanpipas qorimanta hatun coronayoq chaynataq wasanpipas linomanta hinaspa grosellamanta capayoq chaymi Susa llaqtapi *yachaqkuna qaparilla-wañña kusikurqaku. ¹⁶Judio llapallan runakunapaqqa chay punchawqa karqa ancha-ancha kusikuy punchawmi chaynataq alabasqa kananku punchawmi. ¹⁷Chaymi reypa kamachikusqa decretopa chayasqa sapa provinciapi chaynataq sapa llaqtapipas, judio runakuna ancha-ancha kusikuymanta convidokunata hinaspa fiestakunata ruraraqaku. Achkallaña runakunapas judio runakunata manchakuspanku paykunapa qatinqinña rikurirurqaku.

Judio runakuna vencesqankumanta

9 ¹Chunka iskayniyoq killapim otaq Adar sutiyoq killapa chunka kimsayoq punchawninpi reypa kamachikusqa decretoman hina judio runakunata enemigonkuna munaychakunanku karqa, judio runakunaraqmi chay cheqniqninkunapiqa munaychakurqaku. ²Rey Asueropa gobiernasqa llapallan provinciakunapim judio runakunaqa huñunakururqaku mana allin ruray munaqninkunawan peleanankupaq, ichaqa manam pipas chay enemigonmantaqa paykunapa contranpi sayariyta atirqakuchu, llapallan runakunam mancharisqallaña karqaku chay Judio runakunarayku. ³Chaymi provinciakunapi reypa churasqa llapallan hatun kamachikuqkuna, prefectokuna, subprefectokuna hinaspa autoridadkuna Mardoqueoata manchakuspanku judio runakunataña yanaparqaku. ⁴Mardoqueoqa ancha munayniyoqmi karqa reypa palacionpi, Mardoqueoapa munayniyoq kasqantam provinciakunapipas lliw yacharurqaku, payqa aswan-aswan munayni-

yoqmi hoqariypaq-hoqarikurqa. ⁵Judio runakunaqa llapallan enemigonkunawanmi munasqankutaña rurarqaku, paykunaqa enemigonkunatamá espadawan wañuchispa puchukachirqaku. ⁶Reypa *yachanan Susa llaqtapim judio runakunaqa wañuchispa puchukachirqaku pichqa pachak runakunata. ⁷Paykunaqa wañuchirqakumá Parsandata sutiyoq runatapas, Dalfon sutiyoq runatapas, Aspata sutiyoq runatapas, ⁸Porata sutiyoq runatapas, Adalia sutiyoq runatapas, Aridata sutiyoq runatapas, ⁹Parmasta sutiyoq runatapas, Arisai sutiyoq runatapas, Aridai sutiyoq runatapas hinaspa Vaizata sutiyoq runatapas. ¹⁰Kay wañuchisqanku chunkantin runakunaqa karqa judio runakunapa enemigon Amanpa churinkunam, Amanqa karqa Hamedata sutiyoq runapa churinmi. Ichaqa paykunaqa manam qechurqakuchu chay wañuchisqanku runakunapa kapuqninkutaqa.

¹¹Hina chay punchawllapitaqmi reypa *yachanan Susa llaqtapipas wañuchisqankumanta reyman willarqaku. ¹²Hinaptinmi reyñataq reina Esterman nirqa kaynata: —Kay ñoqapa *yachanay Susa llaqtapipas judio runakunam wañurachinku pichqa pachak runakunata, wañurachinkutaqmi Amanpa chunkantin churinkunatapas, chaynaqa ñimatawanraqtaq mañakuwanki? ñimatawanraqtaq ruranayta munachkanki? Imapas mañakusqaykiqu rurasqam kanqa —nispa.

¹³Chaymi Esterñataq nirqa:

—Agradoykipaq kaptinqa kay Susa llaqtapi judio runakunayá kunan decretoman hina paqarinpas rurachunku, chaynataqyá Amanpa chunkantin churinkunapa ayantapas warkuchunku warkunakunapi —nispa.

¹⁴Reymi kamachirqa chaynata ruranankupaq, decretotapas Susa llaqtapi qoykuptinmi Amanpa chunkantin churinkunapa ayanta warkurqaku.

¹⁵Susa llaqtapi kaq judio runakunam Adar sutiyoq killapa chunka tawayoq punchawninpi huktawan huñunakururqaku hinaspa Susa llaqtapi wañurachirqaku kimsa pachak runakunatawan, ichaqa manam qechurqakuchu imankutapas. ¹⁶Reypa gobiernasqan provinciakunapi wakin judio runakunapas huñunakurqakum defiendekunankupaq, chaynapiñam paykunaqa enemigonkumanta hawka karqaku, paykunapas cheqniqninkunatam wañurachirqaku qanchis chunka pichqayoq waranqa runakunata, ichaqa manam qechurqakuchu imankutapas. ¹⁷Adar sutiyoq killapa chunka kimsayoq punchawninpi tukuy kaykunaqa pasakurqa, chay killapa chunka tawayoq punchawninpiñataqmi samarqaku hinaspa paykunaqa chay punchawpi convidota ruraspanku kusikurqaku.

¹⁸Susa llaqtapi kaq judio runakunam huñunakurqaku hina chay Adar sutiyoq killapa chunka kimsayoq punchawninpi, huñunakurqakutaqmi paqarinnintin chunka tawayoq punchawpipas, paykunaqa chunka pichqayoq punchawpiñam samarqaku hinaspa chay punchawta rurarqaku convidanakuspa kusikuy punchawta. ¹⁹Chayraykum mana murallasqa llaqtachakunapi *yachaqa judio runakunapas Adar killapa chunka tawayoq punchawninpiqa kusikuywan convidota ruranku, regalokunatapas apachinakunkutaqmi sapakama vecinonkunawan.

Purim sutiyoq fiestamanta

²⁰Tukuy kaykunamanta qellqaspan Mardoqueo apachirqa cartakunata. Rey Asuero pa gobiernasqan llapallan provinciakunapi kaq judio runakunamanmi payqa apachirqa. Apachirqataqmi hichpallapi *yachaqkunamanpas chaynataq karupi kaqkunamanpas.

²¹Adar killapa chunka tawayoq hinaspa chunka pichqayoq punchawninpi watan-watan fiestata ruranankupaqmi payqa kamachirqa. ²²Chaynataqa kamachikurqa judio runaku-

na enemigonmanta hawkaña kasqanku punchawraykum chaynataq llakikuyninkupas kusikuymanña tikraksqan killa kasqanraykum chaynataq waqayninkupas kusikuy punchawmanña tikraksqanraykum. Kamachirqataqmi chay punchawkunapiqa convidanakuspa kusikunankupaqqas, vecinonkuman sapakama mikuyta apachinankupaqqas chaynataq wakchakunaman regalokuna qonanku punchawkuna kananpaqqas. ²³Chaymi judio runakunaqa Mardoqueoqa qellqasqanta chakispanku chay fiesta ruray qallarisqankuman hina ruraraqaku. ²⁴Agagpa miraynin Hamedata sutiyoq runapa churin Amanmi tantearurqa judio runakuna puchukarachiya, payqariki karqa judio runakunapa enemigonmi, Amanqa “pur” sutiyoq suertetaq choqarqa paykunataq puchukarachispa tukuranpaq. “Pur” ninanqa “suerte” ninanmi. ²⁵Reina Ester ñawpaqinman hamuruptinmi reyqa chay asuntomanta yacharurqa hinaspa cartawan kamachikurqa judio runakunapa contranpi kaq Aman sutiyoq runapa mana allin tanteasqan kikillanman wichiynankunapaq chaynataq churinkunatapas hinaspa kikintapas warkunapi warkuranankupaq. ²⁶Chay punchawkunam Purim sutiwan sutichasqa karqa, “purim” ninanqa “suertekuna” ninanmi. Chayraykum Mardoqueoqa cartanman hina, qawasqankuman hina hinaspa kikinku ukupi pasasqanman hina ²⁷judio runakunaqa kamachirqaku kikinkupas, mirayninkupas chaynataq paykunaman llapallan hukllawakuqkunapas mana qonqaruspa iskay punchawpuni fiestata ruranankupaq, chaytam rurananku karqa imaynam chay qellqasqanman hina watan-watan imam tiempollanpi. ²⁸Kamachirqakutaqmi chay iskaynin punchawpiqa lliw mirayninkunapiwan hinaspa ayllunkunapiwan provinciakunapipas chaynataq llaqtakunapipas fiestata ruranankupaq chaynapi judio runakunapipas hinaspa mirayninkunapipas kay Purim punchawkunaqa mana qonqasqa kananpaq, aswanqa chay punchawkunapiqa fiestata ruranankupaq. ²⁹Hinaptinmi Abihailpa churin reina Ester judio Mardoqueo piwan hatun atiyniyoq kayninkuman hina qellqarqaku iskay kaq cartata, chay cartaqa rimarqa Purim sutiyoq fiestamantam. ³⁰Chaymi Mardoqueo apachirqa cartakunata llapallan judio runakunaman chaynataq Rey Asueropa gobiernasqan pachak iskay chunkan qanchisniyoq provinciakunamanpas. Mardoqueoqa chay runakunataq kuyakuywan hinaspa confianzawanmi rimapayarqa. ³¹Judio Mardoqueo piwan Reina Esterpa kamachisqanman hinaqa señalasqanku tiempopim kay Purim punchawkunapiqa kikinku hinaspa mirayninku fiestata rurananku karqa, kamachirqataqmi kikinkupas chaynataq mirayninkupas imaynam ayunanankupaq chaynataq waqanankupaqqas. ³²Chaynapimá Purim fiestamanta Esterpa kamachikuyninqa allin takyachisqa karqa, chayqa libropi qellqasqam karqa.

Mardoqueo hatunchasqa kasqanmanta

10 ¹Rey Asuerom tukuy hinastin nacionkunapi chaynataq lamar qochapa patanpi kaq llaqtakunapipas kamachikurqa impuestota paganankupaq. ²Atiyniyoq kasqanrayku hinaspa munayniyoq kasqanrayku tukuy rurasqankunaqa chaynataq imaynam Mardoqueo tapas hatunyachisqanmanta claroy-claroy willakuyninkunaqa qellqasqam kachkan Media hinaspa Persia nacionniyoq reykunapa vidanmanta willakuq libropi. ³Judio Mardoqueoqa munayniyoq kayninpiqa karqa Rey Asueropa qatiqllanmi, payqa judio runakuna ukupiqa anchallaña reqsisqam karqa, payqa chaynaqa karqa castankunapa allinninta maskaspa favorninpi rimasqanraykum, payqa nana-nanaqa castamasinkunapa estimasqanmi karqa.

JOBWAN SUTICHASQA LIBRO

Kay libroqa Job sutiyoq runapa sutinwan sutichasqam kachkan paypa vidanman-ta willakusqanrayku. Jobqa Diospa munasqanman hina kawsakuq ancha apu runam karqa, kapurqataqmi achkallaña churinkunapas chaynataq achkallaña sirvientenkunapas. Qonqaymanta payman hatun desgracia hamuruptinmi tukuy kapuqnin chinkarurqa. Churinkunam wañururqa, kikintapas hapirurqataqmi ñakarichiqnin millakuypaq onqoy, chayraykum payqa manaña ima rurakuytapas atirqachu. Payta consuelaq tukunankupaqmi puntata kimsa amistadninkuna rirqa, rirqataqmi tawa kaq amistadninpas.

Kay libroqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun imaynanpim Job desgraciaman wichiycusqanmanta (1-2).

Iskay kaq parteñataqmi willakun kimsa amistadninkunawan Job churanakusqanmanta (3-31).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Eliupa rimapayasqanmanta (32-37).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Jobta Tayta Dios imam nisqanmanta (38-42:6).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun tukuy chay pasakuqpa tukupayninmanta (42:7-17).

Job sutiyoq runapa ñakarisqanmanta

1 ¹Uz sutiyoq lawpim *yacharqa Job sutiyoq runa. Payqa mana huchallikuspa Diospa munasqanman hina allinta ruraq. Payqa Diosta adoraqmi karqa, payqa imapas mana allinmantaqa rakikuqpunim. ²Churinkunam karqa qanchis qarikuna hinaspa kimsa warmikuna. ³Paypaqa kapurqam qanchis waranqa ovejankuna, kimsa waranqa camellonkuna, pichqa pachak pares bueyesninkuna, pichqa pachak china asnonkuna, kapurqataqmi achka-achka sirvientenkunapas. Jobqa karqa intipa qespimunan lawpi llapallan yachaqkunamantapas aswan reqsisqa runam.

⁴Qari churinkunam tupamuqnin punchawpi wasinpi ruraq huk hatun convidota hinaspa watukanakuqku, qayachimuqkutaqmi kimsan paninkutapas paykunawan tomaspa mikunankupaq. ⁵Chayna qatinasinpi convidokuna tukuruptinmi Jobqa churinkunata qayachimuq paykunata chuyanchananpaq. Jobqa tutapayta hatarispanmi sapa churinpa huchanrayku animalta wañuchispa Diospaq lliwta kañaq. Sapa kutim chaynata ruraq kaynata piensasqanrayku:

—Ichapas churiykunaqa imawanpas huchallikurun, ichapas paykunaqa sonqonkupi Diosta insultarunku —nispa.

⁶Huk punchawmi angelkuna Tayta Diospa qayllanman rirqaku. Satanaspas paykunawan kuskataqmi rirqa Tayta Diospa qayllanman. ⁷Chaymi Satanasta Tayta Dios tapurqa:

—¿Maymantataq hamuchkanki? —nispa.

Hinaptinmi Satanasñataq nirqa:

—Allpa pachata canton-canton muyumusqaymantam hamuchkani —nispa.

⁸Hinaptinmi Tayta Diosñataq nirqa:

—¿Cuentata qokamurqankichu serviqniy Jobmanta? Pay hinaqa manam pipas kanchu allpa pachapiqa. Payqa mana huchallikuspa munasqayman hina allin ruraqmi. Payqa adoraqniy kaspanmi imapas mana allinmantaqa rakikunpuni —nispa.

⁹Chaymi Satanasqa Tayta Diosta nirqa:

—Ari, Jobqariki adorasuchkanki manam debaldellachu. ¹⁰Qamqariki qenchan hina muyuruspa waqaychachkanki paytaqa chaynataq familiankunatapas hinaspa tukuy ima kapuqninkunatapas. Llamkayninpipas bendeciyaqtiqim paypaqa animalninkunapas chaylawpiqa llumpa-llumpayta mirarun. ¹¹Aswanqa paypa llapa kapuqninta purmarachiptikiqa uyaykipipuni ñakasunki —nispa.

¹²Hinaptinmi Tayta Diosñataq Satanasta nirqa:

—Allinmi, munasqaykitayá ruray Jobpa llapallan kapuqninkunawanqa. Ichaqa amam imanankipaschu kikin Jobtaqa —nispa.

Hinaptinmi Satanasqa lloqsirqa Tayta Diospa qayllanmanta.

¹³Huk punchawmi Jobpa churinkuna mayor kaqa wasinpi mikuspa tomachkarqaku. ¹⁴Hinaptinmi Jobman hamuspan huk runa nirqa:

—Bueyeskunawan yapuchkaptiykum chaynataq asnokunapas hichpaykupi mikuchkaptinmi ¹⁵qonqayta chayaramurqaku Saba casta runakuna hinaspa animalkunata salteawaspanku runaykikunatapas lliwta wañurachinku. Ñoqallañam lluptiramuni qanman willanaypaq —nispa.

¹⁶Manaraqpas chay runa willakuyta tukuchkaptinmi huk runapas chayaramuspan nirqa:

—Cielomanta Diospa ninan wichiykamuspanmi rugarun llapallan ovejakunatawan llapallan michiqkunata. Ñoqallañam lluptiramuni qanman willanaypaq —nispa.

¹⁷Manaraqpas chay runa willakuyta tukuchkaptinmi huk runapas chayaramuspan nirqa:

—Kimsaman rakisqa Caldea tropakuna hamuruspankum camellokunata qatikunku, michiqkunatapas espadawanmi wañurachinku. Ñoqallañam lluptiramuni qanman willanaypaq —nispa.

¹⁸Manaraqpas chay runa willakuyta tukuchkaptinmi huk runapas chayaramuspan nirqa:

—Piwi churikipa wasinpim llapallan churikikuna mikuspa tomachkarqaku.

¹⁹Hinaptinmi qonqaymanta chunniqa waklawninmanta viento rikuriramuspan churikikunapa kasqa wasita tawan esquinamanta tuñirachin hinaptinmi llapallanku wañurun. Ñoqallañam lluptiramuni qanman willanaypaq —nispa.

²⁰Chaymi Jobqa llakikuymanta hatarispan pachantapas llikipakurqa hinaspa chukchantapas rutukurusan qonqoranpa pampaman kumuykuspan Diosta adorarqa, ²¹paymi nirqa:

Nacekuspayqa manam imatapas apamurqanichu.

Wañukuspapas manataqmi imatapas apasaqchu.

Tayta Diosmi qowarqa imatapas.

Paytaqmi qechuruwanpas.

Tayta Diosyá alabasqa kachun.

²²Tukuy chaykunawanpas Jobqa manam huchallikurqachu, manataqmi chaykunamantaqa Diosmanchu culparqa.

2 ¹Huk punchawmi angelkuna Tayta Diospa qayllanman rirqaku. Satanaspas paykunawan kuskataqmi rirqa Tayta Diospa qayllanman. ²Chaymi Satanasta Tayta Dios tapurqa:

—¿Maymantataq hamuchkanki? —nispa.

Hinaptinmi Satanasnataq nirqa:

—Allpa pachata canton-canton muyumusqaymantam hamuchkani —nispa.

³Hinaptinmi Tayta Diosnataq nirqa:

—¿Cuentata qokamurqankichu serviciy Jobmanta? Pay hinaqa manam pipas kanchu allpa pachapiqa. Payqa mana huchallikuspa munasqayman hina allin ruraqmi. Payqa adoraqniy kaspanmi imapas mana allinmantataq rakikunpuni. Yanqapuni paypa kapuqninkunata tukurachiwaptikipas hinallaraqmi payqa mana huchayoq kachkan —nispa.

⁴Chaymi Satanasnataq nirqa:

—Qararayku qara, vidanraykum runaqa tukuy ima kapuqnintapas qonman.

⁵Aychanpiwan tullunpi nanayta qoykuptikiqa uyaykipipunim ñakasunki —nispa.

⁶Hinaptinmi Tayta Diosnataq Satanasta nirqa:

—Allinmi, munasqaykitayá ruray paywanqa ichaqa amam wañurachinkichu —nispa.

⁷Tayta Diospa qayllanmanta Satanasnataq lloqsispanmi llumpa-llumpay chupu onqoywan Jobta hapirachirqa. Chay chupukunam Jobpa cuerponpi rikurirurqa chaki plantanmanta qallaykuspa uma puyukninkama. ⁸Chaymi Jobqa uchpapa hawanpi tiyaykuspan pakisqa kallanawan siksikurqa. ⁹Warminñataqmi payta nirqa:

—¿Hinallaraqchu qamqa mana huchallikuq kachkanki? ¡Diesta ñakaspaykiyá wañuy! —nispa.

¹⁰Hinaptinmi Jobnataq nirqa:

—¡Mana yuyayniyoq warmikuna hinam rimachkanki! allin kaqkunata Diosmanta chaskichkaspanchikqa ñimanasqataq mana allin kaqkunataq manaqa chaskichwanchu? —nispa.

Tukuy chaykunawanpas rimasqanpiqa Jobqa manam huchallikurqachu.

Jobta amistadninkuna watukusqanmanta

¹¹Jobpam karqa kimsa amistadninkuna. Hukninpa sutinmi karqa Elifaz. Payqa karqa Teman lawmantam. Hukninpa sutinñataqmi karqa Bildad. Payqa karqa Sua sutiyoq lawmantam. Hukninpa sutinñataqmi karqa Zofar. Payqa karqa Naamat lawmantam. Paykunam Jobta tukuy mana allinkuna pasarusqanta yacharuspanku rirqaku compañaspa consuelanankupaq. ¹²Karullamantaraq qawarispankum Jobtaq mana reqsiypas atinataña rikururqaku. Qaparillawanña waqaspankum llakikuymanta pachankutapas llikiparqaku, allpatapas altomanmi maqchirqaku umankuman wichimunapaq. ¹³Paykunapas Jobpa waqtan pampapim tiyaykurqaku. Jobpa nanaynin llumpa-llumpay kasqanraykum paykunaqa pasaypaq imallatapas rimarirqakuchu, qanchis punchaw qanchis tutanmi chaynalla karqaku.

Nacekusqan punchawta Job ñakasqanmanta

3 ¹Jobmi rimarispas ñakarqa nacesqan punchawta, ²paymi nirqa:

³Ñakasqayá kachun
mamaypa wiksayakuwasqan tutaqa.
Ñakasqayá kachun

mamaypa wachakuwasqan punchawqa.

- ⁴ Chay punchaw
 tutay-tutay rikuriruptinqa
 iima allincha kanman karqa!
 Diospuni chay punchawta
 manaña kaqpaqpas hapiptinqa
 iima allincha kanman karqa!
 Chay punchawpa hawanman
 manaña kanchaykuptinqa
 iima allincha kanman karqa!
- ⁵ Chay punchawta yanay-yanay
 tutayay tapaykuptinqa
 iima allincha kanman karqa!
 Chay punchawta yanay-yanay
 puyu wankuykuptinqa
 iima allincha kanman karqa!

Chay punchawta tutayay venceruptinqa
 iima allincha kanman karqa!

- ⁶ Chay tutata yanay-yanay
 tutayay millpuruptinqa
 iima allincha kanman karqa!
 Chay punchawta watapa punchawninkunapi
 mana chaskiptinkuqa
 iima allincha kanman karqa!
 Chay punchawta watapa killankunapi
 mana yupaptinkuqa
 iima allincha kanman karqa!

- ⁷ Chay tutapi mana wiksayakuptinkuqa
 iima allincha kanman karqa!
 Chay tutapi mana kusikuypas kaptinqa
 iima allincha kanman karqa!

- ⁸ Chay punchawta ñakaqkuna ñakaptinkuqa
 iima allincha kanman karqa!
 “Leviatanta rikcharichiy yachaqkuna
 chay punchawta ñakaptinkuqa
 iima allincha kanman karqa!
- ⁹ Chay punchawpaq achikyaq lucerokunapas
 mana kanchaptinqa
 iima allincha kanman karqa!

^a 3:8 Leviatan. Chay tiempopi rimasqankuman hinaqa ichapas chay animalqa mayukunapi kawsaq cocodriloman rikchakurqa.

- Chay punchawpaq suyasqanku achkiypas
mana chayamuptinqa
iima allincha kanman karqa!
Chay punchawpaq mana achikyarimuptinqa
iima allincha kanman karqa!
- 10 Chay punchawqa ñakasqayá kachun
nacenaypaq mana harkakusqanmanta.
Ñakasqayá kachun kayna sasachakuykuna
qawanaypaq mana harkakusqanmanta.
- 11 ¿Imanasqataq manaqa wañukurqanichu
mamaypa wiksallanpiraq kachkaspayqa?
¿Imanasqataq manaqa wañukurqanichu
mamaypa wiksantamanta chayraq lloqsimuchkaspayqa?
- 12 ¿Imapaqtaq millqaypipas chaskiwarqaku?
¿Imapaqtaq ñuñutapas qoykuwarqaku?
- 13 Sichum wañukuymañña karqa hinaspaqa
ñachá siriykuspa samakuchkaymanña karqa.
Sichum wañukuymañña karqa hinaspaqa
ñachá puñukuspa hawkaña kachkayman karqa.
- 14 Ñoqaqa ñachá puñukuchkaymanña karqa
kay pachapi reykunapiwan consejaqkunawanpas.
Paykunam kikinakupaq rurakunku wasikunata
ichaqa ñam purmasqaña tarikuchkan chaykunapas.
- 15 Ñoqaqa ñachá puñukuchkaymanña karqa
qori kapuqniyoq kamachikuqkunawan.
Ñoqaqa ñachá puñukuchkaymanña karqa
qollqewan wasin huntachiq kamachikuqkunawan.
- 16 ¿Imanasqataq sulluruq wawa hinaqa
mana pakasqachu karqani?
¿Imanasqataq nacekuchkaspan
wañukuq wawachakuna hinaqa
mana pakasqachu karqani?
- 17 Wañuqkunapa kasqanpiqa mana allin ruraqkunapas
manañam fastidiakunkuchu.
Wañuqkunapa kasqanpiqa pisipaq runakunapas
manañam pisipankuñachu.
- 18 Chaypiqa presokunapas ñam samakunkuña.
Capatazpa qaqchakuyinmantam samakunkuña.
- 19 Chaypiqa taksapas-hatunpas kuskam kachkanku.
Sirvientekunapas patronninmantam libreña kachkanku.
- 20 ¿Imanasqataq ñakariqmanqa
Diospas qonraq achkiyta?
¿Imanasqataq llakisqamanqa
Diospas qonraq kawsakuyta?
- 21 Paykunamanqa wañuyta suyaptinkupas

manamya chayamunchu.

Pakata hinaña maskaptinkupas

manamya chayamunchu.

- ²² Paykunaqa sepulturapiñam llumpa-llumpayta kusikunqaku.
Paykunaqa sepulturaman uraykuspañam chayraq kusikunqaku.
- ²³ ¿Imanasqataq Diosqa kawsachin
mana maymanpas risqan yachaq runataqa?
¿Imanasqataq Diosqa kawsachin
qenchawan hina wichqarusqan runataqa?
- ²⁴ Llakillaña hapiwasqanraykum
mikuytapas manaña mikuniñachu.
Yaku tallisqa hinañamya
qaparkachasqayqa manaña taninñachu.
- ²⁵ Imam manchakusqaymi hamuruwanña.
Imam manchakusqaymi sucederuanña.
- ²⁶ Manamya hawka kawsakuyniypas kanchu.
Manamya hawka samakuyniypas kanchu.
Hukmanyasqalla kaspaymi
imaniraq hawkayaytapas
mana tarillanichu.

Jobta Elifaz qaqchasqanmanta

(4-14)

4 ¹ Teman lawmanta Elifaz sutiyoq runam rimarispan Jobta nirqa:

- ² Job, qamqa ¿piñakuruwaqchum
qamta rimapayaykuptiykuqa?
¿Pitaq kanman upallallaqa
mana rimapayakuspankuqa?
- ³ Qamqariki achka-achkamanmi yachachirqanki.
Mana kallpayoqtam kallpancharqanki.
- ⁴ Qamqariki wichiychkaqña runatam
rimapayaykuspa kallpanchaykuq kanki.
Moqonpas doblakuruchkaqña runatam
kallpanchaykuq kanki.
- ⁵ Kunanñataqmi mana allin
qanman chayaramusuptiki
manapas unaypi amirunki.
Kunanñataqmi mana allin
qanman tuparamusuptiki
manapas unaypi hukmanyarunki.
- ⁶ Diosta adorachkaspaykiqa
¿imanasqamá manaqa paypichu hapipakunki?
Mana huchayoq kawsachkaspaykiqa
¿imanasqamá manaqa Diosmanchu hapipakunki?

- 7 Kunanyá yuyaymanariy
 ¿Pi inocente runataq chinkarunman?
 ¿Maypitaq Diospa munasqanman hina
 kawsakuq runaqa purmachisqa kanman?
- 8 Ñoqapa rikusqayman hinaqa
 yapuchkaq hina mana allinllata tarpuqqa
 chaytataqmi cosechanqa.
 Ñoqapa rikusqayman hinaqa
 tarpuchkaq hina ñakarichiyllata tarpuqqa
 chaytataqmi cosechanqa.
- 9 Diospa samayninwanmi paykunaqa chinkarunku.
 Viento hina piñakuyninwanmi puchukarunku.
- 10 Leon hinaña ñawrawyaptinpas,
 leon hinaña qaparkachaptinpas
 kirunkunam pakipasqa kanqa.
 Kallpanpi kaq leon hina kaptinpas
 kirunkunam pakipasqa kanqa.
- 11 Orqo leonqa wañurun
 mana imapas mikunanpaq kaptinmi.
 China leonpa wawankunaqa cheqerun
 mana imapas mikunanpaq kaptinmi.
- 12 Huk asuntotam upallallamanta
 huk kaqnin willaykuwarqa.
 Chaytaqa rinrillaypim
 huk kaqnin willaykuwarqa.
- 13 Pesadillallaña kanan tutamriki,
 miski-miskita runakuna puñuchkaptinmiki
- 14 ñoqallaymanqa katkatataywan
 llumpay manchakuy yaykuruwarqa.
 Llapa tullullaykunapas
 llumpa-llumpaytam katkatatarqa.
- 15 Ñawpaqniytam huk espiritu pasarurqa,
 cuerpoypi pelokunapas mancharikuptiyimi sayarirurqa.
- 16 Ñawpaqniypim sayaykurqa chay rikuriykuwaqniyqa
 ichaqa manam rikurqanichu uyantaqa.
 Uyarirqanitaqmi upallallamanta kayna rimarisqantaqa:
- 17 “Runaqa manam kanmanchu Diosmanta
 astawanraq allin ruraqqa.
 Runaqa manam kanmanchu unanchaqninmanta
 aswanraq chuyaqqa.
- 18 Diosqa manam confiakunchu
 serviqninkunapipas.
 Diosqa pantaytam tarin
 angelninkunapipas.
- 19 Chaynaqa ¿imaynamá confiakunman

mana kallpayoq runapiqa?
 Ñutu allpapa hawanpi
 mitumanta wasi rurasqa hinallam runaqa.
 Sarurusqa pacha puyu hina
 wañuruqllam runaqa.

- ²⁰ Achikyaqmanta tutaykuqkamallam
 sarupasqa rikurirunku.
 Mana pipapas yuyarisqanmi
 wiñaypaq chinkarunku.
- ²¹ Waskan chutukuruptin tuñiruc karpa hinallam
 paykunaqa wañurunku.
 Yachayniyoq kayta manaraq haypachkaspa
 paykunaqa wañurunku.”

- 5** ¹ Chaynaqa Job, qayakuyá qamqa.
 ¿Yaqachum pipas contestasunkiman qamtaqa?
 ¿Diospa mayqen sapaqchasqanmantaq asuykuwaqqa?
- ² Cheqaptapunim millay sonqo runataqa
 piñakuynillan wañurachin.
 Cheqaptapunim mana yuyayniyoq runataqa
 envidiakusqallan wañurachin.
- ³ Rikurqanim mana allin runaqa
 allin sapichakuchkaq hina apuyasqanta.
 Chaypunillam ñakaykurqani paypa wasinta.
- ⁴ Paypaqa churinkunapas
 mana yanapayniyoqmi kachkan.
 Paypaqa churinkunapas
 juzgadopim ñakarichisqa kachkan.
 Paykunaqa mana pipapas
 defiendesqanmi kachkan.
- ⁵ Paypa cosecha horqosqantapas
 yarqaymanta kaqkunam lliw tukurunku.
 Kichkakuna ukupi kaqtapas
 yarqaymanta kaqkunam lliw pallaparunku.
 Paypa kapuqnintaqa
 ñakariqkunam envidiawan qawapayanku.
- ⁶ Mana allinqa hamun
 manam ñutu allpamantachu.
 Ñakariyqa ikllimun
 manam kay allpamantachu.
- ⁷ Ichaqa imaynam ninapa chispan pawan altoman
 chaynam runapas nacen ñakariypi kawsakuyman.
- ⁸ Sichum qam kaspayqa
 Diosmanmi kutirikuyman.
 Qam kaspayqa asuntoytam
 paypa makinmanña churaykuyman.

- ⁹ Diosqa mana entiendey atina
hatu-hatun kaqkunatam ruran.
Diosqa mana yupay atina
milagrokunatam ruran.
- ¹⁰ Payqa allpamanmi parata chayachimun.
Payqa chakramanmi yakuta kacharimun.
- ¹¹ Payqa humildekunatam hatunchaykun.
Payqa lutoyoqkunatam seguroman churaykun.
- ¹² Payqa sacrekunapa tanteasqantam
yanqacharun.
Makinkunawan mana imanananpaqmi
chaynata ruraron.
- ¹³ Payqa yachaysapakunatam hapirun
sacre kaywan piensasqankupi.
Payqa atoq runatam qonqayta
pantarachin yuyaymanasqanpi.
- ¹⁴ Paykunaqa punchaw kachkaptinmi
tutayaypi kachkanku.
Paykunaqa chawpi punchawraq kachkaptinmi
tutayaypi hina tampikachastin purichkanku.
- ¹⁵ Diosqa wakchakunatam salvan
espada hina kiruyoq atoq runakunamanta.
Diosqa wakchakunatam salvan
kallpasapa runakunapa makinmanta.
- ¹⁶ Payqa mana imayoqkunapa hapipakunanmi.
Mana allin ruraqkunapas upallakunmi.
- ¹⁷ iMayna kuisqam Diospa corregisqan runaqa!
Chaynaqa amayá wischupakuychu
Tukuy Atiyniyuq Diospa castigontaqa.
- ¹⁸ Runaman heridata Dios qoykuspanqa
hina kikintaqmi chaytaqa vendaykunqa.
Pitapas Dios maqarachispanqa
hina paytaqmi hampiykunqa.
- ¹⁹ Payqa achka kutipim sasachakuymanta
librasunki qamtaqa.
Achka kutipim mana allinqa
mana imanasunkichu qamtaqa.
- ²⁰ Yarqay tiempopim payqa
wañuyumanta librasunki.
Guerra tiempopim payqa
espadamanta librasunki.
- ²¹ Payqa nina qallu runamantam
pakaykusunki.
Ima desgraciapas hamusuptikim
mana mancharikuspa takyanki.

- 22 Qamqa asikunkiñam ima desgraciamantapas.
 Qamqa asikunkiñam yarqay chayamusuptikipas.
 Manam manchakunkichu purun animalkunatapas.
- 23 Chakrapi rumikunapas manam imanasunkichu.
 Purunpi animalkunapas manam imanasunkichu.
- 24 Qamqa wasikipim tariykunki
 tukuy imaykipas allinlla kasqanta.
 Qamqa kanchaykipi animalkunata
 watukuykuspam tariykunki llapallanta.
- 25 Miraynikikunapas achkallaña
 kasqantam qamqa tariykunki.
 Willkaykikunapas kay pachapi
 pasto hinaña achkallaña
 kasqantam tariykunki.
- 26 Wañukunaykikamam kallpaykipas
 mana pisinqachu qampaqqa.
 Poqosqa trigo tiemponpi
 hoqarisqa hinam kanki qamqa.
- 27 Tukuy chaykunataqa ñoqaykum
 yachamurqaniku chayna kasqanta.
 Hinaptinga chayman hina kawsanaykipaqyá
 qampas kasukuy uyarisqaykita.

Jobmi qaqchan amistadnin Elifazta

6 ¹Jobñataqmi nirqa:

- ² ¡Ima allinraq kanman
 llakikuyllayta pesaykuptinkuqa!
 ¡Ima allinraq kanman
 ñakarisqayta balanzaman churaykuptinkuqa!
- ³ Hinaptinga lamar qochapi aqomantapas
 mastaraqcha llasanmanqa.
 Chayraykum mana controlasqaña
 karqa palabraykunaqa.
- ⁴ Tukuy Atiyniyoq Diospa flechankunam
 hapiruwan ñoqallayta.
 Chaymi ñoqapa sonqollayqa
 soqochkan chaypa venenonta.
 Diospa manchachiwaskanmi
 hapiypaq-hapiwachkan ñoqallayta.
- ⁵ Purun asnoqa manam hawchityanmanchu
 sumaqlaña pastokunata mikuchkaspanqa.
 Toropas manataqmi waqanmanchu
 panqata mikuchkaspanqa.
- ⁶ Manam pipas mikunmanchu

- mana kachiyoc qamya mikuytaqa.
 Manam miskiqa kanmanchu
 runtupa yuraqinqa.
- 7 Manam munanichu
 chayna mikuytaqa.
 Onqoyllatam apamuwan
 chayna mikuykunaqa.
- 8 iIma allinraq kanman
 munasqayta Dios qoykuwaptinqa!
- 9 iIma allinraq kanman
 Dios saruparuwayta munaptinqa!
 iIma allinraq kanman
 pay makinta hoqarispán wañurachiwaptinqa!
- 10 Hinaptinqa chayqa kanman
 consueloraqchá ñoqallaypaqqa.
 Hinaptinqa nanayllay mana tanichkaptinpas
 kusikuymantachá pawaykachayman ñoqallayqa.
 Manam ñoqallayqa pakarqanichu
 Chuya Diospa palabrantayqa.
- 11 Ichaqa kallpallaymi tukurunña.
 Manam atiymanñachu confiakuytaqa.
 ¿Imaraykutaq pacienciawan
 kawsayman ñoqallayqa?
- 12 Ñoqapa kallpayqariki
 manam rumimantachu.
 Ñoqapa cuerpoyqariki
 manam bronce mantachu.
- 13 Manam kikiypunipas
 atinichu yanapakuytaqa.
 Tukuy imapi allin horqowaqniy yachayniypas
 chinkarunñam ñoqamantaqa.
- 14 Llakipa qatisqan runataqa
 kuyapayanami amistadninqa.
 Tukuy Atiyniyoq Diosta manaña respetaptinpas
 kuyapayanami amistadninqa.
- 15 Ichaqa wawqeykuna, qamkunapas lloqla hinam
 traicionaruwankichik.
 Ichaqa wawqeykuna, kallpaq lloqla hinam
 qamkunaqa pasarunkichik.
- 16 Chay lloqlaqa ritipa chullusqanwanmi
 aswanraq putkayarun.
 Chay lloqlaqa lastapa chullusqanwanmi
 aswanraq yapakurun.
- 17 Ichaqa rupay tiempo chayaramuptinmi
 chay lloqlaqa chinkarun.
 Ichaqa rupayllaña kaptinmi chay lloqlaqa

- maymi kasqanmanta chinkarun.
- 18 Puriqkunapas karunchakurunñam ñanninkumanta.
Chunniqmanña seqaspankum
paykunaqa wañurunku yakumanta.
- 19 Tema lawmanta puriqkunam
yakuta maskanku.
Saba lawmanta hamuqkunam
yaku tarinankupi confiakunku.
- 20 Chay confiakusqanku yakuman chayaruspankum
penqaypi rikurirunku.
Chay yakupa kanankama chayaruspankum
burlakusqa hina rikurirunku.
- 21 Chayna lloqlla hinam qamkunapas kankichik.
Manchakuypaq kaqta rikuruspaykichikmi
mancharikunkichik.
- 22 Chayna kanaykichikpaqqa manam imatapas
mañakurqaykichikchu ñoqaqa.
Manataqmi mañakurqaykichikchu
qori-qollqekichikmanta ñoqapaq qonaykichiktaqa.
- 23 Manam ñoqaqa mañakurqaykichikchu
enemigomanta lluptichiwanykichiktaqa.
Manam ñoqaqa mañakurqaykichikchu
manchakuypaq runakunamanta librawanykichiktaqa.
- 24 Qamkuna yachachiwaptikichikqa
upallakusaqmi ñoqaqa.
Qamkunayá entiendechiwaychik
imapim ñoqallay pantasqaytaqa.
- 25 ¿Pitapas imananmanchum
allin rimayqa?
¿Imatataq reqsichiwachkankichik
qaqchawaspaykichikqa?
- 26 Qamkunam rimasqaymanta
qaqchawankichik.
Muspaypi hinaña rimasqay palabrakunatam
qamkunaqa wayrapaq hinalla hapinkichik.
- 27 Qamkunaqa mana tayta-mamayoqpaqmi
suerteankichik.
Qamkunaqa amistadnikichiktam
*rantikurunkichik.
- 28 Munaspaykichikqa kunanyá
qamkuna uyapurawaychik.
Qamkunata llullakuptiyqa
ñoqatayá niykuwaychik.
- 29 Reqsikuychikyá.
Amayá mana allin ruraqqa kaychikchu.

Amayá allin ruraq kasqaytaqa negaychikchu.
³⁰ Rimasqaywanqa manam huchallikunichu ñoqaqa.
 Musyakustinmi imatapas rimani ñoqaqa.

Diospa contranpi Job rimasqanmanta

- 7** ¹ Kay pachapi runapa vidanqa
 levapi riq soldado hinallam.
 Kawsasqan punchawkunaqa llamkapakuqpa
 punchawnin hinallam.
- ² Runapa kawsasqanqa rikchakun
 llantukuykuy munaq sirvientemanmi.
 Runapa kawsasqanqa rikchakun
 pagon chaskiy munaq llamkapakuqmanmi.
- ³ Killan-killanmi mana valeqlla
 ñoqapa kawsasqayqa.
 Tutan-tutanmi ñakariylla
 ñoqapa kawsasqayqa.
- ⁴ Camapi wischurayaspaymi:
 “¿Imay horataraq hatarillasaq?”
 nispay piensanipas.
 Tutapas manaña achikyariptinmi
 mana puñuyta atistillan achikyarunipas.
- ⁵ Urukunapa tukusqanñam kachkan
 cuerpollayqa.
 Qarapachkaq polvollañam kachkan
 cuerpollayqa.
 Qeyallañam toqyachkan matakusqa
 aychaymantaqa.
- ⁶ Awaqpa kallwanmantapas aswan apurawmanraqmi
 pasachkan punchawniykunaqa.
 Manaraq imamanpas hapipakuykuchkaptiy
 tukurunña ñoqapa kawsasqayqa.
- ⁷ Diosnilláy, yuyariyá vidayqa
 pasaruq wayra hinalla kasqanta.
 Yuyariyá ñoqapa ñawillaykunaqa
 allin kaqta manaña rikunanta.
- ⁸ Qawawaqniyunam mastaqa
 manaña rikuwanqakuchu.
 Qawariyukuwaptikiqa manañam kasaqchu.
- ⁹ Imaynam puyupas
 waspiruspan chinkarun,
 chaynam sepulturaman uraykuqpas
 pasaypaqña chinkarun.
- ¹⁰ Wasinmanqa manañam

- payqa kutingañachu.
 Nitaqmi llaqtamasinkunapas
 paytaqa qawanqakuñachu.
- 11 Chayraykum mana upallaykuspayña rimasaq.
 llakipa intusqan sonqoyoqmi rimasaq.
 Sonqoypas nanarisqam ñoqaqa rimasaq.
- 12 ¿Cuidarayawanaykipaqaqa ñoqaqa
 kani lamar qochachu?
 ¿Cuidarayawanaykipaqaqa ñoqaqa
 kani lamar qochapi manchakuypaq animalchu?
- 13 Ñoqam piensani puñunaypiqa
 nanayniy qonqariyta.
 Ñoqam piensani puñuptiyqa
 ¡Ay, ay! ninay samananta.
- 14 Ichahaq pesadillakunawanmi
 manchachiwanki.
 Ichahaq manchakuypaq mosqoykunatam
 qoykuwanki.
- 15 Ñoqaqa mastaq munani
 teqorowanaykitañam.
 Cuerpoymantapas mastaq kuyani
 wañukuytañam.
- 16 Ñoqaqa amiruniñam vidaytaqa.
 Manam wiñaypaqchu kawsasaq ñoqaqa.
 Ñoqataqa saqeruwayñayá qamqa.
 Waspiy hinallamiki ñoqapa vidayqa.
- 17 ¿Pimá runaqa payta
 hatunchanaykipaqaqa?
 ¿Pimá runaqa paymanta
 cuentallikunaykipaqaqa?
- 18 ¿Pimá runaqa sapa tutapayta
 watukunaykipaqaqa?
 ¿Pimá runaqa rato-ratolla
 pruebanaykipaqaqa?
- 19 ¿Haykapikamataq qamqa
 qawarayawanki ñoqallaytaqa?
 ¿Haykapikamataq manaqa dejawankichu
 toqayllaypas millpuykunaytaqa?
- 20 Runakuna waqaychaq Diosnilláy,
 huchallikuruspayqa
 ¿ima mana allintataq
 ruraruni contraykipiqa?
 ¿Imanasqataq ruraruwanki
 flechapa tuksipananta hinaqa?
 ¿Ima sasachakuytamá ñoqaqa
 qoyki qanmanqa?

21 ¿Manachum mana kasukusqaytaqa
pampachaykuwankiman?
¿Manachum mana allin rurasqaymantaqa
pampachaykuwankiman?
Chayllam allpapi
kuchparayarusaq ñoqaqa.
Chayllam maskawaptikiqa manaña kasaqñachu ñoqaqa.

Diosqa allin ruraq kasqanmanta Bildadpa rimarisqanmanta

8

¹ Sua sutiyoq lawmanta kaq Bildadmi Jobta nirqa:

- ² ¿Haykapikamataq chaykunata rimanki?
Sinchillataña viento pukuchkaq hinam qamqa rimachkanki.
- ³ Dios Juzgaspanqa
manam pitapas engañanchu.
Tukuy Atiyniyoy Diosqa allin ruraytaqa
manam qewinchu.
- ⁴ Paypa contranpichá
churikikunaqa huchallikurunku.
Hinaptinchá paykunaqa
mana kasukusqankumanta castigasqa kachkanku.
- ⁵ Sichum Diosta tukuy sonqoykiwan
maskaptikiqa,
sichum tukuy atiyniyoy Diosta
ruegauptikiqa,
- ⁶ sichum limpiolla Diospa munasqanman
hina kawsauptikiqa
cheqaptapunim Diosqa
qamta waqaychasunki.
Cheqaptapunim payqa
merecesqayki kaqta kutichipusunki.
- ⁷ Ñawpaq kapusunqnikunam
pisillapaq rikchakapusunki.
Hamuq tiempopiqa kapuqnikunam
aswan achkaraq kapusunki.
- ⁸ Qamqa tapurikuyá ñawpa runakunata.
Qamqa yachayá abuelonkupa yachasqanta.
- ⁹ Ñoqanchikqa qayna punchawmanta
kaqlam kanchik.
Mana ima yachaqmi
ñoqanchikqa kanchik.
Llantuy hina pasaruqlam
ñoqanchikqa kawsanchik.
- ¹⁰ Ñawpaq runakunaqa rimaspankum

yachachisunki.

Nawpa runakunaqa sonqomantam
rimapayasunki.

¹¹ Tuturaqa manam wiñanmanchu
mana mitupa kasqanpiqa.

Soqosqa manam wiñanmanchu
mana yakupa kasqanpiqa.

¹² Ichaqa chayraq ikllimuptin

mana yakuyoq kaspanqa,
ichaqa chayraq ikllimuptin
manaraq rutuna kaspanqa
wakin pastokunamantapas
puntataraqmi chakirunqa.

¹³ Chaynapunim Dios qonqaruq
lliw runapa vidanqa.

Chaynapunim Diosmanta mana yuyariq runapa
confianzaqa tukurunqa.

¹⁴ Qaytu hina tipiruqlam
confiakusqanqa.

Arañapa llikan hinallam
paypa hapipakusqanqa.

¹⁵ Arañapa llikanman tawnapakuykuptinpas
manam aguantanqachu.

Arañapa llikanman hapipakuykuptinpas
manam takyachinqachu.

¹⁶ Mana allin ruraq runakunaqa rikchakun
intita qawaq verdellaña qorakunamanmi.

Mana allin ruraq runakunaqa rikchakun
huertapi sumaqlaña mastarikuq pastokunamanmi.

¹⁷ Chaykunapa sapinkunaqa

rumipa hawanpim simpanakunku.

Chaykunapa sapinkunaqa

rumikunapa ukunmanmi ustunku.

¹⁸ Pipas chaymanta chutaruptinqa

manañam pipas kaqpaqpas hapinqachu chaytaqa.

¹⁹ Chaynallam paykunapa kusikuyninga.

Chaypa wiñasqanpiñataqmi hukña wiñamunqa.

²⁰ Diosqa manam wischunmanchu

mana huchayoq runataqa.

Diosqa manam sayapakunmanchu

mana allin ruraq runamanqa.

²¹ Ichaqa chaywanpas payqa

simikitam huntachinqa kusikuywan.

Ichaqa chaywanpas payqa

simikitam huntachinqa kusikuy qapariywan.

²² Ichaqa qamta cheqniqnirikunam
penqaypa intusqan kanqaku.
Ichaqa mana allin runakunapa wasinqa
chunnichisqam kanqaku.

Diosta Job mana contestay atisqanmanta

9 ¹ Jobñataqmi nirqa:

² Arí, ñoqaqa sumaqtam yachani
chaypa cheqap kasqantaqa.
¿Imaynamá runaqa mana huchayoqpaqqa
hapisqa kanman Diospa qayllanpiqa?

³ Sichum Dioswan pipas
atipanakuyta munaspaqa
waranqamantach mana atinmanchu
hukllapas contestaytaqa.

⁴ Diosqa tukuy imapas yachaqmi.
Diosqa llumpay kallpasapa atiyniyoqmi.
Manam pipas Diostaqa desafianmanchu.
Chaynata ruraspanqa manam allinqa lloqsinmanchu.

⁵ Qonqaymantam orqokunata kuyurichin.
Piñakuspanmi chaykunata tuñichin.

⁶ Diosmi sitionmanta kay pachata
kuyurichin.
Payqa kay pachapa tiyanankunatam
katkatatarichin.

⁷ Dios harkakuptinqa intipas
manam lloqsimunchu.
Dios taparuptinqa lucerokunapas
manam kanchimunchu.

⁸ Payqa cielokunata
sapallan mastariqmi.
Payqa lamar qochapa
olankunapi puririqmi.

⁹ Diosmi unancharqa
Suwapa Corralnin sutiyoq lucerokunatapas.
Diosmi unancharqa
Qalalu sutiyoq lucerokunatapas.
Diosmi unancharqa
surlawpi kaq lucerokunatapas.

¹⁰ Diosqa mana entiendey atina
hatu-hatun kaqkunatam ruran.
Diosqa mana yupay atina
milagrokunatam ruran.

¹¹ Dios ñawpaqniyta pasaptinpas
manam rikunichu.

- Dios qonqayta pasaruptinpas
manam musyakunichu.
- 12 Imatapas hapikuykuptinqa
¿pitaq reclamanman?
Pay ruraptinqa
¿pitaq: “¿Imatataq ruranki?” ninman?
- 13 Diosqa manam qonqarunchu
piñakuynintaqa.
Diospa chakinpim humillasqa kanqaku
^bRahabta yanapaqkunaqa.
- 14 ¿Imaynatataq contestayman
paytaqa?
¿Mayqen palabrakunawantaq
discutiyman paytaqa?
- 15 Mayna allin ruraqña kaspaypas
manam kutipaymanchu paytaqa.
Payqa juezniy kasqanraykum
payllataña ruegoakullasaq ñoqallayqa.
- 16 Sichum mañakusqayta Dios
contestaykuwaptinqa
chaywanpas manaraqmi
creeymanchu Dios atiendewanantaqa.
- 17 Diosmi wayra-parawan
mastay-mastayta rurarullawan.
Heridaykunatapas aswan-aswanraqmi
mana imamanta yapaykullawan.
- 18 Manamya dejaykuwanchu
samayniy millpuykunaytapas.
Payqa aswan llakikuywanraqmi
huntaykuwanpas.
- 19 Sichum kallpawan hapinakuptyykuqa
¿pitaq payta vencenman?
Sichum juicioman apanakuptyykuqa
¿pitaq payta presentachinman?
- 20 Sichum allin ruraqpaq hapikuptyyqa
kikinpunich mana allin ruraqpaq
declararachiwanman.
Sichum mana huchayoqpaq hapikuptyyqa
kikinpunich huchayoq runapaq
declararachiwanman.
- 21 Mana huchayoq kaptiypas chayqa
manam imapas qokuwanñachu.
Mana huchayoq kaspapas manañam

^b 9:13 Rahab. Ñawpaq runakunapa piensasqanman hinaqa chay animalqa tupachisqa karqa Diospa contranpi sayariq atiyniyoqkunamanmi.

- ñoqaqa kawsakuyta munaniñachu.
- 22 Chaynaqa ñoqam nini
tukuy imapas igualla kasqanta:
“Diosqa chinkachinmi
mana huchayoq runatapas.
Diosqa chinkachintaqmi
mana allin ruraq runatapas.”
- 23 Ima desgraciapipas qonqayta
mana huchayoq runakuna wañukuptinqa
Diosqa asikunmi
mana huchayoq runakunapa llakikusqanmantaqa.
- 24 Diosqa mana allin ruraqkunapa makinmanmi
kay pachataqa churarun.
Payqa chaypi kaq
juezkunapa ñawintam taparun.
Dios mana ruraptinqa
¿pitaq chaytaqa rurarun?
- 25 Wataykunam pasarun kallpaqmantapas
aswan apurawtaraq.
Lluptiypaqmi-lluptiruwam allin kaqtapas
mana qawaykuchkasparaq.
- 26 Qocha hawanpi puriq
tuturamanta balsa hinam
apurawllaman pasarun.
Mikunan hapinanpaq
pawaykuq anka hinam
apurawllaman pasarun.
- 27 Sichum: “Ay, ay nisqaytaqa qonqasaqñayá”
nispa niptiyqa,
Sichum: “Llaki uyayoq kasqayta
saqespayá asikusaqña” nispa niptiyqa
- 28 llapa nanayllaykunam
mancharichiwan ñoqallayta.
Yachanim Diosnilláy, qamqa
huchayoqpaq hapiwanaykita.
- 29 Mana allin ruraq kachkaspayqa
yanqapaqñachiki llamkasaq ñoqaqa.
- 30 Taqsanawanña makiyta mayllakuptiypas,
lejiawanña makiyta chuyanchakuptiypas
- 31 qamqa mitu uchkumanraqmi
wischuykuwanki.
Pachaypas ñoqamanta millakuwanankamam
wischuykuwanki.
- 32 Diosqa manam ñoqallay hina runachu
payta contestanaypaqqa.
Diosqa manam ñoqallay hina runachu

juicioman apanakunaykupaqqa.

³³ ¡Ima allinraq kanman
ñoqaykuta allinyanaykachiq
pipas kaptinqa!
¡Ima allinraq kanman
ñoqaykuta abrazaykachiwaqniyku
pipas kaptinqa!

³⁴ ¡Ima allinraq kanman
Diospa castigomanta
pipas harkaykuwaptinqa!
¡Ima allinraq kanman
Diospa manchakuy qowasqanmanta
pipas harkaykuwaptinqa!

³⁵ Mana manchakuspayñach rimapayayman paytaqa.
Manam rimasqaykichikman hinachu kani ñoqaga.

Jobmi waqan nanayninmanta

10 ¹ Vidaytam amiruniña ñoqaga.

Mana upallaykuspam
willakusaq ñoqaga.
Llumpay llaki sonqoyoqmi
rimarisaq ñoqaga.

² Diostam nisaq ñoqaga:
Mana allin ruraqpaqqa
amayá hapiwaychu ñoqataqa.
Qawaykachiwayá imamantam
culpayoqpaq hapiwasqaykitaqa.

³ Qampuni ñoqapa unanchaqniy kachkaspaykiqa
¿imanasqamá ñakarichiwankiqa?
¿Imanasqamá mana allin ruraqmanraqqa
sayapakurunkiqa?

⁴ Qamqariki manam
runapa ñawin hina
ñawiyochu kanki.
Qamqariki manam
runapa rikusqanman hinachu
qawanki.

⁵ Qampa punchawnikikunaqa
manam runapa punchawnin hinallachu.
Qampa wataykikunaqa
manam runapa watankuna hinallachu.

⁶ Hinaptinqa ¿imanasqamá
mana allin rurasqaykunataqa maskanki?
Hinaptinqa ¿imanasqamá
huchaykunataqa averiguanki?

⁷ Qamqariki yachankim

- mana culpayoq kasqaytaqa.
 Yachankimiki qampa makikimanta
 mana pipas librawanantaqa.
- ⁸ Ñoqataqa qanmi formawaspayki
 unanchawarqanki
 ¿hinaspachum kunanqa pasaypaqta
 wañurachiyta munawanki?
- ⁹ Yuyariyá, qamqariki mitumanta
 hinam rurawarqanki
 ¿hinaspachum kunanñataq ñutu allpaman
 huktawan tikraruwanki?
- ¹⁰ ¿Manachu lecheta hina talliruwarqanki?
 ¿Manachu quesopaq hina cuajaruwarqanki?
- ¹¹ Qaraywan aychaywanmi pachaykachiwarqanki.
 Tulluykunatawan ankuykunatam simpay-simpayta ruraykurqanki.
- ¹² Qanmi kawsachiwaspayki favorecewarqanki.
 Qanmi cuidawaspayki vidayta waqaycharqanki.
- ¹³ Chaywanpas qamqa ñam
 yuyaymanarqankiña kaykunamanta.
 Yachanim kay yuyaymanasqaykiqa
 sonqoykipi kasqanta.
- ¹⁴ Qanmi qawawarqanki huchallikuruptyiqa
 hapiruwanykipaq.
 Qanmi qawawarqanki huchallikuruptyiqa
 culpayoqpaq hapiwananykipaq.
- ¹⁵ Culpayoq kaspayqa ¿imallapiraq rikukuyman ñoqallayqa?
 Manaña culpayoq kaspaypas manam hoqarisachu umaytaqa.
 Llumpay penqaypim ñoqallayqa kallachkani.
 Ñakarispaymi sinka hinaña kallachkani.
- ¹⁶ Sichum umallayta hoqariruptiyqa
 leon hinam hapiruwanykipaq qatikachawanki.
 Sichum umallayta hoqariruptiyqa
 contraypim milagrokunatapas ruranki.
- ¹⁷ Kuti-kutirispaykim contraypi testigoykikunata churanki.
 Contraypim piñakuynikita yapaykuwanki.
 Tropakunata yapa-yaparis pam ñoqallayman pawaykachiwanki.
- ¹⁸ ¿Imanasqataq mamaymanta nacechiwarqanki?
 Amalaya ñoqallayqa wañukuymán karqa.
 Hinaptinga manach pipas rikuwanmanchu karqa.
- ¹⁹ Hinaptinga mana haykapipas
 kawsaq hinach kayman karqa.
 Hinaptinga nacesqallaraq kachkaspachá
 sepulturaman apasqa kayman karqa.
- ²⁰ Ñoqapa asllapas punchawniykunaqa
 ñam tukuruchkanña.

Tumpallatapas asirikunaypaqyá
ñoqamantaqa anchurikuyña.

- ²¹ Chayna asirikuytam munani
manaña kutimuq illaruchkaspay.
Chayna asirikuytam munani
manaraq tutayay nacionman illaruchkaspay.
Chayna asirikuytam munani
manaraq tutay-tutaypa kasqanman illaruchkaspay.
- ²² Chay nacionqa yana mankapa
sikin hina tutayaypa kananmi.
Chay nacionqa chaqwa hina
tutay-tutaypa kananmi.
Chaypiqa achkiypas rikchakun tutayaymanmi.

Jobta Zofar qaqchasqanmanta

11 ¹Naamat lawmanta Zofar sutiyoq runam Jobta nirqa:

- ² Chayna achkallaña palabrakunaqa
contestasqam kanan.
¿Pipas achkallataña rimaspanchum
mana huchayoqpaqña hapisqa kanman?
- ³ ¿Achka rimasqaykiwanchu
runakunata upallarachinki?
¿Burlakuptikichu
mana pipas qaqchasunki?
- ⁴ Qamqa Diostam ninki:
“Yachachisqaykunaqa allinpunim” nispa.
Qamqa Diostam ninki:
“Qayllaykipiqa limpiom kani” nispa.
- ⁵ Amalaya Diospuni rimapayasunkiman.
Amalaya Diospuni contraykipi nisunkiman.
- ⁶ Diosqa yachachisunkimanmi
runamanta pakasqa kaqkunata.
Allin yachachikuyqariki
iskay yachachikuyniyoqmi.
Chaynapim qamqa qawawaq
Diospa castigasusqaykiqa
merecesqaykimantapas aslla kasqanta.
- ⁷ ¿Mana haypay atina Diospa
kaynintachu maskayta munachkanki?
¿Tukuy atiyniyoq Diospa cabal
kaynintachu maskayta munachkanki?
- ⁸ Chaykunaqariki cielokunamantapas
aswan alto-altoraqmi.

- Hinaptinga ÷imatamá rurawaq?
 Chaykunaqariki wañuqkunapa
 kasqanmantapas aswan uku-ukuraqmi.
 Hinaptinga ÷imatamá yachawaq?
- ⁹ Chaykunapa sayayninqariki
 kay pachamantapas aswan largoraqmi.
 Chaykunapa sayayninqariki
 lamar qochamantapas aswan anchoraqmi.
- ¹⁰ Sichum Dios pasaspan
 pitapas presocharuptinqa
 ÷pitaqcha payta harkakunman?
 Sichum Dios pasaspan
 juicioman qayaptinga
 ÷pitaqcha payta harkakunman?
- ¹¹ Payqa reqsinmi
 engañakuq runakunataqa.
 Mana allin kaqkunata qawaspanqa
 payqa yachachkanpunim chaykunamantaqa.
- ¹² Mana yuyayniyoq runaqa
 manam tikrakurunmanchu
 yuyayniyoq runamanqa.
 Asnomantaqa
 manam nacenmanchu runaqa.
- ¹³ Sichum sonqoykita
 Diospaq preparaptikiqa,
 sichum Diosman makikita
 haywariptikiqa,
- ¹⁴ sichum makikikunapi mana allin kaqta
 kikiqimanta wischuptikiqa,
 sichum wasikiqi
 imapas mana allin yachananta
 mana consienteptikiqa
- ¹⁵ umaykim mana penqakuspa
 altoman hoqarisqa kanqa.
 Sonqoykim mana imatapas manchakuspan
 qaqa hina takyanqa.
- ¹⁶ Hinaptinga ñakarisyaykitaqa
 qonqarunkiña.
 Yaku pasaruqmanta hinam
 chaykunataqa qonqarunkiña.
- ¹⁷ Hinaptinga qampa vidaykiqa kancharinqa
 chawpi punchawmantapas aswan mastaraq.
 Hinaptinga tutayaypi kasqaykiqa kancharinqa
 achikyaypi kanchay hinarraq.
- ¹⁸ Qamqa seguroña
 confiakyaykiraykum kawsakunki.

Muyuriqníkita qawarispam
mana manchakuspaña puñukunki.

¹⁹ Puñuykuptikiqa manam pipas
manchachisunkichu qamtaqa.

Achkaqmi favorecenaykipaq
maskasunki qamtaqa.

²⁰ Mana allin runakunapa ñawinmi
ichaqa pisiparunña
Amparakunankupaq mana imatapas
tarispam pisiparunkuña.

Paykunapa confianzanqa wañuruchkaq hinam
puchukarunña.

Jobmi rimarin Diospa atiyinmantawan yachayninmanta

12 ¹ Hinaptinmi Jobñataq nirqa:

² Arí, decenete runakunam
kankichik qamkunaqa.
Qamkuna wañukuptikichikmi
yachaypas qamkunawantaq tukurunqa.

³ Ñoqapas qamkuna hina yuyayniyoqmi kaniqa.
Arí, manam qamkunamanta menoschu kaniqa.
¿Pimá mana yachanchu chaykunataqa?

⁴ Diosta mañakuptiyimi rimapayawarqa.
Chaywanpas amistadniymi asipayawarqa.
Allin ruraq mana huchayoqmi kani.
Chaywanpas amistadniypa asipayasqanmi kani.

⁵ Seguro kawsakuq runakunaqa manam
kaqpaqpas hapinchu desgraciataqa.
Huchaman urmaq runakunallas
pasan chayna desgraciataqa.

⁶ Salteaq runakunaqa wasinkupipas
hawkam kawsakunku.
Diosta piñachiq runakunaqa
segurom kawsakunku.
Diosqa paykunapa munayllanpi
kasqanta piensaspankum
seguro kawsakunku.

⁷ Chaynaqa kunanyá tapuy uywakunata.
Hinaptinmi paykuna yachachisunki.
Chaynaqa kunanyá tapuy alton pawaqkunata.
Hinaptinmi paykuna willaykusunki.

⁸ Kay pachapi kaqkunatapas
rimapayayá hinaptinga yachachisunkim.

- Lamar qochapi
kaqkunapas chaykunataqa willaykusunkim.
- ⁹ ¿Pitaq mana yachanchu
tukuy kaykunataqa?
¿Pitaq mana yachanchu
Tayta Diospuni kaykuna rurasqantaqa?
- ¹⁰ Diospa makinpim
llapallan kawsaqkunapa vidanqa kachkan.
Paypa makinpitaqmi
llapallan runakunapa espiritunpas kachkan.
- ¹¹ Cheqaptapunim rinriqa
musyan palabrukunata.
Chaynataqmi simipas
musyantaq mikuypa gustonkunata.
- ¹² Machuyaruqña runakunapim
kachkan yachayqa.
Unay watayoq runakunapim
kachkan entiendeyqa.
- ¹³ Diosllamantam hamun
yachaywan atiyqa.
Diosllamantam hamun
allin consejakuywan allin entiendeyqa.
- ¹⁴ Imatapas Dios tuñirachiptinqa
manañam pipas hatarichinmanchu.
Pitapas Dios wichqaruptinqa
manañam pipas kacharinmanchu.
- ¹⁵ Yakukunata Dios tanirachiptinqa
lliwmi chakirun.
Yakukunata Dios kachaykuptinqa
lliw allpatam aparun.
- ¹⁶ Diosllamantam hamun
atiywan vanceyqa.
Payllamantam hamun
engañachikuq runawan engañakuq runaqa.
- ¹⁷ Consejaqkunatam imanmantapas
qechusqataña payqa presochaspan puserun.
Payqa juezkunatam
upamanña tikrarun.
- ¹⁸ Payqa mana munayniyoqtañam
rikurirachin reykunata.
Payqa presochaspam mana pachayoqtaña
pasachin paykunata.
- ¹⁹ Sacerdotekunatam imanmantapas qechusqataña
payqa presochaspan puserun.
Unay tiempoña munaychakuq runakunatam

payqa qarqorun.

²⁰ Hapipakuna consejaqkunatam
payqa upallachin.

Yuyaq runakunapa allin tanteasqantam
payqa chinkachin.

²¹ Payqa kamachikuqkunatam
penqayman churarun.

Payqa kallpasapakunapa armantam
qechurun.

²² Diosmi tutayay ukupi
pakasqata rikurichin.

Tutay-tutayña kaqtapas
achkiymanmi lloqsichin.

²³ Diosmi hatunyachin nacionkunata.
Diosmi purmachin nacionkunata.

Payqa nacionkunapa linderontam hatunyachin.
Chaypi *yachaqkunatapas presotam pusachin.

²⁴ Kay pachapi jefekunapa yuyaynintam
Diosqa yanqacharachin.

Mana ñampa kanan chunniqpim
paykunataqa pantarachin.

²⁵ Paykunaqa tutayaypim
tamra-tamra purinku.

Sinka runa hinam
Diospa pantachisqan
paykunaqa purinku.

Jobmi defiendekun honrado runa kasqanmanta

13 ¹ Arí, tukuy kaykunataqa
kikiypunim rikurqani.

Arí, tukuy kaykunataqa
kikiypunim uyarispay entienderqani.

² Ñoqapas yachanim
qamkunapa yachasqaykichiktaqa.
Manataqmi ñoqaqa menoschu
kani qamkunamantaqa.

³ Ñoqaqa Tukuy Atiyniyoq
Dioswanmi rimayta munani.
Manam qamkunawan rimaytachu
ñoqaqa munani.

Asuntoymanta Dioswan
parlariytam munani.
⁴ Qamkunaqa llullakuspam
imatapas pakaykunkichik.
Qamkunaqa llapallaykichikmi mana

- imapaq serviq doctorkuna kankichik.
⁵ ¡Ima allinraq kanman
 pasaypaqta upallaruptikichik!
 Hinaptinga yachayniyoq kasqaykichiktach
 reqsichikuwaqchik.
- ⁶ Kunanyá uyariykuwaychik
 asuntoymanta rimarisqayta.
 Kunanyá atiendeykuwaychik
 ñoqapa defiendekusqayta.
- ⁷ ¿Diospa favorninpichum
 chay llullakunata rimachkankichik?
 ¿Diospa favorninpichum
 chay engañokunata rimachkankichik?
- ⁸ ¿Qamkunaqa Diosmanchum
 sayapakurunkichik?
 ¿Qamkunaqa Diospaqchum
 discutiwachkankichik?
- ⁹ Sichum pay pruebasuptikichikqa
 ¿yaqachum allin lloqsiwaqchik?
 ¿Yaqachum qamkunaqa runapas kanman hina
 payta engañaruwaqchik?
- ¹⁰ Sichum engañollawan payman sayapakuptikichikqa
 seguropunim qaqchaparusunkichik payqa.
- ¹¹ Hatu-hatun kasqanraykum
 Diosqa mancharichisunkichik.
 Diosqa llumpa-llumpaytam
 qamkunata mancharichisunkichik.
- ¹² Rikchanachiykuna rimasqaykichikqa
 usuchisqa uchpa hinallam.
 Murallaykichikqa mitumanta
 wichiruiq perqa hinallam.
- ¹³ Kunanqa upallaptikichikyá
 ñoqañataq rimarisaq.
 Imaña pasawaptinpas
 ñoqañataqmi rimarisaq.
- ¹⁴ ¿Imanasqataq vidaytapas wañuyupa
 patanmanraqqa churallasaq?
 ¿Wañuyupas-kawsaypas chullalla kachkaptinchum
 chaymanraq wichiykullasaq?
- ¹⁵ Diospuni wañurachiwaypi kaptinpas
 ñoqallayqa paymanmi hapipakullasaq.
 Imaynaña kaptinpas paypa ñawpaqinpinim
 ñoqaqa defiendekullasaq.
- ¹⁶ Ichapas chaynapi salvacionta

tarillayman ñoqallayqa.

Diosta mana kaqpaqpas hapiq runaqa
manam chayanmanchu paypa ñawpaqinmanqa.

17 Qamkunaqa allintayá uyariychik
kay nisqaykunata.

Qamkunaqa allintayá uyariychik
kay rimarisqaykunata.

18 Kunanmi ordenninpi rimarisaq asuntoymanta.
Ñoqaqa yachakunim mana huchayoc kasqayta.

19 ¿Yaqachum pipas
atipanakunman ñoqawanqa?
Chayna kaptinqa upallakuruspaymi
wañukusaqña ñoqallayqa.

20 Iskay cosallatañayá
ama ruraychu ñoqallaypaqqa.
Hinaptinqa manam
pakakusaqchu qanmantaqa.

21 Amañayá castigawaychu
ñoqallaytaqa.
Amayá manchachiwaychu
manchakuypaq kasqaykiwanqa.

22 Qayaykamuwayá hinaptinqa
ñoqam contestamusqayki.
Ñoqa rimapayamuptiyimi
qamñataq contestamuwanki.

23 ¿Maynañataq mana allin rurasqaykunaqa?
¿Maynañataq ñoqapa huchaykunaqa?
Qawaykachiwayá mana kasukusqaytaqa.
Qawaykachiwayá ñoqapa huchaytaqa.

24 ¿Imanasqataq ñoqamantaqa pakakuchkanki?
¿Imanasqataq enemigoykipaqqa hapiwachkanki?

25 ¿Wayrapa apakachasqan rapi hinalla kachkaptiychum
ñoqataqa ñakarichiwanki?
¿Chakisqa paja hinalla kachkaptiychum
ñoqataqa qatikachawanki?

26 Llakikuypaq kaqkunatam
contraypi qellqachkanki.
Mozo kaspay mana allin rurasqaymantam
cargochawanki.

27 Cepo sutiyoq hapichinawanmi
chakiykunata hapichiwanki.
Maypim purisqaypim
qamqa wateqawanki.
Chaki plantaytam
qamqa señalarunki.

²⁸ Ismuchkaq hinam
runaqa machuyaruchkanña.
Puyupa tukusqan pacha hinam
runaqa tukuruchkanña.

Runapa pisilla kawsasqanmanta

- 14** ¹ Warmimanta naceq runapa vidanqa
pisi tiempollapaqmi.
Warmimanta naceq runapa vidanqa
llumpay amirunallapaqmi.
- ² Runapa vidanqa wayta hina
panchiruspan qawiruqlam.
Runapa vidanqa llantuy hina
mana takyaspan chinkaruqlam.
- ³ ¿Kayna runatachum
qawariwanki?
¿Kayna runatachum
juiciomanraq qayachiwanki?
- ⁴ Manam pipas qachamantaqa
horqonmanchu limpiotaqa.
- ⁵ Cheqaptapunim runapa punchawninkunaqa
yupasqalla kachkan.
Cheqaptapunim runapa killankunaqa
makillaykipi kachkan.
Decretasqaykiman hina maykamam chayananmantaqa
mana pasaqmi payqa kachkan.
- ⁶ Amaña paytaqa qawarayaspayá
hawka kananpaqña saqeykuy.
Llamkapakuqpa punchawnin cumplikunankamayá
paytaqa saqeykuy.
- ⁷ Sachaqa kuchusqa kaspapas
huktawanraqmi ikllimunqa.
Mana faltaytam
chay sachapa ikllimunqa.
- ⁸ Chay sachapa sapinkuna
allpapi machuyaruptinpas,
chay sachapa kullun ñutu
allpapi wañuruqptinpas
- ⁹ yaku nuyuykuqptinmi huktawan verdeyarinqa,
mosoq planta hinaraqmi
kallmankuna mutmuringqa.
- ¹⁰ Ichaqa runa wañukuqptinqa
¿pitaq sayarichinman?
Ichaqa runa tukuruqptinqa
¿maypitaq kanman?

- 11 Imaynam yakukuna lamar qochamanta waspirun,
 imaynam mayupas taniruspa chakirun,
- 12 chaynam cielokuna kanankamaqa runaqa
 mana hatarinqachu wañusqanmanta.
 Chaynam cielokuna kanankamaqa runaqa
 mana rikcharinmanchu puñusqanmanta.
- 13 ¡Ima allinraq kanman
 piñakuyniki pasanankama pakaykuwaptikiqa!
 ¡Ima allinraq kanman
 plazota qoykuwaspayki yuyariwaptikiqa!
- 14 Sichum huk runa wañukuspanqa
 ¿yaqachum huktawañ kawsarimunqa?
 Chayna kaptinqa ñakarispapas
 kacharisqa kanaykamam suyasaq ñoqallayqa.
- 15 Hinaptinga qayakamuptikim
 ñoqañataq contestamusqayki.
 Hinaptinga unanchawasqaykimantachá
 sientiyapaña-sientiwanki.
- 16 Yupiyta yupaptikipas manachá qamtaqa
 imapas qokusunkimanchu huchaymantaqa.
- 17 Costalpa simin sirachkaq hinam
 mana kasukusqayta sirarunki.
 Mituwan llusichkaq hinam
 mana allin rurasqaykunata tapaykunki.
- 18 Huk orqo wichiycuspan
 mastakuruchkaq hinam,
 tityanamanta huk hatun rumi kuyuchkaq hinam,
- 19 imaynam rumikunata yaku
 llaqwachkaq hinam,
 imaynam allpata lloqlla apachkaq hinam
 qampas runapa confiakullasqanta
 liw yanqacharunki.
- 20 Qamqa pasakunankamam wiñaypaña
 runata vencerunki.
 Rikchaynintapas tikraruspaykim
 paytaqa qarqorunki.
- 21 Churinkuna alabasqa kaptinpas
 runaqa manañam yachanqañachu.
 Churinkuna humillasqa kaptinpas
 payqa manam cuentata qokunqañachu.
- 22 Runaqa sapallanmi ñakarillan
 cuerponpa nanayninta.
 Payqa sapallanmi llakikullan
 kikinpa llakikuyninmanta.

Jobta Elifaz qaqchasqanmanta
(15-21)

- 15** ¹ Teman lawmanta Elifazpas Jobtam nirqa:
- ² Yachayniyoq runaqa
¿rimanmanchu yanqakunata?
Yachayniyoq runaqa
¿wayrallawanchu huntachinman wiksanta?
- ³ Yachayniyoq runaqa manam rimanpas
mana serviq palabrakunatachu.
Yachayniyoq runaqa manam rimanpas
mana valeq palabrakunatachu.
- ⁴ Dios respetaytam qamqa
chinkachiypi richkanki.
Diosmanta yuyaymanaytam qamqa
menosyachichkanki.
- ⁵ Mana allin sonqoykim
mana allinllata rimachisunki.
Qamqariki atoq runakunapa
rimanantam akllakuykunki.
- ⁶ Simillaykim huchayoq kasqaykitaqa
reqsirachisunki.
Manam ñoqachu huchayoq kasqaykitaqa
reqsirachiki.
Simillaykim conraykipiqa
contestasunki.
- ⁷ ¿Runakunamanta punta naceqchu
qamqa kanki?
¿Orqokunamanta puntataraqchum
qamqa wachakusqa karqanki?
- ⁸ ¿Qamllachu Diospa huñunakuyninpi
rimasqanta uyarayarqanki?
¿Sapallayki yachayniyoq
kasqaykipaqchum hapikunki?
- ⁹ ¿Imatañataq qamqa yachanki
ñoqaykupa mana yachanaykutaqa?
¿Imatañataq qamqa entiendenki
ñoqaykupa mana entiendenaykutaqa?
- ¹⁰ Ñoqayku ukupiqariki kachkan
soqo chukchayoq machuyaruq runakunañam.
Ñoqayku ukupiqariki kachkan
taytaykimanta aswan achka watayoq runakunañam.
- ¹¹ ¿Asllapaqchum hapinki
kikin Diospa consuelasqaykita?
¿Asllapaqchum hapinki

sumaq palabrakunawan rimapayususqaykita?

12 ¿Imanasqataq sonqoyki
karunchasuchkanki?

¿Imanasqataq nanay ñawikiwanqa
qawarayachkanki?

13 ¿Imanasqataq chayna palabrakunataqa
simikimanta lloqsichichkanki?

14 ¿Pitaq runaqa chuyayachisqapaqña
hapisqa kananpaqqa?

¿Pitaq warmimanta naceqqa
limpiopaqña hapisqa kananpaqqa?

15 Diosqa manam angelninkunapipas
confiakunchu.

Paypa qayllanpiqa cielokunapas
manam limpiochu.

16 Hinaptinga aswanraqchiki
millakuypaq huchasapa runapiqa

Diosqa mana confiakunchu.

Hinaptinga aswanraqchiki
yaku tomachkaq hina huchallikuq runapiqa

Diosqa mana confiakunchu.

17 Uyariwayá. Ñoqam willasqayki.

Ñoqaqa qawasqaytam willasqayki.

18 Ñoqam willasqayki
yachayniyoqkunapa willawasqankuta.

Chay yachayniyoqkunaqa manam pakarqakuchu
abuelonkunapa willasqanta.

19 Paykunallamanmi allpaqa
qosqa karqa.

Forasterokunaqa manam pasarqachu
paykunapa chawpintaqa.

20 Mana allin ruraqpa kawsayninqa

tukuy tiempom ñakariylla.

Chaynataqmi ñakarichiqpa watankunaqa
kachkan yupasqalla.

21 Chay mana allin runaqa
manchakuypaq qapariykunatam uyarirun.

Chay mana allin runamanqa
hawkalla kakuchkaptinmi salteaqkuna chayaramun.

22 Paypaqa manam ima confianzanpas kannachu
chay tutayaymanta lloqsinanpaqqa.

Payqa akllasqañam kachkan
espadawan wañunanpaqqa.

23 Ullachkukunapa mikusqan kananpaqmi

- payqa akllasqaña kachkan.
Tutayaq tiempo suyasqantam
payqa yachakuchkan.
- 24 Sasachakuywan llakikuymi
paytaqa mancharichin.
Chaykunam paytaqa rey hina contranpi
hatariruspan vencen.
- 25 Chaykunamá pasan Diospa contranpi
makin hoqariq runataqa.
Chaykunamá pasan Tukuy Atiyniyoq Diospa contranpi
hatunchakuq runataqa.
- 26 Chay runaqa Diospa contranpim
pawaykuq-pawaykuqllaña kallpan.
Chay runaqa allin rakta harkachikunawan
harkaykachikuspanmi kallpan.
- 27 Payqa poqosqa uyallañam kachkanpas.
payqa wiksasapallañam kachkanpas.
- 28 Payqa yachanqapas tuñichisqa llaqtakunapim.
Payqa yachanqapas chunnichkaq wasikunapim.
Payqa yachanqapas purmasqa wasikunapim.
- 29 Payqa qori-qollqewanqa
manañam apuyanqachu.
Paypaqa kapuqninkunam
manaña duranqachu.
Kay pachapiqa kapuqninkunam
manaña miranqachu.
- 30 Payqa manam lluptinqachu
tutayaymantaga.
Sachapa kallmanta ninapa chakirachisqan hinam
payqa kanqa.
Payqa Diospa pukuykusqanwanmi
tukusqa kanqa.
- 31 Mana allin runaqa amayá hapipakuchunchu
pantachiqnin engañollapiqa.
Chay engañollam paypaqa
pagon rikurirunqa.
- 32 Sachapa kallman chakiruiq hinam
payqa manaraq tiemponpi tukurunqa.
Ikllimuq kallmakunapas
manam kanqañachu paypaqa.
- 33 Payqa kanqa
yuranmanta mana poqosqa uvas pallarusqa hinam.
Payqa kanqa
aceitunas sachapa sisan wichiruiq hinam.
- 34 Dios mana yupaychaqkunapa castankunaqa
mana mirayniyoqmi kanqa.

Pakasqallapi imapas chaskikuq runapa wasinqa
ninapa rupasqanmi kanqa.

- ³⁵ Paykunaqa wiksayoq warmi hinam
mana allinta wiksayakurunku.
Paykunaqa wachakuq warmi hinam
mana allinta wachakurunku.
Wachakuq warmi, wawata rikurichiq hinam
paykunaqa engañollata rikurirachinku.

Diospa contranpi Job rimasqanmanta

16 ¹ Jobñataqmi nirqa:

- ² Achka kutitañam uyarirqani
chay rimasqaykichikta hinaqa.
Consuelakuq tukuspaykichikmi
amirachiwankichikña qamkunaqa.
- ³ ¿Haykapitaq tukunqa kay yanqa
mana pasaq rimasqaykichikqa?
¿Ima kallpanchasuptikichiktaq
contestawankichik chaynataqa?
- ⁴ Ñoqapa ñakarisqayta qamkuna ñakariptikichikqa
ñoqapas qamkuna hinachá rimachkayman.
Ñoqapa ñakarisqayta qamkuna ñakariptikichikqa
contraykichikpich miskichikuchkayman.
Ñoqapa ñakarisqayta qamkuna ñakariptikichikqa
ñoqapas qamkunapa contraykichikpich
kusipayaspay umayta kuyuchichkayman.
- ⁵ Ichaqa palabrallawanpas ñoqaqa
kallpanchaykichikmanmi.
Ichaqa consuelo palabrallawanpas
sonqoykichiktaqa tiyaykachiyanmi.
- ⁶ Rimariptiypas manam nanayllayqa
samaykunchu.
Upallaruptiypas manam nanayniyqa
pasaykunchu.
- ⁷ Diosmi ñoqapa kallpallayta
chinkarachin.
Payqa llapallan amigoykunatam
mancharirachin.
- ⁸ Paymi ruraruwan tullunwan
qarallantaña.
Chayna tullu kayniymi contraypi
hatarirun testigo hinaña.
- ⁹ Payqa cheqniwaspanmi piñakuyllawanña
purun animal hina llikiparuwan.
Payqa contraypim

- kirunta kachupakuspan qawawan.
 Payqa enemigoy hinam
 nanay ñawinwan qawawan.
- 10 Llapa runakunaqa contraypi
 huñunakuruspankum yachapayawanku.
 Paykunaqa despreciawaspankum
 uyaykunapi maqawanku.
- 11 Diosmi qoykuwan
 mana allin runakunaman.
 Payqa wischuykuwanmi
 mana allin ruraqkunaman.
- 12 Hawka kawsakuchkaptiyimi
 ñutuparullawan.
 Matankaymanta hapiykuspan chamcharullawan.
 Flechapa hapinanta hinam churaruwan.
- 13 Paypa flechaqninkunam
 ñoqallayta muyuykuwanku.
 Mana llakirikuspan
 rurunllaytapas clavarunku.
 Hayaqllaytam taqtarunku.
- 14 Payqa kaypi-wakpim
 ikiparuwan.
 Payqa kallpasapa soldado hinam
 contraypi kallpaykuwan.
- 15 Ñoqaqa llakillawanñam
 luto pachawan churakurqani.
 Chaymi orgulloso kayniytapas
 pampaman wischurqani.
- 16 Llumpayta waqasqaywanmi
 pukay-pukayña kachkan uyallaypas.
 Anta-antallañam kachkan ñawillaypas.
- 17 Chaynam pasawarqa
 manapuni daño ruraq kachkaptiypas.
 Chaynam pasawarqa
 allin sonqowan mañakuchkaptiypas.
- 18 Allpa, amayá tapaykuychu yawarllayta.
 Allpa, amayá pakaykuychu qaparillasqayta.
- 19 Aswanqa hanaq pachapim
 kunanpuni kapuwachkan ñoqapa testigoy.
 Aswanqa altokunapim kapuwachkan
 ñoqallaypa abogadoy.
- 20 Amistadniykunapas despreciawankum
 ñoqataqa.
 Ichaqa Diospa ñawpaqninim

weqellayta chaqchuchkani ñoqaqa.

- ²¹ Imaynam huk runa rimanman
amistadninpa favorninpi
chaynach ñoqapa abogadoypas defiendewanman
Diospa ñawpaqninpi.
- ²² Apurawmanmi pasachkan
pisi watakunallaña kawsanayqa.
Manaña kutimunaypaqmi
ripukusaq ñoqallayqa.

17 ¹ Valorllaymi tukuruchkanña.
Vidallaypa tukuyinmi chayamuchkanña.
Sepulturam kapuwachkan preparasqaña.

- ² Asipayawaqniy runakunallam
kachkan ñoqawanqa.
Paykunapa piñakuyllantam
qawani ñoqallayqa.
- ³ Diosnilláy, qamyá
garantizaykuway ñoqallaytaqa.
Arí, qamllam garantizawankiman
ñoqallaytaqa.
- ⁴ Mana entiendenankupaqmi
tutayarachinki paykunapa yuyaynintaqa.
Chaynapim qamqa mana dejankichu
paykuna vencionantaqa.
- ⁵ Imankunapas chaskirunanrayku
amistadnin denunciaq runapa churinkunaqa
ñawsakunam kallanqaku.
- ⁶ Qampunim munarqanki
llapallan runakunapa asipayanan kanayta.
Qanmi dejaykuwanki
runakunapa toqapayanan kanayta.
- ⁷ Llakikusqayraykum
ñawillaypas tutayaruchkanña.
Tukuy cuerpollaymi
kachkan llantuy hinallaña.
- ⁸ Chaynata qawaykuwaspankum
allin kawsaqkuna admirakunku.
Mana huchayoq runakunam
iskay uyapa contranpi hatarirunku.
- ⁹ Allin ruraq runakunaqa
kawsasqanpim aswanraq kallpanchakunku.
- ¹⁰ Llapallaykichikyá
kayman hamuychik qamkunaqa.
Manam huk yuyayniyoqtapas
tariymanchu qamkunapiqa.

- 11 Punchawniykunam pasachkan.
Piensasqaykunam chinkachkan.
Sonqoypa munasqankunam chinkachkan.
- 12 Qamkunam ichaqa tutatapas
punchawmanña tikrarunkichik.
Tutayaypi kachkaspaykichikmi ninkichik:
“Ñam achkiqa hichpamuchkanña” nispaykichik.
- 13 Ñoqapa suyasqay wasiqa kachkan
wañusqakunapa kasqallanpim.
Ñoqaga camaytapas mastakuni
tutayayllapim.
- 14 Wañusqakunapa kasqantam
sutichani: “Qanmi kanki
taytay” nispay.
Aycha urutañataqmi sutichani:
“Qanmi kanki mamaypas, paniypas” nispay.
- 15 Chaynaqa ¿maypimá ñoqapa
confianzayqa?
Chaynaqa ¿pimá tarirapuwaman
imapipas confiakunaytaqa?
- 16 ¿Yaqachum chay confiakusqayqa
ñoqawan uraykunman wañuqkunapa kasqanman?
¿Yaqachum kay confiakusqayqa
samanaykupaq compañawanman ñutu allpaman?

Bildadmi rimarin mana allin runakunapa imaynam kanankumanta

18 ¹Sua sutiyoq lawmanta Bildadmi nirqa:

- ²Rimasqankumantaqa ¿haykapiñataq
upallanqaku kay runakunaqa?
Sichum entiendewaqqchik hinaptinga
ñachá rimachwanña qamkunawanqa.
- ³¿Imanasqataq hapiwankiku
animalkunata hinaqa?
¿Upa runawan tupachisqachum
kaniku ñoqaykuqa?
- ⁴¿Qam piñakuptikichum
kay pachaqa chunnirunqa?
¿otaqchum rumikunapas maymi
kasqanmanta suchuchisqa kanqa?
- ⁵Mana allin ruraq runapaqa
achkiy hina kayninpas wañurunqam.
Mana allin ruraq runapaqa lenguaspa
rupariyninpas tukurunqam.
- ⁶Paypaqa karpanpi achkiyininpas tutayarunqam.
Paypaqa mecheronpas wañurunqam.

- 7 Qarillaña purichkaspanpas
hukmanyarunqam payqa.
Kikinpa tanteasqallanmi
wichiykachinqa paytaqa.
- 8 Chakinkunapas toqllaman
wichichisqam payqa kanqa.
Chay wichiykunan malla
hawanpim payqa purinqa.
- 9 Paytaqa chakinmantam
lazo hapirunqa.
Hapiruspanqa aswanraqmi
teqonqa paytaqa.
- 10 Paypaqmi waskapas
pampapi pakasqa kachkan.
Paypaqmi toqllapas
ñanpi pakasqa kachkan.
- 11 Payqa maypiñapas
manchakuypa hapisqallanmi.
Payqa kaypi-wakpi
manchakuypa qatikachasqallanmi.
- 12 Yarqaymantam paypaqa
kallpanpas tukuruchkanña.
Paypa hawanman wichiykunanpaqmi
desgraciaqa kachkan listollaña.
- 13 Paypa aycha qarantaqa
degraciam as-asllamanta mikurunqa.
Wañuchiq onqoymi
paytaqa pasaypaqta tukurunqa.
- 14 Wasinpi hawka kawsakusqanmantapas
payqa wikutisqam kanqa.
Payqa manchakuypaq wañuymanmi
pasachisqa kanqa.
- 15 Kikinpa wasinpas manaña paypa kaptinmi
chaypiqa hukña kawsakunqapas.
Azufrem chaqchusqa kanqa
paypa *yachananpipas.
- 16 Payqa kanqa sapinmanta chakiruw
sacha hinam.
Payqa kanqa kallmankuna qawiruw
sacha hinam.
- 17 Kay pachapipas payqa
manañam yuyasqachu kanqa.
Llaqtanpipas manañam rimarinqakuchu
paypa sutintaqa.
- 18 Achkiypi purichkaspam
payqa tutayayman wischusqa kanqa.

- Payqa kay pachamanta
runakunapa qarqorusqanmi kanqa.
- ¹⁹ Paypa ayllunpiqa manañam kanqachu
churinkunapas.
Paypa ayllunpiqa manañam kanqachu
willkankunapas.
Paypa wasinpiqa manam
kawsanqañachu pillapas.
- ²⁰ Chay runata imapas
pasarusqanta yacharuspankum
intipa qespimunun lawpi *yachaqkuna
llumpayta mancharikunqaku.
Chay runataqa imapas
pasarusqanta yacharuspankum
intipa seqaykunan lawpi yachaqkuna
llumpayta admirakunqaku.
- ²¹ Chaynapunim pasanqa
mana allin ruraqpa yachanantaqa.
Chaynapunim pasanqa
Dios mana reqsiq runapa kanantaqa.

Jobmi confiakun mana huchayoqpaqña Dios hapinanmanta

19 ¹ Jobñataqmi nirqa:

- ² ¿Haykapikamataq qamkunaqa
llakichiwankichik?
¿Haykapikamataq yanqa rimasqaykichikwan
mikuypaq-mikuwankichik?
- ³ Achka kutipiñam
penqayman churaruwankichik qamkunaqa.
Mana penqarikuspa
tratapawankichik qamkunaqa.
- ⁴ Cheqaptaña pantayman wichiukuptiypas
chay pantayqa ñoqallapaqñam.
- ⁵ Qamkunaqa contraypim hatunchakunkichik.
Penqaypi tarikusqaytam
qamkunaqa uyaypipuni niykuwankichik.
- ⁶ Ichaqa yachaychikyá
daño ruraqniyqa Diospuni kasqanta.
Yachaychikyá paypuni mallanwan
ñoqallaytaqa wankuruwasqanta.
- ⁷ “Ñakarichiwachkankum” nispa qayakuptiypas
manamya contestawanchu pillapas.
Qayakuptiypas manamya kanchu
ima allin arreglollapas.
- ⁸ Diosmi ñanniyta wichqarun

- manaña pasanaypaq.
 Ñanniytam tutayarachin
 manaña qaway atinaypaq.
- ⁹ Reqsisqa kasqaytapas
 yanqacharunmi payqa.
 Corona qechuchkaq hinam
 allin reqsisqa kayniyta qechuruwan payqa.
- ¹⁰ Kaylawniymanta-waklawniymantam
 ñoqallaytaqa pasaypaqta arruinaruwan.
 Sachata pelachkaq hinam
 confianzaytapas qechuruwan.
- ¹¹ Piñakuynintam contraypi
 wichiychakimuwan.
 Payqa enemigonpaqñam hapiruwan.
- ¹² Imaynam tropakuna huklla huñunakuruspa
 rinku huk llaqtapa contranpi,
 chaynam paypas peleachkan contraypi.
 Chay tropakuna llaqtaman
 yaykunanpaq ñan rurachkaq hinam
 payqa peleachkan contraypi.
 Wasiyta muyuykuq tropakuna hinam
 payqa peleachkan ñoqapa contraypi.
- ¹³ Payqa ñoqamantam karuncharachin
 wawqeykunatapas.
 Manañam reqsiqpas tukuwankuñachu
 reqsiqniykunapas.
- ¹⁴ Aylluykunapas manañam
 kapuwanñachu ñoqapaqa.
 Reqsisqaykunapas qonqaruwanñam
 ñoqataqa.
- ¹⁵ Wasiypi samakuqkunapas
 manañam reqsiqpas tukuwankuñachu.
 Sirvientaykunapas manañam
 reqsiqpas tukuwankuñachu.
 Forasterota hinam paykunaqa
 manaña reqsiqpas tukuwankuñachu.
- ¹⁶ Sirvienteta qayakuptyipas
 manam contestawanchu.
 Kikiypuni ruegoptyipas
 manam contestawanchu.
- ¹⁷ Samayniypas asnarirunñam warmiypaqqa.
 Millakuypaqmi rikuriruni familiaypaqqa.
- ¹⁸ Warmakunapas ñoqallaytam
 despreciawanku.
 Paykunaman rikuriykuptyimi

- contraypi rimanku.
- ¹⁹ Cheqnipakuruwankuñam kuyanakuşqay
amistadniykunapas.
Contraypiñam churakurunku ñoqapa
sinchi kuyasqaykunapas.
- ²⁰ Tulluywan qarallayñam
rikuriruni.
Kiruykuna hapiq aychallaywanñam
lluqtiruni.
- ²¹ Ñoqamantayá llakipayarikuychik
amigollaykuna.
Ñoqamanmi wichiykkullawan
Diospa castigonkuna.
- ²² ¿Imanasqataq ñakarichiwankichik
Dios hinaqa?
¿Manaraqchum aminkichik
mikuwachkaq hina kamiwaytaqa?
- ²³ ¡Ima allincha kanman palabraykuna
qellqasqa kaptinqa!
¡Ima allincha kanman rimasqaykuna
libropi qellqasqa kaptinqa!
- ²⁴ ¡Ima allincha kanman fierromanta cinselwan
titi tablapi pipas qellqaruptinqa!
¡Ima allincha kanman rumipi
wiñaypaq pipas qellqaruptinqa!
- ²⁵ Ñoqaqa yachanipunim
reclamaqniypa kawsakusqantaqa.
Kaykuna pasaruptinmi kay pachapi
sayaykuspan defiendewanqa ñoqataqa.
- ²⁶ Kay aycha cuerpoy onqoypa
mikupasqan kaptinpas
ñoqaqa hina cuerpoyoqraqmi
rikullasaq Diostapas.
- ²⁷ Diostaqa kikiypunim rikuykusaq.
Manam hukchu qawanqaqa,
aswanqa ñawiywanpunim rikuykusaq.
- Ñoqapa sonqollaymi hukmanyarurqa
- ²⁸ qamkunapa kayna nisqaykichikwan:
“¿Imaynataq ñakarichichwanqa” nispa
“Kikinpa huchankunaraykum ñakarichkanqa” nispa.
- ²⁹ Chaynaqa qamkunayá espadata manchakuychik.
Hucharayku Diospa apamusqan espadatayá manchakuychik,
juicio kasqantam yachankichik.

Zofarmi rimarin mana allin ruraqkunaqa castigasqa kananmanta

20 ¹Naamat lawmanta Zofar sutiyuq runañataqmi nirqa:

² Manam atiniñachu qasillalla kayta.

Chayraykum ñoqañataq nisqayki.

Manam atiniñachu upallalla uyariyta.

Chayraykum ñoqañataq nisqayki.

³ Tratawasqaykitam uyariykuyki.

Entiendeq kasqayraykum contestasqayki.

⁴ Qamqariki yachankim

ñawpa tiempomantaraq kayna pasakusqanta.

Qamqariki yachankim kay pachapi

runa rikurisqanmantaraq kayna pasakusqanta:

⁵ Mana allin ruraqpa asikuyninqariki

pisi tiempollapaqmi.

Dios mana respetaq runapa kusikuyninqa

huk ratollapaqmi.

⁶ Cielomanña haypaq hina

hatunchakuynin kaptinpas,

puyukunaman haypachkaq

hina uman chayaptinpas

⁷ payqa ispay hinallam

wiñaypaq chinkarunqa.

Reqsinqinkunapas: “¿Maypitaq kachkan

payqa?” nis pam ninqa.

⁸ Payqa mosqoy hinallam chinkarunqa.

Payqa mana tarisqañam kanqa.

Mosqoypi qawasqa hinallam pasarunqa.

⁹ Qawaqninpas manañam rikunqañachu.

*Yachasqan sitiopas manañam reqsinqañachu.

¹⁰ Paypa churinkunam

qopunqa wakchakunaman.

Suwakusqantaqa kikinpunim

kutichipunqa wakchakunaman.

¹¹ Paypa cuerponqa

mozopa hinaraq kachkaptinpas

allpapiraqmi tukunqa kallpallanpas.

¹² Mana allin rurasqanqa

siminpi miski hinaña kaptinpas,

chaytaqa qallunpa ukunpi

pakachkaq hinaña kaptinpas,

¹³ chaynataq allinpaq hapisqanrayku mana millakuptinqa

hinaspa simin ukupiraq waqaychaptinqa

¹⁴ wiksampi mikuyninmá qoltututurunqa.

- Culebrapa venenon hinamá ukunpi rikurirunqa.
 15 Payqa rakrapu hinam riqueza mikusqanta aqtumunqa.
 Diospunim paypa wixsanmanta vomitachinqa.
 16 Chayna runaqa culebrapa
 venenontam soqonqa.
 Chayna runataqa maqta urum
 kachuruspan wañurachinqa.
 17 Payqa manañam rikunqachu
 mayu hina kallpaq mieltaqa.
 Payqa manañam rikunqachu
 yaku hina kallpaq lechetaga.
 18 Payqa hukmanñam qonqa
 llamkasqanpa ganasqantapas.
 Payqa manam kusikunqachu
 qori-qollqe huñusqanwanpas.
 19 Payqa wakchakunata ñakarichispam
 saqerurqa.
 Payqa wasintapas mana rurakuspam
 hukmantaña qechukurqa.
 20 Payqa imawanpas mana saksaqmi karqa.
 Tariqpunim imapas munasqantaqa.
 21 Pay mikuqtinqa manam
 imapas puchuqñachu.
 Chayraykum allin kayninpas
 manaña takyanqachu.
 22 Aswan-aswanraq apullaña kachkaspanmi
 sasachakuykunaman wichiynunqa.
 Tukuy ima ñakariymi
 paypa hawanman chayaramunqa.
 23 Wixsanta huntachichkaptinmi
 Diosqa piñakuyninta kachaykunqa.
 Mikuchkaptinmi Diosqa piñakuyninta
 para kacharichkaq hina kachaykunqa.
 24 Fierro armakunamanta lluptiruptinpas
 broncemanta flecham tuksirunqa.
 25 Chay flechaqa cuerponman yaykuruspanmi
 hayaqninta pasarunqa.
 Payqa manchakuywanmi hapirachikunqa.
 26 Yanay-yanay tutayaymi paypa
 qori-qollqentapas taparunqa.
 Runapa mana pukupayasqan ninam
 paytaqa kañarunqa.
 Wasinpi puchuqkunatapas
 chay ninataqmi rugarunqa.
 27 Cielokunam paypa culpanta
 qawachinqa.

Allpapas paypa contranpim
hatarinqa.

²⁸ Wasintapas paypataqa

lloqllam aparunqa.

Diospa piñakusqan punchawpim

wasinqa apasqa kanqa.

²⁹ Mana allin ruraqpaqmi

tukuy chaykunata Diospuni alistarqa.

Chay runapa pagon kananpaqmi

chaykunataqa Diospuni kamachikurqa.

Mana allin ruraqkuna haw kayaypiraq kawsakusqankumanta

21 ¹ Jobñataqmi nirqa:

² Kay rimasqaykunatayá uyariykuychik.

Chaywanyá consuelaykuwaychik.

³ Rimarinaykamayá pacienciaykuwaychik.

Chaymantañayá munaspaqa asikuwaychik.

⁴ Manam runawanchu quejayqa.

Manam kaymanchu qasillallaqa.

⁵ Qawariwaspayá mancharikuychik.

Makikichikwanyá simikichikta tapaychik.

⁶ Ñoqapunim yuyaripayqa

mancharikuni llumpayta.

Manchakuymantam cuerpoypas

katkatatan llumpayta.

⁷ ¿Imanasqataq mana allin ruraqkunaqa

kawsachkankuraq?

¿Imanasqataq paykunaqa kawsachkanku

machuyayninkukamaraq?

¿Imanasqataq paykunaqa kachkanku

aswan-aswan atiyniyoqraq?

⁸ Paykunaqa kawsakuspam churinpas

allin kasqanta qawanku.

Paykunaqa ñawinkuwanpunim willkankunapas

allin kasqanta qawanku.

⁹ Wasinkupas seguro kaptinmi

imatapas mana manchakunkuchu.

Diospa castigonpas

manam paykunamanqa wichiyykunchu.

¹⁰ Paykunapaqa kachkanmi mana faltaspa

muyaq toronkunapas.

Mana sulluspam sumaqlлатаña

wachan vacankunapas.

¹¹ Chayna mana allin ruraqkunaqa warmankunaqa

- ovejakuna hinam lloqsinku.
 Paykunapa churinkunaqa
 pawaykachastinmi purinku.
- 12 Paykunaqa tinyata, arpata
 tocaptinkum kusikuymanta takinku.
 Paykunaqa qenapa tocasqanwanmi
 anchallataña kusikunku.
- 13 Paykunaqa allin kawsaypim
 kawsakunkupas.
 Hawkalla wañukuspam uraykunku
 wañuqkunapa kasqanmanpas.
- 14 Paykunaqa Diostapas kaynatam ninku:
 Qamqa anchurikuyá ñoqaykumantaqa.
 Manam munanikuchu munasqaykiman hina kawsaytaqa.
- 15 “¿Pitaq Tukuy Atiyniyoq Diosqa?” nispa.
 “¿Chaynapi payta servinanchikpaqqa?” nispa.
 ¿Imallapipas serviwachwanchum
 payta mañakuptinchikqa?
- 16 Ichaqa mana allin ruraqkunapa allin kayninkuqa
 manam kachkan paykunapa makillanpichu.
 Chayraykum paykunapa tanteayninkutaqa
 ñoqallayqa mana qatipakuymanchu.
- 17 As kutillapim wañurun
 mana allin ruraq runapa mecheronqa.
 As kutillapim desgraciapas
 hamun paykunamanqa.
 As kutillapim Diospas
 piñakuyninpi castigán paykunataqa.
- 18 As kutillapim mana allin ruraq runaqa
 paja hina wayrapa cheqechisqanpas.
 As kutillapim paykunaqa kanku
 qopa hina vientopa apakachasqanpas.
- 19 Runakunapa nisqanman hinaqa
 chay mana allin ruraqkunapa churinkunapaqmi
 Diosqa waqaychan castigonta.
 Ñoqapa piensasqayman hinaqa
 Diosyá castigachun kikin mana allin ruraqta.
 Chaynapiyá qawachichun payqa huchayoq kasqanta.
- 20 Payqa kikinpuniyá qawachun
 chay castigonta.
 Payqa kikinpuniyá tomachun
 Tukuy Atiyniyoqpa piñakuyninta.
- 21 Wañukuspanñaqa ¿yaqachum
 kusikunmanraq qepan hamuqkunamanta?
- 22 ¿Yaqachum pipas Diosta

yachachinman imallatapas?
 ¿Yaqachum pipas alto-altopi kaqkuna juzgaq Diosta
 yachachinman imallatapas?

- 23 Chayna runaqa allin kallpallanpiraqmi
 wañukunpas.
 Payqa seguro hinaspa hawkallam
 wañukunpas.
- 24 Chay runaqa wañukunqa poqosqaraqmi.
 Chay runaqa wañukunqa kallpayoqraqmi.
- 25 Wakin runañataqmi wañukunqa
 llumpay llakikuypi.
 Manaraq allinta kusirikuchkaspam
 wañukunqa llakikuyllapi.
- 26 Ichaqa wañukuspankuqa iskayninkum
 allpapi pampasqa kanqaku.
 Chaynapim paykunaqa
 aycha urupa mikusqan kanqaku.
- 27 Ñoqaqa yachanim ñoqapa contraypi
 imam piensasqaykichikta.
 Yachanim contraypi tanteanakuspa
 daño ruray munawasqaykichikta.
- 28 Qamkunam tapunakunkichik kaynata:
 “¿Maypitaq kachkan
 chay munaychakuqpa wasinqa?” nispa.
 “¿Maypitaq kachkan
 chay mana allin ruraqkunapa *yachananqa?” nispa.
- 29 ¿Manachum tapuyllapas-tapukurqankichik
 ñannin pasaqkunataqa?
 ¿Manachum imapas qokusunkichik
 paykunapa willakusqanmantaqa?
- 30 Mana allin runataqa manas imapas pasancho
 desgraciapa chayamusqan punchawqa.
 Payqa Diospa piñakuynin punchawpipas
 waqaychasqas kanqa.
- 31 ¿Pitaq uyanpi declaranman
 chayna mana allin runataqa?
 Chay runamanqa ¿pitaq paganman
 chayna mana allin rurasqanmantaqa?
- 32 Payqa kanqapas pampakunanpaq
 sepulturaman apasqaraqmi.
 Paytaqa velanqakupas
 sepulturampa hawanpiraqmi.
- 33 Pampakusqan qechwa allpapas
 sumaqlatañam chaskiykun paytaqa.
 Pampamunankupaq apaptinkupas

achkallay-achka runakunam payta qatirqa.
Chaynataqmi paypa puntantapas
achkallay-achka runakunataq rirqa.

- ³⁴ Chaynaqa yanqallam qamkunaqa
consuelaq tukuwankichik.
Yanqa engañollatam qamkunaqa
contestawankichik.

Jobta hatu-hatun huchallikuqpaq Elifaz qaqchasqanmanta
(22-27)

22 ¹ Teman lawmanta kaq Elifazñataqmi Jobta nirqa:

- ² ¿Yaqachum runaqa Diospaq
imallapipas servikunman?
Allin yachayniyoqña runa kaspapas
¿yaqachum Diospaq servikunman?
- ³ ¿Tukuy Atiyniyoq Diostaqa
kusichinchu allin ruraq kasqaykiqa?
¿Qampa allin kawsakusqaykiwanchum
payqa imallatapas allinta gananqa?
- ⁴ Payta respetasqaykiraykum
payqa mana qaqchasunkichu.
Payta respetasqaykiraykum
payqa juiciomanpas mana pusasunkichu.
- ⁵ Cheqaptaqa ancha mana allin runam
qamqa kanki.
Cheqaptaqa mana yupay atinañam
kachkan qampa mana allin rurasqayki.
- ⁶ Yanqapunim aylluykikunapa
pachanta prendapaq hapirqanki.
Chaynapim paykunataqa
qalallataña saqerurqanki.
- ⁷ Pisipasqamanmi yakuta
mana tomaykachirqankichu.
Yarqaymanta kaqmanpas
manam mikuykachirqankichu.
- ⁸ Chaywanpas qamqariki
chakrasapallaña munaychakuqmi kanki.
Chaywanpas qamqariki
chaypi *yachaq ancha reqsisqam kanki.
- ⁹ Qamqariki viudakunatapas
mana imayoqtam kutichirqanki.
Qamqariki mana piyiniyoqpa
makinkunatam chamcharurqanki.
- ¹⁰ Chayraykum kunanqa

lazollaña muyusuchkanki.
 Chayraykum kunanqa
 mancharikuyllaña hukmanyachisuchkanki.

11 Chayraykum manaña rikukunaykipaq
 tutayayña muyuykusunki.
 Chayraykum lloqlaq yakukunapas
 pamparusunki.

12 ¿Manachum Diosqa
 cielokunapa altonpiraq kachkan?
 Lucerokunaga mayna altopiña kaptinpas
 chaykunapa altonpiraqmi payqa kachkan.

13 Chaywanpas qanmi ninki:
 “Diosqa manam imatapas yachanchu.
 Puyuy-puyuyllaña kachkaptinqa
 manam juzgaytaqa atinmanchu.

14 Puyukuna tapaykuptinmi
 manaña rikunchu payqa” nispa.
 “Cielokunapa muyuriqninpin
 purichkan payqa” nispa.

15 ¿Qampas munachkanki
 ñawpa runakuna hina kawsaytachu?
 ¿Qampas munachkanki mana allin
 runakuna hina kawsaytachu?

16 Paykunam manaraq wañunanku tiempopi
 chinkachisqa karqaku.
 Paykunaga lloqlapa apasqan wasi hina
 mana takyaqmi karqaku.

17 Paykunaga Diostapas kaynatam nirqaku:
 “Qamqa ñoqaykumantayá anchurikuy” nispanku.
 Nirqakutaqmi: “Tukuy atiyniyoq Diosqa
 imanawachwantaq ñoqanchiktaqa” nispanku.

18 Chaywanpas paymi allinkunawan
 huntaykachirqa paykunapa wasintaqa.
 Chaymi ñoqallayqa manapuni qatipakusaqchu
 mana allin ruraqkunapa tanteayninkutaqa.

19 Allin ruraq runakunam
 qawaspanku kusikunqaku.
 Mana huchayoq runakunam
 burlakunqaku kaynata nispanku:

20 “Contranchikpi hatariqkunam
 lliw tukusqaña kachkanku.
 Imanku puchuqtapas ninam
 lliwta rugarun” nispanku.

21 Qamqa hawkaña kawsanaykipaqyá

- Dioswan allinyanakuy.
 Chaynata ruraspaqa
 allinyaytam qallaykunki.
- ²² Chaynaqa paypa yachachikuynintayá
 chaskikuy.
 Palabrankunatayá ama qonqaruspayki
 waqaychaykuy.
- ²³ Tukuy Atiyniyoq Diosman kutirikuspaqa
 huktawan hoqarisqam kanki.
 Wasikimanta mana allinkunata qarqoruspaqa
 huktawan hoqarisqam kanki.
- ²⁴ Chaynaqa qori kapusuqnikitayá
 allpaman wischuy.
 Qori-puroña kapusuqnikitapas
 mayukunapa wayqonmanyá wischuy.
- ²⁵ Chaynata ruraptikiqa
 Tukuy Atiyniyoq Diosñam
 qori hina kapusunki.
 Chaynata ruraptikiqa
 Tukuy Atiyniyoq Diosñam
 monto-monton qollqe hina kapusunki.
- ²⁶ Qanmi Tukuy Atiyniyoq Diosrayku
 sinchillataña kusikunki.
 Paytam llumpay
 confianzallawanña qawaykunki.
- ²⁷ Imatapas qam mañakuptikim
 payqa uyarisunki.
 Chaynataqmi qampas prometekusqaykita
 cumplinki.
- ²⁸ Imaña ruray munasqaykipas cumplikunqam.
 Purisqayki ñanpas kancharinqam.
- ²⁹ Paykuna humillasqa kaptinmi
 qamñataq ninki:
 “Paykunaqa hoqarisqañayá
 kachun” nispayki.
 Chayna humillasqa kaqtaqa
 Diosmi salvanqa.
- ³⁰ Culpayyoqña kaptinpas
 runataqa Diosmi libranqa.
 Mana huchayoq kasqaykiraykum
 payqa librasqa kanqa.

Diospa qayllanpi Job defiendekuy munasqanmanta

23 ¹ Jobñataqmi nirqa:

² Kunanpas sinchi llakikuywanmi

- quejakuchkani ñoqaqa.
 Kay llakikusqaypim
 llumpay llaqaqllaña rikurirun
 Diospa ñitiwaqniy makinqa.
- ³ iIma allinraq kanman
 Diosta maypipas tariruptiyqa!
 iIma allinraq kanman
 paypa *yachasqanman chayaruptiyqa!
- ⁴ Chayna kaptinqa paymanchá
 willakuyman asuntollayta.
 Chayna kaptinqa favorniypichá
 willakuyman tukuy asuntoyta.
- ⁵ Chayna kaptinqa yachaymanchá
 Diospa imam contestawasqanta.
 Chayna kaptinqa entiendeymanchá
 Diospa imam niwasqanta.
- ⁶ ¿Payqa tukuy kallpanwanchum
 ñoqapa contraypi sayarinman?
 Manam, payqa aswanraqmi
 uyariykuwanman.
- ⁷ Paypa munasqanman hina kawsaq runaqa
 paywanchá rimanakunman.
 Hinaptinqa juzgawaqniy runamantachá
 wiñaypaqña librakuruyman.
- ⁸ Ichaqa intipa qespimunananña riptiypas
 Diosqa manamá chaypichu.
 Ichaqa intipa seqaykunanmanña rispaypas
 Diostaqa manamá rikunichu.
- ⁹ *Ichoq lawpi imata ruraptinpas
 manam Diostaqa rikuykunichu.
 *Alleq lawman muyuriptinpas
 paytaqa manamya qawaykunichu.
- ¹⁰ Payqa reqsinpunim
 ñoqapa imaynam kawsasqaytaqa.
 Pruebaman churaykuwaptinqa
 qori hina chuyay-chuyaymi
 lloqsisaq ñoqallayqa.
- ¹¹ Paypa akllapuwasqan ñannintam
 ciudadollawanña purirqani ñoqallayqa.
 Yachachiwasqanta kasukuspaymi
 manapuni pantarqanichu ñoqallayqa.
- ¹² Paypa kamachikusqantaqa
 mana qepanchakuspam kasukurqani.
 Paypa rimarisqankunataqa
 mikuy tupawaqniymantapas mastam waqaycharqani.
- ¹³ Payqa sapallanmi.

- ¿Pitaq cambiarunman paypa
tanteasqantaqa?
Payqa ruranpunim
imam munasqantaqa.
- ¹⁴ Payqa cumplinqapunim ñoqamanta
imam kamachisqantaqa.
Chayna piensasqankunaqa
achka-achkam kachkan paypa sonqonpiqa.
- ¹⁵ Chayraykum manchakuni paytaqa.
Piensarisqallapas manchakunim ñoqallayqa.
- ¹⁶ Diosmi hukmanyarachin sonqollayta.
Tukuy Atiyniyoqmi mancharichiwan llumpa-llumpayta.
- ¹⁷ Manamá chinkaruniraqchu
tutayaypipas.
Manataqmi tutayayqa
taparunraqchu uyaytapas.

Diosta mana imapas qokuptin Job quejakusqanmanta.

- 24** ¹ Tukuy Atiyniyoq Diosqa
¿imanasqataq juzganapaq
tiempotaqa mana churanchu?
Payta reqsiqkunaqa
¿imanasqataq paypa
chay punchaw churasqantaqa
mana reqsinkuchu?
- ² Mana allin runakunaqa
linderokunatam kuyurachinku.
Paykunaqa animalkunatam
suwakuspa michikunku.
- ³ Paykunaqa mana tayta-mamayoqpa
asnontam pusakunku.
Paykunaqa viudapa bueyesnintapas
prendapim apakunku.
- ⁴ Paykunaqa wakchakunatapas
ñanmantam wischunku.
Chaynapim paykunapa kasqan nacionpi
wakchakunapas lliw pakakunku.
- ⁵ Chay wakchakunaqa purun asnokuna hinam
wawankunapaq mikuy maskamuq lloqsinku.
Paykunaqa churinkunapaq
mikuytaqa chunniqllapim tarinku.
- ⁶ Paykunaqa huk runapa chakranpi
cosechapakuqñam rinku.
Paykunaqa mana allin ruraqkunapa
uvas huertanpi pallapakuqñam rinku.
- ⁷ Mana imapas qatayoqmi

tukuy tuta kallanku.

Tapakuykunankupaq mana imapas kaptinmi
chiripi ñakarillanku.

⁸ Orqokunapi parapas

nuyurullanmi paykunataqa.

Manaña imapas harkaykachikunankupaq kaptinmi
rumikunamanña asuykullanku paykunaqa.

⁹ Mana allin ruraqkunaqa mana taytayoq wawatam

qechurunku mamanpas ñuñuchkaptinraq.

Paykunaqa wakchakunamantam

prendakunata qechunku.

¹⁰ Wakchakunaqa mana pachanku kaptinmi

purillankupas yaqa qalallaña.

Paykunaqa trigotam qepillanku

yarqaymantapas yanqallaña.

¹¹ Molinowan chamchaspam

horqonku aceiteta.

Yakunayachikustinmi vinopaq

sarunku pozopi uvasta.

¹² Llaqtapi *yachaq wakcha runakunam

ñakariypi kasqankumanta waqallachkanku.

Heridasqa runakunam

yanapakuyta mañakullachkanku.

Diosmi ichaqa

chay mana allin rurasqankumanta

mana acusancho.

¹³ Wakin runakunaqa

achkiytam mana munankuchu.

Purisqankupi chay achkiy kanantaqa

manam munankuchu.

Chay achkiypa kanchasqan ñanpiqa

manam takyayta munankuchu.

¹⁴ Ñakariq runatawan wakcha runata wañuchinanpaqmi

runa wañuchiqa tutapaytaraq hatarin.

Tutapas suwakunanpaqmi

payqa hatarin.

¹⁵ Warmin traicionaq runaqa

tutayananta suyaspam piensan:

“Manam pipas rikuwanchu” nispa.

Hinaspam payqa uyantapas pakan.

¹⁶ Suwakunaqa tutallan wasiman

yaykuruspam suwakunku.

Punchawqa lliwmi wichqakurunku.

Achkiy reqsiytapas manam

munankuchu paykunaqa.

- 17 Achikyaypas pasaypaq tutayay hinam
paykunapaqqa.
Pasaypaq tutayaytam kuyan paykunaqa.
- 18 Paykunaqa yakupa hawanpi
pusoqo hinallam kanku.
Paykunapaqa chakrankupas
ñakasqam kachkanku.
Manañam pipas rinñachu
uvas huertanmanpas.
- 19 Usyaywan rupayllaña kaptinmi
chulluruspan chinkarunña ritipas.
Chaynatapunim huchallikuqkunataqa
chinkarachinqa sepulturapas.
- 20 Suwakunataqa qonqarunqam
mamankupunipas.
Paykunaqa aycha urupa
miskillaña mikusqanmi kanqaku.
Paykunaqa pipapas mana
yuyasqanñam kanqaku.
Qorusqa sacha hinam
paykunaqa kanqaku.
- 21 Qolluq mana wachakuq warmitam
paykunaqa ñakarichirqaku.
Viuda warmitapas manam
allintachu paykunaqa ruraraqaku.
- 22 Diosmi ichaqa kallpanwan
qarqorun atiyniyoqkunataqa.
Pay hatariruptinqa
manañam pipas seguroñachu vidanmantaqa.
- 23 Suwakunaman Dios confianzata
qoykuptinmi paykunaqa segurollaña kachkanku.
Ichaqa Diosqa qawachkanmi
imaynam paykunapa kawsasqantaqa.
- 24 Paykunaqa huk ratollapaqmi hoqarikunku.
Huk ratollapitaqmi chinkachisqapas kanku.
Wichqakuruq wayta hinam humillasqa kanku.
Trigo qorusqa hinam rikurirunku.
- 25 Mana chayna kaptinqa
¿pitaq llullakuqpaq kunan hapiwanman?
Mana chayna kaptinqa
¿pitaq rimasqaykunata yanqachanman?

Runakuna huchayoq kasqanmanta

25 ¹Sua sutiyoq lawmanta Bildadñataqmi nirqa:

- ²Diosqa tukuy ima gobiernaqmi.
Diosqa llapa runapa manchakunanmi.
Payqa hanaq pachapi hawkayay qokuqmi.
- ³Tropankunapas manaña yupay
atinam paypaqa.
Achkiyninpas llapallan runamanmi
kanchaykun paypaqa.
- ⁴¿Yaqachum runaqa mana huchayoq
kanman Diospa qayllanpiqa?
¿Yaqachum warmimanta naceqqa
limpio kanman Diospa qayllanpiqa?
- ⁵Paypa qayllanpiqa killapunipas
manam allintaqa kanchanchu.
Paypa qayllanpiqa lucerokunapas
manam sumaq claroy-claroychu
- ⁶Runaqa paypa qayllanpiqa
aycha uru hinallam.
Runaqa paypa qayllanpiqa
cochinilla hinallam.

Diosqa Tukuy imapi munaychakuq kasqanmanta

26 ¹Jobñataqmi nirqa:

- ²¿Imapitaq yanaparqanki
mana kallpayoq runata?
¿Imaynatataq librarqanki
eqoyasqa runata?
- ³¿Yaqachum allin consejollatapas
qorqanki mana yuyayniyoq runaman?
¿Yaqachum allin yachayta
yachachirqanki chayna runakunaman?
- ⁴¿Pipa yanapakuyninwantaq
rimarirqanki chay palabrakunata?
¿Pi rimachisuptikitaq
qamqa rimarqanki chaynata?
- ⁵Wañuqkunapa almanmi
yakukunapa ukunpi qewikachakuchkan.
- ⁶Diospa qayllanpiqa
wañuqkunapa kasqanpas sutichallam kachkan.
Paypa qayllanpiqa uku pachapas
manam pakasqachu kachkan.

- ⁷ Diosmi norte lawpi cielokunata
mastarirqa mana imapa kasqanpi.
Kay pachatam warkusqata
hina churarqa mana imapa hawanpi.
- ⁸ Payqa puyukunapim
wichqarun yakukunatapas.
Yakupa llasayninwanqa manamya
llikirunchu puyukunapas.
- ⁹ Payqa poqosqa killapa
uyantam puyunkunawan tapaykun.
Pañolonwan tapachkaq hinam
puyunkunawan tapaykun.
- ¹⁰ Lamar qochapa muyuriqnintam
Diosqa churaykun linderopaq
chaykamalla achkiy chayananaq,
hinaspañaataq chaymanta
tutayay qallaykunanaq.
- ¹¹ Cielokunapa pilarnin orqokunam
katkatatan Diospa qaqchakuyninwan.
Mancharikuchkaq hinam
katkatatanku Diospa qaqchakuyninwan.
- ¹² Diosqa kallpanwanmi
lamar qochata hawkayachin.
Payqa allin tanteayninwanmi
Rahab animalta ñutuparuspan chinkarachin.
- ¹³ Pukusqanwanmi cielokunata
puyumanta limpiarun.
Makinwanmi lluchkay-lluchkay culebrata
payqa tuksirun.
- ¹⁴ Chaykunaqa
rurasqankunapa wakillanmi.
Kay uyarisqanchikqariki
upallalla rimarisqapa aschallanmi.
Hinaptinga ¿pitaq entiendenman
nisyullay-nisyuta qapariptinqa?

Mana allin runakuna castigasqa kananmanta

27 ¹ Jobmi yapatawan nirqa:

- ² Derechoyta qechuruwaptinpas
kawsaq Diosraykum jurani.
Llakichiwaptinpas
Tukuy Atiyniyoy Diosraykum jurani.
- ³ Tukuy tiempo kawsanaykamaqa
Diospa qowasqan samayniy kanankamaqa
- ⁴ manam mana allintaqa

rimasaqchu ñoqaqa.
 Qalluypas manataqmi
 rimanqachu llullataqa.

- ⁵ Kawsanaykamaqa manapunim upallasasqachu
 mana huchayoq kasqaymanta rimaytaqa.
 Manapunim chaskisqaykichikchu
 qamkuna cheqap rimaq kasqaykichikpaqqa.
⁶ Allin ruraq kasqaymantaqa
 mana kachakuykuspam defiendekusaq.
 Kawsanaykamaqa sonqoypapas
 mana qaqchasqanmi ñoqaqa defiendekusaq.

- ⁷ Mana allin ruraqkuna hina
 castigasqayá kachun enemigoykunaqa.
 Mana allin runakuna hina
 castigasqayá kachun contraypi sayariqkunaqa.

- ⁸ Diosta mana respetaq runaqa
 ¿imapitaq confiakunman
 Diospa wañurachisqan kaspanqa?
 Diosta mana respetaq runaqa
 ¿imapitaq confiakunman
 Diospuni kawsayninta qechuruptinqa?

- ⁹ Diosqa ¿yaqachum payta uyarinman
 sasachakuykuna payman hamuptinqa?

- ¹⁰ Payqa manam kusikuytaqa tarinchu
 Tukuy Atiyniyoq Diospiqa.
 Payqa manam sapa punchawchu
 qayakun Diostaqa.

- ¹¹ Ñoqam yachachisqaykichik atiyinwan
 imaynam Diospa rurasqanmantaqa.
 Manam pakasqaykichikchu
 Tukuy Atiyniyoq Diospa ruray munasqanmantaqa.

- ¹² Chaynaqa llapallaykichik rikuchkaspaqa
 ¿imanasqataq rimankichik yanqakunataqa?

- ¹³ Mana allin ruraqpaq
 Diospa waqaychasqan castigoqa kaynam,
 daño ruraq runakunapa
 Diosmanta chaskisqanku herenciaqa kaynam:

- ¹⁴ Churinkunaqa maynataña miraspapas
 guerrapim wañurunqaku.
 Mirayninkunaqa maynaña kaspapas
 mikuymanta yarqasqam kanqaku.

- ¹⁵ Paykunamanta puchuqkunañataqmi
 peste onqoywan wañuspa pampasqa kanqaku.
 Hinaptinmi viudakunapas paykunamanta

- manaña waqaspa upallakuykunqaku.
 16 Mana allin ruraq runaqa
 allpata hinaña qollqeta huñukuruptinpas,
 mana allin ruraq runaqa
 mituta hinaña pachata ruraruptinpas
 17 chaywanqa pachakunqa
 allin ruraq runakunam.
 Chay qollqetaqa rakinakunqa
 mana huchayoq runakunam.
 18 Mana allin ruraq runaqa
 pacha tukuq puyu hinallam
 wasinta rurakurun.
 Mana allin ruraq runaqa
 chakrapi cuidaqapa hatasninta
 hinallam wasinta rurakurun.
 19 Chayna runaqa chay tutallapaqñam
 apullaña puñuykun,
 ichaqa rikchariruspanqa
 mana imayoqñam rikurirun.
 20 Paytaqa manchakuymi aparunqa
 lloqlla hina.
 Paytaqa tutapi wayra param
 aparunqa suwa hina.
 21 Paytaqa intipa qespimunam
 lawmanta wayra pukumuqmi pasachikun.
 Paytaqa vientom
 wasinmanta hoqariruspan seqaykachikun.
 22 Wayraqa mana llakipayarispa
 paypa contranpi pukunqa.
 Atiyinmanta ayqeyta munaptinpas
 wayraqa paypa contranpim pukunqa.
 23 Taqllakuspa asipayachkaq hinam
 paymantaqa viento burlakunqa.
 Silbakuspa burlakuchkaq hinam
 vientoqa maymi kasqanmanta aparunqa.

Yachayqa maypim tarikusqanmanta

28 ¹Qollqe horqonapaqqa
 kanmi minakuna.

Qorita chuyanchanapaqqa
 kanmi sitiokuna.

²Fierrotaqa horqona
 allpa ukumantam.
 Cobreta chulluchispaqa
 rakina rumimantam.

³Runaqa achkiymanñam

- tikrarun tutayaytapas.
 Payqa kuchun-kuchunmi
 maskan metalniyoq rumikunatapas.
 Payqa maskanmi tutayayña kaptinpas.
 Payqa maskanmi sinchillaña tutayay ukukunapipas.
- ⁴ Minatam toqonku runakunapa
 mana yachananpi.
 Minatam toqonku runakunapa
 mana purinanpi.
 Runakunapa kasqanmanta karupim
 waskakunawan warkuchikuspa llamkanku.
 Paykunaqa kaynaman-waknamanmi
 waskakunawan wayuchikuspa aywiykachachikunku.
- ⁵ Kawsaykunatam qespichin
 kay pachapa hawan allpaqa.
 Ichaqa ninawan tukusqa hinam
 kachkan chaypa ukunqa.
- ⁶ Chay allpapa ukun rumikunapim tarikun
 safiro sutiyoq alhaja rumikunapas.
 Chay allpapitaqmi tarikun
 qori rumikunapas.
- ⁷ Chaykunaman riq ñantaqa
 manam rikurqachu wamankunapas.
 Chaykunaman riq ñantaqa
 manam reqsirqachu anakunapas.
- ⁸ Manchakuypaq animalkunapas
 manam chaynintaqa purinchi.
 Leonkunapas manam chaynintaqa pasancho.
- ⁹ Hina rumi kaptinpas runaqa
 qaqatam uchkun kallpallanwan.
 Qaqallaña kaptinpas runaqa
 orqotam wikutin kallpallanwan.
- ¹⁰ Runaqa toqon qaqay-qaqay rumikunatam.
 Payqa tarin tukuy suma-sumaq kaqkunatam.
- ¹¹ Payqa mayupa toqyasqan
 pukyukunatam qochacharun.
 Pakasqa kaqkunatam
 lliwpa qawanantaña rurarun.
- ¹² Ichaqa ¿maymantamá hamun yachayqa?
 ¿Maypimá kachkan entiendeyqa?
- ¹³ Runa qariki mayna valorniyoy
 yachay kasqantaqa manam yachanchu.
 Yachay qariki tarikun manam
 runakunapa kawsasqan kay pachapichu.
- ¹⁴ Uku-uku lamar qocham nin:

- “Yachayqa manam tarikun kaypichu” nispa.
 Chaynataqmi lamar qochapas nin:
 “Kaypipas manataqmi tarikunchu” nispa.
- ¹⁵ Yachaytaqa manam qoriwanchu rantina.
 Yachaytaqa manam qollqewanchu pagana.
- ¹⁶ Qoripurowanpas yachaytaqa
 manam tupachichwanchu.
 Onice alhaja rumiwanpas yachaytaqa
 manam tupachichwanchu.
 Safiro alhaja rumiwanpas yachaytaqa
 manam tupachichwanchu.
- ¹⁷ Qoriqa manam igualanmanchu
 yachaymanqa.
 Sumaqlaña cristalpas
 manam igualanmanchu yachaymanqa.
 Qori-puromanta alhajakunapas
 manam igualanmanchu yachaymanqa.
- ¹⁸ Coral alhaja rumitaqa
 manam qawarinapasñachu.
 Cristal rumitaqa
 manam qawarinapasñachu.
 Yachaypa llumpay valesqanman hinaqa
 perlaskunapas manam ancha valenchi.
- ¹⁹ Cus nacionmanta hamuq
 topacio sutiyuq alhaja rumipas
 manapunim yachaymanqa igualanchi.
 Qori-purowanpas manapunim
 yachayqa rantisqaqa kanmanchi.
- ²⁰ Chaynaqa ¿maymantamá hamun yachayqa?
 Chaynaqa ¿maypimá kachkan entiendeyqa?
- ²¹ Yachayqa llapa kawsaqkunapa ñawinmanta
 pakasqam kachkan.
 Yachayqa alton pawaq animalkunamantapas
 pakasqam kachkan.
- ²² Uku pachapas rimachkaq hinam nin:
 “Yachaymantaqa uyayllam-uyarirqani” nispa.
- ²³ Diosllam reqsin
 chay yachaypa ñannintaqa.
 Diosllam yachan chay yachaypa
 maypim kasqantaqa.
- ²⁴ Diosqa qawanmi kay pachataqa
 cantonmanta cantonkamapas.
 Diosqa rikunmi cielopa ukunpi
 kaqkunatapas.
- ²⁵ Wayraman Dios kallpata qospanqa,

- yakupaq Dios medidanta churaspanqa,
²⁶ parananpaq kamachikuykunata qospanqa,
 llipyayllawanña rayokunapa ñanninta kichaspanqa
²⁷ qawarqataqmi yachaytapas.
 Willakurqataqmi chay yachaymantapas.
 Chaynapim payqa mana
 tukuqpaq churarqa.
 Sumaqta qawapaykuspanmi
 chaskirqa chaytaqa.
²⁸ Hinaspam runataqa
 Dios nirqa kaynata:
 “Runa yachayniyoq kananpaqqa
 ñoqa Señortam respetawanan.
 Runa allin entiendeq kananpaqqa
 mana allinmantam rakikunan.”

Tukuykunallanpaqña Job defiendekusqanmanta
(29-31)

29 ¹ Jobmi nirqataq:

- ² ¡Ima allinraq kanman
 ñawpaq killakunapi hina rikuriruptiyqa!
 ¡Ima allinraq kanman
 Diospa waqaychawasqan punchawkunapi hina rikuriruptiyqa!
- ³ Chay tiempokunapiqa paypa achkiyinwan
 kanchaykusqam kaq kani.
 Chay tiempokunapiqa kanchaykuwaptinmi
 tutayaypipas puriq kani.
- ⁴ ¡Ima allinraq kanman
 kallpaypi hinaraq rikuriruptiyqa!
 Chay tiempokunapiqa
 favorecewaspam Diospuni wasiytapas waqaycharqa.
- ⁵ Chay tiempokunapiqa
 Tukuy Atiyniyoq Diospunim ñoqawan karqa.
 Chay tiempokunapiqa
 churiykunapas muyuriqniypim ñoqawan karqa.
- ⁶ Chay tiempokunapiqa
 lechepa llukllunpas yanqaña kaptinmi
 chaypa hawantaña purirqanipas.
 Chay tiempokunapiqa rumikunapa hawantaraqmi
 puririrqa aceiteypas.
- ⁷ Llaqtapa zaguanninpi
 huñunakuyma riptiyimi
 hinaspa chay huñunakuypi
 tiyaykuptiyimi
- ⁸ mozokunapas rikuykuwaspan

- respetowan huk lawman pasakuqku.
 Yuyaq runakunapas
 sayariykuspam rimaykuwaqku.
- ⁹ Kamachikuqkunapas rimachkaspankum
 qonqayta upallaykuqku.
 Paykunaqa makinkuwanmi
 siminkuta tapakuqku.
- ¹⁰ Jefekunapas rimachkaspankum
 upallaytaña qallaykurqaku.
 Qonqaytam wata qalluña
 rikurirurqaku.
- ¹¹ Uyariwaqniykunam
 ñoqataqa alabawaqku.
 Qawaqniykunam ñoqamanta
 allinta rimaqku.
- ¹² Ruegakuwaqniy ñakariqtaqa
 ñoqam librarqani.
 Mana pipapas nanachikusqan
 mana piyniyotqam ñoqaqa yanaparqani.
- ¹³ Pasaypaq wakchayaruq runapas
 graciastam ñoqaman qowarqa.
 Yanapasqaywanmi viudapas
 kusikuywan takirqa.
- ¹⁴ Sapa punchaw pachakuchkaq hinam
 allin ruraytaqa ruraq kani.
 Sapa punchaw punchukuchkaq hinam
 allin arreglotaqa ruraq kani.
 Sombrerokuchkaq hinam
 allin arreglotaqa ruraq kani.
- ¹⁵ Ñawsapa ñawinkuna hinam
 ñoqaqa karqani.
 Suchupa chakinkuna hinam
 ñoqaqa karqani.
- ¹⁶ Wakchakunapa taytanmi
 ñoqaqa karqani.
 Mana reqsisqaypa asuntonpi preocupakuqmi
 ñoqaqa karqani.
- ¹⁷ Mana allin runapatam ichaqa
 kirunkunatapas pakiparqani.
 Siminmantañam hapisqantapas
 horqoq kani.
- ¹⁸ Ñoqam piensarqani kawsasqay punchawkunaqa
 aqo hinaña kananmanta.
 Ñoqam piensarqani

wasiypipuni wañukunaymanta.

- ¹⁹ Ñoqam piensarqani
yakupa patanpi sachapa sapin hina
allin kasqayta.
Piensarqanitaqmi
tutapi sulla chaskichkaq sacha hina
allin kasqayta.
- ²⁰ Nirqanitaqmi runakuna
mana tukuyta alabawanamanta.
Nirqanitaqmi mosoq flechana hina
kallpayqa mana tukunanmanta.

- ²¹ Chay tiempopiqa llapa runakuna uyariwaspanmi
pacienciawan suyaqku.
Consejoykunata chaskinankupaqmi
paykunaqa upallaykuquku.

- ²² Rimayta tukuruptyyqa
manam pipas kutipawaqchu.
Sulla hina chayaykuq palabraykunataqa
manam wischupakuqukuchu.

- ²³ Parata suyachkaq hinam
paykunaqa suyawarqaku.
Usyay tiempopi parata suyachkaq hinam
palabraykunata uyariquku.

- ²⁴ Ñoqam paykunapaq asirirkurqani
manaña pimanpas confiakuptinku.
Paykunam chay favortaqa
mana despreciaspa chaskiquku.

- ²⁵ Ñoqam paykunapa imaynam
purinanta tantearqani.
Paykunapa jefen kaspaymi
chawpinkupi tiyarqani.
Tropankunapa chawpinpi rey hinam
paykuna ukupi yacharqani.
Llakisqakunata consuelaq hinam
ñoqaqa paykunata consuelarqani.

Jobmi llakikun ñakariypi tarikusanmanta.

- 30** ¹ Kunanñataqmi ñoqamantapas
aswan mozo kaqkunaraq asipayawankupas.
Paykunapa taytankutaqa manam munaymanchu karqa
ganadoykuna michiq allqollapaqpas.
- ² Makinkupas ñimapaqtaq serviwanman karqa
manaña kallpankupas kachkaptinqa?
- ³ Wakchayaywan pasaypaq yarqaymanta kaspankum
tutankuna chaki allpapi purirqaku.

- Imapas tarisqankutañam kachurqaku.
- ⁴ Sachakunapa ukunpim
mikunankupaq malvastaña pallaqku.
Retamapa sapinkunatañam
paykunaqa mikuqku.
- ⁵ Paykunaqa karqaku
runakuna ukumantapas wischusqam.
Paykunaqa karqaku suwakuna hina
qaparillawanña qatikachasqam.
- ⁶ Pasaypaq chaki wayqokunapim
paykunaqa *yacharqaku.
Machaykunapa raqrkunapim
paykunaqa yacharqaku.
- ⁷ Monte-monte ukupim
paykunaqa qaparkachaqku.
Sacha-sacha ukupim
paykunaqa huñunakuqku.
- ⁸ Paykunaqa kanku
mana yuyayniyoq runakunapa churinkunam.
Paykunaqa kanku
mana pipapas reqsisqan runakunapa churinkunam.
Paykunaqa kanku
llaqtankumantapas wischusqa runakunam.
- ⁹ Kunanqa ñoqam rikuriruni
chayna runakunapa burlakunanña.
Kunanqa ñoqam rikuriruni
asikunanku runaña.
- ¹⁰ Kunanqa millakuwaspankuraqmi
ñoqamanta anchurikunku.
Kunanqa mana penqakusparaqmi
uyaypipas toqawanku.
- ¹¹ Flechanapa cuerdanta tipichkaq hinam
ñoqallaytaqa Dios humillarachiwan.
Chayraykum kay runakunapas
manaña respetowanchu qawawan.
- ¹² *Alleq lawniymantam hatarinku.
Qepamanmi tanqaykuwanku.
Venceruwayta munaspankum
tukuy imata ruranku.
- ¹³ Wichirachiwayta munaspankum purinaytapas
lliw taqmarunku paykunaqa.
Manamya pipas yanapaykuwanchu
ñoqallaytaqa.
- ¹⁴ Uchkusqa murallanta hinam
paykunaqa yaykuramunku.

Tuñisqa rumikuna qaparichkaq hinaraqmi
ñoqa lawman tikrakamunku.

¹⁵ Manchakuyumi qonqaymanta hapirullawan.

Respetasqa kasqaypas qonqaytam
wayrapa apasqan hina chinkaruwan.
Puyu pasachkaq hinam
libraqniypas chinkaruwan.

¹⁶ Ñoqallayqa wañuyupa patanpiñam
kachkani.

Ñoqallayqa llakipa qatisqanñam
kachkani.

¹⁷ Tutam tulluykunaman
nanaykuna yaykuruwan.

Kachuwaqniy hinam
mana samaykuspan nanawan.

¹⁸ Diosmi llumpay atiyinwan
pachaymanta hapichkaq hina hapiruwan.

Ponchopa kunkan qewichkaq hinam
ñoqallayta llapiruwan.

¹⁹ Diosmi mitukunapa
chawpinman wischuykullawan.

Allpaman-uchpamanñam
ñoqallaytaqa rikurirachiwan.

²⁰ Diosnilláy, qayakamullaptiypas
manamya contestaykuwankichu.

Qayllaykipi sayaykullaptiypas
qawaylla-qawaykuwaspam
mana yanapaykuwankichu.

²¹ Mana llakipayakuqñam
ñoqawanqa rikurirunki.

Piñakuywanmi qamqa
ñakarichiwanki.

²² Wayrawan hoqarirachiwaspaykim
aparachiwanki.

Wayra-parawanmi ñoqataqa
katkatatachiwarqanki.

²³ Yachakunim qam

wañuyman apawasqaykita.
Yachakunim llapallan kawsaqkunapa
huñunakunanman apawasqaykita.

²⁴ ¿Manachum pillapas makinta
haywariykunman sasachakuypi kaqmanqa?

¿Manachum pillapas makinta
haywariykunman ruegoakuspan yanapakuyta mañakuptinqa?

- 25 ¿Manachum ñoqaqa waqarqani
sasachakuypi kaqkunawan kuska?
¿Manachum ñoqaqa llakikurqani
wakchakunawan kuska?
- 26 Ichaqa allin kaqkunata suyachkaptiyimi
mana allin kaqkuna chayaramuwan.
Achkiyta suyachkaptiyimi
tutayayña chayaramuwan.
- 27 Ukuykunam manaña
samaykuspan tukukuchkan.
Llakikuy punchawllañam
ñoqallaytaqa suyawachkan.
- 28 Ñoqallayqa tutayaypim intipapas
manaña kanchaykusqan purillachkani.
Huñunakuypipas hatarispaymi
yanapaykuwanankupaq qaparillani.
- 29 Kunanqa atoqkunaman rikchakuqñam
rikurirunipas.
Kunanqa avestruz animalman rikchakuqñam
rikurirunipas.
- 30 Aycha qaraypas
yanayaruspam pelarikuchkan.
Tulluykunapas calenturawanmi
llumpayta ruparikuchkan.
- 31 Arpallaymi llakikunaypaqña
serviwachkan.
Qenallaymi waqakunaypaqña
compañawachkan.

Mana huchayoq kasqanmanta Jobpa rimarisqanmanta

31 ¹Kikiypunim contratota ruraraqani
doncellakunataqa mana qawapayanaypaq.

²Hanaq pachapi kaq Diosqa
¿ima premiotataq runamanqa qonman?
Tukuy Atiyniyoq Diosqa
¿ima herenciatataq altomanta qomonman?

³¿Manachum llakikuytaqa
qonman mana allin runakunaman?
¿Manachum sasachakuytaqa
qonman mana allin ruraqkunaman?

⁴¿Manachum Diosqa qawanman
imaynam purisqayta?
¿Manachum Diosqa yupanman
lliw ichisqaykunata?

⁵Ñoqaqa juranim

- mana engañowan rurasqaymanta.
 Ñoqaqa juranim apuraspay
 mana pitapas engañasqayta.
- 6 Mana engañakuq balanzapi
 pesachkaq hinayá
 kikin Diospuni allinta juzgaykuwachun.
 Payqa mana huchayoq kasqaytayá
 yachachun.
- 7 Sichum allin ñanmanta
 rakikuruptyyqa,
 sichum ima mana allinmanpas
 makiykuna chapukuruptynqa
- 8 tarpusqaytapas hukñayá mikukuchun.
 Tarpusqaypa rurunpas pilapasqayá kachun.
- 9 Sichum sapaq warmiwan
 engañarachikuptiyqa,
 sichum vecinoypa punkunpi
 payta wateqaptiyqa
- 10 kikiypa warmiypuniyá
 hukpaqña kawsayta kutapakuchun.
 Mana reqsisqay runañayá
 paywan puñukuchun.
- 11 Chaynata ruraruptyyqa
 imayna huchach kanman!
 Chaynata ruraruptyyqa
 imayna castiganapaqcha kanman!
- 12 Chaynata ruraruptyyqa kanman
 uku pachakama rupaspan yaykuq nina hinach.
 Chaynata ruraruptyyqa kanman
 tarpukusqaypa sapinkama ruparuq nina hinach.
- 13 Sichum sirvienteykuna reclamawachkaptin
 despreciarqani paykunapa derechonta,
 sichu sirvientaykuna reclamawachkaptin
 despreciarqani paykunapa derechonta
- 14 hinaptinga ñimatataq ruraykullayman
 Diospuni contraypi hatariruptinqa?
 hinaptinga ñimatataq contestallayman
 Diospuni tapuykuwaptinqa?
- 15 Ñoqapas-paykunapas mamaykupa wiksanpi
 Diospa unanchasqallanmi kanikuqa.
 Ñoqapas-paykunapas mamaykupa wiksanpi
 sapallan Diospa rikurichisqanmi kanikuqa.
- 16 Wakchakunapa mañakuwasqantaqa
 manam negarqanichu.
 Viudatapas aminankama waqaqtaqa

- manam qawakurqanichu.
- 17 Mikuspayqa manam sapallaychu
mikurqani.
Mikuspayqa mana tayta-mamayoqmanmi
haywaykuq kani.
- 18 Ñoqaqa mozo kasqaymantaraqmi
mana tayta-mamayoqkunapaq taytan hina karqani.
Ñoqaqa warma kasqaymantaraqmi
viudakunata yanaparqani.
- 19 Pipapas mana pachan kaptin
wañunayachkaqta rikuspayqa,
pipapas tapakuykunapaq
mana imanpas kaptinqa
- 20 ñoqam ovejaykunapa millwanwan
qoniykachirqani paytaqa.
Hinaptinmi payñaataq
bendecisqa kanaypaq mañapuwarqa.
- 21 Mana tayta-mamayoqtaqa
manam amenazarqanichu.
Payta amenazanaypaqqa
reqsisqay autoridadkunamanqa
manam hapipakurqanichu.
- 22 Kay rimasqaykuna mana cheqap kaptinqa
rikraypas wasaymantayá chutakuruchun.
Kay rimasqaykuna mana cheqap kaptinqa
brazoypas hombroymantayá pakikuruchun.
- 23 Ñoqallayqa Diospa castigontam manchakurqani.
Atiyninta qawachkaspaqa manam kaykunataqa
rurayta atiqchu kani.
- 24 Manam haykapipas qoripiq
hapipakurqanichu.
Manataqmi: “Qanmi hapipakunayqa
kanki” nispayqa nirqanichu.
- 25 Kusikuyniytaqa manam churarqani
llumpay apu kasqaypichu.
Kusikuyniytaqa manam churarqani
llumpay qollqe ganasqaypichu.
- 26 Rikurqanim intipa kancharisqanta.
Rikurqanim killapa sumaqlaña achkirisqanta.
- 27 Ichaqa piensaspallaypas
manam engañasqachu karqani.
Manataqmi muchapayaspaypas
adoraqchu karqani.
- 28 Chaynata ruraruptyyqa
imayna castiganapaqcha kanman!

Chaynata ruraruptiyqa
 Altopi kaq Diosta negaycha kanman.

- 29 Pipas cheqniwaqniy llakipa hapisqan kaptinqa
 manam kusikurqanichu.
 Cheqniwaqniyta ima mana allinpas pasaruptinqa
 manam kusipayarqanichu.
- 30 Ñoqaqa manam munarqanichu
 simiy huchallikunantaqa.
 Ñoqaqa manam ñakarqanichu
 paypa wañunanta munaspayqa.
- 31 Wasiypi *yachaqkunam ñoqamanta
 nirqaku: “¿Pitaq Jobpa mikunanmanta
 mana saksaykurqachu?” nispa.
- 32 Manam hawapichu puñuchi kani
 forastero runataqa.
 Wasiytaqa kichaykuqmi kani
 puriq runamanqa.
- 33 Wakin runa hinaqa
 manam taparqanichu
 mana kasukusqaytaqa.
 Wakin runa hinaqa
 mana allin rurasqaytaqa
 manam pakarqanichu sonqoypiqa.
- 34 Chay huchakunataqa mana rurasqayraykum
 mana manchakurqanichu
 chay huñunasqa runakunataqa.
 Chay huchakunataqa mana rurasqayraykum
 mana hukmanyarqanichu
 ayllyukunapa despreciawanamantaqa.
 Chay huchakunataqa mana rurasqayraykum
 upallakuykuspai mana lloqsirqanichu punkuymantaqa.
- 35 ¡Ima allinraq kanman
 pipas uyariykuwaptinqa!
 Kay firmaywanmi
 defiendekuni asuntoytaqa.
 Tukuy Atiyniyoq Diosyá
 contestawachun ñoqataqa.
 Acusawaqniyqa qellqaspayá
 denunciawachun ñoqataqa.
- 36 Hinaptinqa chaitam apasaq
 hombroypi sutillata.
 Umaypi coronata apachkaq
 hinam apasaq sutillata.
- 37 Tukuy ima rurasqaymantam

ñoqaqa Diosman cuentata qosaq.
Ñoqaqa ancha reqsisqa kamachikuq hinam
payman asuykusaq.

³⁸ Chakraypi runakunapas manam
contraypiqa qaparirqakuchu.
Chakraypi yapuqkunapas
manapunim waqarqakuchu.

³⁹ Paykunapa cosechasqankutaqa
manam mikurqani debaldellachu.
Chakrapi llamkaqkunataqa
manam hukmanyachirqanichu.

⁴⁰ Sichum chaykunata ruraruptyiqa
trigo wiñananmantayá
chakraypipas kichkaña wiñachun.
Sichum chaykunata ruraruptyiqa
cebada wiñananmantayá
chakraypipas qoraña wiñachun.

Chaykunata rimarispánmá Jobqa tukurqa defiendekusqanta.

Eliu sutiyoq runa Jobta contestasqanmanta

(32-37)

32 ¹Jobqa allin ruraq kasqanpaq hapikusqanraykum chay rimaqmasinkuna manaña imatapas nirqakuchu. ²Hinaptinmi Eliu sutiyoq runa Jobpa contranpi piñakururqa. Payqa piñakururqa Jobqa mana huchayoqpaq hapikuspan Diosta culpaptinmi. Eliu sutiyoq runaqa karqa Baraquelpa churinmi. Baraquelñataqmi karqa Buz casta Ram sutiyoq runapa miraynin. ³Eliu sutiyoq runaqa piñakururqataqmi Jobpa chay kimsan amistadninkunapa contranpipas. Paykunamá imallatapas manaña nispanku Jobta mana allin ruraqpaq hapirqaku. ⁴Eliu sutiyoq runaqa paykunamanta sullkaraq kaspam rimanapaq listollaña suyarqa. ⁵Chay kimsa runakuna manaña Jobta niyta atiptinkum paykunapa contranpi Eliuqa piñakururqa. ⁶Chaynapimá Buzpa castan Baraquelpa churin Eliuqa rimarirqa kaynata:

Qamkunaqa machu señorkunaña kaptikichikmi,
ñoqaqa mozollaraq kaspaymi
manchakurqani yachasqaykuna rimariyta.

⁷ Ñoqamá piensarqani kaynata:
“Machu runakunayá puntataqa
rimachunku” nispa.

“Achka watayoqkunayá puntataqa
yachayta yachachichunku” nispa.

⁸ Seguroch Diosmanta hamuq espiritu
runapiqa kachkan.

Seguroch Tukuy Atiyniyoq Diospa pukuriynin
runataqa entiendechichkan.

- 9 Manam yuyaqkunallachu yachayniyoqqa kanku.
Manam machukunallachu allin kaq entiendeqqa kanku.
- 10 Chaymi nikichik: “Ñoqatayá uyariwaychik.
Yachaytam ñoqapas yachachisqaykichik.”
- 11 Ñoqam atienderqani rimasqaykichikta.
Ñoqam uyarirqani yuyaymanaspa rimasqaykichikta.
Ñoqam suyarqani allin palabrakuna maskasqaykichikta.
- 12 Ñoqaqa sumaqtam uyarirqani
qamkunapa rimasqaykichikta.
Ichaqa mayqannikichikpas
manam atirqankichikchu Job convencechiyta.
Ichaqa mayqannikichikpas
manam atirqankichikchu Job rimapayayta.
- 13 Yachaysapapaq mana hapikunaykichikpaqmi
mana runachu contestanqa aswanqa Diosmi.
- 14 Jobqa manam imatapas rimapayawarqachu.
Ñoqapas contestasaqqa
manataqmi qamkunapa rimasqaykichikman hinachu.
- 15 Tayta Job, paykunaqa kachkanku
mancharisqañam.
Paykunaqa kachkanku qamta mana
rimapayay atiqñam.
Paykunapaqa palabrankupas tukurunñam.
- 16 Chaynaqa ¿ñoqapas suyasaqchum
paykuna upallarusqanrayku?
Chaynaqa ¿ñoqapas suyasaqchum
sayaruspa manaña rimapayasusqaykirayku?
- 17 Manam, ñoqaqa kikiypa
parteymantam nisqayki.
Ñoqaqa yachasqaytam
qanman rimapayasqayki.
- 18 Sonqoymi huntallaña kachkan rimanaypaq.
Manam aguantayta atiniñachu rimanaypaq.
- 19 Vino timpuchkaq hinam
ñoqapa sonqollay timpuchkan.
Mosoq odre llikikuruchkaqña hinam
ñoqapa sonqollay llikiruy hinaña kachkan.
- 20 Chaynaqa hawkayarinaypaqmi
ñoqapa rimarisaq.
Chaynaqa qamta contestanaypaqmi
simiyta kicharisaq.
- 21 Pimanpas mana sayapakuspaymi
rimarisaq.
Pitapas mana alabaspaymi

rimarisaq.

- ²² Ñoqaqa manam yachanichu
runa alabaytaqa.
Chaynata ruraruptyyqa unanchawaqniychá
qarqoruwanman ñoqataqa.

Eliu sutiyoq runawan Job qaqchachikusqanmanta

- 33** ¹ Chaynaqa Job, kunanyá
uyariy kay palabraykunata.
Chaynaqa Job, kunanyá
atiendey llapan rimasqayta.
- ² Kunanqa ñam simiyta kichaykuniña.
Kunanqa ñam rimayta qallaykuniña.
- ³ Ñoqaqa rimarisaq
Diospa munasqanman hina piensas pam.
Yachasqaytaqa rimarisaq mana llullakuspam.
- ⁴ Ñoqataqa Diospa espiritunmi
unanchawarqa.
Ñoqamanqa Tukuy Atiyniyoq Diosmi
kawsayta qowarqa.
- ⁵ Atispaykiqa ñoqatayá contestaway.
Allinta preparakuspayá contestaway.
Ñawpaqniypi sayaykuspayá contestaway.
- ⁶ Ñoqapas Diospa qayllanpiqa
qam hinallam kani.
Ñoqapas mitumanta
unanchasqallam karqani.
- ⁷ Chaynaqa ñoqamantaqa
manam ima manchakunaykipas kanchu.
Ñoqaqa manam tanqaypaqqa
tanqasqaykichu.
- ⁸ Cheqaptapunim qamqa
qayllaypi rimarqanki.
Hinaptinmi kayna
nisqaykita uyarirqayki:
- ⁹ “Ñoqaqa mana huchayoqmi kani.
Ñoqaqa kani manam mana kasukuqchu.
Ñoqaqa kani mana culpayoqmi.
Ñoqaqa kani manam
mana allin ruraqchu.
- ¹⁰ Ichaqa Diosmi yanqamanta
cargochawan.
Diosqa yanqamantam
enemigonpaqña hapiwan.

- 11 Chakiykunatam cadenawan hina
chaqnaruwarqa” nispa.
“Maypim purisqaytapas
paymi cuidawarqa” nispa.
- 12 Manam allinpunichu chay rimasqaykiqa.
Diosqa aswan mas hatunmi runamantaqa.
- 13 ¿Imanasqataq qamqa churanakunki Dioswanqa?
Payqa manam cuentataqa qonmanchu imapas rimasqanmantaqa.
- 14 Diosqa achka formapim rimapayan runakunataqa.
Ichaqa manam cuentata qokunchu runaqa.
- 15 Diosqa rimapayakunmi mosqoypipas.
Rimapayakunmi tuta revelacionpipas.
Rimapayanmi puñuy hapiruptinpas.
Rimapayanmi camanpi puñuruptinpas.
- 16 Rinrillanpim rimapayan Diosqa.
Cheqapyachinmi amenazasqantaqa.
- 17 Chaynataqa rimapayan
mana allin rurasqankumanta kutirichinanpaqmi.
Chaynataqa rimapayan
orgulloso kayninta qechunanpaqmi.
- 18 Chaynapim Diosqa
runakunata libraykun sepulturamanta.
Chaynapim Diosqa
libraykun guerrapi wañunanmanta.
- 19 Diosqa corregintaqmi
camapi nanaykunawanpas.
Diosqa corregintaqmi
tullunkunapi mana taniq nanaykunawanpas.
- 20 Chaynapim runaqa
mikuytapas millakurunña.
Mayna miskiña kaptinpas
mikuytam millakurunña.
- 21 Chaynapim aychanpas
tukuchkan manaña rikurinankama
hinaspa mana rikuriq
tullunkunapas rikurinankama.
- 22 Paypa vidanqa
sepulturamanñam hichpaykuchkan.
Paypa vidanqa wañuqkunapa
kasqanmanñam hichpaykuchkan.
- 23 Ichaqa paypa ladonpi huk angel kaspaqa,
waranqa angelkunamanta huk allinyanachiq angel kaspaqa,
Diospa munasqanta rurananpaq
chay runata rimapayaq angel kaspaqa
- 24 chay runamanta llakipayarikuspanyá

- Diosta nichun kaynata:
 “Sepulturaman ama yaykunanpaqyá
 libraykuy kay runata” nispa.
 “Vidanpa rantinpim
 tariruniña huk pagota” nispa.
- 25 Hinaptinga aychallanpas
 rikurirunqa mozo kasqanpi hinaraqchá.
 Hinaptinga rikurirunqa
 mozo kasqanpi hina kallpayoqraqchá.
- 26 Diosta ruegakuptinmi
 payqa chaskiykunqa.
 Kusikuywan qaparispam
 Diospa uyanta rikuykunqa.
 Runaqa ñawpaq hina allin ruraq kananpaqmi
 Diosqa payman kutichipunqa.
- 27 Chaynataqmi chay runaqa
 llapa runakunaman ninqataq kaynata:
 “Ñoqa huchallikuruchkaptiypas
 Diosqa manam merecesqayman
 hinachu castigaruwan.
 Diospa munasqanman hina
 mana kawsachkaptiypas
 payqa manam merecesqayman
 hinachu castigaruwan.
- 28 Aswanraqmi payqa
 sepulturaman rinaymanta
 vidallayta libraykuwan.
 Kunanqa achkiyta
 qawaspay kawsakunaypaqñam
 libraykuwan.”
- 29 Chaynaqa tukuy kaykunatam
 Diosqa runawan ruran.
 Iskay otaq kimsa kutikamam
 Diosqa chaynata ruran.
- 30 Chaynatam ruran runata
 wañuyta patanmantaña kutichinanpaq.
 Chaynatam ruran wakín kawsaqkunata hina
 achkiyninwan kancharinanpaq.
- 31 Tayta Job, qamqa
 allintayá uyariykuway.
 Ñoqa rimanaypaqyá
 upallalla uyariykuway.
- 32 Sichum imapas niwanayki kaptinqa
 kunanyá niway.

Munachkanim allin ruraq kasqayki yachaykuyta,
chaynaqa qamyá rimapayaway.

- ³³ Mana chayna kaptinqa
uyariway ñoqata.
Mana chayna kaptinqa upallayá,
yachachisqaykim allin yachayta.

Diospa favorninpi Eliu sutiyoq runa rimarisqanmanta

34 ¹Yapatawan rimarispanmi Eliu nirqa kaynata:
² Yuyayniyoqkuna, uyariychikyá

kay palabraykunata.
Yachayniyoqkuna, atiendeychikyá
kay rimasqaykunata.

- ³ Malliykuspam yachanchik
mikuypa gustontaqa.
Chaynataqmi uyariykuspataq yachachwan
palabrakunapa allin otaq mana allin kasqantaqa.

- ⁴ Chaynaqa rimasqaykichikmantayá
razonninpi kaqta akllasunchik.
Hinaspayá allin kaqta
kikinchikpura yachasunchik.

- ⁵ Uyarisqanchikpi hinam Job nirqa kaynata:

“Noqaqa allin ruraq kaptiypas
Diosqa manamya ruraykapuwanchu allin arreglota.

- ⁶ Razonninpi kaptiypas llullakuqpaqmi hapiwan” nispa.

“Mana faltayoq kachkaptiypas
mana sanoyay atiq heridawanmi castigaruwan” nispa.

- ⁷ Chaynaqa ¿pi runataq kanman
Job hina Diosta burlakuq runaqa?

Sapa rato yaku tomachkaq
hinamiki burlakun Jobqa.

- ⁸ Payqa purikun mana allin
ruraqkunawanmi.

Payqa purikun mana allin
runakunawanmi.

- ⁹ Jobpa nisqanman hinaqa, runaqa
manas imatapas horqokunchu

Dios agradayta munaspanqa.

- ¹⁰ Chaynaqa yuyayniyoq runakuna,
qamkunayá uyariwaychik.

Mana allin rurayqa
Diosmanta karunchasqayá kachun.

Hucha rurayqa

Tukuy Atiyniyoq Diosmanta karunchasqayá kachun.

- ¹¹ Diosqariki runamanqa pagapun

- imaynam rurasqanman hinam.
 Diosqariki runamanqa qopun
 imaynam kawsasqanman hinam.
- ¹² Hinaptingariki Diosqa manam
 ruranchu mana allintaqa.
 Hinaptingariki Tukuy Atiyniyoq Diosqa
 manam tikranmanchu allin arreglo ruraytaqa.
- ¹³ Diosmanqa manam pipas
 kay pachataqa qoykurqachu.
 Diosmanqa tukuy kay pachataqa
 manam pipas churachikurqachu.
- ¹⁴ Sichum runata Dios nanachikuptinqa,
 vidantawan samayninta kutichikuptinqa
- ¹⁵ llapallan runakunach tukurunman.
 Runakunach allpaman kutiykunman.
- ¹⁶ Chaynaqa entiendeq kaspaykiqa
 uyariwayá.
 Chaynaqa uyarikuq kaspaga
 atiendewayá.
- ¹⁷ Sichum allin arreglo
 rurayta Dios cheqnisanpa
 manach atinmanchu gobiernaytaqa.
 Chaynaqa yaqachum acusawaq
 tukuy allin ruraq Atiyniyoq Diostaqa.
- ¹⁸ Payqariki reykunatapas ninmi:
 “Qamkunaqa qara uyam kankichik” nispa.
 Payqariki kamachikuqkunatapas ninmi:
 “Mana allin ruraqkunam kankichik” nispa.
- ¹⁹ Payqa manam sayapakunchu
 kamachikuqkunamanpas.
 Payqa manam wakchata despreciaspanchu
 apumanñataq sayapakunpas.
 Paypa unanchasqallanmiki
 kachkan apupas-wakchapas.
- ²⁰ Runakunaqariki
 qonqayllamantam wañukunku.
 Runakunaqariki
 chawpi tutatam wañukunku.
 Paykunaqa katkatatarispam
 ripukunku.
 Manam runapa atiyinwanchu
 llapa munaychakuqkunaqa qechusqa kanqaku.
- ²¹ Diosqa qawachkanmi
 runakunapa imaynam kawsasqantaqa.
 Diosqa rikuchkanmi

runakunapa imaynam purisqantaqa.

22 Mana allin ruraq runa pakakunanpaqqa
manam kanchu tutayaypas.

Mana allin ruraq runataqa
manam pakaykunmanchu
maynaña yanay-yanay tutayaypas.

23 Diosqa manam suma-sumaqtaraqchu
averiguanan runamantaqa
chaynapi runa payman rispa
juzgasqa kananpaqqa.

24 Diosqa manam averiguananraqchu
munaychakuqkunata urmachinanpaqqa.
Diosqa manam averiguananraqchu
paykunapa rantinpipas churananpaqqa.

25 Diosqa yachanmi
chay munaychakuqpa imam rurasqantaqa.
Payqa tutallan tikraparuspam
lliw ñutuparun paykunataqa.

26 Mana allin ruraqkunata hinam
payqa castigan.
Llapa runapa qawasqantam
payqa castigan.

27 Paykunaqa manañam qatirqakuchu
Diostaqa.
Paykunaqa manañam piensarqakuchu
Diospa munasqanman hina kawsaytaqa.

28 Chaynapim Diosman chayachirqaku
wakchakunapa qayakusqanta.
Chaymi Diosqa uyariykurqa
ñakariqkunapa qayakusqanta.

29 Sichum Dios upallakuykuptinqa
¿pitaq payta acusanman?
Sichum Dios uyanta pakaykuptinqa
¿pitaq payta qawanman?
Diosqa qawachkanmi nacionkunataqa.
Diosqa qawachkanmi runakunataqa

30 chaynapi Diosta mana yupaychaq runaqa
mana gobiernananpaq,
chaynapi runakuna engañaqqa
mana gobiernananpaq.

31 Ichaqa sichum Diosta
mana allin ruraq runa ninman kaynata:
“Huchallikurunim, ñoqaqa
manañam huchallikusaqñachu
yapatawanqa.

- ³² Mana rikusqay faltaykumatayá qawaykachiway” nispa.
 “Sichum huchallikuruptyyqa manaña ruranaypaqyá qawaykachiway” nispa.
- ³³ ¿Qampa tanteasqaykiman hinachu Dios pagasunaykita munachkanki? Qamqariki paypa pagasusqaykitam wischupakurunki.
 Chaynaqa qanmi akllakunaykiqa.
 Manam ñoqachu akllanayqa.
 Hinaptinga niwayá imam yachasqaykitaqa.
- ³⁴ Yuyayniyoq runakunam niwanqaku ñoqata.
 Yachayniyoq runakunam niwanqaku kaynata:
- ³⁵ “Jobqa rimachkan manam yachaywanchu.
 Jobqa rimachkan manam yuyaywanchu.
- ³⁶ Ima allinraq kanman Jobpa rimasqankuna allin tapusqa kaptinqa.
 Mana allin runa hinam hukmankunata payqa rimarqa.
- ³⁷ Payqa huchallikuchkaspanpas mana kasukuqraqmi rikurirun.
 Payqa ñoqanchiktapas kutipakuqñam rikurirun” nispa.
 “Payqa Diospa contranpipas llumpay rimaqmi rikurirun” nispa.

35 ¹Eliu sutiyoq runaqa nirqataqmi:

- ² Tayta Job, ¿allinpaqchu rikchakapusunki qamtaqa Diosraq: “Razonniyoqmi kanki” nisunaykipaqqa?
- ³ Qamqa Diostam nirqanki kaynata: “¿Imataq qokusunki ñoqa huchallikuptyyqa?” nispa.
 “¿Ima allintataq qowanman karqa mana huchallikuptyyqa?” nispa.
- ⁴ Chaynaqa ñoqam contestasqayki qamta.
 Chaynaqa ñoqam contestasaq qampa amistadnikikunata.
- ⁵ Cielokuna lawman umaykita

- hoqarispayá qawariy.
 Puyukunaqa qanmanta aswan mas altopi
 kasqantayá qawariy.
- ⁶ Huchallikusqaykiqa Diostaqa
 manam imananpaschu.
 Maynaña mana kasukusqaykipas
 Diostaqa manam imananpaschu.
- ⁷ Allinta ruraspapas
 manataqmi imallatapas
 qochkankichu.
 Allinta ruraspapas
 manataqmi imallapipas
 favorecechkankichu.
- ⁸ Chayna mana allin rurasqaykiqa
 dañanman qam hina runallatam.
 Allin rurasqaykipas
 favorecenmanqa qam hina runallatam.
- ⁹ Runakunaqa llumpayta ñakarispankum
 qayakunku.
 Paykunaqa munaychakuqkunapa makinmanta
 librasqa kanankupaqmi qayakunku.
- ¹⁰ Ichaqa paykunaqa manam maskankuchu
 unanchaqnin Diostaqa.
 Ichaqa paykunaqa manam maskankuchu
 tutankuna takichiqnin Diostaqa.
- ¹¹ Manam maskankuchu purun animalkunamantapas
 mastaraq yachachiwaqninchik Diostaqa.
 Manam maskankuchu alton pawaq animalkunamantapas
 mastaraq yuyay qowaqninchik Diostaqa.
- ¹² Paykunataqa orgulloso kasqankuraykum
 qayakuptinkupas Diosqa mana contestanchu.
 Paykunataqa mana allin ruraq kasqankuraykum
 qapariptinkupas Diosqa mana contestanchu.
- ¹³ Cheqaptapunipas Diosqa manam uyarinqachu
 chayna yanqa qayakusqankutaqa.
 Cheqaptapunipas Tukuy Atiyinyoq Diostaqa
 manam imapas qokunchu chaymantaqa.
- ¹⁴ “Diostaqa manam rikurqanichu”
 nisparaqmi piensachkankipas qamqa.
 Ichaqa pacienciawanyá suyaykuy,
 paypa ñawpaqninpiñam kachkan asuntoykiqa.
- ¹⁵ Qamqa kunanmi ninkitaq piñakuspanpas
 Diosqa mana castigakusqanta.
 Qamqa kunanmi ninkitaq
 loco hina rurasqaykimanta,
 Diostaqa mana imapas qokusqanmanta.

- ¹⁶ Chaynaqa Job, qamqariki
yanqakunatam rimachkanki.
Qamqariki mana yachaywanmi
llumpayta rimachkanki.

Eliumi rimarin Diospa hatu-hatun kayninmanta

36 ¹Eliu yapatawan rimarispami kaynata nirqa:

- ² Tumpatayá suyaykuway ñoqa yachachinaypaq.
Kachkanraqmi Diospa favorninpi rimarinaypaq.
- ³ Ancha-ancha yachasqaykunamantam
rimarisaq.
Unanchaqniyqa razonninpi kasqantam
qawachisaq.
- ⁴ Cheqaptapunipas manam
llullachu rimasqaykunaqa.
Ñoqaqariki allin-yachayniyoq kaspaymi
rimapayachkaykichik qamkunataqa.
- ⁵ Diosqa atiyniyoq kasqanraykum
pitapas nanachikuntaq.
Payqa tukuy ima rurasqanpipas
atiyniyoq kasqanraykum takyantaq.
- ⁶ Manam kawsachinqachu
mana allin ruraq runataqa.
Ñakariqkunapaqmi ichaqa
allin arreglota ruraykapunqa.
- ⁷ Diosqa nanachikunmi
allin ruraq runakunataqa.
Reykunawanña tiyanankupi tiyaptinkupas
nanachikunmi paykunataqa.
Maypipas hoqarisqa kasqankupim
wiñaypaq takyachin paykunataqa.
- ⁸ Cadenawanña chaqnasqa kachkaptinkupas,
waskakunawanña watasqa kachkaptinkupas
- ⁹ Diosmi paykunaman reqsichin
mana allin rurasqankumanta.
Diosmi paykunaman reqsichin
orgulloan mana kasukusqankumanta.
- ¹⁰ Diosqa paykunatam rimapayan
wanakunankupaq.
Diosqa paykunatam rimapayan
mana allinmanta kutirikunankupaq.
- ¹¹ Sichum Diosta kasukuspa
payta serviptinkuqa
kawsakunankukamam allinllaña kanqaku.

- Wañukunankukamam kusişqallaña kanqaku.
 12 Mana kasukuspankum ichaqa guerrapi
 wañuchisqa kanqaku.
 Mana kasukuspankum ichaqa mana
 imata yachastin wañukunqaku.
- 13 Rumi sonqo runakunaqa
 llumpa-llumpay piñakuqlañam kanku.
 Cadenakunawan chaqnasqa kaspankupas
 paypa yanapakuynin mana maskaqmi kanku.
- 14 Chayna rumi sonqo runakunaqa
 mozollaraq kachkaspam wañukunkupas.
 Penqaypaq kaqkunata
 rurachkaspam wañukunkupas.
- 15 Ñakariqkunataqa Diosmi libraykun
 chay ñakarışqanwan.
 Nanaywan kaqkunataqa Diosmi rimapayan
 chay nanayninwan.
- 16 Payqariki qamtapas tukuy sasachakuymantam
 aysaypay-aysasuchkanki.
 Payqariki mana ima sasachakuyqa kasqanmanmi
 pusasuchkanki.
 Payqariki miskillaña mikuykunapa kasqanmanmi
 kusikunaykipaq pusasuchkanki.
- 17 Mana allin ruraq runakunapa juzgasqa kanankum
 qampiña cumplikuspan hapisuchkanki.
 Juiciopi sentenciasqanmi hapisuchkanki.
- 18 Chaynaqa cuidakuyá,
 yanqañataq pipas qori-qollqewan aysaykusunkiman.
 Chaynaqa cuidakuyá,
 yanqañataq pipas hatun regalokunawan pantarachisunkiman.
- 19 Sasachakuymantaqa manam
 librasunkimanchu qaparisqaykipas.
 Sasachakuymantaqa manam
 librasunkimanchu tukuy atiynikipas.
- 20 Chaynaqa amayá munaychu qonqaymanta
 nacionkunapa chinkarunan tutatapas.
- 21 Cuidakuyá amaña mana
 allin rurayman kutirinaykipaq.
 Qamqariki ñakariymantam akllakurqanki
 mana allin ruraqña kanaykipaq.
- 22 Diosqa hatu-hatun atiyniyoqmi.
 Payqa mana pipapas igualay atinan yachachikuqmi.
- 23 Manam pipas paytaqa
 tapunmanchu imapas rurasqanmantaqa.
 Manam pipas paytaqa ninmanchu

- mana allin rurasqanmantaqa.
- 24 Runakuna takispam
alabanku Diospa rurasqanmanta,
chaynaqa qampas payta hatunchaspayá
alabay rurasqanmanta.
- 25 Llapa runakunam paytaqa qawanku.
Runakunaqa karullamantam paytaqa rikunku.
- 26 Diosqa hatu-hatunmi,
chayraykum mana entiendeyta atichwanchu paytaqa.
Manataqmi atichwanchu
paypa watankuna yupaytaqa.
- 27 Diosmi altoman yakuta waspichin.
Hinaspam chulluchispan mayukuna kallpananpaq parachin.
- 28 Paraqa puyumantam tallikamun.
Paraqa llumpaylatañam kay pachaman tallikamun.
- 29 ¿Pitaq entiendenman
puyukunapa mastarikusqanta?
¿Pitaq entiendenman Diospa yachasqanmanta
rayokunapa tunrururumusqanta?
- 30 Diosqa llipyaytapas
tukuy muyuriqninmanmi mastarirun.
Lamar qochapa ukuntam ichaqa pakaykurun.
- 31 Chaynatam Diosqa mikuchin
nacionkunaman.
Chaynatam Diosqa achkallaña mikuyta
qon paykunaman.
- 32 Payqa llipyaytapas makinpim hapiykun.
Payqa llipyaytapas mayman chayanarpaqmi kamachikun.
- 33 Altopi tunrururuykunam
willawanchik paramunanmanta.
Animalkunapas willawanchikmi
wayra para hatarimunamanta.

37 ¹Chay rayokunapa qaparisqanta
uyariptiyimi sonqollaypas tukukuruchkanña.

Chay rayokunata uyariptiyimi
sonqollaypas qasqoymanta pawaruchkanña.

²Qamkunaqa uyariychikyá
Diospa llumpa-llumpay qaparisqanta.
Qamkunaqa uyariychikyá
paypa siminmanta lloqsimuq qapariyta.

³Payqa cielokunapa tukuy ukunpim
llipityarichin.
Payqa kay pachapa cantonkamam
llipityarichin.

⁴Chay llipyaykunapa qepantañataqmi

- Diospa qaparisqan uyarikun.
 Paypa qaparisqanmi
 manchakuyllapaqña uyarikun.
 Paypa vozniñqa
 mana taniqmi uyarikun.
- ⁵ Llumpay admirakuypaqmi
 Diospa vozniñqa tunrururusqanqa.
 Mana entiendey atinanchikkunatam
 ruran payqa.
- ⁶ Paypuni lastatapas kamachiptinmi
 kay pachaman wichimun.
 Paypunim nisyullataña
 paratapas chayachimun.
- ⁷ Dios chaynata ruraptinmi
 runakunapas wasillankupi qeparunku.
 Chaykunataqa Diospuni
 rurasqantam yachanqaku.
- ⁸ Purun animalkunapas
 machayninmanmi yaykurunku.
 Pakakunankupim *yachanku.
- ⁹ Surlawmantam vientokuna qespiramun.
 Norte lawmantam chirikuna qespiramun.
- ¹⁰ Dios pukuykuptinmi
 yakukunapas rankachurun.
 Dios pukuykuptinmi
 hatun qochakunapas ritiyarun.
- ¹¹ Payqa puyukunatapas
 yakuwanmi huntaykachin.
 Chaypa ukunkunamantam
 llipyaykunata cheqechin.
- ¹² Llapa llipyaykunam cielokunapi
 qewi-qewillaña muyurichkanku.
 Diospa dirigisqan hinaspa kamachisqanmi
 chaynataqa rurachkanku.
 Tukuy kay pachapim
 chay kamachisqanta rurachkanku.
- ¹³ Wakin kutipiqqa Diosmi
 chaykunata apamun castigananpaq.
 Wakin kutipiñataqmi apamun
 allpanta parqonanpaq.
 Wakin kutipiñataqmi apamuntaq
 kuyapayakuyñinta qawachikunanpaq.
- ¹⁴ Tayta Job, qamqa sayaykuspaya uyariway ñoqata.
 Qamqa qawariya Diospa admirakuypaq rurasqankunata.
- ¹⁵ ¿Yachankichum qamqa

- imaynatam Dios kaykuna kamachisqanta?
 ¿Yachankichum qamqa
 puyu ukupi imaynam llipyachisqanta?
- 16 ¿Yachankichum qamqa
 imaynam puyukunapa altokunapi takyasqanta?
 Chaykunaqariki qawachiwanchikmi Diosqa
 admirakuypaq hatu-hatun yachayniyoq kasqanta.
- 17 Qamqa pachaykipa ukunpim rupapakurunki.
 Surlawmanta rupamuspan allpata
 susunkarachiptinmi qamqa rupapakurunki.
- 18 ¿Yaqachum qamqa
 cielota Dios mastariptin yanapawaq?
 ¿Yaqachum cielota fundisqa espejota hina ruraysiwaq?
- 19 Diosta imam ninaykupaqyá
 yachachiwayku.
 Manam paywanqa churanakuymankuchu
 ñoqaykuqa tutayaypi kachkaq hina
 mana yachaq kasqaykurayku.
- 20 ¿Ñoqapa rimarisqayqa
 Diosman willasqaraqchum kanman?
 ¿Runaqa chaynapi chinkachisqa
 kananpaqchum kikinraq mañakunman?
- 21 Wayrakuna puyuta aparuspanmi
 rikurirachin cielopi achkiyta.
 Chaymi sumaqlлатаña achkiriptin runakunaqa
 manaña rikuyta atinkuchu chay achkiyta.
- 22 Norte lawmantam hamuchkan
 qori hina kancharichkaq sumaq antaqa.
 Mancharikuypaq sumaqlлатаña
 kanchariymi muyuriykun Diostaqa.
- 23 Tukuy Atiyiniyoq Diostaqa
 manam haypayta atichwanchu.
 Llumpa-llumpay kallpayoq kasqanraykum
 paytaqa mana haypayta atichwanchu.
 Allin arreglo ruraq kasqanraykum
 payqa mana pitapas ñakarichinchu.
 Siemprepuni allin ruraq kasqanraykum
 payqa mana pitapas ñakarichinchu.
- 24 Chayraykum runakunaqa
 respetanku Diostaqa.
 Diosqa manam kaqpaqpas hapinchu
 yachaysapa tukuq runakunataqa.

Tayta Diospuni Jobta contestasqanmanta

(38:1-42:6)

38 ¹Jobtam Tayta Dios rimapayarqa sinchillaña wayra ukumanta:

² ¿Pitaq qamqa kanki
tanteasqaykunata yanqachanaykipaqa?
¿Pitaq qamqa kanki
mana yachaywan yanqakuna rimanaykipaqa?

³ Peleananpaq kaq qari hinayá
alistakuy sumaqta.
Ñoqam tapusqayki hinaptinmi
contestawanki sumaqta.

⁴ ¿Maypitaq karqanki
kay pachata qallarichiptiyqa?
Kunanyá contestaway
cheqaptapuni yachaspaykiqa.

⁵ Sichum yachaptikiqa
¿pitaq chaypa sayayninta tupurqa?
Sichum yachaptikiqa
¿pitaq cordelta chutarirqa?

⁶ ¿Imapa hawanpitaq kachkan
takyachisqa kay pachaqa?
¿Pitaq churarqa esquinanpi
hapiq rumitaqa?

⁷ ¿Maypitaq karqanki
llapallan achikyaq lucerokuna takiptinkuqa?
¿Maypitaq karqanki
llapallan angelkuna qaparillawanña kusikuptinkuqa?

⁸ Allpa ukumanta lamar qocha toqyaruptinqa
¿pitaq punkukunawan wichqarurqa?

⁹ Lamar qochamanqa puyukunatam
qorqani chaywan pachakunanpaq.
Lamar qochamanqa yanay-yanay tutayaytam
qorqani chaywan chumpikunanpaq.

¹⁰ Ñoqaqa churarqanim
lamar qochapa maykamam rinanta.
Hinaspam churarunitaq
punkunkunatawan cerrojonkunata.

¹¹ Ñoqaqa lamar qochatam nirqani kaynata:
“Kaykamallam chayamunki qamqa.
Amapunim pasankichu kaymantaqa.
Hatun tukuq olaykikunapas kayllapim sayanqa.”

¹² ¿Yaqachum haykapipas achikyamunanpaq
kamachikurqanki?

- ¿Yaqachum haykapipas achikyamuyman
sitionta qawachirqanki?
- 13 ¿Yaqachum kamachirqanki achikyay paqarinanpaq
chaynapi llikllapa patankunamanta chaspichkaq hina
mana allin ruraqkunata wischurunaykipaq?
- 14 Hinaptinmi chay achikyayqa
kay pachata sumaqlлатаña rikuriykachin.
Sumaqlлатаña pachasqata hinam rikuriykachin.
- 15 Mana allin ruraqkunapa
achkiyninqa tutayaymi.
Ichaqa chaytapas paykunamantaqa
qechurun achkiymi.
Amenazakuq atiyininkupas chinkarunmi.
- 16 Lamar qochapa toqyanan pukyukunakamaqa
¿yaqachum yaykurqanki?
Uku-uku lamar qochapa mana reqsiy atinankunapi
¿yaqachum kaynaman-waknaman purirqanki?
- 17 Qanmanqa ¿yaqachum rikuykachisurqanki
wañuqkunapa kasqanpa punkunta?
Qamqa ¿yaqachum rikuykurqanki
sinchi tutayaypa punkunkunata?
- 18 Qamqa ¿yaqachum entiendenki
mayna ancho-anchom kay pachaqa kasqanta?
Sichum chayta yachaspaykiqa
niykuwayá ñoqata.
- 19 ¿Maynintataq rina
achkiypa kasqanmanqa?
¿Maypitaq kachkan
tutayaypa kasqanqa?
- 20 ¿Chaynapi chay achkiytaqa
mayman chayanankama pusanaykipaq
chaynapi chay achkiytaqa
wasinman chayanankama pusanaykipaq?
- 21 Tukuy chaykunataqa seguroch
yachankipuni qamqa.
Achka-achka watayoqñamiki
kachkanki qamqa.
- 22 Ritikunapa qallarisqanmanqa
¿yaqachum qamqa yaykurqanki?
Runtu parapa qallarisqantaqa
¿yaqachum rikurqanki?
- 23 Chaykunataqa ñoqam
waqaychani ñakarichina tiempokunapaq.
Chaykunataqa ñoqam waqaychani

guerrapi peleana tiempokunapaq.

- 24 Yachaptikiqa ¿maylaw ñanninkunataq
achkiyqa cheqerin?
Yachaptikiqa ¿maylaw ñanninkunataq
intipa qespimunan lawmanta pukumuq
wayraqa cheqerin?
- 25 ¿Pitaq loco parapa ñanninkunata kicharqa?
¿Pitaq rayopa toqyasqallaña
wayra parapa ñanninta kicharqa
- 26 chaynapi mana pipa *yachananman
chayachinanpaq,
chaynapi mana runapa kasqan
chunniqman parachinanpaq?
- 27 Chaynapim ñoqaqa chaki allpakunaman
saksanankama paraykachini.
Chaynapim ñoqaqa llullu pastokunata
sumaqllataña wiñarichini.
- 28 Yachaptikiqa ¿parapaqa
kapunchum taytanqa?
Yachaptikiqa ¿sullapaqa
kapunchum taytanqa?
- 29 Yachaptikiqa ¿pitaq ritipa mamanqa?
Yachaptikiqa ¿pitaq qasataqa wachakurqa?
- 30 Yachaptikiqa ¿pitaq yakukunata
ritiyarachispan rumiman tikrarun?
Yachaptikiqa ¿pitaq uku-uku lamar
qochapa hawanta ritiman tikrarun?
- 31 ¿Yaqachum qamqa Suchu sutiyoq
lucerokunapa watakunta churaykuwaq?
¿Yaqachum qamqa Qalalu sutiyoq
lucerokunapa watakunta paskaruwaq?
- 32 ¿Qamchum huñunasqa lucerokunata
sapa tuta lloqsichimunki?
¿Qamchum Suwapa Corralnin
sutiyoq lucerokunata pusanki?
¿Qamchum chaypa qatiqnin
lucerokunatapas michinki?
- 33 Qamqa ¿reqsinkichum
cielokunapi gobiernaq decretokunata?
¿Yaqachum kay pachapipas servikunanpaq
churanki chay decretokunata?
- 34 ¿Yaqachum qamqa puyukunata kamachiwaq
chaynapi sinchi parawan nuyurusunaykipaq?
- 35 Qamqa ¿kamachinkichum
llipyaykunatapas maylawmanpas pasanankupaq?

- Hinaptinga ÷yaqachum
 chay llipyaykunaqa nisunkiman:
 “Qamta kasukunaykupaqmi
 kaypi kachkaniku” nisparaq?
- ³⁶ Yachaptikiqa ÷pitaq qoqan sutiyoq
 pawaq animalman yachayta qorqa?
 Yachaptikiqa ÷pitaq utulluman
 entiendeyta qorqa?
- ³⁷ Puyukunata yupanapaqqa
 ÷pitaq yachayniyoq kanman?
 ÷Pitaq puyñumanta tallichkaq hina
 cielokunamanta parachimunman
- ³⁸ chaynapi allpapas mituyarunanpaq,
 chaynapi kurpakunapas laqanakurunanpaq?
- ³⁹ ÷Qamchum china leonpa mikunantapas hapipunki?
 ÷Qamchum malta leonkunamanpas saksaykachinki?
- ⁴⁰ ÷Chaynatachum ruranki
 leonkuna unchupakuykuspa
 machayninpi kaptinku?
 ÷Chaynatachum ruranki
 leonkuna uchkunpi
 laqakuykuspa wateqaptinku?
- ⁴¹ ÷Pitaq ullachkupaq
 mikunanta churapun?
 Mallqonkunapas qayakuwaptinqa
 hinaspas yarqaymanta pawaykachaptinkuqa
 ÷pitaq mikuyninta churapun?
- 39** ¹ Qamqa ÷yachankichum ima tiempopim
 purun cabrakuna wachasqanta?
 Qamqa ÷qawarqankichum
 luwichu wachachkaqta?
- ² Qamqa ÷yuparqankichum
 wiksayakusqan killankunata?
 Qamqa ÷yachankichum
 haykapim wachananta?
- ³ Chay animalkunaqa
 chuychuykuspam wacharunku.
 Chaynapim nanayninkunaqa
 samarunña wacharuptinku.
- ⁴ Chaynapim wawankunapas
 sumaqlлатаña purunkunapi hatunyanku.
 Chaynapim wawankunapas
 mana kutimuqña ripukunku.
- ⁵ Yachaptikiqa ÷pitaq purun
 asnota munasqanpi purinanpaq kachaykurqa?

- Yachaptikiqa waskanmanta kachaykuchkaq hina
 ¿pitaq purun asnota kachaykurqa?
- ⁶ Chay asnokunamanmi *yachananpaq
 qorqani Araba sutiyoq chunniqkunata.
 Chay asnokunamanmi yachananpaq
 qorqani qollpakunapa kasqan qechwata.
- ⁷ Chay asnokunaqa asikunmi
 llaqtakunapi chaqwakunamantapas.
 Chay asnokunaqa manam kasukunchu
 arrieropa qaparisqantapas.
- ⁸ Chay asnokunaqa moqokunapim
 pastota maskanku.
 Verde kaqkunata maskastinmi
 purinku.
- ⁹ Purun toroqa ¿munanmanchum qampaq llamkayta?
 Purun toroqa ¿munanmanchum
 corralnikipi artesapa waqtanpi samayta?
- ¹⁰ Chay torotaqa ¿yaqachum
 yapunaykipaq coyundawan wataruwaq?
 ¿Qepaykita qatisuptikichum
 chay qechwa allpata rastrillachiwaq?
- ¹¹ ¿Yaqachum qamqa kallpasapa kasqanrayku
 chay toropi confiakuwaq?
 ¿Kallpasapa kasqanraykuchum chay torotaqa
 llamkapusunaykipaq dejaykuwaq?
- ¹² Qamqa ¿yaqachum chay toroman
 hapipakuwaq payña cosechapusunaykipaq?
 Qamqa ¿yaqachum chay toroman
 hapipakuwaq payña eraykipi huñupusunaykipaq?
- ¹³ Avestruz sutiyoq animalmi raprankunata
 kuyuchin kusikuymanta.
 Cigueña sutiyoq pawaq animalpa raprankunaqa
 aswan allinraqmi avestruzpamanta.
 Chay cigueñapa purankunaqa
 aswan allinraqmi avestruzpamanta.
- ¹⁴ Chay avestruz animalqa
 allpapim runtunkunata saqerun.
 Ñutu allpapi qoñichkaqtam saqerun.
- ¹⁵ Payqa manam yachanchu
 qonqayta sarurusqa kanantaqa.
 Payqa manam yachanchu
 purun animal ñuturunantaqa.
- ¹⁶ Manapas wawanchu kanman hinam
 payqa ñakarichin wawankunatapas.

- Manam imapas qokunchu
yanqapaq rurasqanpas.
- 17 Arí, paymanqa manam yuyayta qorqanichu.
Arí, paymanqa manam entiendeyta qorqanichu.
- 18 Ichaqa sayariykuspanqa,
ichaqa raprankunata kallpananpaq hoqarispanqa
caballokunamantapas asikunmi,
sillakuqmantapas asikunmi.
- 19 Chaynaqa caballomanqa ¿qamchum
kallpanta qorqanki?
¿Qamchum matankanpi orqochakuq
pelonkunata churarqanki?
- 20 ¿Aqarway uru pawaykachachkaqta hinachum
caballota pawaykachachinki?
Senqanwan qorqoryaspa manchakuypaq caballotaqa
¿qamchum pawaykachachinki?
- 21 Caballoqa kallpanpi kuisisqa kaspammi
aspikachanraq qechwapi allpatapas.
Mana mancharikuspam
kallpan guerrapi peleananpaqpas.
- 22 Enemigopa manchachisqanmantapas
asikunmi caballoqa.
Enemigopa espadanmantapas
manam manchakuymantachu
kutirikun caballoqa.
- 23 Flechakuna apananku taqraqyaptinpas
caballoqa manam manchakunchu.
Hatun lanzawan taksa lanza llipipiptinpas
caballoqa manam manchakunchu.
- 24 Corneta waqaykuptinqa katkatataspam
manaña sayayta atispa kallpaytaña qallaykun.
Samay chinkay kallpaspam
pampataqa mikuypaq-mikuykun.
- 25 Corneta waqaykuptinmi
contestaq hinarraq weqeqeqen caballoqa.
Karullamantaraqmi guerratapas
musyaykun caballoqa.
Capitankunapa kamachikusqantawan
peleaqqunapa qaparisqantam
uyarinpuni caballoqa.
- 26 ¿Qam yachaysapa kasqaykiraykuchum
wamanpas yachan pawayta?
¿Qam yachaysapa kasqaykiraykuchum
wamanpas surlawman mastarin raprankunata?

- 27 ¿Qam kamachiptikichum ankapas
altoman hoqarikun?
¿Qam kamachiptikichum ankapas
orqokunapi qesanta rurakun?
- 28 Chay ankaqariki
*yachan qaqakunapim.
Chay ankaqariki
tutapas puñun qaqakunapim.
Chay ankaqariki
orqopa puntankunapim wasichakun.
Chay ankaqariki
mana seqay atinakunapim *yachakun.
- 29 Chaymantaraqmi mikunanpaq
hapinanta wateqamun.
Karumantaraqmi payqa
qaway-qawamuspan rikuramun.
- 30 Paypaqa mallqonkunapas
yawartam soqon.
Wañusqakunapa kasqanpim
ankakunaqa tarikun.

40 ¹Tayta Diosqa Jobtam nirqataq:

- 2 ¿Ñoqa Tukuy Atiyiniyoq Dioswan atipanakuq
runaqa anyawanmanraqchum?
¿Ñoqa Dioswan qaqchanakuq runaqa
contestawanmanraqchum?

³Jobñataqmi Tayta Diosta nirqa:

- 4 Mana imapaq valeqmi kallaniqa.
¿Imataraqtaq nillaykimanqa?
Upallakurusaqñayá ñoqaqa.
- 5 Achka kutikamañam
rimarqani ñoqaqa.
Kunanqa manam imatapas
rimaymanñachu ñoqaqa.

Atiyninta Tayta Dios qawachikusqanmanta

⁶Jobtam Tayta Dios sinchillaña wayra ukumanta kaynata nirqa:

- 7 Peleananpaq kaq qari hinayá
alistakuy sumaqta.
Ñoqam tapusqayki
hinaptinmi contestawanki sumaqta.
- 8 Qamqa ¿sentencia rurasqaytachum

- mana kaqpaqpas hapinki?
 ¿Mana huchayoqpaqña hapikunaykipaqchum
 qamqa mana allin ruraqpaqña hapiwanki?
- ⁹ Qampas ¿ñoqa hina
 atiyniyoqchum kanki?
 ¿Rayopa qaparisqanta hinachum
 qampas ñoqa hina qaparinki?
- ¹⁰ Chaynaqa qampas atiyniyoq
 hinayá hatunchakuy.
 Chaynaqa qampas atiyniyoq
 hinayá altopi churakuy.
 Chaynaqa qampas kancharichkaq
 hinayá lliwwan reqsichikuy.
- ¹¹ Chaynaqa qampas sinchi
 piñakuynikitayá cheqerichiy.
 Llapa hatun tukuqkunata
 qawarispayá humillaykachiy.
- ¹² Qawarispallayá humillaykachiy
 paykunataqa.
 Maymi kasqanpiyá saruparuy
 mana allin ruraq runakunataqa.
- ¹³ Paykunataqa allpapiyá
 pamparuy llapallanta.
 Paykunataqa wañuqkunapa kasqanpiyá
 pakaruy llapallanta.
- ¹⁴ Hinaptinga ñoqapas
 qamtam alabasqayki.
 Kallpallaykiwan salvakurusqaykimantam
 razonta qosqayki.
- ¹⁵ Qawariyá qamtawan unanchasqay
^cbehemot sutiyoq animalta.
 Payqariki bueyeskuna hinam
 mikun pastokunata.
- ¹⁶ Qawariyá mayna kallpayoqmi
 paypa wasanqa kasqanta.
 Qawariyá mayna kallpayoqmi
 wiksa qaranqa kasqanta.
- ¹⁷ Cedro sacha kuyuchkaqta
 hinam chupantapas kuyuchin chay animalqa.
 Piernankunapi ankukunapas
 simpay-simpaymi kachkan paypaqa.
- ¹⁸ Chay animalpaqa tullunkunapas kachkan
 bronce manta tubo hina kallpasapam.

^c fr 40:15 Chay tiempopi rimasqankuman hinaqa ichapas chayqa karqa hipopotamo sutiyoq animalman rikchakuq.

Chay animalpa piernankunapas kachkan
fierro hina kallpasapam.

- 19 Llapan animalmantapas kallpasapatam
unancharqani chay animaltaqa.
Chaynaqa ñoqallam unanchasqayrayku
espadawan asuykuyma paymanqa.
- 20 Orqokunapi pastokunapas
paypaqmi wiñachkan.
Chaypitaqmi purun animalkunapas
pawaykachachkan.
- 21 Ichaqa chaywanpas tankar kichkapa
ukunpim waqtapakun.
Ichaqa chaywanpas soqosllaña
cienegakunapim pakakun.
- 22 Chay animaltaqa tankar kichkakunam
llantuykun.
Chay animaltaqa mayupa patanpi wiñaq
kiswarkunam muyuriykun.
- 23 Jordan Mayu yapakuptinpas
manam payqa manchakunchu.
Jordan Mayuqa siminmanña
haypaptinpas payqa manam manchakunchu.
- 24 Qawakuchkaqtaqa ¿yaqachum
pipas hapirunman?
¿Yaqachum pipas senqanta toqoruspan
lazowan pasarachinman?

41 ¹Leviatan sutiyoq animaltaqa
¿yaqachum anzuelowan hapiruwaq?

Leviatan sutiyoq animaltaqa
¿yaqachum qallunmanta
lazowan takyachiwaq?

- ² ¿Yaqachum paytaqa waskawan
senqanmanta watucharuwaq?
¿Yaqachum paytaqa ganchowan
kakichunta usturachiwaq?

- ³ Payqa ¿yaqachum ruegoakusunkiman
llakipayarikunaykipaq?
Payqa ¿yaqachum llampu siminwan
ruegoakusunkiman llakipayarikunaykipaq?

- ⁴ ¿Contratotachu qanwan ruranqa
wiñaypaq servisunaykipaq?

- ⁵ Chay Leviatan animalwanqa
¿huk urpituchawan hinachum pukllakuwaq?
Chay Leviatan animaltaqa
¿warmi churikikunapa
pukllananpaqchum wataruwaq?

- ⁶ ¿Rantikuqkunachum chaywanqa
 negociota rurakunmanku?
 ¿Negocio ruraqkunachum
 paytaqa parteparuspa rantikunmanku?
- ⁷ ¿Yaqachum qamqa lanzakunallawan
 qaranta inturachiwaq?
 ¿Yaqachum challwaqkunapa lanzallanwanqa
 paypa umanta tuksiparuwaq?
- ⁸ Hawallanmanpas makikita churaykuspaqa
 manam qonqankichu paywan peleasqaykimantaqa.
 Manam huktawanqa rurankiñachu chaynataqa.
- ⁹ Chay Leviatan animal hapiy munaqkunaqa
 hukmanyasqallañam rikurirunku.
 Chay animalta rikuykuspallaraqmi
 qonqayta desmayarunku.
- ¹⁰ Manam pipas loco hinaqa kanmanchu
 payta rikcharichinanpaqqa.
 Chaynaqa ¿pitaq sayayta atinman
 ñoqapa qayllaypiqa?
- ¹¹ ¿Pitaq imatapas qowarqa
 chaynapi kutichipunaypaqqa?
 Ñoqapamiki kay pachapi
 tukuy ima kaqkunaqa.
- ¹² Kunanqa rimarisaqtaqyá
 chay Leviatan animalpa maki-chakinmanta.
 Kunanqa rimarisaqtaqyá
 kallpanmantawan qawapasllaña kasqanmanta.
- ¹³ ¿Pitaq chuturunman tapaqnin
 qarantaqa?
 ¿Pitaq tuksirunman rakta-rakta
 qarantaqa?
- ¹⁴ ¿Pitaqsi siminta kakllarunman
 paypataqa?
 Manchakuypaq kirunkunawan muyuykusqam
 kachkan chay siminqa.
- ¹⁵ Chay animalpa wasanqa kachkan
 seqella churasqa harkachikuna armakuna hinam.
 Chay wasanpi kaqkunaqa
 kachkan suma-sumaq hapinasqa hinam.
- ¹⁶ Chay wasanpi kaqkunaqa alli-allin
 hapinakusqam kachkan.
 Wayrapapas mana yaykunanmi
 chaykunaqa kachkan.
- ¹⁷ Chay wasanpi kaqkunaqa hukninmanta hukninmanmi
 suma-sumaq laqanasqa kachkan.

Mana pipapas rakiy atinanmi
chaykunaqa kachkan.

- 18 Chay animal hachiwuyaptinga
llipyaykunaraqmi paymanta lloqsirin.
Chay animalpaqa achikyamuqtam
ñawinkunapas achkiy hinarraq kancharin.
- 19 Chay animalpaqa siminmantapas
lloqsin ninakunaraqmi.
Chay animalpaqa siminmantapas
waspirin nina chispakunaraqmi.
- 20 Chay animalpa senqanmantapas
qosnikunaraqmi lloqsichkan.
Soqoswan yanusqa timpuchkaq
mankamanta hinaraqmi
chay qosniqa lloqsichkan.
- 21 Chay animalqa samaynillanwanmi
sansakunatapas ruparichin.
Chay animalqa lenguachkaq
ninataraqmi siminmantapas lloqsirichin.
- 22 Chay animalpaqa kunkanpas
llumpay kallpasapallañam kachkan.
Payta qawaqkunaqa llapallankum
manchakuymanta katkatatachkan.
- 23 Sipu-sipu aychankunapas paypaqa
llumpa-llumpay qarayasqam kachkan.
Qaqay-qaqay mana kuyuriqmi
chaykunaqa kachkan.
- 24 Chay animalpaqa sonqonpas
rumi hina qaqay-qaqaymi kachkan.
Chay animalpaqa sonqonpas
maray hina qaqay-qaqaymi kachkan.
- 25 Chay animal hatariptinqa llapanmanta kallpasapa
kaqkunapas llumpaytam mancharikunku.
Chay animalpa chupanta
aywirinanmantam manchakuymanta ayqekunku.
- 26 Pipas chay animalta hayparuspanqa
manam imanaytapas atinmanchu
espadallawanqa otaq lanzallawanqa.
Pipas chay animalta hayparuspanqa
manam imanayta atinmanchu
flechallawanqa otaq taksalanzallawanqa.
- 27 Chay animalpaqa fierromanta
armakunapas paja hinallam.
Chay animalpaqqa bronce manta
armakunapas ismusqa kaspi hinallam.
- 28 Flechakunapas manam

- ayqechinchu paytaqa.
 Rumikunawan warakasqankupas
 pajaman rikchakuqlam paypaqqa.
²⁹ Paja hinallam paymanqa chayän
 fierro maqanapas.
 Payqa asikunmi lanza choqasqankupa
 siw-siwyasqanwanpas.
³⁰ Chay animalpaqa qasqonpipas
 ñawchi puntayoq manka pakikuna
 hinaraqmi kachkan.
 Chay animalqa mitu hawanta
 pasaruptinpas yupinkunam yapusqa
 hinaraq kachkan.
³¹ Chay animalqa manka timpuchkaqta hinam
 uku-uku lamar qochatapas timpurichin.
 Api timpuchkaq hina
 muru-murutaraqmi rikurirachin.
³² Maymi risqan yakupim saqerun
 kanchariq ñanta chay animalqa.
 Yuyaqa chukchan hinaraqmi
 rikurirun chay lamar qochaqa.
³³ Kay pachapiqa manam kanchu
 chay animalman rikchakuqqa.
 Mana imatapas manchakunanpaqmi
 payqa rurasqa karqa.
³⁴ Hatun tukuqkunatam despreciowan
 qawan chay animalqa.
 Llapallan hatun tukuqkunapa
 reyninmi payqa.

Huchankunata Job reqsikusqanmanta

42 ¹ Jobñataqmi Tayta Diosta nirqa:

- ² Taytáy, ñoqaqa yachanipunim
 tukuy imapas ruray atiq kasqaykita.
 Ñoqaqa yachanipunim munasqaykiqa
 mana yanqachasqa kananta.
³ Qanmi nirqanki kaynata:
 “¿Pitaq qamqa kanki
 munasqaykunata yanqachanaykipaqqa?” nispa.
 “¿Pitaq qamqa kanki
 mana yachaywan yanqakunata
 rimanaykipaqqa?” nispa.
 Ñoqaqa rimarqani mana entiendesqay
 admirakuypaq kaqkunatam.
 Ñoqaqa rimarqani mana yachasqay

admirakuypaq kaqkunatam.

⁴ Qanmi niwarqankitaq kaynata:

“Qamqa uyariwayá rimarisqayta” nispa.

“Contestawayá tapusqaykunata” nispa.

⁵ Taytáy, ñoqaqa uyayllam-uyarirqani qanmanta.

Kunanmi ichaqa ñawiywanpuni qawaykullayki qamtaqa.

⁶ Kunanqa penqakuymantam wanakuniña.

Allpapiwan uchpapi tiyaykuspam wanakuniña.

Job huktawan Diospa bendecisqan kasqanmanta

⁷ Chaykunata Jobman Tayta Dios rimapayaruspanmi Teman law Elifaztapas nirqataq:

—Piñasqam kachkani qampa contraykipipas chaynataq iskaynin amistadnikunapa contranpipas. Qamkunaqa manam serviqniy Job hinachu cheqap kaqta ñoqamanta rimarqankichik. ⁸ Chaynaqa mana yuyaywan rurasqaykichikmanta ama castiganaypaqyá Jobman pusaychik qanchis malta torokunatawan qanchis carnerokunata. Chay animalkunata payman qoptikichikmi qamkunapa favornikichikpi wañuchispa ñoqapaq kañapuwanqa, chaynataqa ruranqa serviqniy Job hina mana cheqap rimasqaykichikmantam.

⁹ Chaynapim Teman lawmanta Elifazqa rispan yupaychasqanku Tayta Diospa munasqanta rurarqa. Hina chaynatataqmi ruraraqaku Sua sutiyoq lawmanta Bildadpiwan Naamat lawmanta Zofar sutiyoq runapas. Chaynapim Tayta Diosqa chaskirqa Jobpa mañakusqanta.

¹⁰ Chaynata Job amistadninkunapaq mañakuruptinmi Tayta Diosqa kasqallan payta bendecirqa. Paymanmi qoykurqa ñawpaq kapuqninmantapas huk chaynatawanraq. ¹¹ Chaynapimá Jobmanqa hamurqaku wawqenkuna, paninkuna chaynataq ñawpaqta llapallan reqsiqninkunapas. Wasinpi huñunakuykuspankum ruraraqaku convidota. Payta llakipayaykuspankum consuelarqaku tukuy sasachakuy Tayta Diospa qosqanmanta. Paykunaqa sapakamataqmi qorqaku qollqetawan huk qori anillota.

¹² Chay kawsakusqan watakunapim Jobqa ñawpaq watakunamantapas aswanraq Tayta Diospa bendecisqan karqa. Paypamá kapurqa chunka tawayoq waranqa ovejankuna, soqta waranqa camellonkuna, iskay waranqa yapuq bueyesninkuna, kapurqataqmi waranqa china asnonkunapas. ¹³ Paypaqa karqataqmi qanchis qari churinkunapas chaynataq kimsa warmi churinkunapas. ¹⁴ Chay kimsan warmikunamanta punta naceqtam suticharqa^dJemima nispa. Qatiqnin warmi churintañaataqmi suticharqa ^eCesia nispa. Chay sullka warmi churintañaataqmi suticharqa ^fKeren-hapuc nispa. ¹⁵ Tukuy kay pachapiqa manam tarikurqachu Jobpa churinkuna hina kuyayllapaq suma-sumaq sipaskunaqa. Paykunamanmi taytan Job qopurqa tocaqnin herencianta. Qoykurqaqa qari churinkunamanwan igualtam. ¹⁶ Chaymantam Jobqa kawsakurqa pachak tawa chunkan watataraq. Payqa rikurqam churinkunata, willkankunata hinaspa willkanpa churinkunatapas. ¹⁷ Jobqa wañukurqa yuyaq kayninpiñam.

^d 42:14 Hebreo simipi Jemima ninanqa “urpicha” ninanmi.

^e 42:14 Hebreo simipi Cesia ninanqa “canela” ninanmi.

^f 42:14 Hebreo simipi Heren-hapuc ninanqa “perfume churana pomocho” ninanmi.

YUPAYCHANAPAQ TAKIKUNA

SALMOS

Kay librotam castellanopi sutichanku “Salmos” nispa. Kay libroqa karqa Israelpa mirayninkuna Diosta yupaychanankupaqmi hinaspa payta mañakunankupaqmi. Judio runakunatapas chaynataq Cristoman ñiñkunatapas tukuy tiempopi Diosman asuykachiqnin ancha kuyasqam kay libroqa. Kay libropiqa kachkan pachak pichqa chunkan takikunam, chay takikunaqa kachkan pichqa librokunaman rakisqam:

Punta kaq libropim kachkan punta kaq rakimanta qallaykuspa tawa chunka hukniyoq rakikama.

Iskay kaq libropim kachkan tawa chunka iskayniyoq rakimanta qallaykuspa qanchis chunka iskayniyoq rakikama.

Kimsa kaq libropim kachkan qanchis chunka kimsayoq rakimanta qallaykuspa pusaq chunka isqonniyoq rakikama.

Tawa kaq libropim kachkan isqon chunka rakimanta qallaykuspa pachak soqtayoq rakikama.

Pichqa kaq libropim kachkan pachak qanchisniyoq rakimanta qallaykuspa pachak pichqa chunkan rakikama.

Pichqaman rakisqa kay librokunaqa sapakamam tukuykun Diosta alabasma. Manam llapallanchu chay takikunaqa Davidpa qellqasqan karqa. Wakinqa karqa Salomonpa chaynataq sutinkuwan sutichasqa runakunapa qellqasqanmi. Tiempokunapa pasasqanman hinam chay takikunaqa huñusqa karqa chulla librollamanña, chaynapim Ñawpaq Testamento librokunaman hukllawasqa karqa. Judiokunam huñunakuyninkupi salmokunata leeqku hinaspa takiqku, chaynatam ruranku kunankamapas. Señor Jesucristopas apostolninkunapiwan yachachispam salmokunamanta rimarqaku. Cristoman ñiñkunapas qallariyninmantapunim salmokunata leespa takiqku. Salmokunapiqa kachkan imaymana yachachikuymi.

PUNTA KAQ LIBRO (1-41)

Salmo 1

Cheqap kusikuymanta

- ¹ Mayna kuisqam mana allin runakunapa consejasqankuna mana chaskiq runaqa.
Mayna kuisqam huchasapa runakunapa kawsasqanpi hina mana kawsaq runaqa.
Mayna kuisqam Diosta burlakuqkunawanpas mana haykapipas hukllawakuq runaqa.
- ² Tayta Diosllapa tukuy ima yachachisqantam